

Unleash the Giant in You

รายงานประจำปี 2561

บริษัท โทเทิล แอ็คเซส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)

สารบัญ

4

จุดประสงค์ของเราและกลยุทธ์

6

จุดเด่นทางการเงิน

7

จุดเด่นด้านการดำเนินงาน

14

ข้อมูลทั่วไปของบริษัท

16

สารจากประธานกรรมการ และ
ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร

18

คณะกรรมการบริษัท

24

คณะผู้บริหารบริษัท

28

โครงสร้างกลุ่มบริษัท

32

การประกอบธุรกิจ
และแนวโน้มธุรกิจ

35

การดำเนินงานด้านความยั่งยืน

37

เหตุการณ์สำคัญ

43

ปัจจัยความเสี่ยง

49

โครงสร้างการจัดการ

60

การกำกับดูแลกิจการ

79

รายงานของ
คณะกรรมการตรวจสอบ

80

รายงานของ
คณะกรรมการสรรหา

81

รายงานของคณะกรรมการ
กำกับดูแลกิจการ

82

รายงานของคณะกรรมการ
กำหนดค่าตอบแทน

83

รายการระหว่างกัน
และเกี่ยวข้องกัน

93

โครงสร้างการถือหุ้น

94

นโยบายเงินปันผล

95

บทวิเคราะห์
ผลการดำเนินงาน

101

รายงานความรับผิดชอบของคณะกรรมการ
ต่อรายงานทางการเงิน

102

รายงานของผู้สอบบัญชี รับอนุญาต

107

งบการเงิน

116

หมายเหตุประกอบ
งบการเงินรวม

179

คำนิยาม

จุดประสงค์ของเรา

เชื่อมต่อสิ่งที่สำคัญที่สุด
สำหรับคุณ และสร้างสังคมไทย
ให้แข็งแกร่ง

กลยุทธ์

การเติบโต: เราพยายามที่จะเติบโต เช่นเดียวกับลูกค้าของเรา

เราจะมองหาโอกาสในการเติบโตและสร้างรายได้ในตลาดของเรา โดยการเชื่อมต่อลูกค้าของเราด้วยบริการที่ปลอดภัยและเชื่อถือได้ในอนาคต ในการทำเช่นนั้นเราจะมอบประสบการณ์ที่เป็นส่วนตัว เกี่ยวข้องกับบริบทที่เกี่ยวข้อง และมีส่วนร่วมอย่างมีความรับผิดชอบ ซึ่งจะช่วยให้เรากลายเป็นพันธมิตรที่สำคัญให้กับลูกค้าของเรา ในขณะที่พวกเขาสนุกกับชีวิตดิจิทัลของพวกเขา หรือในขณะที่บริษัท (ใหญ่และเล็ก) ปรับกระบวนการทำงานของตนเข้าสู่ระบบดิจิทัล

การลดความซับซ้อนและ เพิ่มประสิทธิภาพ: เราพร้อม สำหรับอนาคต

เราพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อลดความซับซ้อนและเพิ่มประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงาน พร้อมกันนี้ เรายังมอบประสบการณ์การใช้บริการ ที่ราบรื่นไร้กังวลแก่ลูกค้าของเรา ตลอดจนสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน ในระยะยาวสำหรับธุรกิจ เราปรับกระบวนการทำงานเข้าสู่ระบบดิจิทัล และเพิ่มประสิทธิภาพในการขาย การตลาด และการดูแลลูกค้า เราลดความซับซ้อนของรูปแบบการดำเนินงาน เพิ่มประสิทธิภาพด้านไอที และเครือข่าย และเรากำลังสร้างขีดความสามารถใหม่

ทีมแห่งชัยชนะ: เรายึดวิถี การทำงานแห่งอนาคต

เรามุ่งพัฒนาการทำงานอย่างมีกลยุทธ์ด้วยการสร้างวัฒนธรรม แห่งการเรียนรู้ ทำงานร่วมกัน (Collaboration) และคล่องตัว (Agile) เราลงทุนในการเพิ่มขีดความสามารถของพนักงาน ประสบการณ์ และองค์กรที่คล่องตัว เราเชื่อในการสร้างจุดแข็ง ให้กับพนักงานในทุกฝ่ายและทุกระดับ ซึ่งนับหมายถึงความแตกต่าง (Diversity) เป็นกุญแจแห่งความสำเร็จขององค์กร

การดำเนินธุรกิจอย่างมี ความรับผิดชอบต่อ: เราพัฒนา สังคมสร้าง

เราต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่คนในสังคมไว้วางใจผ่านมาตรฐาน ทางจริยธรรมอันแข็งแกร่ง ลดความเหลื่อมล้ำในสังคมและยกระดับ มาตรฐานในการดำเนินงานตลอดจนห่วงโซ่อุปทานของเรา พร้อมกับ นโยบายด้านความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยของข้อมูลลูกค้า

2559

2560

2561

ผลการดำเนินงาน (หน่วย:ล้านบาท)

รายได้จากการให้บริการโทรศัพท์	69,252	68,083	65,219
รายได้รวมจากการขายและการให้บริการ	82,478	78,275	74,980
กำไรก่อนหักดอกเบี้ย ภาษี ค่าเสื่อมราคา และค่าตัดจำหน่าย* (EBITDA)	27,915	30,446	28,391
กำไรส่วนที่เป็นของผู้ถือหุ้นบริษัท	2,086	2,115	(4,369)

งบดุล (หน่วย:ล้านบาท)

สินทรัพย์รวม	115,379	114,501	150,958
หนี้สินรวม	88,234	85,266	129,028
ส่วนของผู้ถือหุ้นรวม	27,145	29,235	21,930

อัตราส่วนทางการเงิน

อัตรากำไร EBITDA Margin	33.8%	38.9%	37.9%
อัตราผลตอบแทนต่อส่วนผู้ถือหุ้น	8%	8%	-20%
อัตราหนี้สินสุทธิต่อ EBITDA	1.1	0.8	1.2

ข้อมูลหลักทรัพย์

จำนวนหุ้น (ล้านหุ้น)	2,368	2,368	2,368
กำไรต่อหุ้น (บาทต่อหุ้น)	0.88	0.89	(1.85)
ราคาต่อหุ้น (บาท)*	37.75	49.00	43.25

* EBITDA ก่อนรายการพิเศษอื่น ๆ

** ณ วันที่ทำการสุดท้ายของแต่ละปีปฏิทิน

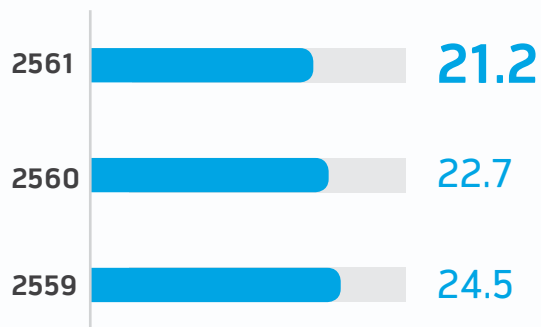

จุดเด่นด้านการดำเนินงาน

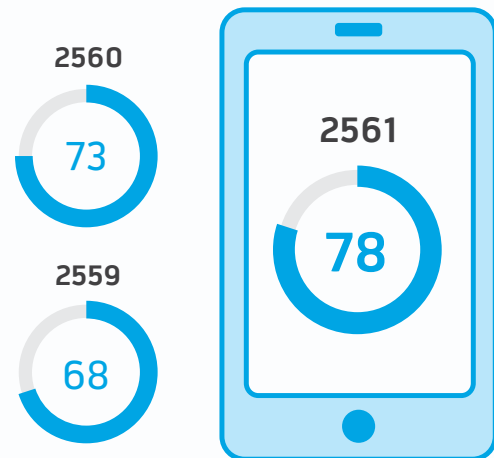
จุดเด่นด้านการดำเนินงาน

จำนวนผู้ใช้บริการ
(ล้านราย)

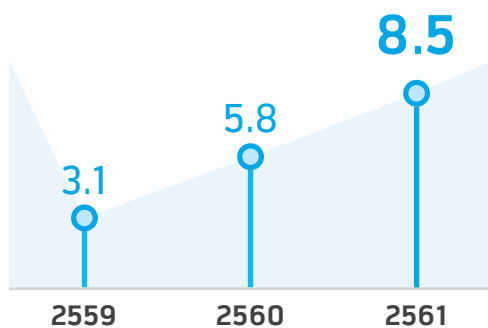
■ ระบบเติมเงิน
■ ระบบรายเดือน

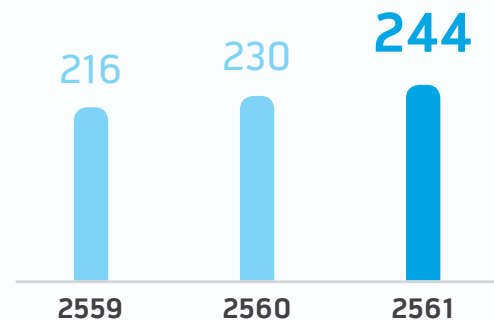
สัดส่วนผู้ใช้สมาร์ทโฟน
(% ของผู้ใช้บริการรวม)

ปริมาณการใช้งานข้อมูล
(GB ต่อเดือน ต่อผู้ใช้บริการ)

รายได้เฉลี่ยต่อเลขหมาย*
(บาทต่อเดือน)

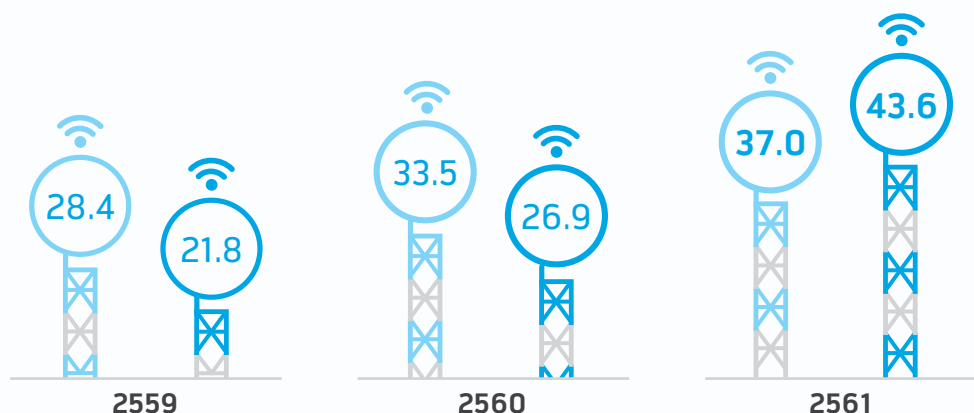

* ไม่รวมค่าเชื่อมต่อโครงข่าย

จำนวนสถานีฐาน
(พันสถานี)

3G
สถานีฐาน 3G

4G
สถานีฐาน 4G

**To inspire every human to turn on
the full potential for a happier life**

**Happiness is in everyone's hands
Just embrace all of life's possibilities**

**Life's
connectivity partner**

ข้อมูลทั่วไปของบริษัท

ข้อมูลบริษัท

ชื่อบริษัท	บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)
ชื่อย่อ	DTAC
เลขทะเบียนบริษัท	0107538000037
ประกอบธุรกิจ	ดำเนินธุรกิจให้บริการโทรคมนาคมและบริการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
ทุนจดทะเบียน	4,744,161,260 บาท (ประกอบด้วยหุ้นสามัญ 2,372,080,630 หุ้น มูลค่าหุ้นละ 2 บาท)
ทุนที่ออกและชำระเต็มมูลค่า	4,735,622,000 บาท (ประกอบด้วยหุ้นสามัญ 2,367,811,000 หุ้น มูลค่าหุ้นละ 2 บาท)
ที่ตั้งสำนักงานใหญ่	319 อาคารจัตุรัสจามจุรี ชั้น 41 ถนนพญาไท แขวงปทุมวัน เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330
โทรศัพท์	(66 2) 202 8000
โทรสาร	(66 2) 202 8296
เว็บไซต์	www.dtac.co.th

บุคคลอ้างอิง

นายทะเบียนหลักทรัพย์

บริษัท ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ (ประเทศไทย) จำกัด
 93 ถนนรัชดาภิเษก แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร 10400
 โทรศัพท์ (66 2) 009 9000
 โทรสาร (66 2) 009 9991
 ลูกค้าสัมพันธ์ (66 2) 009 9999
 เว็บไซต์ <http://www.set.or.th/tsd>

ผู้สอบบัญชี

นางกึ่งกาญจน์ อิศวรังษฤกษ์
 ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเลขทะเบียน 4496

 บริษัท สำนักงาน อีวาย จำกัด
 ชั้น 33 อาคารเลคริชดา 193/136-137 ถนนรัชดาภิเษก แขวงคลองเตย เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร 10110
 โทรศัพท์ (66 2) 264 0777
 โทรสาร (66 2) 264 0789-90
 เว็บไซต์ www.ey.com

นายทะเบียนหุ้นกู้

ของบริษัท ดีแทค ไตรเนต จำกัด

ซึ่งเป็นบริษัทย่อยที่บริษัทถือหุ้นร้อยละ 99.99

ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)
 333 ถนนสีลม แขวงสีลม เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร 10500
 โทรศัพท์ (66 2) 230 1478
 โทรสาร (66 2) 626 4545-6
 เว็บไซต์ www.bangkokbank.com

สารจากประธานกรรมการ และประธานเจ้าหน้าที่บริหาร

นายบุญชัย เบญจรงคกุล
ประธานกรรมการ

นางอเล็กซานดรา ไรซ์
ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร

เรียนผู้ถือหุ้นทุกท่าน

นับจากที่ได้ก่อตั้งขึ้นในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2532 และได้เข้าสู่ธุรกิจโทรคมนาคมด้วยการได้รับสัมปทานคลื่นความถี่ 850 MHz และ 1800 MHz ภายใต้สัญญาสัมปทานกับบริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) (กสท) ในปัจจุบัน ดีแทคได้ให้บริการโทรคมนาคมที่ครอบคลุมทั่วประเทศ มีส่วนทำให้คนไทยหลายสิบล้านคนสามารถติดต่อใกล้ชิดกับครอบครัว ญาติมิตร และบุคคลอันเป็นที่รัก สามารถประกอบธุรกิจ และใช้ชีวิตที่สะดวกสบายมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นเวลาเกือบสามทศวรรษแล้วที่ดีแทคมีส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศในยุคใหม่ที่มีพัฒนาการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

ในช่วงเวลาที่ผ่านมา มีการเปลี่ยนแปลงมากมายในอุตสาหกรรมโทรคมนาคมและตั้งแต่มีการลงทุนในเครือข่าย 3G และ 4G พฤติกรรมการใช้งานของผู้บริโภคที่เคยใช้บริการด้านเสียงเป็นหลัก ก็ได้เปลี่ยนไปเป็นการใช้บริการด้านข้อมูลเป็นหลัก มีการจัดตั้งองค์กรอิสระเพื่อกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคมขึ้น มีระบบการคิดค่าเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคมระหว่างผู้ให้บริการโทรคมนาคม อีกทั้งยังมีการจัดสรรคลื่นความถี่โดยเปลี่ยนไปจากระบบสัมปทานไปสู่ระบบการประมูลใบอนุญาต

ปี พ.ศ. 2561 ที่ผ่านมาสัมปทานคลื่นความถี่ 850 MHz และ 1800 MHz ของดีแทคได้สิ้นสุดลงในวันที่ 15 กันยายน จึงเป็นช่วงเวลาที่ทำทนายอย่างยิ่งสำหรับดีแทค ไม่ว่าจะเป็นการจัดหาคลื่นความถี่เพิ่มเติมเพื่อมาใช้ในการให้บริการ การบริหารงานให้เป็นไปตามความคาดหวังของลูกค้าและตามการใช้งานข้อมูลที่เพิ่มมากขึ้น การทำการสื่อสารเพื่อให้ทุกฝ่ายเข้าใจเกี่ยวกับช่วงเวลาเปลี่ยนผ่านดังกล่าว รวมไปถึงการดำเนินการตามความประสงค์ของลูกค้าจำนวนมากที่ต้องการย้ายการใช้งานโทรศัพท์จากระบบสัมปทานเดิมไปสู่เครือข่ายภายใต้ระบบใบอนุญาต และการเร่งขยายพื้นที่การให้บริการโดยใช้คลื่นความถี่ใหม่ที่ดีแทคได้รับใบอนุญาตมาจากการประมูล

เมื่อทบทวนเหตุการณ์ที่ผ่านมาในปี 2561 ดีแทคไม่เพียงแต่เอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ ได้เท่านั้น แต่ยังได้วางรากฐานที่แข็งแกร่งสำหรับอนาคตด้วยการจัดหาคลื่นความถี่ให้เพียงพอ และลงทุนในเสาสัญญาณในจำนวนที่มากที่สุดไปประวัติศาสตร์ขององค์กรซึ่งจะทำให้ธุรกิจของดีแทคสามารถเติบโตขึ้นต่อไป ดีแทคมีความมุ่งมั่นที่จะขยายพื้นที่ให้บริการเพื่อให้ครอบคลุมทั่วยุทธศาสตร์ของประเทศไทย ในขณะเดียวกันดีแทคเป็นเครือข่ายที่สามารถให้บริการดาวเทียมให้ข้อมูลที่มีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งเหล่านี้ส่งผลให้ดีแทคอยู่ในจุดที่แข็งแกร่งในการแข่งขันในตลาดโทรคมนาคม และสามารถมอบประสบการณ์การใช้งานเครือข่ายที่เหนือกว่าให้แก่ลูกค้า

โครงข่ายใหม่

ความสำเร็จที่สำคัญอันดับแรกของดีแทคในช่วงก่อนสิ้นสุดสัญญาสัมปทาน ก็คือการลงนามในสัญญาการใช้บริการข้ามโครงข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ภายในประเทศบนคลื่นความถี่ 2300 MHz กับบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) (ทีโอที) ซึ่งเริ่มให้บริการอย่างเป็นทางการในวันที่ 6 มิถุนายน พ.ศ. 2561 ภายใต้แบรนด์ “ดีแทค เทอร์โบ” และจะให้บริการต่อไปจนถึงปี พ.ศ. 2568 โดยตามกรอบความร่วมมือในครั้งนี้ ดีแทคยินดีที่จะสนับสนุนบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) ในโครงการให้บริการโครงข่ายอินเทอร์เน็ตบรอดแบนด์แบบไร้สาย (Broadband Wireless Access) และในขณะเดียวกัน ดีแทคสามารถให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แก่ผู้ใช้บริการของดีแทคผ่านการใช้งานหรือการให้บริการข้ามโครงข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ของทีโอที ซึ่งจะสร้างรายได้ให้แก่ทีโอทีถึงปีละ 4.51 พันล้านบาท นอกจากนี้ ก่อนสิ้นสุดปี พ.ศ. 2561 การให้บริการภายใต้แบรนด์ดีแทคเทอร์โบได้ขยายไปมากถึง 12,700 สถานีฐานซึ่งนับเป็นการขยายพื้นที่ให้บริการที่รวดเร็วมากที่สุดไปประวัติศาสตร์ของดีแทค และมากกว่าแผนที่กำหนดไว้ในตอนแรก

ต่อมาในวันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2561 ดีแทคยังเป็นผู้ชนะการประมูลใบอนุญาตสำหรับคลื่นความถี่ 1800 MHz ขนาด 2x5 MHz ที่จัดขึ้นโดย คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ จากนั้นดีแทคมุ่งสู่การจัดหาคลื่นความถี่ต่ำซึ่งเป็นคลื่นที่ส่งสัญญาณครอบคลุมได้อย่างกว้างไกลเพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพการให้บริการ ดีแทคจึงได้เข้าร่วมและเป็นผู้ชนะการประมูลใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ 900 MHz ขนาด 2x5 MHz เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม พ.ศ. 2561 ที่ผ่านมา

การได้รับใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ 900 MHz เป็นระยะเวลา 15 ปีในครั้งนี้ นับเป็นสัญญาณที่ดีทำให้ประชาชนได้ทราบว่าดีแทคยังมุ่งมั่นที่จะขยายธุรกิจอย่างต่อเนื่องเพื่อให้บริการครอบคลุมทั่วประเทศ ซึ่ง ณ ขณะนี้ดีแทคมีคลื่นความถี่ต่ำที่สามารถครอบคลุมพื้นที่ได้มากและให้บริการบนโครงข่ายคลื่นความถี่สูงที่สามารถรองรับการใช้งานได้มากที่สุด ดังนั้น จึงถือได้ว่าดีแทคได้ก้าวผ่านอุปสรรคอันเกิดจากการสิ้นสุดของสัญญาสัมปทานได้สำเร็จอย่างราบรื่นพร้อมที่จะให้บริการบนโครงข่ายคลื่นความถี่ที่มีความหลากหลายมากที่สุดเท่าที่เคยมีมาอีกด้วย

การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล

แม้ว่าการเปลี่ยนผ่านจากระบบสัมปทานไปสู่ระบบใบอนุญาตจะเป็นเรื่องสำคัญที่อยู่ในกระแสตลอดปี พ.ศ. 2561 ที่ผ่านมามาแต่ดีแทคไม่ได้ละเลยเป้าหมายสำคัญในการเปลี่ยนผ่านสู่ยุคดิจิทัล (Digital Transformation) เรายังคงมุ่งมั่นเพิ่มศักยภาพองค์กรและการดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่องด้วยการพัฒนาเทคโนโลยีขั้นสูงอย่างปัญญาประดิษฐ์และแมชชีนเลิร์นนิง (machine learning) เพื่อสร้างโซลูชันที่ตอบโจทย์ลูกค้า ไม่ว่าจะเป็นการใช้แชทบอท (chatbot) ไปจนถึงการสร้างบริการที่ตรงกับความต้องการเฉพาะของลูกค้าแต่ละราย ปัจจุบัน dtac app ยังได้รับการจัดอันดับเป็นแอปพลิเคชันอันดับหนึ่งในอุตสาหกรรมโทรคมนาคมของประเทศไทย

นอกจากนี้ ดีแทคยังได้ขยายการเปลี่ยนผ่านสู่ยุคดิจิทัลไปยังนอกองค์กรเช่นกัน อย่างเช่นโครงการดีแทค แอ็คเซลเรท ที่ได้มอบเพาเวอร์สตาร์ตแล้วถึง 46 ทีมนับจากปีแรกของการโครงการ และมีมูลค่าทางตลาดรวมสูงถึง 5 พันล้านบาท เป็นโครงการที่ดึงดูดสตาร์ทอัพและนักนวัตกรรมรุ่นใหม่ในสมัยขอเข้าร่วมโครงการหลายแสนรายต่อปี เฉพาะในงานเคโมเดย์ก็มีส่วนร่วมมากกว่า 1,300 ราย

ส่วนในภูมิภาคอื่น ๆ ดีแทคยังคงดำเนินโครงการสมาร์ตฟาร์มเมอร์มาอย่างต่อเนื่องโดยได้ร่วมมือกับบริษัท รักบ้านเกิด จำกัด และ บริษัท ไร่คัล ประเทศไทย จำกัด พัฒนาระบบ “ฟาร์มแม่นยำ” สำหรับแอปพลิเคชันฟาร์มเมอร์ออนไลน์ ซึ่งสามารถส่งพยากรณ์อากาศเฉพาะพื้นที่ของเกษตรกรและภาพถ่ายมุมสูงจากดาวเทียมที่ช่วยให้เกษตรกรเห็นสภาพของพืชที่เปลี่ยนแปลง โดยบริการ “ฟาร์มแม่นยำ” นี้สามารถเพิ่มผลผลิตให้แก่เกษตรกร และช่วยขจัดการใช้ปุ๋ยและยาฆ่าแมลงโดยไม่จำเป็น ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตลดลง

นอกจากนี้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) ยังคงเป็นกลไกสำคัญในการสร้างสังคมไทยให้แกร่ง โดยในปี พ.ศ. 2561 ดีแทคได้ร่วมมือกับสถาบันเทคโนโลยีนานาชาติ สิริธร แห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพื่อสร้างห้องปฏิบัติการปัญญาประดิษฐ์ หรือ AI Lab ซึ่งจะช่วยสร้างคนรุ่นใหม่ให้มีความรู้และทักษะในการนำเทคโนโลยีแมชชีนเลิร์นนิงในการแก้ปัญหา โดยนักศึกษาก็จะได้เรียนรู้จากประเด็นปัญหาจริง ๆ และใช้ข้อมูลจริง ๆ จากภาคธุรกิจ โดยแมชชีนเลิร์นนิงนี้ถือเป็นแกนหลักในการพัฒนาบริการต่าง ๆ ของดีแทค ยกตัวอย่างเช่น การพัฒนาระบบแนะนำบริการที่เหมาะสมแก่ลูกค้าแต่ละรายใน dtac app ซึ่งสามารถเพิ่มรายได้ให้ดีแทคได้ถึงร้อยละ 30 อีกด้วย

ยิ่งไปกว่านั้น ดีแทคได้ร่วมทำงานอย่างใกล้ชิดกับรัฐบาลเพื่อช่วยกันพัฒนาสังคมให้เข้าสู่ยุคดิจิทัลผ่านโครงการเน็ตอาสา ซึ่งได้มีส่วนช่วยในการช่วยพัฒนาทักษะทางด้านดิจิทัลแก่นักศึกษาในระดับการศึกษาสามัญและการศึกษาอาชีวศึกษาถึงกว่า 1 ล้านราย ภายใต้ความร่วมมือระหว่างดีแทค กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ในด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ดีแทคได้เข้าร่วมทดสอบ “5G Testbed” และร่วมมือกับสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (DEPA) เพื่อเพิ่มความเร็วของระบบจีพีเอส โดยลดระยะคลาดเคลื่อนจากค่าปัจจุบันประมาณ 5 ถึง 10 เมตร ให้เหลือเพียงแค่ไม่กี่เซนติเมตรเท่านั้น ซึ่งการร่วมมือในครั้งนี้เป็นสัญญาณที่แสดงให้เห็นว่าดีแทคมีความมุ่งมั่นอย่างมากในการพัฒนาอุตสาหกรรมขนส่งและอุตสาหกรรมเกษตรให้มีศักยภาพในขั้นที่สามารถรองรับกับเทคโนโลยี 5G ของประเทศไทยที่กำลังจะมาถึง

อนาคตที่สดใส

ผลการดำเนินงานในปีที่ผ่านมาได้รับผลกระทบจากการความไม่แน่นอนในช่วงการเปลี่ยนผ่านจากระบบสัมปทานไปสู่ระบบใบอนุญาตเต็มรูปแบบนอกจากนี้โครงสร้างต้นทุนในการดำเนินงานของบริษัทมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ และยังมีค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมในช่วงการให้บริการภายใต้มาตรการเยียวยาผู้ใช้บริการอันเนื่องมาจากการสิ้นสุดของสัญญาสัมปทาน รวมถึงการเข้าทำสัญญาระงับข้อพิพาทกับ กสท ในช่วงต้นปี พ.ศ. 2562 ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้รายได้และผลกำไรของดีแทคลดลงจากปีก่อน

การเปลี่ยนผ่านในช่วงสิ้นสุดสัมปทานของดีแทคถือเป็นช่วงแห่งความท้าทายตามที่คาดการณ์ไว้ แต่ดีแทคขอให้เชื่อมั่นว่าเราจะไม่หยุดพัฒนาปรับปรุงการบริการของเราอย่างแน่นอน บริษัทขอขอบคุณผู้ใช้บริการ พนักงาน และผู้ถือหุ้นทุกท่านที่ยังคงให้การสนับสนุนดีแทคเสมอมา ความเชื่อมั่นที่ทุกท่านมีต่อดีแทคจะเป็นแรงผลักดันให้เราก้าวข้ามผ่านช่วงอุปสรรคไปได้ และนับจากนี้ ดีแทคพร้อมแล้วที่จะกลับมาชนะอีกครั้งเพื่อทุกคน

คณะกรรมการบริษัท

01

นายบุชัย เบญจรงค์กุล

ตำแหน่ง: ประธานกรรมการ

อายุ: 64 ปี

จำนวนปีที่เป็นการกรรมการต่อเนื่อง: 28 ปี 2 เดือน

จำนวนหุ้นที่ถือ: 10 หุ้น (0.00%)

จำนวนหุ้นของคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ: ไม่มี (0.00%)

ประวัติการศึกษา ปริญญาเอก เศรษฐศาสตร์ คุชชิงบัณฑิตศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ปริญญาตรี B.Sc. in Management, Northern Illinois University, USA

ประวัติการอบรม หลักสูตร Role of the Chairman in the Board of Directors Program (11/2548) โดยสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD)

การดำรงตำแหน่งในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2533 - ปัจจุบัน ประธานกรรมการ บริษัท ไทยเทลิส แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)

การดำรงตำแหน่งในบริษัทหรือหน่วยงานอื่น

2541 - ปัจจุบัน ประธานมูลนิธิร่วมด้วยช่วยกันสำนึกรักบ้านเกิด

2533 - ปัจจุบัน ประธานกรรมการ บริษัท เบนจอนจินดา โฮลดิ้ง จำกัด

2532 - ปัจจุบัน ประธานกรรมการ บริษัท ไพรวาท พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด

ประสบการณ์ทำงาน

2545 - 2558 กรรมการ บริษัท ยูไนเต็ด ดิสทริบิวชั่น บิซิเนส จำกัด

2544 - 2549 ประธานมูลนิธิอนุรักษ์นกเงือก

2545 - 2548 ประธานเจ้าหน้าที่บริหารและกรรมการผู้จัดการใหญ่ บริษัท ยูไนเต็ด คอมมูนิเคชั่น อินดัสตรี้ จำกัด (มหาชน)

2544 - 2545 ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร บริษัท ไทยเทลิส แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)

2543 - 2544 กรรมการผู้จัดการ บริษัท ไทยเทลิส แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)

2527 - 2542 ประธานกรรมการบริหาร บริษัท ยูไนเต็ด คอมมูนิเคชั่น อินดัสตรี้ จำกัด (มหาชน)

เครื่องราชอิสริยาภรณ์

2558 มหาวชิรมงกุฎ (ม.ว.ม.)

2546 ตติยจุลจอมเกล้าวิเศษ (ต.จ.ว.)

2540 ปฐมดิเรกคุณาภรณ์ (ป.ภ.)

2537 ประทานรณนงกุฎไทย (ป.น.)

02

นายเพตเตอร์ บอเร่ เฟอ์เบิร์ต

ตำแหน่ง: รองประธานกรรมการ

อายุ: 51 ปี

จำนวนปีที่เป็นการกรรมการต่อเนื่อง: 1 ปี 5 เดือน

จำนวนหุ้นที่ถือ: ไม่มี (0.00%)

จำนวนหุ้นของคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ: ไม่มี (0.00%)

ประวัติการศึกษา Certified European Financial Analyst, Norwegian School of Economics (NHH) AFA / CEFA, Norway
Siviløkonom 4 year program in Economics and Business Administration, Norwegian School of Economics (NHH)

การดำรงตำแหน่งในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2560 - ปัจจุบัน รองประธานกรรมการ บริษัท ไทยเทลิส แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)

การดำรงตำแหน่งในบริษัทหรือหน่วยงานอื่น

2560 - ปัจจุบัน Head of Emerging Asia Cluster, Telenor ASA

2560 - ปัจจุบัน ประธานกรรมการ Grameenphone Ltd.

2560 - ปัจจุบัน ประธานกรรมการ Telenor Myanmar Ltd.

2560 - ปัจจุบัน ประธานกรรมการ Telenor Pakistan Ltd.

2560 - ปัจจุบัน ประธานกรรมการ Telenor Microfinance Bank, Pakistan

2560 - ปัจจุบัน กรรมการ Telenor Health

2560 - ปัจจุบัน ประธานกรรมการ Digital Money Myanmar Limited, Myanmar

ประสบการณ์ทำงาน

2559 - 2560 ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร Grameenphone Ltd.

2559 - 2559 Head of Digital Services Division, Telenor ASA

2559 - 2559 Senior Vice President, Digital Business Telenor

2556 - 2559 Chief Executive Officer, Telenor Myanmar Ltd.

2555 - 2556 รองประธานเจ้าหน้าที่บริหารกลุ่มการเงินและบัญชี บริษัท ไทยเทลิส แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)

2553 - 2555 รองประธานเจ้าหน้าที่บริหารกลุ่มพาณิชย์ บริษัท ไทยเทลิส แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)

03

นายจุลจิตต์ บุญเขต

ตำแหน่ง: กรรมการอิสระ ประธานกรรมการกำหนดค่าตอบแทน กรรมการตรวจสอบ และกรรมการสรรหา

อายุ: 75 ปี

จำนวนปีที่เป็นการกรรมการต่อเนื่อง: 18 ปี 8 เดือน

จำนวนหุ้นที่ถือ: ไม่มี (0.00%)

จำนวนหุ้นของคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ: 15,000 หุ้น (0.00%)

ประวัติการศึกษา ปริญญาโท รัฐศาสตรมหาบัณฑิต Kent State University, USA
ปริญญาตรี นิติศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติการอบรม หลักสูตร Director Accreditation Program (DAP) (38/2548)
โดยสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD)

การดำรงตำแหน่งในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2560 - ปัจจุบัน ประธานกรรมการกำหนดค่าตอบแทน กรรมการตรวจสอบ บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)

2558 - ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท บีทีเอส กรุ๊ป โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน)

2557 - ปัจจุบัน ประธานคณะกรรมการ บริษัท ดับบลิวพี เอ็นเนอร์ยี่ จำกัด (มหาชน)

2556 - 2560 กรรมการกำกับดูแลกิจการ บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)

2549 - ปัจจุบัน กรรมการสรรหา บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)

2549 - 2560 ประธานกรรมการตรวจสอบ บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)

2543 - ปัจจุบัน กรรมการอิสระ บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)

การดำรงตำแหน่งในบริษัทหรือหน่วยงานอื่น

2559 - ปัจจุบัน ที่ปรึกษา กลุ่มบริษัท คิง เพาเวอร์

2555 - ปัจจุบัน ประธานกรรมการ บริษัท ดีแทค ไตรเบ็ด จำกัด

2547 - ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท คิง เพาเวอร์ ดิวตี้ฟรี จำกัด

2547 - ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท คิง เพาเวอร์ มาเก็ตติ้ง แอนด์ เมเนจเม้นท์ จำกัด

2547 - ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท คิง เพาเวอร์ โฮเทล เมเนจเม้นท์ จำกัด

2547 - ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท คิง เพาเวอร์ เอ็นเตอร์เทนเม้นท์ จำกัด

2547 - ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท คิง เพาเวอร์ สุวรรณภูมิ จำกัด

2539 - ปัจจุบัน กรรมการบริหาร สถาบันวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5

ประสบการณ์ทำงาน

2547 - 2559 รองประธานกรรมการบริหาร กลุ่มบริษัท คิง เพาเวอร์

2541 - 2546 กรรมการอำนวยการ บริษัท ไทยออยล์ เพาเวอร์ จำกัด

2541 - 2546 กรรมการอำนวยการ บริษัท ไทยออยล์ จำกัด

2537 - 2541 รองกรรมการอำนวยการ บริษัท ไทยออยล์ จำกัด

04

นางกมลวรรณ วิบุลากร

ตำแหน่ง: กรรมการอิสระ ประธานกรรมการตรวจสอบ กรรมการกำหนดค่าตอบแทน และกรรมการกำกับดูแลกิจการ

อายุ: 56 ปี

จำนวนปีที่เป็นการกรรมการต่อเนื่อง: 4 ปี 1 เดือน

จำนวนหุ้นที่ถือ: ไม่มี (0.00 %)

จำนวนหุ้นของคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ: ไม่มี (0.00%)

ประวัติการศึกษา ปริญญาโท บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (การเงิน)
Western Illinois University, USA

ปริญญาตรี รัฐศาสตรบัณฑิต ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประกาศนียบัตร Harvard Executive Program,
Harvard Business School, Harvard University, USA

ประกาศนียบัตร Stanford Executive Program, Stanford Center
for Professional Development, Stanford University, USA

ประวัติการอบรม หลักสูตร Board that Make a Difference (BMD) (8/2561)
โดยสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD)

หลักสูตร Advanced Audit Committee Program (AACP) (29/2561)
โดยสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD)

หลักสูตร Strategic Board Master Class Retreat (SBM) (2/2560)
โดยสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD)

สถาบันวิทยาการตลาดทุน รุ่นที่ 19

หลักสูตร Director Certification Program (DCP) (122/2552)
โดยสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD)

หลักสูตร Diploma Examination (Exam) (26/2552)
โดยสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD)

การดำรงตำแหน่งในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2561 - ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท ออร์จีน พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด (มหาชน)

2560 - ปัจจุบัน ประธานกรรมการตรวจสอบ บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)

2557 - ปัจจุบัน กรรมการกำหนดค่าตอบแทน กรรมการกำกับดูแลกิจการ
บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)

2557 - 2560 กรรมการตรวจสอบ กรรมการสรรหา
บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)

2557 - ปัจจุบัน กรรมการอิสระ บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)

2554 - 2560 กรรมการและกรรมการผู้จัดการใหญ่ บริษัท ดี เอราวัณ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)

ประสบการณ์ทำงาน

2552 - 2553 ประธานเจ้าหน้าที่บริหารฝ่ายการเงิน บริษัท ดี เอราวัณ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)

05

นายสตีเฟ่น วุตฐพ ฟอร์ดแฮม

ตำแหน่ง: กรรมการอิสระ ประธานกรรมการสรรหา กรรมการตรวจสอบ และกรรมการกำกับดูแลกิจการ

อายุ: 67 ปี

จำนวนปีที่เป็นการต่อเนื่อง: 12 ปี 1 เดือน

จำนวนหุ้นที่ถือ: 10,000 หุ้นสามัญ และ 6,000 หุ้นเอนวีอาร์ (0.00 %)

จำนวนหุ้นของคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ: ไม่มี (0.00%)

ประวัติการศึกษา MA Jurisprudence, Oxford University, UK

ประวัติการอบรม หลักสูตร Director Certification Program (DCP) (203/2558) โดยสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD)

การดำรงตำแหน่งในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2560 - ปัจจุบัน กรรมการกำกับดูแลกิจการ บริษัท ไทยเทลิ แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)

2555 - ปัจจุบัน ประธานกรรมการสรรหา บริษัท ไทยเทลิ แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)

2550 - ปัจจุบัน กรรมการอิสระ และกรรมการตรวจสอบ บริษัท ไทยเทลิ แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)

การดำรงตำแหน่งในบริษัทหรือหน่วยงานอื่น

2560 - ปัจจุบัน กรรมการ High Arctic Energy Services (Singapore) Pte Ltd

2554 - ปัจจุบัน กรรมการ Ceona Pte. Ltd.

2551 - ปัจจุบัน ประธานกรรมการ Gram Car Carriers Holdings Pte. Ltd.

2549 - ปัจจุบัน กรรมการ Klaveness Asia Pte. Ltd.

2541 - ปัจจุบัน กรรมการ Stockbridge Pte. Ltd.

2538 - ปัจจุบัน ประธานกรรมการ Masterbulk Private Limited

ประสบการณ์ทำงาน

2550 - 2560 ประธานกรรมการกำหนดค่าตอบแทน บริษัท ไทยเทลิ แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)

2550 - 2555 กรรมการอิสระ ประธานกรรมการสรรหาและกรรมการกำหนดค่าตอบแทน บริษัท ไทโรเชนไทย เอเยนซีส์ จำกัด (มหาชน)

06

นางชนัญญารักษ์ เพ็ชรรัตน์

ตำแหน่ง: กรรมการอิสระ ประธานกรรมการกำกับดูแลกิจการ กรรมการสรรหา และกรรมการกำหนดค่าตอบแทน

อายุ: 55 ปี

จำนวนปีที่เป็นการต่อเนื่อง: 7 ปี 3 เดือน

จำนวนหุ้นที่ถือ: ไม่มี (0.00 %)

จำนวนหุ้นของคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ: ไม่มี (0.00%)

ประวัติการศึกษา ปริญญาโท สาขา Management Information System, มหาวิทยาลัยเวสท์เวอร์จิเนีย สหรัฐอเมริกา

ประกาศนียบัตร Berkeley Executive Coaching Leadership

ประกาศนียบัตร ด้านการจัดการ (Special Management Program) มหาวิทยาลัยมาร์แชล สหรัฐอเมริกา

ปริญญาตรี บัญชีบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ประวัติการอบรม สถาบันวิทยาการตลาดทุน รุ่นที่ 14

หลักสูตร Director Certification Program (DCP) (49/2547)

โดยสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD)

Enhancing Strategic Competitiveness by IMD Switzerland

การดำรงตำแหน่งในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2560 - ปัจจุบัน กรรมการสรรหา กรรมการกำหนดค่าตอบแทน บริษัท ไทยเทลิ แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)

2556 - ปัจจุบัน ประธานกรรมการกำกับดูแลกิจการ บริษัท ไทยเทลิ แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)

2554 - ปัจจุบัน กรรมการอิสระ บริษัท ไทยเทลิ แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)

การดำรงตำแหน่งในบริษัทหรือหน่วยงานอื่น

2558 - ปัจจุบัน กรรมการอิสระและประธานกรรมการสรรหา สมาคมบริษัทจดทะเบียนไทย

2557 - ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท ดีแทค ไตรเน็ต จำกัด

2551 - ปัจจุบัน กรรมการผู้จัดการ บริษัท ดีไอเอส เอ็กซ์เพรส อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล (ประเทศไทย) จำกัด

ประสบการณ์ทำงาน

2547 - 2551 กรรมการผู้จัดการ กลุ่มอุปกรณ์โทรศัพท์เคลื่อนที่ บริษัท โมโตโรล่า (ประเทศไทย) จำกัด

2541 - 2545 General Manager, Oracle Cooperation (Thailand)

07

นางอเล็กซานดรา ไรซ์

ตำแหน่ง: กรรมการ ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร
และรักษาการรองประธานเจ้าหน้าที่บริหาร กลุ่มการตลาด
อายุ: 54 ปี
จำนวนปีที่เป็นการกรรมการต่อเนื่อง: 4 เดือน
จำนวนหุ้นที่ถือ: ไม่มี (0.00 %)
จำนวนหุ้นของคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ: ไม่มี (0.00%)

ประวัติการศึกษา Business Administration Degree,
Vienna University of Economics and Business Administration

การดำรงตำแหน่งในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2561 - ปัจจุบัน กรรมการ ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร
และรักษาการรองประธานเจ้าหน้าที่บริหาร กลุ่มการตลาด
บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)

การดำรงตำแหน่งในบริษัทหรือหน่วยงานอื่น

2561 - ปัจจุบัน กรรมการและประธานเจ้าหน้าที่บริหาร บริษัท ดีแทค ไตรเนต จำกัด

ประสบการณ์ทำงาน

2559 - 2561 ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร Telenor Hungary
2557 - 2559 Head of Mobile Business & Digitalization – Enterprise Customers,
Swisscom Switzerland AG
2554 - 2557 Head of Marketing & Sales for Consumer,
Head of Mobile Business Consumer, Swisscom Switzerland AG
2552 - 2554 Head of Swisscom Omnichannel, Swisscom Switzerland AG
2550 - 2552 COO, Consumer Customers, Sunrise Communications AG
2548 - 2550 COO, Hutchison 3G (HWL Group)
2547 - 2548 COO - Sales pitch, UTA – United Telecommunications Austria
2544 - 2547 General Manager Austria, T-Online (Deutsche Telekom Group)
2543 - 2544 General Manager Austria/ Germany/ Switzerland,
Goyada – Swedish Startup
2540 - 2543 Product Marketing, Viag Interkom/ Viag Telekom
2529 - 2540 Founder/ General Manager, Communication Design

08

นายทุนาร์ โจอิน เบอร์เทลเชน

ตำแหน่ง: กรรมการ กรรมการกำกับดูแลกิจการ กรรมการกำหนดค่าตอบแทน
และกรรมการสรรหา
อายุ: 62 ปี
จำนวนปีที่เป็นการกรรมการต่อเนื่อง: 5 ปี 8 เดือน
จำนวนหุ้นที่ถือ: ไม่มี (0.00%)
จำนวนหุ้นของคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ: ไม่มี (0.00%)

ประวัติการศึกษา Master Business Administration (Hons).,
University College Dublin Ireland
Diploma Advanced Management,
University College Dublin Ireland
Diploma Social & Human studies,
National University of Ireland – Maynooth
Radio & Telecommunication Diploma,
Norwegian Nautical College

ประวัติการอบรม Director Certification Training Malaysia
หลักสูตร Director Certification Program (DCP) (183/2556)
โดยสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD)

การดำรงตำแหน่งในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2561 - ปัจจุบัน กรรมการ กรรมการกำกับดูแลกิจการ กรรมการกำหนดค่าตอบแทน
และกรรมการสรรหา บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)
2553 - 2558 กรรมการ บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)

การดำรงตำแหน่งในบริษัทหรือหน่วยงานอื่น

2559 - ปัจจุบัน Vice President, Public and Regulatory Affairs,
Telenor Group Asia

2550 - ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท ไทย เทลโค โฮลดิ้งส์ จำกัด

ประสบการณ์ทำงาน

2556 - 2559 Chief Corporate Affairs Officer, Telenor Myanmar
2552 - 2556 Vice President, Regulatory Affairs Asia
บริษัท เทเลนอร์ เอเชีย (อาร์โอเอช) จำกัด
2548 - 2552 Senior Vice President, Regulatory Affairs
บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)
2547 - 2548 Senior Strategic Advisor
บริษัท ยูนิเด็ค คอมมูนิเคชั่น อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (มหาชน)
2543 - 2547 Vice President/Project Director, Telenor Asia Pte Ltd
2542 - 2543 Managing Director & Country Manager, Telenor Ireland Ltd.
2540 - 2542 Business Development Manager, Telenor Ireland Ltd.

นายฮาทุน บัวเช็ก เซิร์ล

ตำแหน่ง: กรรมการ กรรมการกำกับดูแลกิจการ กรรมการกำหนดค่าตอบแทน และกรรมการสรรหา

อายุ: 46 ปี

จำนวนปีที่เป็นการต่อเนื่อง: 7 ปี 3 เดือน

จำนวนหุ้นที่ถือ: ไม่มี (0.00 %)

จำนวนหุ้นของคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ: ไม่มี (0.00%)

ประวัติการศึกษา Master of Business Administration (Executive), BI Norwegian Business School
Public Relations, BI Norwegian Business School (Norges Markeds Høyskole)

ประวัติการอบรม หลักสูตรอบรมกรรมการปี 2561
INSEAD - Leading from the Chair Programme, Fontainebleau, France

การดำรงตำแหน่งในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2560 - ปัจจุบัน กรรมการกำกับดูแลกิจการ บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)

2557 - ปัจจุบัน กรรมการ กรรมการกำหนดค่าตอบแทนและกรรมการสรรหา บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)

การดำรงตำแหน่งในบริษัทหรือหน่วยงานอื่น

2561 - ปัจจุบัน Senior Vice President, Partner and External Relations Asia, Telenor Group

2560 - ปัจจุบัน ประธานกรรมการ DiGi Telecommunications Sdn Bhd

2560 - ปัจจุบัน ประธานกรรมการ กรรมการสรรหาและประธานกรรมการกำหนดค่าตอบแทน DiGi.Com Berhad

2559 - ปัจจุบัน กรรมการและกรรมการตรวจสอบ Telenor Myanmar Ltd.

2559 - ปัจจุบัน กรรมการและกรรมการตรวจสอบ Telenor Pakistan Ltd.

2559 - ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท เทเลนอร์ เอเชีย (ไอเอชคิว) จำกัด

2557 - ปัจจุบัน กรรมการ Telenor GO Pte Ltd.

2555 - ปัจจุบัน กรรมการ Telenor South Asia Investment Pte Ltd.

2555 - ปัจจุบัน กรรมการ Telenor South East Asia Investment Pte Ltd.

2554 - ปัจจุบัน กรรมการ กรรมการสรรหาและกรรมการกำหนดค่าตอบแทน Grameenphone Ltd.

2554 - ปัจจุบัน กรรมการ Telenor Asia Pte Ltd.

ประสบการณ์ทำงาน

2560 - 2560 Acting Executive Vice President and Chief Corporate Affairs Officer, Telenor Group (นรฤกาน - พฤศจิกายน)

2559 - 2561 Senior Vice President, Head of Group Public and Regulatory Affairs, Telenor Group

2556 - 2558 กรรมการ Telenor Myanmar Ltd.

2555 - 2558 กรรมการ Telenor Pakistan Ltd.

2554 - 2557 กรรมการ Telenor Global Services Singapore Pte Ltd.

2554 - 2556 กรรมการ บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)

2554 - 2555 กรรมการ Telenor India Ltd.

2553 - 2558 กรรมการ กรรมการสรรหาและกรรมการกำหนดค่าตอบแทน DiGi.com Berhad

2553 - 2558 กรรมการ DiGi Telecommunications Sdn Bhd

2551 - 2559 Senior Vice President, Corporate Affairs Asia, Telenor Group

2550 - 2554 กรรมการ Telenor Pakistan Ltd.

2549 - 2555 กรรมการ Telenor Corporate Development Sdn

10

นางทูเน่ รีปเป่

ตำแหน่ง: กรรมการ
 อายุ: 48 ปี
 จำนวนปีที่เป็นการกรรมการต่อเนื่อง: 2 ปี 8 เดือน
 จำนวนหุ้นที่ถือ: ไม่มี (0.00 %)
 จำนวนหุ้นของคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ: ไม่มี (0.00%)

ประวัติการศึกษา Master of Law, University of Oslo, Norway
ประวัติการอบรม หลักสูตร The Mandatory Accreditation Programme (MAP) by Bursa Malaysia Securities Berhad

การดำรงตำแหน่งในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2559 - ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)

การดำรงตำแหน่งในบริษัทหรือหน่วยงานอื่น

2561 - ปัจจุบัน กรรมการ DiGi.com Berhad และ DiGi Telecommunications Sdn Bhd

2560 - ปัจจุบัน กรรมการ Telenor Norge AS

2558 - ปัจจุบัน กรรมการ Telenor Networks Holding AS

2556 - ปัจจุบัน Attorney at Law, Telenor ASA

ประสบการณ์ทำงาน

2558 - 2559 กรรมการ Telenor Business Partner Invest AS

2542 - 2555 Associated attorney and senior attorney, Wiersholm Lawfirm

2539 - 2542 Higher executive officer, advisor and senior advisor, Norwegian Competition Authority

11

นายเชวเร่ เพ็ดเดอร์เซิน

ตำแหน่ง: กรรมการ
 อายุ: 55 ปี
 จำนวนปีที่เป็นการกรรมการต่อเนื่อง: 1 ปี 1 เดือน
 จำนวนหุ้นที่ถือ: ไม่มี (0.00 %)
 จำนวนหุ้นของคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ: ไม่มี (0.00%)

ประวัติการศึกษา M.Sc.E.E. Norwegian Institute of Technology (NTNU)
 MBA Norwegian School of Management (BI)

การดำรงตำแหน่งในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2560 - ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)

การดำรงตำแหน่งในบริษัทหรือหน่วยงานอื่น

2561 - ปัจจุบัน กรรมการ Telenor Broadcast Holding AS

2561 - ปัจจุบัน กรรมการ Canal Digital AS

2560 - ปัจจุบัน Senior Vice President, Head of Strategy, Telenor Group

ประสบการณ์ทำงาน

2559 - 2560 กรรมการ บริษัท เทเลแอสเสท จำกัด

2558 - 2560 รองประธานเจ้าหน้าที่บริหาร กลุ่มการเงิน บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)

2558 - 2560 กรรมการ บริษัท ดีแทค บรอดแบนด์ จำกัด

2558 - 2560 กรรมการ บริษัท เพย์สกาย จำกัด

2558 ผู้อำนวยการอาวุโส ฝ่ายกลยุทธ์การเงิน บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)

2554 - 2558 Director M&A, Telenor Group

2550 - 2554 Vice President, Telenor Group

คณะผู้บริหารบริษัท

01

นางอเล็กซานดรา ไรซ์
ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร และ
รักษาการรองประธาน
เจ้าหน้าที่บริหาร กลุ่มการตลาด

02

นายประเทศ ตันกุลนันท์
รองประธานเจ้าหน้าที่บริหาร
กลุ่มเทคโนโลยี

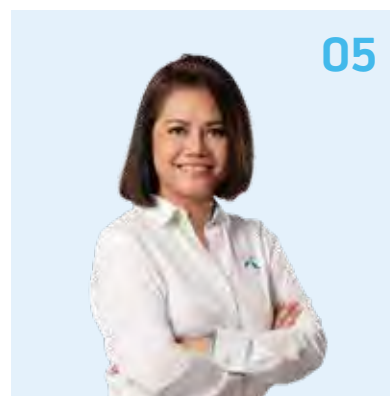
03

นายดิลิป ปาล
รองประธานเจ้าหน้าที่บริหาร
กลุ่มการเงิน

04

นายราจีฟ บาวา
รองประธานเจ้าหน้าที่บริหาร
กลุ่มกิจการองค์กรและพัฒนารัฐกิจ
และรักษาการรองประธาน
เจ้าหน้าที่บริหาร กลุ่มงานขาย

05

นางสาวนาฏฤดี อาจหาญวงศ์
รองประธานเจ้าหน้าที่บริหาร
กลุ่มบุคคล

01

นางอเล็กซานดรา ไรซ์ *

ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร และรักษาการรองประธานเจ้าหน้าที่บริหารกลุ่มการตลาด
จำนวนหุ้นที่ถือ: ไม่มี (0.00 %)
จำนวนหุ้นของคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ: ไม่มี (0.00%)

ประวัติการศึกษา

Business Administration Degree, Vienna University of Economics and Business Administration

ประสบการณ์ทำงาน

- 2561 - ปัจจุบัน กรรมการ ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร และรักษาการรองประธานเจ้าหน้าที่บริหาร กลุ่มการตลาด บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)
- 2561 - ปัจจุบัน กรรมการและประธานเจ้าหน้าที่บริหาร บริษัท ดีแทค ไตรเนต จำกัด
- 2559 - 2561 ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร Telenor Hungary
- 2557 - 2559 Head of Mobile Business & Digitalization – Enterprise Customers, Swisscom Switzerland AG
- 2554 - 2557 Head of Marketing & Sales for Consumer, Head of Mobile Business Consumer, Swisscom Switzerland AG
- 2552 - 2554 Head of Swisscom Omnichannel, Swisscom Switzerland AG
- 2550 - 2552 COO Consumer Customers, Sunrise Communications AG
- 2548 - 2550 COO, Hutchison 3G (HWL Group)
- 2547 - 2548 COO - Sales pitch, UTA – United Telecommunications Austria
- 2544 - 2547 General Manager Austria, T-Online (Deutsche Telekom Group)
- 2543 - 2544 General Manager Austria/ Germany/ Switzerland, Goyada – Swedish Startup
- 2540 - 2543 Product Marketing, Viag Interkom/ Viag Telekom
- 2529 - 2540 Founder/ General Manager, Communication Design

02

นายประเทศ ดันกรานันท์ *

รองประธานเจ้าหน้าที่บริหาร กลุ่มเทคโนโลยี
จำนวนหุ้นที่ถือ: 10,000 หุ้น (0.00%)
จำนวนหุ้นของคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ: 9,400 หุ้น (0.00%)

ประวัติการศึกษา

Master of Electrical Engineering, Massachusetts Institute of Technology, USA

ปริญญาโท บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (หลักสูตรนักบริหาร) สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประสบการณ์ทำงาน

- 2558 - ปัจจุบัน รองประธานเจ้าหน้าที่บริหาร กลุ่มเทคโนโลยี บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)
- 2558 - ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท ดีแทค ไตรเนต จำกัด
- 2556 - 2557 รองประธานเจ้าหน้าที่บริหารกลุ่มเทคโนโลยี Telenor Myanmar Ltd
- 2554 - 2556 ผู้อำนวยการอาวุโส ฝ่ายปฏิบัติการโครงข่าย บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)
- 2553 - 2554 ผู้อำนวยการอาวุโส ฝ่ายวิศวกรรม บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)
- 2552 - 2553 ผู้อำนวยการ ฝ่ายออกแบบโครงข่ายและระบบพื้นฐาน บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)
- 2548 - 2552 ผู้อำนวยการ ฝ่ายโครงข่ายสื่อสารสัญญาณ บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)
- 2544 - 2548 Head of Engineering, Satellite Engineer, Pacific Century Matrix (Hong Kong)
- 2539 - 2543 Satellite Engineer, L-Star Program, Asia Broadcasting and Communication Network/ Telesat Canada

* เป็นผู้บริหารตามคำนิยามของ ก.ล.ด.

03 นายดีลิป ปา *

รองประธานเจ้าหน้าที่บริหาร กลุ่มการเงิน
จำนวนหุ้นที่ถือ: ไม่มี (0.00%)
จำนวนหุ้นของผู้สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ: ไม่มี (0.00%)

ประวัติการศึกษา

Master's degree in Commerce, Calcutta University, India
Bachelor of Commerce (Hons), Goenka College of Commerce, India
Chartered Accountant, Institute of Chartered Accountants of India
Cost Accountant, Institute of Cost and Works Accountants of India

ประสบการณ์ทำงาน

2560 - ปัจจุบัน รองประธานเจ้าหน้าที่บริหาร กลุ่มการเงิน บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)
2557 - 2560 Chief Financial Officer, Grameenphone Ltd.
2555 - 2557 Executive Vice President, Finance, Vodafone
2551 - 2553 Senior Vice President, Finance and Accounts, Vodafone
2549 - 2551 Assistant Vice President, Finance, Vodafone
2547 - 2549 General Manager, Finance, Hutchison Essar
2542 - 2547 Senior Finance Manager, Hindustan Coca-Cola Beverages
2536 - 2542 Finance Manager, TATA Tinplate

04 นายราจีฟ บาวา *

รองประธานเจ้าหน้าที่บริหาร กลุ่มกิจการองค์กรและพัฒนาธุรกิจ และรักษาการรองประธานเจ้าหน้าที่บริหาร กลุ่มงานขาย
จำนวนหุ้นที่ถือ: ไม่มี (0.00%)
จำนวนหุ้นของผู้สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ: ไม่มี (0.00%)

ประวัติการศึกษา

Masters in Computer Science, University of Maryland, USA
Bachelor of Technology, Computer Engineering, Manipal Institute of Technology, India
Certificate in Management, Wharton School of Business, University of Pennsylvania, USA

ประสบการณ์ทำงาน

2561 - ปัจจุบัน รักษาการรองประธานเจ้าหน้าที่บริหาร กลุ่มงานขาย บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)
2560 - ปัจจุบัน รองประธานเจ้าหน้าที่บริหาร กลุ่มกิจการองค์กรและพัฒนาธุรกิจ บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)
2559 - 2560 Head of Public & Regulatory Affairs, Telenor Group, Asia
2558 - 2559 รักษาการรองประธานเจ้าหน้าที่บริหารกลุ่ม Corporate Affairs บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)
2554 - 2558 Chief Representative Officer, Telenor Group, India
2551 - 2554 Chief Corporate Affairs Officer, Unitech Wireless Pvt Ltd., India
2552 - 2554 Chief Corporate Affairs Officer, Uninor (Telenor Group India)
2545 - 2551 Business Development Executive, IBM Corporation NY
2543 - 2544 Director Business Development, Expert Commerce NY
2537 - 2543 Senior Engagement Manager, IBM Consulting Group, Philadelphia

* เป็นผู้บริหารตามคำนิยามของ ก.ล.ด.

05 นางสาวนาฏฤดี อจหาญวงศ์ *

รองประธานเจ้าหน้าที่บริหาร กลุ่มบุคคล

จำนวนหุ้นที่ถือ: ไม่มี (0.00%)

จำนวนหุ้นของคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ: ไม่มี (0.00%)

ประวัติการศึกษา

Master's degree in Human Resources Development, Webster University, Missouri, USA

ปริญญาตรี คณะอักษรศาสตร์ ภาควิชาภาษาอังกฤษ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประสบการณ์ทำงาน

- 2558 - ปัจจุบัน รองประธานเจ้าหน้าที่บริหาร กลุ่มบุคคล บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)
- 2552 - 2558 รองประธานกรรมการบริหารฝ่ายทรัพยากรบุคคล ประเทศไทย, พม่า, กัมพูชา และลาว บริษัท ยูนิลีเวอร์ ไทย โฮลดิ้งส์ จำกัด
- 2550 - 2552 Head of Human Resources, Sub-Region Asia North (Thailand, Bangladesh, Vietnam, Cambodia and Korea) บริษัท โนเกีย ซิเมนส์ เน็ตเวิร์คส์ (ประเทศไทย) จำกัด
- 2547 - 2550 Human Resources Manager for Indochina (Thailand, Vietnam, Cambodia & Laos) บริษัท โนเกีย (ประเทศไทย) จำกัด
- 2536 - 2547 Assistant Vice President, Human Resources, Retail Operations บริษัท เอ็ก-ชัย ดีสทริบิวชั่น ซิสเทม จำกัด

นายวิพันธ์ พิทักษ์ชาติวงศ์

เลขานุการบริษัท

จำนวนหุ้นที่ถือ: ไม่มี (0.00%)

จำนวนหุ้นของคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ: 15,500 หุ้น (0.00%)

ประวัติการศึกษา

ปริญญาเอก กฎหมายมหาชน (เกียรตินิยมสูงสุด) มหาวิทยาลัย Strasbourg III ประเทศฝรั่งเศส

ปริญญาโท กฎหมายประชาคมยุโรป มหาวิทยาลัย Strasbourg III ประเทศฝรั่งเศส

ประกาศนียบัตรยุโรปศึกษา (เกียรตินิยม) มหาวิทยาลัย Strasbourg III ประเทศฝรั่งเศส

ปริญญาตรี นิติศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง เหรียญทอง) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประสบการณ์ทำงาน

- 2556 - ปัจจุบัน เลขานุการบริษัทและผู้อำนวยการอาวุโสหัวหน้าสายงานกฎหมาย บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)
- 2552 ผู้อำนวยการสายงานกฎหมายโทรคมนาคม บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)
- 2551 ผู้อำนวยการสายงานกฎหมาย บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)
- 2550 ผู้อำนวยการฝ่าย Regulatory Division บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)
- 2546 - 2550 ที่ปรึกษากฎหมาย (บริษัท ลิงค์เลเทอร์ส (ประเทศไทย) จำกัด, บริษัท อันตัน แอนด์ วิลเลียมส์ (ไทยแลนด์) จำกัด, บริษัท ที่ปรึกษากฎหมายคูแตรบราเธอร์ส จำกัด, บริษัท ที่ปรึกษากฎหมายเฟรชฟิลด์ส จำกัด)

* เป็นผู้บริหารตามคำนิยามของ ก.ล.ด.

โครงสร้างกลุ่มบริษัท

บริษัท โทเทิล แอ็คเซส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)

บริษัท ดีแทค บรอดแบนด์ จำกัด
(99.99%)

บริษัท เพย์สกาย จำกัด
(99.99%)

บริษัท ดีแทค ไตรเน็ต จำกัด
(99.99%)

บริษัท แทค พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด
(99.99%)

- บริษัท ดีแทค แอ็คเซลเรท จำกัด (99.99%)
- บริษัท ดีแทค เนคซ์ จำกัด (99.97%)
- บริษัท ดีแทค เซอร์วิส จำกัด (99.97%)
- บริษัท ดีแทค ดิจิตอล มีเดีย จำกัด (99.99%)
- บริษัท เทเลแอสเซน จำกัด (99.97%)

- บริษัท อีสเทิร์น บิช จำกัด (99.99%)

บริษัท ยูไนเต็ดคอมมูนิเคชั่น อินดัสตรี จำกัด (มหาชน)
(99.81%)

บริษัท เวิลด์โฟน ซิอป จำกัด
(99.99%)

บริษัทเป็นหนึ่งในผู้นำธุรกิจการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ในประเทศไทย ก่อตั้งในปี 2532 ประกอบธุรกิจ ดำเนินธุรกิจให้บริการโทรคมนาคม รวมถึงให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ และให้บริการอินเทอร์เน็ตแบบ Wi-Fi

ในเดือนธันวาคม 2555 บริษัท ดีแทค ไตรเนต จำกัด “ดีแทค ไตรเนต” (เดิมชื่อ บริษัท ดีแทค เนทเวิลด์ จำกัด) ซึ่งเป็นบริษัทย่อยของบริษัท ได้รับใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ IMT ย่าน 2.1 กิกะเฮิรตซ์ และใบอนุญาตให้ประกอบกิจการโทรคมนาคมแบบที่สามเป็นเวลา 15 ปี จาก กสทช. เพื่อให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่

ในปี 2561 เทเลเอสเสท ซึ่งเป็นบริษัทที่ ดีแทค ไตรเนต ถือหุ้นร้อยละ 99.99 พร้อมกับ ดีแทค ไตรเนต ได้ลงนามในสัญญาเช่าเครื่องและอุปกรณ์โทรคมนาคม และสัญญาการใช้บริการเช่าโครงข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ภายในประเทศระบบ 2300 MHz กับ บมจ.ทีโอที อย่างเป็นทางการเรียบร้อยแล้ว เพื่อเปิดให้บริการ 4G LTE-TDD คลื่น 2300 MHz บนแบนด์วิดท์ที่กว้างที่สุดถึง 60 MHz

ในเดือนธันวาคม 2561 ดีแทค ไตรเนต ได้รับใบอนุญาตคลื่นความถี่ถึง 900 MHz และ 1800 MHz จากคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ทำให้บริษัทสามารถให้บริการได้บนคลื่นความถี่ครบทุกย่านความถี่ ทั้งคลื่นความถี่ต่ำและความถี่สูงโดยสามารถให้บริการบนคลื่นช่วงดาวเทียมจำนวนมากที่สุดถึง 70 MHz จากการให้บริการบนแบนด์วิดท์รวม 110 MHz

ณ สิ้นปี 2561 บริษัทมีบริษัทย่อยทั้งสิ้น 12 บริษัท และถือหุ้นในบริษัทร่วม (ตามนิยามที่กำหนดไว้ในประกาศของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์) จำนวน 2 บริษัท ได้แก่ (1) บริษัท ยูนิเด็ต ดิสทริบิวชัน บิซิเนส จำกัด (หรือ ยูดี) และ (2) บริษัท ศูนย์ให้บริการคงสิทธิเลขหมายโทรศัพท์ จำกัด* บริษัทยังคงมุ่งเน้นในการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่และลงทุนในบริษัทย่อย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการดำเนินธุรกิจโทรศัพท์เคลื่อนที่และการบริหารจัดการทรัพยากรสินของ บริษัทเป็นหลัก นอกจากนี้ บริษัทยังเน้นการลงทุนในกิจการที่สามารถสร้างมูลค่าให้กับผู้ถือหุ้นของบริษัทในระยะยาวได้

หมายเหตุ บริษัทไม่ได้มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญเหนือกิจการนี้ ดังนั้น กิจการนี้ไม่ได้มีคุณสมบัติเป็นบริษัทร่วมตามที่แสดงในงบการเงินของบริษัท

ข้อมูลสรุปของบริษัทย่อยและบริษัทร่วม ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561

บริษัท	ที่ตั้งสำนักงาน	ประเภทธุรกิจ	ทุนจดทะเบียน (ล้านบาท)	ประเภทหุ้น	จำนวนหุ้นที่ถือ (%)	จำนวนหุ้น ทั้งหมด
บริษัท ดีแทค บรอดแบนด์ จำกัด	เลขที่ 319 อาคารจัตุรัสจามจุรี ชั้น 41 ถนนพญาไท แขวงปทุมวัน เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330 โทรศัพท์ +66 2202 8000 เลขทะเบียนบริษัท 0105549034424	บริการโทรคมนาคม (Wi-Fi) โดยได้รับใบอนุญาตการให้บริการอินเทอร์เน็ตแบบที่หนึ่ง โดยบริษัท รับโอนกิจการทั้งหมดจาก บริษัท ดีแทค บรอดแบนด์ จำกัด วันที่ 1 มกราคม 2562	175	หุ้นสามัญ	99.99	1,750,000
บริษัท ดีแทค ไตรเนต จำกัด	เลขที่ 319 อาคารจัตุรัสจามจุรี ชั้น 41 ถนนพญาไท แขวงปทุมวัน เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330 โทรศัพท์ +66 2202 8000 เลขทะเบียนบริษัท 0105549034548	ให้บริการโทรคมนาคม	1,160	หุ้นสามัญ	99.99	11,600,000
บริษัท ดีแทค ดิจิตอล มีเดีย จำกัด	เลขที่ 319 อาคารจัตุรัสจามจุรี ชั้น 41 ถนนพญาไท แขวงปทุมวัน เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330 โทรศัพท์ +66 2202 8000 เลขทะเบียนบริษัท 0105549034467	ให้บริการด้านโทรคมนาคมและดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับอุปกรณ์สื่อสาร	100	หุ้นสามัญ	99.99 (ผ่านบริษัท ดีแทค ไตรเนต จำกัด)	1,000,000
บริษัท ดีแทค แอ็คเซลเรท จำกัด	เลขที่ 319 อาคารจัตุรัสจามจุรี ชั้น 2 ถนนพญาไท แขวงปทุมวัน เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330z โทรศัพท์ +66 2202 8000 เลขทะเบียนบริษัท 0105557065767	ลงทุนและให้การสนับสนุนแก่บริษัท Start-up ในการพัฒนาแอปพลิเคชันต่าง ๆ	15	หุ้นสามัญ	99.99 (ผ่านบริษัท ดีแทค ไตรเนต จำกัด)	150,000

บริษัท	ที่ตั้งสำนักงาน	ประเภทธุรกิจ	ทุนจดทะเบียน (ล้านบาท)	ประเภทหุ้น	จำนวนหุ้นที่ถือ (%)	จำนวนหุ้น ทั้งหมด
บริษัท ดีแทค เน็ตซ์ จำกัด	เลขที่ 319 อาคารจัตุรัสจามจุรี ชั้น 41 ถนนพญาไท แขวงปทุมวัน เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330 โทรศัพท์ +66 2202 8000 เลขทะเบียนบริษัท 0105558145985	บริหารและจัดการทรัพยากร	1	หุ้นสามัญ	99.97 (ผ่านบริษัท ดีแทค ไตรเนต จำกัด)	10,000
บริษัท ดีแทค เซอร์วิส จำกัด	เลขที่ 319 อาคารจัตุรัสจามจุรี ชั้น 41 ถนนพญาไท แขวงปทุมวัน เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330 โทรศัพท์ +66 2202 8000 เลขทะเบียนบริษัท 0105558146019	บริหารและจัดการทรัพยากร	1	หุ้นสามัญ	99.97 (ผ่านบริษัท ดีแทค ไตรเนต จำกัด)	10,000
บริษัท เพย์สกาย จำกัด	เลขที่ 319 อาคารจัตุรัสจามจุรี ชั้น 41 ถนนพญาไท แขวงปทุมวัน เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330 โทรศัพท์ +66 2160 5463-5 โทรสาร +66 2160 5462 เลขทะเบียนบริษัท 0125547001804	ให้บริการชำระเงินออนไลน์ บัตรเครดิตบริการชำระเงิน ทางอิเล็กทรอนิกส์ และบริการรับชำระเงิน	200	หุ้นสามัญ	99.99	2,000,000
บริษัท เทเลแอสเซท จำกัด	เลขที่ 319 อาคารจัตุรัสจามจุรี ชั้น 41 ถนนพญาไท แขวงปทุมวัน เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330 โทรศัพท์ +66 2202 8000 เลขทะเบียนบริษัท 0105559061246	ให้เช่าเครื่องมือและอุปกรณ์ โทรคมนาคม	1	หุ้นสามัญ	99.97 (ผ่านบริษัท ดีแทค ไตรเนต จำกัด)	10,000
บริษัท แทค พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด	เลขที่ 319 อาคารจัตุรัสจามจุรี ชั้น 41 ถนนพญาไท แขวงปทุมวัน เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330 โทรศัพท์ +66 2202 8000 เลขทะเบียนบริษัท 0105539049038	บริหารสินทรัพย์	1	หุ้นสามัญ	99.99	100,000
บริษัท ฮีสเทิร์น บิซ จำกัด	เลขที่ 319 อาคารจัตุรัสจามจุรี ชั้น 41 ถนนพญาไท แขวงปทุมวัน เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330 โทรศัพท์ +66 2202 8000 เลขทะเบียนบริษัท 0105532038740	บริหารสินทรัพย์ โดยคาดว่าจะ บริษัทจะรับโอนกิจการทั้งหมดจาก บริษัท ฮีสเทิร์น บิซ จำกัด วันที่ 1 มกราคม 2562	80	หุ้นสามัญ	99.99 (ผ่านบริษัท แทค พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด)	800,000
บริษัท ยูไนเต็ด คอมมูนิเคชั่น อินดัสตรี จำกัด (มหาชน)	เลขที่ 319 อาคารจัตุรัสจามจุรี ชั้น 41 ถนนพญาไท แขวงปทุมวัน เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330 โทรศัพท์ +66 2202 8000 เลขทะเบียนบริษัท 0107536000871	ระหว่างชำระบัญชี	313.55	หุ้นสามัญ	99.81	434,668,207
บริษัท เวลด์โฟน ซ็อบ จำกัด	เลขที่ 319 อาคารจัตุรัสจามจุรี ชั้น 41 ถนนพญาไท แขวงปทุมวัน เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330 โทรศัพท์ +66 2202 8000 เลขทะเบียนบริษัท 0105539069969	ระหว่างชำระบัญชี	450	หุ้นสามัญ	99.99	4,500,000

บริษัท	ที่ตั้งสำนักงาน	ประเภทธุรกิจ	ทุนจดทะเบียน (ล้านบาท)	ประเภทหุ้น	จำนวนหุ้นที่ถือ (%)	จำนวนหุ้น ทั้งหมด
บริษัท ยูไนเต็ด ดิสทริบิวชั่น บิซิเนส จำกัด* (ยูนิต)	เลขที่ 499 หมู่ที่ 3 อาคารเบญจจินดา ถนนกำแพงเพชร 6 แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900 โทรศัพท์ +66 2953 2222 โทรสาร +66 2953 1269 เลขทะเบียนบริษัท 0105545040951	จัดจำหน่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ ซิงการ์ด บัตรเดบิตเงิน และอุปกรณ์เสริมต่าง ๆ	200	หุ้นสามัญ	25	20,000,000
บริษัท ศูนย์ให้บริการ คงสิทธิ์ เลขหมายโทรศัพท์ จำกัด	98 อาคารสาทร สแควร์ ออฟฟิศ ทาวเวอร์ ห้องเลขที่ 403 ชั้นที่ 4 ถนนสาทรเหนือ แขวงสีลม เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร 10500 โทรศัพท์ +66 2108 1544 โทรสาร +66 2108 1544 เลขทะเบียนบริษัท 0115553001471	บริการระบบสารสนเทศ และฐานข้อมูลกลางประสานงาน การโอนย้ายผู้ให้บริการ โทรคมนาคมเพื่อการคงสิทธิ์ เลขหมายโทรศัพท์	2	หุ้นสามัญ	20 (โดยดีแทค และผ่านบริษัท ดีแทค ไตรเน็ต จำกัด)	20,000

หมายเหตุ ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 75 ถือหุ้นโดย บริษัท เบญจจินดา โฮลดิ้ง จำกัด แม้ว่า บริษัท เบญจจินดา โฮลดิ้ง จำกัด ซึ่งเป็นบุคคลที่อาจมีความขัดแย้งกับบริษัทได้ถือหุ้นในอยู่ร้อยละ 75 นั้นอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ต่อบริษัท แต่อย่างไรก็ดี บริษัทเห็นว่าโครงสร้างการถือหุ้นดังกล่าวเป็นไปเพื่อประโยชน์ที่ดีที่สุดของบริษัท เนื่องจากบริษัทได้มุ่งเน้นในการเป็นผู้จำหน่ายชุดเลขหมายและบัตรเดบิตเงินให้แก่ผู้ใช้บริการโดยตรง ซึ่งจะเป็นการเพิ่มการให้กับบริษัทในการจัดการบริหารสินค้าคงคลัง รวมถึงระบบการจัดส่งสินค้า (Logistics) และการจัดเก็บเอกสารต่าง ๆ อนึ่ง บริษัทมีมาตรการป้องกันการถ่ายเททางผลประโยชน์และขั้นตอนในการควบคุมรายการระหว่างกันอย่างรัดกุม เป็นไปตามกฎเกณฑ์เรื่องการเข้าทำรายการระหว่างกันของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ทั้งนี้ ณ วันที่ 23 เมษายน 2561 บริษัท เบญจจินดา โฮลดิ้ง จำกัด มีรายชื่อผู้ถือหุ้นและสัดส่วนการถือหุ้นดังต่อไปนี้

นายบุญชัย เบญจรงค์กุล	ร้อยละ	40.0
นายวิชัย เบญจรงค์กุล	ร้อยละ	30.0
นางวรรณภา จิรศักดิ์	ร้อยละ	15.0
นายสมชาย เบญจรงค์กุล	ร้อยละ	15.0

การประกอบธุรกิจและแนวโน้มธุรกิจ

ภาพรวมการดำเนินงาน

การเปลี่ยนผ่านของบริษัทไปสู่ระบบใบอนุญาตเสร็จสมบูรณ์ภายหลังสิ้นสุดมาตรการคุ้มครองผู้ใช้บริการชั่วคราวกรณีสิ้นสุดสัญญาสัมปทานในไตรมาส 4/2561 โดยบริษัทใช้เงินลงทุนกว่า 19,528 ล้านบาทในปี 2561 ซึ่งเป็นระดับบนของประมาณการเงินลงทุนที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นเพื่อเร่งติดตั้งสถานีฐาน 4G-2300 MHz ภายใต้สัญญาพันธมิตรกับบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) (“ทีโอที”) รวมทั้งเพิ่มความหนาแน่นโครงข่าย 2100 MHz ของบริษัทเพื่อให้ลูกค้าได้รับประสบการณ์ใช้งานที่ดีขึ้น โดยสถานีฐาน 4G-2300 MHz ได้ถูกติดตั้งแล้วกว่า 12.7 พันสถานี ในขณะที่สถานีโครงข่ายคลื่นความถี่ 2100 MHz ทั้งเทคโนโลยี 4G และ 3G มีจำนวนรวมเพิ่มขึ้นกว่า 7.9 พันสถานีในปี 2561

ความไม่แน่นอนในเรื่องคลื่นความถี่อันสืบเนื่องจากการสิ้นสุดของสัญญาสัมปทานของบริษัทได้หมดไปหลังบริษัทมีคลื่นความถี่ใหม่ทั้งจากการประมูลและการเป็นพันธมิตรกับทีโอที โดย ดีแทค ไตรเนต ซึ่งเป็นบริษัทย่อยของบริษัทเป็นผู้นำการประมูลและได้รับใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ทั้งย่าน 1800 MHz ปริมาณแถบความถี่กว้าง 2 x 5 MHz และย่าน 900 MHz ปริมาณแถบความถี่กว้าง 2 x 5 MHz ในปี 2561 รวมทั้งกลุ่มบริษัทได้ลงนามในสัญญาเป็นพันธมิตรกับทีโอทีเพื่อเปิดให้บริการ 4G บนโครงข่ายคลื่นความถี่ 2300 MHz เมื่อไตรมาส 2/2561 ที่ผ่านมามีรายได้โครงข่ายแบรนด์ “dtac-T TURBO” นอกจากนี้บริษัทสามารถใช้งานโครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคมภายใต้สัญญาสัมปทานได้อย่างต่อเนื่องโดยการเข้าทำสัญญากับบริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) (“กสท.”) เพื่อให้บริการโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์โทรคมนาคมจาก กสท.

ณ สิ้นปี 2561 บริษัทมีฐานลูกค้ารวมอยู่ที่ 21.2 ล้านเลขหมาย ลดลงกว่า 1.5 ล้านเลขหมายจากปีก่อนอันเป็นผลจากการลดลงของฐานลูกค้าระบบเดิมเงินในขณะที่ยังคงเติบโตของฐานลูกค้าระบบรายเดือนช่วยชดเชยได้บางส่วน โดยฐานลูกค้าระบบเดิมเงินมีจำนวนอยู่ที่ 15.1 ล้านเลขหมาย ลดลงกว่า 1.9 ล้านเลขหมายจากปีก่อนอันเป็นผลจากการแข่งขันในตลาดที่อยู่ในระดับสูงและการเปลี่ยนลูกค้าจากระบบเดิมเงินเป็นระบบรายเดือน ในขณะที่ฐานลูกค้าระบบรายเดือนมีจำนวนเพิ่มขึ้นมาอยู่ที่ระดับ 6.1 ล้านเลขหมาย เพิ่มขึ้น 0.4 ล้านเลขหมายจากปีก่อน รายได้เฉลี่ยต่อเลขหมาย (ไม่รวม IC) ในปี 2561 อยู่ที่ระดับ 244 บาทต่อเดือน เพิ่มขึ้น 6.4% จากปีก่อน โดยมีปัจจัยจากจำนวนฐานลูกค้าระบบรายเดือนที่มีสัดส่วนเพิ่มขึ้น ณ สิ้นปี 2561 ส่วนแบ่งการตลาดของรายได้จากการให้บริการ (ไม่รวม IC) และจำนวนผู้ใช้บริการรวม เท่ากับ 23% และ 23% ตามลำดับ

ภาพรวมด้านการเงิน

ในปี 2561 รายได้จากการให้บริการของบริษัทยังคงได้รับผลกระทบจากการแข่งขันในตลาดที่อยู่ในระดับสูง ในขณะที่ความไม่แน่นอนในประเด็นเรื่องการสิ้นสุดสัญญาสัมปทานได้ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของลูกค้าในช่วงของการเปลี่ยนผ่าน ซึ่งจากปัจจัยดังกล่าวส่งผลให้รายได้จากการให้บริการไม่รวมค่าเชื่อมต่อโครงข่ายในปี 2561 ลดลง 2.8% จากปีก่อน สอดคล้องกับประมาณการที่คาดว่าจะ

ในขณะที่ EBITDA (ก่อนรายการอื่น) อยู่ที่ 28,391 ล้านบาทลดลง 6.7% จากปีก่อนโดยส่วนใหญ่เป็นผลกระทบจากรายได้จากการให้บริการที่ลดลง รวมทั้งมีค่าใช้จ่ายในการโรมมิ่ง 4G บนโครงข่ายคลื่นความถี่ 2300MHz ที่จ่ายให้กับทีโอที ค่าใช้การโครงข่ายพื้นฐานและอุปกรณ์โทรคมนาคมที่จ่ายให้ กสท. รวมถึงค่าใช้จ่ายชั่วคราวสำหรับการใช้งานคลื่นความถี่ภายใต้มาตรการเยียวยาภายหลังการสิ้นสุดของสัมปทาน โดย EBITDA margin ของปี 2561 อยู่ที่ระดับ 37.9% สอดคล้องกับประมาณการที่คาดว่าจะ

ทั้งนี้ บริษัทมีผลขาดทุนสุทธิ 4,369 ล้านบาทในปี 2561 โดยเป็นผลจากการบันทึกค่าใช้จ่ายเพื่อการระงับข้อพิพาทกับ กสท. ในเดือนมกราคม 2562 โดยการระงับข้อพิพาทจะเกิดขึ้นหากได้รับอนุมัติจากที่ประชุมผู้ถือหุ้นสามัญประจำปี 2562

บริษัทรักษาสถานะทางการเงินให้มีความคล่องตัวและให้ความสำคัญกับการสร้างกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน โดยบริษัทมีอัตราส่วนหนี้สินสุทธิต่อ EBITDA อยู่ที่ 1.2 เท่า เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากระดับ 1.1 เท่าเมื่อปีก่อน ในขณะที่บริษัทมีกระแสเงินสดสุทธิจากการดำเนินงาน (คำนวณจาก EBITDA หักด้วยเงินลงทุน) อยู่ที่ 8,863 ล้านบาท ลดลงจากปีก่อน จาก EBITDA ที่ลดลงและเงินลงทุนที่เพิ่มขึ้นในการขยายเครือข่าย ทั้งนี้บริษัทใช้เงินลงทุนในปี 2561 จำนวน 19,528 ล้านบาทในขณะที่ในปี 2560 บริษัทใช้เงินลงทุนจำนวน 16,534 ล้านบาท

ภาพรวมด้านการตลาด

ในปี 2561 บริษัทเดินหน้านำเสนอประสบการณ์ดิจิทัลไลฟ์สไตล์ที่มากกว่าโดยมุ่งเน้นให้ผู้บริโภคหมดความกังวลใจระหว่างใช้บริการ ด้วยข้อเสนอ สินค้าและบริการที่เข้าใจง่าย ค้นหาทั้งในด้านราคาและสิทธิประโยชน์ที่มากขึ้น ภายใต้แนวคิดใจดี ที่รวมถึงการขยายสิทธิพิเศษ dtac Reward ให้ครอบคลุมฐานลูกค้าที่กว้างขึ้น รวมทั้งมีแพ็คเกจและสิทธิพิเศษต่าง ๆ มากขึ้นสำหรับลูกค้าปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม บริษัทเผชิญความท้าทายในปลายปีโดยเป็นผลพวงจากความไม่แน่นอนต่าง ๆ ในช่วงสิ้นสุดสัมปทาน ก่อนที่บริษัทจะประมูลคลื่นความถี่ 1800 MHz และ 900 MHz ได้ในเดือนสิงหาคม และตุลาคม ตามลำดับ ประกอบกับการเริ่มให้บริการ 4G LTE-TDD 2300 MHz ตั้งแต่กลางปีเพิ่มเติมจากคลื่นเดิม 2100 MHz ทำให้บริษัทมีคลื่นครอบคลุมต่อทุกความต้องการการใช้งานของลูกค้า โดยบริษัทมุ่งเน้นที่จะดูแล สื่อสารและมีมาตรการต่าง ๆ เพื่อให้ลูกค้ามีความเชื่อมั่นและได้รับประสบการณ์ที่ดีที่สุด ความไม่แน่นอนต่าง ๆ ได้คลี่คลายไปภายหลังการชนะประมูลคลื่น

ทั้งนี้ในปี 2561 บริษัทให้ความสำคัญกับ 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) พัฒนาแบรนด์ ดีแทคให้แข็งแกร่ง 2) เสริมสร้างภาพลักษณ์ด้านโครงข่าย และ 3) พัฒนาประสบการณ์การใช้งาน

1) พัฒนาแบรนด์ดีแทคให้แข็งแกร่ง

บริษัทได้พัฒนาแบรนด์ดีแทคให้แข็งแกร่งขึ้นในปีนี้ เน้นการสื่อสารและกิจกรรมต่าง ๆ ที่สะท้อนความเป็นตัวตนของดีแทค นำเสนอภาพลักษณ์ที่มีความเอาใจใส่ มีความสนุกสนาน และความสร้างสรรค์ เพื่อสร้างความรู้สึกและความผูกพันระหว่างแบรนด์และลูกค้าให้ดียิ่งขึ้น ให้ดีแทคเป็นแบรนด์ที่อยู่ในใจ ใกล้ชิด เข้าใจ และเป็นที่ยอมรับของคนไทย

2) เสริมสร้างภาพลักษณ์ด้านโครงข่าย

บริษัทมุ่งเน้นนำเสนอประสบการณ์ดิจิทัลที่ลูกค้าสามารถเข้าถึงได้ง่ายไม่ว่าลูกค้าจะอยู่ที่ใดก็ตาม ปีนี้เราได้เปิดให้บริการคลื่นใหม่ ความถี่ 2300 MHz โดยความร่วมมือกับทีโอทีในชื่อ dtac TURBO (dtac-T) ซึ่งคลื่นความถี่ใหม่นี้เป็นเทคโนโลยี TDD (Time Division Duplex) ที่ต่างจากคู่แข่งโดยเป็นเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพสูง ช่วยให้สามารถใช้งานอินเทอร์เน็ตได้เร็วขึ้นทั้งที่แออัดและมีผู้ใช้งานจำนวนมาก โดยบริษัทเริ่มเปิดให้บริการในพื้นที่ที่มีการใช้งานอินเทอร์เน็ตหนาแน่นก่อนและเร่งพัฒนาขยายพื้นที่ให้บริการอย่างต่อเนื่องให้ครอบคลุมทั่วประเทศโดยเร็วที่สุด เพราะเรากำลังถึงความต้องการของลูกค้า ที่ต้องการใช้อินเทอร์เน็ตที่รวดเร็วและต่อเนื่องไม่มีสะดุด โดยบริษัทให้บริการบนคลื่นความถี่สูงทั้ง 2100 MHz และ 2300 MHz ซึ่งมีแบนด์วิดท์มากพอจะครอบคลุม คลื่นความถี่ 1800 MHz และ 900 MHz ที่ประมาณในปลายปี 2561 ช่วยเสริมสร้างให้บริการที่มีศักยภาพที่แข็งแกร่งในการให้บริการที่เหนือกว่าในด้านอินเทอร์เน็ตความเร็วเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างดียิ่ง

3) พัฒนาประสบการณ์การใช้งาน

บริษัทมุ่งเน้นสร้างสรรค์นวัตกรรมโดยนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้ในการดำเนินงานตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการขายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพลดขั้นตอนซับซ้อนและสร้างสรรค์ข้อเสนอที่ตรงใจลูกค้าได้มากขึ้น ผ่านแอปพลิเคชันสำหรับลูกค้า dtac App และแอปพลิเคชันสำหรับคนขาย dtac ONE นอกเหนือจากนวัตกรรมใหม่ ๆ บริษัทยังส่งมอบสิทธิพิเศษที่มากกว่า ซึ่งเปรียบเสมือนการลงทุนในด้านความสัมพันธ์กับลูกค้าท่ามกลางการแข่งขันที่รุนแรงในอุตสาหกรรมโทรคมนาคม เพื่อให้ได้มาและรักษารฐานลูกค้าที่มีคุณภาพ โดยบริษัทมีการร่วมมือกับพาร์ทเนอร์ระดับสากล ในการนำเสนอบริการดิจิทัล และบริการพิเศษในรูปแบบต่าง ๆ ที่จะช่วยสร้างความบันเทิง ตอบโจทย์ทั้ง ก็น เกี่ยว ดูหนัง และไลฟ์สไตล์ ให้ลูกค้ามีความสุขได้มากกว่าในทุก ๆ วัน และได้รับประสบการณ์ดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ โดยบริษัทขยายสิทธิพิเศษครอบคลุมหัวเมืองรอง 20 จังหวัด และร้านค้ามากกว่า 25,000 ร้านค้าที่ร่วมรายการจากทั่วประเทศ

บริการระบบรายเดือน

ฐานลูกค้าและรายได้จากบริการระบบรายเดือนมีการเติบโตอย่างต่อเนื่องส่วนหนึ่งมาจากแนวโน้มการเปลี่ยนพฤติกรรมของลูกค้าเป็นรายเดือนเพิ่มมากขึ้น โดยลูกค้ามีการเรียนรู้มากขึ้นและต้องการแพ็คเกจที่ตรงกับสิ่งที่ต้องการมากที่สุดกับความต้องการ ซึ่งบริษัทมุ่งเน้นที่จะตอบสนองให้บริการที่คุ้มค่ากับลูกค้าในระยะยาว ทั้งผ่านบริการตามช่องทางทางการขายปกติ และผ่านแอปพลิเคชันพิเศษเพื่อตอบสนองความต้องการที่แตกต่างกันของลูกค้าแต่ละราย รวมถึงการสร้างบริการและการสื่อสารที่ง่ายต่อการเข้าใจ ทำให้ลูกค้าลดความกังวลใจ และมีความสุขกับการใช้งานมากขึ้น

บริษัทมุ่งเน้นประสบการณ์ความคุ้มค่าที่มากกว่าราคาโดยออกแบบบริการที่ตอบโจทย์การใช้งานที่หลากหลายตามความต้องการที่แตกต่างกันของลูกค้า และให้ลูกค้าได้ใช้งานอย่างไร้กังวล ตัวอย่างเช่น ลูกค้าสามารถทยอยกดอินเทอร์เน็ตคงเหลือจากการใช้งานในแต่ละเดือนทบทไปใช้ในเดือนถัดไปได้สำหรับแพ็คเกจ Super Non Stop อินเทอร์เน็ตไม่หมดทบทไปเดือนหน้า และมีบริการเสริมประกันการเดินทางซื้อพร้อมกับแพ็คเกจอินเทอร์เน็ตก่อนเดินทางท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ หรือลูกค้าสามารถควบคุมค่าใช้จ่ายไม่ให้เกินวงเงินที่กำหนดเพื่อให้ลูกค้าสามารถใช้งานได้โดยไม่ต้องกังวลค่าใช้จ่ายส่วนเกินที่อาจจะเกิดขึ้น รวมทั้งยังปรับปรุงประสบการณ์การใช้งาน dtac call ซึ่งเป็นแอปพลิเคชันที่ช่วยให้ลูกค้าใช้งานได้สะดวกสบายในต่างประเทศในอัตราค่าโทรเหมือนอยู่เมืองไทย และสามารถเพิ่มเลขหมายที่จะใช้งานได้ถึง 5 เลขหมาย นอกจากนี้ ในส่วนของความสัมพันธ์กับลูกค้า บริษัทได้ขยายสิทธิพิเศษให้ครอบคลุมหัวเมืองรองในอีก 20 จังหวัดเพื่อตอบโจทย์ฐานลูกค้าให้กว้างขึ้น รวมทั้งให้ความสำคัญกับลูกค้าปัจจุบัน โดยมีส่วนลดค่าเครื่องหรือบริการพิเศษสำหรับกลุ่มลูกค้าที่เปิดเบอร์มานานและมีการใช้งานสม่ำเสมอ

บริการระบบเติมเงิน

ท่ามกลางการแข่งขันที่ยังคงรุนแรงในตลาดเติมเงินโดยเฉพาะบริการอินเทอร์เน็ตแบบไม่จำกัด (unlimited fixed speed) และแนวโน้มการเปลี่ยนการใช้งานจากระบบเติมเงินเป็นระบบรายเดือน ฐานลูกค้าและรายได้ในบริการระบบเติมเงินของบริษัทลดลง อย่างไรก็ดี บริษัทมุ่งเน้นที่สร้างฐานลูกค้าระบบเติมเงินที่มีคุณภาพ โดยยึดประสบการณ์การใช้งานและความต้องการของลูกค้าเป็นหลักในการนำมาพัฒนาสินค้าและบริการให้ตอบโจทย์ รวมถึงการเพิ่มความสะดวกสบายในการเติมเงินผ่านช่องทางที่หลากหลายทั้งช่องทางปัจจุบันและช่องทางดิจิทัลเพิ่มมากขึ้น

ในปี 2561 บริษัทต่อยอดบริการใจดี ให้ลูกค้าไร้กังวล สามารถใช้งานได้ต่อเนื่องไม่สะดุดถึงแม้ยอดเงินคงเหลือจะไม่พอ โดยบริษัทเปิดตัวบริการใจดียิ่งขึ้นกับใจดีให้ยืม คืนเงินไม่ครบ ก็สามารถยืมเงินเพิ่มได้อีก รวมทั้งบริการใจดียืมเน็ต ซึ่งลูกค้าจะสามารถใช้งานอินเทอร์เน็ตต่อเนื่องได้ทันที และจากผลสำรวจพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของลูกค้าเดิมเงิน พบว่า ปริมาณการใช้งานอินเทอร์เน็ตของลูกค้าต่อรายเพิ่มขึ้นจากปีที่ร้อยละ 30 ถือเป็นอีกหนึ่งบทพิสูจน์ ที่แสดงให้เห็นว่าลูกค้าได้รับประสบการณ์ที่ดีขึ้น ไม่กังวลและมีการใช้งานที่เพิ่มขึ้น

นอกจากนั้น บริษัทให้ความสำคัญกับลูกค้าในทุก ๆ ด้าน พร้อมให้บริการทุกภาษา โดยบริการระบบเติมเงินนำเสนอบริการที่เจาะกลุ่มลูกค้าเฉพาะ 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มคนต่างดาว และกลุ่มนักท่องเที่ยว ทั้งนี้ บริษัทเป็นผู้ให้บริการรายแรกที่สามารถให้บริการลูกค้าได้อย่างครบถ้วนด้วยภาษาพูดท้องถิ่นของลูกค้าเหล่านั้น เช่น ภาษาพม่า กับพม่า

สถานการณ์ในอนาคตเกี่ยวกับการแข่งขันและธุรกิจ

อุตสาหกรรมโทรคมนาคมของไทยยังคงเติบโตอย่างต่อเนื่องจากการใช้ข้อมูลและรายได้เฉลี่ยต่อผู้ใช้ (ARPU) โดยรวมที่เพิ่มขึ้น เช่นเดียวกับในปีที่ผ่านมา บริการเสียงและการรับส่งข้อความตัวอักษร (SMS) ลดลงอย่างต่อเนื่อง การเติบโตส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากการส่งเสริมการขายอย่างดุเดือดของผู้ประกอบการเพื่อเปลี่ยนสถานะลูกค้าจากแบบเติมเงินเป็นแบบรายเดือน ภาพรวมอุตสาหกรรมโทรคมนาคมในประเทศไทยยังคงเป็นตลาดที่มีกำไร และรายได้ในช่วงปี 2561-2563 คาดว่า จะเติบโตอย่างต่อเนื่องประมาณร้อยละห้าซึ่งสอดคล้องกับการเติบโตเศรษฐกิจไทย

อุตสาหกรรมยังคงมีการแข่งขันสูงเนื่องจากผู้ประกอบการมีการทำแคมเปญสำหรับในระดับท้องถิ่น เพื่อดึงดูดลูกค้าย้ายค่ายอย่างดุเดือด ด้วยการแจกหรือลดราคาโทรศัพท์เคลื่อนที่เพื่อรักษาผู้ใช้บริการในขณะที่ยึดทุนคลื่นความถี่ ยังคงมีราคาสูงมาก คู่แข่งใช้โอกาสจากความไม่แน่นอนของการเปลี่ยนผ่านจากระบบสัมปทานสู่ระบบใบอนุญาตในระหว่างเดือนตุลาคมและพฤศจิกายนที่ผ่านมาดึงดูดลูกค้าย้ายค่าย ทั้งนี้ เพื่อรับรองการเปลี่ยนผ่านที่ราบรื่น แผนงานสำคัญหลายแผนงานได้บรรลุเป้าหมายในปี 2561 เช่น การลงนามในข้อตกลง 2300 MHz กับ บมจ.ทีโอที การขยายเสาสัญญาณกว่า 13,000 ต้น ภายในเวลา 8 เดือน การบรรลุข้อตกลงสัญญาเช่าข้อพิพาทและให้บริการเกี่ยวกับเสาโทรคมนาคมและสัญญาการขอใช้อุปกรณ์โทรคมนาคมกับ บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) การติดตั้งเสาโทรคมนาคมใหม่ 4 พันต้น เพื่อเพิ่มความหนาแน่นในการให้บริการคลื่น 2100 MHz ตลอดจนการครอบครองคลื่น 900 MHz และ 1800 MHz ทั้งหมดนี้ทำให้โครงข่ายของบริษัทอยู่ในตำแหน่งที่แข็งแกร่งขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะการได้มาซึ่งคลื่นความถี่ ทำให้มั่นใจได้ว่าลูกค้าบริษัทในปัจจุบันจะไม่ได้รับผลกระทบใดๆจากการเปลี่ยนผ่านจากระบบสัมปทานสู่ระบบใบอนุญาต

ในปี พ.ศ. 2562 ด้วยเครือข่ายที่แข็งแกร่งขึ้นนี้ จะช่วยให้บริษัทอยู่ในตำแหน่งทางการตลาดที่ดีขึ้นด้วยความสามารถในการดำเนินโหดจากคลื่นความถี่ที่กว้างที่สุด ตลอดจนพื้นที่ในการให้บริการที่เทียบเท่ากับคู่แข่ง นอกจากนี้เราจะสามารถเพิ่มความไว้วางใจของลูกค้าต่อไปด้วยการให้บริการอย่างราบรื่นและออกแบบบริการให้สอดคล้องความต้องการของลูกค้ารายบุคคล ตลอดจนการทำตลาดในเชิงแผนที่เอสเอ็มอีและลูกค้าองค์กร ขณะเดียวกัน ยังมีอีกหลายโอกาสสำหรับอุตสาหกรรมโทรคมนาคมในอนาคตอันใกล้ ไม่ว่าจะเป็น อินเทอร์เน็ตสรรพสิ่ง (IoT) 5G บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงแบบไร้สายประจำที่ (Fixed wireless) การให้บริการด้านข้อมูล ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และ machine learning ซึ่งบริษัทจะคงตั้งมั่นเพื่อเป็นผู้ให้บริการชั้นนำของประเทศในการนำเทคโนโลยีมาพัฒนาประเทศไทย

เป้าหมายระยะยาวในอีก 2-3 ปีข้างหน้า

บริษัทมุ่งมั่นที่จะเปิดโอกาสที่เยี่ยมยอดให้กับลูกค้าของเรา ด้วยความเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงความต้องการของลูกค้า โดยในช่วงปี 2562 - 2563 เราจะมุ่งเน้นในเรื่องเหล่านี้

1. การเติบโต

ด้วยการพัฒนาเครือข่ายของบริษัทถือเป็นพื้นฐานสำคัญของการเติบโตในอนาคต ด้วยการได้มาซึ่งย่านคลื่นความถี่ใหม่และการลงทุนอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาคุณภาพสัญญาณ ทำให้เราอยู่ในสถานการณ์ที่ดีขึ้นในการให้บริการลูกค้า ด้วยประสิทธิภาพที่เหนือกว่าและพื้นที่การให้บริการที่ครอบคลุมมากขึ้น

ในฐานะบริษัทที่ยึดลูกค้าและข้อมูลเป็นศูนย์กลาง บริษัทจะให้บริการที่เกี่ยวข้องและมีคุณค่ากับลูกค้ามากที่สุด ตลอดจนการสานสัมพันธ์กับพันธมิตรทางธุรกิจ เพื่อขยายกลุ่มผลิตภัณฑ์ให้มากขึ้น เราจะลดความซับซ้อนเส้นทางการใช้บริการของลูกค้า (Customer journey) ให้ใช้งานได้ง่ายขึ้น รวมถึงการมอบประสบการณ์ที่พิเศษยิ่งขึ้นในทุกการใช้งานด้วยข้อเสนอที่ออกแบบตามความต้องการของลูกค้ารายบุคคล

นอกจากนี้ เราจะมองหาโอกาสในการเติบโตโดยร่วมมือกับองค์กรขนาดใหญ่ และใช้ประโยชน์จากเครื่องมือดิจิทัลเพื่อจัดการขนาดกลางและขนาดเล็ก บริษัทวางแผนที่จะเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนสู่เทคโนโลยี 5G พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตสรรพสิ่ง หรือ IOT ด้วยการพัฒนาและมอบข้อเสนอที่เกี่ยวกับ IOT ทั้งในแนวราบและแนวตั้ง ซึ่งที่ผ่านมาเราได้เริ่มเตรียมความพร้อมสู่เทคโนโลยี 5G ด้วยการเป็นผู้ให้บริการรายแรกในประเทศไทยที่เปลี่ยนผ่านระบบข่ายสู่ระบบเสมือนหรือ (Virtual Core Network: VCN) พร้อมกันนี้ ยังเป็นผู้ให้บริการรายเดียวในประเทศไทยที่นำเทคโนโลยี Massive MIMO ในการให้บริการเชิงพาณิชย์ซึ่งสามารถรองรับรายละเอียดทางเทคนิคของเทคโนโลยี 5G ที่ทันสมัยที่สุดได้ เช่น beamforming

2. ประสิทธิภาพและการลดความซับซ้อน

การลดความซับซ้อนและการพัฒนาประสิทธิภาพของระบบและกระบวนการต่างๆ เพื่อทำให้การใช้บริการของลูกค้า (Customer's journey) และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ง่ายขึ้น ส่งต่อถึงมือลูกค้าได้รวดเร็วขึ้น ซึ่งนี้จะช่วยให้เกิดการเติบโตที่มีประสิทธิภาพและเพิ่มโอกาสในการเสริมสร้างเทคโนโลยีและความสามารถในการแข่งขันได้

3. ทีมแห่งชัยชนะ

คนและวัฒนธรรมองค์กรเป็นปัจจัยสำคัญในการก้าวสู่ความสำเร็จท่ามกลางภูมิทัศน์การแข่งขันของอุตสาหกรรมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว บริษัทกระตุ้นและส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่ยึดนวัตกรรมและความสามารถในการปรับตัวเป็นหัวใจสำคัญด้วยวิธีการทำงานแบบ Agile นอกจากนี้ เรายังมุ่งเน้นไปที่การสร้างศักยภาพของพนักงานเพื่อให้เกิดความสามารถในการแข่งขันที่ถูกต้องและแตกต่างจากตลาด เช่น การวิเคราะห์ข้อมูล (Data analytics) การตลาดออนไลน์ (Digital marketing) การพัฒนาสินค้า ตลอดจนการยึดลูกค้าเป็นศูนย์กลาง

เราให้คุณค่ากับเส้นทางและประสบการณ์ที่ราบรื่นสำหรับพนักงานของเรา พร้อมส่งเสริมสภาพแวดล้อมการทำงานที่สนุกสนาน สร้างการมีส่วนร่วมและมีความเคารพซึ่งกันและกัน

4. การดำเนินธุรกิจอย่างมีรับผิดชอบ

บริษัทมีความมุ่งมั่นที่จะเป็นองค์กรที่น่าเชื่อถือ สร้างความแข็งแกร่งให้กับสังคม เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคม เราเชื่อว่าการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำและสนับสนุนนโยบายประเทศไทย 4.0 ของรัฐบาล ซึ่งมีเป้าหมายในการเปลี่ยนผ่านสู่ยุคดิจิทัล เช่น ระบบการพิสูจน์และยืนยันตัวตนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (E-KYC) ระบบข้อมูลดิจิทัล (Data digitalization) และการสร้างประสบการณ์ที่เชื่อถือได้ผ่านนโยบายความมั่นคงทางไซเบอร์และการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

เรายังคงเดินหน้าการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานให้ยั่งยืน การจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนสนับสนุนแนวคิดโครงสร้างพื้นฐานร่วมของอุตสาหกรรม เพื่อการให้บริการ 5G

นอกจากนี้ เรายังคงยึดแนวปฏิบัติตามมาตรฐานสูงสุด รวมถึงการสร้างบรรษัทภิบาลเชิงรุกผ่านโปรแกรมและกิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างวัฒนธรรมในการ “ทำสิ่งที่ถูกต้อง”

การดำเนินงานด้านความยั่งยืน (Sustainability at dtac)

การดำเนินงานด้านความยั่งยืน
(Sustainability at dtac)

ดีแทคได้จัดทำนโยบายการดำเนินงานด้านความยั่งยืน โดยใช้มาตรฐานระดับสากล อาทิ UN Global Compact, UN Universal Declaration of Human Rights, ILO Core Conventions เป็นต้น ร่วมกับการศึกษาประเด็นด้านความยั่งยืนที่สำคัญกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholders) ในการจัดทำนโยบายดังกล่าว เพื่อให้การดำเนินธุรกิจของบริษัทสามารถสร้างผลกระทบเชิงบวกทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมได้อย่างแท้จริง โดยมีหลักการปฏิบัติที่สำคัญในนโยบายการดำเนินงานด้านความยั่งยืน ดังต่อไปนี้

1. ประเด็นเรื่องความยั่งยืนจะต้องครอบคลุมทั้งกระบวนการดำเนินธุรกิจของบริษัท
2. ใช้หลักการการดำเนินธุรกิจอย่างมีความรับผิดชอบ (responsible business practice) และความโปร่งใส
3. การดำเนินธุรกิจหลัก (core business) ที่มุ่งสร้างประโยชน์และผลกระทบเชิงบวกแก่สังคม
4. มีการประเมินความเสี่ยงและโอกาสที่เกี่ยวข้องกับประเด็นความยั่งยืนตามระยะเวลาที่เหมาะสม

การดำเนินงานด้านความยั่งยืนอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของคณะกรรมการกำกับดูแลกิจการโดยมีหน่วยงานหลักที่ขับเคลื่อนงานด้านความยั่งยืนคือ “ฝ่ายการพัฒนาอย่างยั่งยืน” โดยมีกลยุทธ์ในการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

1 ทำในสิ่งที่ถูกต้อง (Do the Right Thing)

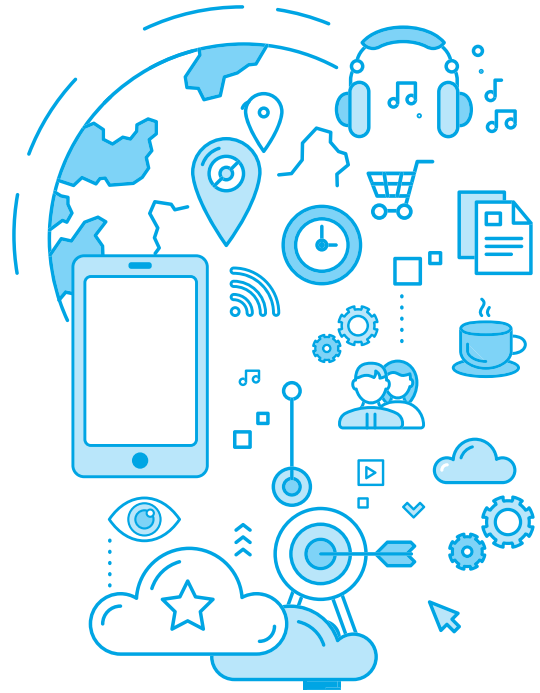
ดีแทคให้ความสำคัญต่อการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันทุกรูปแบบ รวมถึงการกระทำที่ผิดกฎหมายและจรรยาบรรณทางธุรกิจพร้อมกับกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติในการคุ้มครองข้อมูลส่วนตัวและการบริหารห่วงโซ่อุปทานให้เป็นไปตามกฎหมายและตามมาตรฐานสากล นอกจากนี้ดีแทคยังส่งเสริมให้มีการแข่งขันที่เป็นธรรมและมีการประเมินความเสี่ยงการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินธุรกิจ ซึ่งการดำเนินธุรกิจบนพื้นฐานของความถูกต้องและโปร่งใสนี้ได้สร้างคุณค่าให้แก่กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มของดีแทค โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มบริษัทคู่ค้าที่ได้รับการประเมินและการทำธุรกิจร่วมกันอย่างเป็นธรรม และสังคมไทยที่จะได้รับประโยชน์จากการขยายโครงข่ายการสื่อสารอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระดับภูมิภาค

2 สร้างศักยภาพแก่สังคมไทย (Empower Societies)

การสร้างศักยภาพแก่สังคมไทย หรือ Empower Societies เป็นวิสัยทัศน์ของดีแทค ซึ่งสะท้อนการดำเนินงานที่มุ่งมั่นและทุ่มเทความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี ดิจิทัล นวัตกรรม องค์ความรู้ ทรัพยากรต่าง ๆ รวมไปถึงเครือข่ายพันธมิตร เพื่อช่วยแก้ปัญหาสังคมอย่างยั่งยืน โดยเน้นที่การลดความเหลื่อมล้ำ และการใช้หลักการ “สร้างคุณค่าร่วม” หรือ Creating Shared Value (CSV)

ดีแทคเห็นว่าเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือสำคัญที่สามารถช่วยลดความเหลื่อมล้ำในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะความเหลื่อมล้ำตามกรอบ “เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน” ของสหประชาชาติ ข้อที่ 10 ลดความเหลื่อมล้ำภายในและระหว่างประเทศ (UN Sustainable Development Goals #10 Reduced Inequalities) ยกตัวอย่างเช่น โครงการ Smart Farmer ที่มีเป้าหมายในการเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรรายย่อยซึ่งเป็นหนึ่งในกลุ่มประชากรที่มีรายได้น้อยที่สุดของประเทศ ด้วยการใช้เทคโนโลยี Internet of Things, Satellite Imagery และ Big Data

นอกจากนี้ ดีแทคยังยึดหลักการ “สร้างคุณค่าร่วม” ในการดำเนินงานด้านความยั่งยืน โดยมีกระบวนการหลักตั้งแต่การระบุกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินธุรกิจของดีแทคศึกษาปัญหาและความคาดหวัง และดำเนินการแก้ปัญหาด้วยกลไกทางธุรกิจ หนึ่งในโครงการที่ใช้หลักการการสร้างคุณค่าร่วมในการดำเนินงาน ได้แก่ โครงการ Safe Internet ที่ดีแทคได้พัฒนาแอปพลิเคชัน Family Care สำหรับลูกกลุ่มพ่อแม่ที่มีลูกอายุไม่เกิน 13 ปี เพื่อใช้ในการควบคุมดูแลการใช้งานข้อมูลบนโทรศัพท์มือถือหรือแท็บเล็ต ซึ่งเกิดจากการศึกษาถึงความต้องการของพ่อแม่ในการหาวิธีที่จะสร้างภูมิคุ้มกันให้ลูกหลานจากการใช้งานในโลกออนไลน์

ดีแทคยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาลที่เน้นความโปร่งใส การแสดงข้อมูลที่ตรงตามความเป็นจริง และการสร้างค่านี้อย่างมีส่วนร่วมกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด และเพื่อเป็นการสะท้อนให้เห็นหลักธรรมาภิบาลดังกล่าว ดีแทคจึงแสดงผลการดำเนินงานด้านความยั่งยืนผ่านกระบวนการรายงานตามมาตรฐานสากลของ Global Reporting Initiative (GRI) Standards ข้อมูลการดำเนินงานและผลลัพธ์เกี่ยวกับงานด้านความยั่งยืนของดีแทคในปี พ.ศ. 2561 อยู่ใน “รายงานความยั่งยืนประจำปี 2561”

เหตุการณ์สำคัญที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลง พัฒนาการและกิจกรรมของบริษัทในแต่ละปีดังนี้

2533

พฤศจิกายน

บริษัทได้เข้าทำสัญญาร่วมงานกับ กสท เพื่อให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ตามสัญญาร่วมงานประเภท “สร้าง-โอน-ดำเนินงาน (Build-Transfer-Operate)”

2538

กุมภาพันธ์

บริษัทได้จดทะเบียนแปรสภาพเป็นบริษัทมหาชนจำกัด

ตุลาคม

บริษัทเสนอขายหุ้นต่อประชาชนทั่วไปคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 13 ของทุนชำระแล้ว และนำหุ้นของบริษัทเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์สิงคโปร์

พฤศจิกายน

บริษัทออกหุ้นใหม่จำนวน 42.8 ล้านหุ้นให้แก่ทีโอที และทีโอทีตกลงให้ส่วนลดค่าเชื่อมโยงโครงข่ายแก่บริษัท

2543

พฤษภาคม

บริษัท ยูนิเท็ด คอมมูนิเคชั่น อินดัสตรี จำกัด (มหาชน) ขายหุ้นของบริษัทจำนวน 5.5 ล้านหุ้นให้แก่ บริษัท เทเลนอร์ เอเชีย ฟิซิอี (เทเลนอร์)

สิงหาคม

บริษัทขายหุ้นใหม่เพิ่มทุนจำนวน 48.5 ล้านหุ้นให้แก่เทเลนอร์ เป็นผลให้เทเลนอร์ถือหุ้นคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 29.94 ของทุนชำระแล้วของบริษัท

2545

เมษายน

บริษัทปลดล็อก IMEI Codes ซึ่งทำให้ลูกค้าสามารถนำเครื่องโทรศัพท์เคลื่อนที่ทุกชนิดมาใช้บนโครงข่ายของบริษัทได้

2546

มกราคม

พาณิชย์สรรพสามิตมีผลบังคับใช้

ตุลาคม

บริษัทได้รับรางวัล “Disclosure Report Award 2003” จากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

2537

กุมภาพันธ์

บริษัทได้เข้าทำสัญญาเชื่อมโยงโครงข่ายกับบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) (เดิมคือ องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย)

2539

พฤศจิกายน

กสท ตกลงขยายระยะเวลาการดำเนินการภายใต้สัญญาร่วมงาน ส่งผลให้สัญญาร่วมงานสิ้นสุดในปี 2561

2542

กรกฎาคม

บริษัทเปิดให้บริการในระบบเติมเงินภายใต้ชื่อบริการ “Prompt”

2544

มีนาคม

บริษัทเริ่มใช้ชื่อทางการค้า “ดีแทค” และนับเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในวิธีการดำเนินธุรกิจของบริษัท

เมษายน

ทีโอทีตกลงแก้ไขวิธีการคำนวณค่าเชื่อมโยงโครงข่ายสำหรับบริการในระบบเติมเงินจาก 200 บาท ต่อเลขหมายต่อเดือน เป็นร้อยละ 18 ของมูลค่าบัตรเติมเงินที่ขายได้

พฤศจิกายน

บริษัทเริ่มให้บริการข้อมูลผ่านโครงข่าย GPRS

2547

ธันวาคม

บริษัทได้รับรางวัล “Technology Fast 500 Asia Pacific 2004 Award” จากการจัดอันดับของ Deloitte

2548

มิถุนายน

ทีโอทีตกลงให้บริษัทดำเนินการลดทุน
โดยลดจำนวนหุ้นที่ทีโอทีถืออยู่จำนวน 16.4 ล้านหุ้น

2550

มิถุนายน

บริษัทนำหุ้นเพิ่มทุนเข้าซื้อขาย
ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเป็นครั้งแรก
จำนวน 82 ล้านหุ้น ซึ่งดีแทคเป็นบริษัทแรกในประเทศไทย
ที่มีหุ้นซื้อขายอยู่ใน 2 ตลาด (dual listing)
คือตลาดหุ้นไทยและสิงคโปร์

บริษัทได้รับรางวัล “Mobile Operator of the Year”
ของประเทศไทย จากนิตยสาร Asian MobileNews

สิงหาคม

บริษัทได้รับรางวัลพระราชทาน
Thailand Corporate Excellence
ประเภทความเป็นเลิศด้านการตลาด
จัดโดยสมาคมการจัดการธุรกิจแห่งประเทศไทย
และสถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตุลาคม

บริษัทปรับภาพลักษณ์แบรนด์ดีแทค
โดยเน้นการสร้างความรู้สึกที่ดีให้แก่ลูกค้า (feel good)

2549

มิถุนายน

บริษัทได้รับรางวัล
“Mobile Operator of the Year 2006”
ของประเทศไทยจากนิตยสาร Asian MobileNews

สิงหาคม

บริษัทเสร็จสิ้นกระบวนการลดทุน
โดยลดจำนวนหุ้นที่ทีโอทีถืออยู่จำนวน 16.4 ล้านหุ้น

กทช. อนุมัติอัตราและหลักการเชื่อมต่อโครงข่าย
เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถเริ่มต้นเจรจา
อัตราที่จะใช้ระหว่างกันได้

กันยายน

บริษัทเริ่มใช้เลขหมาย 10 หลัก
สำหรับเลขหมายโทรศัพท์เคลื่อนที่
โดยใช้ 08 แทน 0 นำหน้าเลขหมายโทรศัพท์เคลื่อนที่

พฤศจิกายน

บริษัทเข้าทำสัญญาข้อตกลง
ค่าเชื่อมต่อโครงข่ายระหว่างกันกับทรูเนทและเอไอเอส

ธันวาคม

บริษัทเข้าทำสัญญาข้อตกลง
ค่าเชื่อมต่อโครงข่ายระหว่างกันกับทรูบีเอสที บรอดแบนด์

2551

มกราคม

บริษัทลงทุนในเพย์สกาย
ซึ่งเป็นบริษัทให้บริการระบบชำระเงินออนไลน์

บริษัทร่วมกับ กสท ทดลองให้บริการ 3G
บนคลื่นความถี่ 850 MHz ที่ จ.มหาสารคาม

มีนาคม

บริษัทร่วมกับธนาคารกสิกรไทย เปิดตัว “ATM SIM”
เพื่อให้บริการธุรกรรมทางการเงินบนมือถือ

พฤศจิกายน

ATM SIM ได้รับรางวัล the Best Mobile Service
จากงาน Asia Mobile Award 2008
ซึ่งจัดขึ้นโดย GSMA’s Mobile Congress

2552

มกราคม

ATM SIM ได้รับรางวัล Project of the Year
จากงาน Thailand ICT Excellence Awards 2008

โครงการ *1677 บริการทางด่วนข้อมูลการเกษตร
ได้รับรางวัลการขับเคลื่อนธุรกิจด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ
และการสื่อสารดีเด่นแห่งปี (Business Enabler)
จากงาน Thailand ICT Excellence Awards 2008

กรกฎาคม

บริษัทย้ายสำนักงานใหญ่จากอาคารชัย
ไปยังอาคารจัตุรัสจามจุรี

สิงหาคม

บริษัทเปิดทดลองให้บริการ โมบายล์ อินเทอร์เน็ต
โดยใช้เทคโนโลยี 3G HSPA บนย่านความถี่ 850 MHz
ในพื้นที่ให้บริการครอบคลุมใจกลางกรุงเทพฯ

2552

พฤศจิกายน

โครงการทำดีทุกวันจากดีแทค
ได้รับรางวัลยอดเยี่ยม บริษัทจดทะเบียนดีเด่นด้าน CSR
จากงาน SET Awards 2009

ธันวาคม

บริษัทเปิดให้บริการ BlackBerry ในประเทศไทย
พร้อมทั้งเปิดตัวโทรศัพท์ BlackBerry รุ่นต่าง ๆ
รวมทั้งรุ่นพิเศษสีขาว

2554

สิงหาคม

บริษัทให้บริการ 3G HSPA บนคลื่น 850 MHz

กันยายน

บริษัทเปิดตัวเป็นผู้จำหน่าย iPad ในประเทศไทย
อย่างเป็นทางการ

ตุลาคม

คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์
และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติได้รับการโปรดเกล้าฯ
แต่งตั้งอย่างเป็นทางการ

บริษัทได้รับรางวัล
“Hall of Fame: A Decade of Excellence 2001 - 2010”
ในฐานะหนึ่งในสิบองค์กรธุรกิจชั้นนำของประเทศไทย
ที่มีการบริหารจัดการเป็นเลิศมาตลอดหนึ่งทศวรรษ
จากการเก็บข้อมูลโดยสมาคมการจัดการธุรกิจแห่งประเทศไทย
(TMA) ร่วมกับสถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ธันวาคม

บริษัทประกาศจ่ายเงินปันผลพิเศษ
เพื่อปรับโครงสร้างทางการเงิน

โครงการทำดีทุกวันจากดีแทค
ได้รับรางวัลยอดเยี่ยม บริษัทจดทะเบียนดีเด่นด้าน CSR
จากงาน SET Awards 2011 เป็นปีที่ 3 ติดต่อกัน

2553

มีนาคม

ดีแทค อินเทอร์เน็ต ได้รับรางวัล
“สุดยอดนวัตกรรมทางเทคโนโลยี”
(Commart Innovation Awards 2010)

บริษัทเปิดตัวเป็นผู้จำหน่ายโทรศัพท์ iPhone
ในประเทศไทยอย่างเป็นทางการ

กรกฎาคม

บริษัทเข้าทำสัญญาข้อตกลง
ค่าเชื่อมต่อโครงข่ายระหว่างกันกับ กสท/อัทช

พฤศจิกายน

บริษัทประกาศจ่ายเงินปันผลพิเศษแก่ผู้ถือหุ้น
บริษัทได้รับรางวัล “สุดยอดแบรนด์แห่งปี” สาขา Mobile Operator
ในพรีมอับรางวัล Excellent Brand Survey Awards 2010 จาก
นิตยสาร HWM Thailand

ธันวาคม

บริษัทร่วมกับผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่อีก 4 ราย เปิดทดลองให้
บริการคงสิทธิเลขหมาย หรือบริการ MNP
พรบ.องค์การจัดสรรคลื่นความถี่ พ.ศ. 2553 มีผลบังคับใช้ ซึ่งจะนำ
ไปสู่การจัดตั้ง กสทช.

2555

มีนาคม

บริษัทเปิดให้บริการ WiFi ภายใต้แนวคิด
“เดินเล่นสนุก ท้าศูนย์การค้า”
ในศูนย์การค้าและบนสถานีรถไฟฟ้า BTS

กรกฎาคม

บริษัทประกาศนโยบายการจ่ายเงินปันผลใหม่
ซึ่งจะจ่ายในระดับที่ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของกำไรสุทธิ
ของบริษัท ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานะทางการเงินของบริษัท
และโครงการประกอบธุรกิจของบริษัทในอนาคต
ด้วยความตั้งใจที่จะจ่ายเงินปันผลทุกไตรมาส

สิงหาคม

บริษัทได้รับรางวัลวิทยุการพัฒน์ ประจำปี 2554
ซึ่งจัดขึ้นโดยกรมสรรพากรเพื่อเชิดชูเกียรติผู้เสียภาษีคุณภาพ

กันยายน

บริษัทได้รับรางวัลผู้บริหารระดับสูงที่ส่งเสริมนักลงทุนสัมพันธ์ที่ดีที่สุด
และนโยบายปันผลที่มีความต่อเนื่องมากที่สุด
จาก อัลฟา เซาท์อีสต์ เอเชีย ซึ่งเป็นนิตยสารที่มีชื่อเสียง
ด้านการลงทุน

2555

ตุลาคม

บริษัท ดีแทค เนทเวอร์ค จำกัด (ปัจจุบันชื่อ ดีแทค ไตรเน็ต) เข้าร่วมการประมูลคลื่นความถี่ IMT ย่าน 2100 MHz ซึ่งจัดโดย กสทช. และเป็นผู้ชนะการประมูลคลื่นความถี่ดังกล่าว จำนวน 2 x 15 MHz

ธันวาคม

บริษัท ดีแทค เนทเวอร์ค จำกัด (ปัจจุบันชื่อ ดีแทค ไตรเน็ต) ได้รับใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ IMT ย่าน 2100 MHz ซึ่งมีอายุ 15 ปี และใบอนุญาตให้ประกอบกิจการโทรคมนาคม แบบที่สามจาก กสทช.

บริษัทดำเนินการยกระดับเครือข่ายทั้งหมดทั่วประเทศแล้วเสร็จ รวมถึงการติดตั้งสถานีฐานของ 3G 850 MHz ครอบคลุมทุกจังหวัดหลักทั่วประเทศ

2557

พฤษภาคม

บริษัทเปิดให้บริการ 4G ในย่านใจกลางกรุงเทพมหานคร

มิถุนายน

คณะกรรมการบริษัทมีมติอนุมัติเพิกถอนหุ้นของบริษัทจากการเป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์สิงคโปร์

กรกฎาคม

บริษัทนำเสนอหนังโฆษณาชุดใหม่ “The Power of Love” ซึ่งได้รับการตอบรับอย่างดีเยี่ยมโดยมียอดผู้ชมบน YouTube มากกว่า 12 ล้านวิว ในเวลาไม่ถึงหนึ่งเดือน โดยในหนังโฆษณานี้ ดีแทคได้สื่อถึงการใช้เทคโนโลยีอย่างพอดี

กันยายน

บริษัทประกาศลงทุนเพิ่มสถานีฐานใหม่ อีก 6,500 สถานีทั่วประเทศ ภายใน 31 มีนาคม 2558 เพื่อเป็นผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตชั้นนำในประเทศไทย

ตุลาคม

บริษัทเปิดตัวแฟรนไชส์ Love Buffet สำหรับลูกค้ารายเดือน ที่เน้นรูปแบบการใช้อินเทอร์เน็ตในลักษณะเติมสปีด

ธันวาคม

บริษัทลงนามในบันทึกความเข้าใจ (MoU) กับบริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) เพื่อการเป็นพันธมิตรทางธุรกิจในระยะยาว และส่งเสริมแนวทางการใช้โครงข่ายร่วมกันในประเทศไทย

2556

พฤษภาคม

บริษัทเปิดตัว “ดีแทคไตรเน็ต” ภายใต้แนวคิดการให้บริการผ่าน 3 เครือข่าย 1800 MHz 850 MHz และ 2100 MHz

มิถุนายน

บริษัทเปิดตัวโทรศัพท์ภายใต้แบรนด์ดีแทครุ่นแรก

กรกฎาคม

บริษัทให้บริการ 3G HSPA บนคลื่น 2100 MHz

สิงหาคม

บริษัทได้รับรางวัลผู้บริหารระดับสูงที่ส่งเสริม นักลงทุนสัมพันธ์ที่ดีที่สุดและนโยบายปันผลที่มีความต่อเนื่องมากที่สุด จาก อัลฟา เซาท์อีสต์ เอเชีย ซึ่งเป็นนิตยสารที่มีชื่อเสียงด้านการลงทุนเป็นปีที่ 2 ติดต่อกัน

กันยายน

บริษัทได้รับรางวัล Thailand's Corporate Brand Rising Star 2013 จากการวิจัยโดยสาขาวิชาการตลาด คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยงานนี้ได้จัดขึ้นเพื่อประกาศผลรางวัลและทำพิธีมอบรางวัลเกียรติยศให้กับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ที่มีมูลค่าแบรนด์องค์กรสูงสุด

2558

มกราคม

บริษัทเปิดบริการแพ็คเกจ Love & Roll สำหรับลูกค้าระบบรายเดือน
ซึ่งสามารถนำจำนวนอินเทอร์เน็ตที่ใช้งานไม่หมด
ทบไปใช้งานเดือนถัดไปได้

เมษายน

บริษัทขยายพื้นที่ให้บริการ 4G ทั่วกรุงเทพฯ และในอีก 40 เมืองใหญ่

พฤษภาคม

บริษัทเปิดตัว “อีเกิ้ล เอ็กซ์”
สมาร์ทโฟนรุ่นแรกจากดีแทคที่รองรับการใช้งาน 4G

มิถุนายน

บริษัทเปิดตัว “ซัมซัมปี 4G”
ระบบเติมเงินเพื่อกระตุ้นการใช้งาน 4G
ในตลาดบริการระบบเติมเงิน

สิงหาคม

บริษัท ดีแทค ไตรเน็ต บรรลุข้อตกลงความร่วมมือกับ
บริษัท แอดวานซ์ ไวร์เลส เน็ทเวอร์ค จำกัด
ในการใช้โครงสร้างเสาสัญญาณร่วมกันจากทั้ง 2 ฝ่าย
รวมทั้งสิ้น 2,000 เสาภายในปี 2558

กันยายน

บริษัทเปิดตัวกิจกรรมลูกค้าสัมพันธ์ “Blue Member”
สำหรับลูกค้าระดับพรีเมียม
บริษัทนำเสนอแคมเปญใหม่ “เข้าถึงอย่างเข้าใจ”
(Reach Everywhere Understand Every Heart)
เพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์และสร้างความเชื่อมั่น
ในการส่งต่อประสบการณ์ที่ดีให้กับลูกค้า

พฤศจิกายน

บริษัท ดีแทค ไตรเน็ต เข้าร่วมการประชุม
ใบอนุญาตคลื่นความถี่ 1800 MHz ซึ่งจัดโดย กสทช.

บริษัทให้บริการ 4G บนคลื่นความถี่ 1800 MHz
ภายใต้สัญญาร่วมการทำงานโดยครอบคลุมพื้นที่กรุงเทพฯ และปริมณฑล

ดีแทคได้รับรางวัล “Top 50 ASEAN Publicly Listed Companies”
จากงาน ASEAN Corporate Governance Conference and Awards

ธันวาคม

บริษัท ดีแทค ไตรเน็ต เข้าร่วมการประชุม
ใบอนุญาตคลื่นความถี่ 900 MHz ซึ่งจัดโดย กสทช.
ดีแทคเพิ่มแบนด์วิดท์ 4G คลื่น 1800 MHz เป็น 15 MHz
และเพิ่มสถานีเป็น 2,200 สถานี
ครอบคลุมพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

2559

กุมภาพันธ์

บริษัทเปลี่ยนนโยบายการจ่ายเงินปันผลเป็น
“บริษัทมีนโยบายการจ่ายเงินปันผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ของกำไรสุทธิ
ของบริษัท ขึ้นอยู่กับฐานะทางการเงินและแผนการประกอบธุรกิจ
ของบริษัทในอนาคต โดยมีเป้าหมายจะพิจารณาจ่ายเงินปันผลทุกครึ่งปี”

มีนาคม

ดีแทคเปิดให้บริการเทคโนโลยี WiFi Calling หรือ VoWiFi
(Voice Over WiFi) ช่วยให้ลูกค้าสามารถรับสาย
หรือโทรออกผ่านสัญญาณ WiFi ได้

เมษายน

ดีแทคนำเสนอรายงาน (White Paper) หัวข้อ
“เส้นทางสู่ดิจิทัลไทยแลนด์ อินเทอร์เน็ตเพื่อทุกคน”
ซึ่งบรรจุวิสัยทัศน์และข้อเสนอแนะในการนำประเทศไทยไปสู่เศรษฐกิจ
และสังคมดิจิทัล โดยรายงานดังกล่าวได้ถูกนำเสนออย่างเป็นทางการ
ในงาน Asia Pacific Digital Societies Policy Forum 2016
ที่จัดขึ้นโดยกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
และสมาคมจีเอสเอ็ม (GSMA)

พฤษภาคม

ดีแทคเปิดให้บริการดิจิทัล “dtac MUSIC INFINITE”
(ดีแทค มิวสิค อินฟินิต) ที่ช่วยให้ลูกค้าฟังเพลงสตรีมมิ่ง
ผ่านแอปพลิเคชันชั้นนำแบบไม่หักค่าอินเทอร์เน็ตจากแพ็คเกจ

มิถุนายน

ดีแทคเปิดตัวแบรนด์ “ดีแทคเติมเงิน” เพื่อใช้กับตลาดระบบเติมเงิน

ดีแทคเปิดตัวระบบเติมเงิน “ดีแทค ซูเปอร์ 4G” (dtac Super 4G)
ที่เน้นลูกค้ากลุ่มดิจิทัลเจเนอเรชัน

กรกฎาคม

ดีแทค ประกาศใช้มาตรฐาน ISO 26000
ซึ่งเป็นมาตรฐานสากลที่ว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม

ดีแทคเพิ่มความกว้างแบนด์วิดท์สำหรับการให้บริการ 4G
บนคลื่น 1800 MHz เป็น 20 MHz ในพื้นที่กรุงเทพฯ และปริมณฑล
รวมทั้งดีแทคยังได้ขยายบริการ 4G บนคลื่น 1800 MHz
ด้วยแบนด์วิดท์ 15 MHz ในทุกจังหวัดทั่วไทย

สิงหาคม

ดีแทคเปิดตัวร้านค้าแฟลกชิพดีไซน์รูปแบบใหม่ “ดีอินฟินิต” (dInfinite)
เพื่อสร้างประสบการณ์ดิจิทัลให้กับลูกค้าที่ใช้บริการที่ร้าน

ดีแทคได้รับประกาศนียบัตรผู้ผ่านกระบวนการรับรอง
และเป็นสมาชิกแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านทุจริตจาก
คณะกรรมการแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทย

2559

กันยายน

ดีแทคร่วมกับ “ลาซาด้า” (Lazada) ผู้นำการช้อปปิ้งออนไลน์ เพื่อขยายช่องทางการขายทางออนไลน์ ดีแทคขยายบริการ 4G ครอบคลุมทั่วประเทศ

ตุลาคม

ดีแทคร่วมกับเอไอเอสเปิดให้บริการโทร VoLTE ข้ามโครงข่าย 4G ระหว่างกัน

2561

เมษายน

บริษัทย่อยของดีแทค ลงนามในสัญญาการเป็นคู่ค้า กับ ทีโอที ในการให้บริการไร้สายบนคลื่นความถี่ 2300 MHz

มิถุนายน

ดีแทค เริ่มให้บริการไร้สายบนคลื่นความถี่ 2300 MHz จากความร่วมมือกับ ทีโอที ภายใต้แบรนด์ “dtac Turbo”

สิงหาคม

บริษัทย่อยของดีแทค เป็นผู้ชนะในการประมูลคลื่นความถี่ 1800 MHz ที่จัดโดย กสทช จำนวน 2 x 5 MHz

กันยายน

สัญญาสัมปทานสำหรับการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ ระหว่าง ดีแทค และ กสทช สิ้นสุดลง

ดีแทคได้รับความคุ้มครองจากศาลปกครองให้คงสิทธิใช้คลื่นภายใต้ สัญญาสัมปทานเพื่อให้บริการลูกค้าได้อย่างต่อเนื่องภายหลังสัญญา สัมปทานสิ้นสุดลงต่อไปอีก 90 วัน

ตุลาคม

บริษัทย่อยของดีแทคเป็นผู้ชนะในการประมูลคลื่นความถี่ 900 MHz ที่จัดโดย กสทช จำนวน 2 x 5 MHz

ธันวาคม

สิทธิในการให้บริการ ตามคำสั่งของศาลปกครองสิ้นสุดลง

ดีแทคเริ่มให้บริการบนคลื่น 900 MHz และ 1800 MHz ภายใต้ใบอนุญาตจาก กสทช

2560

กุมภาพันธ์

ดีแทคเปิดตัวแบรนด์แพลตฟอร์มภายใต้แนวคิด “FLIP IT – แคฟลิค ชีวิตก็ง่าย” พร้อมเสนอแพ็คเกจ “Go No Limit” ที่ให้ลูกค้าใช้อินเทอร์เน็ตตามความเร็วที่เลือกอย่างไม่จำกัด

ดีแทค รับรางวัล Thailand Sustainability Investment 2016 หรือหุ้นยั่งยืน ในฐานะบริษัทจดทะเบียนที่ดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืนจาก ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

มีนาคม

ดีแทคเปิดตัวแอป “dtac WiFi Calling” เพื่อให้ลูกค้าใช้งานบริการ WiFi Calling ได้บนสมาร์ทโฟนทุกรุ่น

เมษายน

ดีแทคเปิดตัวสมาร์ทโฟน “ดีแทค โฟน” รองรับเทคโนโลยี 4G รุ่นใหม่ ได้แก่ รุ่น S3, T3 และ X3

พฤษภาคม

ดีแทค ได้รับการจัดอันดับเป็นหนึ่งในบริษัทที่ดีเยี่ยม ด้านการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม นอกจากนี้ คุณลาร์ส นอร์ลิ่ง และคุณชเวเร่ เพ็ดเดอร์เซิน ยังได้รับการยอมรับเป็นหนึ่งใน CEO ยอดเยี่ยม และ CFO ยอดเยี่ยม ตามลำดับ จากนิตยสารไฟแนนซ์เอเชีย

บริษัทย่อยของบริษัทเข้าเจรจาสัญญากับทีโอที ในการเป็นคู่ค้าในการให้บริการไร้สายคลื่นความถี่ 2300 MHz

มิถุนายน

พรบ.องค์การจัดสรรคลื่นความถี่ฯ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 มีผลบังคับใช้

กรกฎาคม

ประกาศการควบรวมระหว่างบริษัท Omise กับเพย์สมาย

กันยายน

“LINE MOBILE” เปิดให้บริการ

ดีแทคเปิดตัวซิม GO! อินเตอร์ สำหรับลูกค้าที่เดินทางไปต่างประเทศ

พฤศจิกายน

ดีแทคเปิดตัวแอป “dtac call” ที่ช่วยให้สมาร์ตโฟน รองรับการใช้งานสูงสุด 5 หมายเลขในเครื่องเดียว

การบริหารความเสี่ยงของบริษัทนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อระบุ ประเมิน และจัดการ ความเสี่ยงที่ได้คาดการณ์ไว้ในเชิงรุก มีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ ของบริษัท การบริหารความเสี่ยงช่วยสนับสนุนให้บริษัทสามารถดำเนินงานให้บรรลุ จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้ โดยการบริหารความเสี่ยงแบบองค์รวม ทั่วทั้งองค์กร เชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้อง รักษาความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ ยอมรับได้ จัดการกับภัยคุกคามที่สำคัญและใช้ประโยชน์ที่โอกาสที่สำคัญ

ปัจจัยความเสี่ยงซึ่งอาจส่งผลกระทบต่ออย่างมีนัยสำคัญต่อการดำเนินงานของบริษัท และบริษัทย่อย มีดังนี้

1. ความเสี่ยงจากสัญญาร่วมการทำงาน การเปลี่ยนแปลง ทางกฎหมาย กฎ ระเบียบ และนโยบายของรัฐหรือ หน่วยงานกำกับดูแล

1.1 ความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงทางกฎหมาย กฎ ระเบียบและ นโยบายของรัฐ หรือหน่วยงานกำกับดูแล

ก. ความไม่ชัดเจนในการกำกับดูแลและการบังคับใช้กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง กับกิจการโทรคมนาคม

การประกอบกิจการโทรคมนาคมอยู่ภายใต้กฎหมายหลักสองฉบับ ได้แก่ พ.ร.บ. องค์การสื่อสารมวลชนและความถี่ และ พ.ร.บ. การประกอบกิจการโทรคมนาคม

กสทช. มีอำนาจออกหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อกำกับดูแลการประกอบกิจการ โทรคมนาคม เช่น การจัดประมูลคลื่นความถี่ การกำหนดโครงสร้างและอัตรา ค่าบริการ การกำหนดหลักเกณฑ์และมาตรการต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของ ผู้บริโภคการแก้ไขปัญหาระบบทวนกันของคลื่นความถี่ เป็นต้น ซึ่งหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ดังกล่าวอาจทำให้ความสามารถในการทำกำไรของบริษัทและบริษัทย่อยลดลง และ/ หรือต้นทุนในการให้บริการของบริษัทและบริษัทย่อยสูงขึ้น แล้วแต่กรณี ในทางตรง กันข้าม แม้ว่า กสทช. จะได้ประกาศใช้กฎเกณฑ์ต่าง ๆ แต่การบังคับใช้กฎเกณฑ์ ดังกล่าวอาจยังไม่มีความชัดเจนในทางปฏิบัติ เกิดความล่าช้า เช่น ความล่าช้าในการ บังคับใช้กฎเกณฑ์เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาระบบทวนกันของคลื่นความถี่ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้อาจเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานของบริษัท ซึ่งหากกรณีดังกล่าวเกิดขึ้น อาจส่งผลกระทบต่อความสามารถของ ดีแทค ไตรเนต ในการขยายโครงข่ายบนคลื่น ความถี่ย่าน 900 MHz และ 2100 MHz รวมถึงคลื่นความถี่ย่านต่าง ๆ ที่ดีแทค ไตรเนต ใช้งานอยู่ได้

ข. ผลทางกฎหมายของสัญญาแก้ไขเพิ่มเติมสัญญาร่วมการทำงาน

พระราชบัญญัติว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการในกิจการของรัฐ พ.ศ. 2535 (“พ.ร.บ. การให้เอกชนเข้าร่วมงาน”) กำหนดให้หน่วยงานราชการที่ ประสงค์จะให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการในโครงการของรัฐที่มีวงเงินลงทุน ตั้งแต่ 1,000 ล้านบาทขึ้นไปปฏิบัติตามขั้นตอนต่าง ๆ ตามที่ พ.ร.บ. การให้เอกชน เข้าร่วมงาน กำหนดซึ่งรวมถึงกระบวนการแก้ไขสัญญาระหว่างหน่วยงานราชการ และเอกชนซึ่งเข้าร่วมงานหรือดำเนินการในโครงการของรัฐ

ภายหลังจากที่ พ.ร.บ. การให้เอกชนเข้าร่วมงาน มีผลใช้บังคับแล้ว บริษัทได้เข้าทำ สัญญาแก้ไขเพิ่มเติมสัญญาร่วมการทำงานกับ กสท จำนวน 3 ครั้งโดยมีการแก้ไข ระยะเวลาการดำเนินการตามสัญญาและอัตราผลประโยชน์ตอบแทนที่บริษัทจะ พึงชำระให้แก่ กสท ด้วย

ต่อมาคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ให้ความเห็น (เรื่องเสร็จที่ 292/2550) ว่าการแก้ไข สัญญาร่วมการทำงานทั้ง 3 ครั้ง ไม่ได้มีการเสนอเรื่องให้คณะกรรมการประสานงาน ตามมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวพิจารณาและไม่ได้มีการนำเสนอให้ คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบจึงถือว่าเป็นการดำเนินการผิดขั้นตอนที่ พ.ร.บ. การให้เอกชน เข้าร่วมงานกำหนดไว้ อย่างไรก็ตามก็ดี คณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็นว่า สัญญา แก้ไขสัญญาร่วมการทำงานทั้ง 3 ฉบับยังคงมีผลใช้บังคับอยู่ แต่คณะรัฐมนตรีมีสิทธิ เพิกถอนสัญญาแก้ไขสัญญาร่วมการทำงานทั้ง 3 ฉบับได้ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ ของรัฐและประโยชน์สาธารณะ

อนึ่ง ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาดังกล่าวข้างต้น เป็นเพียงความเห็นทาง กฎหมายที่ไม่มีผลผูกพันบริษัท

ต่อมา คณะกรรมการประสานงานตามมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติฉบับ ดังกล่าวได้ให้ความเห็นเบื้องต้นต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร โดยมีความเห็นไม่รับรองการแก้ไขสัญญาร่วมการทำงานครั้งที่ 3 ซึ่ง ต่อมาเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2554 คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ส่งเรื่องให้ กสทช. ใช้เป็น ข้อมูลประกอบการพิจารณาหลักเกณฑ์และมาตรการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ปัจจุบัน พ.ร.บ. การให้เอกชนเข้าร่วมงานฉบับดังกล่าว ได้ถูกยกเลิกไปแล้วโดย พระราชบัญญัติการให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ พ.ศ. 2556 (“พ.ร.บ. การให้เอกชนร่วมลงทุน”) ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2556 โดย พ.ร.บ. การให้เอกชนร่วมลงทุน กำหนดว่าหากปรากฏต่อสำนักงานคณะกรรมการนโยบาย รัฐวิสาหกิจว่า มีโครงการใดมิได้ดำเนินการให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัตินี้ ให้สำนักงานเจ้าพนักงานเจ้าของโครงการเพื่อชี้แจงข้อเท็จจริงและแนวทางการ ดำเนินการที่เหมาะสมเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการนโยบายการให้เอกชนร่วมลงทุน ในกิจการของรัฐ และหากคณะกรรมการดังกล่าวเห็นสมควรยกเลิกหรือแก้ไข สัญญาร่วมลงทุน ให้เสนอขอความเห็นชอบต่อคณะรัฐมนตรี

ปัจจุบัน บริษัทยังไม่อาจทราบถึงความชัดเจนของแนวทางการตีความและ การบังคับใช้กฎหมายหรือการดำเนินการในเรื่องดังกล่าว อย่างไรก็ตามก็ดี ในกรณีที่ คณะรัฐมนตรีมีมติให้ให้บริษัทต้องชำระผลประโยชน์ตอบแทนเพิ่มเติม แม้ว่าบริษัทจะ ได้ดำเนินการโต้แย้งมติคณะรัฐมนตรีตามกระบวนการทางกฎหมายต่อไปก็ตาม แต่ เหตุดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อในทางลบอย่างมีนัยสำคัญต่อธุรกิจ ฐานะทางการเงิน และผลการดำเนินงานของบริษัทได้

ค. ความไม่แน่นอนในเรื่องข้อพิพาทเกี่ยวกับการชำระค่าเชื่อมโยงโครงข่ายโทรคมนาคม

บริษัททีโอที จำกัด (มหาชน) (“ทีโอที”) เป็นคู่สัญญากับบริษัทตามข้อตกลงเชื่อมโยงโครงข่ายซึ่งทำขึ้นในปี 2537 และ 2544 ซึ่งกำหนดให้บริษัทต้องชำระค่าเชื่อมโยงโครงข่าย (Access Charge) ในอัตราคงที่ต่อเลขหมายสำหรับลูกค้าระบบรายเดือน และอัตราร้อยละของราคาดำเนินการสำหรับลูกค้าระบบเติมเงิน

อย่างไรก็ดี ภายหลังจากการประกาศใช้ พ.ร.บ. การประกอบกิจการโทรคมนาคม การเชื่อมต่อโครงข่ายระหว่างผู้ประกอบการต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับ พ.ร.บ. การประกอบกิจการโทรคมนาคม และประกาศ กทช. ว่าด้วยการใช้และเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคม ซึ่งกำหนดให้มีการกำหนดอัตราค่าตอบแทนหรือค่าบริการที่เป็นธรรม สะท้อนต้นทุนและไม่เลือกปฏิบัติ

ดังนั้น ในวันที่ 17 พฤศจิกายน 2549 บริษัทจึงได้แจ้งให้ทีโอทีและ กสท โทรภาพ บริษัทฯ ชำระค่าเชื่อมโยงโครงข่ายตามหลักเกณฑ์และในอัตราที่กฎหมายกำหนด แทนการชำระในอัตราที่กำหนดในข้อตกลงเชื่อมโยงโครงข่าย โดยบริษัทเห็นว่า ค่าเชื่อมโยงโครงข่าย (Access Charge) ตามข้อตกลงเชื่อมโยงโครงข่ายไม่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ตาม พ.ร.บ. การประกอบกิจการโทรคมนาคม และประกาศ กทช. ว่าด้วยการใช้และ เชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคม

ทีโอทีได้แจ้งว่าบริษัทมีหน้าที่ต้องชำระค่าตอบแทนการเชื่อมโยงโครงข่าย (Access Charge) ในอัตราเดิมที่กำหนดไว้ในข้อตกลงเชื่อมโยงโครงข่ายโดยเมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2554 ทีโอทีได้ยื่นฟ้องบริษัทต่อศาลปกครองเรียกร้องให้ กสท และ บริษัทร่วมกันรับผิดชอบชำระค่าเชื่อมโยงโครงข่าย (Access Charge) เป็นเงินจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 113,319 ล้านบาท พร้อมภาษีมูลค่าเพิ่มและดอกเบี้ย และให้ กสท และ บริษัทปฏิบัติตามข้อตกลงเชื่อมโยงโครงข่ายต่อไป ต่อมาบริษัทฯ ได้รับแจ้งเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2557 ว่าทีโอทีได้แก้ไขเพิ่มเติมคำฟ้องเมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2557 โดยแก้ไขเพิ่มเติมจำนวนค่าเสียหายพร้อมภาษีมูลค่าเพิ่มและดอกเบี้ยจากจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 113,319 ล้านบาท เป็นจำนวน 245,638 ล้านบาท (คำนวณถึงวันที่ 10 กรกฎาคม 2557) ส่วนประเด็นอื่น ๆ ในคดีไม่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมแต่อย่างใด ขณะนี้คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองกลาง

จากความเห็นของที่ปรึกษากฎหมายของบริษัท บริษัทมีความเชื่อว่าบริษัทไม่มีการที่จะต้องชำระค่าเชื่อมโยงโครงข่าย (Access Charge) ตามที่ทีโอทีเรียกร้อง เนื่องจากข้อตกลงเชื่อมโยงโครงข่ายดังกล่าวไม่เป็นไปตาม พ.ร.บ. การประกอบกิจการโทรคมนาคม และประกาศ กทช. ว่าด้วยการใช้และเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคม และบริษัทได้แจ้งยกเลิกข้อตกลงเชื่อมโยงโครงข่ายแล้ว

อย่างไรก็ดี หากศาลมีคำสั่งหรือคำพิพากษาถึงที่สุดให้บริษัทต้องชำระค่าเชื่อมโยงโครงข่าย (Access Charge) ตามที่ทีโอทีเรียกร้อง เหตุดังกล่าวก็อาจส่งผลกระทบต่ออย่างมีนัยสำคัญต่อฐานะการเงิน และผลการดำเนินงานของบริษัท

ง. ความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงแนวปฏิบัติเกี่ยวกับวิธีการบันทึกบัญชีซึ่งอาจมีผลกระทบต่อการบันทึกบัญชีเรื่องวิธีการคิดคำนวณค่าเชื่อมโยงโครงข่าย (Access Charge) ของบริษัท

ภายหลังจากที่บริษัทได้แจ้งยกเลิกข้อตกลงเชื่อมโยงโครงข่ายกับทีโอทีเมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2550 แล้ว บริษัทได้เปลี่ยนวิธีการบันทึกบัญชีที่เกี่ยวข้องกับค่าเชื่อมโยงโครงข่าย (Access Charge) โดยบริษัทได้หยุดบันทึกค่าเชื่อมโยงโครงข่าย (Access Charge) ในงบการเงินของบริษัทเนื่องจากบริษัทเห็นว่าภาระที่จะต้องชำระค่าเชื่อมโยงโครงข่าย (Access Charge) ตามข้อตกลงเชื่อมโยงโครงข่ายได้สิ้นสุดลงแล้ว และบริษัทได้บันทึกบัญชีรายรับและค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในอัตราค่าเชื่อมต่อโครงข่าย (Interconnection Charge) ตามข้อเสนองานเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคม (RIO) ของบริษัทและของทีโอทีตามที่ได้รับความเห็นชอบจาก กทช.

อย่างไรก็ดี ในปัจจุบันยังไม่มีแนวปฏิบัติเกี่ยวกับวิธีการบันทึกบัญชีรายรับและค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในลักษณะดังกล่าว และยังไม่มีคำพิพากษาของศาลเป็นที่สุดในเรื่องค่าเชื่อมโยงโครงข่าย (Access Charge) ซึ่งต่อมาหากมีแนวปฏิบัติทางบัญชีในเรื่องนี้ หรือศาลมีคำพิพากษาเป็นที่สุดในเรื่องค่าเชื่อมโยงโครงข่าย (Access Charge) บริษัทอาจต้องเปลี่ยนแปลงวิธีการบันทึกบัญชีในเรื่องดังกล่าว ซึ่งการเปลี่ยนแปลงวิธีการบันทึกบัญชีอาจส่งผลกระทบต่ออย่างมีนัยสำคัญต่อกำไรและฐานะการเงินของบริษัท (โปรดพิจารณาประกอบกับความเสี่ยงในหัวข้อ “ความไม่แน่นอนในเรื่องข้อพิพาทเกี่ยวกับการชำระค่าเชื่อมโยงโครงข่ายโทรคมนาคม” ข้างต้น)

จ. ความเสี่ยงจากความไม่ชัดเจนของการใช้บังคับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการถือหุ้นของนักลงทุนต่างด้าว

กฎหมายหลัก ๆ ซึ่งกำหนดข้อจำกัดเกี่ยวกับสัดส่วนการถือหุ้นของคนต่างด้าวไว้ได้แก่

- ประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งมีบทบัญญัติห้ามมิให้คนต่างด้าว (ตามคำนิยามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายที่ดิน) ถือครองที่ดินเว้นแต่จะได้รับอนุญาตตามกฎหมาย สำหรับคนต่างด้าวที่ถือครองที่ดินโดยไม่ได้รับอนุญาตจะต้องจำหน่ายที่ดินดังกล่าวภายในระยะเวลาที่กำหนดซึ่งไม่น้อยกว่า 180 วันและไม่เกิน 1 ปี
- พ.ร.บ. การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว ซึ่งมีบทบัญญัติห้ามมิให้ “คนต่างด้าว” (ตามคำนิยามที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ. การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว) ประกอบธุรกิจบางประเภท ซึ่งรวมถึงการให้บริการสื่อสารโทรคมนาคม เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้ากระทรวงพาณิชย์
- พ.ร.บ. การประกอบกิจการโทรคมนาคม ซึ่งมีบทบัญญัติห้ามมิให้ “คนต่างด้าว” (ตามคำนิยามที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ. การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว) ประกอบกิจการโทรคมนาคมแบบที่สองและแบบที่สาม

การฝ่าฝืนสัดส่วนการถือหุ้นของคนต่างด้าวอาจส่งผลให้มีการยกเลิกใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคม หรือบอกเลิกสัญญาร่วมงานและส่งผลกระทบต่อ/หรือ บริษัทย่อยไม่สามารถประกอบกิจการโทรคมนาคมต่อไปได้

บริษัทเชื่อว่าบริษัทมิได้เป็น “คนต่างด้าว” ตามคำนิยามที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ. การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว ประมวลกฎหมายที่ดิน และ พ.ร.บ. การประกอบกิจการโทรคมนาคม รวมทั้งได้ดำเนินการตามแนวปฏิบัติต่าง ๆ ของประเทศไทยอย่างครบถ้วนและถูกต้อง

บริษัทเห็นว่ารัฐบาลไม่มียุทธศาสตร์ที่ชัดเจนในเรื่องการตีความและการใช้บังคับ พ.ร.บ. การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวในเรื่องที่เกี่ยวกับการถือหุ้นของนักลงทุนต่างชาติ ทำให้บริษัทต้องเผชิญกับความเสี่ยงดังกล่าวในการประกอบกิจการของบริษัท เนื่องจาก พ.ร.บ. การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว แม้ว่าจะมีการใช้บังคับมากกว่า 10 ปี แต่ยังไม่มีความชัดเจนของศาลฎีกาหรือแนวปฏิบัติที่ชัดเจนของกระทรวงพาณิชย์ในเรื่องที่เกี่ยวกับการถือหุ้นแทน (Nominee) ตามมาตรา 36 แห่ง พ.ร.บ. การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว เพื่อให้บริษัทสามารถนำมาใช้ในการประเมินหรือคาดการณ์ผลกระทบจากการใช้บังคับ หรือการตีความบทบัญญัติดังกล่าวที่อาจมีต่อบริษัทและบริษัทย่อยได้

จากปัญหาคำไม่ชัดเจนในเรื่องการตีความและการใช้บังคับ พ.ร.บ. การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวดังกล่าว ทำให้ เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2554 ผู้ประกอบการโทรคมนาคมรายหนึ่ง ยื่นข้อกล่าวหาเกี่ยวกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้ดำเนินคดีอาญากับบริษัท (รวมทั้งกรรมการ ผู้ถือหุ้นบางรายของบริษัท และกรรมการของผู้ถือหุ้นดังกล่าว) โดยกล่าวหาว่าบริษัทประกอบกิจการโทรคมนาคมฝ่าฝืน พ.ร.บ. การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว และวันที่ 22 กันยายน 2554 ผู้ถือหุ้นรายย่อยรายหนึ่งของบริษัท (ซึ่งถือหุ้นจำนวน 100 หุ้น) ได้ยื่นฟ้องหน่วยงานของรัฐ ซึ่งรวมถึง กสทช. ต่อศาลปกครอง โดยกล่าวหาว่า บริษัทเป็น “คนต่างด้าว” ตาม พ.ร.บ. การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว ซึ่งทั้งสองกรณีดังกล่าวยังอยู่ระหว่างการพิจารณาของหน่วยงานรัฐและศาลปกครองสูงสุด

บริษัทยังคงเชื่อว่าบริษัทมิได้เป็น “คนต่างด้าว” และได้ปฏิบัติตาม พ.ร.บ. การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวอย่างถูกต้องครบถ้วน อย่างไรก็ตาม หากท้ายที่สุดบริษัทถูกตัดสิน (โดยคำพิพากษาของศาลฎีกาซึ่งถึงที่สุดแล้ว) ว่าไม่มีสถานะเป็นบริษัทไทยตาม พ.ร.บ. การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว และ พ.ร.บ. การประกอบกิจการโทรคมนาคม และเหตุดังกล่าวไม่ได้รับการแก้ไข อาจถือเป็นเหตุให้บริษัท และ/หรือ ดีแทค ไตรเน็ต ไม่สามารถประกอบกิจการต่อไปได้

จ. ความเสี่ยงจากความไม่ชัดเจนของการใช้บังคับกฎหมายที่เกี่ยวกับการครอบงำกิจการโดยคนต่างด้าว

กสทช. ได้ออกประกาศ กสทช. เรื่อง การกำหนดข้อห้ามการกระทำที่มีลักษณะเป็นการครอบงำกิจการโดยคนต่างด้าว พ.ศ. 2555 (“ประกาศครอบงำกิจการ”) ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2555 ซึ่งประกาศครอบงำกิจการได้กำหนดว่า “การครอบงำกิจการ” หมายถึง การที่คนต่างด้าวมียอำนาจควบคุมหรือมีอิทธิพลในการกำหนดนโยบายการบริหารจัดการกิจการโทรคมนาคมของผู้ขอรับใบอนุญาต โดยการถือหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงตั้งแต่หนึ่งของจำนวนสิทธิออกเสียงทั้งหมด เป็นต้น ในเรื่องนี้ บริษัทเห็นว่าบริษัทมิได้ดำเนินการใด ๆ ที่ขัดแย้งกับประกาศครอบงำกิจการและบริษัท รวมถึงดีแทค ไตรเน็ต ได้จัดทำหนังสือรับรองยื่นต่อ กสทช. มาโดยตลอดแล้วว่า บริษัทและดีแทค ไตรเน็ต จะปฏิบัติตามประกาศครอบงำกิจการของ กสทช.

อนึ่ง กสทช. อาจไม่เห็นพ้องด้วยกับแนวทางการตีความของบริษัทตามที่ระบุข้างต้น และสำหรับกรณีของ ดีแทค ไตรเน็ต นั้น ยังมีความเสี่ยงจากความไม่ชัดเจนของการใช้บังคับกฎหมายที่เกี่ยวกับการครอบงำกิจการโดยคนต่างด้าว อย่างไรก็ตาม แนวทางคำอธิบายที่ กสทช. ชี้แจงต่อประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะเกี่ยวกับความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของประกาศครอบงำกิจการ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งคำนิยาม “การครอบงำกิจการ” ในปี 2555 นั้น บริษัทเชื่อว่า บริษัทและ ดีแทค ไตรเน็ต ไม่เข้าข่ายเป็นบริษัทที่ถูกครอบงำกิจการโดยคนต่างด้าวตามแนวทางคำนิยาม “การครอบงำกิจการ” ของ กสทช. อย่างไรก็ตาม ความเสี่ยงจากความไม่ชัดเจนของการใช้บังคับกฎหมายที่เกี่ยวกับการครอบงำกิจการโดยคนต่างด้าว อาจส่งผลกระทบต่ออย่างมีนัยสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจและโอกาสทางธุรกิจของบริษัทและ ดีแทค ไตรเน็ต

ข. ความเสี่ยงจากการลดอัตราค่าตอบแทนการเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคม

เมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2556 กสทช. ได้มีคำสั่งที่ 34/2556 กำหนดให้ผู้ได้รับใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ย่าน 2100 MHz ทุกสายซึ่งรวมถึงดีแทค ไตรเน็ต ใช้อัตราค่าตอบแทนการเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคมเป็นการชั่วคราว ในอัตรานาทีละ 0.45 บาท

เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2556 กสทช. ได้แจ้งขอความร่วมมือมายังบริษัทให้ดำเนินการตามมติที่ประชุมคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมครั้งที่ 22/2556 เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2556 โดยใช้อัตราค่าเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคมหรือแก้ไขสัญญาการเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคมในส่วนของอัตราค่าตอบแทนการเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคมให้เป็นอัตราเดียวกันทั้งบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่และบริการโทรศัพท์ประจำที่ในอัตรานาทีละ 0.45 บาท (Call Termination และ Call Origination) และ 0.06 บาท (Call Transit)

เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2557 กสทช. ได้กำหนดให้ใช้อัตราค่าตอบแทนการเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคม ในอัตราที่ละ 0.34 บาท (Call Termination และ Call Origination) และ 0.04 บาท (Call Transit) ตั้งแต่วันที่ 23 กรกฎาคม 2557 ถึงวันที่ 31 มิถุนายน 2559 และเมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2559 กสทช. ได้กำหนดให้ขยายระยะเวลาการใช้อัตราค่าเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคมข้างต้นไปจนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2559

ต่อมา กสทช. ได้มีการทบทวนอัตราค่าเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคมอีกครั้ง และได้มี ประกาศเมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2559 ให้ใช้อัตราค่าตอบแทนการเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคม ในอัตราที่ละ 0.27 บาท (Call Termination และ Call Origination) และ 0.03 บาท (Call Transit) ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2560 ถึง 31 ธันวาคม 2560 และในอัตราที่ละ 0.19 บาท (Call Termination และ Call Origination) และ 0.03 บาท (Call Transit) ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2561 ถึง 31 ธันวาคม 2561

ซึ่งจะเห็นได้ว่า กสทช. มีนโยบายในการปรับลดอัตราค่าเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคมมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการลดลงของอัตราค่าเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคมดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อรายได้จากการประกอบธุรกิจของบริษัท และบริษัทย่อยได้

ข. ความเสี่ยงอันเนื่องมาจากข้อพิพาทเนื่องจากการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต และส่วนแบ่งรายได้

นโยบายของรัฐบาลยังไม่มีความแน่นอนเกี่ยวกับการเรียกเก็บภาษีสรรพสามิต สำหรับบริการโทรคมนาคม นอกจากนี้ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับภาษีสรรพสามิต เมื่อวันที่ 11 มกราคม 2551 กสท ได้ยื่นคำเสนอข้อพิพาทต่อสถาบันอนุญาโตตุลาการเรียกร้องให้บริษัทชำระค่าผลประโยชน์ตอบแทนในปีสัมปทานที่ 12 ถึง 16 เพิ่มเติมพร้อมเบี้ยปรับและภาษีมูลค่าเพิ่ม รวมเป็นเงินทั้งสิ้นประมาณ 23,164 ล้านบาท เนื่องจากในช่วงปีสัมปทานดังกล่าว บริษัทได้นำค่าภาษีสรรพสามิตที่ได้ชำระให้แก่กรมสรรพสามิตไปแล้วมาหักออกจากผลประโยชน์ตอบแทนที่จะต้องนำส่งให้แก่ กสท ตามมติของคณะรัฐมนตรี และตามหนังสือของ กสท และเมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2555 คณะอนุญาโตตุลาการได้มีคำชี้ขาดให้ยกคำเสนอข้อพิพาทของ กสท ดังกล่าวโดยให้เหตุผลว่าบริษัทได้ชำระหนี้ผลประโยชน์ตอบแทนให้แก่ กสท เสร็จสิ้นแล้ว และหนี้ทั้งหมดดังกล่าวได้ระงับไปแล้ว ต่อมา กสท ได้ยื่นคำวินิจฉัยของคณะอนุญาโตตุลาการดังกล่าวต่อศาลปกครองกลาง ซึ่งศาลปกครองกลางพิพากษาไม่เพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการอย่างไรก็ตาม กสท ยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาศาลปกครองกลางต่อศาลปกครองสูงสุด

ณ. ความเสี่ยงจากการข้อพิพาทต่าง ๆ

บริษัทและบริษัทย่อยมีข้อพิพาทต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับ กสท ที่เคยเป็นคู่สัญญาสัมปทานกับบริษัท โดยข้อพิพาทดังกล่าวปรากฏตามหมายเหตุประกอบงบการเงินรวม ซึ่งหากบริษัทหรือบริษัทย่อยแพ้คดี อาจส่งผลกระทบต่ออย่างมีนัยสำคัญต่อธุรกิจ ฐานะทางการเงิน และผลการดำเนินงานของบริษัทได้

2. ความเสี่ยงที่เกิดจากการแข่งขันในการประกอบธุรกิจ

2.1 กิจกรรมโทรคมนาคมของไทยมีการแข่งขันสูงและมีความอ่อนไหวต่อการแข่งขันด้านราคา

ธุรกิจให้บริการโทรคมนาคมผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ของประเทศไทยนับเป็นธุรกิจที่มีการแข่งขันสูง และมีความอ่อนไหวต่อการแข่งขันด้านราคาเนื่องจากตลาดโทรคมนาคมมีการเติบโตอย่างมากโดยเฉพาะปริมาณการใช้ข้อมูลในปีที่ผ่านมา โดยมีการแข่งขันสูงทั้งในด้านราคา โปรโมชัน รวมถึงกิจกรรมทางการตลาดอื่น ๆ หากการแข่งขันทางด้านราคาเพิ่มความรุนแรงขึ้น และหากบริษัทและ ดีแทค ไตรเน็ต ไม่สามารถตอบสนองต่อการแข่งขันดังกล่าวได้ทันที่และด้วยต้นทุนที่เหมาะสม การแข่งขันดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจและโอกาสทางธุรกิจของบริษัท

3. ความเสี่ยงเกี่ยวกับการดำเนินงาน

3.1 ความเสี่ยงที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงจำนวนคลื่นความถี่ที่บริษัทถือครอง

ในการติดตั้งอุปกรณ์เสาสัญญาณ 900 MHz นั้นจำเป็นต้องมีการดับสัญญาณของ 850 MHz เดิมและบริเวณใกล้เคียงเพื่อลดการรบกวนการใช้งานของลูกค้าที่จะใช้งานในย่าน 900 MHz แต่การดำเนินการดังกล่าวอาจเป็นการลดพื้นที่ให้บริการหากในบริเวณนั้นไม่มีคลื่นสัญญาณอื่นให้บริการ ดีแทคไทรเน็ตได้ทำการวางแผนการติดตั้งอุปกรณ์ 900 MHz อย่างรอบคอบเพื่อลดปัญหาการรบกวนที่อาจเกิดขึ้น นอกจากนี้ลูกค้าที่มีเครื่องที่ไม่รองรับคลื่น 900 MHz ก็อาจจะไม่มีปัญหาการเข้าใช้งานได้ โดยเฉพาะบริเวณที่ไม่มีคลื่นสัญญาณอื่นกรณีดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อความสามารถของบริษัท และดีแทค ไทรเน็ตในการแข่งขันในตลาด และอาจมีผลกระทบต่อค่าเงินธุรกิจและโอกาสทางธุรกิจของบริษัท

3.2 ความเสี่ยงจากความไม่ปลอดภัยของเทคโนโลยีและสารสนเทศ

ในโลกของเทคโนโลยีที่มีการใช้งานและส่งข้อมูลอย่างมหาศาลรวมทั้งการที่เครือข่ายมือถือมีการเชื่อมต่อทุกสิ่งทุกอย่าง (IoT) เข้าด้วยกัน เครือข่ายของผู้ให้บริการมีการเชื่อมต่อแลกเปลี่ยนข้อมูลกับภายนอกมากขึ้น ซึ่งทำให้มีความเสี่ยงทางโลกเทคโนโลยีมากขึ้น ดีแทค ไทรเน็ต ได้ดำเนินการพัฒนาโครงข่ายทางระบบสารสนเทศ (IT) ให้มีความปลอดภัยมากขึ้น นอกจากนี้ ยังยกระดับความสามารถของบุคลากรทำงานทางด้านความปลอดภัยของโครงข่าย รวมถึงการพัฒนาศูนย์ปฏิบัติการด้านความปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ความเสี่ยงจากความไม่ปลอดภัยของเทคโนโลยีและสารสนเทศ ก็ยังเป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งอาจกระทบต่อการดำเนินธุรกิจและโอกาสทางธุรกิจของบริษัท

3.3 ความเสี่ยงจากการรบกวนกันของคลื่นความถี่

คลื่นความถี่ย่าน 890-895/935-940 MHz (หรือย่าน 900 MHz) ที่ดีแทค ไทรเน็ตชนะการประมูลจากการประมูลในวันที่ 28 ตุลาคม 2561 นั้นเป็นช่วงคลื่นที่มีพื้นที่กันชนหรือการ์ดแบนด์ (Guard Band) ไม่มากนัก จึงอาจทำให้เกิดปัญหาคลื่นรบกวนกันได้ ซึ่งหากเกิดขึ้นแล้วย่อมจะมีผลกระทบต่อการใช้งานคลื่นความถี่ย่าน 900 MHz แม้ว่าผู้รับใบอนุญาตแต่ละรายจะมีหน้าที่ที่จะต้องติดตั้งระบบป้องกันคลื่นสัญญาณรบกวน (filters) ของตนเอง รวมถึงร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหาเพื่อไม่ให้เกิดการรบกวนกันของคลื่นความถี่ แต่หากผู้รับใบอนุญาตไม่ปฏิบัติตามก็เป็นอำนาจหน้าที่ของกสทช. ในการจะบังคับใช้กฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาการรบกวนกันของคลื่นดังกล่าว ทั้งนี้ ดีแทคไทรเน็ตได้ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าวที่อาจเกิดขึ้นเพื่อให้มั่นใจว่าจะสามารถบริหารจัดการคลื่น 900 MHz ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด อย่างไรก็ตามหากปัญหาการรบกวนกันของคลื่นความถี่ไม่ได้รับการแก้ไขอย่างทันท่วงที ย่อมส่งผลกระทบต่อให้บริการของบริษัท และอาจกระทบต่อการดำเนินธุรกิจ และโอกาสทางธุรกิจของบริษัท

3.4 ความเสี่ยงจากการหยุดชะงักของระบบการให้บริการโครงข่ายและระบบสำคัญอื่น ๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการใช้งานบริการ

บริษัทและดีแทค ไทรเน็ต ตระหนักถึงความเสี่ยงต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการหยุดชะงักของระบบการให้บริการโครงข่าย และระบบสำคัญอื่น ๆ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการใช้งานบริการ โดยบริษัทและดีแทค ไทรเน็ตมีการเตรียมความพร้อมและพัฒนาแผนเพื่อรองรับเหตุฉุกเฉินและการหยุดชะงักของระบบการให้บริการโครงข่ายและระบบสำคัญอื่น ๆ อย่างต่อเนื่อง

บริษัทและดีแทค ไทรเน็ต ได้จัดทำระบบการบริหารจัดการโครงข่าย (Network Management System) ควบคุมและกำหนดขั้นตอนการบำรุงรักษาโครงข่ายและอุปกรณ์ เพื่อให้โครงข่ายและอุปกรณ์ทั้งหมดอยู่ในสภาพที่สามารถให้บริการด้านโทรคมนาคมแก่ลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยเฉพาะอย่างยิ่ง บริการเสียงและบริการข้อมูล และได้ปรับปรุงระบบเครือข่ายส่งสัญญาณสำรองให้ดีขึ้นโดยการเพิ่มการสื่อสารสัญญาณด้วยเส้นใยนำแสงและเครือข่ายระบบสื่อสารสัญญาณแสงหลายช่องแบบ DWDM (Dense Wavelength Division Multiplexing) ที่มีประสิทธิภาพสูง รวมถึงได้จัดทำและพัฒนาแผนรองรับการหยุดชะงักของระบบที่สำคัญอื่น ๆ เช่น ระบบการจัดเก็บข้อมูล ระบบการจัดเก็บค่าบริการ และการให้บริการลูกค้า เพื่อให้สามารถดำเนินการและให้บริการลูกค้าได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ บริษัทและดีแทค ไทรเน็ต ยังได้กำหนดแผนสำรองเพื่อรองรับเหตุฉุกเฉิน ซึ่งครอบคลุมถึงการลงทุนเพิ่มเติมในอุปกรณ์สำคัญและระบบป้องกันภัยต่าง ๆ เช่น ระบบป้องกันเพลิงไหม้ และระบบควบคุมการใช้งานโครงข่ายและอุปกรณ์แบบ Real Time โดยบริษัทและดีแทค ไทรเน็ต ได้จัดให้มีการฝึกฝนพนักงานอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้พนักงานตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบขั้นตอนการปฏิบัติต่าง ๆ รวมถึงมีการทดสอบแผนรองรับต่าง ๆ อย่างเข้มงวด

นอกจากนี้ บริษัทและดีแทค ไทรเน็ตได้ทำสัญญาประกันภัยเพื่อคุ้มครองกรณีที่เกิดเหตุทำให้โครงข่ายและอุปกรณ์ของบริษัทได้รับความเสียหายเพื่อลดผลกระทบของปัจจัยความเสี่ยงดังกล่าวที่จะมีต่อบริษัทและดีแทค ไทรเน็ต

3.5 การต้องพึ่งพานักกลางนอกเกี่ยวกับโครงข่ายโทรคมนาคม

บริษัทต้องให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ผ่านอุปกรณ์โทรคมนาคมที่มีความสลับซับซ้อน ซึ่งรวมถึงโครงข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่และสถานีฐาน 2G/3G/4G ทั่วประเทศ ดังนั้น ความสำเร็จของธุรกิจของบริษัทและของดีแทค ไทรเน็ตจึงขึ้นอยู่กับการทำงานของโครงข่ายและอุปกรณ์อย่างมีประสิทธิภาพ

ปัจจุบัน บริษัทได้ว่าจ้างนักกลางนอกเพื่อให้บริการบำรุงรักษาและซ่อมแซมอุปกรณ์ของสถานีฐานและระบบเครือข่ายส่งสัญญาณบางส่วนของบริษัท ผู้ให้บริการเหล่านี้ได้ผ่านกระบวนการคัดเลือกและการทบทวนการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้แน่ใจได้ว่าการให้บริการตรงตามมาตรฐานที่กำหนด หากนักกลางนอกไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามสัญญาได้ หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ทันทั่วทั้งที่และด้วยต้นทุนที่เหมาะสม ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพและความเร็วของการให้บริการของบริษัทและดีแทค ไทรเน็ต เพื่อรักษาคุณภาพในการให้บริการบริษัทและดีแทค ไทรเน็ตอาจเปลี่ยนผู้ให้บริการถึงแม้ว่าจะทำให้ต้นทุนการดำเนินการสูงขึ้นก็ตาม นอกจากนี้ การให้บริการโทรคมนาคมของบริษัท และดีแทค ไทรเน็ต ต้องเข้าใช้โครงข่ายพื้นที่เป็นของ บมจ. กสท. โทรคมนาคม และต้องโรมมิงบนโครงข่ายคลื่นความถี่ 2300 MHz ของ บมจ. ทีโอที ปัญหาการบริหารจัดการโครงข่ายโทรคมนาคมเหล่านี้โดยผู้สัญญา อาจกระทบต่อการดำเนินธุรกิจสถานะทางการเงิน และโอกาสทางธุรกิจของบริษัทได้

4. ความเสี่ยงจากความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

บริษัทมีรายได้หลักเป็นสกุลเงินบาท ในขณะที่ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่เป็นเจ้าหนี้การค้าที่เกิดจากซื้อเครื่องมือและอุปกรณ์ ซึ่งบริษัทได้ตกลงกับคู่ค้าในการชำระค่าเครื่องมือและอุปกรณ์เป็นสกุลเงินบาท

สำหรับในส่วนที่เหลือ บริษัทมีรายได้ส่วนหนึ่งที่เป็นเงินตราต่างประเทศจากการให้บริการข้ามแดนอัตโนมัติ ซึ่งบริษัทได้นำรายได้ส่วนนี้มาบริหารให้สอดคล้องกับรายจ่ายที่เกิดขึ้น (Natural Hedge) และเข้าทำธุรกรรมป้องกันความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยนตามที่เห็นสมควร

5. ผู้ถือหุ้นรายใหญ่อาจมีอิทธิพลต่อการดำเนินการตัดสินใจต่าง ๆ ของบริษัท

เทเลนอร์และบริษัทไทย เทลโค โฮลดิ้งส์ จำกัด ต่างเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัท โดยถือหุ้นรวมกันคิดเป็นร้อยละ 65.05 (ข้อมูล ณ วันที่ 1 พฤศจิกายน 2561) ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของบริษัท

อนึ่ง บริษัท ไทย เทลโค โฮลดิ้งส์ จำกัด ได้มีการปรับโครงสร้างการถือหุ้นเมื่อเดือนกรกฎาคม 2555 โดยกลุ่มเบญจรงค์กุล ซึ่งเป็นผู้ก่อตั้งบริษัทได้เข้ามาถือหุ้นในบริษัท ผ่านการถือหุ้นใน บริษัทไทย เทลโค โฮลดิ้งส์ จำกัด โดยถือหุ้นทั้งสิ้นร้อยละ 51 ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของ บริษัท ไทย เทลโค โฮลดิ้งส์ จำกัด

ดังนั้น เทเลนอร์และ บริษัทไทย เทลโค โฮลดิ้งส์ จำกัด (รวมถึงกลุ่มเบญจรงค์กุล) อาจมีอิทธิพลต่อการดำเนินการตัดสินใจต่าง ๆ ของบริษัทเว้นแต่กรณีที่คุณคสดังกล่าวไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเนื่องจากบุคคลดังกล่าวมีส่วนได้เสียเป็นพิเศษหรือมีส่วนได้เสียในเรื่องดังกล่าว

โครงสร้างการจัดการของบริษัทประกอบด้วยคณะกรรมการบริษัท คณะกรรมการตรวจสอบ คณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทน คณะกรรมการสรรหา คณะกรรมการกำกับดูแลกิจการ และฝ่ายบริหาร นอกจากนี้ ยังมีคณะกรรมการอื่น ๆ ในระดับบริหารอีกหลายชุดเพื่อทำหน้าที่ควบคุมดูแลนโยบายภายในองค์กรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการดำเนินงาน

คณะกรรมการบริษัท

ในระหว่างปี 2561 มีกรรมการลาออกจากตำแหน่ง 3 ท่าน และมีกรรมการเข้าใหม่ 3 ท่าน ดังนั้น ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 คณะกรรมการบริษัทมีจำนวน 11 ท่าน ประกอบด้วย

- กรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหาร 10 ท่าน (โดยเป็นกรรมการอิสระจำนวน 4 ท่าน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 36.4 ของคณะกรรมการบริษัท)
- กรรมการที่เป็นผู้บริหาร 1 ท่าน ได้แก่ ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร

รายชื่อกรรมการ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 มีดังนี้

ลำดับ	รายชื่อ	ตำแหน่ง	จำนวนหุ้นที่ถือ ณ วันที่ 31 ธ.ค. 60	จำนวนหุ้นที่ถือ ณ วันที่ 31 ธ.ค. 61	เพิ่ม/ลด
1	นายบุญชัย เบญจรงค์กุล	ประธานกรรมการ	10 หุ้น	10 หุ้น	-
	คู่สมรส		-	-	-
	บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ		-	-	-
2	นายเพตเตอร์ บอร์ เฟอร์เบิร์ก	รองประธานกรรมการ	-	-	-
	คู่สมรส		-	-	-
	บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ		-	-	-
3	นายจุลจิตต์ บุญเกิด	กรรมการอิสระ	-	-	-
	คู่สมรส		15,000 หุ้น	15,000 หุ้น	-
	บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ		-	-	-
4	นางกมลวรรณ วิบุลากร	กรรมการอิสระ	-	-	-
	คู่สมรส		-	-	-
	บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ		-	-	-
5	นายสตีเฟน วูดรฟ ฟอร์ดแฮม	กรรมการอิสระ	10,000 หุ้น 6,000 NVDR	10,000 หุ้น 6,000 NVDR	-
	คู่สมรส		-	-	-
	บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ		-	-	-
6	นางชนัญญารักษ์ เพ็ชรรัตน์	กรรมการอิสระ	-	-	-
	คู่สมรส		-	-	-
	บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ		-	-	-
7	นางอเล็กซานดรา ไรซ์ ⁽¹⁾	กรรมการ ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร และรักษาการรองประธาน เจ้าหน้าที่บริหารกลุ่มการตลาด	-	-	-
	คู่สมรส		-	-	-
	บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ		-	-	-

ลำดับ	รายชื่อ	ตำแหน่ง	จำนวนหุ้นที่ถือ ณ วันที่ 31 ธ.ค. 60	จำนวนหุ้นที่ถือ ณ วันที่ 31 ธ.ค. 61	เพิ่ม/ลด
8	นายทุนนาร์ โจอิน เบอร์เทลเซ่น ⁽²⁾	กรรมการ	-	-	-
	คู่สมรส		-	-	-
	บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ		-	-	-
9	นายฮาทุน บรวิเช็ก เซิร์ล	กรรมการ	-	-	-
	คู่สมรส		-	-	-
	บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ		-	-	-
10	นางทูปเน่ ริปเปลา	กรรมการ	-	-	-
	คู่สมรส		-	-	-
	บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ		-	-	-
11	นายชเวเร่ เฟ็ดเดอร์เซิน	กรรมการ	-	-	-
	คู่สมรส		-	-	-
	บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ		-	-	-

หมายเหตุ (1) นางอเล็กซานดรา ไรซ์ เข้าดำรงตำแหน่งกรรมการเข้าใหม่แทนนายลาร์ส โอเคะ วิลเดอมาร์ นอร์ลิ่ง (ซึ่งลาออกจากความเป็นกรรมการเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2561) มีผลตั้งแต่วันที่ 14 กันยายน 2561 ตามมติคณะกรรมการบริษัทครั้งที่ 8/2561 ซึ่งประชุมเมื่อวันที่ 14 กันยายน 2561

(2) นายทุนนาร์โจอิน เบอร์เทลเซ่น เข้าดำรงตำแหน่งกรรมการเข้าใหม่แทนนายทอเร่ จอห์นเซ่น (ซึ่งลาออกจากความเป็นกรรมการเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2561) มีผลตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2561 ตามมติคณะกรรมการบริษัท ครั้งที่ 1/2561 ซึ่งประชุมเมื่อวันที่ 30 มกราคม 2561

โดยมีข้อมูลเกี่ยวกับกรรมการที่ลาออกระหว่างปี 2561 รวมทั้งการถือครองหุ้นของกรรมการดังกล่าว ดังนี้

ลำดับ	รายชื่อ	ตำแหน่ง	จำนวนหุ้นที่ถือ ณ วันที่ 31 ธ.ค. 60	จำนวนหุ้นที่ถือ ณ วันที่ 31 ธ.ค. 61 ⁽¹⁾	เพิ่ม/ลด
1	นายทอเร่ จอห์นเซ่น ⁽²⁾	กรรมการ	-	-	-
	คู่สมรส		-	-	-
	บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ		-	-	-
2	นายลาร์ส โอเคะ วิลเดอมาร์ นอร์ลิ่ง ⁽³⁾	กรรมการ และประธานเจ้าหน้าที่บริหาร	-	-	-
	คู่สมรส		-	-	-
	บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ		-	-	-
3	นางสาวธันวดี วงศ์ธีรฤทธิ ⁽⁴⁾	กรรมการ	-	-	-
	คู่สมรส		-	-	-
	บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ		-	-	-

หมายเหตุ (1) ไม่มีการเปลี่ยนแปลงการถือครองหุ้น / ชื่อขายหุ้นในระหว่างปี 2561

(2) นายทอเร่ จอห์นเซ่น ลาออกจากความเป็นกรรมการเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2561

(3) นายลาร์ส โอเคะ วิลเดอมาร์ นอร์ลิ่ง ลาออกจากความเป็นกรรมการเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2561

(4) นางสาวธันวดี วงศ์ธีรฤทธิ ลาออกจากความเป็นกรรมการเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2561

กรรมการผู้มีอำนาจลงนามผูกพันบริษัทได้แก่ (1) นายบุญชัย เบญจรงคกุล (2) นายเพดเตอร์ บอเร่ เฟร์เบิร์ต (3) นายฮาทุน บรวิเช็ก เซิร์ล (4) นายทุนนาร์ โจอิน เบอร์เทลเซ่น (5) นางชัญญิณารักษ์ เพ็ชรรัตน์ และ (6) นางอเล็กซานดรา ไรซ์ โดยกรรมการสองในหกท่านนี้ลงลายมือชื่อร่วมกันและประทับตราสำคัญของบริษัท

คณะผู้บริหาร

ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร ทำหน้าที่หัวหน้าของฝ่ายบริหาร โดยโครงสร้างองค์กรของบริษัท ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 ได้แบ่งสายงานในองค์กรเป็น 6 สายงาน ได้แก่ กลุ่มการเงิน กลุ่มการตลาด กลุ่มงานขาย กลุ่มเทคโนโลยี กลุ่มบุคคล และกลุ่มกิจการองค์กรและพัฒนาธุรกิจ

รายชื่อผู้บริหารและจำนวนหุ้นที่ถือ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 มีดังนี้

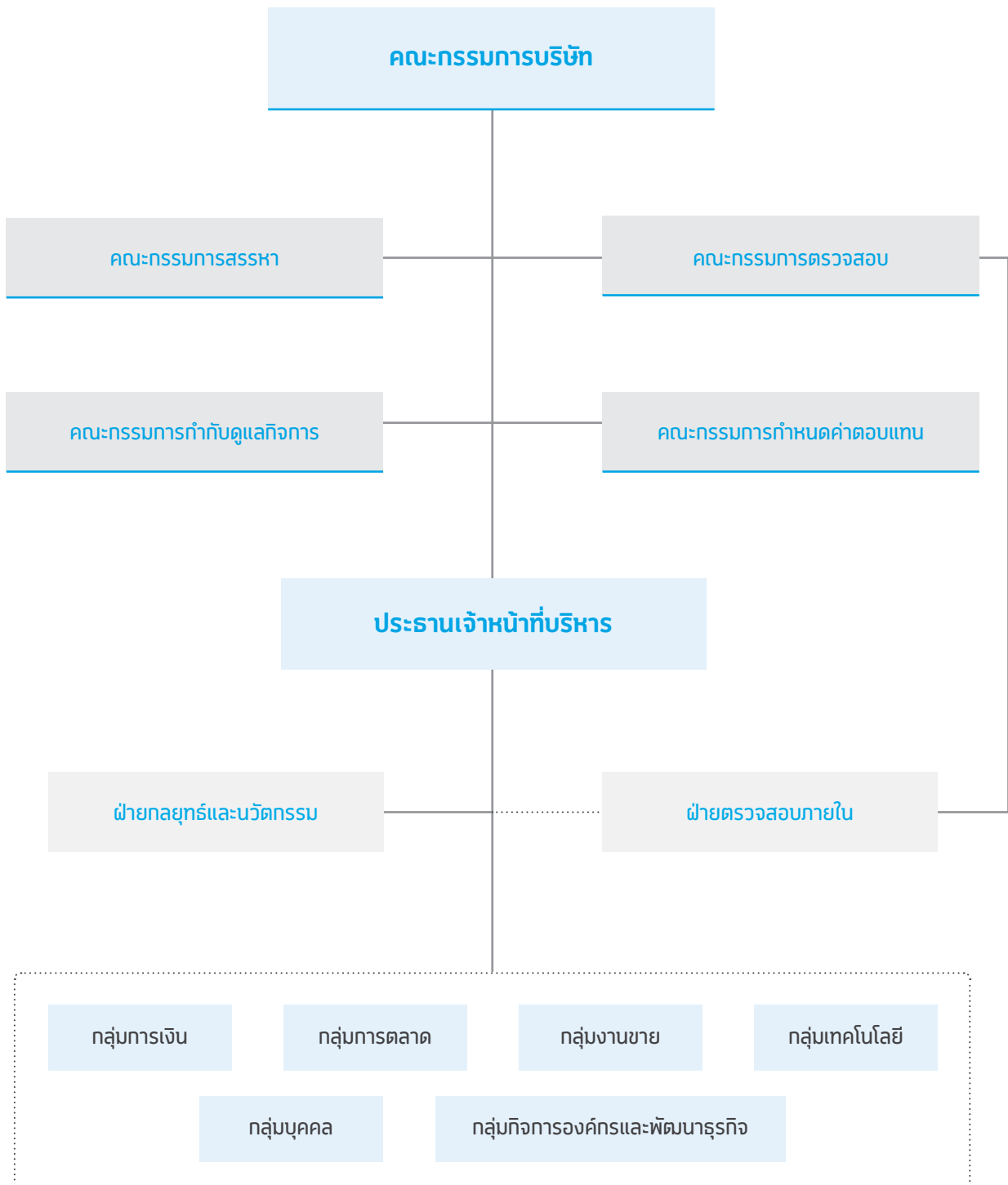
ลำดับ	รายชื่อ	ตำแหน่ง	จำนวนหุ้นที่ถือ ณ วันที่ 31 ธ.ค. 60	จำนวนหุ้นที่ถือ ณ วันที่ 31 ธ.ค. 61	เพิ่ม/ลด
1	นางอเล็กซานดรา ไรซ์ ⁽¹⁾⁽²⁾	ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร และ รักษาการตำแหน่งรองประธาน เจ้าหน้าที่บริหารกลุ่มการตลาด	-	-	-
	คู่สมรส		-	-	-
	บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ		-	-	-
2	นายดิลิป ปาล	รองประธานเจ้าหน้าที่บริหาร กลุ่มการเงิน	-	-	-
	คู่สมรส		-	-	-
	บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ		-	-	-
3	นายประเทศ ตันกุรานันท์	รองประธานเจ้าหน้าที่บริหาร กลุ่มเทคโนโลยี	10,000 หุ้น	10,000 หุ้น	-
	คู่สมรส		7,100 หุ้น	9,400 หุ้น	+2,300 หุ้น
	บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ		-	-	-
4	นางสาวนาฏฤดี อาจหาญวงศ์	รองประธานเจ้าหน้าที่บริหาร กลุ่มบุคคล	-	-	-
	คู่สมรส		-	-	-
	บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ		-	-	-
5	นายราจีฟ บาวา ⁽³⁾	รองประธานเจ้าหน้าที่บริหาร กลุ่มกิจการองค์กร และพัฒนาธุรกิจ และรักษาการตำแหน่ง รองประธานเจ้าหน้าที่บริหาร กลุ่มงานขาย	-	-	-
	คู่สมรส		-	-	-
	บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ		-	-	-

หมายเหตุ ในปี 2561 มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์กรซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งผู้บริหาร ดังนี้

- (1) นางอเล็กซานดรา ไรซ์ เข้าดำรงตำแหน่งรองประธานเจ้าหน้าที่บริหารแทนนายลาร์ส โอเคะ วิลเดอมาร์ นอร์ลิ่ง มีผลตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม 2561 ตามมติคณะกรรมการบริษัทครั้งที่ 7/2561 ซึ่งประชุมเมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2561
- (2) นายแอนดรูว์ ทอร์ โอดัวร์ กวาลเซท ได้ลาออกจากบริษัทวันที่ 16 กรกฎาคม 2561 และบางส่วนของกลุ่มงานการตลาดได้ถูกนำมารวมกับกลุ่มงานพาณิชย์ โดยนายปัญญา เวชบรรยงรัตน์ ได้เข้าดำรงตำแหน่งรองประธานเจ้าหน้าที่บริหารกลุ่มการตลาด มีผลตั้งแต่วันที่ 16 กรกฎาคม 2561 ต่อมานายปัญญา เวชบรรยงรัตน์ ลาออกจากตำแหน่งผู้บริหารมีผลตั้งแต่วันที่ 19 พฤศจิกายน 2561 นางอเล็กซานดรา ไรซ์ ได้เข้าดำรงตำแหน่งรักษาการตำแหน่งรองประธานเจ้าหน้าที่บริหารกลุ่มการตลาดในช่วงระหว่างการสรรหาผู้มีความเหมาะสมในตำแหน่งนี้ โดยมีผลตั้งแต่วันที่ 19 พฤศจิกายน 2561
- (3) นายราจีฟ บาวา รักษาการตำแหน่งรองประธานเจ้าหน้าที่บริหารกลุ่มงานขาย ในช่วงระหว่างการสรรหาผู้มีความเหมาะสมในตำแหน่งนี้ โดยมีผลตั้งแต่วันที่ 19 พฤศจิกายน 2561 ถึงวันที่ 31 มกราคม 2562 โดยตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2562 บริษัทได้แต่งตั้ง นางสาว ทิพย์รัตน์ แก้วศรีงาม ให้ดำรงตำแหน่งรองประธานเจ้าหน้าที่บริหารกลุ่มงานขาย โดย ณ วันที่ ดำรงตำแหน่งไม่ได้ถือหุ้นของบริษัท
- (4) นายปานเทพย์ นิลสินธุ ได้รับการแต่งตั้งให้เข้าดำรงตำแหน่งรักษาการรองประธานเจ้าหน้าที่บริหารกลุ่มดิจิทัล ระหว่างวันที่ 16 กรกฎาคม 2561 ถึงวันที่ 19 พฤศจิกายน 2561 ก่อนมีการปรับโครงสร้างองค์กรในวันที่ 19 พฤศจิกายน 2561 ทั้งนี้ ระหว่างปี 2561 นายปัญญา เวชบรรยงรัตน์และนายปานเทพย์ นิลสินธุ ซึ่งเป็นผู้บริหารตามนโยบายของ สำนักงาน ก.ล.ด. ในขณะนั้น ซึ่งรวมถึงคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของบุคคลทั้งสองไม่ได้ถือหุ้นและไม่มีการเปลี่ยนแปลงการถือหุ้นในช่วงที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหาร

ผู้บริหารข้างต้นเป็นผู้บริหารตามคำนิยามของ ก.ล.ด. ซึ่งหมายถึง ผู้จัดการ หรือผู้ดำรงตำแหน่งระดับบริหารที่รายงานตรงต่อจากผู้จัดการลงมา ผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งเทียบเท่ากับผู้ดำรงตำแหน่งระดับบริหารรายที่สี่ทุกราย และหมายความรวมถึงผู้ดำรงตำแหน่งระดับบริหารในสายงานบัญชีหรือการเงินที่เป็นระดับผู้จัดการฝ่ายขึ้นไป หรือเทียบเท่า ทั้งนี้ ผู้บริหารของบริษัทไม่เคยเป็นพนักงานหรือหุ้นส่วนของบริษัทสอบบัญชีภายนอกที่บริษัทใช้บริการอยู่ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา

โครงสร้างการบริหารจัดการของบริษัท ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561

เลขานุการบริษัท

คณะกรรมการบริษัทได้แต่งตั้ง นายวิพันธุ์ พิทักษ์ชาติวงศ์ ผู้อำนวยการอาวุโสสายงานกฎหมาย ให้ดำรงตำแหน่งเลขานุการบริษัท โดยให้มีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ. หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ทั้งนี้ ประวัติการศึกษา การทำงาน และการอบรมของเลขานุการบริษัท แสดงอยู่ภายใต้หัวข้อ “คณะผู้บริหารบริษัท”

อนึ่ง รายละเอียดเกี่ยวกับอำนาจ หน้าที่ และความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริษัท คณะกรรมการชุดย่อย ประธานเจ้าหน้าที่บริหารและเลขานุการบริษัท แสดงอยู่ภายใต้หัวข้อ “การกำกับดูแลกิจการ” และในเว็บไซต์ของบริษัทที่ www.dtac.co.th

คำตอบแทนกรรมการและผู้บริหาร

คำตอบแทนกรรมการ

ในการกำหนดคำตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทและคณะกรรมการชุดย่อย ได้แก่ คณะกรรมการตรวจสอบ คณะกรรมการกำหนดคำตอบแทน คณะกรรมการสรรหา และคณะกรรมการกำกับดูแลกิจการนั้น คณะกรรมการกำหนดคำตอบแทนจะพิจารณาจากปัจจัยต่าง ๆ หลายประการ เช่น ธุรกิจและผลการประกอบการของบริษัท บรรทัดฐานของตลาดและอุตสาหกรรม สภาวะเศรษฐกิจ ตลอดจนหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริษัทและคณะกรรมการชุดย่อย เป็นต้น คณะกรรมการกำหนดคำตอบแทนจะพิจารณาคำตอบแทนของกรรมการและนำเสนอต่อคณะกรรมการบริษัทและที่ประชุมผู้ถือหุ้นเพื่อพิจารณาและอนุมัติทุกปี นอกจากนี้ คณะกรรมการกำหนดคำตอบแทนจะพิจารณาบททวนโครงสร้างคำตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทและคณะกรรมการชุดย่อยทุก ๆ 3 ปี ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวโน้มของตลาดและอุตสาหกรรม

ปัจจุบัน คำตอบแทนของกรรมการบริษัทประกอบด้วยคำตอบแทนรายเดือน บริษัทไม่มีคำตอบแทนในรูปสิทธิประโยชน์อื่น ๆ หรือในรูปของหุ้นให้แก่กรรมการของบริษัท โครงสร้างคำตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทและคณะกรรมการชุดย่อย แสดงอยู่ภายใต้หัวข้อ “การกำกับดูแลกิจการ”

ในปี 2561 คำตอบแทนรวมของกรรมการบริษัทมีจำนวนทั้งสิ้น 13,745,440 บาท โดยมีรายละเอียดคำตอบแทนกรรมการดังนี้

รายชื่อ	คำตอบแทนกรรมการ (บาท)*					รวม
	คณะกรรมการบริษัท	คณะกรรมการตรวจสอบ	คณะกรรมการกำหนดคำตอบแทน	คณะกรรมการสรรหา	คณะกรรมการกำกับดูแลกิจการ	
นายบุญชัย เบญจรงค์กุล	3,840,000.00	-	-	-	-	3,840,000.00
นายเพดเดอร์ บอร์ เฟอร์เบิร์ต	-	-	-	-	-	-
นายจุลจิตต์ บุญยเกตุ	1,320,000.00	600,000.00	408,000.00	204,000.00	-	2,532,000.00
นายสตีเฟ่น วูดรฟ ฟอร์ดแวน	1,320,000.00	600,000.00	-	408,000.00	204,000.00	2,532,000.00
นางชนัญญารักษ์ เพ็ชรรัตน์	1,320,000.00	-	204,000.00	204,000.00	408,000.00	2,136,000.00
นางกมลวรรณ ธิปุลากร	1,320,000.00	804,000.00	204,000.00	-	204,000.00	2,532,000.00
นางอเล็กซานดรา ไรซ์	-	-	-	-	-	-
นายอาทูน บรวิเช็ก เซิร์ลา	-	-	-	-	-	-
นายกุนนาร์ โจฮัน เบร์เทลเซน	-	-	-	-	-	-
นางกาน์ดา ธิปเปลา	-	-	-	-	-	-
นายเชวเร่ เพ็ชเตอร์เซ็น	-	-	-	-	-	-
นายทอเร่ จอห์นเซน	-	-	-	-	-	-
นายลาร์ส โอเคะ วิลเดอมาร์ นอร์ลิ่ง	-	-	-	-	-	-
นางสาวธันวดี วงศ์ธีรฤทธิ์	173,400.00	-	-	-	-	173,400.00
รวม	9,293,440.00	2,004,000.00	816,000.00	816,000.00	816,000.00	13,745,440.00

* ตารางคำตอบแทนกรรมการแสดงผลการคำนวณสองตำแหน่ง

คำตอบแทนผู้บริหาร

โครงสร้างคำตอบแทนของประธานเจ้าหน้าที่บริหารและผู้บริหาร ประกอบด้วย

โครงสร้างคำตอบแทน	เป้าหมายหลัก
1. เงินเดือน และผลประโยชน์คงที่	การบริหารคำตอบแทนให้สามารถแข่งขันกับตลาดโดยรวมได้
2. คำตอบแทนตามผลปฏิบัติงานระยะสั้น	พัฒนาการบริหารจัดการทีมของหัวหน้างาน และผลักดันให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายตามกลยุทธ์ของบริษัท
3. คำตอบแทนตามผลปฏิบัติงานระยะยาว	เพื่อที่จะสร้างคุณค่าในระยะยาวให้กับบริษัท ผลประโยชน์ให้กับประธานเจ้าหน้าที่บริหารและผู้บริหารสอดคล้องกับผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้น
4. สวัสดิการ และผลประโยชน์อื่น	เสนอแผนประกันและสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงชีวิต โดยพิจารณาจากสภาพเศรษฐกิจ และมาตรฐานการครองชีพ

1. เงินเดือน

ระดับคำตอบแทนดังกล่าวจะได้รับการทบทวนเป็นประจำทุกปีโดยขึ้นอยู่กับขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบ สภาพเศรษฐกิจ ระดับคำตอบแทนเมื่อเทียบกับตลาดโดยรวม และผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมา

โดยหลักเกณฑ์การพิจารณาผลการปฏิบัติงาน จะพิจารณาดังต่อไปนี้

- การยึดถือผลประโยชน์ของธุรกิจเป็นหลัก
- การแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำและเป็นไปตามค่านิยมขององค์กร
- การเสริมสร้าง และพัฒนาศักยภาพทางธุรกิจ

2. คำตอบแทนตามผลปฏิบัติงานระยะสั้น

คำตอบแทนตามผลปฏิบัติงานระยะสั้นได้รับการออกแบบมาเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของผู้บริหารให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในระยะสั้น คำตอบแทนประเภทนี้เป็นคำตอบแทนที่เป็นตัวเงิน โดยให้คำตอบแทนแปรผันตามผลสำเร็จของงานซึ่งวัดจากดัชนีชี้วัด

ดัชนีชี้วัดความสำเร็จของงาน สำหรับประธานเจ้าหน้าที่บริหารและผู้บริหารทุกท่าน ประกอบด้วย

- ดัชนีชี้วัดด้านการเงิน เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเติบโตด้านผลกำไร กระแสเงินสด กำไรขั้นต้น ค่าใช้จ่ายการดำเนินงาน และกระแสเงินสดสุทธิ
- ดัชนีชี้วัดด้านการดำเนินงาน เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และตามวัตถุประสงค์ของการเปลี่ยนแปลงไปสู่ดิจิทัล
- การดำเนินธุรกิจที่มีความรับผิดชอบต่อ ผลผลักดันให้เกิดการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืนและถูกต้องตามหลักจริยธรรม

3. คำตอบแทนตามผลการปฏิบัติงานระยะยาว

การจ่ายคำตอบแทนตามผลการปฏิบัติงานประเภทนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งเน้นสร้างคุณค่าในระยะยาว ส่งเสริมและสร้างการเติบโตที่ยั่งยืนให้กับบริษัท ประธานเจ้าหน้าที่บริหารและผู้บริหารของบริษัทมีสิทธิที่จะได้รับคำตอบแทนตามผลการปฏิบัติงานระยะยาว โดยกำหนดระยะเวลา 4 ปีเพื่อวัดผลการปฏิบัติงานนี้ ซึ่งหากลาออกจากบริษัทก่อนกำหนดช่วงระยะเวลาดังกล่าวจะถือว่าไม่ได้รับสิทธิ อย่างไรก็ตาม ในกรณีลาออกเนื่องจากเกษียณอายุ ทุพพลภาพ หรือเสียชีวิต จะยังคงได้รับคำตอบแทนประเภทนี้

4. สวัสดิการ และผลประโยชน์อื่น

เป้าหมายของสวัสดิการ และผลประโยชน์ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความมั่นคงให้กับผู้บริหารในระดับที่เหมาะสม เช่น รถยนต์ประจำตำแหน่ง แพคเกจการใช้โทรศัพท์ รายเดือน กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ แผนประกันสุขภาพและประกันชีวิต และสวัสดิการต่าง ๆ อันเป็นไปตามแนวทางปฏิบัติของตลาดแรงงานโดยรวม

คำตอบแทนรวมของผู้บริหารของบริษัท ในปี 2561 มีจำนวนทั้งสิ้น 81,264,065 บาท

บุคลากร

การบริหารคำตอบแทนของดีแทค

หลักการบริหารคำตอบแทนของดีแทค เพื่อดึงดูด จูงใจ และรักษานักงานที่มีศักยภาพไว้ในองค์กร เพื่อที่จะพัฒนาบริษัทให้เติบโตอย่างยั่งยืน สร้างมูลค่าแก่ผู้ถือหุ้นตามหลักการดำเนินงานของบริษัท หลักการบริหารคำตอบแทนของดีแทคได้รับการออกแบบเพื่อที่จะนำเสนอคำตอบแทนรวมที่ยุติธรรม และแข่งขันได้ทั้งภายในและภายนอกบริษัท

โครงสร้างคำตอบแทนรวม ประกอบด้วย คำตอบแทนที่เป็นตัวเงิน และที่ไม่ใช่เป็นตัวเงิน สวัสดิการ และผลประโยชน์ต่าง ๆ การฝึกอบรมโอกาสความก้าวหน้าในอาชีพ และการให้ความสำคัญแก่นักงานโดยการชื่นชม

คำตอบแทน

คำตอบแทนในรูปแบบตัวเงินจะมีทั้งคำตอบแทนแบบคงที่ และคำตอบแทนตามผลการปฏิบัติงาน

ซึ่งการจ่ายคำตอบแทนแบบคงที่จะมีความสัมพันธ์กับค่างาน โดยพิจารณาจากองค์ประกอบหลายด้าน เช่น หน้าที่ความรับผิดชอบในงานและผลลัพธ์ทางธุรกิจที่เกิดจากงานนั้น ๆ งานที่มีค่างานใกล้เคียงกันจะถูกจัดไว้ในโครงสร้างการจ่ายคำตอบแทนเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อให้บริษัทสามารถรักษาความเสมอภาคภายในบริษัท และความยุติธรรมในการจ่ายคำตอบแทนของงานที่มีค่างานใกล้เคียงกัน สำหรับความสามารถในการแข่งขันกับภายนอก คำตอบแทนจะได้รับการพิจารณาทบทวนอยู่เป็นประจำ ผ่านการทำสำรวจค่าจ้างและคำตอบแทนกับบริษัทที่ปรึกษาภายนอกจากนี้การบริหารคำตอบแทนจะคำนึงถึงสภาวการณ์ เศรษฐกิจมหภาค และผลการดำเนินงานทางธุรกิจของบริษัทด้วย

คำตอบแทนตามผลการปฏิบัติงาน มีหลักการจ่ายโดยพิจารณาจากผลการปฏิบัติงานส่วนบุคคลของพนักงานและผลประกอบการของบริษัทซึ่งมีการกำหนดเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ไว้ และสื่อสารไปยังพนักงานเป็นประจำทุกปี คำตอบแทนประเภทนี้ถือเป็นรางวัลตอบแทนความสำเร็จของพนักงานในระยะสั้น และสะท้อนมายังความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจของบริษัท

การให้ความสำคัญแก่พนักงาน และผลประโยชน์ต่าง ๆ

การให้ความสำคัญแก่พนักงานโดยการชื่นชม เป็นการแสดงออกถึงการยอมรับในผลงานและความพยายามที่เหนือความคาดหมายเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและค่านิยมของบริษัท การให้ความสำคัญดังกล่าวอาจเป็นการแสดงออกอย่างเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้ในช่วงเวลาที่เหมาะสม การให้ความสำคัญโดยการยกย่องชมเชยพนักงานมีส่วนช่วยให้วัฒนธรรมองค์กรแข็งแกร่ง และสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภายในบริษัท

นอกจากนี้บริษัทได้จัดสวัสดิการ และผลประโยชน์ต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติทั่วไปในตลาดแรงงาน ซึ่งบริษัทมีการพิจารณาทบทวนสวัสดิการ และผลประโยชน์ต่าง ๆ อยู่เป็นประจำเพื่อให้สามารถแข่งขันได้ในตลาด

สวัสดิการ และผลประโยชน์ต่าง ๆ ประกอบด้วย

- ผลประโยชน์แบบคงที่ในรูปของตัวเงิน และโปรแกรมการส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของพนักงานที่ไม่ใช่ตัวเงิน เช่น สิ่งอำนวยความสะดวกภายในสำนักงาน สถานที่ออกกำลังกาย
- ผลประโยชน์ที่ให้ตามลักษณะงาน เช่น เงินช่วยเหลือในการเดินทาง เครื่องแบบสำหรับปฏิบัติงาน และสิทธิประโยชน์ส่วนบุคคลสำหรับพนักงาน เช่น กองทุนกู้ยืมเงินฉุกเฉิน การลาคลอดสำหรับพนักงานหญิง และการลาเมื่อภรรยาคลอดบุตรสำหรับพนักงานชาย ซึ่งช่วยให้พนักงานมีเวลาดูแลทารกแรกเกิดได้นานขึ้น
- ผลประโยชน์ระยะสั้น เช่น แผนประกันสุขภาพและการตรวจร่างกายประจำปี และผลประโยชน์ระยะยาว เช่น กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ซึ่งถือเป็นเงินออมของพนักงานหลังเกษียณ

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 บริษัทมีพนักงาน (เฉพาะพนักงานที่รับอัตราค่าจ้างเป็นเงินเดือนประจำ) จำนวนทั้งสิ้น 3,924 คน โดยแบ่งตามสายงานหลักได้ ดังนี้

สายงาน	จำนวนพนักงาน - ประจำ - พนักงานชาวต่างชาติ (คน)
กลุ่มการเงิน	165
กลุ่มการตลาด	1,089
กลุ่มงานขาย	1,424
กลุ่มเทคโนโลยี	964
กลุ่มบุคคล	56
กลุ่มกิจการองค์กรและพัฒนารัฐกิจ	189
สำนักประธานเจ้าหน้าที่บริหาร	37
รวม	3,924

ในปี 2561 ค่าตอบแทนรวมของพนักงานประกอบด้วยเงินเดือนและโบนัสเป็นเงินจำนวนทั้งสิ้น 3,955,007,200 บาท และเงินสมทบเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพเป็นเงินจำนวนทั้งสิ้น 113,418,405 บาท

การพัฒนาและความก้าวหน้าทางอาชีพ

การพัฒนาและความก้าวหน้าทางอาชีพเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่จะสามารถรักษาและสร้างความผูกพันกับพนักงาน เพื่อให้พนักงานสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพและพัฒนาเติบโตในสายงานพร้อมไปกับองค์กร Career by Me เป็นโปรแกรมและระบบที่ช่วยให้พนักงานได้พัฒนาศักยภาพและความก้าวหน้าทางอาชีพของตนเองได้ โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างพนักงานและหัวหน้างาน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความปรารถนาทางอาชีพและความพร้อมของพนักงาน ก่อให้เกิดความต้องการทางธุรกิจของบริษัท ได้ทำให้เกิดโอกาสแก่พนักงานที่จะมีความก้าวหน้าทางอาชีพมากมายหลายรูปแบบ เช่น การเป็นผู้เชี่ยวชาญในสายงานหรือการเป็นผู้บริหาร ความก้าวหน้าทางอาชีพที่เติบโตสูงขึ้นสู่ตำแหน่งที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบที่สูงขึ้นหรือความก้าวหน้าทางอาชีพในระดับพนักงานขึ้นได้แต่ได้ทำงานในสายงานใหม่ที่เปลี่ยนไปหรือแตกต่างออกไป นอกจากนี้พนักงานยังสามารถเติบโตจากการได้รับมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบในตำแหน่งปัจจุบันของตนที่เพิ่มขึ้น รวมไปถึงการทำงานข้ามกลุ่มธุรกิจทั้งในต่างประเทศและระดับภาคพื้น ทั้งหมดนี้ล้วนเป็นความก้าวหน้าทางอาชีพที่พนักงานสามารถที่จะเลือกได้เองทั้งสิ้น โปรแกรม Career By Me นี้ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลักหรือ 4D ซึ่งเป็นระบบและเครื่องมือที่จะช่วยให้พนักงานมีความก้าวหน้าในอาชีพได้ ดังนี้

- 1. Discover** ทรบความมุ่งหมายในสายอาชีพและศักยภาพของตน: พนักงานค้นหาความปรารถนาทางอาชีพของตนเองโดยการพูดคุยกับหัวหน้างาน รวมทั้งประเมินตนเองร่วมกับหัวหน้างานเพื่อทราบถึงสมรรถนะ ความรู้ ความสามารถที่พนักงานต้องพัฒนาเพิ่มเติมตามกรอบสมรรถนะและความต้องการของตำแหน่งงาน
- 2. Design** ตั้งเป้าหมายงาน ออกแบบสายอาชีพและแผนพัฒนาดตนเอง: ระบบการบริหารผลงาน PMS ซึ่งประกอบด้วย People Dialogue and Performance with Impact (การพูดคุยเพื่อพัฒนาและการปฏิบัติงานที่มุ่งเน้นผลลัพธ์และคุณค่า) จะช่วยให้พนักงานสามารถออกแบบเป้าหมายผลงานที่ต้องส่งมอบและแผนการพัฒนากักนะ ความรู้ความสามารถและเสริมสร้างจุดแข็งของตนเอง (Strength based Development Plan) ทั้งระยะสั้นสำหรับตำแหน่งงานปัจจุบัน และระยะยาวสำหรับการเติบโตและก้าวหน้าในสายอาชีพที่พนักงานปรารถนา

3. **Develop พัฒนาศักยภาพตามแผน โดยวิธี 3E+1:** วิธีการเรียนรู้แบบ 3E+1 จะช่วยให้พนักงานได้เรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย การฝึกอบรม (Education) 10% การเรียนรู้จากผู้อื่น (Exposure) 20% การเรียนรู้และพัฒนาจากการปฏิบัติงานจริง (Experience) 70% รวมถึงการสร้างระบบและบรรยากาศในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนา (Environment: Ecosystem for Learning & Development) รวมทั้งการโค้ชจากหัวหน้างานอย่างสม่ำเสมอ
4. **Deploy แสดงผลงานและก้าวไปสู่ตำแหน่งงานตามเป้าหมาย:** พนักงานจะได้รับการปฐมนิเทศ การถ่ายทอดงานและเตรียมความพร้อมรับมอบงานใหม่ มีการพูดคุยความคาดหวังและกำหนดเป้าหมายผลงาน รวมทั้งการโค้ชเมื่อปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่หรือเข้ารับตำแหน่งใหม่ หรือมีขอบเขตความรับผิดชอบงานที่มากขึ้นกว่าเดิม

ในทางธุรกิจ การพัฒนาและความก้าวหน้าทางอาชีพของพนักงานดังกล่าว นับเป็นการพัฒนาพนักงานให้มีทักษะความรู้ความสามารถตรงตามความต้องการทางธุรกิจ สามารถดำเนินงานได้บรรลุเป้าหมายของบริษัททั้งในระยะสั้นและระยะยาวเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันและการเติบโตให้แก่บริษัทอย่างต่อเนื่อง

“dtac Academy” – ศูนย์กลางแห่งการพัฒนาศักยภาพ

dtac Academy ส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้และมีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบในการจัดหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพที่มีความหลากหลาย และครอบคลุมพนักงานทั้งบริษัท เพื่อให้มั่นใจได้ว่าพนักงานจะสามารถพัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถของตนเองตลอดจนศักยภาพในการปฏิบัติงาน ซึ่งทั้งตอบสนองความต้องการที่จะพัฒนาของพนักงานเอง และตอบสนองต่อความต้องการทางธุรกิจของบริษัท พนักงานทุกคนจะได้รับโอกาสในการเรียนรู้ผ่านหลากหลายทางเลือก ทั้งการเรียนในรูปแบบผสมผสานที่รวมการเรียนแบบออนไลน์ และการเข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรต่าง ๆ ตามแผนพัฒนาส่วนบุคคล ซึ่งมาจากความต้องการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับงานหรือตำแหน่งงาน รวมถึงความต้องการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความก้าวหน้าในสายอาชีพ

หลักสูตรที่ dtac Academy จะประกอบด้วย (1) การพัฒนาทักษะพื้นฐาน เช่น การสื่อสาร การพัฒนาภาวะผู้นำ ความเข้าใจลูกค้าการประสานและการวางแผนงาน; (2) การปลูกฝังวัฒนธรรมองค์กรเพื่อส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงไปสู่ดิจิทัล และจริยธรรมองค์กร; (3) การพัฒนาทักษะเฉพาะทางทั้งในส่วนงานหลักและส่วนงานสนับสนุน เพื่อพัฒนาและยกระดับความสามารถเฉพาะด้านขององค์กรให้มีศักยภาพในการแข่งขัน เช่น เทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีโครงข่าย การตลาดเชิงกลยุทธ์ นวัตกรรมและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การส่งเสริมการขายและการให้บริการ เป็นต้น

นอกเหนือจากการฝึกอบรมในรูปแบบของการเรียนรู้ในห้องเรียน (Classroom Training) บริษัทยังจัดการอบรมในรูปแบบของการเรียนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือ E-learning เพื่อให้พนักงานสามารถวางแผนและจัดสรรเวลาที่สะดวกสำหรับการเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง อีกทั้งยังมีการจัดกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพในรูปแบบอื่น ๆ อีกด้วย เช่น การเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติงานจริง (On the Job Training) การมอบหมายให้พนักงานเข้าร่วมปฏิบัติงานในโครงการที่สำคัญ การแลกเปลี่ยนความรู้กับวิทยากรที่เชี่ยวชาญจากอุตสาหกรรมต่าง ๆ เป็นต้น บริษัทยังได้นำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการพัฒนาศักยภาพ ด้วยการจัดโครงสร้างการเรียนรู้ผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์ม และการเรียนรู้ผ่านอุปกรณ์โทรศัพท์มือถือ ซึ่งอำนวยความสะดวกให้พนักงานสามารถเปิดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่นมากขึ้น โดยสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลาและไม่มีตารางเวลากำหนดตายตัว

หลักสูตรการพัฒนาก้าวหน้าและพนักงานที่มีศักยภาพ

การพัฒนาผู้นำรุ่นใหม่และพนักงานที่มีศักยภาพเป็นสิ่งที่บริษัทให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่อง โดยบริษัทจัดให้มีหลักสูตรการพัฒนาก้าวหน้าเพื่อให้มั่นใจได้ว่าผู้บริหารในทุกระดับได้มีการเตรียมความพร้อมและพัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถที่จำเป็นในการที่จะบริหารจัดการทีมของตนเองและองค์กรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด ทั้งนี้การจัดฝึกอบรมยังมีเนื้อหาครอบคลุมถึงการบริหารเชิงธุรกิจ และการบริหารบุคลากรซึ่งมีทั้งในรูปแบบการเรียนในห้องเรียน การเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ และการสอนงานแบบตัวต่อตัวอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง

นอกจากนี้บริษัทยังจัดให้มีหลักสูตรการพัฒนาก้าวหน้าที่มีศักยภาพสูง (Talent Development) โดยออกแบบเพื่อที่จะส่งเสริมพนักงานที่มีความสามารถในการทำงานที่โดดเด่นให้สามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างสูงสุด หลักสูตรพิเศษเหล่านี้ได้รับการพัฒนาร่วมกับสถาบันต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาทั้งความรู้ทางด้านการบริหารธุรกิจ ความรู้เฉพาะทาง และการทำหน้าที่เป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญที่จะผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สอดคล้องกับกลยุทธ์และทิศทางของบริษัท

ในปี 2561 นี้ บริษัทได้จัดสรรงบประมาณด้านการพัฒนาศักยภาพเป็นจำนวนทั้งสิ้น 9,416,861 บาท ซึ่งครอบคลุมจำนวนบุคลากรถึง 100 % ของพนักงานในบริษัททั้งหมด ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเวลาในการฝึกอบรมเท่ากับ 78 ชั่วโมงต่อคน ต่อปี

รางวัลและการยอมรับ

• อันดับ 5

JobsDB - 10 สุดยอดองค์กรชั้นนำที่พนักงานไทยอยากร่วมงานมากที่สุด ประจำปี 2560

• อันดับที่ 1 ในอุตสาหกรรมโทรคมนาคม

“Thailand’s Top Graduate Employer 2017”

การควบคุมภายใน

ระบบการควบคุมภายในของบริษัทเป็นกระบวนการที่กำกับดูแลโดยคณะกรรมการบริษัทและฝ่ายบริหาร เพื่อให้มีความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลว่าบริษัทได้บรรลุวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- การดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
- การรับรองความน่าเชื่อถือของรายงานทางการเงิน และ
- การปฏิบัติตามนโยบายการกำกับดูแลกิจการของบริษัท กฎหมาย และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

บริษัทใช้กรอบโครงสร้างการควบคุมภายในที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากลของ The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO) แนวทางของ Sarbanes Oxley Act Section 404 (SOX) และแนวทางที่สำนักงาน ก.ล.ด. กำหนด โดยบริษัทได้ดำเนินการตามแนวทางของ SOX มาตั้งแต่ปี 2549 เพื่อผนวกรวมการควบคุมภายในเกี่ยวกับรายงานทางการเงินเข้ากับการดำเนินงานทางธุรกิจของบริษัท

ระบบการควบคุมภายในของบริษัท ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(1) สภาพแวดล้อมภายในองค์กร

บริษัทมีการจัดโครงสร้างองค์กรที่เอื้ออำนวยต่อการบริหารงานของฝ่ายบริหาร และการปฏิบัติงานของพนักงานอย่างมีประสิทธิภาพ และมีการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานที่ชัดเจนและเหมาะสม โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของเป้าหมายที่กำหนด และจัดให้มีการสื่อสารเป้าหมายดังกล่าวไปยังพนักงานอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของพนักงาน

บริษัทยึดมั่นในการสร้างธุรกิจที่ยั่งยืนและวัฒนธรรมองค์กรที่แข็งแกร่งโดยมี “ติเตจรรยาภิบาล” (Code of Conduct) เป็นมาตรฐานทางจริยธรรมที่ใช้ในการทำงาน ซึ่งครอบคลุมข้อกำหนดห้ามกรรมการ ผู้บริหาร และพนักงานของบริษัทปฏิบัติตนในลักษณะที่อาจก่อให้เกิด ความขัดแย้งทางผลประโยชน์กับบริษัท แนวทางการปฏิบัติต่อผู้มีส่วนได้เสียต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกองค์กร การปฏิบัติต่อพนักงาน ลูกค้า คู่ค้า คู่แข่งและหน่วยงานราชการ รวมถึงข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม ทรัพย์สิน การควบคุมภายใน บัญชี การรายงานและการเปิดเผยข้อมูล การบริหารข้อมูลสารสนเทศและการปกป้องข้อมูลส่วนบุคคล พนักงานสามารถปรึกษาหรือแจ้งเหตุการณ์ฝ่าฝืนหลักในการปฏิบัติต่อเจ้าหน้าที่กำกับดูแลและจริยธรรมองค์กร (Ethics and Compliance Officer) โดยตรง ทั้งนี้ การกำหนดนโยบายและจัดให้มีหลักในการปฏิบัติดังกล่าวอยู่บนพื้นฐานที่คำนึงถึงความเป็นธรรมต่อผู้มีส่วนได้เสีย และเพื่อประโยชน์ของบริษัทในระยะยาว

บริษัทได้จัดตั้งหน่วยงานควบคุมภายใน (Internal Control Unit) เพื่อกำกับดูแล และส่งเสริมการควบคุมภายในในการจัดทำรายงานทางการเงิน (Internal Control over Financial Reporting หรือ ICFR) และจัดตั้งหน่วยงาน Policy Governance Culture เพื่อพัฒนาและปรับใช้นโยบายและขั้นตอนการกำกับดูแลกิจการของบริษัท โดยหน่วยงานควบคุมภายในทำหน้าที่กำกับดูแลและรายงานสถานะของการควบคุมภายในในการจัดทำรายงานทางการเงินต่อฝ่ายบริหาร คณะกรรมการตรวจสอบและคณะกรรมการบริษัทอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้เพื่อให้รายงานทางการเงินของบริษัทมีความถูกต้องและน่าเชื่อถือ

นอกจากนี้ บริษัทได้จัดให้มีหน่วยงานเพื่อดูแลรับผิดชอบด้านอาชีวอนามัย ความปลอดภัย การรักษาความปลอดภัย และสิ่งแวดล้อม (Health, Safety, Security & Environment หรือ HSE) โดยได้ยึดแนวทางตามมาตรฐานสากล ISO14001 & OHSAS18001 เป็นกรอบในการปฏิบัติงาน

(2) การบริหารความเสี่ยง

การบริหารความเสี่ยงของบริษัทนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อระบุ ประเมิน และจัดการ ความเสี่ยงที่คาดการณ์ไว้ในเชิงรุก มีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของบริษัท บริษัทนำข้อมูลที่ได้จากกระบวนการบริหารความเสี่ยงต่าง ๆ มาใช้ในการบริหารความเสี่ยงองค์กรแบบองค์รวมซึ่งเป็นกระบวนการที่มีการดำเนินการซ้ำ และต่อเนื่อง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

- ช่วยสนับสนุนให้บริษัทบรรลุจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้
- ช่วยให้บริษัทรักษาสถานะความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้โดยการจัดการ ภัยคุกคามที่สำคัญและการใช้ประโยชน์จากโอกาสที่สำคัญ
- ช่วยให้บริษัทสามารถพิจารณาถึงความเสี่ยงได้อย่างชัดเจนในการตัดสินใจ โดยการนำการบริหารความเสี่ยงเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการตัดสินใจ
- ช่วยให้บริษัทมั่นใจได้ว่าได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดและมาตรฐานภายนอกด้านความเสี่ยง
- ช่วยให้บริษัทกำหนดการดำเนินการเพื่อลดภัยคุกคามและส่งเสริมโอกาสที่สำคัญได้อย่างทันทั่วถึง
- ช่วยเพิ่มความตระหนักในการบริหารความเสี่ยงและส่งเสริมวัฒนธรรมด้าน ความเสี่ยงภายในบริษัท

บริษัทได้กำหนดนโยบายและคู่มือการบริหารความเสี่ยง รวมทั้งได้ทบทวนนโยบายและคู่มือดังกล่าวอย่างสม่ำเสมอ บริษัทบริหารความเสี่ยงตามแนวทางของมาตรฐาน ISO 31000 และ COSO II Enterprise Risk Management โดยบริษัทจะต้องระบุ ประเมิน และจัดการความเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบต่อจุดมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์ของบริษัท

ผู้บริหารสายงานมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลให้แน่ใจว่ามีการจัดการความเสี่ยงที่มีอยู่ในกระบวนการทางกลยุทธ์และกระบวนการทางธุรกิจในแต่ละวัน พนักงานของบริษัทมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดการความเสี่ยงที่อยู่ในขอบเขตงานที่แต่ละคนรับผิดชอบ ฝ่ายบริหารมีหน้าที่ประเมินความเสี่ยงของบริษัทอย่างสม่ำเสมอโดยเป็นเจ้าของและบริหารจัดการความเสี่ยงที่สำคัญของบริษัท ทั้งนี้ฝ่ายบริหารจะรายงาน ความเสี่ยงที่สำคัญดังกล่าวต่อคณะกรรมการบริษัททุกไตรมาส

(3) การควบคุมการปฏิบัติงาน

บริษัทได้จัดให้มีกิจกรรมการควบคุมเพื่อตอบสนองต่อความเสี่ยงอย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงลักษณะงาน ความซับซ้อน รวมถึงสภาพแวดล้อมและลักษณะเฉพาะของบริษัท โดยบริษัทมีการจัดทำนโยบายและระเบียบวิธีการปฏิบัติงานสำหรับการบริหารจัดการในด้านต่าง ๆ รวมถึงการทำธุรกรรมด้านการเงิน การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารทั่วไป รวมถึงการจัดการความมั่นคงปลอดภัยสารสนเทศ ซึ่งบริษัทยึดแนวปฏิบัติตามมาตรฐานสากล ISO/IEC 27001 นอกจากนี้ บริษัทได้มีการกำหนดอำนาจหน้าที่และวงเงินอนุมัติของฝ่ายบริหารแต่ละระดับไว้อย่างชัดเจนและเหมาะสมตามนโยบายการมอบอำนาจ (Policy on Delegation of Authority) ซึ่งได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการบริษัท รวมทั้งการจัดให้มีการแบ่งแยกหน้าที่อย่างเหมาะสม เช่น หน้าที่ในการอนุมัติออกจากหน้าที่ในการบันทึกรายการบัญชีและข้อมูล และหน้าที่ในการดูแลจัดเก็บทรัพย์สินออกจากกันเพื่อเป็นการตรวจสอบซึ่งกันและกัน

ทั้งนี้ ในการทำธุรกรรมต่าง ๆ กับผู้ถือหุ้นรายใหญ่ กรรมการผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลดังกล่าว บริษัทมีมาตรการที่รัดกุมในการติดตามดูแลเพื่อให้มั่นใจว่าการทำธุรกรรมนั้น ๆ ดำเนินการตามระเบียบ วิธีการปฏิบัติงานและผ่านขั้นตอนการอนุมัติที่กำหนด เพื่อป้องกันมิให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของบริษัทเป็นสำคัญ

(4) ระบบสารสนเทศและการสื่อสารข้อมูล

บริษัทให้ความสำคัญต่อระบบสารสนเทศและการสื่อสารข้อมูล เพื่อให้การสื่อสารข้อมูลเป็นไปอย่างถูกต้องและเพียงพอต่อการตัดสินใจของคณะกรรมการบริษัท ผู้บริหาร ผู้ถือหุ้น และผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยบริษัทได้ใช้นโยบายบัญชีตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองทั่วไปและเหมาะสมกับธุรกิจของบริษัท มีการจัดเก็บบัญชีและเอกสารประกอบการบันทึกบัญชีอย่างเหมาะสมและสามารถตรวจสอบได้ มีการจัดทำหนังสือเชิญประชุมพร้อมเอกสารประกอบการประชุม รวมทั้งรายงานการประชุมคณะกรรมการบริษัทและรายงานการประชุมผู้ถือหุ้น เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการบริษัทและผู้ถือหุ้น (แล้วแต่กรณี) เพื่อพิจารณาประกอบการประชุมภายในระยะเวลาที่เหมาะสมและตามที่กฎหมายกำหนด

(5) ระบบการติดตาม

บริษัทมีกระบวนการที่ชัดเจนในการติดตามระบบการควบคุมภายในและรายงานข้อผิดพลาดและจุดอ่อนในการควบคุมภายในที่สำคัญ พร้อมทั้งรายละเอียดในการดำเนินการแก้ไข ซึ่งฝ่ายบริหารจัดให้มีการติดตามอย่างต่อเนื่อง (Ongoing Monitoring) และทำการประเมินเป็นระยะ (Period Evaluation) เพื่อให้มั่นใจได้ว่าบริษัทมีระบบการควบคุมภายในที่มั่นคงและใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ การติดตามอย่างต่อเนื่อง (Ongoing Monitoring) รวมถึงการทบทวนผลการดำเนินงานและข้อมูลทางการเงินที่สำคัญเป็นประจำ การวิเคราะห์และการติดตามรายงานการดำเนินงานที่อาจระบุความผิดปกติที่บ่งบอกถึงความล้มเหลวในระบบการควบคุมภายใน เป็นต้น นอกจากนี้ ฝ่ายบริหารมีหน้าที่รายงานให้คณะกรรมการตรวจสอบและคณะกรรมการบริษัททราบถึงกรณีที่มีหรือสงสัยว่ามีการฉ้อโกง การกระทำผิดกฎหมายหรือการประพฤติดังกล่าวซึ่งอาจส่งผลกระทบต่ออย่างร้ายแรงต่อชื่อเสียงและสถานะทางการเงินของบริษัท

การประเมินเป็นระยะ (Period Evaluation) รวมถึง

- (1) การทดสอบการควบคุมภายในในการจัดทำรายงานทางการเงินของฝ่ายบริหาร ซึ่งจัดทำขึ้นในปี 2561 ไม่พบข้อบกพร่องในการควบคุมภายในที่เป็นสาระสำคัญที่อาจส่งผลกระทบต่ออย่างมีนัยสำคัญต่อรายงานทางการเงิน โดยผลการทดสอบดังกล่าวได้มีการสรุปและรายงานต่อคณะกรรมการตรวจสอบอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง
- (2) การดำเนินงานของหน่วยงานตรวจสอบภายในซึ่งตรวจสอบขั้นตอนการดำเนินงานของธุรกิจของบริษัทตามแผนการตรวจสอบที่ได้รับการอนุมัติโดยรายงานจุดอ่อนในการควบคุมภายในและให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขจุดอ่อนเหล่านั้น โดยหน่วยงานตรวจสอบภายในจะรายงานผลการตรวจสอบโดยตรงต่อคณะกรรมการตรวจสอบ ติดตามการดำเนินการแก้ไขกับฝ่ายบริหาร และจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการดังกล่าวให้กับคณะกรรมการตรวจสอบเป็นประจำอย่างน้อยไตรมาสละหนึ่งครั้ง และ
- (3) การทบทวนประเด็นในการควบคุมภายในที่ตรวจพบโดยผู้สอบบัญชีภายนอกของบริษัท

อนึ่ง บริษัท สำนักงาน อีวาย จำกัด ซึ่งเป็นผู้สอบบัญชีของบริษัทได้ทบทวนและประเมินการควบคุมทางการเงินของบริษัทและบริษัทย่อยและไม่พบข้อบกพร่องที่เป็นสาระสำคัญที่อาจส่งผลกระทบต่ออย่างมีนัยสำคัญต่อความเห็นของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับการเงินของบริษัทและบริษัทย่อยสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561 โดยคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทมีความเห็นสอดคล้องกับความเห็นของผู้สอบบัญชีว่า ระบบการควบคุมภายในของบริษัทมีความเพียงพอและเหมาะสมต่อการดำเนินธุรกิจของบริษัท และสามารถป้องกันทรัพย์สินของบริษัทจากการนำไปใช้โดยมิชอบหรือไม่เป็นอำนาจของฝ่ายบริหาร ทั้งนี้ ในการประชุมคณะกรรมการบริษัทครั้งที่ 1/2562 ซึ่งจัดขึ้นเมื่อวันที่ 28 มกราคม 2562 คณะกรรมการบริษัทรับทราบความเห็นของคณะกรรมการตรวจสอบเกี่ยวกับความเพียงพอของระบบการควบคุมภายในของบริษัท

การตรวจสอบภายใน

หน่วยงานตรวจสอบภายในมีพันธกิจในการปฏิบัติงานให้ความเชื่อมั่นอย่างอิสระและเที่ยงธรรม รวมทั้งให้คำปรึกษาเพื่อเพิ่มมูลค่าและปรับปรุงการปฏิบัติงานของบริษัทให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายทางธุรกิจหน่วยงานตรวจสอบภายในมีความเป็นอิสระจากฝ่ายจัดการโดยรายงานตรงต่อคณะกรรมการตรวจสอบในด้านการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน

วัตถุประสงค์ อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบของหน่วยงานตรวจสอบภายในรวมถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน มีกำหนดไว้อย่างชัดเจนในกฎบัตรของหน่วยงานตรวจสอบภายใน ซึ่งได้รับการสอบทานและอนุมัติโดยประธานเจ้าหน้าที่บริหารและคณะกรรมการตรวจสอบอย่างเป็นทางการอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง เพื่อให้มั่นใจว่าความรับผิดชอบที่ระบุในกฎบัตรและการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานตรวจสอบภายในมีความสอดคล้องกัน นอกจากนี้ หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในมีการยืนยันความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในต่อคณะกรรมการตรวจสอบเป็นประจำทุกปี

บริษัทได้แต่งตั้งนายกิตติ วิจิตรสว่างวงศ์ เป็นหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน ปฏิบัติหน้าที่เป็นเลขานุการของคณะกรรมการตรวจสอบ เพื่อสนับสนุนให้คณะกรรมการตรวจสอบปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การแต่งตั้ง โยภยา หรือเลิกจ้างหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในและหน่วยงานอื่นใดภายใต้หน่วยงานตรวจสอบภายใน จะต้องได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการตรวจสอบ

หน่วยงานตรวจสอบภายในยึดมั่นในแนวทางการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในของสมาคมผู้ตรวจสอบภายในสากล (รวมถึงคำจำกัดความของการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน หลักจริยธรรม และการปฏิบัติงานตามมาตรฐานสากลของการปฏิบัติงานวิชาชีพตรวจสอบภายใน) และของสมาคมผู้ตรวจสอบและควบคุมระบบสารสนเทศ คู่มือการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในของบริษัท

หน่วยงานตรวจสอบภายในมีการจัดทำแผนการตรวจสอบภายในที่มีความยืดหยุ่น โดยประเมินจากทิศทางกลยุทธ์ทางธุรกิจและความเสี่ยงที่สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานของบริษัท โดยแผนการตรวจสอบภายในประจำปีจะได้รับการสอบทานและอนุมัติจากคณะกรรมการตรวจสอบนอกเหนือจากการปฏิบัติงานตามแผนการตรวจสอบที่ได้รับอนุมัติแล้วนั้นหน่วยงานตรวจสอบภายในยังปฏิบัติงานพิเศษอื่นตามการร้องขอของผู้บริหารและคณะกรรมการตรวจสอบตามความเหมาะสม

อนึ่ง ตามแผนการตรวจสอบภายในประจำปีนั้น หน่วยงานตรวจสอบภายในจะพิจารณาและทบทวนความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น สอบทานความเพียงพอและความมีประสิทธิภาพของการควบคุมภายใน และรายงานจุดบกพร่องของการควบคุมภายในที่เป็นสาระสำคัญ การไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ และแนวทางในการปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานต่อผู้บริหารโดยหน่วยงานตรวจสอบภายในมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มั่นใจว่าผู้บริหารได้ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของหน่วยงานตรวจสอบภายใน รวมถึงผู้ตรวจสอบภายในอื่น ๆ ทั้งนี้ คณะกรรมการตรวจสอบจะได้รับรายงานผลการตรวจสอบ รวมถึงความคืบหน้าในการดำเนินการแก้ไขปรับปรุงของผู้บริหารและความคืบหน้าของการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในเป็นประจำอย่างน้อยไตรมาสละหนึ่งครั้ง

นอกจากนี้ หน่วยงานตรวจสอบภายในยังรับผิดชอบในการสอบทานรายการที่เกี่ยวข้องกันตามระเบียบภายในของบริษัท เพื่อให้แน่ใจว่าการทำรายการระหว่างกันนั้นเป็นไปตามกฎหมาย ข้อบังคับและประกาศของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พร้อมทั้งรายงานผลการสอบทานแก่คณะกรรมการตรวจสอบเป็นประจำทุกไตรมาส หน่วยงานตรวจสอบภายในมีส่วนร่วมในการดำเนินการตรวจสอบการกระทำที่อาจเกี่ยวข้องกับการทุจริตภายในบริษัท และรายงานผลให้ผู้บริหารและคณะกรรมการตรวจสอบทราบ นอกจากนี้ หน่วยงานตรวจสอบภายในยังให้คำปรึกษาเพื่อช่วยให้ผู้บริหารสามารถบรรลุวัตถุประสงค์และกลยุทธ์ทางธุรกิจ

พนักงานของหน่วยงานตรวจสอบภายในได้รับการสนับสนุนให้มีการพัฒนาความรู้ความสามารถ ความชำนาญอย่างต่อเนื่อง โดยเข้ารับการฝึกอบรมที่หลากหลายทั้งที่จัดขึ้นภายในและภายนอกบริษัทรวมถึงการสัมมนาในต่างประเทศ นอกจากนี้ พนักงานของหน่วยงานตรวจสอบภายในยังมีโอกาสพัฒนาตนเองโดยการเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานของบริษัท

อนึ่ง เพื่อให้แน่ใจว่าหน่วยงานตรวจสอบภายในมีคุณภาพการปฏิบัติงานตามมาตรฐานสากลของการปฏิบัติงานวิชาชีพตรวจสอบภายใน และปฏิบัติงานตามกฎบัตรของหน่วยงานตรวจสอบภายในและความคาดหวังของผู้บริหาร หน่วยงานตรวจสอบภายในได้จัดให้มีการประเมินคุณภาพด้านการตรวจสอบภายในโดยผู้ประเมินภายนอกเป็นประจำทุก 5 ปี และรายงานผลการประเมินให้แก่คณะกรรมการบริษัทและคณะกรรมการตรวจสอบทราบ

หน่วยงานตรวจสอบภายในได้รับการประเมินคุณภาพด้านการตรวจสอบภายในโดยที่ปรึกษาภายนอกทุก ๆ 5 ปี ครั้งล่าสุดได้จัดทำในเดือนพฤศจิกายน 2559 ผลการประเมินสรุปได้ว่า หน่วยงานตรวจสอบภายในได้ปฏิบัติงานตรวจสอบตามมาตรฐานสากล เรื่องการปฏิบัติงานวิชาชีพตรวจสอบภายในซึ่งกำหนดโดยสมาคมผู้ตรวจสอบภายในสากล

การกำกับดูแลกิจการ

คณะกรรมการและผู้บริหารของบริษัทยึดมั่นในหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียนปี 2560 ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และ หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียนปี 2555 ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อรักษาและเสริมสร้างมูลค่าของผู้ถือหุ้นในระยะยาว

โดยคณะกรรมการบริษัทได้จัดทำนโยบายการกำกับดูแลกิจการ ซึ่งประกอบด้วยโครงสร้างการกำกับดูแลกิจการ และกระบวนการในการบริหารความเสี่ยง การกำหนดกลยุทธ์ การรายงานทางการเงิน และการควบคุมภายใน นอกจากนี้ คณะกรรมการบริษัทได้จัดทำหลักในการปฏิบัติ “จริยธรรมองค์กร – ดีแทคธรรมาภิบาล” ซึ่งใช้บังคับกับกรรมการผู้บริหาร และพนักงานของบริษัท ตลอดจนบุคคลอื่น ๆ ที่กระทำการในนามของบริษัท โดยเริ่มใช้บังคับตั้งแต่ปี 2549 และมีการปรับปรุงแก้ไขเรื่อยมา โดยครอบคลุมเรื่องต่าง ๆ เช่น สิทธิมนุษยชน แรงงาน สุขภาพ อนามัย ความปลอดภัย การรักษาความปลอดภัย สิ่งแวดล้อม ความขัดแย้งทางผลประโยชน์ การใช้ข้อมูลภายใน การทุจริตคอร์รัปชัน การควบคุมภายใน และการเปิดเผยข้อมูล เป็นต้น ทั้งนี้ ตามหลักมาตรฐานสากล

บริษัทได้จัดให้มีการเผยแพร่นโยบายการกำกับดูแลกิจการและหลักในการปฏิบัติดังกล่าวทางเว็บไซต์ของบริษัทที่ www.dtac.co.th และระบบสื่อสารภายในของบริษัท (Intranet) เพื่อความสะดวกของกรรมการผู้บริหาร และพนักงานของบริษัท ในการเข้าถึงและใช้ในการอ้างอิง นอกจากนี้ บริษัทได้จัดให้มีการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายการกำกับดูแลกิจการและหลักในการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง อาทิ จัดการบรรยายและแจกคู่มือดีแทคธรรมาภิบาลให้แก่พนักงานในการปฐมฤกษ์สำหรับพนักงานใหม่ และจัดการอบรมในเรื่องดังกล่าวเป็นครั้งคราวไปรวมกัน จัดทำสื่อการเรียนรู้เรื่องดีแทคธรรมาภิบาลในรูปแบบการ์ตูนเพื่ออธิบายหัวข้อต่าง ๆ ที่สำคัญและเพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ อาทิเช่น ผลประโยชน์ทับซ้อน การคอร์รัปชันและการติดสินบน ของขวัญและสินน้ำใจทางธุรกิจ ข้อมูลส่วนบุคคลและความเป็นส่วนตัวความมั่นคงปลอดภัยสารสนเทศ การเป็นผู้อนุมัติหรือการบริจาค การสื่อสารภายนอกองค์กร รวมถึงเรื่องอื่น ๆ ซึ่งเป็นเรื่องใกล้ตัวที่พนักงานควรทราบ นอกจากนี้บริษัทได้จัดทำสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ (Interactive e-Learning Program) เพื่อเป็นการเสริมสร้างความเข้าใจของพนักงานในเรื่อง Code of Conduct และ นโยบายต่อต้านคอร์รัปชัน ทั้งนี้ การติดตามให้มีการปฏิบัติตามนโยบายการกำกับดูแลกิจการนั้น ประธานเจ้าหน้าที่บริหารมีหน้าที่ประเมินผลการบังคับใช้เอกสารการกำกับดูแลกิจการ รวมทั้งระดับของการปฏิบัติตามและรายงานผลต่อคณะกรรมการบริษัทอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

บริษัทให้ความสำคัญอย่างยิ่งในการถือปฏิบัติหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีซึ่งหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทได้อ้างอิงจากหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียน ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ทั้งนี้ จากการประเมินโครงการสำรวจการกำกับดูแลกิจการบริษัทจดทะเบียนไทยซึ่งประเมินโดยสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทยบริษัทได้รับคะแนนระดับ “ดีเลิศ” (ช่วงคะแนนระหว่างร้อยละ 90 ขึ้นไป) โดยเป็นหนึ่งใน 142 บริษัทที่ได้รับคะแนนดีเลิศ จากบริษัทจดทะเบียนที่ได้รับการประเมินทั้งหมด 657 บริษัท จึงเป็นเครื่องยืนยันว่าบริษัทยึดมั่นในหลักการของการกำกับดูแลกิจการที่ดีเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนรายละเอียดของหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีแบ่งออกเป็น 5 หมวด มีดังนี้

หมวดที่ 1 สิทธิของผู้ถือหุ้น

คณะกรรมการบริษัทตระหนักและให้ความสำคัญต่อสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ถือหุ้นอันได้แก่ การซื้อขายและการโอนหุ้น การได้รับส่วนแบ่งในผลกำไรของบริษัท การเข้าร่วมประชุมเพื่อใช้สิทธิออกเสียงในการประชุมผู้ถือหุ้นอย่างเป็นอิสระและเท่าเทียมกัน การร่วมตัดสินใจเรื่องสำคัญของบริษัท การแต่งตั้งหรือถอดถอนกรรมการ การกำหนดค่าตอบแทนกรรมการ การแต่งตั้งผู้สอบบัญชี การกำหนดค่าตอบแทนผู้สอบบัญชี และการได้รับข้อมูลข่าวสารของบริษัทอย่างรวดเร็ว ครบถ้วนและเพียงพอ ผ่านช่องทางที่เข้าถึงได้ง่าย โดยสนับสนุนให้ผู้ถือหุ้นได้ใช้สิทธิของตนอย่างเต็มที่ผ่านการประชุมผู้ถือหุ้น (บริษัทมีหุ้นสามัญเพียงประเภทเดียวโดยหนึ่งหุ้นสามัญมีสิทธิออกเสียงหนึ่งเสียง) ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ถือหุ้นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องที่กระทบหรือเกี่ยวข้องกับสิทธิและผลประโยชน์ของตน

บริษัทมีนโยบายส่งเสริมและอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ถือหุ้น รวมถึงนักลงทุนสถาบัน ในการเข้าร่วมการประชุมผู้ถือหุ้น ซึ่งได้มีการแจ้งกำหนดวันประชุมล่วงหน้าผ่านช่องทางทางการเปิดเผยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยตั้งแต่วันที่ 30 มกราคม 2561 และกำหนดวันกำหนดรายชื่อผู้มีสิทธิเข้าร่วมประชุม (Record Date) ในวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2561 โดยบริษัทคัดเลือกสถานที่จัดการประชุมซึ่งมีระบบขนส่งมวลชนเข้าถึงและเพียงพอเพื่อให้ผู้ถือหุ้นสามารถเดินทางเข้าร่วมการประชุมได้อย่างสะดวก และกำหนดเวลาจัดประชุมในช่วงเวลาบ่าย เพื่อให้ผู้ถือหุ้นมีเวลาเตรียมตัวในการเดินทาง บริษัทเปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นจัดส่งเอกสารลงทะเบียนเข้าร่วมการประชุมล่วงหน้าก่อนวันประชุม เพื่อลดระยะเวลาในการตรวจสอบเอกสารในวันประชุม และบริษัทจัดช่องทางการลงทะเบียน ณ สถานที่จัดการประชุมสำหรับผู้ถือหุ้น บุคคลธรรมดา นิติบุคคล และนักลงทุนสถาบัน โดยบริษัทได้นำระบบบาร์โค้ด (Barcode) มาใช้ในการลงทะเบียนและนับคะแนนเสียงเพื่อช่วยให้ขั้นตอนการลงทะเบียนและการประมวลผลการลงคะแนนเสียงเป็นไปอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น และได้จัดเตรียมอาหารและเครื่องดื่มให้ผู้ถือหุ้นในการมอบฉันทะ ทั้งนี้ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ถือหุ้น

บริษัทดำเนินการประชุมอย่างโปร่งใสและมีกลไกที่สามารถตรวจสอบได้ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นได้ซักถามและแสดงความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับระเบียบวาระและสรุปไว้ในรายงานประชุม นอกจากนี้ยังสนับสนุนให้กรรมการ ผู้บริหารระดับสูงที่เกี่ยวข้อง และผู้สอบบัญชีเข้าร่วมประชุมผู้ถือหุ้นอย่างพร้อมเพรียงกันเพื่อตอบคำถามและรับทราบความคิดเห็นของผู้ถือหุ้น

อนึ่ง บริษัทได้จัดการประชุมสามัญผู้ถือหุ้นประจำปี 2561 เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2561 ณ ห้อง แอทธินี คริสตัล ฮอลล์ ชั้น 3 โรงแรม ดี แอทธินี โฮเทล แบงค็อก อะ ลักซ์ชูรี คอลเล็คชั่น โฮเทล กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย โดยมีการประชุมและผู้บริหารระดับสูงเข้าร่วมการประชุมสามัญผู้ถือหุ้นประจำปี 2561 ทั้งหมด 22 ท่าน

บริษัทได้มอบหมายให้บริษัท ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ (ประเทศไทย) จำกัด ซึ่งเป็นนายทะเบียนของบริษัท เป็นผู้ดำเนินการจัดส่งหนังสือเชิญประชุมผู้ถือหุ้นและเอกสารประกอบการประชุมให้แก่ผู้ถือหุ้นตั้งแต่วันที่ 13 มีนาคม 2561 เป็นเวลาล่วงหน้า 21 วันก่อนการประชุม และบริษัทได้จัดให้มีการเผยแพร่หนังสือเชิญประชุมผู้ถือหุ้นและเอกสารประกอบการประชุมทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษทางเว็บไซต์ของบริษัทที่ www.dtac.co.th เป็นการล่วงหน้าก่อนการประชุม 30 วัน (ตั้งแต่วันที่ 2 มีนาคม 2561) เพื่อให้ผู้ถือหุ้นสามารถเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผู้ถือหุ้นได้สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้นโดยหนังสือเชิญประชุมผู้ถือหุ้นมีรายละเอียดประกอบระเบียบวาระต่าง ๆ อย่างเพียงพอและครบถ้วน พร้อมความเห็นของคณะกรรมการบริษัท พร้อมทั้งระบุอย่างชัดเจน

ว่าเป็นเรื่องเสนอเพื่อทราบหรือเพื่อพิจารณา และแนบหนังสือมอบฉันทะตามแบบตามที่กระทรวงพาณิชย์กำหนด รวมทั้งเสนอรายชื่อกรรมการอิสระจำนวน 3 ท่าน ในหนังสือมอบฉันทะเพื่อเป็นทางเลือกให้ผู้ถือหุ้นในการมอบฉันทะให้กรรมการอิสระท่านใดท่านหนึ่ง

บริษัทได้เปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นส่งคำถามที่เกี่ยวข้องกับวาระการประชุมรวมถึงเปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นเสนอเรื่องเพื่อพิจารณาบรรจุเป็นวาระการประชุมและเสนอชื่อบุคคลเพื่อเข้ารับการพิจารณาเลือกตั้งเป็นกรรมการของบริษัทล่วงหน้าก่อนการประชุมสามัญผู้ถือหุ้นประจำปี 2561 ในระหว่างวันที่ 2 ตุลาคม 2560 – 31 ธันวาคม 2560 โดยบริษัทได้เผยแพร่รายละเอียดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการในการดำเนินการดังกล่าวโดยจัดส่งในรูปแบบจดหมายข่าวไปยังตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและทางเว็บไซต์ของบริษัทที่ www.dtac.co.th ตั้งแต่วันที่ 2 ตุลาคม 2561 ซึ่งไม่มีผู้ถือหุ้นส่งคำถามที่เกี่ยวข้องกับวาระการประชุมเสนอวาระการประชุม หรือเสนอบุคคลเข้าเป็นกรรมการแต่อย่างใด

บริษัทได้จัดให้มีการชี้แจงหลักเกณฑ์และวิธีการออกเสียงลงคะแนนให้แก่ผู้ถือหุ้นก่อนเริ่มการประชุม ทั้งนี้ ผู้ถือหุ้นและผู้รับมอบฉันทะมีสิทธิออกเสียงตามจำนวนหุ้น โดยในแต่ละวาระที่ไม่สามารถแบ่งคะแนนเสียงได้ ยกเว้นผู้รับมอบฉันทะตามแบบ ค. บริษัทจัดให้มีที่ปรึกษากฎหมายที่เป็นอิสระจากภายนอก (Inspector) ทำหน้าที่กำกับดูแลการประชุมและตรวจสอบการนับคะแนนเสียงเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับของบริษัท ทั้งนี้ ในการประชุมผู้ถือหุ้น ประธานในที่ประชุมได้เปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นแสดงความคิดเห็นและตั้งคำถามในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบริษัทและวาระการประชุมได้อย่างเต็มที่

บริษัทได้แจ้งมติที่ประชุมสามัญผู้ถือหุ้นประจำปี 2561 โดยสรุปผลการออกเสียงลงคะแนนในแต่ละวาระ แยกประเภทคะแนนเสียงเป็น “เห็นด้วย” “ไม่เห็นด้วย” และ “งดออกเสียง” โดยจัดส่งในรูปแบบจดหมายข่าวไปยังตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยภายในวันเดียวกัน ภายหลังจากการประชุมผู้ถือหุ้นเสร็จสิ้น

ทั้งนี้ ในปี 2561 บริษัทมีการประชุมวิสามัญผู้ถือหุ้นครั้งที่ 1/2561 เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2561 เพื่อพิจารณาอนุมัติการรับโอนกิจการทั้งหมดจากบริษัท ดีแทค บรอดแบนด์ จำกัด และ บริษัท อีสเทิร์น บิช จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทย่อยของบริษัท โดยมีวัตถุประสงค์ในการปรับปรุงโครงสร้างการจัดการภายในกลุ่มบริษัทเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนในการดำเนินงานของกลุ่มบริษัท

หมวดที่ 2 การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกัน

คณะกรรมการบริษัทให้ความสำคัญและดูแลให้มีการปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นทุกรายอย่างเท่าเทียมกันและเป็นธรรม โดยได้ดำเนินการต่าง ๆ ดังนี้

บริษัทมีนโยบายที่จะรักษาสีทธิของผู้ถือหุ้นทุกราย โดยในการประชุมสามัญผู้ถือหุ้นประจำปี 2561 ประธานในที่ประชุมได้ดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุมที่ได้แจ้งไว้ในหนังสือเชิญประชุมผู้ถือหุ้นและไม่มีการเพิ่มวาระการประชุมโดยไม่แจ้งให้ผู้ถือหุ้นทราบล่วงหน้าแต่อย่างใด ทั้งนี้ ผู้ถือหุ้นของบริษัททุกรายมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนตามจำนวนหุ้นที่ตนถืออยู่ โดยหนึ่งหุ้นมีสิทธิออกเสียงเท่ากับหนึ่งเสียง

บริษัทเปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นที่ไม่สามารถเข้าร่วมประชุมด้วยตนเองได้สามารถมอบฉันทะให้กรรมการอิสระของบริษัทหรือบุคคลอื่นเข้าร่วมประชุมและออกเสียงลงคะแนนแทนตนได้ โดยบริษัทได้จัดเตรียมหนังสือมอบฉันทะตามแบบที่กระทรวงพาณิชย์ประกาศกำหนด ซึ่งผู้ถือหุ้นสามารถกำหนดทิศทางออกเสียงลงคะแนนได้ และจัดส่งหนังสือมอบฉันทะให้แก่ผู้ถือหุ้นพร้อมหนังสือเชิญประชุมผู้ถือหุ้น นอกจากนี้ ผู้ถือหุ้นสามารถดาวน์โหลดหนังสือมอบฉันทะได้จากเว็บไซต์ของบริษัทที่ www.dtac.co.th

บริษัทได้มอบหมายให้บริษัทภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ทำงานกับบริษัท ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ (ประเทศไทย) จำกัด ดำเนินการแทนบริษัทในการลงทะเบียนและนับคะแนนเสียง ซึ่งบริษัทได้จัดเตรียมบัตรลงคะแนนเสียงสำหรับผู้ถือหุ้นในการออกเสียงลงคะแนนในวาระต่าง ๆ โดยในวาระการเลือกตั้งกรรมการ บริษัทได้เปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นใช้สิทธิในการเลือกตั้งกรรมการเป็นรายบุคคล การนับคะแนนเสียงในแต่ละวาระเป็นไปอย่างเปิดเผย โปร่งใส และมีการจัดเก็บบัตรลงคะแนนเสียงไว้สำหรับการตรวจสอบในภายหลัง

บริษัทได้จัดทำรายงานการประชุมสามัญผู้ถือหุ้นประจำปี 2561 และจัดให้มีการเผยแพร่แบบวัดทัศนคติภาพการประชุมผู้ถือหุ้นทางเว็บไซต์ของบริษัทที่ www.dtac.co.th ภายใน 14 วันภายหลังการประชุม

หมวดที่ 3 บทบาทของผู้มีส่วนได้เสีย

(1) การดูแลสิทธิของผู้มีส่วนได้เสีย

บริษัทตระหนักถึงสิทธิของผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่มทั้งภายในและภายนอกบริษัท และดูแลเพื่อให้มั่นใจได้ว่าสิทธิดังกล่าวได้รับการคุ้มครองและปฏิบัติด้วยดี ทั้งนี้ เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีและความร่วมมือระหว่างบริษัทและผู้มีส่วนได้เสีย อันจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงาน สร้างความเชื่อมั่นและความมั่นคงให้แก่บริษัทและผู้มีส่วนได้เสีย รวมทั้งเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของบริษัทในระยะยาว

สิทธิของผู้ถือหุ้น

บริษัทตระหนักและให้ความสำคัญต่อสิทธิของผู้ถือหุ้นในฐานะเจ้าของบริษัท บริษัทดูแลให้มีการปฏิบัติตามสิทธิของหุ้นทุกรายอย่างเท่าเทียมกันและเป็นธรรม โดยจัดให้มีการเปิดเผยข้อมูลที่ต้อง โปร่งใส และทันต่อเวลาและจัดให้มีการดูแลรักษาไว้ซึ่งทรัพย์สินของบริษัท บริษัทมีความมุ่งมั่นในการดำเนินงานเพื่อสร้างผลกำไรและการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ เพื่อเพิ่มมูลค่าให้แก่ผู้ถือหุ้นในระยะยาว รายละเอียดเกี่ยวกับสิทธิของผู้ถือหุ้นแสดงอยู่ในหมวดที่ 1 สิทธิของผู้ถือหุ้น และหมวดที่ 2 การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกัน

สิทธิของพนักงาน

บริษัทตระหนักเสมอว่าพนักงานเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า และเป็นรากฐานของความสำเร็จ ดังนั้น บริษัทจึงมุ่งมั่นที่จะพัฒนาศักยภาพของพนักงานตลอดเส้นทางการทำงาน โดยพัฒนาทักษะ ความรู้ และความสามารถของพนักงาน รวมทั้งมอบโอกาสในการสร้างความก้าวหน้าในการทำงานให้แก่พนักงานทุกคน โดยเท่าเทียมกัน และให้ค่าตอบแทนแก่พนักงานในอัตราที่เหมาะสม โดยบริษัทศึกษาและทบทวนโครงสร้างองค์กรบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงาน ประเมินผลการทำงานและความก้าวหน้าในการทำงานของพนักงานอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้ เพื่อสร้างศักยภาพและความพร้อมภายในองค์กรเพื่อพัฒนาองค์กรสู่การเป็นองค์กรที่ดี รวมถึงให้ความสำคัญในการกำหนดนโยบายค่าตอบแทนของพนักงานให้สอดคล้องกับผลการดำเนินงานของบริษัททั้งในระยะสั้นและระยะยาว

บริษัทให้ความสำคัญในเรื่องสวัสดิการและความปลอดภัยของพนักงานโดยบริษัทได้จัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ขั้นพื้นฐานตามที่กฎหมายกำหนด อาทิ วันเวลาทำงาน วันหยุด วันหยุดพักผ่อนประจำปี และวันลาหยุดประเภทต่าง ๆ รวมถึงการประกันสังคม กองทุนเงินทดแทน กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ โดยมีการประชาสัมพันธ์สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ให้กับพนักงานอย่างต่อเนื่อง

บริษัทได้จัดให้มีสวัสดิการอื่น ๆ นอกจากที่กฎหมายกำหนด อาทิ การประกันสุขภาพ ซึ่งครอบคลุมการรักษาพยาบาลผู้ป่วยนอกและผู้ป่วยในและทันตกรรม การประกันชีวิต การประกันอุบัติเหตุ การตรวจสุขภาพประจำปี และการรักษาพยาบาลภายใน สำนักงานโดยจัดให้มีแพทย์และพยาบาลประจำสำนักงานในช่วงเวลาปฏิบัติงาน รวมถึงจัดให้มีมาตรการดูแลสภาพอนามัยของพนักงาน อาทิ การประชาสัมพันธ์ แนวทางการป้องกันโรคระบาด และการจัดหาหน้ากากอนามัยและแอลกอฮอล์เจล สำหรับล้างมือให้แก่พนักงานและบุคคลภายนอก นอกจากนี้ บริษัทยังส่งเสริมให้พนักงานออกกำลังกายเพื่อสุขภาพที่ดี โดยได้จัดสถานที่ อุปกรณ์กีฬา และ กิจกรรมต่าง ๆ สำหรับการออกกำลังกาย เช่น โยคะและแอโรบิค เป็นต้น และส่งเสริมเรื่องความสัมพันธ์ในครอบครัว โดยได้จัดสถานที่และกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ ห้องเด็กเล่น ห้องสมุด ห้องให้นมบุตรและกิจกรรมในช่วงปิดเทอม เพื่อรองรับ กรณีที่พนักงานมีความจำเป็นต้องนำบุตรหลานมาที่ทำงาน นอกจากนี้ บริษัทได้จัดให้มีเงินช่วยเหลือพนักงานในกรณีต่าง ๆ เช่น การสมรส การคลอดบุตร การอุปสมบท การเสียชีวิตของญาติใกล้ชิด การประสบภัยพิบัติ ทางธรรมชาติ เป็นต้น

บริษัทส่งเสริมและสนับสนุนให้พนักงานมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กรโดยจัดให้มีการเลือกตั้ง “สภาผู้แทนพนักงาน” เพื่อเป็นตัวแทนของพนักงานและเป็นสื่อกลาง ในการประสานงานกับบริษัท เพื่อช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อน ของพนักงานในเรื่องต่าง ๆ เพิ่มเติมจากที่บริษัทได้จัดให้ในรูปแบบของสวัสดิการ และสิทธิประโยชน์ที่พนักงานได้รับอยู่แล้ว รวมทั้งให้คำปรึกษา และรับฟังข้อคิดเห็น ของพนักงาน

บริษัทได้ดำเนินการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยที่สอดคล้องและเป็นไปตามมาตรฐานระบบการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมสากล โดยได้จัดให้มี หน่วยงานด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน (หน่วยงาน HSE & Administration) เพื่อกำหนดนโยบายและหลักในการปฏิบัติ เกี่ยวกับเรื่องสุขภาพ สวัสดิภาพ ความปลอดภัย และสิ่งแวดล้อมโดยกำหนด และส่งเสริมให้มีการดูแลและรักษาสุขภาพอนามัยที่ดี และจัดให้มีสภาพแวดล้อม ในการทำงานที่ปลอดภัย ซึ่งรวมถึงควบคุมภัยอันตรายและดำเนินการที่จำเป็น เพื่อป้องกันมิให้เกิดอุบัติเหตุและโรคภัยจากการทำงาน ให้กับพนักงานทุกคน ตามมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับในนานาประเทศ อีกทั้งจัดให้มีการอบรมด้าน ความปลอดภัยอาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน เพื่อส่งเสริม วัฒนธรรมความปลอดภัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานในองค์กร และ การจัดการกิจกรรม ทั้งนี้ เพื่อสร้างจิตสำนึกและหลักในการปฏิบัติในเรื่องดังกล่าว รวมทั้งมีการแต่งตั้งคณะกรรมการด้านสุขภาพอนามัย ความปลอดภัยและสภาพ แวดล้อมในการทำงานจำนวน 3 คณะในพื้นที่ต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนของ พนักงานและผู้บริหารเข้าทำงานร่วมกัน โดยทำหน้าที่รายงานและเสนอแนวทาง การแก้ไขและปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการทำงานให้ปลอดภัย และส่งเสริมและ สนับสนุนกิจกรรมด้านความปลอดภัยในการทำงาน

นอกจากนี้ บริษัทยังเป็นสำนักงานจากประเทศไทยเพียงหนึ่งเดียวที่ได้รับการจัดอันดับให้เป็นหนึ่งใน “10 สุดยอดสำนักงานของโลก (Top Ten Best Office Spaces in the World) ประจำปี 2558” จากรายงาน Global Cities : The 2015 Report จัดทำโดย Knight Frank ซึ่งเป็นบริษัทที่ปรึกษา ด้านอสังหาริมทรัพย์ชั้นนำของโลก

อนึ่ง เพื่อพัฒนาและปรับปรุงองค์กรให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการ ของพนักงานได้อย่างแท้จริง บริษัทได้จัดให้พนักงานทำแบบสำรวจความคิดเห็น ของพนักงานที่มีต่อองค์กร (Employee Engagement Survey) ทุกปี ผ่านช่องทางออนไลน์ โดยแบบสำรวจความคิดเห็นดังกล่าวครอบคลุมเรื่อง ความคิดเห็นที่พนักงานมีต่อหัวหน้างาน ทีมงาน และบริษัท รวมไปถึงแนวทาง และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่จะช่วยพัฒนาศักยภาพของบริษัท ทั้งนี้ พนักงานสามารถ แสดงความรู้สึกและความคิดเห็นของตนเองผ่านแบบสำรวจความคิดเห็นได้ อย่างเต็มที่ โดยข้อมูลที่ได้จากการทำแบบสำรวจความคิดเห็นจะถูกเก็บเป็นความลับ

สิทธิของชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม

บริษัทตระหนักถึงความเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและชุมชน และให้ความสำคัญ ต่อความรับผิดชอบต่อชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยบริษัทเน้นการพัฒนา กิจกรรมโดยการนำเทคโนโลยีการสื่อสารมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของคนกลุ่มต่าง ๆ (Enable) ส่งเสริมความปลอดภัยของการให้บริการ ด้านการสื่อสารโทรคมนาคม (Safe) และทำธุรกิจด้วยความห่วงใย ใส่ใจ สิ่งแวดล้อม (Climate Change) เช่น โครงการ “dtac Smart Farmer” โดยการติดอาวุธให้เกษตรกรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อพัฒนาเกษตรกร รุ่นใหม่ให้เป็น Young Smart Farmer โดยลงพื้นที่จัดอบรมหลักสูตร “การเกษตร เชิงพาณิชย์” เพื่อช่วยให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าด้วยตนเอง ปลอดภัย การพึ่งพาพ่อค้าคนกลาง มีอิสระในการตั้งราคาที่เหมาะสมกับต้นทุน ขยายการเติบโต ทั้งยอดขายและรายได้ เน้นกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านอินเทอร์เน็ตและ สื่อออนไลน์ การสร้างเครือข่าย เป็นต้น

การพัฒนา “ดีแทคฟาร์มแม่นยำ” ซึ่งบริษัท กรมส่งเสริมการเกษตร และ เนคเทค-สวทช. ได้ร่วมกันพัฒนาขึ้นเป็นฟาร์มต้นแบบในการพัฒนาเกษตรกรแม่นยำ ผ่านเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตสรรพสิ่ง (Internet of Things: IoT) เพื่อเสริมแกร่ง ให้กับเกษตรกรรายย่อย เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุน และควบคุม คุณภาพทางการเกษตร โดยควบคุมอุณหภูมิ ความชื้นในดิน ความชื้นในอากาศ แสง และปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องในการเพาะปลูก ซึ่งจะเชื่อมต่อกับแอปพลิเคชัน ในการแสดงผล การตั้งค่า เก็บข้อมูล และวิเคราะห์ผล เพื่อให้เกษตรกรสามารถทำ การเกษตรได้อย่างแม่นยำ โดยในปี 2560 บริษัทได้ติดตั้งอุปกรณ์ในฟาร์มทดลอง ของเกษตรกรจำนวน 30 ฟาร์ม

บริษัทและมูลนิธิร่วมด้วยช่วยกัน สำนึกรักบ้านเกิดได้ร่วมกันพัฒนาแอปพลิเคชัน “Farmer Info” ขึ้น เพื่อให้ข้อมูลความรู้ด้านการเกษตร พร้อมทั้งสามารถตรวจสอบ ราคาพืชผลทางการเกษตรจากแหล่งรับซื้อทั่วประเทศได้ทุกวัน ก่อนนำไปขาย เพื่อให้ได้ราคาสูงสุด แอปพลิเคชัน Farmer Info จึงเป็นการนำเทคโนโลยีด้าน การสื่อสารมาผนวกกับองค์ความรู้ด้านการเกษตร โดยมุ่งหวังให้เกษตรกรผู้ใช้ ประโยชน์จากแอปพลิเคชันมากขึ้น และล่าสุดในปี 2561 บริษัท ได้เปิดตัวบริการ “ฟาร์มแม่นยำ” ซึ่งเป็นอีกหนึ่งฟังก์ชันในแอปพลิเคชัน Farmer Info ที่ช่วยให้ เกษตรกรทราบถึงสภาวะอากาศที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละวันบนพื้นที่ของตนเอง ตลอดจนการวิเคราะห์สภาพการเพาะปลูกในแปลง เพื่อแก้ไขปัญหาอย่างทันท่วงที ซึ่งนวัตกรรมดังกล่าวถูกพัฒนาขึ้นจากความต้องการของเกษตรกรส่วนใหญ่ที่ จำเป็นต้องใช้ข้อมูลพยากรณ์อากาศที่แม่นยำเพื่อนำข้อมูลมาจัดการและวางแผน การเพาะปลูก เพิ่มผลผลิต ลดต้นทุน เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้และชีวิตความเป็นอยู่ ที่ดีขึ้น รวมถึงโครงการ “Safe Internet” ที่บริษัทให้ความรู้และปลูกฝังจิตสำนึก ในการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างถูกต้อง เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างผิด ๆ โดยเน้นที่กลุ่มเด็กและเยาวชน

บริษัทมีนโยบายในการคุ้มครองและปกป้องสิ่งแวดล้อมโดยจะดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้เกิดความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม พัฒนาและใช้เทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ บริษัทได้ดำเนินการเพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและควบคุมกิจกรรมที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง อาทิ การจัดการของเสียที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของบริษัท เช่น การนำแบตเตอรี่ที่เสื่อมสภาพจากสถานีฐานไปกำจัดโดยกระบวนการนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) การรณรงค์การใช้พลังงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ทั้งภายในอาคารสำนักงานและสถานีฐาน โดยมีการออกแบบสำนักงานในอาคารจัดสร้างมาเพื่อให้ประหยัดพลังงาน การรณรงค์ให้พนักงานใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัด และการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสาร เช่น การประชุมผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ (E-conference) ซึ่งจะช่วยลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จากการใช้พลังงานเชื้อเพลิงในการเดินทาง เป็นต้น

นอกจากนี้ คณะกรรมการบริษัทส่งเสริมให้มีการให้ความรู้และฝึกอบรมพนักงานในเรื่องสิ่งแวดล้อม โดยหน่วยงาน HSE ได้จัดให้มีการอบรมผ่านโปรแกรมการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (HSE Virtual Learning Program) โดยเนื้อหาประกอบไปด้วยนโยบายเพื่อการรักษาสิ่งแวดล้อม ปริมาณการใช้พลังงานและการลดปล่อยมลพิษทางอากาศ การบริหารจัดการของเสีย และการนำกลับมาใช้ใหม่ (recycle) รวมถึงสภาพแวดล้อมในการทำงาน ทั้งนี้ พนักงานใหม่ทุกคนได้ผ่านการอบรมในโปรแกรมดังกล่าวแล้ว และหน่วยงาน HSSE วางแผนที่จะให้คู่สัญญาของบริษัทได้ผ่านการอบรมด้วยเช่นกัน

สิทธิของลูกค้า

บริษัทมุ่งมั่นในการปรับปรุงประสิทธิภาพการให้บริการ รวมทั้งนำเสนอสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้า ตลอดจนดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้ลูกค้ามีความมั่นใจและพึงพอใจในบริการของบริษัท โดยบริษัทมีนโยบายกำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าลูกค้าทุกรายจะได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียมกัน ด้วยความเคารพและกิริยามารยาทที่ดี บนหลักการ “Customer Centricity” หรือการให้ความสำคัญแก่ลูกค้า โดยเน้นเรื่องการเข้าใจความต้องการของลูกค้าและให้พนักงานทุกคนยึดหลักการนี้ในการดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ โดยบริษัทได้จัดให้มีกิจกรรมภายในองค์กรให้กับพนักงานตลอดทั้งปี เพื่อสนับสนุนให้พนักงานได้เรียนรู้และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยบริษัทจะนำข้อคิดเห็นของพนักงานมาปรับปรุงและส่งเสริมการทำงานร่วมกันในทุกส่วนงาน เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ลูกค้าในทางตรงก็ทางอ้อม

ปัจจุบัน บริษัทได้จัดเตรียมช่องทางบริการเพื่อรองรับการติดต่อจากลูกค้า กล่าวคือ สำนักงานบริการลูกค้า (Service Center) และคอลเซ็นเตอร์ (Call Center) โดยลูกค้าสามารถติดต่อสอบถามข้อมูล แจ้งทำรายการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ รวมถึงร้องเรียนปัญหาผ่านสำนักงานบริการลูกค้าซึ่งตั้งอยู่ในทำเลสำคัญในเขตกรุงเทพมหานคร ปริมณฑล และต่างจังหวัด และผ่านคอลเซ็นเตอร์โทรศัพท์หมายเลข 1687 ได้ตลอด 24 ชั่วโมง รวมทั้งบริษัทได้พัฒนาช่องทางการติดต่อในรูปแบบดิจิทัลผ่านทางเว็บไซต์ อีเมล หรือสังคมออนไลน์ เช่น Facebook เป็นต้น

บริษัทมีนโยบายเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของลูกค้า โดยกำหนดให้การดำเนินการเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง และรอบคอบ การดำเนินการเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลให้จำกัดเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงาน การดูแลลูกค้าอย่างมีประสิทธิภาพ และการดำเนินกิจกรรมเชิงพาณิชย์ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายกำหนด

สิทธิของคู่ค้า

บริษัทมีนโยบายในการปฏิบัติต่อคู่ค้าอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียมกันโดยบริษัทได้กำหนดนโยบายวิธีการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นลายลักษณ์อักษรง่ายต่อการเข้าใจ และเป็นมาตรฐานเดียวกัน เพื่อให้คู่ค้าของบริษัทสามารถเชื่อมั่นในกระบวนการพิจารณาคัดเลือกคู่ค้าของบริษัทได้ในทุกกรณีโดยบริษัทมีนโยบายในการจัดให้มีการแข่งขันการประกวดราคาไว้อย่างชัดเจน ทั้งนี้ การเจรจาตกลงเข้าทำสัญญาระหว่างคู่ค้าและบริษัทเป็นไปตามเงื่อนไขทางการค้าปกติทั่วไป

บริษัทมีนโยบายให้คู่ค้าของบริษัทปฏิบัติตามหลักในการปฏิบัติสำหรับคู่ค้า (Supplier Code of Conduct) ในเรื่องต่าง ๆ เช่น แรงงาน สุขภาพ อนามัย ความปลอดภัย การรักษาความปลอดภัย สิ่งแวดล้อม และการทุจริตคอร์รัปชัน เป็นต้น โดยกำหนดให้เป็นไปตามมาตรฐานเดียวกันกับบริษัท ซึ่งเป็นมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับในนานาประเทศ อนึ่ง เพื่อติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของคู่ค้าตามหลักในการปฏิบัติสำหรับคู่ค้าบริษัทได้จัดให้มีการเยี่ยมชมสถานที่ประกอบการของคู่ค้าและส่งแบบสอบถามไปยังคู่ค้าอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้ เพื่อยกระดับมาตรฐานการประกอบธุรกิจ และเพื่อสร้างความมั่นคงอย่างยั่งยืนให้แก่คู่ค้าของบริษัท

นอกจากนี้ บริษัทให้ความสำคัญต่อการเคารพสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาของคู่ค้า และบุคคลอื่น โดยมีนโยบายให้กรรมการ ผู้บริหาร พนักงาน และบุคคลอื่นใดที่กระทำการในนามของบริษัท หลีกเลี่ยงการล่วงละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาของคู่ค้า และบุคคลอื่น ขณะเดียวกัน กรรมการ ผู้บริหาร พนักงาน และบุคคลอื่นใดที่กระทำการในนามของบริษัท จะต้องปกป้องและตรวจสอบดูแลทรัพย์สินทางปัญญาของบริษัทเพื่อประโยชน์ของบริษัท ทั้งนี้ ตามที่กำหนดไว้ในหลักในการปฏิบัติ “จริยธรรมองค์กร - ตีแผ่บรรณานุกรม”

สิทธิของผู้แข่ง

บริษัทส่งเสริมและสนับสนุนการแข่งขันที่อยู่บนพื้นฐานของความเป็นธรรมและโดยเปิดเผย และบริษัทจะไม่กระทำการใด ๆ ที่เป็นการฝ่าฝืนหรือขัดต่อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแข่งขันทางการค้า หรือที่อาจทำให้เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงของผู้แข่ง ทั้งนี้ บริษัทดำเนินการแข่งขันในตลาดโดยนำเสนอสินค้าและบริการที่ดีและในราคาที่เหมาะสมและบริษัทจะเผชิญกับผู้แข่งด้วยความซื่อตรงและด้วยความเป็นมืออาชีพ

สิทธิของเจ้าหน้าที่

บริษัทมีความมุ่งมั่นที่จะรักษาสัมพันธภาพที่ยั่งยืนระหว่างบริษัทและเจ้าหน้าที่เสมอ บริษัทมีนโยบายในการปฏิบัติต่อเจ้าหน้าที่อย่างเสมอภาคและเป็นธรรม โดยให้ข้อมูลที่ถูกต้อง โปร่งใส และตรวจสอบได้แก่เจ้าหน้าที่และยึดมั่นในการปฏิบัติตามข้อกำหนดและเงื่อนไขของสัญญาที่มีต่อเจ้าหน้าที่โดยเคร่งครัด ทั้งในเรื่องการชำระคืนเงินต้น ดอกเบี้ย และค่าธรรมเนียม การดำรงอัตราส่วนทางการเงิน และเงื่อนไขอื่น ๆ เป็นต้น

(2) การเคารพหลักสิทธิมนุษยชนสากล

บริษัทสนับสนุนการเคารพสิทธิมนุษยชนที่ประกาศใช้ในนานาประเทศซึ่งรวมถึงปัญหาและอนุสัญญาต่าง ๆ ของสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ กรรมการ ผู้บริหาร และพนักงานของบริษัท ตลอดจนบุคคลอื่นใดที่กระทำการในนามของบริษัทจะต้องเคารพในศักดิ์ศรีส่วนบุคคล ความเป็นส่วนตัว และสิทธิของแต่ละบุคคลที่ตนได้มีการติดต่อดังกล่าวในระหว่างการปฏิบัติงาน โดยจะต้องไม่กระทำการใด ๆ หรือส่งเสริมให้มีการละเมิดหรือล่วงเกินสิทธิมนุษยชนใด ๆ ทั้งนี้ตามที่กำหนดไว้ในหลักในการปฏิบัติ “จริยธรรมองค์กร – ดีแทคธรรมาภิบาล”

(3) การต่อต้านทุจริตและการจ่ายสินบน

บริษัทได้ประกาศใช้นโยบายต่อต้านคอร์รัปชันครั้งแรกในปี 2549 และปรับปรุงเป็นครั้งคราวเรื่อยมา จนกระทั่งในช่วงปลายเดือนตุลาคม ปี 2561 บริษัทได้มีการประกาศใช้ดีแทคธรรมาภิบาลฉบับปรับปรุงใหม่ ซึ่งได้กล่าวถึงหัวข้อของการต่อต้านการคอร์รัปชัน (Anti-Corruption) ซึ่งมีเนื้อหาหลักว่า “ดีแทคจะไม่ทน และจะต่อต้านการคอร์รัปชันในทุกรูปแบบ” เพื่อเป็นการเน้นย้ำแนวทางปฏิบัติและการดำเนินธุรกิจของเราที่ชัดเจนเพื่อให้พนักงานทุกคนตระหนักถึงนโยบายของบริษัทในเรื่องการต่อต้านการคอร์รัปชัน (Anti-Corruption) ทั้งนี้เพื่อเป็นการให้คำมั่นสัญญาต่อว่า เราจะดำเนินธุรกิจของเราอย่างเปิดเผย และโปร่งใส ดังนั้น บริษัทจะไม่ทนต่อ “การติดสินบน (Bribery)” หรือ “การจ่ายเงินหรือให้ประโยชน์ที่ไม่ถูกต้องเหมาะสม (Improper Payments or Advantages)” ทุกประเภท เพราะบริษัทเล็งเห็นว่า การติดสินบนเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย และก่อให้เกิดความเสี่ยงด้านชื่อเสียง และด้านกฎหมายต่อผู้ที่เกี่ยวข้องและต่อบริษัท ซึ่งการติดสินบนอาจมีได้หลายรูปแบบ รวมถึง “การจ่ายค่าอำนวยความสะดวก (Facilitation Payments)” “การจ่ายเงินหรือให้ผลประโยชน์ในภายหลัง” (Kick-back Schemes) และ “การใช้บริษัทเปล่าที่เป็ดมาบังหน้า” (Shell Company) หรือ “การปิดบังเจ้าของกิจการตัวจริง” ทั้งนี้บริษัทยังได้เพิ่มเติมขอบเขตหรือบริบท ในการสร้างเสริมวัฒนธรรมองค์กรในการต่อต้านการคอร์รัปชัน ไปยังผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำธุรกิจของบริษัท กล่าวคือ “เจ้าหน้าที่รัฐ” ซึ่งบริษัทต้องติดต่อบริษัทงานหรือร่วมดำเนินธุรกิจด้วย โดยกลุ่มบุคคลดังกล่าวอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์การต่อต้านการทุจริตที่เข้มงวด ดังนั้นบริษัทจึงปฏิบัติตามเจ้าหน้าที่รัฐโดยใช้ความระมัดระวังเป็นพิเศษ นอกจากนี้บริษัทยังให้ความสำคัญในเรื่องการทุจริตในห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) ที่บริษัทเป็นส่วนหนึ่งด้วย โดยบริษัทจะต้องคัดเลือก “คู่ค้าทางธุรกิจ” อย่างระมัดระวัง และติดตามตรวจสอบว่าคู่ค้าทางธุรกิจนั้นได้ปฏิบัติตามหลักจริยธรรม และกฎหมายอย่างถูกต้องหรือไม่ เพราะหากมีการกระทำผิดอันขัดต่อกฎหมายเกิดขึ้นอาจก่อให้เกิดความเสี่ยงอย่างเป็นนัยสำคัญต่อบริษัทได้ แม้ว่าบริษัทจะไม่เกี่ยวข้องโดยตรงก็ตาม นอกจากนี้บริษัทมองว่าสินบนในทางธุรกิจบางอย่าง เช่น การให้ของขวัญ การดูแลด้วยไมตรีจิตและการให้ค่าใช้จ่ายเดินทาง อาจทำให้เกิดผลประโยชน์ทับซ้อนหรืออาจถือได้ว่าเป็นการติดสินบนในบางสถานการณ์ บริษัทยังใส่ใจต่อการบริจาค หรือการเป็นสปอนเซอร์เพื่อการกุศล ซึ่งอาจถูกมองหรือสงสัยว่าเป็นการติดสินบนได้ ถ้าเป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งความได้เปรียบทางธุรกิจขององค์กร

ทั้งนี้ เพื่อเป็นการขานรับนโยบายของทางรัฐบาลในเรื่องการต่อต้านการทุจริตในยุคไทยแลนด์ 4.0 และอีกทั้งยังเป็นการสนองตอบและการปฏิบัติตาม พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 อีกด้วย บริษัทยังได้เพิ่มความเข้าใจถึงผลกระทบของคอร์รัปชันและความสำคัญของการดำเนินธุรกิจอย่างโปร่งใสและมีธรรมาภิบาล โดยประธานเจ้าหน้าที่บริหาร ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างและสื่อสารไปยังพนักงานภายในองค์กรตามหลักการให้เห็นเป็นตัวอย่าง (Tone from the top) ว่า บริษัทมีพันธะสัญญาชัดเจนต่อวัฒนธรรมที่มีจริยธรรมขององค์กรในการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน ปัจจุบันบริษัทยังคงดำเนินนโยบายด้านการให้การสนับสนุนและการบริจาคอย่างเข้มงวด

เพื่อให้มั่นใจว่าบริษัทมีส่วนรับผิดชอบต่อประเทศไทย นอกจากนี้ บริษัทยังได้รับการรับรองเป็นองค์กรต่อต้านคอร์รัปชันจากสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทยภายใต้โครงการสร้างแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต (Collective Action Coalition)

(4) การดำเนินการในกรณีมีผู้แจ้งเบาะแสและการปกป้องผู้แจ้งเบาะแส

บริษัทได้จัดให้มีช่องทางการสื่อสารผ่านทางเว็บไซต์ของบริษัทที่ www.dtac.ethicspoint.com เพื่อให้ผู้ถือหุ้นและผู้มีส่วนได้เสียมีโอกาสแสดงความคิดเห็นและร้องเรียนโดยตรงต่อคณะกรรมการบริษัทในกรณีได้รับความไม่เป็นธรรมหรือความเดือดร้อนจากการกระทำของบริษัท

พนักงานมีหน้าที่ที่จะต้องรายงานถึงการกระทำใด ๆ ที่อาจเป็นการฝ่าฝืนดีแทคธรรมาภิบาลผ่านทางสายด่วนกำกับดูแลและจริยธรรมองค์กร (Integrity Hotline: <http://dtac.ethicspoint.com>) หากพนักงานต้องการคำแนะนำอันเกี่ยวข้องกับการรายงานการฝ่าฝืน พนักงานสามารถติดต่อขอคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่กำกับดูแลและจริยธรรมองค์กร (Ethics and Compliance Officer) หรือ หัวหน้างานของพนักงาน สายด่วนกำกับดูแลและจริยธรรมองค์กร (Integrity Hotline) คือ ระบบการรับเรื่องผ่านทางเว็บไซต์โดยข้อมูลถือเป็นความลับ ระบบนี้มีบุคคลที่สามซึ่งเป็นอิสระจากบริษัทเป็นผู้ดำเนินการ รายงานทั้งหมดจะได้รับการดูแลโดยเจ้าหน้าที่สอบสวน (Investigation Officer) ของหน่วยงานสอบสวนที่ตั้งขึ้นใหม่ ทั้งนี้ข้อมูลของผู้แจ้งเบาะแส (Whistleblower) และรายละเอียดอื่น ๆ จะถูกเก็บเป็นความลับเพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้แจ้งเบาะแส

นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่กำกับดูแลและจริยธรรมองค์กรมีหน้าที่ที่จะต้องรายงานต่อคณะกรรมการตรวจสอบ อย่างน้อยไตรมาสละครั้ง เพื่อรายงานถึงกิจกรรมการควบคุมดูแลต่าง ๆ ของหน่วยงานกำกับดูแลและจริยธรรมองค์กร และเพื่อรับข้อเสนอแนะในกรณีใด ๆ ที่มีความสำคัญต่อบริษัทจากคณะกรรมการตรวจสอบ

หมวดที่ 4 การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส

บริษัทปฏิบัติตามข้อกำหนดของ ก.ล.ด. สำนักงาน ก.ล.ด. และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลที่มีสาระสำคัญ โดยได้ดำเนินการเปิดเผยข้อมูลทางการเงิน พัฒนาการของบริษัท ข้อมูลการประกอบกิจการ ผลการดำเนินงาน และข่าวสารต่าง ๆ ที่สำคัญของบริษัทผ่านทางเว็บไซต์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อให้การเปิดเผยข้อมูลเป็นไปอย่างโปร่งใสและเท่าเทียมกัน นอกจากนี้ บริษัทได้จัดให้มีการเปิดเผยข้อมูลทางการเงิน รายงานประจำปี นโยบายและกิจกรรมเพื่อสังคม ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และแบบแสดงรายงานข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) ผ่านทางเว็บไซต์ของบริษัทที่ www.dtac.co.th โดยบริษัทได้ดำเนินการปรับปรุงข้อมูลดังกล่าวให้เป็นปัจจุบันอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ บริษัทได้จัดประชุมแถลงข้อมูลผลการดำเนินงานในแต่ละไตรมาสให้แก่ผู้ถือหุ้น นักลงทุน นักวิเคราะห์ ผู้จัดการกองทุน และผู้ที่สนใจ โดยมีผู้บริหารของบริษัทเข้าร่วมประชุมชี้แจงและตอบข้อซักถาม

บริษัทตระหนักดีว่าข้อมูลของบริษัททั้งที่เกี่ยวกับการเงินและที่ไม่ใช่การเงินล้วนมีผลต่อการตัดสินใจของผู้ถือหุ้นและผู้ลงทุนทั่วไป ดังนั้น เพื่อให้การเปิดเผยข้อมูลที่สำคัญเป็นไปอย่างถูกต้อง รวดเร็ว และโปร่งใส บริษัทได้จัดให้มีหน่วยงานนักลงทุนสัมพันธ์เพื่อทำหน้าที่ในการติดต่อสื่อสารกับผู้ถือหุ้นและผู้ลงทุนทั่วไปอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้ ผู้สนใจสามารถติดต่อขอรับข้อมูลของบริษัทจากหน่วยงานนักลงทุนสัมพันธ์ได้ที่หมายเลขโทรศัพท์ +66 2202 8882 หรือทางอีเมล IR@dtac.co.th

ในรอบปี 2561 บริษัทได้เปิดเผยข้อมูลผ่านทางระบบของตลาดหลักทรัพย์ จำนวน 44 ครั้ง และจัดกิจกรรมเพื่อพบและให้ข้อมูลกับผู้ถือหุ้น นักวิเคราะห์ และนักลงทุน ในโอกาสต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

ผู้มีส่วนได้เสีย	รูปแบบการสานสัมพันธ์	จำนวนครั้ง/ความถี่	ความคาดหวัง/ข้อกังวล	การปฏิบัติต่อผู้มีส่วนได้เสีย
ผู้ถือหุ้น/นักลงทุน	การประชุมสามัญผู้ถือหุ้นประจำปี	• 1 ครั้งต่อปี	• การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นทุกรายอย่างเท่าเทียม	• ปฏิบัติตามแนวทางและ กฎระเบียบของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์
	การประชุมทางโทรศัพท์เพื่อแถลงผลประกอบการประจำไตรมาส	• 1 ครั้งต่อไตรมาส	• การเปิดเผยข้อมูลที่ถูกต้องทันต่อเวลา เข้าถึงง่าย	• ดำเนินงานตามแนวธรรมาภิบาลและรับผิดชอบต่อสังคม
	ประชุม Roadshow หรือ Conference เพื่อพบผู้ถือหุ้น/นักลงทุนทั้งในและต่างประเทศ	• 19 ครั้งในปี 2561	• มีผลการดำเนินงานที่เติบโตสร้างผลกำไรให้แก่ผู้ถือหุ้น	• มีการลงทุนเพื่อสร้างความเจริญเติบโต
	การประชุมกับนักลงทุนหรือประชุมทางโทรศัพท์ที่บริษัท	• 70 ครั้งในปี 2561	• การจ่ายเงินปันผลอย่างสม่ำเสมอ	• ดำเนินการตามนโยบายการจ่ายเงินปันผล
	เว็บไซต์ส่วนของนักลงทุนสัมพันธ์	• มีการปรับปรุงข้อมูลบนเว็บไซต์อย่างสม่ำเสมอ		• มีช่องทางสำหรับสื่อสารกับผู้ถือหุ้นและนักลงทุนที่หลากหลาย
	อีเมลนักลงทุนสัมพันธ์	• ทุกวัน		• เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น Roadshow หรือ Conference เพื่อพบนักลงทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศอย่างสม่ำเสมอ

อนึ่ง คณะกรรมการบริษัทเป็นผู้รับผิดชอบต่อการเงินของบริษัทและข้อมูลทางการเงินที่ปรากฏในรายงานประจำปี ซึ่งงบการเงินดังกล่าวจัดทำขึ้นตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองทั่วไปในประเทศไทย โดยบริษัทได้เลือกใช้นโยบายทางบัญชีที่เหมาะสมและใช้นโยบายทางบัญชีเดียวกันในแต่ละรอบปีบัญชี ทั้งนี้ คณะกรรมการบริษัทได้แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบเป็นผู้กำกับดูแลและสอบทานคุณภาพของรายงานทางการเงินและระบบควบคุมภายในของบริษัท รวมทั้งการเปิดเผยข้อมูลที่สำคัญอย่างเพียงพอในหมายเหตุประกอบงบการเงิน เพื่อให้มั่นใจว่าการบันทึกข้อมูลทางบัญชีมีความถูกต้อง ครบถ้วน และเพียงพอ เพื่อประโยชน์ของผู้ถือหุ้นและผู้ลงทุนทั่วไป นอกจากนี้ คณะกรรมการบริษัทยังได้จัดทำรายงานคณะกรรมการบริษัทเพื่อนำเสนอในรายงานประจำปีต่อผู้ถือหุ้นเพื่อให้ทราบถึงผลการดำเนินงานและประเด็นสำคัญต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในรอบปีด้วย

ทั้งนี้ ในปี 2561 ไม่มีเหตุการณ์ที่บริษัทถูกดำเนินการโดยหน่วยงานกำกับดูแลเนื่องจากการไม่ประกาศหรือไม่เปิดเผยข้อมูลที่มีสาระสำคัญภายในระยะเวลาที่กำหนด

หมวดที่ 5 ความรับผิดชอบต่อกรรมการ

(1) โครงสร้างคณะกรรมการบริษัท

ปัจจุบัน คณะกรรมการบริษัทประกอบด้วยกรรมการทั้งหมด 11 ท่านโดยมีกรรมการซึ่งเป็นกรรมการอิสระ 4 ท่าน และกรรมการอิสระซึ่งเป็นสุภาพสตรี 2 ท่าน และกรรมการสุภาพสตรีซึ่งเป็นกรรมการที่ไม่ใช่ผู้บริหาร 1 ท่าน และกรรมการที่เป็นผู้บริหาร 1 ท่าน (ได้แก่ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร) รวมบริษัทมีกรรมการที่เป็นสุภาพสตรี 4 ท่าน คิดเป็นหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดที่มี

อนึ่ง บริษัทไม่มีกรรมการและกรรมการอิสระที่ดำรงตำแหน่งในบริษัทจดทะเบียนมากกว่า 5 บริษัท โดยในปัจจุบัน ไม่มีกรรมการคนใดในบริษัทเป็นกรรมการในบริษัทจดทะเบียนมากกว่า 3 บริษัท และบริษัทไม่มีนโยบายให้กรรมการที่เป็นผู้บริหารดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการในบริษัทอื่นและบริษัทจดทะเบียนมากกว่า 2 บริษัท ทั้งนี้ ไม่นับรวมบริษัทย่อย บริษัทในเครือ และบริษัทร่วมทุนของบริษัทซึ่งบริษัทมีความจำเป็นต้องเข้าไปกำกับดูแลการบริหารจัดการเพื่อประสิทธิภาพของบริษัท ทั้งนี้ บริษัทมีกรรมการที่ไม่ใช่ผู้บริหารมากกว่า 1 ท่านที่มีประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับธุรกิจของบริษัท

ประธานกรรมการและประธานเจ้าหน้าที่บริหารมีหน้าที่ความรับผิดชอบแยกต่างหากจากกันและไม่ใช่นุคคลเดียวกัน โดยประธานกรรมการมาจากการเลือกตั้งของกรรมการบริษัท ทำหน้าที่เป็นประธานในที่ประชุม โดยควบคุมการประชุมของคณะกรรมการบริษัทให้เป็นไปตามระเบียบวาระการประชุม และสนับสนุนให้กรรมการทุกท่านมีส่วนร่วมในการประชุม เช่น ตั้งคำถามหรือข้อสังเกตให้คำปรึกษาและให้ข้อเสนอแนะต่อผู้บริหารและสนับสนุนการดำเนินธุรกิจของบริษัท แต่จะไม่ก้าวเข้าไปในการบริหารจัดการกิจการของบริษัท ประธานเจ้าหน้าที่บริหารทำหน้าที่บริหารจัดการกิจการของบริษัท และกำกับดูแลให้การทำงานของของบริษัทเป็นไปตามข้อบังคับ มติที่ประชุมผู้ถือหุ้น มติคณะกรรมการบริษัท นโยบายและแผนการประกอบธุรกิจของบริษัท และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

คณะกรรมการบริษัทประกอบด้วยกรรมการที่มีคุณสมบัติ ความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์หลากหลาย ทั้งด้านการเงินการบัญชี การบริหารจัดการ กฎหมาย และกิจการโทรคมนาคม โดยกรรมการอิสระของบริษัทมีคุณสมบัติสูงกว่าข้อกำหนดขั้นต่ำของ ก.ล.ด. และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตามรายละเอียดซึ่งแสดงอยู่ภายใต้หัวข้อ “การกำกับดูแลกิจการ – กรรมการอิสระ”

อนึ่ง บริษัทฯ ได้กำหนดให้ประธานกรรมการบริษัทเป็นกรรมการอิสระเนื่องจากกิจการโทรคมนาคมเป็นกิจการที่มีลักษณะเฉพาะ มีความซับซ้อนและมีการกำกับดูแลอย่างเข้มงวด บริษัทฯ เห็นว่าประธานกรรมการและกรรมการของบริษัทฯ มีความรู้ความสามารถ และมีความเข้าใจเป็นอย่างดีถึงลักษณะการประกอบธุรกิจของบริษัทฯ ซึ่งจำเป็นต่อการตัดสินใจเพื่อประโยชน์สูงสุดของบริษัทฯ และผู้ถือหุ้นโดยรวม และถึงแม้ประธานกรรมการจะไม่ใช่กรรมการอิสระ แต่คณะกรรมการบริษัทมีความเห็นว่า บริษัทฯ มีระบบการควบคุมภายในที่ดี รวมทั้งมีกลไกซึ่งสามารถสร้างความเชื่อมั่นต่อผู้ถือหุ้นและผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่ายว่าการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ของคณะกรรมการบริษัทได้ใช้ดุลยพินิจที่เป็นอิสระ ไร้อคติ รวดเร็ว และปราศจากการครอบงำหรือการชี้นำในทางความคิดในระหว่างพิจารณา

(2) บทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริษัท

คณะกรรมการบริษัทเป็นผู้ให้ความเห็นชอบในวิสัยทัศน์ ภารกิจ กลยุทธ์ ทิศทาง และนโยบายในการดำเนินงาน แผนการประกอบธุรกิจ และงบประมาณประจำปีของบริษัทฯ และกำกับดูแลให้ฝ่ายบริหารดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบาย และแผนการประกอบธุรกิจที่กำหนดไว้ภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย วัตถุประสงค์ และข้อบังคับของบริษัทฯ และมติของคณะกรรมการบริษัทและที่ประชุมผู้ถือหุ้น โดยคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของบริษัทฯ และผู้มีส่วนได้เสียเป็นสำคัญ ทั้งนี้ เพื่อสร้างความมั่นคงอย่างยั่งยืนให้แก่บริษัทฯ และเพื่อเพิ่มมูลค่าให้แก่ผู้ถือหุ้นในระยะยาว โดยคณะกรรมการบริษัทกำหนดให้มีการพิจารณาทบทวนและให้ความเห็นชอบในวิสัยทัศน์ ภารกิจ กลยุทธ์ ทิศทางและนโยบายในการดำเนินงานของบริษัทฯ เป็นประจำทุกปี เพื่อให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงและสภาพธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงไป รายละเอียดเกี่ยวกับอำนาจ หน้าที่ และความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริษัทแสดงอยู่ภายใต้หัวข้อ “การกำกับดูแลกิจการ – คณะกรรมการบริษัท”

คณะกรรมการบริษัทกำกับดูแลให้มีการปฏิบัติตามข้อกำหนดเกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินการและการเปิดเผยข้อมูลของรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ของ ก.ล.ด. ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และหน่วยงานกำกับดูแลที่เกี่ยวข้อง โดยได้แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบเพื่อทำหน้าที่พิจารณาและอนุมัติ และให้ความเห็นเกี่ยวกับรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ นอกจากนี้ บริษัทฯ ได้กำหนดระเบียบปฏิบัติและจัดทำขอบเขตของธุรกรรมกับบุคคลที่มีส่วนได้เสีย (General Mandate for Interested Person Transactions) โดยกำหนดประเภทและขั้นตอนการอนุมัติรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ ซึ่งเป็นรายการที่บริษัทกระทำ เป็นปกติในการประกอบธุรกิจ อนึ่ง การเข้าทำรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ที่มีขนาดใหญ่หรือมีนัยสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจของบริษัทฯ และบริษัทฯ จะรายงานการเข้าทำธุรกรรมกับบุคคลที่มีส่วนได้เสียให้คณะกรรมการบริษัททราบเป็นประจำทุกไตรมาส

คณะกรรมการบริษัทกำหนดให้มีการประชุมคณะกรรมการโดยไม่มีกรรมการที่เป็นผู้บริหารและฝ่ายบริหารเข้าร่วมประชุมอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อให้กรรมการได้พิจารณาและทบทวนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการฝ่ายบริหาร และบริษัทฯ รวมถึงพิจารณาและอภิปรายประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหารจัดการหรืออยู่ในความสนใจของคณะกรรมการ โดยมีการแจ้งผลการประชุมให้ประธานเจ้าหน้าที่บริหารรับทราบ เพื่อพิจารณาและปรับปรุงต่อไป ทั้งนี้ ในปี 2561 คณะกรรมการบริษัทได้จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการ โดยไม่มีกรรมการที่เป็นผู้บริหารและฝ่ายบริหารเข้าร่วมประชุม 1 ครั้ง นอกจากนี้ คณะกรรมการยังกำหนดให้ผู้สอบบัญชีของบริษัทฯ เข้าประชุมหารือกับคณะกรรมการโดยไม่มีกรรมการที่เป็นผู้บริหารและฝ่ายบริหารอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ซึ่งในปี 2561 คณะกรรมการก็ได้ดำเนินการประชุมกับผู้สอบบัญชีดังกล่าว 1 ครั้ง

คณะกรรมการบริษัทได้จัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริษัททั้งคณะ (Evaluation on the Performance of the Board of Directors) การประเมินผลการปฏิบัติงานของกรรมการเป็นรายบุคคล (Director Self-Assessment) รวมถึงการประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการชุดย่อย (Sub-Committee Self-Assessment) เป็นประจำทุกปีเพื่อเปิดโอกาสให้กรรมการแต่ละท่านแสดงความคิดเห็นต่อผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ และเพื่อช่วยในการพิจารณาทบทวนผลงาน ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานในปีที่ผ่านมา ทั้งนี้ ในปี 2561 คณะกรรมการบริษัทได้จัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานดังกล่าวข้างต้น สรุปผลได้ดังนี้

การประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริษัททั้งคณะ

บริษัทฯ ได้จัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริษัททั้งคณะเป็นประจำทุกปีเพื่อประเมินประสิทธิภาพในการดำเนินงานของคณะกรรมการตามแนวทางการกำกับดูแลกิจการที่ดี โดยมีกระบวนการในการประเมินผลการปฏิบัติงานสรุปได้ดังนี้

เลขานุการบริษัทจัดทำและทบทวนแบบประเมินผลการปฏิบัติงานให้มีความถูกต้อง ครบถ้วนและเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่หน่วยงานกำกับดูแลกำหนด และนำเสนอต่อคณะกรรมการบริษัทเพื่อพิจารณาประเมินผลการปฏิบัติงาน เลขานุการบริษัทดำเนินการสรุปผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ รวมถึงข้อดีและข้อที่สามารถปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น และนำเสนอต่อคณะกรรมการสรรหาเพื่อพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ ก่อนนำเสนอต่อคณะกรรมการบริษัทเพื่อพิจารณาและดำเนินการปรับปรุงการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

แบบประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริษัททั้งคณะแบ่งการประเมินเป็น 6 หัวข้อได้แก่ (1) โครงสร้างและคุณสมบัติของคณะกรรมการ (2) บทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบของคณะกรรมการ (3) การประชุมคณะกรรมการ (4) การทำหน้าที่ของกรรมการ (5) ความสัมพันธ์ของฝ่ายจัดการและ (6) การพัฒนาตนเองของกรรมการและการพัฒนาผู้บริหาร และมีเกณฑ์การประเมินผลคิดเป็นร้อยละจากคะแนนเต็มในแต่ละข้อ โดยคะแนนมากกว่าร้อยละ 85 = ดีเยี่ยม คะแนนมากกว่าร้อยละ 75 = ดีมาก คะแนนมากกว่าร้อยละ 65 = ดี คะแนนมากกว่าร้อยละ 50 = พอใช้ และต่ำกว่าร้อยละ 50 = ควรปรับปรุง ทั้งนี้ ผลการประเมินสรุปได้ว่า คณะกรรมการบริษัทปฏิบัติตามหน้าที่ตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีและหลักในการปฏิบัติ “จริยธรรมองค์กร – ดีแทค ธรรมภิบาล” ของบริษัท โดยมีผลการปฏิบัติงานส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีเยี่ยม โดยมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 95.59

การประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการชุดย่อย

ในปี 2561 บริษัทฯ ได้จัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการชุดย่อย โดยมีกระบวนการในการประเมินผลการปฏิบัติงานเช่นเดียวกับการประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริษัททั้งคณะ ตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ทั้งนี้ แบบประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการชุดย่อยแบ่งการประเมินเป็น 3 หัวข้อ ได้แก่ (1) องค์ประกอบของคณะกรรมการ (2) หน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการและ (3) ภาพรวมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ซึ่งผลการประเมินพบว่าผลการปฏิบัติงานส่วนใหญ่อยู่ในระดับเดียวกับปีก่อนทุกคณะ

การประเมินผลการปฏิบัติงานของกรรมการเป็นรายบุคคล

บริษัทฯ ได้จัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของกรรมการเป็นรายบุคคลเป็นประจำทุกปีเช่นกัน โดยมีกระบวนการในการประเมินผลการปฏิบัติงานเช่นเดียวกับการประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริษัททั้งคณะตามที่ได้กล่าวไว้

ข้างต้น ทั้งนี้ แบบประเมินผลการปฏิบัติงานของกรรมการเป็นรายบุคคล แบ่งการประเมินเป็น 5 หัวข้อ ได้แก่ (1) การเข้ารับตำแหน่งกรรมการ (2) จริยธรรมของการเป็นกรรมการ (3) ความรับผิดชอบของกรรมการ (4) การประชุมคณะกรรมการ และ (5) ภาพรวมการปฏิบัติงานของกรรมการ ซึ่งผลการประเมินพบว่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 96.5 จึงสามารถสรุปผลการประเมินได้ว่า กรรมการของบริษัทมีคุณสมบัติและได้ปฏิบัติภาระหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างดีเยี่ยมและเหมาะสมตามแนวทางการปฏิบัติที่ดีของกรรมการ

(3) การประชุมคณะกรรมการบริษัท

การประชุมคณะกรรมการบริษัทจัดขึ้นอย่างน้อยทุกไตรมาส โดยบริษัทจะแจ้งกำหนดการประชุมคณะกรรมการบริษัทให้กรรมการทราบล่วงหน้าทุกปี เพื่อให้กรรมการสามารถจัดเวลาและเข้าร่วมประชุมได้อย่างพร้อมเพรียงกัน ในการประชุมคณะกรรมการบริษัทมีการกำหนดวาระการประชุมที่ชัดเจน โดยบริษัทจะจัดส่งหนังสือเชิญประชุมและเอกสารประกอบการประชุมให้แก่กรรมการล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 7 วัน เพื่อให้กรรมการได้มีเวลาศึกษาข้อมูลอย่างเพียงพอก่อนเข้าร่วมการประชุม การประชุมแต่ละครั้งใช้เวลาไม่ต่ำกว่า 3 ชั่วโมง โดยมีผู้บริหารระดับสูงเข้าร่วมการประชุมเพื่อชี้แจงรายละเอียดและตอบข้อซักถามของคณะกรรมการบริษัท ทั้งนี้ ประธานกรรมการเปิดโอกาสให้กรรมการทุกท่านได้แสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผยก่อนการลงคะแนน และสรุปมติของที่ประชุมในแต่ละวาระการประชุม กรรมการที่มีส่วนได้เสียไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนน และจะต้องออกจากการประชุมในระหว่างการประชุมวาระนั้น ๆ

บริษัทจัดทำบันทึกรายงานการประชุมเป็นลายลักษณ์อักษร โดยจัดเก็บต้นฉบับร่วมกับหนังสือเชิญประชุมและเอกสารประกอบการประชุม และจัดเก็บสำเนาในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อความสะดวกสำหรับกรรมการและผู้ที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากในบางครั้ง มีกรรมการบางท่านไม่ได้อยู่ในประเทศไทย ดังนั้น เพื่อให้กรรมการสามารถให้ความเห็นและข้อเสนอแนะซึ่งเป็นประโยชน์ต่อฝ่ายบริหาร และกิจการของบริษัท บริษัทจึงดำเนินการให้กรรมการเหล่านั้นสามารถเข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการบริษัทโดยผ่านวิดีโอคอนเฟอเรนซ์ (Video Conference) หรือโทรศัพท์ (Conference Call) ได้ โดยไม่นับเป็นองค์ประชุมและไม่สิทธิออกเสียงลงคะแนนในการประชุม

บริษัทกำหนดนโยบายให้องค์ประชุมสำหรับการประชุมคณะกรรมการบริษัทต้องประกอบด้วยกรรมการไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมด ึ่งจะเป็นองค์ประชุม และให้ใช้กับการใช้สิทธิออกเสียงในแต่ละวาระด้วย อย่างไรก็ตาม หากการประชุมโดยองค์ประชุมไม่ถึงสองในสามก็ให้เป็นดุลยพินิจของประธานกรรมการที่จะดำเนินการประชุมโดยใช้องค์ประชุมตามข้อบังคับบริษัท (ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด)

ในปี 2561 บริษัทได้จัดการประชุมคณะกรรมการบริษัทรวม 11 ครั้ง และมีอัตราการเข้าร่วมประชุมของกรรมการคิดเป็นประมาณร้อยละ 80.99 โดยมีรายละเอียดการเข้าร่วมประชุมของกรรมการเป็นรายบุคคลดังนี้

ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง	วันที่แต่งตั้งครั้งแรก	วันที่แต่งตั้งครั้งสุดท้าย	การเข้าร่วมประชุม		
				รวม	ด้วยตนเอง	ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์
นายบุญชัย เบญจรงค์กุล	ประธานกรรมการ	29 ตุลาคม 2533	26 มีนาคม 2558	11/11	11	-
นาย เพ็เตอร์ บอเร่ เฟอร์เบิร์ต	รองประธานกรรมการ	13 กรกฎาคม 2560	13 กรกฎาคม 2560	9/11	8	1
นายจุลจิตต์ บุญเขต	กรรมการอิสระ	6 มีนาคม 2543	31 มีนาคม 2560	10/11	10	-
นางกมลวรรณ วิบุลากร	กรรมการอิสระ	8 ธันวาคม 2557	26 มีนาคม 2558	8/11	8	-
นายสตีเฟ่น วูดรฟ ฟอร์ดแฮม	กรรมการอิสระ	17 พฤศจิกายน 2549	26 มีนาคม 2558	10/11	8	2
นางชัญญารักษ์ เพ็ชรรัตน์	กรรมการอิสระ	5 กันยายน 2554	26 มีนาคม 2558	9/11	7	2
นางอเล็กซานดรา ไรซ์ ¹	กรรมการ	14 กันยายน 2561	14 กันยายน 2561	4/4	4	-
นายกุนนาร์ โจฮัน เบร์เทิลเซน ²	กรรมการ	27 เมษายน 2553	1 กุมภาพันธ์ 2561	10/10	10	-
นายฮาคุน บรัวเช็ก เซร์ล	กรรมการ	5 กันยายน 2554	30 มีนาคม 2559	11/11	9	2
นางทูเน่ รีปเป	กรรมการ	30 มีนาคม 2559	30 มีนาคม 2559	11/11	8	3
นายชเวเร่ เพ็เตอร์เซิน	กรรมการ	8 ธันวาคม 2560	8 ธันวาคม 2560	9/11	7	2

หมายเหตุ (1) นางอเล็กซานดรา ไรซ์ เข้าดำรงตำแหน่งประธานเจ้าหน้าที่บริหารแทนนายลาร์ส โอเคะ วิลเดอมาร์ นอร์ลิ่ง (ซึ่งลาออกจากการเป็นประธานเจ้าหน้าที่บริหารเมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2561) มีผลตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม 2561 ตามมติคณะกรรมการบริษัทครั้งที่ 7/2561 ซึ่งประชุมเมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2561 และเข้าดำรงตำแหน่งกรรมการเข้าใหม่แทนนายลาร์ส โอเคะ วิลเดอมาร์ นอร์ลิ่ง (ซึ่งลาออกจากการเป็นกรรมการเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2561) มีผลตั้งแต่วันที่ 14 กันยายน 2561 ตามมติคณะกรรมการบริษัทครั้งที่ 8/2561 ซึ่งประชุมเมื่อวันที่ 14 กันยายน 2561

(2) นายกุนนาร์ โจฮัน เบร์เทิลเซน เข้าดำรงตำแหน่งกรรมการเข้าใหม่แทนนายทอร์ จอห์นเซิน (ซึ่งลาออกจากการเป็นกรรมการเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2561) มีผลตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2561 ตามมติคณะกรรมการบริษัทครั้งที่ 1/2561 ซึ่งประชุมเมื่อวันที่ 30 มกราคม 2561

โดยมีข้อมูลการเข้าร่วมประชุมของกรรมการที่ลาออกระหว่างปี 2561 ดังนี้

ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง	วันที่แต่งตั้ง ครั้งแรก	วันที่แต่งตั้ง ครั้งสุดท้าย	การเข้าร่วมประชุม		
				รวม	ด้วยตนเอง	ผ่านสื่อ อิเล็กทรอนิกส์
นายทอเร็ จอห์นเซน	กรรมการ	19 สิงหาคม 2551	30 มีนาคม 2559	1/1	1	-
นางสาวธันวดี วงศ์ธีรฤทธิ์	กรรมการ	8 กุมภาพันธ์ 2556	31 มีนาคม 2560	5/8	4	1
นายลาร์ส โอเค วิลเดอมาร์ นอร์ลิ่ง	กรรมการ	10 กุมภาพันธ์ 2558	30 มีนาคม 2559	6/7	6	-

(4) คณะกรรมการชุดย่อย

ในปี 2561 คณะกรรมการชุดย่อยได้ปฏิบัติหน้าที่ ดังนี้

คณะกรรมการตรวจสอบ

คณะกรรมการตรวจสอบประกอบด้วยกรรมการอิสระ 3 ท่าน โดยคุณสมบัติของประธานคณะกรรมการตรวจสอบมีความรู้และประสบการณ์ด้านบัญชีและการเงินอย่างมืออาชีพ และเคยดำรงตำแหน่งเป็นประธานเจ้าหน้าที่บริหารฝ่ายการเงินของบริษัทชั้นนำรวมถึงบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทย ตลอดจนดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารฝ่ายการเงินในสถาบันการเงินหลายแห่ง ความเชี่ยวชาญดังกล่าวมีประโยชน์และช่วยสนับสนุนอุตสาหกรรมธุรกิจโทรคมนาคม

การประชุมคณะกรรมการตรวจสอบจะจัดขึ้นโดยเฉลี่ยเดือนละ 1 ครั้ง โดยในปี 2561 บริษัทได้จัดประชุมคณะกรรมการตรวจสอบรวม 13 ครั้ง โดยมีกรรมการตรวจสอบเข้าร่วมประชุมดังนี้

รายชื่อ	จำนวนครั้งที่เข้าประชุม / จำนวนการประชุมทั้งปี 2561
นางกมลวรรณ วิบุลากร (ประธานและกรรมการอิสระ)	12/13
นายจุลจิตต์ บุญเขต (กรรมการอิสระ)	10/13
นายสตีเฟ่น วูดรฟ ฟอร์ดแฮม (กรรมการอิสระ)	12/13

ในปี 2561 คณะกรรมการตรวจสอบได้ทำหน้าที่รับผิดชอบในการสอบทานกระบวนการรายงานทางการเงินของบริษัท ระบบการควบคุมภายในและระบบการตรวจสอบภายใน การปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของบริษัท พิจารณาคัดเลือก (รวมทั้งเสนอถอดถอน) ผู้สอบบัญชีของบริษัท และสอบทานรายการที่เกี่ยวข้องกัน ธุรกรรมของผู้มีส่วนได้เสียหรือรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ เป็นต้น

อนึ่ง ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบเกี่ยวกับการพิจารณาคัดเลือก (รวมทั้งเสนอถอดถอน) ผู้สอบบัญชีของบริษัทนั้น คณะกรรมการตรวจสอบจะพิจารณาคัดเลือกผู้สอบบัญชีตามเกณฑ์การประเมินผลของบริษัท ซึ่งประกอบด้วยประสบการณ์ ผลการดำเนินงาน ความรู้ความเข้าใจในธุรกิจโทรคมนาคม และความเชี่ยวชาญในการสอบบัญชีของบริษัทโทรคมนาคม รวมถึงความเป็นอิสระในการดำเนินงานของผู้สอบบัญชีในปีที่ผ่านมา เพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการบริษัทและที่ประชุมผู้ถือหุ้นเพื่อพิจารณาแต่งตั้งผู้สอบบัญชี โดยในการประชุมสามัญผู้ถือหุ้นประจำปี 2561 ซึ่งจัดขึ้นเมื่อวันที่ 4 เมษายน 2561 นางกิงกานญจน์ อัครวิมลสุภญ์ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเลขทะเบียน 4496

นางสาวศิริรัตน์ ศรีเจริญทรัพย์ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเลขทะเบียน 5419 นายโสภณ เพิ่มศิริวิมล ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเลขทะเบียน 3182 และนางสาวพิมพ์ใจ นานิตขจรกิจ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเลขทะเบียน 4521 ผู้สอบบัญชีจากบริษัท สำนักงาน อีวาย จำกัด ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้สอบบัญชีของบริษัทและบริษัทย่อย ทั้งนี้ นางกิงกานญจน์ อัครวิมลสุภญ์ เป็นผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบบัญชีของบริษัทและแสดงความเห็นต่อการเงินของบริษัทสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561

ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบเกี่ยวกับการสอบทานระบบการควบคุมภายในและระบบการตรวจสอบภายในนั้น คณะกรรมการตรวจสอบจะนัดประชุมกับผู้สอบบัญชีของบริษัทตามลำพังโดยไม่มีผู้บริหารของบริษัทเข้าร่วมประชุมด้วยอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง นอกจากนี้ ในกรณีที่คณะกรรมการตรวจสอบพิจารณาเห็นว่าจำเป็นและเห็นสมควร คณะกรรมการตรวจสอบอาจขอคำชี้แจงและความเห็นจากหน่วยงานตรวจสอบภายใน (Internal Audit Department) และผู้สอบบัญชีของบริษัทเกี่ยวกับรายละเอียดด้านการเงินและบัญชีเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

คณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทน

คณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทนประกอบด้วยกรรมการ 5 ท่าน โดยมีกรรมการอิสระเกินกว่ากึ่งหนึ่งคือจำนวน 3 ท่าน และกรรมการที่ไม่ใช่ผู้บริหาร 2 ท่าน โดยประธานคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทนเป็นกรรมการอิสระ การประชุม

คณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทนจะจัดขึ้นอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง โดยในปี 2561 บริษัทได้จัดประชุมคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทนรวม 3 ครั้ง โดยกรรมการกำหนดค่าตอบแทนได้มีการประชุม รายละเอียด ดังนี้

รายชื่อ		จำนวนครั้งที่เข้าประชุม / จำนวนการประชุมทั้งปี 2561		
		รวม	ด้วยตนเอง	ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์
นายจุลจิตต์ บุญยุค	(ประธานและกรรมการอิสระ)	3/3	3	-
นางกมลวรรณ วิบุลากร	(กรรมการอิสระ)	3/3	2	1
นางชนัญญารักษ์ เพ็ชรรัตน์	(กรรมการอิสระ)	2/3	1	1
นายฮาทุน บวรเช็ก เซิร์ล	(กรรมการที่ไม่ใช่ผู้บริหาร)	2/3	1	1
นายทุนนาร์ โจอิน เบอร์เทลเซน ¹	(กรรมการที่ไม่ใช่ผู้บริหาร)	2/2	2	-

หมายเหตุ (1) นายทุนนาร์ โจอิน เบอร์เทลเซน เข้าดำรงตำแหน่งกรรมการกำหนดค่าตอบแทนแทนนายทอเร่ จอห์นเซน (ซึ่งลาออกจากกรรมการเป็นกรรมการเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2561) มีผลตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2561 ตามมติคณะกรรมการบริษัทครั้งที่ 1/2561 ซึ่งประชุมเมื่อวันที่ 30 มกราคม 2561

ในปี 2561 คณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทนได้ทำหน้าที่รับผิดชอบในการพิจารณาให้คำแนะนำเกี่ยวกับค่าตอบแทนสำหรับประธานกรรมการและกรรมการอื่น ๆ สองท่านและเสนอค่าตอบแทนและโบนัสของประธานเจ้าหน้าที่บริหาร สัตยญาจัง ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร และให้การสนับสนุนให้บริษัทมีแนวทางในการกำหนดค่าตอบแทนที่สอดคล้องกับนโยบายของบริษัทและแผนพัฒนามูลค่าของบริษัท เป็นต้น

อนึ่ง ในการประชุมสามัญผู้ถือหุ้นประจำปี 2561 ที่ประชุมผู้ถือหุ้นมีมติอนุมัติค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทและคณะกรรมการชุดย่อยสำหรับปี 2561 ในรูปแบบรายเดือน และเห็นควรให้งดจ่ายค่าตอบแทนกรรมการในรูปแบบเบี้ยประชุม โดยคงเหลือการจ่ายในรูปแบบค่าตอบแทนรายเดือนอย่างเดียว เป็นจำนวนไม่เกิน 13,802,400 บาท ซึ่งเป็นวงเงินเดียวกับปี 2560 โดยบริษัทไม่มีค่าตอบแทนกรรมการในรูปแบบอื่นได้อีก มีรายละเอียดดังนี้

ตำแหน่ง	โครงสร้างค่าตอบแทนกรรมการ (บาท)	
	ค่าตอบแทนรายเดือน	
ประธานกรรมการ	320,000	
กรรมการอิสระ	110,000	
กรรมการ (ผู้แทนจาก กสท)	19,200	
ประธานกรรมการตรวจสอบ	67,000	
กรรมการตรวจสอบ	50,000	
ประธานกรรมการกำหนดค่าตอบแทน / ประธานกรรมการสรรหา / ประธานกรรมการกำกับดูแลกิจการ	34,000	
กรรมการกำหนดค่าตอบแทน / กรรมการสรรหา / กรรมการกำกับดูแลกิจการ	17,000	

ในการพิจารณาค่าตอบแทนของประธานเจ้าหน้าที่บริหาร คณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทนจะพิจารณาจากผลการดำเนินงานของประธานเจ้าหน้าที่บริหารในปีที่ผ่านมา โดยประเมินตามดัชนีชี้วัด (Key Performance Indicators) ที่กำหนดไว้ ซึ่งในแต่ละหมวดจะมีการให้น้ำหนักที่แตกต่างกัน

คณะกรรมการสรรหา

คณะกรรมการสรรหาประกอบด้วยกรรมการ 5 ท่าน โดยมีกรรมการอิสระ เกินกว่ากึ่งหนึ่งคือจำนวน 3 ท่าน และกรรมการที่ไม่ใช่ผู้บริหาร 2 ท่าน โดยประธานคณะกรรมการสรรหาเป็นกรรมการอิสระ การประชุมคณะกรรมการสรรหาจะจัดขึ้น อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง โดยในปี 2561 บริษัทได้จัดประชุมคณะกรรมการสรรหารวม 5 ครั้ง โดยมีกรรมการสรรหาเข้าร่วมประชุมดังนี้

รายชื่อ		จำนวนครั้งที่เข้าประชุม / จำนวนการประชุมทั้งปี 2561		
		รวม	ด้วยตนเอง	ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์
นายสตีเฟ่น วูดรฟ ฟอร์ดแฮม	(ประธานและกรรมการอิสระ)	5/5	3	2
นายจุลจิตต์ บุญยเกตุ	(กรรมการอิสระ)	4/5	2	2
นางชนัญญารักษ์ เพ็ชรรัตน์	(กรรมการอิสระ)	5/5	5	-
นายอาทูน บรวะเช็ก เซิร์ล	(กรรมการที่มิใช่ผู้บริหาร)	4/5	2	2
นายทุนนาร์ โจอิน เบอร์เทเลน ¹	(กรรมการที่มิใช่ผู้บริหาร)	4/4	4	-

หมายเหตุ (1) นายทุนนาร์ โจอิน เบอร์เทเลน เข้าดำรงตำแหน่งกรรมการสรรหาแทนนายทอร์ จอห์นเซน (ซึ่งลาออกจากกรรมการเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2561) มีผลตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2561 ตามมติคณะกรรมการบริษัทครั้งที่ 1/2561 ซึ่งประชุมเมื่อวันที่ 30 มกราคม 2561

ในปี 2561 คณะกรรมการสรรหาได้ทำหน้าที่รับผิดชอบในการพิจารณาสรรหาบุคคลเพื่อเสนอชื่อให้แต่งตั้งเป็นกรรมการและผู้บริหารระดับสูงของบริษัทและบริษัทย่อย นอกจากนี้ คณะกรรมการสรรหายังทำหน้าที่พิจารณาและให้ข้อเสนอแนะผลการประเมินการปฏิบัติงานของคณะกรรมการและรับทราบการปรับโครงสร้างองค์กรและแผนสืบทอดตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงของบริษัท เป็นต้น

คณะกรรมการกำกับดูแลกิจการ

คณะกรรมการกำกับดูแลกิจการประกอบด้วยกรรมการ 5 ท่าน โดยมีกรรมการอิสระ เกินกว่ากึ่งหนึ่งคือจำนวน 3 ท่าน และกรรมการที่มิใช่ผู้บริหาร 2 ท่าน โดยประธานคณะกรรมการกำกับดูแลกิจการเป็นกรรมการอิสระ การประชุมคณะกรรมการกำกับดูแลกิจการจะจัดขึ้นอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง โดยในปี 2561 บริษัทได้จัดประชุมคณะกรรมการกำกับดูแลกิจการรวม 2 ครั้งโดยมีกรรมการกำกับดูแลกิจการเข้าร่วมประชุม ดังนี้

รายชื่อ		จำนวนครั้งที่เข้าประชุม / จำนวนการประชุมทั้งปี 2561		
		รวม	ด้วยตนเอง	ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์
นางชนัญญารักษ์ เพ็ชรรัตน์	(ประธานและกรรมการอิสระ)	2/2	2	-
นายสตีเฟ่น วูดรฟ ฟอร์ดแฮม	(กรรมการอิสระ)	2/2	1	1
นางกมลวรรณ วิบุลากร	(กรรมการอิสระ)	1/2	1	-
นายอาทูน บรวะเช็ก เซิร์ล	(กรรมการที่มิใช่ผู้บริหาร)	2/2	1	1
นายทุนนาร์ โจอิน เบอร์เทเลน ¹	(กรรมการที่มิใช่ผู้บริหาร)	1/2	1	-

หมายเหตุ (1) นายทุนนาร์ โจอิน เบอร์เทเลน เข้าดำรงตำแหน่งกรรมการกำกับดูแลกิจการแทนนายทอร์ จอห์นเซน (ซึ่งลาออกจากกรรมการเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2561) มีผลตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2561 ตามมติคณะกรรมการบริษัทครั้งที่ 1/2561 ซึ่งประชุมเมื่อวันที่ 30 มกราคม 2561

ในปี 2561 คณะกรรมการกำกับดูแลกิจการได้ทำหน้าที่พัฒนาและส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลและเป็นที่ยอมรับของผู้ถือหุ้น นักลงทุน หน่วยงานกำกับดูแล และผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ

(5) การพัฒนากรรมการและผู้บริหาร

ในการแต่งตั้งกรรมการใหม่ บริษัทจะจัดเตรียมข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจและนโยบายการกำกับดูแลกิจการของบริษัทให้แก่กรรมการรวมทั้งจัดให้มีการประชุมร่วมกับผู้บริหาร เพื่อให้กรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งใหม่มีความคุ้นเคยกับธุรกิจและการกำกับดูแลกิจการของบริษัท นอกจากนี้ บริษัทยังส่งเสริมให้กรรมการของบริษัทเข้าร่วมอบรมในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการซึ่งจัดโดยสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทยและสถาบันผู้เชี่ยวชาญอื่น ๆ โดยบริษัทจะแจ้งให้กรรมการทราบเกี่ยวกับหลักสูตรการฝึกอบรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นประโยชน์กับกรรมการในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะกรรมการบริษัทได้ดียิ่งขึ้น ปัจจุบัน บริษัทมีกรรมการเข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรของสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทยแล้วจำนวน 7 ท่าน ทั้งนี้ รายละเอียดเกี่ยวกับการอบรมของกรรมการแสดงอยู่ภายใต้หัวข้อ “ประวัติของคณะกรรมการ”

อนึ่ง บริษัทมีการประเมินผลงานและทักษะของผู้บริหารอย่างสม่ำเสมอ โดยผลจากการประเมินจะถูกนำไปใช้ในการจัดทำแผนการพัฒนาของผู้บริหารแต่ละราย ทั้งนี้ ในการพัฒนาผู้บริหาร บริษัทได้จัดให้มีหลักสูตรการฝึกอบรมต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกบริษัท รายละเอียดเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาทรัพยากรบุคคลแสดงอยู่ภายใต้หัวข้อ “โครงสร้างการจัดการ – นโยบายการพัฒนาทรัพยากรบุคคล”

(6) แผนสืบทอดตำแหน่งสำหรับผู้บริหารระดับสูง

คณะกรรมการบริษัทกำหนดให้ กลุ่ม People มีหน้าที่ในการจัดให้มีแผนสืบทอดตำแหน่ง (Succession Plan) สำหรับการสืบทอดตำแหน่งประธานเจ้าหน้าที่บริหาร โดยพิจารณาบุคคลที่มีคุณสมบัติ ความรู้ และความสามารถเหมาะสมต่อการบริหารจัดการกิจการของบริษัท โดยฝ่ายบริหารเป็นผู้นำเสนอแผนสืบทอดตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงต่อคณะกรรมการสรรหาและคณะกรรมการบริษัท เพื่อพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะถึงความเหมาะสมของแผนสืบทอดตำแหน่งดังกล่าว

คณะกรรมการบริษัทและคณะกรรมการชุดย่อย

โครงสร้างคณะกรรมการของบริษัทประกอบด้วย คณะกรรมการบริษัท และ คณะกรรมการชุดย่อย ได้แก่ คณะกรรมการตรวจสอบ คณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทน คณะกรรมการสรรหา และคณะกรรมการกำกับดูแลกิจการ โดยมีขอบเขตอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

คณะกรรมการบริษัท

อำนาจ หน้าที่ และความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริษัทกำหนดไว้โดยอ้างอิงกับ พ.ร.บ. บริษัทมหาชนจำกัด พ.ร.บ. หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ข้อบังคับของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และข้อบังคับของบริษัท

อำนาจ หน้าที่ และความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริษัท รวมทั้งอำนาจในการพิจารณาอนุมัติ มีดังนี้

- (1) ปฏิบัติและรับผิดชอบหน้าที่ของตนด้วยความระมัดระวังและความซื่อสัตย์สุจริต โดยคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของบริษัทและผู้ถือหุ้น
- (2) มีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการกิจการของบริษัท กำหนดกลยุทธ์และแผนการดำเนินธุรกิจระยะยาว จัดระบบโครงสร้างองค์กรที่เหมาะสมและกำกับดูแลการดำเนินงานธุรกิจในแต่ละวัน
- (3) อนุมัติกำหนดทิศทาง วิสัยทัศน์ มูลค่า และความคาดหวังในการเป็นผู้นำของบริษัท
- (4) พิจารณาอนุมัติตัดสินใจในการเข้าทำธุรกรรมที่สำคัญและดำเนินการใด ๆ และในบางกรณี มอบอำนาจในการตัดสินใจให้บุคคลอื่นโดยเป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องวัตถุประสงค์ของบริษัท ข้อบังคับของบริษัท มติที่ประชุมผู้ถือหุ้น รวมถึงนโยบายการกำกับดูแลกิจการของบริษัท
- (5) ดำเนินการให้บริษัทปฏิบัติตามหลักเกณฑ์อันเป็นที่ยอมรับทั่วไปเกี่ยวกับการกำกับดูแลและการควบคุมกิจการอย่างมีประสิทธิภาพ
- (6) อนุมัติให้ความเห็นชอบและควบคุมดูแลเป้าหมาย กลยุทธ์และแผนการดำเนินงาน รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ในเป้าหมายและกลยุทธ์และแผนการดำเนินงานดังกล่าว
- (7) จัดให้มีรายงานการประกอบกิจการและการเงินของบริษัทซึ่งถูกต้องและครบถ้วนให้แก่ผู้ถือหุ้นและผู้ลงทุนโดยทั่วไป
- (8) ติดตามตรวจสอบการควบคุมภายในเกี่ยวกับการจัดทำรายงานทางการเงิน (Internal Control over Financial Reporting) อย่างเพียงพอเพื่อการกำกับดูแลเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ข้อกำหนดทางกฎหมาย และนโยบายการกำกับดูแลกิจการของบริษัท
- (9) ประเมินและหารือเกี่ยวกับโครงสร้างทุนที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด (Optimal Capital Structure) นโยบายการจ่ายเงินปันผล กลยุทธ์ในการจัดหาเงินทุน และการจัดสัดส่วนเงินทุนที่เหมาะสม (Optimal Funding Composition) เป็นประจำ
- (10) พิจารณาและอนุมัติการจ่ายเงินปันผลระหว่างกาลให้ผู้ถือหุ้นเป็นครั้งคราว เมื่อเห็นว่าบริษัทมีกำไรสมควรพอที่จะทำเช่นนั้น
- (11) มีหน้าที่รับผิดชอบในการตรวจทานร่างงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนประจำปี ซึ่งจัดทำโดยคณะผู้บริหาร โดยตรวจทานให้แน่ใจว่า งบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนประจำปีจัดทำขึ้นอย่างถูกต้องและครบถ้วนและสะท้อนสถานะทางการเงินของบริษัทและผลประโยชน์โดยรวม ทั้งนี้เพื่อประโยชน์แก่ผู้ถือหุ้นและผู้ลงทุนทั่วไป
- (12) จัดทำรายงานประจำปีร่วมกับคณะผู้บริหาร
- (13) พิจารณา อนุมัติ และกำหนดโครงสร้างการดำเนินงานโดยรวมของบริษัท และบริษัทย่อยหลัก

- (14) วางแผนเชิงรุกเพื่อบริหารความเสี่ยงและจัดการกับความเสี่ยงทางธุรกิจที่สำคัญของบริษัท โดยจะต้องพิจารณาความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ การดำเนินงาน (ทางการเงินและอื่น ๆ) และทางกฎหมายเป็นสำคัญ
- (15) ดำเนินการให้ธุรกรรมที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ของคณะผู้บริหาร คณะกรรมการบริษัท และผู้ถือหุ้น รวมถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องกับบุคคลดังกล่าวนั้น ทำขึ้นเช่นเดียวกับการทำธุรกรรมปกติกับบุคคลภายนอก (Arm's Length Basis) ภายใต้เงื่อนไขทางการค้าปกติ และไม่มีผลกระทบต่อผลประโยชน์ของบริษัทและผู้ถือหุ้นรายย่อย
- (16) จัดให้บริษัทมีการควบคุมภายในที่เพียงพอและเหมาะสม และจัดตั้งหน่วยงานตรวจสอบภายในเพื่อติดตามตรวจสอบการควบคุมภายในของบริษัท และรายงานความล้มเหลวหรือจุดอ่อนในการควบคุมต่าง ๆ ที่สำคัญ รวมถึงเสนอแนะวิธีการแก้ไข
- (17) จัดเตรียมวาระและความเห็นที่จะเสนอต่อที่ประชุมผู้ถือหุ้น
- (18) สรรหาผู้ที่จะดำรงตำแหน่งกรรมการที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มศักยภาพของคณะกรรมการบริษัท และบริษัทย่อยหลัก
- (19) พิจารณาและเสนอคำตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทเพื่อให้ผู้ถือหุ้นพิจารณาอนุมัติ
- (20) มีอำนาจแต่งตั้งและถอดถอนประธานเจ้าหน้าที่บริหารของบริษัท ติดตามตรวจสอบและจัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของประธานเจ้าหน้าที่บริหารเป็นรายปี
- (21) ติดตามตรวจสอบให้มีการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านความปลอดภัยและการป้องกัน บุคลากร ข้อมูล และสินทรัพย์อื่น ๆ ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ
- (22) ดำเนินการให้บริษัทมีขั้นตอนกระบวนการที่เพียงพอสำหรับการป้องกันมิให้บริษัทเกี่ยวข้องกับการทุจริตคอร์รัปชัน
- (23) จัดให้มีการประเมินผลงาน หน้าที่ และความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ของตน

เรื่องสำคัญที่ส่งมอบให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการบริษัทในการพิจารณาอนุมัติโดยหลักมีดังนี้

- (1) กลยุทธ์ แผนธุรกิจ ตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน
- (2) ค่าใช้จ่ายฝ่ายทุนและค่าใช้จ่ายที่เกินกว่าวงเงินที่กำหนด
- (3) การลงทุนในธุรกิจใหม่และการขายเงินลงทุน
- (4) โครงสร้างองค์กรและการแต่งตั้งประธานเจ้าหน้าที่บริหารและผู้บริหารระดับสูง
- (5) แผนการสืบทอดตำแหน่งของผู้บริหารระดับสูง
- (6) คำตอบแทนของผู้บริหารระดับสูง
- (7) การแต่งตั้งกรรมการ ผู้บริหารระดับสูง และประธานเจ้าหน้าที่บริหารฝ่ายการเงินของบริษัทย่อย
- (8) การตกลงเข้าทำสัญญาที่สำคัญ และ กิจการที่มีนัยสำคัญ
- (9) การฟ้องร้องและดำเนินคดีที่สำคัญ
- (10) นโยบายที่สำคัญ
- (11) การเข้าผูกพันเงื่อนไขการกู้ยืมเงินและวงเงินสินเชื่อจากธนาคารและสถาบันการเงิน
- (12) นโยบายการจ่ายเงินปันผล การจ่ายเงินปันผลระหว่างกาล และการเสนอขออนุมัติจ่ายเงินปันผลต่อที่ประชุมสามัญผู้ถือหุ้นประจำปี

คณะกรรมการตรวจสอบ

คณะกรรมการตรวจสอบประกอบด้วยกรรมการอิสระ 3 ท่าน ดังนี้

รายชื่อกรรมการ	ตำแหน่ง
นางกมลวรรณ วิบุลากร (กรรมการอิสระ)	ประธานคณะกรรมการตรวจสอบ
นายจุลจิตต์ บุญยเกตุ (กรรมการอิสระ)	กรรมการตรวจสอบ
นายสตีเฟ่น วูดรฟฟ์ ฟอร์ดแฮม (กรรมการอิสระ)	กรรมการตรวจสอบ

กรรมการตรวจสอบมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับ “กรรมการอิสระ” และไม่เป็นกรรมการที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการบริษัทให้ตัดสินใจในการดำเนินงานของบริษัท บริษัทใหญ่ บริษัทย่อย บริษัทร่วม หรือนิติบุคคลที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ และไม่เป็นกรรมการของบริษัทจดทะเบียนซึ่งเป็นบริษัทใหญ่ บริษัทย่อย หรือบริษัทร่วมของบริษัททั้งนี้ นายจุลจิตต์ บุญยเกตุ และนางกมลวรรณ วิบุลากร เป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ด้านการบัญชีเพียงพอที่จะทำหน้าที่ในการสอบทานความน่าเชื่อถือของงบการเงินของบริษัท

หน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการตรวจสอบมีดังนี้

- (1) สอบทานกระบวนการรายงานทางการเงินของบริษัทเพื่อให้มีการรายงานทางการเงินอย่างถูกต้องและเพียงพอ
- (2) สอบทานให้บริษัทมีระบบการควบคุมภายในและระบบการตรวจสอบภายในที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ซึ่งครอบคลุมถึงการควบคุมภายในทางด้านการบัญชีการเงินการดำเนินงาน และการปฏิบัติตามกฎหมายกฎระเบียบรวมถึงนโยบายการบริหารความเสี่ยงและระบบการควบคุมต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นโดยผู้บริหารของบริษัท โดยมีการสอบทานอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง โดยผู้ตรวจสอบภายในและ/หรือผู้สอบบัญชีอิสระ
- (3) สอบทานความมีประสิทธิภาพของหน่วยงานตรวจสอบภายใน โดยพิจารณาถึงความเพียงพอของหน่วยงานตรวจสอบภายในอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง โดยให้สัมภาษณ์การดำเนินงานต่าง ๆ อย่างเพียงพอ และหน่วยงานอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสมในองค์กร
- (4) พิจารณาความเป็นอิสระของหน่วยงานตรวจสอบภายใน ตลอดจนให้ความเห็นชอบในการพิจารณาแต่งตั้ง โยกย้าย และเลิกจ้างหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในหรือหน่วยงานอื่นใดที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการตรวจสอบภายใน
- (5) สอบทานให้บริษัทปฏิบัติตาม พ.ร.บ. หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ข้อกำหนด ก.ล.ด. และของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยรวมถึงกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของบริษัท
- (6) พิจารณาคัดเลือกและเสนอแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีความเป็นอิสระเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้สอบบัญชีของบริษัท เสนอคำตอบแทนและเงื่อนไขการทำงานของบุคคลดังกล่าว (หมายความว่ารวมถึงการเสนอถอดถอนผู้ที่ขาดคุณสมบัติในการทำหน้าที่เป็นผู้สอบบัญชี) รวมทั้งเข้าร่วมประชุมกับผู้สอบบัญชีโดยไม่มีฝ่ายจัดการเข้าร่วมประชุมอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

- (7) สอบทานความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชีของบริษัทเป็นรายปี
- (8) สอบทานขอบเขต ผลงาน ความคุ้มค่า ความเป็นอิสระและความเที่ยงธรรมของผู้สอบบัญชีของบริษัท
- (9) สอบทานการจัดการให้มีช่องทางสำหรับพนักงานที่สามารถแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับความผิดปกติในเรื่องรายงานทางการเงินหรือเรื่องอื่น ๆ โดยการแจ้งดังกล่าวจะถูกรับเป็นความลับ รวมถึงการจัดให้มีการสืบสวนและติดตามผลในเรื่องที่รับแจ้งอย่างเหมาะสม
- (10) สอบทานรายการที่เกี่ยวข้องกัน ธุรกิจกับผู้มีส่วนได้เสีย หรือรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ ให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อกำหนดของ ก.ล.ด. และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ทั้งนี้ เพื่อให้มั่นใจว่ารายการดังกล่าวสมเหตุสมผลและเป็นประโยชน์สูงสุดต่อบริษัท
- (11) จัดทำรายงานของคณะกรรมการตรวจสอบโดยเปิดเผยไว้ในรายงานประจำปีของบริษัท ซึ่งรายงานดังกล่าวต้องลงนามโดยประธานคณะกรรมการตรวจสอบ และอย่างน้อยต้องประกอบด้วยข้อมูลดังต่อไปนี้
  - ความเห็นเกี่ยวกับความถูกต้อง ครบถ้วน เป็นที่เชื่อถือได้ของรายงานทางการเงินของบริษัท
  - ความเห็นเกี่ยวกับความเพียงพอของระบบการควบคุมภายในของบริษัท
  - ความเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตาม พ.ร.บ. หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ข้อกำหนดของ ก.ล.ด. และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของบริษัท
  - ความเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของผู้สอบบัญชี
  - ความเห็นเกี่ยวกับรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์
  - จำนวนการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบและการเข้าร่วมประชุมของกรรมการตรวจสอบแต่ละท่าน
  - ความเห็นหรือข้อสังเกตโดยรวมที่คณะกรรมการตรวจสอบได้รับจากการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย
  - รายการอื่นที่เห็นว่าผู้ถือหุ้นและผู้ลงทุนทั่วไปควรทราบภายใต้ขอบเขตหน้าที่และความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการบริษัท
- (12) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการบริษัทมอบหมายด้วยความเห็นชอบจากคณะกรรมการตรวจสอบ

คณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทน

คณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทนประกอบด้วยกรรมการ 5 ท่าน ดังนี้

รายชื่อกรรมการ	ตำแหน่ง
นายจุลจิตต์ บุญยเหตุ (กรรมการอิสระ)	ประธานคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทน
นางกมลวรรณ วิบุลากร (กรรมการอิสระ)	กรรมการกำหนดค่าตอบแทน
นางชนัญญารักษ์ เพ็ชรรัตน์ (กรรมการอิสระ)	กรรมการกำหนดค่าตอบแทน
นายฮาทุน บวรเชิฐ เซิร์ล (กรรมการที่ไม่ใช่ผู้บริหาร)	กรรมการกำหนดค่าตอบแทน
นายทุนนาร์ โจอิน เบอร์เทลเซน (กรรมการที่ไม่ใช่ผู้บริหาร)	กรรมการกำหนดค่าตอบแทน

หน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทนมีดังนี้

- (1) สอบทานและเสนอค่าตอบแทนของประธานกรรมการและกรรมการอื่น ๆ
- (2) สอบทานและอนุมัติค่าตอบแทนของประธานเจ้าหน้าที่บริหาร
- (3) สอบทานความเหมาะสมของนโยบายกำหนดค่าตอบแทน
- (4) สอบทานเพื่อให้มั่นใจว่าการเปิดเผยค่าตอบแทนทุกประเภทเป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- (5) รายงานต่อคณะกรรมการบริษัทเกี่ยวกับค่าตอบแทนของประธานเจ้าหน้าที่บริหาร (รวมถึงค่าจ้าง เงินโบนัส ค่าตอบแทนในรูปหุ้น และสิทธิในการได้รับเงินเกษียณอายุหรือเงินชดเชย) ทั้งนี้ ตามนโยบายกำหนดค่าตอบแทน และพิจารณาว่าองค์ประกอบของค่าตอบแทนใดต้องได้รับการอนุมัติจากผู้ถือหุ้นหรือไม่

- (6) สอบทานสิทธิตามสัญญาที่ประธานเจ้าหน้าที่บริหารจะได้รับจากการยกเลิกสัญญาจ้าง และเงินที่จ่ายหรือเสนอว่าจะจ่าย เพื่อพิจารณาว่าสมเหตุสมผลกับสถานการณ์หรือไม่
- (7) เสนอรายงานการประจักษ์ของคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทนต่อคณะกรรมการบริษัทและรายงานการดำเนินงานของคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทนและข้อเสนอแนะที่เหมาะสมต่อคณะกรรมการบริษัท
- (8) จัดทำรายงานของคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทนไว้ในรายงานประจำปีของบริษัท โดยเปิดเผยโครงสร้างและการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทน
- (9) สอบทานเป็นประจำทุกปีและปรับปรุงกฎบัตรของคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทนเพื่อให้คณะกรรมการบริษัทอนุมัติ
- (10) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการบริษัทมอบหมาย

คณะกรรมการสรรหา

คณะกรรมการสรรหาประกอบด้วยกรรมการ 5 ท่าน ดังนี้

รายชื่อกรรมการ	ตำแหน่ง
นายสตีเฟ่น วูดรอฟ ฟอร์ดแฮม (กรรมการอิสระ)	ประธานคณะกรรมการสรรหา
นายจุลจิตต์ บุญยเหตุ (กรรมการอิสระ)	กรรมการสรรหา
นางชนัญญารักษ์ เพ็ชรรัตน์ (กรรมการอิสระ)	กรรมการสรรหา
นายฮาทุน บวรเชิฐ เซิร์ล (กรรมการที่ไม่ใช่ผู้บริหาร)	กรรมการสรรหา
นายทุนนาร์ โจอิน เบอร์เทลเซน (กรรมการที่ไม่ใช่ผู้บริหาร)	กรรมการสรรหา

หน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการสรรหามีดังนี้

- (1) ให้คำแนะนำเกี่ยวกับผู้มีคุณสมบัติที่จะได้รับการเลือกตั้งให้เป็นกรรมการของบริษัทและบริษัทย่อย โดยเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการบริษัทเพื่อพิจารณาอนุมัติ
- (2) ให้คำแนะนำเกี่ยวกับผู้มีคุณสมบัติที่จะได้รับการเลือกตั้งให้เป็นประธานเจ้าหน้าที่บริหาร และรองประธานเจ้าหน้าที่บริหาร กลุ่มการเงินของบริษัทและบริษัทย่อย

- (3) พิจารณาโครงสร้าง ขนาด และองค์ประกอบของคณะกรรมการโดยพิจารณาจากความต้องการในปัจจุบันและการพัฒนาในอนาคตของบริษัท และให้คำแนะนำต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนตามที่เห็นว่าจำเป็น โดยคำนึงถึงประโยชน์ของผู้ถือหุ้นทุกฝ่าย รวมถึงความเชี่ยวชาญ ความสามารถ และความหลากหลายที่บริษัทต้องการ
- (4) ให้ความสำคัญกับการประเมินผลงานของตนเองของกรรมการและให้ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขตามที่เห็นว่าจำเป็น

- (5) ตรวจสอบเพื่อให้แน่ใจว่าได้มีการดำเนินการตามขั้นตอนเพื่อให้ผู้ถือหุ้นได้มีโอกาสเสนอชื่อผู้ที่มีคุณสมบัติเพื่อดำรงตำแหน่งกรรมการ
- (6) ในการประเมินผู้ที่มีคุณสมบัติเพื่อดำรงตำแหน่งคณะกรรมการทุกครั้งจะต้องพิจารณาว่าผู้ที่มีคุณสมบัติดังกล่าวมีประสบการณ์ คุณสมบัติและความสามารถที่จำเป็นหรือไม่
- (7) พิจารณาความจำเป็นในการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการตามวาระ
- (8) ชี้แจงเหตุผลในการให้คำแนะนำของตน และแจ้งผลการออกเสียงคัดค้าน (หากมี) ไว้ในคำแนะนำดังกล่าวข้างต้น

- (9) ดำเนินการให้บริษัทปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการแต่งตั้งและคุณสมบัติของคณะกรรมการ
- (10) กำหนดหลักเกณฑ์ในการรับช่วงตำแหน่งคณะกรรมการ และการแต่งตั้งผู้บริหารหลัก ตามที่เห็นสมควร
- (11) จัดให้มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานต่าง ๆ ของคณะกรรมการสรรหาตามสมควร
- (12) จัดให้มีการประเมินผลงาน หน้าที่ และความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ของตนปีละหนึ่งครั้ง

คณะกรรมการกำกับดูแลกิจการ

คณะกรรมการกำกับดูแลกิจการประกอบด้วยกรรมการ 5 ท่าน ดังนี้

รายชื่อกรรมการ	ตำแหน่ง
นางชนัญญารักษ์ เพ็ชรรัตน์ (กรรมการอิสระ)	ประธานคณะกรรมการกำกับดูแลกิจการ
นายสตีเฟ่น วูดรฟ พอร์ดแฮม (กรรมการอิสระ)	กรรมการกำกับดูแลกิจการ
นางกมลวรรณ วิบุลากร (กรรมการอิสระ)	กรรมการกำกับดูแลกิจการ
นายอาทูน บรวัชเชิธ เซิร์ล (กรรมการที่ไม่ใช่ผู้บริหาร)	กรรมการกำกับดูแลกิจการ
นายทุนนาร์ โจอิน เบอร์เทเลน (กรรมการที่ไม่ใช่ผู้บริหาร)	กรรมการกำกับดูแลกิจการ

หน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการกำกับดูแลกิจการมีดังนี้

- (1) กำกับดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามหลักการอันเป็นที่ยอมรับทั่วไปสำหรับการกำกับดูแลและการควบคุมกิจการอย่างมีประสิทธิภาพ และดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการกำกับดูแลกิจการที่ดี
- (2) กำหนดและดำรงไว้ซึ่งนโยบายและกระบวนการการกำกับดูแลกิจการที่เหมาะสม
- (3) ดำเนินการให้มีการบังคับใช้และปฏิบัติตามนโยบายและกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกำกับดูแลกิจการที่คณะกรรมการได้อนุมัติ เพื่อให้มีการกำกับดูแลกิจการในบริษัท และบริษัทย่อยทั้งหมดซึ่งบริษัทมีอำนาจควบคุม ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม
- (4) กำกับดูแลให้ประธานเจ้าหน้าที่บริหารประเมินผลการบังคับใช้และปฏิบัติตามนโยบายและกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกำกับดูแลกิจการและรายงานต่อคณะกรรมการอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง
- (5) ตรวจสอบและรายงานต่อคณะกรรมการในเรื่องสำคัญต่างๆ ผลการตรวจสอบและคำแนะนำเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการ
- (6) ชี้แจงเหตุผลในการให้คำแนะนำของตน และแจ้งผลการออกเสียงคัดค้าน (หากมี) ไว้ในคำแนะนำดังกล่าว
- (7) ดำเนินการให้บริษัทปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลกิจการที่ดี
- (8) จัดให้มีการเปิดเผยข้อมูลอย่างเหมาะสมเกี่ยวกับการดำเนินงานต่าง ๆ ของตน และหลักปฏิบัติเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการของบริษัท
- (9) จัดให้มีการประเมินผลงาน หน้าที่ และความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ของตนปีละหนึ่งครั้ง

ฝ่ายบริหาร

คณะกรรมการบริษัทได้กำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการและฝ่ายบริหารไว้แยกจากกันอย่างชัดเจน กล่าวโดยสรุปคือ คณะกรรมการบริษัทมีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบายและติดตามการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหาร และฝ่ายบริหารมีอำนาจหน้าที่ในการนำนโยบายไปปฏิบัติ และรายงานผลการปฏิบัติงานต่อคณะกรรมการบริษัท

คณะกรรมการบริษัทได้กำหนดนโยบายการมอบอำนาจ (Policy on Delegation of Authority) เป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งว่าด้วยการมอบอำนาจระหว่างคณะกรรมการและฝ่ายบริหาร โดยกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่และอำนาจอนุมัติของคณะกรรมการและฝ่ายบริหารไว้อย่างชัดเจน

ประธานเจ้าหน้าที่บริหารเป็นผู้ดำรงตำแหน่งบริหารสูงสุดของบริษัทโดยมีอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบโดยสรุปดังนี้

- (1) รับผิดชอบในการบริหารจัดการกิจการของบริษัท โดยจะต้องปฏิบัติตามแนวทางและมติของคณะกรรมการบริษัท รวมถึงนโยบายการกำกับดูแลกิจการของบริษัท
- (2) มีอำนาจตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ที่ไม่อยู่ในอำนาจการตัดสินใจของคณะกรรมการบริษัท ให้เป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คำสั่งหรือมติของคณะกรรมการบริษัท ประธานเจ้าหน้าที่บริหารจะต้องดำเนินการตามสมควรเพื่อให้บริษัทดำเนินกิจการและพัฒนาธุรกิจให้เป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ข้อบังคับของบริษัท มติของที่ประชุมผู้ถือหุ้นหรือคณะกรรมการบริษัท
- (3) จัดรูปแบบองค์กรของบริษัท และการจัดสรรบุคลากรให้เป็นไปตามแนวทางที่คณะกรรมการบริษัทกำหนด

- (4) ดำเนินการให้บริษัทปฏิบัติตามหลักเกณฑ์อันเป็นที่ยอมรับทั่วไปเกี่ยวกับการกำกับดูแลและการควบคุมกิจการอย่างมีประสิทธิภาพ
- (5) ให้ความเห็นชอบและควบคุมดูแลงบประมาณและแผนการดำเนินงาน รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ในงบประมาณและแผนการดำเนินงานดังกล่าว
- (6) วางแผนการบริหารความเสี่ยงภายในองค์กรเพื่อจัดการกับความเสียหายทางธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับบริษัท โดยพิจารณาความเสี่ยงทางด้านกลยุทธ์ การดำเนินงาน และกฎหมาย และจัดตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการความเสี่ยงซึ่งประกอบด้วยฝ่ายบริหารของบริษัท เพื่อทำหน้าที่ให้การสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของประธานเจ้าหน้าที่บริหาร
- (7) เสนอแผนกลยุทธ์การดำเนินธุรกิจของบริษัทและบริษัทย่อยหลักต่อคณะกรรมการบริษัทเพื่อขอความเห็นชอบ และเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหในเรื่องอื่น ๆ ที่มีนัยสำคัญในเชิงกลยุทธ์ของบริษัท
- (8) ดำเนินการให้ธุรกรรมที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ของคณะผู้บริหาร คณะกรรมการบริษัท และผู้ถือหุ้น รวมถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องกับบุคคลดังกล่าวนั้น ทำขึ้นเสมือนเป็นการทำธุรกรรมปกติกับบุคคลภายนอก (Arm's Length Basis) ภายใต้เงื่อนไขทางการค้าปกติ และไม่มีผลกระทบต่อผลประโยชน์ของบริษัทและผู้ถือหุ้นรายย่อย
- (9) จัดให้บริษัทมีการควบคุมภายในที่เพียงพอและเหมาะสม ซึ่งจะต้องเป็นส่วนหนึ่งของแผนการปฏิบัติการและขั้นตอนการดำเนินงานของบริษัท เพื่อเป็นหลักประกันตามสมควรว่า บริษัทจะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การดูแลรักษาทรัพย์สินของบริษัท ความน่าเชื่อถือของการรายงานทางการเงินทั้งภายในและภายนอกองค์กร และการปฏิบัติตามนโยบายการกำกับดูแลกิจการของบริษัท และกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง
- (10) จัดตั้งหน่วยงานตรวจสอบภายในเพื่อตรวจสอบขั้นตอนการดำเนินงานของบริษัทตามแผนการตรวจสอบภายในที่ได้รับการอนุมัติรายงานความล้มเหลวหรือจุดอ่อนในการควบคุมต่าง ๆ ที่สำคัญ และให้คำแนะนำที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ หน่วยงานตรวจสอบภายในจะต้องรายงานโดยตรงต่อคณะกรรมการตรวจสอบ
- (11) รับผิดชอบให้มีการสื่อสารและความร่วมมือกับพนักงานหรือตัวแทนพนักงานตามที่สมควร เพื่อให้เกิดธรรมเนียมปฏิบัติเชิงร่วมมือทางธุรกิจที่เชื่อถือได้ โดยคำนึงถึงประสบการณ์และมุมมองความเข้าใจของพนักงานเป็นสำคัญ
- (12) มีอำนาจที่จะร้องขอให้มีการประชุมผู้ถือหุ้นและเป็นตัวแทนของบริษัท (หรือแต่งตั้งตัวแทน) ในที่ประชุมผู้ถือหุ้นของบริษัทย่อยหลัก รวมถึงการออกเสียงลงคะแนนตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการบริษัท และติดตามผลการพัฒนาธุรกิจ สถานะและผลกำไรของบริษัทย่อยหลัก
- (13) ติดตามตรวจสอบว่าการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านความปลอดภัย และการป้องกันบุคลากร ข้อมูล และสินทรัพย์อื่น ๆ มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ
- (14) จัดให้มีการจัดการ รวมถึงมาตรการบังคับที่เพียงพอต่อการที่พนักงานไม่ปฏิบัติตามนโยบายการกำกับดูแลกิจการของบริษัท (หากมี) และรายงานการไม่ปฏิบัติที่สำคัญต่อคณะกรรมการบริษัท
- (15) นำขั้นตอนกระบวนการที่เหมาะสมมาใช้เพื่อป้องกันมิให้บริษัทเกี่ยวข้องกับการทุจริตคอร์รัปชัน ทั้งนี้ ประธานเจ้าหน้าที่บริหารจะต้องทำการตรวจสอบความเสี่ยงของกระบวนการดังกล่าวเป็นรายปีและต้องดำเนินการให้มีการแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องใด ๆ ที่ตรวจพบ โดยรายงานผลการตรวจสอบดังกล่าวต่อคณะกรรมการบริษัท

เลขานุการบริษัท

หน้าที่และความรับผิดชอบของเลขานุการบริษัทกำหนดไว้โดยอ้างอิงกับ พ.ร.บ. บริษัทมหาชนจำกัด พ.ร.บ. หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์และหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียนปี 2560 ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยเลขานุการบริษัทมีหน้าที่และความรับผิดชอบดังนี้

- (1) ให้คำแนะนำด้านกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการบริษัท และการประกอบธุรกิจของบริษัท
- (2) จัดเตรียมเอกสารและข้อมูลประกอบการประชุมคณะกรรมการบริษัท และการประชุมผู้ถือหุ้น
- (3) ประสานงานและติดตามให้มีการปฏิบัติตามมติคณะกรรมการบริษัทและมติที่ประชุมผู้ถือหุ้น
- (4) จัดทำและเก็บรักษาทะเบียนกรรมการ หนังสือนัดประชุมคณะกรรมการบริษัท รายงานการประชุมคณะกรรมการบริษัท รายงานประจำปีของบริษัท หนังสือนัดประชุมผู้ถือหุ้น และรายงานการประชุมผู้ถือหุ้น
- (5) เก็บรักษารายงานการมีส่วนได้เสียที่รายงานโดยกรรมการหรือผู้บริหาร
- (6) จัดเตรียมข้อมูลและการบรรยายเกี่ยวกับธุรกิจของบริษัท รวมทั้งข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจของบริษัทให้แก่กรรมการใหม่
- (7) ดูแลกิจกรรมของคณะกรรมการบริษัทและผู้ถือหุ้น

กรรมการอิสระ

บริษัทได้กำหนดหลักเกณฑ์และคุณสมบัติของกรรมการอิสระ ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ที่เข้มงวดกว่าที่ ก.ล.ด. และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกำหนด ดังนี้

- (1) ถือหุ้นไม่เกินร้อยละ 0.5 ของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงทั้งหมดของบริษัท บริษัทใหญ่ บริษัทย่อย บริษัทร่วม หรือนิติบุคคลที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ ทั้งนี้ ให้นับรวมการถือหุ้นของผู้ที่เกี่ยวข้องของกรรมการอิสระด้วย
- (2) ไม่เคยเป็นกรรมการที่มีส่วนร่วมบริหารงาน ลูกจ้าง พนักงานที่ปรึกษาที่ได้เงินเดือนประจำ หรือผู้มีอำนาจควบคุมของบริษัท บริษัทใหญ่ บริษัทย่อย บริษัทร่วม หรือนิติบุคคลที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ เว้นแต่จะได้พ้นจากการมีลักษณะดังกล่าวมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปีก่อนการแต่งตั้ง
- (3) ไม่เป็นบุคคลที่มีความสัมพันธ์ทางสายโลหิตหรือโดยการจดทะเบียนตามกฎหมาย ในลักษณะที่เป็นบิดา มารดา คู่สมรสพี่น้อง และบุตร (รวมถึงคู่สมรสของบุตร) ของผู้บริหาร ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ผู้มีอำนาจควบคุม หรือบุคคลที่จะได้รับการเสนอให้เป็นผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจควบคุมของบริษัทหรือบริษัทย่อย
- (4) ไม่เคยมีความสัมพันธ์ทางธุรกิจกับบริษัท บริษัทใหญ่ บริษัทย่อยบริษัทร่วม หรือนิติบุคคลที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ในลักษณะที่อาจเป็นการขัดขวางการใช้วิจารณญาณอย่างอิสระของตน รวมทั้งไม่เคยเป็นหรือเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ กรรมการซึ่งไม่ใช่กรรมการอิสระ หรือผู้บริหารของผู้ที่มีความสัมพันธ์ทางธุรกิจกับบริษัท บริษัทใหญ่ บริษัทย่อยบริษัทร่วม หรือนิติบุคคลที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ เว้นแต่จะได้พ้นจากการมีลักษณะดังกล่าวมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปีก่อนการแต่งตั้ง
- (5) ไม่เคยเป็นผู้สอบบัญชีของบริษัท บริษัทใหญ่ บริษัทย่อย บริษัทร่วม หรือนิติบุคคลที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ และไม่เป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ กรรมการซึ่งไม่ใช่กรรมการอิสระ ผู้บริหารหรือหุ้นส่วนผู้จัดการ

ของสำนักงานสอบบัญชี ซึ่งมีผู้สอบบัญชีของบริษัท บริษัทใหญ่ บริษัทย่อย บริษัทร่วมหรือนิติบุคคลที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์สังกัดอยู่ เว้นแต่จะได้พ้นจากการมีลักษณะดังกล่าวมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปีก่อนการแต่งตั้ง

- (6) ไม่เคยเป็นผู้ให้บริการทางวิชาชีพใด ๆ ซึ่งรวมถึงการให้บริการเป็นที่ปรึกษา กฎหมาย หรือที่ปรึกษาทางการเงิน ซึ่งได้รับค่าบริการเกินกว่า 2 ล้านบาทต่อปีจากบริษัท บริษัทใหญ่ บริษัทย่อย บริษัทร่วม หรือนิติบุคคลที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ ทั้งนี้ ในกรณีที่ผู้ให้บริการทางวิชาชีพเป็นนิติบุคคลให้รวมถึงการเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่กรรมการซึ่งไม่ใช่กรรมการอิสระ ผู้บริหารหรือหุ้นส่วนผู้จัดการของผู้ให้บริการทางวิชาชีพนั้นด้วย เว้นแต่จะได้พ้นจากการมีลักษณะดังกล่าวมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปีก่อนการแต่งตั้ง
- (7) ไม่เป็นกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งขึ้นเพื่อเป็นตัวแทนของกรรมการของบริษัท ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ หรือผู้ถือหุ้นซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัท
- (8) ไม่มีลักษณะอื่นใดที่ทำให้ไม่สามารถให้ความเห็นอย่างเป็นอิสระเกี่ยวกับการดำเนินงานของบริษัท

การสรรหาและแต่งตั้งกรรมการอิสระแสดงอยู่ภายใต้หัวข้อ “การกำกับดูแลกิจการ – การสรรหาและแต่งตั้งกรรมการ” ข้างล่างนี้

ปัจจุบันบริษัทมีกรรมการอิสระจำนวน 4 ท่าน คิดเป็น 1 ใน 3 ของกรรมการทั้งคณะ ได้แก่ (1) นายจุลจิตต์ บุญเขต (2) นายสตีเฟ่น วูดรอฟ ฟอร์ดแฮม (3) นางกมลวรรณ วิบุลากร และ (4) นางชนัญญาธิ์นักร์ เพ็ชรรัตน์ โดยกรรมการอิสระมีความเป็นอิสระจากผู้ถือหุ้นรายใหญ่และฝ่ายบริหารของบริษัทและมีคุณสมบัติครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดข้างต้นทั้งนี้ ในรอบระยะเวลาบัญชีที่ผ่านมากรรมการอิสระไม่มีความสัมพันธ์ทางธุรกิจหรือให้บริการทางวิชาชีพแก่บริษัท

การสรรหาและแต่งตั้งกรรมการและผู้บริหารระดับสูง

การสรรหาและแต่งตั้งกรรมการ

บริษัทให้ความสำคัญกับการสรรหาและคัดเลือกกรรมการ โดยได้กำหนดคุณสมบัติของกรรมการและกรรมการอิสระของบริษัท ซึ่งสอดคล้องกับกฎหมายและข้อกำหนดของหน่วยงานกำกับดูแลที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อบังคับของบริษัท

การสรรหากรรมการของบริษัทจะพิจารณาจากประวัติการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ความรู้ ความเชี่ยวชาญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกิจการโทรคมนาคม และผลการปฏิบัติงานในฐานะกรรมการในช่วงเวลาที่ผ่านมา รวมทั้งพิจารณาจากทักษะที่ยังขาดอยู่ในคณะกรรมการ รวมถึงความหลากหลายอื่น ๆ เช่น เพศ เพื่อช่วยส่งเสริมให้คณะกรรมการบริษัทปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

คณะกรรมการบริษัทได้ตระหนักถึงการสรรหากรรมการที่มีคุณสมบัติหลากหลาย และพิจารณาถึงองค์ประกอบที่สำคัญเพื่อการพิจารณาตัดสินใจและการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ คณะกรรมการกำกับดูแลกิจการและคณะกรรมการสรรหาได้กำหนดแนวทางในการเสนอชื่อผู้สมัครเพื่อแต่งตั้งดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการของบริษัทที่มีคุณสมบัติหลากหลาย นอกจากนี้บริษัทได้พิจารณาองค์ประกอบตามที่กำหนดโดยจัดทำ Board Skill Metrix เป็นข้อมูลที่ใช้ในการคัดกรองสรรหากรรมการที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ทักษะและประสบการณ์ที่หลากหลายเหมาะสมกับธุรกิจด้านโทรคมนาคม ในปี พ.ศ. 2560 บริษัทได้ทบทวนทักษะความสามารถของกรรมการโดยแบ่งเป็น 10 ด้าน ตัวอย่างเช่น ภาวะความเป็นผู้นำ การวางแผนเชิงกลยุทธ์ ลูกค้ำและการตลาด บัญชี การเงิน เทคโนโลยีสารสนเทศ ความรู้เกี่ยวกับธุรกิจโดยตรง กฎหมาย การจัดการความเสี่ยงด้านการจัดการองค์กรและบุคลากร เป็นต้น

คณะกรรมการสรรหาเป็นผู้รับผิดชอบกระบวนการสรรหากรรมการของบริษัท ในการนี้บริษัทได้ใช้บริษัทที่ปรึกษาภายนอก (Professional Recruitment Firm) ในการสรรหากรรมการอิสระหรือพิจารณาตอบแทนกรรมการ โดยคณะกรรมการสรรหาจะพิจารณาสรรหาและคัดเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับการเป็นกรรมการของบริษัท สรุปผลการสรรหาเพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการบริษัท หรือผู้ถือหุ้นเพื่อพิจารณาอนุมัติต่อไป (แล้วแต่กรณี)

กรรมการของบริษัทจะต้องมีคุณสมบัติของการเป็นกรรมการและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กฎหมายกำหนด และจะต้องไม่ดำรงตำแหน่งกรรมการในบริษัทจดทะเบียนมากกว่า 5 บริษัท และกรรมการที่เป็นผู้บริหารจะต้องไม่ดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการในบริษัทอื่นและบริษัทจดทะเบียนมากกว่า 2 บริษัท ไม่นับรวมบริษัทย่อย บริษัทในเครือ และบริษัทร่วมทุนของบริษัท ทั้งนี้ เพื่อให้กรรมการสามารถปฏิบัติตามหน้าที่และความรับผิดชอบของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรรมการของบริษัทมีวาระการดำรงตำแหน่ง 3 ปี และกรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับเลือกตั้งให้กลับเข้าดำรงตำแหน่งอีกได้ การแต่งตั้งถอดถอน หรือการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการบริษัทเป็นไปตามข้อบังคับของบริษัท ดังนี้

- (1) คณะกรรมการบริษัทต้องประกอบด้วยกรรมการอย่างน้อย 5 ท่านและกรรมการไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนกรรมการทั้งหมดต้องมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรไทย
- (2) ให้ที่ประชุมผู้ถือหุ้นเลือกตั้งกรรมการตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้
  - ผู้ถือหุ้นหนึ่งคนมีคะแนนเสียงเท่ากับจำนวนหุ้นที่ตนถืออยู่
  - ผู้ถือหุ้นแต่ละคนจะใช้คะแนนเสียงที่มีอยู่ทั้งหมดเลือกตั้งบุคคลเพียงคนเดียวหรือหลายคนเป็นกรรมการก็ได้แต่จะแบ่งคะแนนเสียงให้แก่ผู้ใดเพียงใดไม่ได้
  - ผู้ที่ได้รับคะแนนเสียงสูงสุดเรียงตามลำดับจะได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการ ในกรณีที่ได้รับคะแนนเสียงเท่ากันเกินกว่าจำนวนกรรมการที่พึงเลือกในครั้งนั้น ให้ประธานที่ประชุมเป็นผู้ชี้ขาด
- (3) ในกรณีที่กรรมการท่านใดประสงค์จะลาออกจากตำแหน่ง ให้ยื่นใบลาออกต่อบริษัท การลาออกจะมีผลนับแต่วันที่บริษัทได้รับใบลาออก
- (4) ที่ประชุมผู้ถือหุ้นอาจลงมติให้กรรมการออกจากตำแหน่งก่อนวาระได้ โดยต้องมีคะแนนเสียงสนับสนุนไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของจำนวนผู้ถือหุ้นที่มาประชุมและมีสิทธิออกเสียง และมีหุ้นรวมกันไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดของผู้ถือหุ้นที่มาประชุมและมีสิทธิออกเสียง
- (5) ในการประชุมสามัญประจำปีทุกครั้งที่กรรมการจำนวนหนึ่งในสามของกรรมการทั้งหมดของบริษัทพ้นจากตำแหน่ง โดยให้กรรมการที่อยู่ในตำแหน่งนานที่สุดเป็นผู้ออกจากตำแหน่งก่อนกรรมการที่พ้นจากตำแหน่งไปแล้วอาจได้รับเลือกให้เข้าดำรงตำแหน่งอีกได้

การสรรหาและแต่งตั้งผู้บริหารระดับสูง

คณะกรรมการบริษัทกำหนดนโยบายและหลักเกณฑ์ในการสรรหาและแต่งตั้งบริหารระดับสูง และนโยบายในการสืบทอดตำแหน่ง โดยมีกระบวนการสรรหาที่ชัดเจนและโปร่งใส และพิจารณาจากประวัติการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ความรู้ ความสามารถ จริยธรรม และความเป็นผู้นำ โดยคณะกรรมการบริษัทได้มอบหมายให้คณะกรรมการสรรหาเป็นผู้พิจารณาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับผู้มีคุณสมบัติที่จะได้รับการเสนอชื่อและแต่งตั้งให้เป็นประธานเจ้าหน้าที่บริหาร และรองประธานเจ้าหน้าที่บริหารกลุ่มการเงินของบริษัท

การกำกับดูแลการดำเนินงานของบริษัทย่อยและบริษัทร่วม

บริษัทมีกลไกในการกำกับดูแลบริษัทย่อยและบริษัทร่วมเพื่อให้สามารถควบคุมดูแลการบริหารจัดการ การดำเนินงาน และรักษาผลประโยชน์ของบริษัท โดยบริษัทมีการแต่งตั้งผู้แทนของบริษัทเข้าดำรงตำแหน่งกรรมการและผู้บริหารระดับสูงของบริษัทเหล่านั้น ทั้งนี้ คณะกรรมการบริษัทได้มอบหมายให้คณะกรรมการสรรหาเป็นผู้พิจารณาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับผู้มีคุณสมบัติที่จะได้รับการเสนอชื่อ และแต่งตั้งให้เป็นกรรมการ ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร และรองประธานเจ้าหน้าที่บริหาร กลุ่มการเงินของบริษัทย่อยทั้งหมด

นอกจากนี้ บริษัทได้ดำเนินการเพื่อให้มั่นใจว่าอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบของกรรมการและผู้บริหารของบริษัทย่อยหลักเกณฑ์เรื่องการทำการรายการระหว่างกัน และการทำการรายการสำคัญอื่น ๆ เป็นไปในแนวทางเดียวกันกับหลักเกณฑ์ของบริษัท เพื่อให้การกำกับดูแลเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้ บริษัทได้จัดให้มีการรายงานฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัทย่อยหลักต่อคณะกรรมการของบริษัทเป็นรายไตรมาส

การใช้ข้อมูลภายใน

บริษัทตระหนักถึงความสำคัญเรื่องการรักษาความลับข้อมูลภายในเพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือผู้อื่นในทางมิชอบ ซึ่งกรรมการ ผู้บริหาร และพนักงานของบริษัทมีหน้าที่รับผิดชอบในการป้องกันมิให้บุคคลที่ไม่ได้รับอนุญาตได้รับข้อมูลที่มิได้เปิดเผยต่อสาธารณชนและป้องกันมิให้มีการเปิดเผยข้อมูลที่ไม่ได้เปิดเผยต่อสาธารณชนซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อราคาหุ้นและตราสารทางการเงินอื่น ๆ ของบริษัท ก่อนที่บริษัทจะได้เปิดเผยข้อมูลดังกล่าวผ่านระบบข้อมูลของตลาดหลักทรัพย์ หรือในขณะที่ยังไม่ได้เปิดเผยข้อมูลดังกล่าวไปยังมีผลกระทบ ต่อราคา การฝ่าฝืนหลักในการปฏิบัติสำหรับการดำเนินการเกี่ยวกับข้อมูลของบริษัทจะถูกสอบสวน ลงโทษ และ/หรือให้ออกจากงานตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ บริษัทได้ชี้แจงและแจ้งแนวทางเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์สำหรับกรรมการและผู้บริหารของบริษัท โดยกำหนดห้ามมิให้กรรมการและผู้บริหารซื้อขายหลักทรัพย์ของบริษัทในช่วงเวลา 1 เดือนก่อนวันประกาศผลการดำเนินงานของบริษัทในแต่ละไตรมาสจนถึงวันถัดจากวันประกาศผลการดำเนินงานของบริษัทต่อสาธารณชน หรือซื้อขายหลักทรัพย์เพื่อการเก็งกำไรในระยะสั้น โดยเลขานุการบริษัทจะแจ้งให้กรรมการ ผู้บริหารและพนักงานที่เกี่ยวข้องทราบกำหนดระยะเวลาการห้ามซื้อขายหลักทรัพย์ก่อนการประกาศผลการดำเนินงานของบริษัททุกครั้ง นอกจากนี้ บริษัทกำหนดเป็นนโยบายให้กรรมการและผู้บริหารของบริษัทจะต้องแจ้งให้บริษัททราบถึงรายงานการซื้อขายหุ้น หรือการได้มาหรือการเปลี่ยนแปลง การถือครองหลักทรัพย์ของบริษัท (รวมถึงการถือครองหลักทรัพย์ของคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ) อย่างน้อยล่วงหน้า 1 วัน ก่อนทำการซื้อขาย และแจ้งภายใน 24 ชั่วโมงนับจากวันที่มีการได้มาหรือมีการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยเลขานุการบริษัทจะเป็นผู้รวบรวมข้อมูลและรายงานการเปลี่ยนแปลงการถือครองหลักทรัพย์ของบริษัทต่อคณะกรรมการบริษัทเพื่อทราบทุกครั้ง

บริษัทได้กำหนดให้กรรมการและผู้บริหารของบริษัทรายงานการมีส่วนได้เสียของตนและบุคคลที่มีความเกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการของบริษัทหรือบริษัทย่อยภายใน 15 วันก่อนวันสิ้นปีปฏิทินของทุก ๆ ปี และภายใน 15 วันนับจากวันที่มีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลการมีส่วนได้เสีย ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการติดตามดูแลและดำเนินการตามข้อกำหนดเกี่ยวกับการทำการรายการที่เกี่ยวข้องกันซึ่งเป็นรายการที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์

บริษัทได้จัดให้มีการเผยแพร่หลักในการปฏิบัติสำหรับการดำเนินการเกี่ยวกับข้อมูลทางเว็บไซต์ของบริษัทที่ www.dtac.co.th และระบบสื่อสารภายในของบริษัท (Intranet)

นอกจากนี้ บริษัทยังตระหนักถึงข้อมูลส่วนบุคคลของลูกค้า และ ความไว้วางใจในการจัดการข้อมูลได้อย่างเหมาะสม เป็นสิ่งที่ลูกค้ามีความคาดหวังว่าบริษัทจะมีการกำกับดูแล และมีการป้องกันการนำข้อมูลไปใช้หรือเปิดเผยข้อมูลโดยมิชอบ และมิให้เกิดข้อผิดพลาดใด ๆ ต่อข้อมูล ดังนั้น บริษัท ได้จัดให้มีการรักษาความปลอดภัยในข้อมูลส่วนบุคคลของลูกค้า โดยปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนบุคคล และดำเนินการให้พนักงานของบริษัทปฏิบัติตามจริยธรรมองค์กร และการรักษาความลับของข้อมูลอย่างเคร่งครัด

คำตอบแทนผู้สอบบัญชี

ในการประชุมสามัญผู้ถือหุ้น ประจำปี 2561 เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2561 ที่ประชุมผู้ถือหุ้นของบริษัทมีมติอนุมัติคำตอบแทนของผู้สอบบัญชีสำหรับปี 2561 เป็นจำนวนไม่เกิน 5,295,000 บาท (ไม่รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม) ซึ่งประกอบด้วยค่าบริการสำหรับการตรวจสอบงบการเงินประจำปี และการสอบทานงบการเงินรายไตรมาส โดยคำตอบแทนดังกล่าวเท่ากับปี 2560 ทั้งนี้ ในปี 2561 ค่าใช้จ่ายหรือค่าบริการอื่น (Non-audit Fee) ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับงานตรวจสอบบัญชี และได้บันทึกเป็นค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้สอบบัญชี จำนวน 2,856,505 บาท

การปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีในเรื่องอื่น ๆ

บริษัทได้มีการทบทวนเทียบเคียงหลักปฏิบัติของหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียนปี 2560 (“CG Code”) กับหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัท และได้นำเสนอต่อคณะกรรมการกำกับดูแลกิจการเมื่อวันที่ 14 กันยายน 2561 และคณะกรรมการบริษัทเมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2561 โดยคณะกรรมการบริษัทมีความเห็นสอดคล้องกับความเห็นของคณะกรรมการกำกับดูแลกิจการว่าคณะกรรมการบริษัทมีความเข้าใจและบริษัทมีนโยบายรวมถึงแนวปฏิบัติของบริษัทสอดคล้องกับหลักปฏิบัติของ CG Code แล้ว

ทั้งนี้บริษัทยังมีการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีในเรื่องอื่น ๆ ดังนี้

- (1) บริษัทมีนโยบายและกระบวนการสรรหาผู้มีความรู้ความสามารถเพื่อกำหนดให้เป็นกรรมการ โดยผู้ถือหุ้นมีสิทธิในการเสนอชื่อบุคคลเพื่อเข้ารับการเลือกตั้งเป็นกรรมการในที่ประชุมผู้ถือหุ้นสามัญประจำปีได้ ทั้งนี้ ตามข้อบังคับและระเบียบของบริษัทที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้ได้รับการแต่งตั้งเป็นประธานคณะกรรมการและกรรมการบริษัทจะเป็นบุคคลที่มีประสบการณ์ ความรู้ความสามารถในธุรกิจโทรคมนาคมหรือธุรกิจที่เกี่ยวข้องที่เป็นประโยชน์ต่อธุรกิจของบริษัท นอกจากนี้ บริษัทมีกระบวนการสรรหากรรมการอิสระเพื่อให้มั่นใจว่ากรรมการอิสระจะทำหน้าที่ได้อย่างดีเพื่อประโยชน์สูงสุดของบริษัทและผู้ถือหุ้น ในการนี้ธุรกิจโทรคมนาคมเป็นธุรกิจที่มีประวัติยาวนานและมีความซับซ้อนสูง มีความจำเป็นที่กรรมการแต่ละท่านต้องมีความเข้าใจเรื่องเฉพาะด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเชิงพาณิชย์ เช่น ธุรกิจการค้าต่าง ๆ หรือเรื่องเชิงเทคนิคที่มีความซับซ้อน เช่น ข้อมูล ยานคลื่นความถี่ โครงข่ายโทรคมนาคม สายไฟเบอร์ออปติก เครือข่าย อุปกรณ์ส่งสัญญาณ โทรศัพท์เคลื่อนที่ การดำเนินธุรกิจออนไลน์ หรือ อินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีต่าง ๆ หรือกฎเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ฯลฯ เรื่องดังกล่าวนี้เป็นเรื่องที่มีประวัติยาวนานและมีเนื้อหาที่ซับซ้อนทำให้กิจการโทรคมนาคมเป็นกิจการยากแก่การทำความเข้าใจแต่การทำความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวมีความจำเป็นอย่างยิ่งยวดเพื่อการวิเคราะห์และวางแผนงานของบริษัท ดังนั้น การดำรงตำแหน่งกรรมการที่นานขึ้นก็จะเป็นปัจจัยสำคัญส่งเสริมให้กรรมการสามารถมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและให้คำ

แนะนำหรือทิศทางที่เป็นประโยชน์แก่บริษัทได้โดยที่ผ่านมา คณะกรรมการของบริษัทได้ทำหน้าที่ในด้านนี้ได้เป็นอย่างดี บริษัทมีการวางแผนการประชุม คณะกรรมการเป็นการล่วงหน้าทั้งปีเป็นจำนวนอย่างน้อย 5 ครั้งต่อปี เพื่อพิจารณาวาระหลักที่กำหนดไว้ในแต่ละปีอย่างไรก็ตาม หากมีวาระสำคัญ ประธานคณะกรรมการบริษัทก็จะเรียกประชุมสำหรับวาระสำคัญนั้น ซึ่งจะมีการแจ้งให้ทราบล่วงหน้าไม่น้อยไปกว่าระยะเวลาที่กฎหมายได้กำหนดไว้ โดยในปี 2561 คณะกรรมการบริษัทมีการประชุมทั้งสิ้นจำนวน 11 ครั้ง

- (2) บริษัทมีนโยบายในการจ่ายค่าตอบแทนให้แก่ผู้บริหารและพนักงาน ให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถและภาระหน้าที่ความรับผิดชอบ โดยมีกระบวนการประเมินผลงานตามมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับทั่วไป โดยบริษัทได้ทำการเปิดเผยนโยบายการจ่ายค่าตอบแทนผู้บริหาร และบริษัทได้เน้นย้ำให้พนักงานและผู้บริหารถือปฏิบัติตามหลักการที่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปในเรื่องนี้ด้วย เช่น พนักงานต้องไม่เปิดเผยจำนวนค่าตอบแทนของตนเองเป็นการทั่วไปและบริษัทก็จะถือว่าเรื่องดังกล่าวเป็นความลับของพนักงาน และจะเคารพในสิทธิความเป็นส่วนตัวของพนักงาน
- (3) คณะกรรมการกำกับดูแลกิจการ ได้กำหนดนโยบายให้กรรมการและผู้บริหารระดับสูงแจ้งต่อคณะกรรมการหรือเลขานุการบริษัทเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ของบริษัทอย่างน้อย 1 วันล่วงหน้าก่อนทำการซื้อขาย และแจ้งผลการซื้อขายหลักทรัพย์ภายใน 1 วันนับแต่วันที่ทำการซื้อขาย หรือเปลี่ยนแปลงการถือหลักทรัพย์โดยคณะกรรมการบริษัทครั้งที่ 5/2560 ได้อนุมัตินโยบายดังกล่าว

- (4) ตามข้อบังคับบริษัทได้กำหนดให้มีการเลือกตั้งกรรมการโดยวิธีคะแนนเสียงข้างมาก ทั้งนี้ บริษัทไม่ได้ใช้การลงคะแนนเสียงแบบสะสม อย่างไรก็ตาม บริษัทได้กำหนดให้มีวิธีการอื่นในการรักษาสิทธิของผู้ถือหุ้นรายย่อยมาโดยตลอด โดยได้สนับสนุนให้ผู้ถือหุ้นรายย่อยใช้สิทธิในการเสนอวาระการประชุมเพิ่มเติมและเสนอชื่อบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นกรรมการบริษัท ในการประชุมสามัญผู้ถือหุ้นตามกฎหมายของบริษัทย่อย ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นประธานและกรรมการจะต้องมีความรู้และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องด้านธุรกิจโทรคมนาคมหรือธุรกิจที่เกี่ยวข้องอันเป็นประโยชน์ต่อกิจการบริษัท กระบวนการสรรหาคัดเลือกกรรมการอิสระต้องมั่นใจว่ากรรมการอิสระได้ทำหน้าที่ที่เป็นประโยชน์สูงสุดต่อบริษัทและผู้ถือหุ้น
- (5) บริษัทมีนโยบายที่จะยกระดับและส่งเสริมกรอบการกำกับดูแลกิจการให้ดียิ่งขึ้น โดยบริษัทได้กำหนดให้มีหลักการการปฏิบัติสำหรับคณะกรรมการบริษัทและประธานเจ้าหน้าที่บริหารเพิ่มเติมโดยมีสาระสำคัญ อาทิ การกำหนดให้มีตารางแผนงานการประชุมประจำปีสำหรับคณะกรรมการบริษัท (Yearly Meeting Plan) การกำหนดให้คณะกรรมการบริษัทต้องประชุมกับผู้สอบบัญชีโดยไม่มีฝ่ายบริหารเข้าร่วมประชุม อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และการกำหนดให้คณะกรรมการบริษัทพิจารณารายงานต่าง ๆ อาทิ การบริหารจัดการความเสี่ยง การพัฒนาห่วงโซ่อุปทานที่ยั่งยืน อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง รวมทั้งต้องพิจารณารายงานการตรวจสอบภายในด้วยทุกครั้ง ที่มีการประชุมคณะกรรมการบริษัท

เรียน ท่านผู้ถือหุ้นบริษัท โตเทล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)

คณะกรรมการตรวจสอบของบริษัท โตเทล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) ประกอบด้วยกรรมการอิสระ 3 ท่าน ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและมีประสบการณ์ด้านการเงิน การบัญชี กฎหมาย และการบริหารธุรกิจ และมีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในกฎบัตรคณะกรรมการตรวจสอบซึ่งจัดทำตามแนวทางและข้อกำหนดของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ด.) และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ตลท.) โดยในปี 2561 คณะกรรมการตรวจสอบประกอบด้วย

1. นางกมลวรรณ วิบุลสาร ประธานคณะกรรมการตรวจสอบ
2. นายจุลจิตต์ บุญยเกตุ กรรมการตรวจสอบ
3. นายสตีเฟน วูดรฟฟอร์ดแฮม กรรมการตรวจสอบ

โดยกรรมการตรวจสอบทุกท่านไม่ได้เป็นผู้บริหารพนักงาน หรือที่ปรึกษาของบริษัท

กฎบัตรของคณะกรรมการตรวจสอบที่ได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการบริษัท กำหนดให้มีการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบอย่างน้อยไตรมาสละ 1 ครั้ง ในปี 2561 บริษัท ได้จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบรวมทั้งสิ้น 13 ครั้ง และได้รายงานผลการประชุมต่อคณะกรรมการบริษัท ทุกครั้ง ในการประชุมแต่ละครั้ง มีผู้บริหารระดับสูง หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน และผู้สอบบัญชีเข้าร่วมประชุมในวาระที่เกี่ยวข้อง

คณะกรรมการตรวจสอบได้ดำเนินงานตามหน้าที่และความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายโดยสรุปดังนี้

- สอบทานงบการเงินรายไตรมาสและงบการเงินประจำปี 2561 เพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการบริษัท เพื่อพิจารณาอนุมัติ งบการเงินดังกล่าวได้จัดทำขึ้นตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปโดยถูกต้องและเปิดเผยข้อมูลอย่างเพียงพอ
- สอบทานความเพียงพอและการประเมินประสิทธิภาพของระบบการควบคุมภายใน การบริหารความเสี่ยง การปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของบริษัท โดยประชุมร่วมกับผู้บริหารและหน่วยงานตรวจสอบภายในเพื่อให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานของบริษัท
- พิจารณานโยบายแผนงานการตรวจสอบประจำปีซึ่งได้จัดทำขึ้นตามแนวความเสี่ยง และพิจารณาผลการตรวจสอบของหน่วยงานตรวจสอบภายใน
- สอบทานรายการที่เกี่ยวข้องกัน ธุรกิจของผู้มีส่วนได้เสีย หรือรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์กับบริษัท เพื่อให้มั่นใจว่าบริษัทได้ดำเนินการตามเงื่อนไขทางธุรกิจปกติและได้ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์
- สอบทานและประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองตามกฎบัตรของคณะกรรมการตรวจสอบและตามแนวทางการกำกับดูแลกิจการที่ดีซึ่งผลเป็นที่น่าพอใจ
- พิจารณาคัดเลือกผู้สอบบัญชีที่มีคุณสมบัติเหมาะสม รวมถึงเสนอแต่งตั้ง และเสนอคำตอบแทนของผู้สอบบัญชีประจำปี 2562 ต่อคณะกรรมการบริษัท

จากการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบตามที่กล่าวมาข้างต้น คณะกรรมการตรวจสอบได้พิจารณาแล้วเห็นว่า บริษัท มีการจัดทำงบการเงินเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไปและมีการเปิดเผยข้อมูลที่เพียงพอ มีระบบการควบคุมภายในและระบบการตรวจสอบภายในที่มีประสิทธิภาพ เพียงพอ และไม่มีข้อบกพร่องที่เป็นสาระสำคัญ มีการปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของบริษัท และการทำรายการที่เกี่ยวข้องกันมีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์สูงสุดตามนโยบายบริษัท

คณะกรรมการตรวจสอบได้พิจารณาคัดเลือกผู้สอบบัญชีตามเกณฑ์การประเมินผลของบริษัท ที่ถือปฏิบัติ ประสิทธิภาพ ผลการดำเนินงาน และความเป็นอิสระในการดำเนินงานของผู้สอบบัญชีในปีที่ผ่านมา และมีความเห็นว่าผู้สอบบัญชีของบริษัท สำนักงาน อีวาย จำกัด มีผลการดำเนินงานเป็นที่น่าพอใจ นอกจากนี้ บริษัท สำนักงาน อีวาย จำกัด เป็นสำนักงานสอบบัญชีที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล

คณะกรรมการตรวจสอบเห็นควรเสนอให้ผู้สอบบัญชีของบริษัท สำนักงาน อีวาย จำกัด เป็นผู้สอบบัญชีของบริษัท ประจำปี 2562 และได้พิจารณากำหนดคำตอบแทนของผู้สอบบัญชีเพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการบริษัท เพื่อขออนุมัติจากผู้ถือหุ้นต่อไป

นางกมลวรรณ วิบุลสาร

ประธานคณะกรรมการตรวจสอบ
28 มกราคม 2562

เรียน ท่านผู้ถือหุ้น บริษัท โตเทล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)

คณะกรรมการสรรหาประกอบด้วยกรรมการจำนวน 5 ท่าน ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการบริษัท โดยเป็นกรรมการอิสระจำนวน 3 ท่าน คณะกรรมการสรรหาประกอบด้วย นายสตีเฟ่น วูดรฟฟ์ ฟอร์ดแฮม ประธานคณะกรรมการสรรหา นายจุลจิตต์ บุญยเกตุ นางชนัญญารักษ์ เพ็ชรรัตน์ นายฮาทุน บวรวิทย์ เซิร์ล และนายทุนนาร์ โจอัน เบอร์ทอลเซน

คณะกรรมการสรรหามีหน้าที่ความรับผิดชอบในการพิจารณาและแต่งตั้งบุคคลที่มีคุณสมบัติและประสบการณ์ที่เหมาะสมเป็นกรรมการของบริษัทและบริษัทในเครือ ตลอดจนการประเมินผลการปฏิบัติงาน

ในปี 2561 คณะกรรมการสรรหาได้จัดให้มีการประชุมรวม 6 ครั้ง และมีมติเวียนหนึ่งครั้ง เพื่อพิจารณาเรื่องประเด็นสำคัญรวมถึง (1) ทบทวนโครงสร้างและองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัท (2) พิจารณาและให้ข้อเสนอแนะผลการประเมินการปฏิบัติงานประจำปีของกรรมการและคณะกรรมการบริษัท (3) ให้คำแนะนำผู้มีคุณสมบัติที่จะได้รับการแต่งตั้งให้เป็นกรรมการของบริษัทและของบริษัทย่อย (4) พิจารณาและให้ข้อเสนอแนะการสับเปลี่ยนตำแหน่งประธานและกรรมการของคณะกรรมการชุดย่อย และ (5) รับทราบหลักเกณฑ์ใหม่ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเกี่ยวกับการกำหนดคุณสมบัติ Chief Financial Officer และสัญญาซื้อขายของบริษัทจดทะเบียน

คณะกรรมการสรรหาได้ประเมินผลการดำเนินงานในปีที่ผ่านมาแล้ว และมีความเห็นว่าคณะกรรมการสรรหาได้ปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพเพียงพอ

นายสตีเฟ่น วูดรฟฟ์ ฟอร์ดแฮม

ประธานคณะกรรมการสรรหา

รายงานคณะกรรมการ กำกับดูแลกิจการ

รายงานคณะกรรมการ
กำกับดูแลกิจการ

เรียน ท่านผู้ถือหุ้น บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)

บริษัท ยังคงให้ความสำคัญที่จะปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียนที่กำหนดโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (SEC) และที่กำหนดโดยสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD) ด้วยมุมมองที่จะเพิ่มทุนและดำรงไว้ซึ่งคุณประโยชน์ระยะยาวให้กับผู้ถือหุ้นทุกราย

คณะกรรมการบริษัทให้ความสำคัญในการดำเนินธุรกิจบนพื้นฐานของความซื่อสัตย์ โปร่งใส ความรับผิดชอบโดยสอดคล้องกับมาตรฐานทางจริยธรรมตามมาตรฐานสูงสุด ทั้งนี้ ในปี พ.ศ. 2561 คณะกรรมการกำกับดูแลกิจการได้ติดตามและให้ข้อเสนอแนะด้านการปฏิบัติตามการกำกับดูแลกิจการที่ดีเพื่อให้สอดคล้องกับหลักกำกับดูแลกิจการที่ดีของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และที่กำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ รวมถึง ตลอดจนหลักสากลของ The Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD) และ ASEAN CG Scorecard

คณะกรรมการกำกับดูแลกิจการที่ดีมีการประชุม 2 ครั้ง เพื่อติดตามการกำกับดูแลกิจการที่ดีและเพื่อยกระดับการติดตามตรวจสอบ และการปฏิบัติตามนโยบายการกำกับดูแลกิจการ และจรรยาบรรณธุรกิจของกรรมการ พนักงาน และผู้มีส่วนได้เสียต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2561 บริษัท ได้รับรางวัลผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการในระดับ “ดีเลิศ” ห้าตราสัญลักษณ์ต่อเนื่องกันเป็นปีที่สี่ ซึ่งเป็นระดับสูงสุด จากสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทยซึ่งได้มีการประเมินบริษัทจดทะเบียนไทยจำนวน 657 บริษัท ตามโครงการสำรวจการกำกับดูแลกิจการบริษัทจดทะเบียนไทยประจำปี พ.ศ. 2561 (CGR 2560) รางวัลนี้สะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนถึงความพยายามอย่างต่อเนื่องของบริษัท ที่มุ่งไปสู่การยกระดับการกำกับดูแลกิจการให้ต่อไป

คณะกรรมการกำกับดูแลกิจการยังคงมุ่งมั่นที่จะขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาแนวปฏิบัติด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัท บนพื้นฐานของความซื่อสัตย์สุจริต ความโปร่งใส และความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มและเป็นที่ยอมรับในระดับสากลยิ่งขึ้นไป

นางชัญญารักษ์ เพ็ชรรัตน์

ประธานคณะกรรมการกำกับดูแลกิจการ

รายงานของคณะกรรมการ กำหนดค่าตอบแทน

รายงานของคณะกรรมการ
กำหนดค่าตอบแทน

เรียน ท่านผู้ถือหุ้น บริษัท โตเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)

คณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทนประกอบด้วยกรรมการจำนวน 5 ท่าน ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการบริษัท โดยเป็นกรรมการอิสระจำนวน 3 ท่าน ได้แก่ นายจุลจิตต์ บุญเขต ประธานคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทน นางกมลวรรณ วิบุลากร นางชนัญญาธิษั เพ็ชรรัตน์ นายฮาญ บรวีเช็ก เซิร์ล และนายณัฐนาร์ ใจอัน เบอร์เทลเซน โดยคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทนมีหน้าที่หลักในการสอบทานและเสนอค่าตอบแทนของกรรมการ รวมทั้งทบทวนและอนุมัติค่าตอบแทนประจำปีของประธานเจ้าหน้าที่บริหาร

ในปี 2561 คณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทนได้จัดให้มีการประชุมสามครั้ง โดยมีหลายประเด็นในการพิจารณารวมถึง (1) โบนัสประจำปี 2560 ของประธานเจ้าหน้าที่บริหาร (นายลาร์ส โอเคะ นอร์ลิ่ง) (2) ค่าตอบแทนประจำปี 2561 ของประธานเจ้าหน้าที่บริหาร (นางอเล็กซานดรา ไรซ์) (3) ให้คำแนะนำการกำหนดค่าตอบแทนกรรมการของบริษัท สำหรับปี 2561

คณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทนได้ประเมินผลการดำเนินงานในปีที่ผ่านมาแล้ว และมีความเห็นว่าคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทนได้ปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพเพียงพอ ในการช่วยเหลือและให้คำแนะนำแก่คณะกรรมการในเรื่องดังกล่าวเกี่ยวกับการกำหนดค่าตอบแทนกรรมการและผู้บริหารระดับสูงของบริษัท

นายจุลจิตต์ บุญเขต

ประธานคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทน

การเข้าทำรายการระหว่างกันของบริษัทหรือบริษัทย่อยกับบุคคลที่อาจมีความขัดแย้งจะต้องปฏิบัติตามประกาศและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง และอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่สมเหตุสมผล หรือเงื่อนไขการค้าปกติ หรือราคาตลาด โดยถือเป็นรายการที่กระทำกับบุคคลภายนอก (at arm's length basis) ตลอดจนรายงานรายการระหว่างกันดังกล่าวต่อคณะกรรมการตรวจสอบเป็นประจำทุกไตรมาส

จากข้อ 7 ของหมายเหตุประกอบงบการเงินรวม สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561 บริษัทและบริษัทย่อยมีรายการธุรกิจที่สำคัญกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน รายการธุรกิจดังกล่าวเป็นไปตามเงื่อนไขทางการค้าและเกณฑ์ตามสัญญาที่ตกลงกันระหว่างบริษัทและบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันเหล่านั้น ซึ่งเป็นไปตามปกติธุรกิจ โดยสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. รายการธุรกิจกับบริษัท บีบี เทคโนโลยี จำกัด

บริษัท เบญจจินดา โฮลดิ้ง จำกัด ถือหุ้นร้อยละ 100 ในบริษัท บีบี เทคโนโลยี จำกัด โดยในขณะทำรายการ นายบุญชัย เบญจรงค์กุล ประธานกรรมการบริษัท เป็นผู้ถือหุ้นร้อยละ 40 ในบริษัท เบญจจินดา โฮลดิ้ง จำกัด

รายการธุรกิจ	มูลค่ารวม (ล้านบาท)	
	2560	2561
1. ค่าใช้จ่ายและการชำระเงินอื่น ๆ		
• ค่าบริการจ่ายการซ่อมบำรุงและติดตั้งอุปกรณ์โทรคมนาคม	2,884.3	3,017.4
• ค่าบริการบริหารจัดการโครงข่ายและระบบสัญญาณสื่อสาร	203.5*	417.8
• ค่าเช่าที่ดิน	1,249.2	1,150.0

ความสมเหตุสมผลและความจำเป็นของรายการระหว่างกัน

- บริษัทได้เข้าทำสัญญากับ บริษัท บีบี เทคโนโลยี จำกัด ตั้งแต่ไตรมาสที่ 4 ของปี 2551 เพื่อใช้บริการบริหารและบำรุงรักษาระบบเครือข่ายสัญญาณทั้งหมดของบริษัท โดยรูปแบบการคิดค่าบริการและการต่อสัญญาแต่ละครั้งยังคงเดิมเช่นเดียวกับเงื่อนไขที่บริษัทเคยทำกับคู่สัญญารายเดิม

* ค่าบริการบริหารจัดการโครงข่ายและระบบสัญญาณสื่อสารของปี 2560 ดังที่ปรากฏยังมิได้รวมถึงค่าบริการของเดือนกรกฎาคม ถึง ธันวาคม ปี 2560 จำนวน 203.4 ล้านบาท ซึ่งเมื่อรวมกับค่าบริการของเดือนมกราคม ถึง เดือนมิถุนายน จำนวน 203.5 ล้านบาท จะรวมเป็น 406.9 ล้านบาท

2. รายการธุรกิจกับกลุ่มบริษัท ไอ.เอ็น.เอ็น.

ในขณะทำรายการ นายบุญชัย เบญจรงค์กุล ประธานกรรมการบริษัท เป็นกรรมการและผู้ถือหุ้นของกลุ่มบริษัท ไอ.เอ็น.เอ็น.

รายการธุรกิจ	มูลค่ารวม (ล้านบาท)	
	2560	2561
1. ค่าใช้จ่ายและการชำระเงินอื่น ๆ		
• ค่าใช้จ่ายทางการตลาด	3.2	0.3
• ค่าบริการด้านข้อมูล	14.3	13.3
• ค่าเช่าที่ดิน	0.2	1.9
• ค่าเช่าอื่น	0.2	-

ความสมเหตุสมผลและความจำเป็นของรายการระหว่างกัน

- บริษัทซื้อเวลาจากบริษัท ไอ.เอ็น.เอ็น. เรดิโอ จำกัด เพื่อโฆษณาสินค้าและบริการของบริษัทผ่านทางรายการวิทยุ และบริษัท ไอ.เอ็น.เอ็น. เรดิโอ จำกัด ยังเป็นผู้ให้บริการจัดหาข้อมูลการเกษตรและให้บริการข้อมูลดังกล่าวแก่ผู้ให้บริการของบริษัทในรูปแบบต่าง ๆ ผ่านระบบโทรศัพท์เคลื่อนที่ ทั้งนี้ อัตราค่าบริการเป็นอัตราธุรกิจการค้าทั่วไป
- บริษัทเข้าทำสัญญาให้บริการข้อมูล (Content Provider Access Agreement) กับบริษัท สำนักข่าว ไอ.เอ็น.เอ็น. (ประเทศไทย) จำกัด ซึ่งเป็นผู้ให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารแก่ผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ โดยมุ่งเน้นให้บริการข้อมูล (Content) แก่ลูกค้าของบริษัท

3. รายการธุรกิจกับบริษัท ห้างเย็นและการเกษตรสากล จำกัด

ในขณะทำรายการ นายบุญชัย เบญจรงค์กุล ประธานกรรมการบริษัท เป็นกรรมการและผู้ถือหุ้นร้อยละ 25 ในบริษัท ห้างเย็นและการเกษตรสากล จำกัด

รายการธุรกิจ	มูลค่ารวม (ล้านบาท)	
	2560	2561
1. ค่าใช้จ่ายและการชำระเงินอื่น ๆ		
• ค่าเช่าที่ดิน	0.9	1.0

ความสมเหตุสมผลและความจำเป็นของรายการระหว่างกัน

- บริษัทเช่าพื้นที่อาคารเพื่อใช้เป็นสถานที่ตั้งชุมสายโทรศัพท์ โดยทำเป็นสัญญาเช่ามีระยะเวลา 3 ปี อัตราค่าเช่าอยู่ในอัตราที่เทียบเคียงได้กับราคาตลาด

4. รายการธุรกิจกับบริษัท ไพรวาท พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด

ในขณะทำรายการ นายบุญชัย เบญจรงค์กุล ประธานกรรมการบริษัท เป็นกรรมการและผู้ถือหุ้นร้อยละ 25 ของบริษัท ไพรวาท พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด

รายการธุรกิจ	มูลค่ารวม (ล้านบาท)	
	2560	2561
1. รายได้		
• รายได้จากบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่	-	-
2. ค่าใช้จ่ายและการชำระเงินอื่น ๆ		
• ค่าเช่าพื้นที่ภายในอาคารเบญจจินดา	1.6	1.5

ความสมเหตุสมผลและความจำเป็นของรายการระหว่างกัน

- บริษัทเช่าพื้นที่ในอาคารเบญจจินดาเพื่อใช้เป็นสถานที่ตั้งชุมสายโทรศัพท์ มีกำหนดระยะเวลาการเช่า 3 ปี และอัตราค่าเช่าอยู่ในอัตราที่เทียบเคียงได้กับราคาตลาด

5. รายการธุรกิจกับกลุ่มเทเลนอร์

เทเลนอร์เป็นผู้ถือหุ้นที่มีอำนาจควบคุมของบริษัท โดยถือหุ้นร้อยละ 42.62

รายการธุรกิจ	มูลค่ารวม (ล้านบาท)	
	2560	2561
1. รายได้		
• รายได้จากค่าบริการโทรศัพท์ในต่างประเทศ	66.1	75.1
• รายได้จากการขายเครื่องโทรศัพท์เคลื่อนที่	0.6	-
• รายได้จากค่าเชื่อมโยงโครงข่าย	272.7	191.1
• รายได้จากค่าบริการจัดการ	45.4	26.9
• รายได้จากการขายทรัพย์สิน	10.8	-
• ลูกหนี้การค้า	106.3	63.9
• เงินทดรองแก่บริษัทที่เกี่ยวข้องกัน (ค่าใช้จ่ายที่จ่ายแทน)	35.5	6.1

รายการธุรกิจ	มูลค่ารวม (ล้านบาท)	
	2560	2561
2. ค่าใช้จ่ายและการชำระเงินอื่น ๆ		
• ค่าธรรมเนียมการจัดการ	611.0	1,247.6
• ค่าโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปและค่าซ่อมแซมรักษาระบบ	316.8	226.0
• ชื่อทรัพย์สิน	51.4	-
• ต้นทุนค่าบริการจากการให้บริการโทรศัพท์ในต่างประเทศ	21.2	19.0
• ต้นทุนค่าเชื่อมโยงโครงข่ายโทรศัพท์ในต่างประเทศ	1,059.8	893.7
• ค่าสัญญาณโทรศัพท์ทางไกลระหว่างประเทศ	26.7	29.2
• เจ้าหนี้การค้า	260.2	221.5
• เจ้าหนี้อื่น	680.7	144.3
• เงินกู้ยืม	15.0	-

ความสมเหตุสมผลและความจำเป็นของรายการระหว่างกัน

- ในการดำเนินงาน เทเลนอร์จะส่งผู้ปฏิบัติงานและสามารถตามที่บริษัทร้องขอเพื่อร่วมบริหารงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ถือหุ้น โดยเรียกเก็บค่าที่ปรึกษาเป็นครั้งคราว ทั้งนี้ ธุรกรรมรายการดังกล่าว ฝ่ายตรวจสอบภายในของบริษัทได้ส่งรายงานความเห็นให้กับคณะกรรมการตรวจสอบ ซึ่งคณะกรรมการตรวจสอบได้สอบทานและรับฟังคำชี้แจงจากผู้บริหารถึงความจำเป็น พิจารณาความสมเหตุสมผล และอนุมัติการเข้าทำรายการดังกล่าว
- รายได้จากการให้บริการโทรศัพท์ในต่างประเทศที่มาจากการใช้งานโทรศัพท์ของบริษัท เทเลนอร์ เอเชีย (อาร์โอเอช) จำกัด ซึ่งมีสำนักงานตั้งอยู่ในประเทศไทย
- รายได้จากค่าเชื่อมโยงโครงข่ายบริการข้ามแดนอัตโนมัติมาจากการให้บริการของลูกค้านอกกลุ่มเทเลนอร์ที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย และใช้บริการผ่านเครือข่ายของบริษัท โดยมีค่าบริการในอัตราตามที่ได้ตกลงไว้ในสัญญา
- รายได้และต้นทุนค่าเชื่อมโยงโครงข่ายระบบโทรคมนาคม รวมถึงค่าสัญญาณโทรศัพท์ทางไกลและค่าบริการเชื่อมโยงโครงข่ายอินเทอร์เน็ตระหว่างประเทศ เป็นการให้บริการเชื่อมต่อโครงข่ายระหว่าง บริษัท ดีแทค ไตรเน็ต จำกัด กับ บริษัท เทเลนอร์ โกลบอล เซอร์วิส เอเชีย
- บริษัทได้ซื้อโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป พร้อมทั้งการซ่อมแซมและบำรุงรักษาระบบรายปี เพื่อช่วยในการปฏิบัติงาน

6. รายการธุรกิจกับบริษัท ยูไนเต็ ดิสทริบิวชั่น บิซซิเนส จำกัด (“ยูดี”)

บริษัท ยูไนเต็ ดิสทริบิวชั่น บิซซิเนส จำกัด เป็นบริษัทย่อยของบริษัท เบญจจินดา โฮลดิ้ง ซึ่งถือหุ้นร้อยละ 75 และเป็นบริษัทร่วมของบริษัทซึ่งถือหุ้นร้อยละ 25 โดยในขณะทำรายการ นายบุญชัย เบญจรงค์กุล ประธานกรรมการบริษัท เป็นผู้ถือหุ้นร้อยละ 40 ในบริษัท เบญจจินดา โฮลดิ้ง จำกัด

รายการธุรกิจ	มูลค่ารวม (ล้านบาท)	
	2560	2561
1. รายได้		
• รายได้จากการขายซิมการ์ด ชุดซิมการ์ด บัตรเติมเงิน และชุดเลขหมาย	6,702.4	2,953.2
• เงินปันผล	5.0	-
• ลูกหนี้การค้า	472.7	474.4
2. ค่าใช้จ่ายและการชำระเงินอื่น ๆ		
• ค่าใช้จ่ายทางการตลาด	4.1	2.9
• ค่าเช่าและค่าบริการจ่าย	307.1	157.2
• เจ้าหนี้การค้า	26.3	26.7
• เจ้าหนี้อื่น	0.1	-

ความสมเหตุสมผลและความจำเป็นของรายการระหว่างกัน

- ในเดือนมิถุนายน 2545 บริษัทและบริษัท ยูไอดีคอมมูนิตี้ อินดัสตรี จำกัด (มหาชน) ได้โอนธุรกิจการจัดจำหน่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่และอุปกรณ์เสริมมายังยูดี โดยมีสิทธิ์แต่เพียงผู้เดียวในการจำหน่ายสินค้าของบริษัท ความสัมพันธ์เชิงธุรกิจนี้เป็นผลดีแก่บริษัทที่จะสามารถเน้นการประกอบและพัฒนาธุรกิจหลักของบริษัทได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งสามารถควบคุมต้นทุนการกระจายสินค้าได้
- บริษัทซื้อเครื่องโทรศัพท์เคลื่อนที่และอุปกรณ์เสริมจากยูดี เพื่อนำมาจำหน่ายต่อให้แก่ร้านค้าและสำนักงานบริการ

7. รายการธุรกิจกับบริษัท ยูไอดี อินฟอร์เมชั่น ไฮเวย์ จำกัด (“ยูไอเอช”)

บริษัท ยูไอดี อินฟอร์เมชั่น ไฮเวย์ จำกัด เป็นบริษัทย่อยของบริษัท เบญจจินดา โฮลดิ้ง จำกัด ซึ่งถือหุ้นร้อยละ 100 โดยในขณะทำรายการ นายบุญชัย เบญจรงค์กุล ประธานกรรมการบริษัท เป็นผู้ถือหุ้นร้อยละ 40 ในบริษัท เบญจจินดา โฮลดิ้ง จำกัด

รายการธุรกิจ	มูลค่ารวม (ล้านบาท)	
	2560	2561
1. รายได้		
• รายได้จากการให้เช่าช่วงสถานีฐานและค่าไฟฟ้า	47.7	36.3
• ลูกหนี้การค้า	4.2	3.7
2. ค่าใช้จ่ายและการชำระหนี้เงินอื่น ๆ		
• ค่าเช่าวงจรความเร็วสูง (High-Speed Leased Circuit)	17.8	7.0
• ค่าอุปกรณ์และบริการสำหรับบริการ Wi-Fi	11.2	4.4
• เจ้าหนี้การค้า	3.0	0.8
• เจ้าหนี้อื่น	5.7	0.7

ความสมเหตุสมผลและความจำเป็นของรายการระหว่างกัน

- ยูไอเอช ดำเนินธุรกิจให้บริการเช่าวงจรสื่อสารสัญญาณความเร็วสูงให้กับทั้งภาครัฐบาลและเอกชน โดยผ่านโครงข่ายใยแก้วนำแสงทั่วประเทศที่ครบวงจรและคุณภาพสูง รวมถึงเป็นผู้ให้บริการและให้บริการแก่บริษัทและบริษัทย่อยอย่างมีประสิทธิภาพอย่างสม่ำเสมอ
- การทำธุรกรรมกับยูไอเอชเป็นประโยชน์แก่บริษัท เนื่องจากในปัจจุบันบริษัทไม่มีโครงข่ายสื่อสารข้อมูลประเภทนี้ และยูไอเอชมีโครงข่ายใยแก้วความเร็วสูงที่มีคุณภาพและมีโครงข่ายครอบคลุมทั่วประเทศ
- ฝ่ายจัดซื้อจะจัดหาข้อเสนอราคาจากผู้ให้บริการอย่างน้อย 3 รายทุกปี เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการตรวจสอบราคา บริษัทจะยังคงเช่าวงจรความเร็วสูงจากยูไอเอชต่อไปหากเป็นราคาที่เหมาะสมมากกว่าการใช้บริการจากผู้ให้บริการอื่น ทั้งนี้ โดยพิจารณาจากชื่อเสียง ขนาด และคุณภาพของวงจรและต้นทุนในการเปลี่ยนผู้ให้บริการและวัตถุประสงค์ทางกลยุทธ์ในการทำธุรกรรม
- บริษัท ดีแทค บรอดแบนด์ จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทย่อยของบริษัท ได้ทำสัญญาให้บริการวงจรสื่อสารสัญญาณความเร็วสูงภายในประเทศ โดยอัตราค่าเช่าใช้เทียบเคียงได้กับราคาตลาด และได้ทำสัญญาให้บริการอุปกรณ์และบริการสำหรับบริการ Wi-Fi โดยมีอัตราค่าอุปกรณ์และบริการเป็นอัตราการค้าปกติ

8. รายการธุรกิจกับบริษัท บางแสนทาวน์เฮาส์ จำกัด

ในขณะทำรายการ นายบุญชัย เบญจรงค์กุล ประธานกรรมการบริษัท เป็นกรรมการและผู้ถือหุ้นร้อยละ 25 ในบริษัท บางแสนทาวน์เฮาส์ จำกัด

รายการธุรกิจ	มูลค่ารวม (ล้านบาท)	
	2560	2561
1. ค่าใช้จ่ายและการชำระหนี้เงินอื่น ๆ		
• ค่าเช่าที่ดิน	0.7	0.7

ความสมเหตุสมผลและความจำเป็นของรายการระหว่างกัน

- บริษัทเช่าที่ดินเพื่อใช้เป็นสถานที่ปลูกสร้างอาคารชุดสายโทรศัพท์และประกอบธุรกิจของบริษัท โดยมีกำหนดระยะเวลาเช่า 3 ปี และอัตราค่าเช่าอยู่ในอัตราเทียบเคียงได้กับราคาตลาด
- บริษัทเช่าที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างเพื่อใช้ประโยชน์ในการจัดเก็บทรัพย์สินและประกอบธุรกิจของบริษัท มีกำหนดระยะเวลาเช่า 3 ปี โดยอัตราค่าเช่าอยู่ในอัตราเทียบเคียงได้กับราคาตลาด

9. รายการธุรกิจกับบริษัท คิง เพาเวอร์ สุวรรณภูมิ จำกัด

ในขณะทำรายการ นายจุลจิตต์ บุญเกิด กรรมการบริษัท เป็นกรรมการและผู้ถือหุ้นของบริษัท คิง เพาเวอร์ สุวรรณภูมิ จำกัด

รายการธุรกิจ	มูลค่ารวม (ล้านบาท)	
	2560	2561
1. ค่าใช้จ่ายและการชำระเงินอื่น ๆ		
• ค่าเช่าและค่าบริการจ่าย	34.1	32.7
• เจ้าหนี้การค้า	-	1.2

ความสมเหตุสมผลและความจำเป็นของรายการระหว่างกัน

- บริษัทได้รับอนุญาตจากบริษัท คิง เพาเวอร์ สุวรรณภูมิ จำกัด ให้ดำเนินการจำหน่ายสินค้ารับชำระค่าบริการรายเดือน พร้อมบริการเติมเงินโดยจ่ายค่าสิทธิในการให้บริการในราคาที่เหมาะสม (ชำระครั้งเดียว) และแบ่งรายได้จากการให้บริการแก่ลูกค้าเป็นรายเดือน ทั้งนี้ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ลูกค้าที่ใช้บริการที่ทำอากาศยาน
- บริษัทเช่าพื้นที่ในท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ท่าอากาศยานดอนเมือง และท่าอากาศยานภูเก็ตตั้งเป็นสำนักงานบริการลูกค้าของบริษัท โดยอัตราค่าเช่าอยู่ในอัตราเทียบเคียงได้กับราคาตลาด ทั้งนี้ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ลูกค้าที่ใช้บริการในท่าอากาศยาน

10. รายการธุรกิจกับบริษัท ท็อปอัพพอร์ยู จำกัด

บริษัท เบญจจินดา โฮลดิ้ง จำกัดถือหุ้นร้อยละ 100 ในบริษัท ท็อปอัพพอร์ยู จำกัด โดยในขณะทำรายการ นายบุญชัย เบญจรงค์กุล ประธานกรรมการบริษัท เป็นผู้ถือหุ้นร้อยละ 40 ในบริษัท เบญจจินดา โฮลดิ้ง จำกัด

รายการธุรกิจ	มูลค่ารวม (ล้านบาท)	
	2560	2561
1. รายได้		
• รายได้จากการขายสิทธิการให้บริการเติมเงิน	229.3	179.2
• ลูกหนี้การค้า	20.0	16.3
2. ค่าใช้จ่ายและการชำระเงินอื่น ๆ		
• ค่าบริการจ่ายและค่าคอมมิชชั่น	11.4	9.2
• เจ้าหนี้การค้า	1.0	0.8

ความสมเหตุสมผลและความจำเป็นของรายการระหว่างกัน

- บริษัทตกลงให้บริการกับท็อปอัพพอร์ยู จำกัด เป็นตัวแทนให้บริการเติมเงินค่าใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบการเติมเงินอิเล็กทรอนิกส์แก่ลูกค้าโดยคำตอบแทนเป็นไปตามสัญญา ทั้งนี้ เพื่อเป็นการเพิ่มช่องทางให้บริการเติมเงินแก่ลูกค้าในระบบเติมเงิน

11. รายการธุรกิจกับบริษัท บีบี คอนเทนต์ แอนด์ มัลติมีเดีย จำกัด

บริษัท เบญจจินดา โฮลดิ้ง จำกัดถือหุ้นร้อยละ 100 ในบริษัท บีบี คอนเทนต์ แอนด์ มัลติมีเดีย จำกัด โดยในขณะทำรายการ นายบุญชัย เบญจรงค์กุล ประธานกรรมการบริษัท เป็นผู้ถือหุ้นร้อยละ 40 ในบริษัท เบญจจินดา โฮลดิ้ง จำกัด

รายการธุรกิจ	มูลค่ารวม (ล้านบาท)	
	2560	2561
1. ค่าใช้จ่ายและการชำระหนี้เงินอื่น ๆ		
• ค่าบริการด้านข้อมูล	2.7	0.6
• เจ้าหนี้การค้า	0.2	0.1

ความสัมพันธ์และความจำเป็นของรายการระหว่างกัน

- บริษัท ได้เข้าทำสัญญาให้บริการข้อมูล (Content Provider Access Agreement) กับบริษัท บีบี คอนเทนต์ แอนด์ มัลติมีเดีย จำกัด โดยมุ่งเน้นการให้บริการข้อมูล (Content) แก่ลูกค้าของบริษัท

12. รายการธุรกิจกับบริษัท รักบ้านเกิด จำกัด

บริษัท เบญจจินดา โฮลดิ้ง จำกัดถือหุ้นร้อยละ 100 ในบริษัท รักบ้านเกิด จำกัด โดยในขณะทำรายการ นายบุญชัย เบญจรงค์กุล ประธานกรรมการเป็นผู้ถือหุ้นร้อยละ 40 ในบริษัท เบญจจินดา โฮลดิ้ง จำกัด

รายการธุรกิจ	มูลค่ารวม (ล้านบาท)	
	2560	2561
1. ค่าใช้จ่ายและการชำระหนี้เงินอื่น ๆ		
• ค่าบริการด้านข้อมูล	19.5	18.0
• เจ้าหนี้การค้า	4.8	1.6

ความสัมพันธ์และความจำเป็นของรายการระหว่างกัน

- บริษัทได้เข้าทำสัญญากับบริษัท รักบ้านเกิด จำกัด เพื่อให้บริการข้อมูล (Content) เกี่ยวกับความรู้ด้านการเกษตรให้แก่เกษตรกรซึ่งเป็นลูกค้าของบริษัทผ่าน การให้บริการข้อความสั้น (SMS) และแอปพลิเคชัน Farmer Info ทั้งนี้เพื่อสนับสนุนธุรกิจของบริษัท

13. รายการธุรกิจกับบริษัท วาย แอนด์ แอสโซซิเอตส์ จำกัด

ในขณะทำรายการ นายบุญชัย เบญจรงค์กุล ประธานกรรมการบริษัท เป็นกรรมการและผู้จัดการถือหุ้นร้อยละ 25 ในบริษัท วาย แอนด์ แอสโซซิเอตส์ จำกัด

รายการธุรกิจ	มูลค่ารวม (ล้านบาท)	
	2560	2561
1. ค่าใช้จ่ายและการชำระหนี้เงินอื่น ๆ		
• ค่าบริการคลังและขนส่งสินค้า	53.2	1.4
• เจ้าหนี้การค้า	1.4	-

ความสัมพันธ์และความจำเป็นของรายการระหว่างกัน

- บริษัทได้เข้าทำสัญญาเช่าคลังสินค้าและโลจิสติกส์กับบริษัท วาย แอนด์ แอสโซซิเอตส์ จำกัด เพื่อจัดเก็บอุปกรณ์ต่าง ๆ ของบริษัท ซึ่งเป็นรายการธุรกิจปกติหรือรายการสนับสนุนธุรกิจปกติของบริษัทโดยมีเงื่อนไขการค้าทั่วไป

14. รายการธุรกิจกับบริษัท บีทีเอส กรุ๊ป โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน) และบริษัทในเครือ

ในขณะทำรายการ นายจุลจิตต์ บุญเกิด กรรมการบริษัท เป็นกรรมการของบริษัท บีทีเอส กรุ๊ป โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน)

รายการธุรกิจ	มูลค่ารวม (ล้านบาท)	
	2560	2561
1. ค่าใช้จ่ายและการชำระเงินอื่น ๆ		
• ค่าใช้จ่ายทางการตลาด	8.7	9.2
• ค่าเช่าและค่าบริการจ่าย	-	0.2
• เจ้าหนี้อื่น	1.3	-

ความสมเหตุสมผลและความจำเป็นของรายการระหว่างกัน

- บริษัทได้เข้าทำสัญญาเช่าพื้นที่อาคารบางส่วนจากบริษัท บีทีเอส กรุ๊ป โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน) เพื่อใช้เป็นสถานที่ติดตั้งเสาอากาศและอุปกรณ์โทรคมนาคม ซึ่งเป็นรายการธุรกิจปกติหรือรายการสนับสนุนธุรกิจปกติของบริษัทที่มีเงื่อนไขเช่นเดียวกับหรือเทียบเคียงได้กับการทำรายการนี้กับบุคคลภายนอก
- บริษัทได้เสนอโครงการความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการขาย (dtac reward) กับบริษัทในกลุ่ม บีทีเอส กรุ๊ป โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นรายการธุรกิจปกติหรือรายการสนับสนุนธุรกิจปกติของบริษัทที่มีเงื่อนไขเช่นเดียวกับหรือเทียบเคียงได้กับการทำรายการนี้กับบุคคลภายนอก

15. รายการธุรกิจกับบริษัทในกลุ่ม คิง เพาเวอร์ อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด

บริษัท คิง เพาเวอร์ อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด ถือหุ้นร้อยละ 30 ในบริษัท คิง เพาเวอร์ สุวรรณภูมิ จำกัด โดยในขณะทำรายการ นายจุลจิตต์ บุญเกิด กรรมการบริษัท เป็นกรรมการและผู้ถือหุ้นของบริษัท คิง เพาเวอร์ สุวรรณภูมิ จำกัด

รายการธุรกิจ	มูลค่ารวม (ล้านบาท)	
	2560	2561
1. ค่าใช้จ่ายและการชำระเงินอื่น ๆ		
• ค่าเช่าและค่าบริการจ่าย	1.4	0.8

ความสมเหตุสมผลและความจำเป็นของรายการระหว่างกัน

- บริษัทได้เข้าทำสัญญาเช่าพื้นที่อาคารบางส่วนจากบริษัทในกลุ่มบริษัท คิง เพาเวอร์ อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด เพื่อใช้เป็นสถานที่ติดตั้งอุปกรณ์โทรคมนาคมและบริการอื่น ๆ ซึ่งเป็นรายการธุรกิจปกติหรือรายการสนับสนุนธุรกิจปกติของบริษัทที่มีเงื่อนไขเช่นเดียวกับหรือเทียบเคียงได้กับการทำรายการนี้กับบุคคลภายนอก

16. รายการธุรกิจกับบริษัทในกลุ่ม เบญจจินดา โฮลดิ้ง จำกัด

ในขณะทำรายการ นายบุญชัย เบญจรงค์กุล ประธานกรรมการบริษัท เป็นกรรมการและผู้ถือหุ้นร้อยละ 40 ในบริษัท เบญจจินดา โฮลดิ้ง จำกัด

รายการธุรกิจ	มูลค่ารวม (ล้านบาท)	
	2560	2561
1. ค่าใช้จ่ายและการชำระเงินอื่น ๆ		
• ค่าเช่าและค่าบริการจ่าย	0.1	0.3

ความสมเหตุสมผลและความจำเป็นของรายการระหว่างกัน

- บริษัทได้เข้าทำสัญญาเช่าพื้นที่อาคารบางส่วนจากบริษัท เบญจจินดา โฮลดิ้ง จำกัด เพื่อใช้เป็นสถานที่ติดตั้งอุปกรณ์โทรคมนาคมและบริการอื่น ๆ ซึ่งเป็นรายการธุรกิจปกติหรือรายการสนับสนุนธุรกิจปกติของบริษัทที่มีเงื่อนไขเช่นเดียวกับหรือเทียบเคียงได้กับการทำรายการนี้กับบุคคลภายนอก

17. รายการธุรกิจกับบริษัท ดีเอสแอล เอ็กซ์เพรส อินเตอร์เนชั่นแนล (ประเทศไทย) จำกัด

ในขณะทำรายการ นางชนัญญาธิษัณห์ เพ็ชรรัตน์ กรรมการบริษัท เป็นกรรมการผู้จัดการของบริษัท ดีเอสแอล เอ็กซ์เพรส อินเตอร์เนชั่นแนล (ประเทศไทย) จำกัด

รายการธุรกิจ	มูลค่ารวม (ล้านบาท)	
	2560	2561
1. ค่าใช้จ่ายและการชำระหนี้เงินอื่น ๆ		
• ค่าบริการจ่าย	0.1	-

ความสัมพันธ์และความเป็นของรายการระหว่างกัน

- บริษัทได้ใช้บริการของบริษัท ดีเอสแอล เอ็กซ์เพรส อินเตอร์เนชั่นแนล (ประเทศไทย) จำกัด เกี่ยวกับค่าบริการขนส่งซึ่งเป็นรายการธุรกิจปกติหรือรายการสนับสนุนธุรกิจปกติของบริษัทที่มีเงื่อนไขเช่นเดียวกับหรือเทียบเคียงได้กับการทำรายการนี้กับบุคคลภายนอก

18. รายการธุรกิจกับบริษัท บีบี คอนเน็ค จำกัด

บริษัท ยูนิเท็ด อินฟอร์เมชั่น ไฮเวย์ จำกัด (“ยูไอเอช”) เป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท บีบี คอนเน็ค จำกัด ยูไอเอชเป็นบริษัทย่อยของบริษัท เบญจจินดา โฮลดิ้ง จำกัด ซึ่งถือหุ้นร้อยละ 100 โดยในขณะทำรายการ นายบุญชัย เบญจรงค์กุล ประธานกรรมการบริษัท เป็นผู้ถือหุ้นร้อยละ 40 ในบริษัท เบญจจินดา โฮลดิ้ง จำกัด

รายการธุรกิจ	มูลค่ารวม (ล้านบาท)	
	2560	2561
1. รายได้และการรับชำระหนี้เงินอื่น ๆ		
• รายได้จากค่าบริการ	6.1	8.3
• ลูกหนี้การค้า	1.2	1.2
2. ค่าใช้จ่ายและการชำระหนี้เงินอื่น ๆ		
• ค่าบริการจ่าย	168.8	74.2
• เจ้าหนี้การค้า	31.3	10.0

ความสัมพันธ์และความเป็นของรายการระหว่างกัน

- บริษัท ดีแทค ไตรเนต จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทย่อยของบริษัท ได้ทำสัญญาให้เข้าใช้บริการอินเทอร์เน็ตเกตเวย์ระหว่างประเทศแก่บริษัท บีบี คอนเน็ค จำกัด เพื่อประโยชน์ในการใช้อินเทอร์เน็ตเกตเวย์ระหว่างประเทศ โดยอัตราค่าบริการเทียบเคียงได้กับราคาตลาด
- บริษัท บีบี คอนเน็ค จำกัด เป็นผู้ให้บริการโทรคมนาคมเพื่อให้บริการวงจรสื่อสารความเร็วส่วนบุคคลระหว่างประเทศ (International Private Lease Circuit - IPLC) บริษัท ดีแทค ไตรเนต จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทย่อยของบริษัท ได้ทำสัญญาใช้บริการโทรคมนาคมเพื่อให้บริการวงจรสื่อสารความเร็วส่วนบุคคลระหว่างประเทศ (IPLC) ไปยังประเทศสิงคโปร์และประเทศมาเลเซีย จากบริษัท บีบี คอนเน็ค จำกัด โดยอัตราค่าเช่าใช้เทียบเคียงได้กับราคาตลาด ค่าใช้บริการถูกคำนวณตามการใช้งานจริง ซึ่งเป็นรายการธุรกิจปกติหรือรายการสนับสนุนธุรกิจปกติของบริษัทที่มีเงื่อนไขเช่นเดียวกับหรือเทียบเคียงได้กับการทำรายการนี้กับบุคคลภายนอก

19. รายการธุรกิจกับบริษัท วายเอ เซลส์ แอนด์ เซอร์วิส จำกัด

บริษัท เบญจจินดา โฮลดิ้ง จำกัดถือหุ้นร้อยละ 99 ในบริษัท วายเอ เซลส์ แอนด์ เซอร์วิส จำกัด โดยในขณะทำรายการ นายบุญชัย เบญจรงค์กุล ประธานกรรมการบริษัท เป็นผู้ถือหุ้นร้อยละ 40 ในบริษัท เบญจจินดา โฮลดิ้ง จำกัด

รายการธุรกิจ	มูลค่ารวม (ล้านบาท)	
	2560	2561
1. รายได้และการรับชำระหนี้เงินอื่น ๆ		
• รายได้จากการขายเครื่องโทรศัพท์เคลื่อนที่	-	0.2
2. ค่าใช้จ่ายและการชำระหนี้เงินอื่น ๆ		
• ค่าบริการคลังและขนส่งสินค้า	48.3	125.0
• เจ้าหนี้การค้า	15.5	36.0
• เจ้าหนี้การค้าอื่น	-	11.0

ความสมเหตุสมผลและความจำเป็นของรายการระหว่างกัน

- บริษัทได้ใช้บริการของบริษัท วาย เอ เซลส์ แอนด์ เซอร์วิส จำกัด เกี่ยวกับการบริการบริหารคลังสินค้าและขนส่งสินค้า ซึ่งเป็นรายการธุรกิจปกติหรือรายการสนับสนุนธุรกิจปกติของบริษัทที่มีเงื่อนไขเช่นเดียวกับหรือเทียบเคียงได้กับการทำรายการนี้กับบุคคลภายนอก

20. รายการธุรกิจกับบริษัท อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด (มหาชน)

ในขณะทำรายการ นางสาวธันวดี วงศ์ธีรฤทธิ์ กรรมการบริษัท (ณ ขณะนั้น) เป็นกรรมการของบริษัท อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด (มหาชน)

รายการธุรกิจ	มูลค่ารวม (ล้านบาท)	
	2560	2561
1. รายได้และการรับชำระเงินอื่น ๆ		
• รายได้จากการบริการ	-	0.6
• ลูกหนี้การค้า	-	0.3
2. ค่าใช้จ่ายและการชำระเงินอื่น ๆ		
• ค่าบริการจ่าย	-	0.1

ความสมเหตุสมผลและความจำเป็นของรายการระหว่างกัน

- บริษัทให้บริการอินเทอร์เน็ตเกตเวย์ระหว่างประเทศ (International Internet Gateway Services) กับบริษัท อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด (มหาชน) โดยมีระยะเวลาตามสัญญาหนึ่งปี โดยมีราคาและเงื่อนไขที่เทียบเคียงได้กับราคาตลาด ซึ่งเป็นรายการธุรกิจปกติของบริษัทที่มีเงื่อนไขเช่นเดียวกับหรือเทียบเคียงได้กับการทำรายการนี้กับบุคคลภายนอก
- บริษัทได้ซื้อบริการเชื่อมโยงเครือข่ายสื่อสาร (Manage Link Service) ของบริษัท อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด (มหาชน) เพื่อนำไปใช้กับลูกค้าของบริษัท โดยมีราคาและเงื่อนไขทั่วไปที่บริษัท อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด (มหาชน) ให้กับลูกค้ารายอื่นในรูปแบบเดียวกัน จึงเป็นรายการสนับสนุนธุรกิจปกติของบริษัทที่มีเงื่อนไขเช่นเดียวกับหรือเทียบเคียงได้กับการทำรายการนี้กับบุคคลภายนอก

21. รายการธุรกิจกับบริษัท พิพิธภัณฑศิลป์ไทย จำกัด

ในขณะทำรายการ นายบุญชัย เบญจรงค์กุล ประธานกรรมการบริษัท เป็นประธานกรรมการและประธานเจ้าหน้าที่บริหารบริษัท พิพิธภัณฑศิลป์ไทยร่วมสมัย จำกัด

รายการธุรกิจ	มูลค่ารวม (ล้านบาท)	
	2560	2561
1. ค่าใช้จ่ายและการชำระเงินอื่น ๆ		
• ค่าใช้จ่ายทางการตลาด	-	0.1

ความสมเหตุสมผลและความจำเป็นของรายการระหว่างกัน

- บริษัทได้จัดซื้อหนังสือธนบัตร รัชกาลที่ 9 ซึ่งจัดทำโดย บริษัท พิพิธภัณฑศิลป์ไทย จำกัด เพื่อเป็นของที่ระลึกให้กับสื่อมวลชนและผู้มีส่วนได้เสียต่าง ๆ เนื่องในโอกาสปีใหม่ 2561 โดยมีเงื่อนไขเช่นเดียวกับที่บริษัท พิพิธภัณฑศิลป์ไทย จำกัด ให้กับผู้ซื้อรายอื่นจึงเป็นรายการสนับสนุนธุรกิจปกติของบริษัทที่มีเงื่อนไขเช่นเดียวกับหรือเทียบเคียงได้กับการทำรายการนี้กับบุคคลภายนอก

นอกเหนือจากรายการระหว่างกันที่เกิดจากบริษัทที่เกี่ยวข้องกันดังรายการข้างต้นแล้ว ไม่มียาการอื่นที่มีสาระสำคัญอย่างมีนัยสำคัญอันเป็นผลต่อส่วนได้ส่วนเสียของประธานเจ้าหน้าที่บริหาร คณะกรรมการ และผู้ถือหุ้นที่มีอำนาจควบคุม ซึ่งอยู่ในตำแหน่ง ณ วันสิ้นสุดบัญชีวันที่ 31 ธันวาคม 2561

มาตรการและขั้นตอนการอนุมัติการทำรายการระหว่างกัน

บริษัทได้กำหนดนโยบายและขั้นตอนการทำรายการระหว่างกันเพื่อให้เป็นไปอย่างโปร่งใสและเป็นไปเพื่อผลประโยชน์ที่ดีที่สุดของบริษัท โดยบริษัทได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติงานภายในที่เกี่ยวข้องกับการเข้าทำรายการระหว่างกันของบริษัทหรือบริษัทย่อยกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกัน ทั้งนี้ เป็นไปตามหลักเกณฑ์การทำรายการที่เกี่ยวข้องกันตามประกาศ ก.ล.ด. และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ บริษัทยังได้ขออนุมัติหลักการจากคณะกรรมการบริษัทสำหรับการเข้าทำรายการระหว่างกันที่เป็นรายการธุรกิจปกติหรือรายการสนับสนุนธุรกิจปกติของบริษัท มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

- (1) การซื้อและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ รวมถึง การซื้อและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ด้านโทรคมนาคม (รวมถึง ชุดโทรศัพท์พร้อมซิมการ์ด (Phone Kits) บัตรเติมเงิน ซิมการ์ด ชุดเลขหมายระบบรายเดือน (SIM Card Packages) และชุดเลขหมายระบบเติมเงิน (Starter Kits) และการขายผลิตภัณฑ์เติมเงินด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Refill)
- (2) การจัดหาบริการต่าง ๆ รวมถึง
  - การจัดหาบริการซ่อมบำรุง (รวมถึงบริการติดตั้ง) สถานีฐานและอุปกรณ์สถานีรับส่งสัญญาณ (Cell Site)
  - การจัดหาบริการข้อมูลที่เป็นเนื้อหา (Content Provider Access)
  - การจัดหาบริการข้ามแดนอัตโนมัติ (International Roaming)
  - การจัดหาบริการด้านการจัดการค่าใช้จ่ายและการบริการธุรกิจ
  - การจัดหาจุดเชื่อมต่อโครงข่าย และการแบ่งส่วนค่าใช้จ่ายของบริการโทรคมนาคมระหว่างประเทศ และ
  - การจัดหาบริการการจัดเก็บค่าใช้จ่าย (Outsource Bill-Collection Service)
- (3) การเช่าทรัพย์สินและการเช่าวงจรสื่อสารต่าง ๆ รวมถึง
  - การเช่าวงจรสื่อสารข้อมูลความเร็วสูง (High Speed Leased Circuit) และ
  - การเช่าที่ดิน พื้นที่สำนักงานและคลังสินค้า

- (4) การจ่ายค่านายหน้าแก่บุคคลที่มีส่วนได้เสียในการให้บริการด้านจัดจำหน่ายหรือบริการอื่น ๆ (เช่น การจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่เติมเงินด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ของบริษัท)
- (5) การจัดหาและบำรุงรักษาบริการด้านโทรคมนาคม รวมถึงการจัดหาจุดเชื่อมต่อโครงข่าย และการแบ่งส่วนค่าใช้จ่ายของบริการโทรคมนาคมระหว่างประเทศ
- (6) การจัดหาสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ บริการ และ/หรือ การเข้าทำสัญญาใด ๆ ที่จำเป็น และ/หรือ เพื่ออำนวยความสะดวกในการสนับสนุนการค้าเงินธุรกิจของบริษัท (รวมทั้งการจัดหาประกันภัย) และ
- (7) การจัดหาหรือรับผลิตภัณฑ์และ/หรือบริการอื่น ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดหาหรือรับผลิตภัณฑ์และ/หรือบริการตามที่ระบุไว้ในข้อ (1) ถึง (6) ข้างต้น

ทั้งนี้ บริษัทได้กำหนดขั้นตอนการอนุมัติรายการระหว่างกันที่เกิดขึ้นจริงในระหว่างปีตามกรอบที่ได้รับอนุมัติคณะกรรมการบริษัท ดังนี้

- (1) ในกรณีที่มูลค่าของรายการตั้งแต่ 500,000 บาทขึ้นไปแต่น้อยกว่า 10 ล้านบาท ผู้บริหารระดับสูงจะเป็นผู้สอบทานและอนุมัติรายการ
- (2) ในกรณีที่มูลค่ารายการเท่ากับหรือมากกว่า 10 ล้านบาท แต่น้อยกว่า 100 ล้านบาท ผู้บริหารระดับสูงจะเป็นผู้สอบทานและอนุมัติรายการ นอกจากนั้น ฝ่ายตรวจสอบภายในจะทำหน้าที่สอบทานการกำหนดราคา รวมถึงเงื่อนไขอื่น ๆ สำหรับรายการระหว่างกันนั้นว่าเป็นไปตามเงื่อนไขการค้าปกติและก่อความเสียหายให้กับบริษัทและผู้ถือหุ้นส่วนน้อยหรือไม่ ฝ่ายตรวจสอบภายในจะจัดทำรายงานการสอบทานรายการระหว่างกัน (Review Report) และส่งให้คณะกรรมการตรวจสอบเป็นรายไตรมาส
- (3) ในกรณีที่มูลค่ารายการ (ซึ่งอาจเป็นรายการเดียว หรือหลายรายการรวมกันที่ได้เข้าทำในระหว่าง 6 เดือนกับคู่สัญญาเดียวกันที่เป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกัน) เท่ากับหรือมากกว่า 100 ล้านบาท คณะกรรมการตรวจสอบจะต้องสอบทานและอนุมัติรายการก่อนที่บริษัทจะสามารถดำเนินการทำสัญญาหรือตกลงเข้าทำรายการได้ โดยคณะกรรมการตรวจสอบจะพิจารณาการกำหนดราคาและเงื่อนไขของรายการโดยเปรียบเทียบกับวิธีปฏิบัติทั่วไปในอุตสาหกรรม

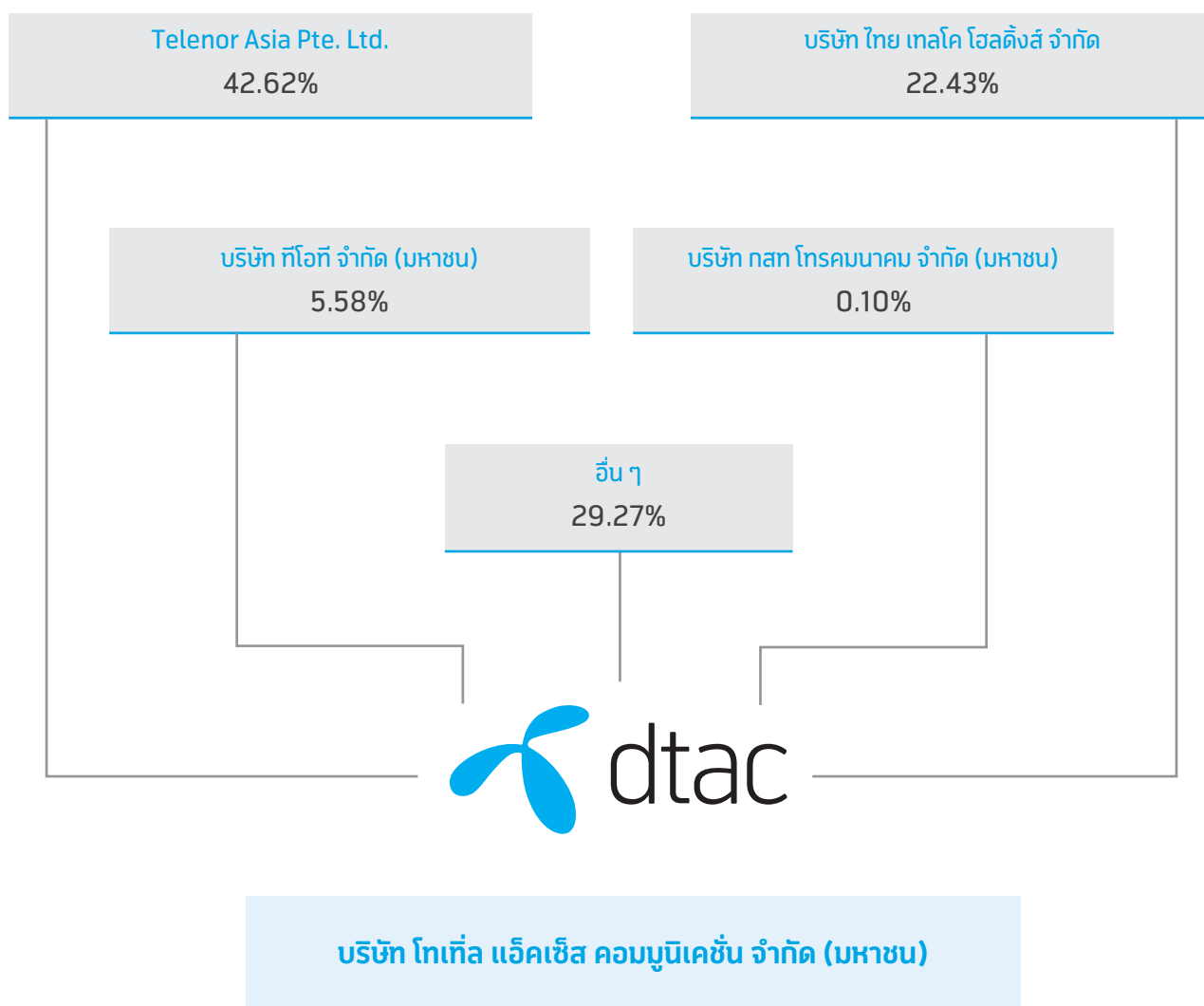
บริษัท โทเทิล แอ็คเซส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)

ข้อมูลเกี่ยวกับทุนเรือนหุ้น และผู้ถือหุ้นรายใหญ่

ณ วันที่ 1 พฤศจิกายน 2561

ทุนเรือนหุ้น

ทุนจดทะเบียน	: 4,744,161,260 บาท
ทุนที่ออกจำหน่ายและเรียกชำระแล้ว	: 4,735,622,000 บาท
ประเภทของหุ้น	: หุ้นสามัญ 2,367,811,000 หุ้น มูลค่าหุ้นละ 2 บาท
วิธีการลงคะแนนเสียง	: 1 เสียง ต่อ 1 หุ้น

รายชื่อผู้ถือหุ้นรายใหญ่ 10 อันดับแรก
(ข้อมูลตามทะเบียนผู้ถือหุ้น ณ วันที่ 1 พฤศจิกายน 2561)

ลำดับที่	ชื่อ	จำนวนหุ้น	ร้อยละ
1	TELENOR ASIA PTE LTD	1,009,172,497	42.62
2	บริษัท ไทย เทลโค โฮลดิ้งส์ จำกัด	531,001,300	22.43
3	บริษัท ไทยเอ็นวีดีอาร์ จำกัด	175,338,573	7.41
4	บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน)	132,145,250	5.58
5	สำนักงานประกันสังคม	50,533,800	2.13
6	NORTRUST NOMINEES LIMITED-NTD SEC LENDING THAILAND CL AC	22,072,100	0.93
7	SOUTH EAST ASIA UK (TYPE C) NOMINEES LIMITED	21,518,889	0.91
8	STATE STREET EUROPE LIMITED	20,067,442	0.85
9	นายวิรัตน์ ชูติเชษฐพงศ์	11,850,000	0.50
10	บริษัท บีทีเอส กรุ๊ป โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน)	9,846,600	0.42

หมายเหตุ (1) บริษัท เทเลนอร์ เอเชีย พริวั แอสส์ เป็นบริษัทย่อยของ Telenor ASA ซึ่งประกอบธุรกิจโดยการถือหุ้นในบริษัทอื่น (Holding Company)

(2) บริษัท ไทย เทลโค โฮลดิ้งส์ จำกัด ประกอบธุรกิจโดยการถือหุ้นในบริษัทอื่น (Holding Company) มีรายชื่อผู้ถือหุ้นและสัดส่วนการถือหุ้นใน บริษัท ไทย เทลโค โฮลดิ้งส์ จำกัด ณ วันที่ 18 เมษายน 2561 ดังนี้
 บริษัท บีซีเอ็น โฮลดิ้ง จำกัด ร้อยละ 51.00
 เทเลนอร์ เซาท์ อีสต์ เอเชีย อินเวสเมนต์ พริวั ลิมิเต็ด ร้อยละ 49.00
 เทเลนอร์ ร้อยละ 0.00

(3) บริษัท บีซีเอ็น โฮลดิ้ง จำกัด ประกอบธุรกิจโดยการถือหุ้นในบริษัทอื่น (Holding Company) มีรายชื่อผู้ถือหุ้นและสัดส่วนการถือหุ้นในบริษัท บีซีเอ็น โฮลดิ้ง จำกัด ณ วันที่ 18 เมษายน 2561 ดังนี้
 บริษัท บีซีเอ็น อินเวชั่น จำกัด ร้อยละ 51.00
 เทเลนอร์ เซาท์ อีสต์ เอเชีย อินเวสเมนต์ พริวั ลิมิเต็ด ร้อยละ 49.00
 เทเลนอร์ ร้อยละ 0.00

(4) บริษัท บีซีเอ็น อินเวชั่น จำกัด ประกอบธุรกิจโดยการถือหุ้นในบริษัทอื่น (Holding Company) มีรายชื่อผู้ถือหุ้นและสัดส่วนการถือหุ้นใน บริษัท บีซีเอ็น อินเวชั่น จำกัด ณ วันที่ 18 เมษายน 2561 ดังนี้
 บริษัท บีซีเอ็น โฮลดิ้ง จำกัด ร้อยละ 51.00
 เทเลนอร์ เซาท์ อีสต์ เอเชีย อินเวสเมนต์ พริวั ลิมิเต็ด ร้อยละ 49.00
 เทเลนอร์ ร้อยละ 0.00

(5) บริษัท บีซีเอ็น โฮลดิ้ง จำกัด ประกอบธุรกิจโดยการถือหุ้นในบริษัทอื่น (Holding Company) มีรายชื่อผู้ถือหุ้นและสัดส่วนการถือหุ้นใน บริษัท บีซีเอ็น โฮลดิ้ง จำกัด ณ วันที่ 18 เมษายน 2561 ดังนี้
 นายวิชัย เภมจรวงกุล ร้อยละ 64.88
 นายบุญชัย เภมจรวงกุล ร้อยละ 20.12
 นายสมชาย เภมจรวงกุล ร้อยละ 15.00

นโยบายการจ่ายเงินปันผล

“บริษัทมีนโยบายการจ่ายเงินปันผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ของกำไรสุทธิของบริษัท ขึ้นอยู่กับฐานะทางการเงินและแผนการประกอบธุรกิจของบริษัทในอนาคต โดยบริษัทมีเป้าหมายจะพิจารณาจ่ายเงินปันผลทุกครึ่งปี”

สรุปสาระสำคัญของปี 2561

การเปลี่ยนผ่านของบริษัทไปสู่ระบบใบอนุญาตเสร็จสมบูรณ์ภายหลังสิ้นสุดมาตรการคุ้มครองผู้ใช้บริการชั่วคราวกรณีสิ้นสุดสัญญาสัมปทานในไตรมาส 4/2561 โดยบริษัทใช้เงินลงทุนกว่า 19,528 ล้านบาทในปี 2561 ซึ่งเป็นระดับบนของประมาณการเงินลงทุนที่คาดว่าจะเกิดขึ้นปีเพื่อเร่งติดตั้งสถานีฐาน 4G-2300MHz ภายใต้สัญญาพันธมิตรกับบริษัทไอที จำกัด (มหาชน) (“ไอที”) รวมทั้งเพิ่มความหนาแน่นโครงข่าย 2100MHz ของบริษัท เพื่อให้ลูกค้าได้รับประสบการณ์ใช้งานที่ดีขึ้นโดยสถานีฐาน 4G-2300MHz ได้ถูกติดตั้งแล้วกว่า 12.7 พันสถานี ในขณะที่สถานีฐานโครงข่ายคลื่นความถี่ 2100MHz ทั้งเทคโนโลยี 4G และ 3G มีจำนวนรวมเพิ่มขึ้นกว่า 7.9 พันสถานีในปี 2561 นอกจากนี้ บริษัทมีโครงสร้างต้นทุนใหม่ภายหลังสิ้นสุดสัญญาสัมปทานซึ่งมีรายละเอียดแสดงไว้ในคำอธิบายและวิเคราะห์ของฝ่ายจัดการประจำไตรมาสที่ 3/2561

ความไม่แน่นอนในเรื่องคลื่นความถี่อันสืบเนื่องมาจากการสิ้นสุดของสัญญาสัมปทานของบริษัทได้หมดไปหลังบริษัทมีคลื่นความถี่ใหม่ทั้งจากการประมูลและการเป็นพันธมิตรกับไอที โดย ดีแทคไดรเนต (“ดีทีเอ็น”) ซึ่งเป็นบริษัทย่อยของบริษัทเป็นผู้ชนะการประมูลและได้รับใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ทั้งย่าน 1800 MHz ปริมาณแถบความกว้าง 2 x 5 MHz และย่าน 900 MHz ปริมาณแถบความกว้าง 2 x 5 MHz ในปี 2561 รวมทั้งกลุ่มบริษัทได้เซ็นสัญญาเป็นพันธมิตรกับไอทีเพื่อเปิดให้บริการ 4G บนโครงข่ายคลื่นความถี่ 2300 MHz เมื่อไตรมาส 2/2561 ที่ผ่านมามีรายได้โครงข่ายแบรนด์ “dtac-T TURBO” นอกจากนี้ บริษัทสามารถใช้งานโครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคมภายใต้สัญญาสัมปทานได้อย่างต่อเนื่องโดยการเข้าทำสัญญากับบริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) (“กสท.”) เพื่อให้บริการโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์โทรคมนาคมจาก กสท. รวมทั้งดำเนินการระงับข้อพิพาทจำนวนหนึ่งที่มียุติกับ กสท. ในช่วงต้นปี 2562 ซึ่งจะมีผลเป็นการระงับข้อพิพาท หากได้รับอนุญาตจากที่ประชุมผู้ถือหุ้นสามัญประจำปี 2562

รายได้จากการให้บริการของบริษัทยังคงได้รับผลกระทบจากการแข่งขันในตลาดที่อยู่ในระดับสูง ในขณะที่ความไม่แน่นอนในประเด็นเรื่องการหมดอายุสัญญาสัมปทานได้ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของลูกค้าในช่วงของการเปลี่ยนผ่าน ซึ่งจากปัจจัยดังกล่าวส่งผลให้รายได้จากการให้บริการไม่รวมค่าเช่าต่อโครงข่ายในปี 2561 ลดลง 2.8% จากปีก่อน สอดคล้องกับประมาณการที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในปี EBITDA (ก่อนรายการอื่น) ของบริษัทอยู่ที่ 28,391 ล้านบาทลดลง 6.7% จากปีก่อนโดยส่วนใหญ่เป็นผลกระทบจากรายได้จากการให้บริการที่ลดลง รวมทั้งมีค่าใช้จ่ายในการโรมมิ่ง 4G บนโครงข่ายคลื่นความถี่ 2300MHz ที่จ่ายให้กับ ไอที และค่าใช้จ่ายโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์โทรคมนาคมที่จ่ายให้ กสท โดย EBITDA margin ของปี 2561 อยู่ที่ระดับ 37.9% สอดคล้องกับประมาณการที่คาดว่าจะเกิดขึ้น บริษัทมีผลขาดทุนสุทธิ 4,369 ล้านบาทในปี 2561 โดยเป็นผลจากการบันทึกค่าใช้จ่ายเพื่อการระงับข้อพิพาทกับ กสท

ในปี 2562 บริษัทคาดว่าจะใช้เงินลงทุนในช่วง 13,000 ถึง 15,000 ล้านบาท เพื่อพัฒนาประสบการณ์ใช้งานของลูกค้าให้ดีขึ้น รวมทั้งมีความปรารถนาที่จะกลับมาเติบโตพร้อมทั้งให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ รายละเอียดเพิ่มเติมสำหรับแนวโน้มผลการดำเนินงานจะแจ้งในช่วงไตรมาส 2/2562

รายการพิเศษที่สำคัญ

การระงับข้อพิพาทกับบริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน)

เมื่อวันที่ 10 มกราคม 2562 บริษัทเข้าทำสัญญาการระงับข้อพิพาทกับ กสท เพื่อระงับข้อพิพาทส่วนใหญ่ที่บริษัทและกลุ่มบริษัทมีกับ กสท. ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาของการดำเนินการภายใต้สัญญาสัมปทานโดยภายใต้สัญญาการระงับข้อพิพาทดังกล่าว บริษัทตกลงชำระค่าตอบแทนเพื่อการระงับข้อพิพาทเป็นเงินจำนวนทั้งสิ้น 9,510 ล้านบาท ทั้งนี้บริษัทได้บันทึกค่าตอบแทนเพื่อการระงับข้อพิพาทดังกล่าวแล้วทั้งจำนวนในงบกำไรขาดทุนสำหรับปี 2561 ทั้งนี้สัญญาการระงับข้อพิพาทดังกล่าวจะมีผลเป็นการระงับข้อพิพาทที่ต่อเนื่องเมื่อได้รับอนุญาตจากที่ประชุมผู้ถือหุ้นประจำปี 2562 ของบริษัท (สามารถศึกษาเพิ่มเติมได้จากหมายเหตุประกอบงบการเงินประจำปี 2561 และข่าวแจ้งตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเมื่อวันที่ 10 มกราคม 2562 และวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2562)

สรุปผลการดำเนินงาน

ณ สิ้นปี 2561 บริษัทมีฐานลูกค้ารวมอยู่ที่ 21.2 ล้านเลขหมาย ลดลงกว่า 1.5 ล้านเลขหมายจากปีก่อนอันเป็นผลจากการลดลงของฐานลูกค้าระบบเติมเงิน ในขณะที่การเติบโตของฐานลูกค้าระบบรายเดือนช่วยชดเชยได้บางส่วน โดยฐานลูกค้าระบบเติมเงินมีจำนวนอยู่ที่ 15.1 ล้านเลขหมาย ลดลงกว่า 1.9 ล้านเลขหมายจากปีก่อนอันเป็นผลจากการแข่งขันในตลาดที่อยู่ในระดับสูงและการเปลี่ยนลูกค้าจากระบบเติมเงินเป็นระบบรายเดือน ในขณะที่ฐานลูกค้าระบบรายเดือนมีจำนวนเพิ่มขึ้นมาอยู่ที่ระดับ 6.1 ล้านเลขหมาย เพิ่มขึ้น 0.4 ล้านเลขหมายจากปีก่อน ทั้งนี้แนวโน้มฐานลูกค้ารวมของบริษัทในไตรมาส 4/2561 เริ่มปรับตัวดีขึ้นเมื่อเทียบกับไตรมาสที่ผ่านมาโดยมีปัจจัยจากแคมเปญเครื่องโทรศัพท์และโปรโมชั่นบริการเสริมในช่วงเฉลิมฉลองปีใหม่ รวมทั้งมีการสื่อสารกับลูกค้าถึงความมุ่งมั่นของบริษัทในการพัฒนาบริการอย่างต่อเนื่อง

รายได้เฉลี่ยต่อเลขหมาย (ไม่รวม IC) ในปี 2561 อยู่ที่ระดับ 244 บาทต่อเดือน เพิ่มขึ้น 6.4% จากปีก่อน โดยมีปัจจัยจากจำนวนฐานลูกค้าระบบรายเดือนที่มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเป็น 29% ของฐานลูกค้าทั้งหมด จากเดิมอยู่ที่ระดับ 25% เมื่อสิ้นปีก่อน ทั้งนี้รายได้เฉลี่ยต่อเลขหมายของลูกค้าย่อยรายเดือนในปี 2561 อยู่ที่ 541 บาทต่อเดือนทรงตัวจากปีก่อนในขณะที่รายได้เฉลี่ยต่อเลขหมายของลูกค้าย่อยเติมเงินในปี 2561 อยู่ที่ 142 บาทต่อเดือน ลดลง 2.0% จากปีก่อน เนื่องจากการลดลงของรายได้จากบริการระบบเติมเงิน

ปริมาณการใช้งานอินเทอร์เน็ตบนโครงข่าย 4G บนคลื่น 2300 MHz ของไอที ยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตามพื้นที่การให้บริการที่เพิ่มขึ้นและประสบการณ์ใช้งานอินเทอร์เน็ตที่ดีกว่าของโครงข่าย โดย ณ สิ้นปี 2561 สถานีฐานบนโครงข่าย 4G บนคลื่น 2300 MHz ภายใต้ความร่วมมือกับไอทีได้รับการติดตั้งแล้วกว่า 12.7 พันสถานี เพิ่มขึ้น 114% จากไตรมาส 3/2561 โดยจำนวนผู้ใช้บริการ 4G มีจำนวนอยู่ที่ 9.9 ล้านเลขหมาย คิดเป็นสัดส่วน 47% ของฐานลูกค้ารวม ในขณะที่จำนวนอุปกรณ์ที่รองรับเทคโนโลยี 4G มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเป็น 65% ของฐานลูกค้ารวม และสัดส่วนจำนวนผู้ใช้อุปกรณ์สมาร์ทโฟนเพิ่มขึ้นเป็น 78% ของฐานลูกค้ารวม

จำนวนผู้ใช้บริการรวม (พันเลขหมาย)	ปี 2560	ปี 2561	%YoY
ระบบรายเดือน (ภายใต้สัญญาสัมปทานจาก CAT)	297	-	-100%
ระบบเติมเงิน (ภายใต้สัญญาสัมปทานจาก CAT)	221	-	-100%
ระบบรายเดือน (ภายใต้ใบอนุญาต)	5,340	6,071	14%
ระบบเติมเงิน (ภายใต้ใบอนุญาต)	16,794	15,131	-10%
รวม	22,652	21,202	-6.4%
จำนวนผู้ใช้บริการใหม่สุทธิ (พันเลขหมาย)	ปี 2560	ปี 2561	%YoY
ระบบรายเดือน	612	434	-29%
ระบบเติมเงิน	-2,440	-1,884	23%
รวม	-1,828	-1,450	21%
ปริมาณการใช้งาน (นาทีต่อเลขหมายต่อเดือน)	ปี 2560	ปี 2561	%YoY
ระบบรายเดือน	263	243	-7.5%
ระบบเติมเงิน	123	104	-15%
เฉลี่ยสองระบบ	153	140	-8.6%
ระบบรายเดือน ไม่รวม IC	186	172	-7.2%
ระบบเติมเงิน ไม่รวม IC	96	80	-17%
เฉลี่ยสองระบบ ไม่รวม IC	115	103	-10%
รายได้เฉลี่ยต่อเลขหมาย (บาทต่อเลขหมายต่อเดือน)	ปี 2560	ปี 2561	%YoY
ระบบรายเดือน	567	561	-1.2%
ระบบเติมเงิน	154	148	-3.8%
เฉลี่ยสองระบบ	242	254	4.8%
ระบบรายเดือน ไม่รวม IC	541	541	0.1%
ระบบเติมเงิน ไม่รวม IC	145	142	-2.0%
เฉลี่ยสองระบบ ไม่รวม IC	230	244	6.4%

สรุปผลประกอบการด้านการเงิน

รายได้

ในปี 2561 บริษัทมีรายได้รวมอยู่ที่ 74,980 ล้านบาท ลดลง 4.2% จากปีก่อน โดยมีปัจจัยจากรายได้จากการให้บริการและรายได้จากการจำหน่ายเครื่องโทรศัพท์ที่ลดลงโดยรายได้จากการให้บริการไม่รวมค่าเชื่อมต่อโครงข่ายอยู่ที่ 63,014 ล้านบาท ลดลง 2.8% จากปีก่อน เนื่องจากรายได้บริการระบบเติมเงินยังคงลดลงในขณะที่รายได้จากบริการต่างประเทศได้รับผลกระทบจากบริการทางเลือกและการแข่งขันในตลาด นอกจากนี้บริษัทได้เพิ่มความเข้มงวดในการเปิดให้บริการของผู้ให้บริการคอนเทนต์ภายนอกโดยมุ่งหวังสร้างประสบการณ์ใช้งานของลูกค้าให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งส่งผลให้รายได้จากบริการคอนเทนต์มีระดับลดลงทั้งนี้รายได้ค่าเชื่อมต่อโครงข่ายลดลง 32%จากปีก่อน เนื่องจากการปรับลดลงของอัตราค่าเชื่อมต่อโครงข่ายเมื่อไตรมาส 1/2561 และปริมาณการใช้งานที่ลดลง

รายได้จากบริการหลัก (หรือรายได้จากบริการเสียงและบริการข้อมูลรวมกัน) อยู่ที่ 58,690 ล้านบาท ลดลง 0.7% จากปีก่อน โดยส่วนใหญ่เป็นผลจากรายได้จากบริการระบบเติมเงินที่ลดลง และรายได้จากบริการคอนเทนต์ที่ลดลงดังกล่าวข้างต้น รวมถึงความกังวลของลูกค้าจากความไม่แน่นอนในเรื่องการสิ้นสุดสัญญาสัมปทาน

รายได้จากบริการข้ามแดนอัตโนมัติ อยู่ที่ 1,127 ล้านบาท ลดลง 3.0% จากปีก่อน อันเป็นผลจากการแข่งขันในตลาดและบริการ ทางเลือกอื่น

รายได้จากการให้บริการอื่น อยู่ที่ 3,197 ล้านบาท ลดลง 30% จากปีก่อน โดยส่วนใหญ่เป็นผลจากการลดลงของรายได้จากบริการโทรทางไกลระหว่างประเทศ

รายได้จากการจำหน่ายเครื่องโทรศัพท์และชุดเลขหมาย อยู่ที่ 7,769 ล้านบาท ลดลง 17% จากปีก่อน โดยส่วนใหญ่เป็นผลจาก จำนวนเครื่องโทรศัพท์ที่ขายได้ลดลง ซึ่งทำให้ผลขาดทุนจากการ ขายเครื่องโทรศัพท์และชุดเลขหมายในปี 2561 ลดลง 28% จาก ปีก่อน มาอยู่ที่ระดับ 2,056 ล้านบาท

ต้นทุนการดำเนินงาน

ต้นทุนการดำเนินงานไม่รวมค่าเชื่อมต่อโครงข่าย (IC) อยู่ที่ 45,180 ล้านบาท เพิ่มขึ้น 2.4% จากปีก่อนโดยส่วนใหญ่เป็นผลจากค่าใช้จ่ายโรมมิ่งบริการ 4G บนคลื่นความถี่ 2300MHz ที่จ่ายให้ทีโอที และค่าใช้บริการโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์โทรคมนาคมที่จ่ายให้ กสท

ค่าธรรมเนียมและส่วนแบ่งรายได้ อยู่ที่ 6,262 ล้านบาท ลดลง 28% จากปีก่อน เนื่องจากการใช้งานบนโครงข่ายสัมปทานมีปริมาณลดลงอันเป็นผลสืบเนื่องจากการสิ้นสุดของสัญญาสัมปทาน นอกจากนี้การปรับลดอัตราค่าธรรมเนียมยูเอเอสโอ และใบอนุญาตในปี 2560 ได้ช่วยให้ค่าธรรมเนียมและส่วนแบ่งรายได้ลดลงเช่นกัน ดังนั้นสัดส่วนค่าธรรมเนียมและส่วนแบ่งรายได้ต่อรายได้จากการให้บริการไม่รวมค่าเชื่อมต่อโครงข่ายในปี 2561 ลดลงมาอยู่ที่ระดับ 9.9% จากเดิมอยู่ที่ระดับ 13.4% ในปี 2560 นอกจากนี้ ในไตรมาส 4/2561 บริษัทได้บันทึกค่าใช้จ่ายภายใต้มาตรการคุ้มครองผู้ให้บริการชั่วคราวกรณีสิ้นสุดสัญญาสัมปทานและรายการพิเศษภายหลังสิ้นสุดสัญญาสัมปทานไว้ในค่าธรรมเนียมและส่วนแบ่งรายได้

ค่าใช้จ่ายด้านโครงข่าย อยู่ที่ 8,475 ล้านบาท เพิ่มขึ้น 24% จากปีก่อน จากการขยายโครงข่ายและค่าใช้บริการโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์โทรคมนาคมซึ่งรวมถึงค่าบริการชำระล่วงหน้าซึ่งทยอยรับรู้ที่จ่ายให้ กสท

ค่าใช้จ่ายอื่น อยู่ที่ 6,246 ล้านบาท เพิ่มขึ้น 109% จากปีก่อนอันเป็นผลจากค่าใช้จ่ายในการโรมมิ่ง 4G บนโครงข่ายคลื่นความถี่ 2300MHz ที่จ่ายให้กับทีโอที ซึ่งเริ่มบันทึกในไตรมาส 2/2561 ซึ่งค่าใช้จ่ายอื่นที่เพิ่มขึ้นดังกล่าว บางส่วนได้ถูกชดเชยด้วยรายได้ค่าเช่าเครื่องและอุปกรณ์โทรคมนาคม 2300MHz ที่ได้รับจากทีโอทีซึ่งเพิ่มขึ้นเช่นกัน

ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายของต้นทุนการให้บริการ อยู่ที่ 24,197 ล้านบาท ลดลง 5.5% จากปีก่อนเนื่องจากสินทรัพย์สัมปทานตัดจำหน่ายครบแล้วตามการสิ้นสุดสัมปทานเมื่อเดือนกันยายน 2561 ซึ่งค่าตัดจำหน่ายที่ลดลงดังกล่าว บางส่วนถูกชดเชยโดยค่าตัดจำหน่ายของต้นทุนใบอนุญาตคลื่นความถี่ 900 MHz และ 1800 MHz ที่ประมูลได้มาใหม่ รวมทั้งมีการขยายโครงข่ายอย่างต่อเนื่อง

ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร

ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร อยู่ที่ 22,709 ล้านบาท เพิ่มขึ้น 48% จากปีก่อน อันเป็นผลจากการบันทึกค่าใช้จ่ายจากการระงับข้อพิพาทกับ กสท โดยหากไม่รวมผลดังกล่าวแล้ว ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร จะลดลงเนื่องจากการลดลงของทั้ง ค่าใช้จ่ายในการขายและ ค่าใช้จ่ายในการบริหาร รวมทั้งมีการตั้งสำรองหนี้สูญที่ลดลง

ค่าใช้จ่ายในการขายและการตลาด อยู่ที่ 4,778 ล้านบาท ลดลง 1.8% จากปีก่อน โดยเป็นผลจากค่าคอมมิชชั่นที่ลดลงซึ่งบางส่วนถูกชดเชยด้วยค่าใช้จ่ายด้านสื่อและโฆษณาที่เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ ในไตรมาส 4/2561 ค่าใช้จ่ายในการขายและการตลาด อยู่ที่ 1,491 ล้านบาท เพิ่มขึ้น 15% จากไตรมาสเดียวกันของปีก่อน และเพิ่มขึ้น 27% จากไตรมาสก่อน อันเป็นผลจากการสื่อสารกับลูกค้าอย่างต่อเนื่องถึงความมุ่งมั่นในการพัฒนาบริการของดีแทค รวมทั้งมีกิจกรรมชิงโชคและแคมเปญการตลาดต่างๆ ในช่วงเทศกาลเฉลิมฉลอง

ค่าใช้จ่ายในการบริหาร อยู่ที่ 15,687 ล้านบาท เพิ่มขึ้น 96% จากปีก่อน อันเป็นผลจากการระงับข้อพิพาทกับ กสท โดยหากไม่รวมผลดังกล่าวแล้ว ค่าใช้จ่ายในการบริหารจะลดลงอันเป็นผลจากมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพและรายการพิเศษจำนวน 178 ล้านบาทจากการประเมินมูลค่าผลประโยชน์พนักงานที่บันทึกเมื่อไตรมาส 4/2560

ค่าใช้จ่ายการตั้งสำรองหนี้สูญ อยู่ที่ 1,379 ล้านบาท ลดลง 9.6% จากปีก่อน อันเป็นผลจากการระงับการจดทะเบียนรายได้และคุณภาพของลูกค้าใหม่ที่ดีขึ้น

ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายของค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร อยู่ที่ 864 ล้านบาท ลดลง 4.5% จากปีก่อน

EBITDA และกำไรสุทธิ

บริษัทมี EBITDA (ก่อนรายการอื่น) อยู่ที่ 28,391 ล้านบาท ลดลง 6.7% จากปีก่อน โดยส่วนใหญ่เป็นผลจากค่าใช้จ่ายในช่วงมาตรการคุ้มครองผู้ให้บริการชั่วคราวกรณีสิ้นสุดสัญญาสัมปทาน ค่าใช้จ่ายโรมมิ่ง 4G บนโครงข่ายคลื่นความถี่ 2300MHz ที่จ่ายให้กับทีโอที และค่าใช้บริการโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์โทรคมนาคมจาก กสท ซึ่งรวมถึงค่าบริการชำระล่วงหน้าที่ย่อยรับรู้ รวมทั้งบริษัทมีรายได้จากการให้บริการที่ลดลง ทั้งนี้ EBITDA margin ของปี 2561 ลดลงจากระดับ 38.9% เมื่อปี 2560 มาอยู่ที่ระดับ 37.9% ในปี 2561 ซึ่งสอดคล้องกับประมาณการที่คาดไว้ทั้งนี้ EBITDA ในที่ไม่มีรวมค่าใช้จ่ายเพื่อระงับข้อพิพาทกับ กสท ดังกล่าวข้างต้น

ในปี 2561 บริษัทมีผลประกอบการขาดทุนสุทธิ 4,369 ล้านบาท อันเป็นผลจากการบันทึกค่าใช้จ่ายเพื่อระงับข้อพิพาทกับ กสท

งบกำไรขาดทุน (ล้านบาท)	ปี 2560	ปี 2561	%YoY
บริการหลัก (บริการเสียงและข้อมูล)	59,120	58,690	-0.7%
บริการข้ามแดนอัตโนมัติ	1,162	1,127	-3.0%
รายได้จากการให้บริการอื่น	4,539	3,197	-30%
รายได้จากการให้บริการ ไม่รวม IC	64,821	63,014	-2.8%
รายได้จากค่าเชื่อมต่อโครงข่าย (IC)	3,262	2,204	-32%
รวมรายได้จากการให้บริการ	68,083	65,219	-4.2%
รายได้จากการจำหน่ายเครื่องโทรศัพท์และชุดเลขหมาย	9,374	7,769	-17%
รายได้จากการดำเนินงานอื่น	818	1,992	143%
รวมรายได้	78,275	74,980	-4.2%
ต้นทุนการให้บริการ	(47,296)	(47,455)	0.3%
ค่าธรรมเนียมและส่วนแบ่งรายได้	(8,670)	(6,262)	-28%
ค่าใช้จ่ายด้านโครงข่าย	(6,856)	(8,475)	24%
ค่าเชื่อมต่อโครงข่าย (IC)	(3,191)	(2,275)	-29%
ค่าใช้จ่ายอื่น	(2,986)	(6,246)	109%
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	(25,594)	(24,197)	-5.5%
ต้นทุนการจำหน่ายเครื่องโทรศัพท์และชุดเลขหมาย	(12,233)	(9,825)	-20%
รวมต้นทุน	(59,529)	(57,280)	-3.8%
กำไรขั้นต้น	18,746	17,700	-5.6%
ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร	(15,308)	(22,709)	48%
การขายและการตลาด	(4,868)	(4,778)	-1.8%
การบริหาร	(8,011)	(15,687)	96%
การตั้งสำรองหนี้สูญ	(1,525)	(1,379)	-9.6%
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	(905)	(864)	-4.5%
ขาดทุนจากการด้อยค่าของสินทรัพย์	(6)	6	-200%
กำไร (ขาดทุน) จากอัตราแลกเปลี่ยน	0	7	13599%
ดอกเบี้ยรับ	217	241	11%
รายได้อื่นและส่วนแบ่งกำไรจากเงินลงทุนในบริษัทร่วม	242	306	27%
กำไรก่อนค่าใช้จ่ายทางการเงินและภาษีเงินได้	3,890	(4,448)	-214%
ค่าใช้จ่ายทางการเงิน	(1,557)	(1,351)	-13%
ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้	(218)	1,431	-756%
กำไร (ขาดทุน) สุทธิส่วนที่เป็นของผู้ถือหุ้น	2,115	(4,369)	-307%

EBITDA (ล้านบาท)	ปี 2560	ปี 2561	%YoY
กำไรสำหรับงวด	2,115	(4,369)	-307%
ค่าใช้จ่ายทางการเงิน	1,557	1,351	-13%
ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้	218	(1,431)	-756%
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	26,498	25,061	-5.4%
รายการอื่น	57	7,778	13452%
EBITDA	30,446	28,391	-6.7%
EBITDA margin	38.9%	37.9%	

งบดุลและข้อมูลสำคัญทางการเงิน

ณ สิ้นปี 2561 บริษัทมีสินทรัพย์รวมทั้งสิ้น 150,958 ล้านบาท เพิ่มจากระดับ 114,501 ล้านบาทเมื่อปีก่อน โดยส่วนใหญ่เป็นผล จากการได้รับใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ทั้งย่าน 1800MHz และ 900MHz รวมทั้งจากการลงทุนในโครงข่าย ทั้งนี้ ระดับเงินสดและ รายการเทียบเท่าเงินสดอยู่ที่ระดับ 14,090 ล้านบาท ลดลงจาก ระดับ 26,048 ล้านบาท โดยส่วนใหญ่เป็นผลจากการจ่ายเงินลงทุนในโครงข่ายและการจ่ายเงินค่าใบอนุญาตคลื่นความถี่ ในขณะที่หนี้สินที่มีภาระดอกเบี้ยอยู่ที่ระดับ 47,000 ล้านบาท ลดลงจากเดิมซึ่งอยู่ที่ระดับ

49,015 ล้านบาทเมื่อปีที่แล้ว ทั้งนี้ อัตราส่วนหนี้สินสุทธิต่อ EBITDA อยู่ที่ระดับ 1.2 เท่า เพิ่มขึ้นจากเดิมซึ่งอยู่ที่ระดับ 0.8 เท่าเมื่อปีก่อนเนื่องจากมีเงินสดและ EBITDA ที่ลดลง

ในปี 2561 บริษัทใช้เงินลงทุน 19,528 ล้านบาทเพิ่มขึ้น 18% จากปีก่อนเพื่อเร่งขยายโครงข่าย ทั้งนี้ บริษัทมีกระแสเงินสด สุทธิจากการดำเนินงาน (คำนวณจาก EBITDA หักด้วยเงินลงทุน) อยู่ที่ 8,863 ล้านบาทลดลง 36% จากปีก่อนเนื่องจากมี EBITDA ที่ลดลงและใช้เงินลงทุนเพิ่มขึ้น

งบกระแสเงินสด (ล้านบาท)	ปี 2560	ปี 2561
เงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน	30,306	21,084
จ่ายดอกเบี้ยและภาษีเงินได้	(2,977)	(2,828)
เงินสดสุทธิจากกิจกรรมดำเนินงาน	27,330	18,256
เงินสดสุทธิที่ใช้ในกิจกรรมลงทุน	(19,575)	(25,238)
เงินสดสุทธิ รับ/ (ชำระคืน) - เงินกู้ยืมและหุ้นกู้	-	(2,015)
จ่ายเงินปันผล	(0)	(2,960)
เงินสดสุทธิจากกิจกรรมจัดหาเงิน	(0)	(4,975)
เงินสดและเทียบเท่าสุทธิเพิ่มขึ้น/(ลดลง)	7,754	(11,957)
เงินสดและเทียบเท่าต้นงวด	18,293	26,048
เงินสดและเทียบเท่าสิ้นงวด	26,048	14,090

งบแสดงสถานะทางการเงิน (ล้านบาท)	สิ้นปี 2560	สิ้นปี 2561
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	26,048	14,090
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	13,167	14,427
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	75,286	122,441
รวมสินทรัพย์	114,501	150,958
หนี้สินหมุนเวียน	36,537	53,208
หนี้สินไม่หมุนเวียน	48,729	75,820
รวมหนี้สิน	85,266	129,028
รวมส่วนของถือหุ้น	29,235	21,930
รวมหนี้สินและส่วนของถือหุ้น	114,501	150,958

กำหนดการคืนหนี้เงินกู้ (ล้านบาท) ณ สิ้นปี 2561	เงินกู้	หุ้นกู้
ปี 2562	7,875	1,500
ปี 2563	7,875	4,000
ปี 2564	875	2,500
ปี 2565 เป็นต้นไป	875	21,500

อัตราส่วนทางการเงินที่สำคัญ	ปี 2560	ปี 2561
อัตราผลตอบแทนต่อส่วนผู้ถือหุ้น (%)	8%	n/a
อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (%)	2%	n/a
อัตราส่วน Interest coverage (เท่า)	2.7x	n/a
อัตราส่วนหนี้สินสุทธิต่อ EBITDA (เท่า)	0.8x	1.2x
อัตราส่วนเงินลงทุนต่อรายได้รวม (%)	21%	26%

แนวโน้มปี 2562

ในปี 2562 บริษัทจะให้ความสำคัญในการพัฒนาโครงข่ายและ ประสิทธิภาพการใช้งานของลูกค้าให้ดีขึ้นรวมทั้งจะสร้างสรรค์ข้อเสนอและให้บริการที่เน้นลูกค้าเป็นศูนย์กลางมากขึ้น บริษัท จะพัฒนาแบรนด์ดีแทคให้แข็งแกร่งขึ้นและนำเสนอคุณค่าของแบรนด์ให้ลูกค้ารับรู้ ทั้งนี้บริษัทคาดว่าจะใช้เงินลงทุนในปี 2562 ในช่วง 13,000 ถึง 15,000 ล้านบาท โดยมีความปรารถนาที่จะกลับมาเติบโตพร้อมทั้งให้ความสำคัญในด้านประสิทธิภาพ การดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

โดยรายละเอียดเพิ่มเติมสำหรับแนวโน้มผลการดำเนินงานของปี 2562 จะแจ้งในช่วงไตรมาส 2/2562 ต่อไป

บริษัทคงนโยบายการจ่ายเงินปันผลโดยมีนโยบายการจ่ายเงินปันผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ของกำไรสุทธิของบริษัท ขึ้นอยู่กับฐานะทางการเงินและแผนการประกอบธุรกิจของบริษัท ในอนาคต โดยบริษัทมีเป้าหมายพิจารณาจ่ายเงินปันผลทุกครึ่งปี

รายงานความรับผิดชอบ ของคณะกรรมการ ต่อรายงานทางการเงิน

รายงานความรับผิดชอบ
ของคณะกรรมการ
ต่อรายงานทางการเงิน

คณะกรรมการบริษัทเป็นผู้รับผิดชอบต่อการเงินรวมของบริษัทและบริษัทย่อย รวมถึงข้อมูลทางการเงินที่ปรากฏในรายงานประจำปีของบริษัท งบการเงินรวมของบริษัท และบริษัทย่อยสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561 จัดทำขึ้นตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองทั่วไปในประเทศไทย โดยเลือกใช้นโยบายบัญชีที่เหมาะสม ใช้ดุลยพินิจอย่างระมัดระวังรอบคอบ และประมาณการที่สมเหตุสมผลในการจัดทำ รวมทั้งมีการเปิดเผยข้อมูลสำคัญอย่างเพียงพอในหมายเหตุประกอบงบการเงิน งบการเงินดังกล่าว ได้ผ่านการตรวจสอบและให้ความเห็นอย่างไม่มีเงื่อนไขจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่เป็นอิสระ ดังนั้นจึงสะท้อนฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัทที่เป็นจริง โปร่งใส และสมเหตุสมผล เพื่อประโยชน์ของผู้ถือหุ้นและนักลงทุนทั่วไป

คณะกรรมการบริษัทได้จัดให้มีระบบการควบคุมภายในและระบบการตรวจสอบภายในที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้มั่นใจได้ว่าการบันทึกข้อมูลทางบัญชีมีความถูกต้อง ครบถ้วน และเพียงพอที่จะดำรงรักษาไว้ซึ่งทรัพย์สินของบริษัท และป้องกันไม่ให้เกิดการทุจริตหรือการดำเนินการที่ผิดปกติดังกล่าวอย่างมีนัยสำคัญ

คณะกรรมการบริษัทได้แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบซึ่งประกอบด้วยกรรมการอิสระ เพื่อทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบให้บริษัทมีการรายงานทางการเงินที่ถูกต้องและเพียงพอ มีระบบการควบคุมภายในและระบบการตรวจสอบภายในที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ และมีการปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของบริษัท โดยความเห็นของคณะกรรมการตรวจสอบเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวปรากฏในรายงานของคณะกรรมการตรวจสอบซึ่งแสดงไว้ในรายงานประจำปีฉบับนี้แล้ว

คณะกรรมการบริษัทมีความเห็นว่า ระบบการควบคุมภายในของบริษัทโดยรวมอยู่ในระดับที่น่าพอใจ และสามารถสร้างความเชื่อมั่นต่อความน่าเชื่อถือของงบการเงินของบริษัทและบริษัทย่อย สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561

ในนามของคณะกรรมการ

บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)

28 มกราคม 2562

นายเพเตอร์ บอเร่ เพอร์เบิร์ต

รองประธานกรรมการ

นางอเล็กซานดรา ไรซ์

กรรมการและประธานเจ้าหน้าที่บริหาร

รายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

เสนอต่อผู้ถือหุ้นของบริษัท โตเทิล แอ็คเซส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)

ความเห็น

ข้าพเจ้าได้ตรวจสอบงบการเงินรวมของบริษัท โตเทิล แอ็คเซส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย (กลุ่มบริษัท) ซึ่งประกอบด้วยงบแสดงฐานะการเงินรวม ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 งบกำไรขาดทุนรวม งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จรวม งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้นรวมและงบกระแสเงินสดรวมสำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกันและหมายเหตุประกอบงบการเงินรวม รวมถึงหมายเหตุสรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ และได้ตรวจสอบงบการเงินเฉพาะกิจการของบริษัท โตเทิล แอ็คเซส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) ด้วยเช่นกัน

ข้าพเจ้าเห็นว่า งบการเงินข้างต้นนี้แสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 ผลการดำเนินงานและ กระแสเงินสด สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกันของบริษัท โตเทิล แอ็คเซส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) และ บริษัทย่อย และเฉพาะของบริษัท โตเทิล แอ็คเซส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) โดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญ ตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน

เกณฑ์ในการแสดงความเห็น

ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติตามตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชี ความรับผิดชอบของข้าพเจ้าได้กล่าวไว้ในวรรค ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีต่อการตรวจสอบงบการเงิน ในรายงานของข้าพเจ้า ข้าพเจ้ามีความเป็นอิสระจากกลุ่มบริษัทตามข้อกำหนดจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่กำหนดโดยสภาวิชาชีพบัญชีในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบงบการเงิน และข้าพเจ้าได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณอื่นๆ ตามที่ระบุในข้อกำหนดนั้นด้วย ข้าพเจ้าเชื่อว่าหลักฐานการสอบบัญชีที่ข้าพเจ้าได้รับเพียงพอและเหมาะสมเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของข้าพเจ้า

ข้อมูลและเหตุการณ์ที่เน้น

ทั้งนี้ ข้าพเจ้ามิได้แสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไขต่อกรณีต่อไปนี้แต่อย่างใด

ข้าพเจ้าขอให้สังเกตหมายเหตุประกอบงบการเงินรวมข้อต่อไปนี้

1. คดีฟ้องร้องและข้อพิพาททางการค้าที่สำคัญ

- ก. ตามที่กล่าวในหมายเหตุประกอบงบการเงินรวมข้อ 33 บริษัทมีคดีฟ้องร้องและข้อพิพาททางการค้าเรื่องค่าเชื่อมโยงโครงข่ายโทรคมนาคม (Access Charge) กับบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) (“ทีโอที”) โดยบริษัทได้บันทึกค่าเชื่อมโยงโครงข่ายโทรคมนาคม (Access Charge) ในอัตราค่าเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคม (Interconnection Charge) ตั้งแต่วันที่ 18 พฤศจิกายน 2549 ถึงวันที่ 7 พฤศจิกายน 2550 ไว้แล้วในงบการเงินจำนวน 1,973 ล้านบาท และเมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2550 บริษัทได้แจ้งยกเลิกข้อตกลงการเชื่อมโยงโครงข่ายโทรคมนาคมเดิมทั้งสองฉบับ (Access Charge) บริษัทจึงมิได้บันทึกค่าเชื่อมโยงโครงข่ายโทรคมนาคม (Access Charge) ตั้งแต่วันที่ 8 พฤศจิกายน 2550 จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2561 ในงบการเงิน เพราะฝ่ายบริหารเห็นว่าภาระที่จะต้องชำระค่าเชื่อมโยงโครงข่ายโทรคมนาคม (Access Charge) ตามข้อตกลงเดิมได้สิ้นสุดลง อย่างไรก็ตาม ปัจจุบัน ทีโอทียังมิได้เข้าทำสัญญาเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคม (Interconnection Charge) กับบริษัท นอกจากนี้ ทีโอทีได้ยื่นคำฟ้องต่อศาลปกครองกลาง เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2554 และคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมคำฟ้องเมื่อวันที่ 7 กันยายน 2554 เรียกร้องให้บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) (“กสท”) และบริษัทร่วมกันชำระค่าเสียหายจากค่าเชื่อมโยงโครงข่ายโทรคมนาคม (Access Charge) ตั้งวันที่ 9 พฤษภาคม 2554 (วันฟ้อง) พร้อมภาษีมูลค่าเพิ่ม และดอกเบี้ยรวมเป็นจำนวนประมาณ 113,319 ล้านบาท ซึ่งต่อมาเมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2557 ทีโอทีได้ยื่นคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมคำฟ้องโดยแก้ไขเพิ่มเติมจำนวนค่าเสียหายจนถึงวันที่ 10 กรกฎาคม 2557 พร้อมภาษีมูลค่าเพิ่มและดอกเบี้ยเป็นจำนวนเงินประมาณ 245,638 ล้านบาท จากความเห็นของที่ปรึกษากฎหมายของบริษัท ผู้บริหารของบริษัทมีความเชื่อมั่นว่าบริษัทไม่มีการที่จะต้องชำระค่าเชื่อมโยงโครงข่าย (Access Charge) ตามข้อตกลงเดิมที่ทีโอที เรียกร้อง เนื่องจากเชื่อว่าข้อตกลงเดิมดังกล่าวไม่เป็นไปตามหลักกฎหมายในปัจจุบัน (ประกาศของกสทฯ.) และบริษัทได้มีหนังสือบอกเลิกข้อตกลงเดิมแล้ว ขณะนี้ข้อพิพาททางการค้าดังกล่าวอยู่ระหว่างการดำเนินการตามกฎหมาย และคดีฟ้องร้องอยู่ภายใต้กระบวนการพิจารณาตัดสินของศาล ซึ่งผลของข้อพิพาทดังกล่าวยังไม่สามารถระบุได้และขึ้นอยู่กับผลการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมในอนาคต
- ข. ตามที่กล่าวในหมายเหตุประกอบงบการเงินรวมข้อ 35 บริษัทมีข้อพิพาทเกี่ยวกับการชำระผลประโยชน์ตอบแทนเพิ่มเติม (ภาษีสรรพสาmidt) ตามสัญญาสัมปทานและข้อพิพาทเกี่ยวกับการคิดผลประโยชน์ตอบแทนเพิ่มเติมจากรายได้ค่าเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคมที่บริษัทได้รับจากผู้ประกอบกิจการโทรคมนาคมบางรายที่เข้ามาใช้โครงข่ายโทรคมนาคมของบริษัทฯ หลังประกาศ กทข. ว่าด้วยการเชื่อมต่อโครงข่ายมีผลใช้บังคับ กับ กสท และ คดีฟ้องร้องอื่น ๆ ขณะนี้ข้อพิพาทและคดีต่าง ๆ ดังกล่าวอยู่ภายใต้กระบวนการทางอนุญาโตตุลาการและศาล ซึ่งผลของข้อพิพาทและคดีต่าง ๆ ดังกล่าว ยังไม่สามารถระบุได้และขึ้นอยู่กับกระบวนการยุติธรรมในอนาคต

2. ความเสี่ยงจากข้อกำหนดและการเปลี่ยนแปลงทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจโทรคมนาคมที่สำคัญ

ตามที่กล่าวในหมายเหตุประกอบงบการเงินรวมข้อ 36 บริษัทฯและบริษัทย่อยมีความเสี่ยงจากข้อกำหนดและการเปลี่ยนแปลงทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจโทรคมนาคมที่สำคัญบางประการ รวมถึงการดำเนินการภายใต้ใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ที่มีต้นทุนการได้มาที่เหมาะสมเพื่อใช้ในการประกอบกิจการโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่มีความสำคัญอย่างมากต่อกลุ่มบริษัทในการดำเนินธุรกิจในการกิจการโทรคมนาคมในปัจจุบัน

3. คดีฟ้องร้องและข้อพิพาททางการค้าที่อยู่ภายใต้สัญญาาระงับข้อพิพาท

- ก. ตามที่กล่าวในหมายเหตุประกอบงบการเงินรวมข้อ 34.1 บริษัทฯและบริษัท ดีแทค ไตรเนต จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทย่อย (“ดีแทค ไตรเนต”) ได้ลงนามในสัญญาระงับข้อพิพาทและให้บริการเกี่ยวกับเสาโทรคมนาคมกับ กสท โดยตกลงที่จะระงับข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องกับกรรมสิทธิ์ในเสาโทรคมนาคมทั้งหมดระหว่างบริษัทฯ และ กสท และให้ดีแทค ไตรเนต ได้ใช้บริการพื้นที่เสาโทรคมนาคมเหล่านั้นเพื่อใช้ในการดำเนินธุรกิจต่อไป โดยข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องดังกล่าวนี้ได้รับการยุติกระบวนการพิจารณาชั้นอนุญาโตตุลาการและจำหน่ายคดีออกจากสารบบความและได้รับการถอนอุทธรณ์คำพิพากษาและจำหน่ายคดีออกจาก สารบบความ
- ข. ตามที่กล่าวในหมายเหตุประกอบงบการเงินรวมข้อ 34.2 กสท บริษัทฯ และ ดีแทค ไตรเนต ได้เข้าลงนามในสัญญาระงับข้อพิพาทโดยมีผลเป็นการยุติข้อพิพาทที่อยู่ระหว่างบริษัทฯ และ กสท. เป็นส่วนใหญ่ซึ่งรวมถึงข้อพิพาทที่เป็นคดีความแล้ว และข้อพิพาทหรือข้อเรียกร้องที่ กสท อาจเรียกร้องต่อบริษัทฯ ในอนาคตภายใต้สัญญาสัมปทานแต่ไม่รวมถึงข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องกับการชำระผลประโยชน์ตอบแทนเพิ่มเติม (ภาษีสรรพสามิต) ตามสัญญาสัมปทาน และข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องกับการคิดผลประโยชน์ตอบแทนเพิ่มเติมจากรายได้ค่าเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคมที่บริษัทฯ ได้รับจากผู้ประกอบการโทรคมนาคมบางรายที่เข้ามาใช้โครงข่ายโทรคมนาคมของบริษัทฯ หลังประกาศ กทช. ว่าด้วยการเชื่อมต่อโครงข่ายมีผลใช้บังคับ สัญญาระงับข้อพิพาทนี้มีผลผูกพันต่อคู่สัญญาตามข้อกำหนดและเงื่อนไขที่ระบุไว้และจะมีผลเป็นการระงับข้อพิพาทต่อไปก็ต่อเมื่อบริษัทฯ ได้รับการอนุมัติจากที่ประชุมผู้ถือหุ้นของบริษัทฯ แล้ว ทั้งนี้ บริษัทฯได้บันทึกค่าตอบแทนเพื่อการระงับข้อพิพาทดังกล่าวจำนวนทั้งสิ้น 9,510 ล้านบาท ตามที่ระบุในสัญญาในงบกำไรขาดทุนแล้ว

เรื่องสำคัญในการตรวจสอบ

เรื่องสำคัญในการตรวจสอบคือเรื่องต่าง ๆ ที่มีนัยสำคัญที่สุดตามดุลยพินิจของผู้ประกอบวิชาชีพของข้าพเจ้าในการตรวจสอบงบการเงินสำหรับงวดปัจจุบัน ข้าพเจ้าได้นำเรื่องเหล่านี้มาพิจารณาในบริบทของการตรวจสอบ งบการเงินโดยรวมและในการแสดงความเห็นของข้าพเจ้า ทั้งนี้ ข้าพเจ้าไม่ได้แสดงความเห็นแยกต่างหากสำหรับเรื่องเหล่านี้

ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติงานตามความรับผิดชอบที่ได้กล่าวไว้ในวรรคความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีต่อการตรวจสอบงบการเงินในรายงานของข้าพเจ้า ซึ่งได้รวมความรับผิดชอบที่เกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้ด้วย การปฏิบัติงานของข้าพเจ้าได้รวมวิธีการตรวจสอบที่ออกแบบมาเพื่อตอบสนองต่อการประเมินความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญในงบการเงิน ผลของวิธีการตรวจสอบของข้าพเจ้า ซึ่งได้รวมวิธีการตรวจสอบสำหรับเรื่องเหล่านี้ด้วย ได้ใช้เป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของข้าพเจ้าต่อการงบการเงินโดยรวม

เรื่องสำคัญในการตรวจสอบ พร้อมวิธีการตรวจสอบสำหรับแต่ละเรื่องมีดังต่อไปนี้

หนี้สินที่อาจเกิดขึ้นจากคดีฟ้องร้องและข้อพิพาททางการค้าที่สำคัญ

ตามที่กล่าวในวรรคข้อมูลและเหตุการณ์ที่เน้นเกี่ยวกับคดีฟ้องร้องและข้อพิพาททางการค้าที่สำคัญและตามที่กล่าวในหมายเหตุประกอบงบการเงินรวมข้อ 33 และ ข้อ 35 บริษัทฯ มีคดีฟ้องร้องและข้อพิพาททางการค้าที่สำคัญดังกล่าว

ขณะนี้ข้อพิพาททางการค้าดังกล่าวอยู่ในระหว่างการดำเนินการตามกฎหมาย และคดีฟ้องร้องอยู่ภายใต้กระบวนการพิจารณาตัดสินของศาล ซึ่งผลของข้อพิพาททางการค้าและคดีฟ้องร้องดังกล่าวยังไม่สามารถระบุได้และขึ้นอยู่กับผลการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมในอนาคต ซึ่งรวมถึงความไม่แน่นอนเกี่ยวกับระยะเวลาและจำนวนเงินอันอาจเกิดจากผลของคดีฟ้องร้องและข้อพิพาททางการค้า ฝ่ายบริหารจึงจำเป็นต้องใช้ดุลยพินิจอย่างมากในการพิจารณาซึ่งรวมถึงการพิจารณาข้อกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้องในการประเมินผลของคดีฟ้องร้องและข้อพิพาททางการค้าเพื่อใช้ในการประมาณการหนี้สินจากความเสียหาย เนื่องจากความไม่แน่นอนและความซับซ้อนของคดีฟ้องร้องและข้อพิพาททางการค้าดังกล่าว จึงได้กำหนดเป็นเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ

ข้าพเจ้าได้สอบถามฝ่ายบริหารเกี่ยวกับกระบวนการรวบรวม ติดตาม และประเมินผลข้อพิพาทและคดีฟ้องร้องต่างๆที่สำคัญของบริษัทฯ และประเมินการใช้ดุลยพินิจของฝ่ายบริหารในการประเมินผลของคดีฟ้องร้องและข้อพิพาททางการค้าดังกล่าวโดยทำการตรวจสอบซึ่งรวมถึงวิธีการต่อไปนี้

- ก) สอบถามข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากฝ่ายบริหารของบริษัทฯ เกี่ยวกับคดีความและข้อพิพาทที่สำคัญดังกล่าว
- ข) สอบทานหนังสือยืนยันคดีความและข้อพิพาทที่สำคัญจากนายความภายนอกบริษัทฯ และประเมินผลของหนังสือยืนยันดังกล่าว สอบทานรายละเอียดความคืบหน้าของคดีฟ้องร้องและข้อพิพาททางการค้าที่สำคัญจากฝ่ายกฎหมายและฝ่ายบริหารของบริษัทฯ ตลอดจนวิธีการที่ผู้บริหารใช้ในการประเมินและพิจารณาประมาณการหนี้สินจากคดีฟ้องร้องและข้อพิพาททางการค้า รวมถึงสอบทานรายงานความเห็นของที่ปรึกษากฎหมายภายนอกของบริษัทฯ ซึ่งใช้ประกอบการพิจารณาของฝ่ายบริหาร
- ค) ประเมินการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคดีฟ้องร้องและข้อพิพาททางการค้าที่สำคัญในหมายเหตุประกอบงบการเงินรวม

การประเมินการด้อยค่าของเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงานเพื่อการให้บริการโทรคมนาคมเคลื่อนที่

ตามที่กล่าวไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินรวมข้อ 13 การประเมินการด้อยค่าของเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงานเพื่อการให้บริการโทรคมนาคมเคลื่อนที่ของบริษัทฯและบริษัทย่อยจำเป็นต้องใช้ดุลยพินิจที่สำคัญของฝ่ายบริหารของบริษัทฯและบริษัทย่อยที่เกี่ยวข้องกับการคาดการณ์ผลการดำเนินงานในอนาคต การประเมินแผนงานในอนาคตในการจัดการและใช้งานสินทรัพย์ดังกล่าว การดูแลรักษาและการลงทุน ในอนาคต และการกำหนดอัตราคิดลดและสมมติฐานที่สำคัญ ดังนั้นจึงมีความไม่แน่นอนของประมาณการกระแสเงินสดในอนาคตซึ่งใช้ในการประเมินการด้อยค่าของเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงานเพื่อการให้บริการโทรคมนาคมเคลื่อนที่

ข้าพเจ้าได้ประเมินการพิจารณาการด้อยค่าของเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงานเพื่อการให้บริการโทรคมนาคมเคลื่อนที่ของฝ่ายบริหาร โดยประเมินการกำหนดหน่วยสินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดเงินสดและแบบจำลองทางการเงินที่ฝ่ายบริหารของบริษัทฯและบริษัทย่อยเลือกใช้โดยการทำความเข้าใจกระบวนการพิจารณาของฝ่ายบริหารว่าสอดคล้องตามลักษณะการให้ประโยชน์และคาดการณ์การให้ประโยชน์ในอนาคตของสินทรัพย์หรือไม่ ตลอดจนการทำความเข้าใจและประเมินในเรื่องดังต่อไปนี้

- ก) สมมติฐานที่ใช้ในการจัดทำแผนและคาดการณ์กระแสเงินสดในอนาคตของบริษัทฯและบริษัทย่อย โดย การทำความเข้าใจกระบวนการที่ทำให้ได้มาซึ่งประมาณการกระแสเงินสดในอนาคตดังกล่าว เปรียบเทียบสมมติฐานดังกล่าวกับแหล่งข้อมูลภายนอกที่มีและข้อมูลภายในที่บริษัทฯและบริษัทย่อยมี สอบทานประมาณการกระแสเงินสดในอนาคตดังกล่าวกับข้อมูลการประมาณการที่ได้รับการอนุมัติจาก ฝ่ายบริหารและแผนงานธุรกิจของบริษัทฯและบริษัทย่อย และพิจารณาความแม่นยำของประมาณการกระแสเงินสดในอดีตกับผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริง
- ข) อัตราคิดลด โดยเปรียบเทียบต้นทุนตัวเฉลี่ยของเงินทุนของบริษัทฯและบริษัทย่อย และเปรียบเทียบกับต้นทุนตัวเฉลี่ยของเงินทุนของบริษัทอื่นในอุตสาหกรรม
- ค) สมมติฐานและวิธีการที่ฝ่ายบริหารของบริษัทฯและบริษัทย่อยใช้ในการคำนวณมูลค่าที่คาดว่าจะได้ รับคืนของสินทรัพย์

นอกจากนี้ ข้าพเจ้าได้ประเมินการเปิดเผยข้อมูลของผู้บริหารของบริษัทฯและบริษัทย่อยเกี่ยวกับการประเมิน การด้อยค่าของเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงานเพื่อการให้บริการโทรคมนาคมเคลื่อนที่

การรับรู้รายได้จากการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่

ตามที่กล่าวไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินรวมข้อ 4.1 นโยบายการบัญชีของการรับรู้รายได้ บริษัทฯและ บริษัทย่อยมีโครงสร้างการกำหนดราคาและเงื่อนไขการเรียกเก็บค่าบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่หลากหลาย เพื่อตอบสนองการใช้งานของผู้ใช้บริการ และมีจำนวนรายการการให้บริการที่มีนัยสำคัญ สถานการณ์การแข่งขันในอุตสาหกรรมโทรคมนาคมเคลื่อนที่ที่มากขึ้น ดังนั้น ข้าพเจ้าจึงพิจารณาเป็นเรื่องสำคัญในการตรวจสอบในเรื่องมูลค่าและเวลาในการรับรู้รายได้จากการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่

ข้าพเจ้าได้ทำการตรวจสอบซึ่งรวมถึงการประเมินนโยบายการบัญชีของบริษัทฯและบริษัทย่อยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้รายได้จากการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ การประเมินความมีประสิทธิภาพของการควบคุมทั่วไปของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศโดยรวมและการประเมินความมีประสิทธิภาพของระบบการควบคุมภายในของบริษัทฯ และบริษัทย่อยที่เกี่ยวข้องกับวงจรรายได้ค่าบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่และเวลาที่เหมาะสมของการบันทึกรายได้ค่าบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ สุ่มตรวจสอบเอกสารประกอบรายการรายได้ที่เกิดขึ้นในระหว่างปีและช่วงใกล้เคียงปี วิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลบัญชีรายได้จากการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบแยกย่อย และตรวจสอบรายการบันทึกบัญชีที่เกี่ยวข้องกับบัญชีรายได้จากการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่บันทึกผ่านใบสำคัญทั่วไป

ข้อมูลอื่น

ผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบต่อข้อมูลอื่นซึ่งรวมถึงข้อมูลที่อยู่ในรายงานประจำปีของกลุ่มบริษัท (แต่ไม่รวมถึงงบการเงินและรายงานของผู้สอบบัญชีที่แสดงอยู่ในรายงานนั้น) ซึ่งคาดว่าจะถูกจัดเตรียมให้กับข้าพเจ้าภายหลังวันที่ในรายงานของผู้สอบบัญชีนี้

ความเห็นของข้าพเจ้าต้องการเงินไม่ครอบคลุมถึงข้อมูลอื่นและข้าพเจ้าไม่ได้ให้ข้อสรุปในลักษณะการให้ความเชื่อมั่นในรูปแบบใดๆต่อข้อมูลอื่นนั้น

ความรับผิดชอบของข้าพเจ้าที่เกี่ยวเนื่องกับการตรวจสอบงบการเงินคือ การอ่านและพิจารณาว่าข้อมูลอื่นนั้นมีความขัดแย้งที่มีสาระสำคัญกับงบการเงินหรือกับความรู้ที่ได้รับจากการตรวจสอบของข้าพเจ้าหรือไม่ หรือปรากฏว่าข้อมูลอื่นแสดงขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่

เมื่อข้าพเจ้าได้อ่านรายงานประจำปีของกลุ่มบริษัทตามที่กล่าวข้างต้นแล้ว และหากสรุปได้ว่ามีการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ข้าพเจ้าจะสื่อสารเรื่องดังกล่าวให้ผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแลทราบเพื่อให้มีการดำเนินการแก้ไขที่เหมาะสมต่อไป

ความรับผิดชอบของผู้บริหารและผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแลต้องการเงิน

ผู้บริหารมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำและนำเสนองบการเงินเหล่านี้โดยถูกต้องตามที่ควรตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน และรับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมภายในที่ผู้บริหารพิจารณาว่าเป็นเพื่อให้สามารถจัดทำงบการเงินที่ปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริต หรือข้อผิดพลาด

ในการจัดทำงบการเงิน ผู้บริหารรับผิดชอบในการประเมินความสามารถของกลุ่มบริษัทในการดำเนินงานต่อเนื่อง การเปิดเผยเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่องในกรณีที่ไม่มีเรื่องดังกล่าว และการใช้เกณฑ์การบัญชีสำหรับกิจการที่ดำเนินงานต่อเนื่องเว้นแต่ผู้บริหารมีความตั้งใจที่จะเลิกกลุ่มบริษัทหรือหยุดดำเนินงานหรือไม่สามารถดำเนินงานต่อเนื่องอีกต่อไปได้

ผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแลมีหน้าที่ในการสอดส่องดูแลกระบวนการในการจัดทำรายงานทางการเงินของกลุ่มบริษัท

ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีต่อการตรวจสอบงบการเงิน

การตรวจสอบของข้าพเจ้ามีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลว่างบการเงินโดยรวมปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่ ไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด และเสนอรายงานของผู้สอบบัญชีซึ่งรวมความเห็นของข้าพเจ้าอยู่ด้วย ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลคือความเชื่อมั่นในระดับสูงแต่ไม่ได้เป็นการรับประกันว่าการปฏิบัติงานตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชีจะสามารถ ตรวจพบข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญที่มีอยู่ได้เสมอไป ข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอาจเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาดและถือว่ามีความสำคัญเมื่อคาดการณ์อย่างสมเหตุสมผลได้ว่ารายการที่ขัดต่อข้อเท็จจริงแต่ละรายการหรือทุกรายการรวมกันจะมีผลต่อการตัดสินใจทางเศรษฐกิจของผู้ใช้งบการเงินจากการใช้งบการเงินเหล่านี้

ในการตรวจสอบของข้าพเจ้าตามมาตรฐานการสอบบัญชี ข้าพเจ้าใช้ดุลยพินิจและการสังเกตและสงสัย เยี่ยมผู้ประกอบวิชาชีพตลอดการตรวจสอบ และข้าพเจ้าได้ปฏิบัติงานดังต่อไปนี้ด้วย

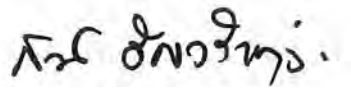
- ระบุดูและประเมินความเสี่ยงที่อาจมีการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญในงบการเงิน ไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด ออกแบบและปฏิบัติงานตามวิธีการตรวจสอบเพื่อตอบสนองต่อความเสี่ยงเหล่านั้น และได้หลักฐานการสอบบัญชีที่เพียงพอและเหมาะสมเพื่อเป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของข้าพเจ้า ความเสี่ยงที่ไม่พบข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญซึ่งเป็นผลมาจากการทุจริตจะสูงกว่าความเสี่ยงที่เกิดจากข้อผิดพลาด เนื่องจากการทุจริตอาจเกี่ยวกับการสมรู้ร่วมคิด การปลอมแปลงเอกสารหลักฐาน การตั้งใจละเว้นการแสดงผล การแสดงข้อมูลที่ผิดตรงตามข้อเท็จจริงหรือการแทรกแซงการควบคุมภายใน
- ทำความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบ เพื่อออกแบบวิธีการตรวจสอบให้เหมาะสมกับสถานการณ์ แต่ไม่ใช่เพื่อวัตถุประสงค์ในการแสดงความเห็นต่อความมีประสิทธิภาพของการควบคุมภายในของกลุ่มบริษัท
- ประเมินความเหมาะสมของนโยบายการบัญชีที่ผู้บริหารใช้และความสมเหตุสมผลของประมาณการทางบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่ผู้บริหารจัดทำ
- สรุปเกี่ยวกับความเหมาะสมของการใช้เกณฑ์การบัญชีสำหรับกิจการที่ดำเนินงานต่อเนื่องของผู้บริหาร และสรุปจากหลักฐานการสอบบัญชีที่ได้รับว่ามีความไม่แน่นอนที่มีสาระสำคัญที่เกี่ยวกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่อาจเป็นเหตุให้เกิดข้อสงสัยอย่างมีนัยสำคัญต่อความสามารถของกลุ่มบริษัทในการดำเนินงานต่อเนื่องหรือไม่ หากข้าพเจ้าได้ข้อสรุปว่ามีความไม่แน่นอนที่มีสาระสำคัญ ข้าพเจ้าจะต้องให้ข้อสังเกตไว้ในรายงานของผู้สอบบัญชีของข้าพเจ้าถึงการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องในงบการเงิน หรือหากเห็นว่าการเปิดเผยดังกล่าวไม่เพียงพอ ข้าพเจ้าจะแสดงความเห็นที่เปลี่ยนแปลงไป ข้อสรุปของข้าพเจ้าขึ้นอยู่กับหลักฐานการสอบบัญชีที่ได้รับจนถึงวันที่ในรายงานของผู้สอบบัญชีของข้าพเจ้า อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์หรือสถานการณ์ในอนาคตอาจเป็นเหตุให้กลุ่มบริษัทต้องหยุดการดำเนินงานต่อเนื่องได้
- ประเมินการนำเสนอ โครงสร้างและเนื้อหาของงบการเงินโดยรวม รวมถึงการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประเมินว่างบการเงินแสดงรายการและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยถูกต้องตามที่ควรหรือไม่
- รวบรวมเอกสารหลักฐานการสอบบัญชีที่เหมาะสมอย่างเพียงพอเกี่ยวกับข้อมูลทางการเงินของกิจการหรือของกิจกรรมทางธุรกิจภายในกลุ่มบริษัทเพื่อแสดงความเห็นต่องบการเงินรวม ข้าพเจ้ารับผิดชอบต่อการกำหนดแนวทาง การควบคุมดูแล และการปฏิบัติงานตรวจสอบกลุ่มบริษัท ข้าพเจ้าเป็นผู้รับผิดชอบแต่เพียงผู้เดียวต่อความเห็นของข้าพเจ้า

ข้าพเจ้าได้สื่อสารกับผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแลในเรื่องต่างๆที่สำคัญซึ่งรวมถึงขอบเขตและช่วงเวลาของการตรวจสอบตามที่ไดวางแผนไว้ ประเด็นที่มีนัยสำคัญที่พบจากการตรวจสอบรวมถึงข้อบกพร่องที่มีนัยสำคัญในระบบการควบคุมภายในหากข้าพเจ้าได้พบในระหว่างการตรวจสอบของข้าพเจ้า

ข้าพเจ้าได้ให้คำรับรองแก่ผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแลว่าข้าพเจ้าได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอิสระ และได้สื่อสารกับผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทั้งหมดตลอดจนเรื่องอื่นซึ่งข้าพเจ้าเชื่อว่ามีเหตุผลที่บุคคลภายนอกอาจพิจารณาว่ากระทบต่อความเป็นอิสระของข้าพเจ้าและมาตรการที่ข้าพเจ้าใช้เพื่อป้องกันไม่ให้ข้าพเจ้าขาดความเป็นอิสระ

จากเรื่องทั้งหลายที่สื่อสารกับผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแล ข้าพเจ้าได้พิจารณาเรื่องต่าง ๆ ที่มีนัยสำคัญที่สุดในการตรวจสอบงบการเงินในงวดปัจจุบันและกำหนดเป็นเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ ข้าพเจ้าได้อธิบายเรื่องเหล่านี้ไว้ในรายงานของผู้สอบบัญชี เว้นแต่กฎหมายหรือข้อบังคับห้ามไม่ให้เปิดเผยเรื่องดังกล่าวต่อสาธารณะหรือในสถานการณ์ที่ยากที่จะเกิดขึ้น ข้าพเจ้าพิจารณาว่าไม่ควรสื่อสารเรื่องดังกล่าวในรายงานของข้าพเจ้าเพราะการกระทำดังกล่าวสามารถคาดการณ์ได้อย่างสมเหตุสมผลว่าจะมีผลกระทบในทางลบมากกว่าผลประโยชน์ที่ผู้มีส่วนได้เสียสาธารณะจะได้จากการสื่อสารดังกล่าว

ข้าพเจ้าเป็นผู้รับผิดชอบงานสอบบัญชีและการนำเสนอรายงานฉบับนี้

ก้องศักดิ์ อัครรังสฤษฎ์

ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต เลขทะเบียน 4496

บริษัท สำนักงาน อีวาย จำกัด

กรุงเทพฯ: 28 มกราคม 2562

บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561

(หน่วย: บาท)

	หมายเหตุ	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
		2561	2560	2561	2560
สินทรัพย์					
สินทรัพย์หมุนเวียน					
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	5	14,090,265,602	26,047,621,911	7,133,761,421	15,766,017,547
ลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น	6	7,831,396,854	8,589,787,501	3,200,994,313	7,418,996,985
สินค้าคงเหลือ	8	2,128,407,237	1,953,533,316	3,013,260	1,912,760,931
ต้นทุนของรายได้รับล่วงหน้าค่าบริการโทรศัพท์มือถือจ่าย		-	83,310,844	-	83,310,844
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	9	4,466,978,160	2,540,741,038	842,821,421	1,060,269,614
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		28,517,047,853	39,214,994,610	11,180,590,415	26,241,355,921
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน					
เงินฝากธนาคารที่มีการค้ำประกัน	32.3	139,527	139,527	-	-
เงินลงทุนในบริษัทร่วม	10	263,979,767	276,127,483	50,000,000	50,000,000
เงินลงทุนในบริษัทย่อย	11	-	-	1,953,917,315	1,953,917,315
เงินลงทุนทั่วไป		30,755,539	26,955,909	1,800,000	1,800,000
ลูกหนี้กิจการที่เกี่ยวข้องกัน	7	196,295	196,295	217,366,362	213,339,930
เงินให้กู้ยืมแก่บริษัทย่อย	7	-	-	10,000,000,000	15,500,000,000
ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์	13	53,853,929,407	45,669,137,531	2,329,952,112	3,287,278,046
สิทธิการใช้อุปกรณ์รอตตัดบัญชี	14	-	12,235,257,374	-	4,946,979,487
ต้นทุนการได้รับใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่	12	54,219,217,735	8,921,035,669	-	-
เครื่องมือและอุปกรณ์สัปดาห์ระหว่างติดตั้ง		-	251,725,596	-	252,675,245
เงินมัดจำและเงินจ่ายล่วงหน้าเพื่อการจัดซื้อและติดตั้งอุปกรณ์ดำเนินงาน		498,625,298	383,432,171	1,237,365	59,823,267
ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้าและค่าใช้จ่ายรอตตัดบัญชีระยะยาว		2,883,930,568	-	145,253,485	-
สินทรัพย์ไม่มีตัวตนอื่น	15	1,289,958,880	1,182,908,213	229,527,298	189,153,519
สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี	25	6,600,313,770	3,543,298,769	6,070,865,594	4,784,557,590
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น	16	2,799,560,374	2,795,380,686	2,292,784,784	2,565,202,298
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน		122,440,607,160	75,285,595,223	23,292,704,315	33,804,726,697
รวมสินทรัพย์		150,957,655,013	114,500,589,833	34,473,294,730	60,046,082,618

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

บริษัท โทเทิล แอ็คเซส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย

งบแสดงฐานะการเงิน (ต่อ)

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561

(หน่วย: บาท)

		งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	หมายเหตุ	2561	2560	2561	2560
หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น					
หนี้สินหมุนเวียน					
เจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้อื่น	17	39,899,479,900	29,984,995,905	20,075,541,385	17,044,641,279
เงินกู้ยืมระยะสั้นจากบริษัทที่เกี่ยวข้องกัน	7	-	15,000,000	-	-
เงินกู้ยืมระยะยาว - ส่วนที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปี	18	7,875,000,000	-	-	-
หุ้นกู้ - ส่วนที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปี	19	1,500,000,000	2,000,000,000	-	-
รายได้รับล่วงหน้าค่าบริการโทรศัพท์		2,322,686,629	2,909,075,439	-	246,913,455
ภาษีเงินได้ค้างจ่าย		559,240,154	753,765,797	-	-
สำรองค่าใช้จ่ายในการรื้อถอน	21	57,149,228	98,443,271	6,735,517	98,443,271
หนี้สินหมุนเวียนอื่น		993,989,802	775,423,376	415,772,858	496,040,152
รวมหนี้สินหมุนเวียน		53,207,545,713	36,536,703,788	20,498,049,760	17,886,038,157
หนี้สินไม่หมุนเวียน					
เงินกู้ยืมจากบริษัทย่อย	7	-	-	-	23,000,000,000
เงินกู้ยืมระยะยาว - สุทธิจากส่วนที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปี	18	9,625,000,000	17,500,000,000	-	-
หุ้นกู้ - สุทธิจากส่วนที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปี	19	28,000,000,000	29,500,000,000	-	-
สำรองผลประโยชน์ระยะยาวของพนักงาน	20	734,605,891	698,592,438	734,605,891	698,592,438
เงินมัดจำตามสัญญาการใช้บริการข้ามโครงข่าย ภายในประเทศ	7	-	-	-	3,750,763,651
ต้นทุนการได้รับใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ค้างจ่าย		36,103,517,682	-	-	-
สำรองค่าใช้จ่ายในการรื้อถอน	21	1,157,478,821	789,283,069	157,078,165	92,542,002
หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น		199,828,278	241,094,980	159,142,891	240,622,460
รวมหนี้สินไม่หมุนเวียน		75,820,430,672	48,728,970,487	1,050,826,947	27,782,520,551
รวมหนี้สิน		129,027,976,385	85,265,674,275	21,548,876,707	45,668,558,708

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย

งบแสดงฐานะการเงิน (ต่อ)

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561

(หน่วย: บาท)

หมายเหตุ	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
ส่วนของผู้ถือหุ้น				
ทุนเรือนหุ้น				
ทุนจดทะเบียน				
หุ้นสามัญ 2,372,080,630 หุ้น มูลค่าหุ้นละ 2 บาท	4,744,161,260	4,744,161,260	4,744,161,260	4,744,161,260
ทุนออกจำหน่ายและชำระเต็มมูลค่าแล้ว				
หุ้นสามัญ 2,367,811,000 หุ้น มูลค่าหุ้นละ 2 บาท	4,735,622,000	4,735,622,000	4,735,622,000	4,735,622,000
ส่วนเกินมูลค่าหุ้นสามัญ	39	6,927,789,290	6,927,789,290	6,927,789,290
ส่วนเกินทุนอื่น		1,647,137,361	1,647,137,361	1,647,137,361
กำไรสะสม				
จัดสรรแล้ว - สรรองตามกฎหมาย	39	465,929,718	56,545,457	465,929,718
ยังไม่ได้จัดสรร (ขาดทุนสะสม)		(9,497,550,192)	(1,782,926,412)	(852,060,346)
		(9,031,620,474)	(386,130,628)	1,066,975,259
องค์ประกอบอื่นของส่วนของผู้ถือหุ้น		17,650,130,955	17,650,130,955	-
ส่วนของผู้ถือหุ้นของบริษัทฯ		21,929,059,132	29,234,298,651	12,924,418,023
ส่วนของผู้มีส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจ ควบคุมของบริษัทย่อย		619,496	616,907	-
รวมส่วนของผู้ถือหุ้น		21,929,678,628	29,234,915,558	12,924,418,023
รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น		150,957,655,013	114,500,589,833	34,473,294,730
				60,046,082,618

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของการงบการเงินนี้

บริษัท โทเทิล แอ็คเซส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย

งบกำไรขาดทุน

สำหรับปีสิ้นสุด วันที่ 31 ธันวาคม 2561

(หน่วย: บาท)

หมายเหตุ	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
รายได้จากการขายและการให้บริการ				
รายได้จากการให้บริการโทรศัพท์	65,218,630,481	68,082,681,121	8,366,697,492	14,583,080,690
รายได้จากการขายเครื่องโทรศัพท์และชุดเลขหมาย	7,769,100,931	9,373,807,419	4,909,184,881	9,153,845,057
รายได้จากการดำเนินงานอื่น	1,991,946,556	818,315,933	16,487,414,780	16,464,284,748
รวมรายได้จากการขายและการให้บริการ	74,979,677,968	78,274,804,473	29,763,297,153	40,201,210,495
ต้นทุนขายและการให้บริการ				
ต้นทุนการให้บริการโทรศัพท์	47,454,838,455	47,295,578,132	13,996,420,996	20,988,127,649
ต้นทุนขายเครื่องโทรศัพท์และชุดเลขหมาย	9,824,777,184	12,233,258,447	4,478,957,102	8,551,920,234
รวมต้นทุนขายและการให้บริการ	57,279,615,639	59,528,836,579	18,475,378,098	29,540,047,883
กำไรขั้นต้น	17,700,062,329	18,745,967,894	11,287,919,055	10,661,162,612
ดอกเบี้ยรับ	241,121,805	217,361,998	461,228,394	607,996,097
กำไร (ขาดทุน) จากอัตราแลกเปลี่ยน	6,823,626	49,813	6,431,489	(13,374,131)
รายได้อื่น	318,453,163	248,346,652	6,588,765,302	4,341,764,370
กำไรก่อนค่าใช้จ่าย	18,266,460,923	19,211,726,357	18,344,344,240	15,597,548,948
ค่าใช้จ่ายในการขาย จัดจำหน่ายและการให้บริการ	(4,778,367,391)	(4,867,933,452)	(3,174,140,924)	(3,197,227,827)
ค่าใช้จ่ายในการบริหาร	34.2 (17,930,159,646)	(10,440,565,736)	(14,637,050,335)	(7,726,128,798)
ขาดทุนจากการด้อยค่าของสินทรัพย์ (กลับรายการ)	13, 14 6,230,000	(6,230,000)	6,230,000	(3,458,876,925)
รวมค่าใช้จ่าย	(22,702,297,037)	(15,314,729,188)	(17,804,961,259)	(14,382,233,550)
กำไร (ขาดทุน) ก่อนส่วนแบ่งขาดทุนจากเงินลงทุนในบริษัทร่วม				
ค่าใช้จ่ายทางการเงินและค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้	(4,435,836,114)	3,896,997,169	539,382,981	1,215,315,398
ส่วนแบ่งขาดทุนจากเงินลงทุนในบริษัทร่วม	10 (12,147,716)	(6,699,363)	-	-
กำไร (ขาดทุน) ก่อนค่าใช้จ่ายทางการเงินและค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้	(4,447,983,830)	3,890,297,806	539,382,981	1,215,315,398
ค่าใช้จ่ายทางการเงิน	24 (1,351,242,097)	(1,557,214,957)	(342,249,400)	(894,221,318)
กำไร (ขาดทุน) ก่อนค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้	(5,799,225,927)	2,333,082,849	197,133,581	321,094,080
ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้	25 1,430,536,469	(218,107,691)	1,286,308,004	771,006,309
กำไร (ขาดทุน) สำหรับปี	(4,368,689,458)	2,114,975,158	1,483,441,585	1,092,100,389
การแบ่งปันกำไรขาดทุน				
ส่วนที่เป็นของผู้ถือหุ้นบริษัท	(4,368,692,047)	2,114,974,827	1,483,441,585	1,092,100,389
ส่วนที่เป็นของผู้มีส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุมของบริษัทย่อย	2,589	331		
	(4,368,689,458)	2,114,975,158		
กำไรต่อหุ้น	26			
กำไร (ขาดทุน) ต่อหุ้นขั้นพื้นฐาน				
กำไร (ขาดทุน) สุทธิส่วนที่เป็นของผู้ถือหุ้นบริษัท	(1.85)	0.89	0.63	0.46

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของการเงิน

บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย

งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ

สำหรับปีสิ้นสุด วันที่ 31 ธันวาคม 2561

(หน่วย: บาท)

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
กำไร (ขาดทุน) สำหรับปี	(4,368,689,458)	2,114,975,158	1,483,441,585	1,092,100,389
กำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น				
รายการที่จะไม่ถูกบันทึกในส่วนของกำไรหรือขาดทุนในภายหลัง				
ผลกำไร (ขาดทุน) จากการประมาณการตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัย	23,197,860	(25,125,132)	23,197,860	(25,125,132)
หัก: ผลกระทบของภาษีเงินได้	-	-	-	-
รายการที่จะไม่ถูกบันทึกในส่วนของกำไรหรือขาดทุนในภายหลัง				
- สตรีจากภาษีเงินได้	23,197,860	(25,125,132)	23,197,860	(25,125,132)
กำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นสำหรับปี	23,197,860	(25,125,132)	23,197,860	(25,125,132)
กำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จรวมสำหรับปี	(4,345,491,598)	2,089,850,026	1,506,639,445	1,066,975,257
การแบ่งปันกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จรวม				
ส่วนที่เป็นของผู้ถือหุ้นของบริษัทฯ	(4,345,494,187)	2,089,849,695	1,506,639,445	1,066,975,257
ส่วนที่เป็นของผู้มีส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุมของบริษัทย่อย	2,589	331		
	(4,345,491,598)	2,089,850,026		

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย

งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้น

สำหรับปีสิ้นสุด วันที่ 31 ธันวาคม 2561

(หน่วย: บาท)

งบการเงินรวม									
ส่วนของผู้ถือหุ้นของบริษัทฯ				องค์ประกอบอื่นของส่วนของผู้ถือหุ้น					
หมายเหตุ	ทุนเรือนหุ้นออกและชำระแล้ว	ส่วนเกินมูลค่าหุ้นสามัญ	ส่วนเกินทุนอื่น		กำไรสะสม	ส่วนปรับปรุงจากการโอนสำรองตามกฎหมายและส่วนเกินมูลค่าหุ้นสามัญเพื่อลดของบริษัทย่อย			
			ส่วนเกินจากการปรับโครงสร้างกิจการ	ส่วนเกินทุน		จัดสรรแล้ว - สำรองตามกฎหมาย	ยังไม่ได้จัดสรร (ขาดทุนสะสม)	รวมส่วนของผู้ถือหุ้น	รวมส่วนของผู้ถือหุ้น
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 1 มกราคม 2560	4,735,622,000	8,116,352,711	1,647,137,361		(3,816,230,650)	474,416,126	(2,114,974,827)	15,987,151,408	27,144,448,956
กำไรสำหรับปี	-	-	-	-	-	-	-	-	331
กำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐาน	-	-	-	-	(25,125,132)	-	-	(25,125,132)	-
กำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จรวมสำหรับปี	-	-	-	-	2,089,849,695	-	-	2,089,849,695	331
โอนเงินสำรองตามกฎหมายและส่วนเกิน	-	-	-	-	-	-	-	-	-
มูลค่าหุ้นสามัญเพื่อลดขาดทุนสะสม	-	(1,188,563,421)	-	-	-	(474,416,126)	-	1,662,979,547	-
โอนกำไรสะสมเป็นสำรองตามกฎหมาย	-	-	-	-	(56,545,457)	56,545,457	-	-	-
เงินปันผลจ่ายของบริษัทย่อยที่จ่ายให้กับ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุม ของบริษัทย่อย	-	-	-	-	-	-	-	-	(122,124)
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560	4,735,622,000	6,927,789,290	1,647,137,361		(1,782,926,412)	56,545,457	(4,368,692,047)	17,650,130,955	29,234,298,651
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 1 มกราคม 2561	4,735,622,000	6,927,789,290	1,647,137,361		(1,782,926,412)	56,545,457	(4,368,692,047)	17,650,130,955	29,234,298,651
ขาดทุนสำหรับปี	-	-	-	-	-	-	-	-	2,589
กำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐาน	-	-	-	-	-	-	-	-	-
กำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จรวมสำหรับปี	-	-	-	-	-	-	-	-	2,589
เงินปันผลจ่าย	-	-	-	-	-	-	-	-	-
โอนกำไรสะสมเป็นสำรองตามกฎหมาย	-	-	-	-	(409,384,261)	409,384,261	-	-	-
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561	4,735,622,000	6,927,789,290	1,647,137,361		(9,497,550,192)	465,929,718	(2,959,745,332)	17,650,130,955	21,929,059,132

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย

งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้น (ต่อ)

สำหรับปีสิ้นสุด วันที่ 31 ธันวาคม 2561

(หน่วย: บาท)

งบการเงินเฉพาะกิจการ							
	หมายเหตุ	ส่วนเกินทุนอื่น			กำไรสะสม		รวม
		ทุนเรือนหุ้นที่ออก และชำระแล้ว	ส่วนเกิน มูลค่าหุ้นสามัญ	ส่วนเกินทุน จากการปรับ โครงสร้างกิจการ	จัดสรรแล้ว - สำรอง ตามกฎหมาย	ยังไม่ได้จัดสรร (ขาดทุนสะสม)	
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 1 มกราคม 2560		4,735,622,000	8,116,352,711	1,647,137,361	474,416,126	(1,662,979,545)	13,310,548,653
กำไรสำหรับปี		-	-	-	-	1,092,100,389	1,092,100,389
กำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นสำหรับปี		-	-	-	-	(25,125,132)	(25,125,132)
กำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จรวมสำหรับปี		-	-	-	-	1,066,975,257	1,066,975,257
โอนเงินสำรองตามกฎหมายและส่วนเกิน							
มูลค่าหุ้นสามัญเพื่อลดขาดทุนสะสม	39	-	(1,188,563,421)	-	(474,416,126)	1,662,979,547	-
โอนกำไรสะสมเป็นสำรองตามกฎหมาย	39	-	-	-	56,545,457	(56,545,457)	-
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560		4,735,622,000	6,927,789,290	1,647,137,361	56,545,457	1,010,429,802	14,377,523,910
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 1 มกราคม 2561		4,735,622,000	6,927,789,290	1,647,137,361	56,545,457	1,010,429,802	14,377,523,910
กำไรสำหรับปี		-	-	-	-	1,483,441,585	1,483,441,585
กำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นสำหรับปี		-	-	-	-	23,197,860	23,197,860
กำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จรวมสำหรับปี		-	-	-	-	1,506,639,445	1,506,639,445
เงินปันผลจ่าย	22	-	-	-	-	(2,959,745,332)	(2,959,745,332)
โอนกำไรสะสมเป็นสำรองตามกฎหมาย	39	-	-	-	409,384,261	(409,384,261)	-
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561		4,735,622,000	6,927,789,290	1,647,137,361	465,929,718	(852,060,346)	12,924,418,023

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของการงบการเงินนี้

บริษัท โทเทิล แอ็คเซส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย

งบกระแสเงินสด

สำหรับปีสิ้นสุด วันที่ 31 ธันวาคม 2561

(หน่วย: บาท)

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน				
กำไร (ขาดทุน) ก่อนค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้	(5,799,225,927)	2,333,082,849	197,133,581	321,094,080
รายการปรับกระทบยอดกำไร (ขาดทุน) ก่อนค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้				
เป็นเงินสดรับ (จ่าย) จากกิจกรรมดำเนินงาน:				
ขาดทุน (กำไร) จากอัตราแลกเปลี่ยนที่ไม่เกิดขึ้นจริง	(40,302,784)	27,857,455	24,302,507	(678,289)
ส่วนแบ่งขาดทุนจากเงินลงทุนในบริษัทร่วม	12,147,716	6,699,363	-	-
เงินปันผลรับจากบริษัทย่อย	-	-	(6,529,636,190)	(4,246,469,616)
เงินปันผลรับจากบริษัทร่วม	-	-	-	(5,000,000)
เงินปันผลรับจากเงินลงทุนทั่วไป	(375,000)	(375,000)	(375,000)	(375,000)
ค่าเผื่อผลขาดทุนจากสินค้าล้าสมัย (โอนกลับ)	(276,789,049)	223,710,386	(313,113,990)	236,226,103
ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญของลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น (โอนกลับ)	(42,885,475)	682,654,503	(40,459,677)	13,394,678
ค่าเผื่อการด้อยค่าของเงินลงทุนอื่น (โอนกลับ)	250,000	(29,572,584)	-	(31,072,600)
ค่าเผื่อการด้อยค่าของเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงานสนับสนุนการให้บริการวิทยุคมนาคมระบบเซลลูลาร์ (โอนกลับ)	-	(11,464,945)	-	656,200,145
ค่าเผื่อการด้อยค่าของที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ (โอนกลับ)	(6,230,000)	6,230,000	(186,367,898)	6,230,000
ค่าเผื่อการด้อยค่าของสิทธิการใช้อุปกรณ์รอตต์ดัมป์	-	-	-	2,796,446,780
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย (หมายเหตุ 27)	25,104,570,775	26,547,339,038	6,856,273,835	11,718,968,272
ตัดจำหน่ายสินทรัพย์ถาวร	52,783,356	164,705,205	26,228,181	53,181,394
ตัดจำหน่ายเครื่องมือและอุปกรณ์สับปะทานระหว่างติดตั้ง	-	34,372,961	-	34,372,961
ตัดจำหน่ายสินทรัพย์ไม่มีตัวตนอื่น	-	3,440,333	-	982,570
ขาดทุน (กำไร) จากการจำหน่ายอุปกรณ์	250,244	(2,390,864)	(2,691,553)	(13,863,534)
ขาดทุนจากการจำหน่ายเครื่องมือและอุปกรณ์สับปะทานระหว่างติดตั้ง	-	59,767,463	-	59,767,463
กำไรจากการจำหน่ายสินทรัพย์ไม่มีตัวตนอื่น	-	(18,435,926)	-	(10,796,957)
สำรองผลประโยชน์ระยะยาวของพนักงาน	60,321,723	237,293,212	60,321,723	237,293,212
ค่าใช้จ่ายตามสัญญาประกันภัย	7,850,854,127	-	7,850,854,127	-
รายได้ขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงสิทธิของบริษัทย่อย	-	(150,000,000)	-	-
ค่าใช้จ่ายดอกเบี้ย	1,293,071,212	1,508,132,249	327,200,713	894,221,318
กำไรจากการดำเนินงานก่อนการเปลี่ยนแปลงในสินทรัพย์และหนี้สินดำเนินงาน	28,208,440,918	31,623,045,698	8,269,670,359	12,720,122,980
สินทรัพย์ดำเนินงานลดลง (เพิ่มขึ้น)				
ลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น	382,953,473	(342,357,640)	3,770,936,791	1,400,076,647
สินค้าคงเหลือ	101,915,128	(113,955,377)	2,222,861,661	(164,512,902)
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	(1,842,926,278)	(52,675,364)	300,759,037	154,366,049
ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้าและค่าใช้จ่ายรอตัดบัญชีระยะยาว	(2,883,930,568)	-	(145,253,485)	-
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น	(355,307,885)	(154,656,566)	(32,788,739)	(126,087,509)
หนี้สินดำเนินงานเพิ่มขึ้น (ลดลง)				
เจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้อื่น	(2,044,372,457)	(239,885,860)	(3,728,513,111)	(1,523,309,866)
หนี้สินหมุนเวียนอื่น	(409,116,427)	(976,649,305)	(418,888,501)	(234,428,545)
เงินมัดจำตามสัญญาการใช้บริการข้ามโครงข่ายภายในประเทศ	-	-	(3,750,763,651)	-
หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น	(73,622,896)	563,476,449	(50,467,737)	(1,230,767)
เงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน	21,084,033,008	30,306,342,035	6,437,552,624	12,224,996,087
จ่ายดอกเบี้ย	(1,313,111,947)	(1,586,660,807)	(427,143,144)	(945,248,971)
จ่ายภาษีเงินได้	(2,690,415,573)	(2,566,191,186)	(862,695,843)	(1,045,881,928)
รับคืนภาษีเงินได้	1,175,154,338	1,176,187,053	1,165,781,605	1,171,373,426
เงินสดสุทธิจากกิจกรรมดำเนินงาน	18,255,659,826	27,329,677,095	6,313,495,242	11,405,238,614

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย

งบกระแสเงินสด (ต่อ)

สำหรับปีสิ้นสุด วันที่ 31 ธันวาคม 2561

(หน่วย: บาท)

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
กระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุน				
เงินลงทุนทั่วไปลดลง (เพิ่มขึ้น)	(4,720,306)	18,949,119	-	31,072,600
เงินสดรับจากการขายเงินลงทุนทั่วไป	670,676	750,000	-	-
เงินสดรับจากการรับคืนเงินให้กู้ยืมแก่บริษัทย่อย	-	-	15,500,000,000	-
เงินสดจ่ายเงินให้กู้ยืมแก่บริษัทย่อย	-	-	(10,000,000,000)	-
เงินปันผลรับจากบริษัทย่อย	-	-	6,529,636,190	4,246,469,616
เงินปันผลรับจากบริษัทร่วม	-	5,000,000	-	5,000,000
เงินปันผลรับจากเงินลงทุนทั่วไป	375,000	375,000	375,000	375,000
ลูกหนี้กิจการที่เกี่ยวข้องกันลดลง (เพิ่มขึ้น)	-	-	(8,432)	3,427,345
เงินสดจ่ายซื้ออาคารและอุปกรณ์	(13,422,869,437)	(16,996,689,480)	(187,440,510)	(712,818,057)
เงินสดรับจากการขายอาคารและอุปกรณ์	23,331,365	36,831,572	30,450,967	26,426,417
เครื่องมือและอุปกรณ์ระหว่างติดตั้งลดลง	251,725,596	330,344,755	252,675,245	330,344,755
เงินสดรับจากการขายเครื่องมือและอุปกรณ์สิ้นปทานระหว่างติดตั้ง	-	2,056,075	-	2,056,075
เงินสดจ่ายซื้อสิทธิการใช้อุปกรณ์รอตติบงูชี	(887,580,513)	(2,338,765,576)	(991,974,172)	(2,338,765,577)
เงินมัดจำและเงินจ่ายล่วงหน้าเพื่อการจัดซื้อ				
และติดตั้งอุปกรณ์ลดลง (เพิ่มขึ้น)	(115,193,127)	(14,642,185)	58,585,901	(19,637,726)
เงินสดจ่ายต้นทุนการได้รับใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่	(10,276,500,000)	-	-	-
สินทรัพย์ไม่มีตัวตนอื่นเพิ่มขึ้น	(807,510,057)	(641,577,035)	(178,306,225)	(86,477,354)
เงินสดรับจากการขายสินทรัพย์ไม่มีตัวตนอื่น	-	21,988,957	-	10,796,957
เงินสดสุทธิจาก (ใช้ไปใน) กิจกรรมลงทุน	(25,238,270,803)	(19,575,378,798)	11,013,993,964	1,498,270,051
กระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงิน				
ชำระคืนเงินกู้ยืมระยะสั้นจากบริษัทที่เกี่ยวข้องกัน	(15,000,000)	-	-	-
ชำระคืนเงินกู้ยืมระยะยาว	-	(11,500,000,000)	-	-
ชำระคืนเงินกู้ยืมระยะยาวจากบริษัทย่อย	-	-	(23,000,000,000)	(5,000,000,000)
ออกหุ้นกู้	-	11,500,000,000	-	-
ชำระหุ้นกู้	(2,000,000,000)	-	-	-
จ่ายเงินปันผล	(2,959,745,332)	(122,124)	(2,959,745,332)	-
เงินสดสุทธิใช้ไปในกิจกรรมจัดหาเงิน	(4,974,745,332)	(122,124)	(25,959,745,332)	(5,000,000,000)
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดเพิ่มขึ้น (ลดลง) สุทธิ	(11,957,356,309)	7,754,176,173	(8,632,256,126)	7,903,508,665
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดต้นปี	26,047,621,911	18,293,445,738	15,766,017,547	7,862,508,882
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดสิ้นปี	14,090,265,602	26,047,621,911	7,133,761,421	15,766,017,547

ข้อมูลกระแสเงินสดเปิดเผยเพิ่มเติม:

รายการที่ไม่ใช่เงินสด:

เจ้าหนี้ค่าซื้อสิทธิการใช้อุปกรณ์รอตติบงูชีและเครื่องมืออุปกรณ์สิ้นปทาน

ระหว่างติดตั้ง	-	641,074,931	-	641,074,931
เจ้าหนี้ค่าซื้ออุปกรณ์	11,261,698,423	5,920,350,136	130,101,862	-
เจ้าหนี้ค่าซื้อสินทรัพย์ไม่มีตัวตนอื่น	140,705,336	178,947,929	25,299,634	41,495,660
ต้นทุนการได้รับใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ค้างจ่าย	36,054,739,370	-	-	-

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของการเงินนี้

หมายเหตุประกอบงบการเงินรวม

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561

1. ข้อมูลทั่วไป

1.1 ข้อมูลทั่วไปของบริษัทฯ

บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) (“บริษัทฯ”) เป็นบริษัทมหาชนซึ่งจัดตั้งและมีภูมิลำเนาในประเทศไทย บริษัทฯจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในปี 2550

บริษัทฯมีผู้ถือหุ้นใหญ่สองราย คือ เทเลนอร์ เอเชีย พทีอี แอลทีดี ซึ่งเป็นบริษัทที่จดทะเบียนจัดตั้งในประเทศสิงคโปร์ และบริษัท ไทย เทลโค โฮลดิ้งส์ จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทที่จดทะเบียนจัดตั้งในประเทศไทย ธุรกิจหลักของบริษัทฯคือ การให้บริการการสื่อสารไร้สายและจัดจำหน่ายอุปกรณ์โทรศัพท์มือถือและอุปกรณ์เสริม

ที่อยู่ตามจดทะเบียนของบริษัทฯอยู่ที่ 319 อาคารจัตุรัสจามจุรี ชั้น 41 ถนนพญาไท แขวงปทุมวัน เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร

นอกเหนือจากสัญญาสัมปทานของบริษัทฯตามที่กล่าวในหมายเหตุประกอบงบการเงินรวมข้อ 1.2 ในระหว่างปีปัจจุบัน บริษัทฯได้รับใบอนุญาตการให้บริการอินเทอร์เน็ตแบบที่หนึ่งจากคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (“กสทช.”) เพื่อดำเนินธุรกิจให้บริการอินเทอร์เน็ตแบบ WiFi ในอนุญาตดังกล่าวมีกำหนดระยะเวลาอนุญาต 5 ปีนับจากวันที่ออกใบอนุญาต (ตั้งแต่วันที่ 13 มิถุนายน 2561 และสิ้นสุด ณ วันที่ 12 มิถุนายน 2566)

1.2 สัญญาให้ดำเนินการให้บริการวิทยุคมนาคมระบบเซลลูลาร์ หรือสัญญาสัมปทาน

เมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2533 บริษัทฯได้เข้าทำสัญญากับการสื่อสารแห่งประเทศไทย (“กสท”) (ปัจจุบันการสื่อสารแห่งประเทศไทยได้เปลี่ยนทุนเป็นหุ้นภายใต้ พรบ. รัฐบาลกิจ พ.ศ. 2542 เป็น บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน)) ในการที่จะดำเนินการให้บริการวิทยุคมนาคมระบบเซลลูลาร์ในย่านความถี่ 800 MHz และ 1800 MHz ภายใต้สัญญาสัมปทานกับ กสท บริษัทฯผูกพันที่จะต้องโอนกรรมสิทธิ์ในเครื่องและอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินการภายใต้สัญญาสัมปทานดังกล่าวให้กับ กสท โดยไม่คิดมูลค่า ส่วนภาษีมูลค่าเพิ่มอันเกิดจากการโอนทรัพย์สินดังกล่าวจะเรียกชำระได้จาก กสท โดยบันทึกไว้เป็น “ภาษีมูลค่าเพิ่มรอเรียกคืนจาก กสท” ในงบแสดงฐานะการเงิน

บริษัทฯได้รับสัมปทานเป็นระยะเวลา 15 ปี และได้ทำสัญญาแก้ไขเพิ่มเติมสัญญาสัมปทานเมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2536 และวันที่ 22 พฤศจิกายน 2539 โดยขยายระยะเวลาดำเนินการที่ได้รับสัมปทานเป็น 22 ปี และ 27 ปีตามลำดับ อัตราค่าบริการและค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บจากผู้ให้บริการจะต้องได้รับการอนุมัติจาก กสท ทั้งนี้บริษัทฯต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องของคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (“กสทช.”) (เดิมคือ คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (“กทช.”)) ตลอดจนผูกพันที่จะต้องปฏิบัติตามข้อสัญญาต่างๆ ที่ทำขึ้นโดยไม่ขัดหรือแย้งกับ พรบ. โทรคมนาคมและกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และจ่ายค่าธรรมเนียมตามสัญญาสัมปทาน

ค่าธรรมเนียมดังกล่าวเป็นผลประโยชน์ตอบแทนรายปีซึ่งคำนวณจากร้อยละของรายได้จากการให้บริการตามสัญญาสัมปทานและต้องไม่ต่ำกว่าผลประโยชน์ตอบแทนขั้นต่ำในแต่ละปี อย่างไรก็ตาม สัญญาไม่ได้รับให้ต้องจ่ายชำระผลประโยชน์ตอบแทนขั้นต่ำรวมตลอดอายุของสัญญาอัตราร้อยละของรายได้จากการให้บริการและอัตราผลประโยชน์ตอบแทนขั้นต่ำในแต่ละปีเป็นดังนี้

ปีที่	อัตราผลประโยชน์ตอบแทนรายปีจากการให้บริการ	
	อัตราร้อยละของรายได้ต่อปี	จำนวนขั้นต่ำต่อปี (ล้านบาท)
1 - 4	12	22 ถึง 154
5	25	353
6 - 15	20	382 ถึง 603
16 - 20	25	748 ถึง 770
21 - 27	30	752 ถึง 1,200

บริษัทฯ ได้เริ่มดำเนินการให้บริการดังกล่าวเมื่อวันที่ 16 กันยายน 2534 และครบกำหนดระยะเวลาการให้บริการตามสัญญาสัมปทานเมื่อวันที่ 15 กันยายน 2561 ที่ผ่านมา ทั้งนี้ ภายใต้ประกาศ กสทช. เรื่องมาตรการคุ้มครองผู้ใช้บริการเป็นการชั่วคราวในกรณีสิ้นสุดการอนุญาต สัมปทาน หรือสัญญาให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ พ.ศ. 2556 (“ประกาศมาตรการคุ้มครองผู้ใช้บริการ”) บริษัทฯมีหน้าที่ต้องให้บริการอย่างต่อเนื่อง ในกรณีที่ผู้ใช้บริการไม่สามารถโอนย้ายผู้ใช้บริการได้หมดในวันสิ้นสุดสัญญาสัมปทานและในระหว่างการจัดสรรคลื่นความถี่ให้แก่ผู้รับใบอนุญาตรายใหม่ยังไม่แล้วเสร็จ โดยรายได้ ค่าใช้จ่ายและดอกผลจากการให้บริการดังกล่าว บริษัทฯ จะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขของประกาศมาตรการคุ้มครองผู้ใช้บริการ อย่างไรก็ตาม กสทช.ได้มีคำสั่งว่า บริษัทฯจะสามารถให้บริการภายใต้ประกาศมาตรการคุ้มครองผู้ใช้บริการได้ ภายใต้เงื่อนไขว่าบริษัทฯ หรือบริษัทย่อยต้องเข้าร่วมการประมูลคลื่นความถี่ย่าน 900 MHz ที่ กสทช. จัดขึ้น อย่างไรก็ตาม ศาลปกครองกลางมีคำสั่งทุเลาการบังคับตามคำสั่ง กสทช. เป็นการชั่วคราวก่อนการพิพากษาคำร้องขอของบริษัทฯ ส่งผลให้บริษัทฯ ได้รับสิทธิเข้าสู่มาตรการคุ้มครองผู้ใช้บริการตามประกาศดังกล่าวใน

ส่วนของคลื่นความถี่ย่าน 850 MHz จนถึงวันที่ 15 ธันวาคม 2561 เว้นแต่ศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น นอกจากนี้ในส่วน of คลื่นความถี่ย่าน 1800 MHz นั้น บริษัทฯ มีหน้าที่ให้บริการบนคลื่นความถี่ย่าน 1800 MHz ตามประกาศมาตรการคุ้มครองผู้ใช้บริการ อันเป็นผลของการเข้าร่วมประมูลคลื่นความถี่ย่าน 1800 MHz ของดีแทค ไตรเน็ตตามที่ระบุไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินรวมข้อ 1.3 (ข)

อย่างไรก็ตาม เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2561 กสทช. มีมติอนุมัติใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ย่าน 1800 MHz และ 900 MHz ให้แก่ดีแทค ไตรเน็ต ในฐานะผู้รับใบอนุญาตรายใหม่ โดยมีผลตั้งแต่วันที่ 16 ธันวาคม 2561 เป็นต้นไป ดังนั้นการให้บริการตามประกาศมาตรการคุ้มครองผู้ใช้บริการ บนคลื่นความถี่ย่าน 850 MHz และ 1800 MHz ของบริษัทฯ จึงสิ้นสุดลงตั้งแต่วันที่ 15 ธันวาคม 2561

1.3 ข้อมูลทั่วไปของบริษัท ดีแทค ไตรเน็ต จำกัด

บริษัท ดีแทค ไตรเน็ต จำกัด (“ดีแทค ไตรเน็ต”) เป็นบริษัทย่อยของบริษัทฯ โดยจัดตั้งขึ้นเป็นบริษัทจำกัด และมีภูมิลำเนาในประเทศไทย ดีแทค ไตรเน็ต ได้รับใบอนุญาตในการประกอบกิจการดังนี้

- ก) ใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมแบบที่สาม (การให้บริการโทรศัพท์ทางไกลระหว่างประเทศ (IDD)) จาก กทช. มีกำหนดระยะเวลา 20 ปี (ตั้งแต่วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2550 และสิ้นสุด ณ วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2570) โดย ดีแทค ไตรเน็ต ได้รับให้บริการโทรศัพท์ทางไกลระหว่างประเทศเมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2550 ดีแทค ไตรเน็ต มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดตามเงื่อนไขในใบอนุญาต และผูกพันที่จะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และชำระค่าธรรมเนียมในอนุญาตและค่าธรรมเนียมในการจัดให้บริการโทรคมนาคมพื้นฐานโดยทั่วถึงและบริการเพื่อสังคม (USO) ตามที่กฎหมายกำหนด
- ข) ใบอนุญาตให้บริการอินเทอร์เน็ตแบบที่หนึ่งจาก กทช. มีกำหนดระยะเวลาคราวละ 5 ปี (ใบอนุญาตปัจจุบันกำหนดระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 30 สิงหาคม 2557 และสิ้นสุด ณ วันที่ 29 สิงหาคม 2562) โดย ดีแทค ไตรเน็ต ต้องดำเนินการชำระค่าธรรมเนียมในอนุญาตและค่าธรรมเนียมในการจัดให้บริการโทรคมนาคมพื้นฐานโดยทั่วถึงและบริการเพื่อสังคม (USO) ตามที่กฎหมายกำหนด และต่ออายุใบอนุญาตทุก 5 ปี
- ค) ใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่และใบอนุญาตการประกอบกิจการโทรคมนาคมแบบที่สาม (การได้รับใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่) จาก กทช. มีกำหนดระยะเวลา 15 ปี (ตั้งแต่วันที่ 7 ธันวาคม 2555 และสิ้นสุด ณ วันที่ 6 ธันวาคม 2570) เพื่อประกอบกิจการโทรคมนาคมเคลื่อนที่สากล (International Mobile Telecommunication - IMT) ย่าน 2.1 GHz ความถี่ช่วง 1920-1935 MHz คู่กับ 2110-2125 MHz ภายใต้ขอบเขตการให้บริการตามใบอนุญาตที่ราชอาณาจักรไทย ดีแทค ไตรเน็ต ชำระเงินประมูลสำหรับการได้รับใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ดังกล่าวในราคา 14,445 ล้านบาท (รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม) และมีหน้าที่ต้องชำระค่าธรรมเนียมตามที่ กทช. กำหนด ซึ่งดีแทค ไตรเน็ตคาดว่าจะมีรายได้จากการให้บริการโทรคมนาคมตามใบอนุญาตเกิน 50,000 ล้านบาทขึ้นไป ซึ่งจะต้องเสียค่าธรรมเนียมในอัตราร้อยละ 1.5 ต่อปีและค่าธรรมเนียม USO อีกร้อยละ 3.75 ต่อปี รวมเป็นค่าธรรมเนียมทั้งสิ้นร้อยละ 5.25 ต่อปี ซึ่งภายหลัง กทช. มีการประกาศปรับลดค่าธรรมเนียม USO ลงเป็นร้อยละ 2.5 ต่อปี ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 30 พฤษภาคม 2560 เป็นต้นไป ส่งผลให้ในปัจจุบันค่าธรรมเนียมทั้งสิ้นอยู่ที่อัตราร้อยละ 4 ต่อปี
- ง) ใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมแบบที่สองจาก กทช. (การให้บริการอินเทอร์เน็ตเกตเวย์ระหว่างประเทศและบริการซุ่มสายอินเทอร์เน็ตแบบที่สองที่มีโครงข่ายเป็นของตนเอง) โดย ดีแทค ไตรเน็ต ต้องดำเนินการชำระค่าธรรมเนียมในอนุญาตและค่าธรรมเนียมในการจัดให้บริการโทรคมนาคมพื้นฐานโดยทั่วถึงและบริการเพื่อสังคม (USO) ตามที่กฎหมายกำหนด และต่ออายุใบอนุญาตทุก 5 ปี (ใบอนุญาตปัจจุบันกำหนดระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 26 มิถุนายน 2558 และสิ้นสุด ณ วันที่ 25 มิถุนายน 2563)
- จ) ใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมแบบที่สามจาก กทช. (การให้บริการโทรศัพท์ประจำที่) มีกำหนดระยะเวลา 12 ปี (ตั้งแต่วันที่ 2 กันยายน 2558 และสิ้นสุด ณ วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2570) เริ่มให้บริการตั้งแต่เดือนมีนาคม 2560
- ฉ) ใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมแบบที่สามจาก กทช. (การให้บริการวงจรเช่าส่วนบุคคลระหว่างประเทศ) มีกำหนดระยะเวลา 11 ปี (ตั้งแต่วันที่ 12 กรกฎาคม 2559 และสิ้นสุด ณ วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2570) เริ่มให้บริการตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2559
- ช) ใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมแบบที่หนึ่งจาก กทช. ประเภทขายต่อบริการวงจรเช่า/บริการช่องสัญญาณเช่า มีกำหนดระยะเวลา 5 ปี (ตั้งแต่วันที่ 22 มีนาคม 2560 และสิ้นสุด ณ วันที่ 21 มีนาคม 2565) เริ่มให้บริการตั้งแต่เดือนเมษายน 2560
- ซ) ใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่จาก กทช. มีกำหนดระยะเวลา 15 ปี (ตั้งแต่วันที่ 16 ธันวาคม 2561 และสิ้นสุด ณ วันที่ 15 ธันวาคม 2576) เพื่อประกอบกิจการโทรคมนาคมเคลื่อนที่สากล (International Mobile Telecommunication - IMT) ย่าน 1800 MHz (“ใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่”) สำหรับแถบความกว้าง 2x5 MHz ความถี่ช่วง 1745 - 1750 MHz คู่กับ 1840 - 1845 MHz ภายใต้ขอบเขตการให้บริการตามใบอนุญาตที่ราชอาณาจักรไทย

ดีแทค ไตรเน็ต มีหน้าที่ต้องชำระเงินประมูลสำหรับการได้รับใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ดังกล่าวในราคา 13,386.77 ล้านบาท (รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม) โดยมีเงื่อนไขการชำระเงินดังนี้

งวดที่หนึ่ง ชำระเงินเป็นจำนวนร้อยละ 50 ของราคาชนะประมูล ซึ่งคิดเป็นเงินจำนวน 6,693.39 ล้านบาท พร้อมจัดส่งหนังสือค้ำประกันจากการธนาคารเพื่อค้ำประกันการชำระเงินประมูลคลื่นความถี่ในส่วนที่เหลือ ภายใน 90 วันนับจากวันที่ได้รับหนังสือแจ้งผู้ชนะการประมูลเมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2561 เพื่อที่ กทช. จะได้ดำเนินการออกใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ต่อไป โดยบริษัทฯ ได้ชำระค่าใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่งวดที่หนึ่งครบถ้วนแล้ว เมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน 2561

งวดที่สอง ชำระเงินเป็นจำนวนร้อยละ 25 ของราคาคณะประมูล ซึ่งคิดเป็นเงินจำนวน 3,346.69 ล้านบาท พร้อมจัดส่งหนังสือคำประกันจากธนาคารเพื่อคำประกันการชำระเงินประมูลคืนความถี่งวดที่สาม ภายใน 15 วัน เมื่อครบกำหนดระยะเวลา 2 ปี นับแต่วันที่ได้รับใบอนุญาต โดยทาง กสทช.จะคืนหนังสือคำประกันที่ได้นำส่งงวดที่หนึ่ง ภายใน 15 วันนับจากวันที่ผู้ได้รับใบอนุญาตชำระเงินประมูลคืนความถี่งวดที่สอง

งวดที่สาม ชำระเงินเป็นจำนวนร้อยละ 25 ของราคาคณะประมูล ซึ่งคิดเป็นเงินจำนวน 3,346.69 ล้านบาท ภายใน 15 วัน เมื่อครบกำหนดระยะเวลา 3 ปี นับแต่วันที่ได้รับใบอนุญาต โดยทาง กสทช.จะคืนหนังสือคำประกันที่ได้นำส่งงวดที่สองภายใน 15 วันนับจากวันที่ผู้ได้รับใบอนุญาตชำระเงินประมูลคืนความถี่งวดที่สาม

- ณ) ใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่จาก กสทช.มีกำหนดระยะเวลา 15 ปี (ตั้งแต่วันที่ 16 ธันวาคม 2561 และสิ้นสุด ณ วันที่ 15 ธันวาคม 2576) เพื่อประกอบกิจการโทรคมนาคมเคลื่อนที่สากล (International Mobile Telecommunication - IMT) ย่าน 900 MHz (“ใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่”) สำหรับแถบความถี่ 2x5 MHz ความถี่ช่วง 890 - 895 MHz คู่กับ 935 - 940 MHz ภายใต้ขอบเขตการให้บริการตามใบอนุญาตที่ราชอาณาจักรไทย

ดีแทค ไตรเนต มีหน้าที่ต้องชำระเงินประมูลสำหรับการได้รับใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ดังกล่าวในราคา 40,728.48 ล้านบาท (รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม) โดยมีเงื่อนไขการชำระเงินดังนี้

งวดที่หนึ่ง ชำระเงินเป็นจำนวน 4,301.40 ล้านบาท พร้อมจัดส่งหนังสือคำประกันจากธนาคารเพื่อคำประกันการชำระเงินประมูลคืนความถี่ในส่วนที่เหลือภายใน 90 วันนับจากวันที่ได้รับหนังสือแจ้งผู้ชนะการประมูลเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2561 เพื่อที่ กสทช. จะดำเนินการออกใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ต่อไป โดยบริษัทได้ชำระค่าใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่งวดที่หนึ่งครบถ้วนแล้ว เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2561

งวดที่สอง ชำระเงินเป็นเงินจำนวน 2,150.70 ล้านบาท พร้อมจัดส่งหนังสือคำประกันจากธนาคารเพื่อคำประกันการชำระเงินประมูลคืนความถี่งวดที่สาม และงวดที่สี่ ภายใน 15 วัน เมื่อครบกำหนดระยะเวลา 2 ปี นับแต่วันที่ได้รับใบอนุญาต โดยทาง กสทช.จะคืนหนังสือคำประกันที่ได้นำส่งงวดที่หนึ่ง ภายใน 15 วันนับจากวันที่ผู้ได้รับใบอนุญาตชำระเงินประมูลคืนความถี่ งวดที่สอง

งวดที่สาม ชำระเงินเป็นจำนวน 2,150.70 ล้านบาท พร้อมจัดส่งหนังสือคำประกันจากธนาคารเพื่อคำประกันการชำระเงินประมูลคืนความถี่งวดที่สี่ ภายใน 15 วัน เมื่อครบกำหนดระยะเวลา 3 ปี นับแต่วันที่ได้รับใบอนุญาต โดยทาง กสทช.จะคืนหนังสือคำประกันที่ได้นำส่งงวดที่สอง ภายใน 15 วันนับจากวันที่ผู้ได้รับใบอนุญาตชำระเงินประมูลคืนความถี่งวดที่สาม

งวดที่สี่ ชำระเงินเป็นจำนวน 32,125.68 ล้านบาท ภายใน 15 วัน เมื่อครบกำหนดระยะเวลา 4 ปี นับแต่วันที่ได้รับใบอนุญาต โดยทาง กสทช.จะคืนหนังสือคำประกันที่ได้นำส่งงวดที่สาม ภายใน 15 วันนับจากวันที่ผู้ได้รับใบอนุญาตชำระเงินประมูลคืนความถี่งวดที่สี่

1.4 ค่าเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคม (Interconnection charge)

ในเดือนธันวาคม 2556 กสทช. ได้ออกประกาศ กสทช. เรื่อง การใช้และเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคม พ.ศ. 2556 (“ประกาศ กสทช. ว่าด้วยการใช้และเชื่อมต่อโครงข่าย 2556”) มาแทนที่ประกาศ กสทช. ว่าด้วยการใช้และเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคม พ.ศ. 2549 เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน และให้สอดคล้องกับ พ.ร.บ. องค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 มากขึ้น ประกาศ กสทช. ว่าด้วยการใช้และเชื่อมต่อโครงข่าย 2556 ยังคงกำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตที่มีโครงข่ายโทรคมนาคม มีหน้าที่ให้ผู้รับใบอนุญาตรายอื่นเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคมของตนกับผู้รับใบอนุญาตรายอื่น อยู่เช่นเดิม

บริษัทฯ ได้รับการอนุมัติข้อเสนอการเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคม (Reference of Interconnect Offering - RIO) ที่บริษัทฯ เสนอไปจาก กทช. เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2549 และตามประกาศ กสทช. ว่าด้วยการใช้และเชื่อมต่อโครงข่าย 2556 ที่บริษัทฯ เสนอไปจาก กสทช. เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2558 และบริษัทฯ ได้ลงนามสัญญาการเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคมกับผู้รับใบอนุญาตรายอื่น โดยสัญญาดังกล่าวมีผลบังคับใช้ดังนี้

ผู้ประกอบการ		ระยะเวลาการมีผลบังคับใช้
ก)	บริษัท ทรู มูฟ จำกัด	17 พฤศจิกายน 2549 เป็นต้นไป
ข)	บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน)	1 กุมภาพันธ์ 2550 เป็นต้นไป
ค)	บริษัท ทริปเปิลที บรอดแบนด์ จำกัด (มหาชน)	22 ธันวาคม 2549 เป็นต้นไป
ง)	บริษัท ดีแทค ไตรเนต จำกัด	16 กรกฎาคม 2550 เป็นต้นไป
จ)	บริษัท ดิจิตอลโฟน จำกัด	1 กันยายน 2550 เป็นต้นไป
ฉ)	บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน)	6 กรกฎาคม 2553 เป็นต้นไป
ช)	บริษัท ทรู ยูนิเวอร์แซล คอมมูนิเคชั่น จำกัด	1 กันยายน 2554 เป็นต้นไป
ซ)	บริษัท ทรู มูฟ เอช ยูนิเวอร์แซล คอมมูนิเคชั่น จำกัด	1 กรกฎาคม 2556 เป็นต้นไป
ณ)	บริษัท แอดวานซ์ ไวร์เลส เน็ทเวอร์ค จำกัด	1 กรกฎาคม 2556 เป็นต้นไป
ญ)	บริษัท ทรู อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล คอมมูนิเคชั่น จำกัด	1 มกราคม 2557 เป็นต้นไป

ตามสัญญาสัมปทานบริษัทต้องจ่ายเงินผลประโยชน์ตอบแทนให้แก่ กสท เป็นรายปีซึ่งคิดจากร้อยละของรายได้จากการให้บริการตามสัญญา และต้องไม่ต่ำกว่าผลประโยชน์ตอบแทนขั้นต่ำในแต่ละปีตามที่สัญญากำหนดอย่างไรก็ตาม การเข้าทำสัญญาการเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคมทำให้การคำนวณผลประโยชน์ตอบแทนภายหลังการเข้าทำสัญญาการเชื่อมต่อโครงข่ายยังไม่มี ความชัดเจน บริษัทจึงคำนวณผลประโยชน์ตอบแทนที่ต้องจ่ายให้แก่ กสท ตั้งแต่ปีสัมปทานที่ 17 เป็นต้นไปจากรายได้ที่ไม่รวมค่าเชื่อมต่อโครงข่าย จนกว่าจะได้ข้อสรุปที่ชัดเจนในเรื่องนี้ อย่างไรก็ตาม กสท ได้ได้แจ้งวิธีการคำนวณผลประโยชน์ตอบแทนในกรณีดังกล่าวของบริษัท โดยได้ยื่นคำเสนอข้อพิพาทเรียกร้องให้บริษัทฯ ชำระผลประโยชน์ตอบแทนเพิ่มเติมจากรายได้ค่าเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคม (โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมในหมายเหตุประกอบงบการเงินรวมข้อ 35 (ข))

ทั้งนี้เนื่องจากสิทธิในการประกอบกิจการโทรคมนาคมของบริษัทบนคลื่นความถี่สัมปทานตามสัญญาสัมปทานของบริษัทได้สิ้นสุดลงแล้วเมื่อวันที่ 15 กันยายน 2561 บริษัท ได้ดำเนินการส่งหนังสือแจ้งต่อผู้รับใบอนุญาตรายอื่นที่เป็นคู่สัญญาการเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคมกับบริษัทฯ ตามที่ระบุข้างต้นทราบถึงการสิ้นสุดของสัญญาสัมปทาน และบอกเลิกสัญญาการเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคมดังกล่าวแล้ว

อย่างไรก็ตาม ในส่วนของ ดีแทค ไตรเนต ได้ลงนามในสัญญาการเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคมกับผู้รับใบอนุญาตรายอื่น ดังนี้

ผู้ประกอบการ	ระยะเวลาการมีผลบังคับใช้
ก) บริษัท โทเทิล แอ็คเซส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)	1 กรกฎาคม 2556 เป็นต้นไป
ข) บริษัท ทรู มูฟ จำกัด	1 กรกฎาคม 2556 เป็นต้นไป
ค) บริษัท ทรู มูฟ เอช ยูนิเวอร์แซล คอมมูนิเคชั่น จำกัด	1 กรกฎาคม 2556 เป็นต้นไป
ง) บริษัท ทรู ยูนิเวอร์แซล คอมมูนิเคชั่น จำกัด	1 กรกฎาคม 2556 เป็นต้นไป
จ) บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน)	1 กรกฎาคม 2556 เป็นต้นไป
ฉ) บริษัท แอดวานซ์ ไวร์เลส เน็ทเวอร์ค จำกัด	1 กรกฎาคม 2556 เป็นต้นไป
ช) บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน)	1 กรกฎาคม 2556 เป็นต้นไป
ซ) บริษัท ทริปเปิลที บรอดแบนด์ จำกัด (มหาชน)	1 กรกฎาคม 2556 เป็นต้นไป
ณ) บริษัท ทรู อินเทอร์เน็ตเซ็นแนล คอมมูนิเคชั่น จำกัด	1 มกราคม 2557 เป็นต้นไป

1.5 การรับโอนกิจการทั้งหมดของบริษัทย่อย

เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2561 ที่ประชุมสามัญผู้ถือหุ้นของบริษัทครั้งที่ 1/2561 ได้มีมติอนุมัติให้บริษัทรับโอนกิจการทั้งหมดของบริษัท ดีแทค บรอดแบนด์ จำกัด และบริษัท อีสเทิร์น บิช จำกัด (“บริษัทย่อย”) โดยบริษัทได้เข้าทำสัญญาการรับโอนกิจการทั้งหมดเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2561 ทั้งนี้บริษัทได้ทำการรับโอนสินทรัพย์และการหนี้สินทั้งหมดที่มีอยู่ของบริษัทย่อยดังกล่าว ณ วันที่ 1 มกราคม 2562 (“วันที่โอนกิจการ”) แล้วโดยบริษัทย่อยได้หยุดดำเนินการทั้งหมดและจะดำเนินการจดทะเบียนเลิกบริษัทกับกระทรวงพาณิชย์ ปัจจุบันบริษัทอยู่ระหว่างดำเนินการทางนิติกรรมเกี่ยวกับการรับโอนกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์และสิทธิในสินทรัพย์อื่นๆจากบริษัทย่อย รวมถึงการกำหนดหนังสือแจ้งต่อกรมสรรพากรเพื่อขอรับสิทธิประโยชน์ทางภาษีจากการรับโอนกิจการทั้งหมด

มูลค่ายุติธรรมและมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์สุทธิของบริษัท ดีแทค บรอดแบนด์ จำกัด ณ วันที่โอนกิจการมีดังต่อไปนี้

(หน่วย: พันบาท)

	มูลค่ายุติธรรม	มูลค่าตามบัญชี
สินทรัพย์		
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	861,727	861,727
ลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น - สุทธิ	367,706	367,706
อุปกรณ์ - สุทธิ	182,631	182,631
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน - สุทธิ	8,851	8,851
สินทรัพย์อื่น	22,585	22,585
รวมสินทรัพย์	1,443,500	1,443,500
หนี้สิน		
เจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้อื่น	35,172	35,172

(หน่วย: พันบาท)

	มูลค่ายุติธรรม	มูลค่าตามบัญชี
หนี้สินอื่น	211	211
รวมหนี้สิน	35,383	35,383
สินทรัพย์สุทธิจากการโอนกิจการ (ราคาโอนกิจการ)	1,408,117	1,408,117

มูลค่ายุติธรรมและมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์สุทธิของบริษัท ฮัสเทิร์น บิซ จำกัด ณ วันที่โอนกิจการมีดังต่อไปนี้

(หน่วย: พันบาท)

	มูลค่ายุติธรรม	มูลค่าตามบัญชี
สินทรัพย์		
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	1,774	1,774
อสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุน - ที่ดิน	371,175	46,492
สินทรัพย์อื่น	4	4
รวมสินทรัพย์	372,953	48,270
สินทรัพย์สุทธิจากการโอนกิจการ (ราคาโอนกิจการ)	372,953	48,270

ทั้งนี้ การโอนกิจการดังกล่าวทั้งหมดไม่มีผลกระทบใดๆต่อการเงินรวมของบริษัทฯ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 ซึ่งภายหลังบริษัทฯ ได้ทำการชำระเจ้าหนี้จากการรับโอนกิจการดังกล่าวให้แก่บริษัท ดีแทค บรอดแบนด์ จำกัด และ บริษัท ฮัสเทิร์น บิซ จำกัด บางส่วนแล้วจำนวน 1,406 ล้านบาท และ 373 ล้านบาท ตามลำดับ

2. เกณฑ์ในการจัดทำงานการเงิน

- 2.1 งานการเงินนี้จัดทำขึ้นตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินที่กำหนดในพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 โดยแสดงรายการในงบการเงินตามข้อกำหนดในประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้าลงวันที่ 11 ตุลาคม 2559 ออกตามความในพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543

งานการเงินฉบับภาษาไทยเป็นงบการเงินฉบับที่บริษัทฯ ใช้เป็นทางการตามกฎหมาย งานการเงินฉบับภาษาอังกฤษแปลมาจากงานการเงินฉบับภาษาไทยนี้

งานการเงินนี้ได้จัดทำขึ้นโดยใช้เกณฑ์ราคาทุนเดิมเว้นแต่จะได้เปิดเผยเป็นอย่างอื่นในนโยบายการบัญชี

- 2.2 เกณฑ์ในการจัดทำงานการเงินรวม

- ก) งานการเงินรวมนี้ได้จัดทำขึ้นโดยรวมงานการเงินของบริษัท โตเทล แอ็คเซส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) (“บริษัทฯ”) และบริษัทย่อย (ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า “บริษัทย่อย” ดังต่อไปนี้

ชื่อบริษัท	ลักษณะของธุรกิจ	จัดตั้งขึ้น ในประเทศ	อัตราร้อยละที่ถือหุ้น	
			2561	2560
			ร้อยละ	ร้อยละ
			บริษัทย่อยที่ถือหุ้นโดยบริษัทฯ โดยตรง	
บริษัท เวิลด์โฟน ซ็อบ จำกัด	อยู่ระหว่างการแบ่งทรัพย์สินชำระแก่เจ้าหนี้	ไทย	100	100
บริษัท แทค พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด	บริหารสินทรัพย์	ไทย	100	100
บริษัท ดีแทค ไตรเน็ต จำกัด	ให้บริการโทรคมนาคม	ไทย	100	100
บริษัท ดีแทค บรอดแบนด์ จำกัด	บริการโทรคมนาคม (Wi-Fi) โดยได้รับใบอนุญาตการให้บริการอินเทอร์เน็ตแบบที่หนึ่ง	ไทย	100	100
บริษัท ยูนีเค็ดคอมมูนิเคชั่น อินเตอร์เนชั่น จำกัด (มหาชน)	อยู่ระหว่างการชำระบัญชี	ไทย	99.81	99.81

ชื่อบริษัท	ลักษณะของธุรกิจ	จัดตั้งขึ้น ในประเทศ	อัตราร้อยละที่ถือหุ้น	
			2561	2560
			ร้อยละ	ร้อยละ
บริษัท เพย์สบาย จำกัด	ให้บริการชำระเงินออนไลน์ บัตร เงินสดและบริการชำระเงินทาง อิเล็กทรอนิกส์	ไทย	100	100
บริษัทย่อยที่ถือหุ้นโดยบริษัท แทค พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด				
บริษัท อีสเทิร์น บิซ จำกัด	อยู่ระหว่างจดทะเบียนเลิกบริษัท	ไทย	100	100
บริษัทย่อยที่ถือหุ้นโดยบริษัท ดีแทค ไตรเนต จำกัด				
บริษัท ดีแทค แอ็คเซลเรท จำกัด	ลงทุนและให้การสนับสนุนแก่ บริษัท start-up ในการพัฒนา แอปพลิเคชันต่างๆ	ไทย	100	100
บริษัท ดีแทค เซอร์วิส จำกัด	อยู่ระหว่างจดทะเบียนเลิกบริษัท	ไทย	100	100
บริษัท ดีแทค เน็ตซ์ จำกัด	อยู่ระหว่างจดทะเบียนเลิกบริษัท	ไทย	100	100
บริษัท ดีแทค ดิจิตอล มีเดีย จำกัด	อยู่ระหว่างจดทะเบียนเลิกบริษัท	ไทย	100	100
บริษัท เทเลแอสเสท จำกัด	ให้เช่าเครื่องมือและอุปกรณ์ โทรคมนาคม	ไทย	100	100

- ข) บริษัทฯ จะถือว่ามีการควบคุมกิจการที่เข้าไปลงทุนหรือบริษัทย่อยได้ หากบริษัทฯ มีสิทธิได้รับหรือมีส่วนได้เสียในผลตอบแทนของกิจการที่เข้าไปลงทุน และสามารถใช้อำนาจในการสั่งการกิจกรรมที่ส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อจำนวนเงินผลตอบแทนนั้นได้
- ค) บริษัทฯ นำงบการเงินของบริษัทย่อยมารวมในการจัดทำงบการเงินรวมตั้งแต่วันที่บริษัทฯ มีอำนาจในการควบคุมบริษัทย่อยจนถึงวันที่บริษัทฯ สิ้นสุดการควบคุมบริษัทย่อยนั้น
- ง) งบการเงินของบริษัทย่อยได้จัดทำขึ้นโดยใช้นโยบายการบัญชีที่สำคัญเช่นเดียวกับของ บริษัทฯ
- จ) ยอดคงค้างระหว่างบริษัทฯ และบริษัทย่อย รายการค้าระหว่างกันที่มีสาระสำคัญของบริษัทฯ และบริษัทย่อย ราคาตามบัญชีของเงินลงทุนในบริษัทย่อยในงบการเงินของบริษัทฯ กับส่วนของผู้ถือหุ้นของบริษัทย่อยได้ตัดออกจากงบการเงินรวมแล้ว
- ฉ) ส่วนของผู้มีส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุมคือ จำนวนกำไรหรือขาดทุนและสินทรัพย์สุทธิของบริษัทย่อยส่วนที่ไม่ได้เป็นของบริษัทฯ ซึ่งแสดงเป็นรายการแยกต่างหากในส่วนของการกำไรหรือขาดทุนรวมและส่วนของผู้ถือหุ้นในงบแสดงฐานะการเงินรวม

2.3 บริษัทฯ จัดทำงบการเงินเฉพาะกิจการ โดยแสดงเงินลงทุนในบริษัทย่อยและบริษัทร่วมตามวิธีราคาทุน

3. มาตรฐานการรายงานทางการเงินใหม่

ก. มาตรฐานการรายงานทางการเงินที่เริ่มมีผลบังคับใช้ในปีปัจจุบัน

ในระหว่างปี บริษัทฯ และบริษัทย่อยได้นำมาตรฐานการรายงานทางการเงินและการตีความมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับปรับปรุง (ปรับปรุง 2560) รวมถึงแนวปฏิบัติทางบัญชีฉบับใหม่ ซึ่งมีผลบังคับใช้สำหรับงบการเงินที่มีรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2561 มาถือปฏิบัติ มาตรฐานการรายงานทางการเงินดังกล่าวได้รับการปรับปรุงหรือจัดให้มีขึ้นเพื่อให้มีเนื้อหาเท่าเทียมกับมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ โดยส่วนใหญ่เป็นการปรับปรุงและอธิบายให้ชัดเจนเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงิน การนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินดังกล่าวมาถือปฏิบัติไม่มีผลกระทบอย่างเป็นสาระสำคัญต่อการเงินของบริษัทฯ และบริษัทย่อย

ข. มาตรฐานการรายงานทางการเงินที่จะมีผลบังคับใช้สำหรับงบการเงินที่มีรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2562

ในระหว่างปีปัจจุบัน สภาวิชาชีพบัญชีได้ประกาศใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินและการตีความมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับปรับปรุง (ปรับปรุง 2561) และฉบับใหม่ รวมถึงแนวปฏิบัติทางบัญชี จำนวนหลายฉบับ ซึ่งมีผลบังคับใช้สำหรับงบการเงินที่มีรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2562 มาตรฐานการรายงานทางการเงินดังกล่าวได้รับการปรับปรุงหรือจัดให้มีขึ้นเพื่อให้มีเนื้อหาเท่าเทียมกับมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ โดยส่วนใหญ่เป็นการอธิบายให้ชัดเจนเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติทางการบัญชีและการให้แนวปฏิบัติทางบัญชีกับผู้ใช้มาตรฐาน

ฝ่ายบริหารของบริษัทและบริษัทย่อยเชื่อว่ามาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับปรับปรุงดังกล่าวส่วนใหญ่จะไม่มีผลกระทบอย่างเป็นสาระสำคัญต่อการเงินเมื่อนำมาถือปฏิบัติ อย่างไรก็ตาม มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับใหม่ซึ่งได้มีการเปลี่ยนแปลงหลักการสำคัญ สามารถสรุปได้ดังนี้

มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 เรื่อง รายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้า

มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 ใช้แทนมาตรฐานการบัญชีและการตีความมาตรฐานบัญชีที่เกี่ยวข้องต่อไปนี้

มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 11 (ปรับปรุง 2560)	เรื่อง สัญญาก่อสร้าง
มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 18 (ปรับปรุง 2560)	เรื่อง รายได้
การตีความมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 31 (ปรับปรุง 2560)	เรื่อง รายได้ - รายการแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับบริการโฆษณา
การตีความมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2560)	เรื่อง โปรแกรมสิทธิพิเศษแก่ลูกค้า
การตีความมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 (ปรับปรุง 2560)	เรื่อง สัญญาสำหรับการก่อสร้างอสังหาริมทรัพย์
การตีความมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 18 (ปรับปรุง 2560)	เรื่อง การโอนสินทรัพย์จากลูกค้า

กิจการต้องใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 กับสัญญาที่ทำกับลูกค้าทุกสัญญา ยกเว้นสัญญาที่อยู่ในขอบเขตของมาตรฐานการบัญชีฉบับอื่น มาตรฐานฉบับนี้ได้กำหนดหลักการ 5 ขั้นตอนสำหรับการรับรู้รายได้ที่เกิดขึ้นจากสัญญาที่ทำกับลูกค้า โดยกิจการจะรับรู้รายได้ในจำนวนเงินที่สะท้อนถึงสิ่งตอบแทนที่กิจการคาดว่าจะมีสิทธิได้รับจากการแลกเปลี่ยนสินค้าหรือบริการที่ได้ส่งมอบให้แก่ลูกค้า และกำหนดให้กิจการต้องใช้ดุลยพินิจและพิจารณาข้อเท็จจริงและเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดในการพิจารณาตามหลักการในแต่ละขั้นตอน

ฝ่ายบริหารของบริษัทและบริษัทย่อยคาดว่า การนำมาตรฐานฉบับนี้มาใช้ จะมีผลให้เกิดรายการปรับปรุงจากรายการดังต่อไปนี้

- การปันส่วนรายได้ของรายการขายสินค้าพร้อมการให้บริการ - บริษัทและบริษัทย่อยพิจารณาองค์ประกอบของรายได้จากการขายสินค้าพร้อมการให้บริการโดยจะปันส่วนรายได้ตามสัดส่วนให้กับสินค้าที่ส่งมอบและภาระที่ต้องปฏิบัติในการให้บริการที่รวมอยู่ในสัญญาโดยให้มีความสัมพันธ์กับราคาขายแบบเอกเทศของสินค้าหรือบริการที่แตกต่างกันตามข้อผูกพันตามสัญญา
- คำนวณหน้าจ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งสัญญาที่ทำกับลูกค้า - บริษัทและบริษัทย่อยพิจารณาว่าคำนวณหน้าจ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งสัญญาที่ทำกับลูกค้าต้องบันทึกเป็นสินทรัพย์และตัดเป็นค่าใช้จ่ายให้สอดคล้องกับการรับรู้รายได้ตามสัญญา

ค. มาตรฐานการรายงานทางการเงิน กลุ่มเครื่องมือทางการเงินที่จะมีผลบังคับใช้สำหรับงบการเงินที่มีรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2563

ในระหว่างปีปัจจุบัน สภาวิชาชีพบัญชีได้ประกาศใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน กลุ่มเครื่องมือทางการเงิน ประกอบด้วยมาตรฐานและการตีความมาตรฐาน จำนวน 5 ฉบับ ได้แก่

มาตรฐานการรายงานทางการเงิน

ฉบับที่ 7	การเปิดเผยข้อมูลเครื่องมือทางการเงิน
ฉบับที่ 9	เครื่องมือทางการเงิน
มาตรฐานการบัญชี	
ฉบับที่ 32	การแสดงรายการเครื่องมือทางการเงิน
การตีความมาตรฐานการรายงานทางการเงิน	
ฉบับที่ 16	การป้องกันความเสี่ยงของเงินลงทุนสุทธิในหน่วยงานต่างประเทศ
ฉบับที่ 19	การชำระหนี้สินทางการเงินด้วยตราสารทุน

มาตรฐานการรายงานทางการเงินกลุ่มดังกล่าวข้างต้น กำหนดหลักการเกี่ยวกับการจัดประเภทและการวัดมูลค่าเครื่องมือทางการเงินด้วยมูลค่ายุติธรรม หรือราคาทุนตัดจำหน่ายโดยพิจารณาจากประเภทของตราสารทางการเงิน ลักษณะของกระแสเงินสดตามสัญญาและแผนธุรกิจของกิจการ (Business Model) หลักการเกี่ยวกับวิธีการคำนวณการด้อยค่าของเครื่องมือทางการเงินโดยใช้แนวคิดของผลขาดทุนด้านเครดิตที่คาดว่าจะเกิดขึ้น และหลักการเกี่ยวกับการบัญชีป้องกันความเสี่ยง รวมถึงการแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลเครื่องมือทางการเงิน และเมื่อมาตรฐานการรายงานทางการเงินกลุ่มนี้มีผลบังคับใช้ จะทำให้มาตรฐานการบัญชี การตีความมาตรฐานการบัญชี และแนวปฏิบัติทางการบัญชีบางฉบับที่มีผลบังคับใช้อยู่ในปัจจุบันถูกยกเลิกไป

ปัจจุบันฝ่ายบริหารของบริษัทและบริษัทย่อยอยู่ระหว่างการประเมินผลกระทบที่อาจมีต่อการเงินในปีที่เริ่มนำมาตรฐานกลุ่มดังกล่าวมาถือปฏิบัติ

4. นโยบายการบัญชีที่สำคัญ

4.1 การรับรู้รายได้

รายได้รับล่วงหน้าจากการให้บริการโทรศัพท์ระบบเติมเงิน (Prepaid)

รายได้รับล่วงหน้าค่าบริการโทรศัพท์ระบบเติมเงินเป็นมูลค่าของค่าบริการโทรศัพท์ตามบัตรเติมเงินที่บริษัทฯ ได้ขายไปแล้ว โดยจะทยอยรับรู้เป็นรายได้เมื่อได้ให้บริการแล้ว หรือ เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาการให้บริการตามที่ระบุในบัตรเติมเงิน แล้วแต่อย่างใดจะเกิดขึ้นก่อน

รายได้รับล่วงหน้าจากการให้บริการโทรศัพท์ระบบจ่ายรายเดือน (Postpaid)

รายได้รับล่วงหน้าค่าบริการโทรศัพท์ระบบจ่ายรายเดือนเป็นมูลค่าของค่าบริการโทรศัพท์รายเดือน (monthly fee) ที่ลูกค้ายังใช้บริการไม่หมดและสามารถยกยอดไปใช้ในงวดถัดไป

รายได้จากการให้บริการโทรศัพท์

รายได้จากการให้บริการโทรศัพท์ รวมถึงค่าบริการโทรศัพท์ในประเทศ โทรศัพท์ทางไกลระหว่างประเทศและการบริการข้ามแดนอัตโนมัติ ถือเป็นรายได้เมื่อได้ให้บริการแล้ว

ส่วนลดมักจะให้ในรูปแบบของส่วนลดเงินสด หรือในรูปแบบของสินค้าหรือบริการที่บริษัทฯ ส่งมอบให้โดยไม่คิดมูลค่า ส่วนลดดังกล่าวจะบันทึกอย่างมีระบบตลอดระยะเวลาที่ได้รับส่วนลด ส่วนลดเงินสดหรือสินค้าที่ส่งมอบให้โดยไม่คิดมูลค่าบันทึกเป็นส่วนหักจากรายได้

ในกรณีที่ให้ส่วนลดตามแผนที่กำหนดขึ้น เช่น แผนการส่งเสริมการขายเพื่อรักษากลุ่มลูกค้า (loyalty programs) หากบริษัทฯ มีประสบการณ์ในอดีตที่สามารถใช้อ้างอิงในการประมาณการส่วนลดอย่างน่าเชื่อถือได้ มูลค่าส่วนลดที่บันทึกต้องไม่เกินมูลค่าประมาณการที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจริง มูลค่าและระยะเวลาของส่วนลดมักต้องประมาณขึ้นโดยใช้เทคนิคการประมาณการ และมีการปรับผลต่างในงวดที่มีการเปลี่ยนแปลงการประมาณการหรือเมื่อทราบจำนวนที่เกิดขึ้นจริง

รายได้และต้นทุนค่าเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคม

รายได้จากการเชื่อมต่อโครงข่ายซึ่งเป็นรายได้ที่บริษัทฯ ได้รับจากผู้รับใบอนุญาตรายอื่นซึ่งเกิดจากการเรียกเข้าจากโครงข่ายของผู้รับใบอนุญาตรายอื่นมายังโครงข่ายของบริษัทฯ โดยรับรู้รายได้ตามเกณฑ์คงค้างในอัตราเรียกเก็บที่ระบุไว้ในสัญญา

ต้นทุนค่าเชื่อมต่อโครงข่ายที่ต้องจ่ายให้กับผู้รับใบอนุญาตรายอื่นเป็นต้นทุนการให้บริการจากการเรียกออกผ่านโครงข่ายของบริษัทฯ ไปยังโครงข่ายของผู้รับใบอนุญาตรายอื่นรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายตามเกณฑ์คงค้างในอัตราเรียกเก็บที่ระบุไว้ในสัญญา

รายได้จากการขายเครื่องโทรศัพท์และชุดเลขหมาย

รายได้จากการขายสินค้ารับรู้เมื่อบริษัทฯ และบริษัทย่อยได้โอนความเสี่ยงและผลตอบแทนที่มีนัยสำคัญของความเป็นเจ้าของสินค้าให้กับผู้ซื้อแล้ว รายได้จากการขายแสดงมูลค่าตามราคาในใบกำกับสินค้าโดยไม่รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม สำหรับสินค้าที่ได้ส่งมอบหลังจากหักส่วนลดแล้ว

ในกรณีที่มีการขายสินค้าพร้อมการให้บริการ (Multiple element arrangements) องค์ประกอบของรายได้จะปันส่วนตามสัดส่วนมูลค่ายุติธรรมของสินค้าที่ส่งมอบ ส่วนบริการที่เกิดขึ้นหลังการขายบันทึกโดยใช้ราคาขายปกติหรือมูลค่าที่ปรับลด ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงและสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

รายได้จากการให้บริการโทรศัพท์ทางไกลระหว่างประเทศ

รายได้จากการให้บริการโทรศัพท์ทางไกลระหว่างประเทศถือเป็นรายได้เมื่อได้ให้บริการแล้ว และแสดงมูลค่าตามราคาในใบกำกับสินค้าโดยไม่รวมภาษีมูลค่าเพิ่มของบริการที่ได้หลังจากหักส่วนลดแล้ว

รายได้จากการให้บริการส่งผ่านข้อมูลระหว่างประเทศและบริการอินเทอร์เน็ต

รายได้จากการให้บริการส่งผ่านข้อมูลระหว่างประเทศและบริการอินเทอร์เน็ตถือเป็นรายได้ตามเกณฑ์คงค้างตามระยะเวลาของการให้บริการและตามอัตราที่ตกลงร่วมกัน

รายได้จากการใช้โครงข่ายโทรคมนาคม

รายได้จากการใช้โครงข่ายโทรคมนาคมเป็นรายได้ที่บริษัทฯ ได้รับจากผู้รับใบอนุญาตรายอื่นซึ่งเกิดจากการใช้โครงข่ายโทรคมนาคมของบริษัทฯ โดยบริษัทฯ รับรู้รายได้ตามเกณฑ์คงค้างในอัตราตามที่ระบุในสัญญา

รายได้จากการใช้โครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคม

รายได้จากการใช้โครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคมเป็นรายได้ที่บริษัทฯ และบริษัทย่อยได้รับจากผู้รับใบอนุญาตโทรศัพท์เคลื่อนที่รายอื่นซึ่งเกิดจากการอนุญาตให้ใช้โครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคมของบริษัทฯ และบริษัทย่อย โดยบริษัทฯ และบริษัทย่อยรับรู้รายได้ตามเกณฑ์คงค้างในอัตราตามที่ระบุในสัญญา

รายได้จากการดำเนินงานอื่น

กิจการรับรู้รายได้จากการดำเนินงานอื่น เมื่อกิจการจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจจากผลสำเร็จของรายการนั้น รายได้แสดงไว้โดยไม่รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม

ดอกเบียร์

ดอกเบียร์ถือเป็นรายได้ตามเกณฑ์คงค้างโดยคำนึงถึงอัตราผลตอบแทนที่แท้จริง

เงินปันผลรับ

เงินปันผลรับถือเป็นรายได้เมื่อบริษัทมีสิทธิในการรับเงินปันผล

4.2 เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด

เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดหมายถึง เงินสดและเงินฝากธนาคาร และเงินลงทุนระยะสั้นที่มีสภาพคล่องสูง ซึ่งถึงกำหนดจ่ายคืนภายในระยะเวลาไม่เกิน 3 เดือนนับจากวันที่ได้มา และไม่มีข้อจำกัดในการเบิกใช้

4.3 ลูกหนี้การค้าและค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ

ลูกหนี้การค้าแสดงมูลค่าตามจำนวนมูลค่าสุทธิที่จะได้รับ บริษัทและบริษัทย่อยบันทึกค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญสำหรับผลขาดทุนโดยประมาณที่อาจเกิดขึ้นจากการเก็บเงินจากลูกหนี้ไม่ได้ ซึ่งโดยทั่วไปพิจารณาจากประสบการณ์การเก็บเงินและการวิเคราะห์อายุหนี้

4.4 สินค้าคงเหลือ

สินค้าคงเหลือเป็นสินค้าสำเร็จรูปซึ่งแสดงมูลค่าตามราคาทุน (ตามวิธีต้นทุนถ่วงเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก) หรือมูลค่าสุทธิที่คาดว่าจะได้รับแล้วแต่อย่างใดจะต่ำกว่า

4.5 เงินลงทุน

- ก) เงินลงทุนในบริษัทร่วมที่แสดงอยู่ในงบการเงินรวมแสดงมูลค่าตามวิธีส่วนได้เสีย
  - ข) เงินลงทุนในบริษัทย่อยและบริษัทร่วมที่แสดงอยู่ในงบการเงินเฉพาะกิจการแสดงมูลค่าตามวิธี ราคาทุนสุทธิจากค่าเผื่อการด้อยค่า (ถ้ามี)
  - ค) เงินลงทุนระยะยาวอื่นที่เป็นเงินลงทุนในตราสารทุนที่ไม่อยู่ในความต้องการของตลาดแสดงด้วยราคาทุนสุทธิจากค่าเผื่อการด้อยค่า (ถ้ามี)
- บริษัท และบริษัทย่อยใช้วิธีถ่วงเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักในการคำนวณต้นทุนของเงินลงทุน

4.6 ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์/ค่าเสื่อมราคา

ที่ดินแสดงมูลค่าตามราคาทุน อาคารและอุปกรณ์แสดงมูลค่าตามราคาทุนหลังหักค่าเสื่อมราคาสะสมและค่าเผื่อการด้อยค่าของสินทรัพย์ (ถ้ามี) ราคาทุนดังกล่าวประกอบด้วย ราคาซื้อและต้นทุนที่เกี่ยวข้องอื่นเพื่อให้สินทรัพย์อยู่ในสภาพพร้อมที่จะใช้งานได้ ต้นทุนในการต่อเติมหรือปรับปรุงถือเป็นราคาทุนของสินทรัพย์ ค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมถือเป็นค่าใช้จ่ายในส่วนของการบำรุงรักษา

ค่าเสื่อมราคาของอาคารและอุปกรณ์คำนวณจากราคาทุนของสินทรัพย์โดยวิธีเส้นตรงตามอายุการให้ประโยชน์โดยประมาณของสินทรัพย์ดังต่อไปนี้

อาคารและส่วนปรับปรุงสำนักงาน	5 - 20 ปี
ส่วนปรับปรุง	3 - 12 ปี
อุปกรณ์ใช้ในการดำเนินงานเพื่อการให้	
บริการวิทยุคมนาคมระบบเซลลูลาร์	3 - 15 ปี, ตามอายุที่เหลือของสัญญาสัมปทาน
ส่วนปรับปรุงอาคารสถานีรับส่งสัญญาณ	20 ปี
เครื่องตกแต่ง ติดตั้งและเครื่องใช้สำนักงาน	5 ปี
เครื่องมือและอุปกรณ์	3 ปี และ 5 ปี
อุปกรณ์สื่อสารและอุปกรณ์สื่อสาร	2 - 5 ปี
สินทรัพย์ถาวรอื่น	5 ปี

ค่าเสื่อมราคารวมอยู่ในการคำนวณผลการดำเนินงาน

ไม่มีการคิดค่าเสื่อมราคาสำหรับที่ดิน อาคารระหว่างก่อสร้าง งานระหว่างก่อสร้างและอุปกรณ์ระหว่างติดตั้ง

บริษัท และบริษัทย่อยตัดรายการที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ ออกจากบัญชี เมื่อจำหน่ายสินทรัพย์หรือคาดว่าจะไม่ได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตจากการใช้หรือการจำหน่ายสินทรัพย์ รายการผลกำไรหรือขาดทุนจากการจำหน่ายสินทรัพย์ (ผลต่างระหว่างสิ่งตอบแทนสุทธิที่ได้รับจากการจำหน่ายสินทรัพย์กับมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์นั้น) จะรับรู้ในส่วนของการกำไรหรือขาดทุนเมื่อบริษัทและบริษัทย่อยตัดรายการสินทรัพย์นั้นออกจากบัญชี

4.7 ต้นทุนการกู้ยืม

ต้นทุนการกู้ยืมของเงินกู้ที่ใช้ในการได้มา การก่อสร้าง หรือการผลิตสินทรัพย์ที่ต้องใช้ระยะเวลานานในการทำให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้หรือขาย ได้ถูกนำไปรวมเป็นราคาทุนของสินทรัพย์จนกว่าสินทรัพย์นั้นจะอยู่ในสภาพพร้อมที่จะใช้ได้ตามที่มุ่งประสงค์ ส่วนต้นทุนการกู้ยืมอื่นถือเป็นค่าใช้จ่ายในงวดที่เกิดรายการ ต้นทุนการกู้ยืมประกอบด้วยดอกเบี้ยและต้นทุนอื่นที่เกิดขึ้นจากการกู้ยืมนั้น

4.8 สินทรัพย์ไม่มีตัวตน ต้นทุนการได้รับใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่และค่าตัดจำหน่าย

บริษัทและบริษัทย่อยบันทึกต้นทุนเริ่มแรกของสินทรัพย์ไม่มีตัวตนที่ได้มาจากการรวมธุรกิจตามมูลค่าธุรกรรมของสินทรัพย์ ณ วันที่ซื้อธุรกิจ ส่วนสินทรัพย์ไม่มีตัวตนที่ได้มาจากการอื่น บริษัทจะบันทึกต้นทุนเริ่มแรกของสินทรัพย์นั้นตามราคาทุน โดยต้นทุนการได้รับใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่สำหรับกิจการโทรคมนาคมเคลื่อนที่สากลย่าน 2.1 GHz 1800 MHz และ 900 MHz บันทึกเป็น “สินทรัพย์ไม่มีตัวตน” โดยวัดมูลค่าเทียบเท่าเงินสดตามมูลค่าปัจจุบันของจำนวนเงินที่จะจ่ายชำระ ผลต่างระหว่างจำนวนเงินที่ต้องจ่ายชำระกับมูลค่าเทียบเท่าเงินสดบันทึกเป็นค่าใช้จ่ายทางการเงินตามระยะเวลาการชำระค่าธรรมเนียมการได้รับใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ซึ่งเริ่มตัดจำหน่ายในงบกำไรขาดทุน เมื่อพร้อมที่จะให้บริการในเชิงพาณิชย์

ภายหลังการรับรู้รายการเริ่มแรก สินทรัพย์ไม่มีตัวตนแสดงมูลค่าตามราคาทุนหักค่าตัดจำหน่ายสะสมและค่าเพื่อการด้อยค่าสะสม (ถ้ามี) ของสินทรัพย์นั้น

บริษัทและบริษัทย่อยตัดจำหน่ายสินทรัพย์ไม่มีตัวตนที่มีอายุการให้ประโยชน์จำกัดอย่างมีระบบตลอดอายุการให้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจของสินทรัพย์นั้น และจะประเมินการด้อยค่าของสินทรัพย์ดังกล่าวเมื่อมีข้อบ่งชี้ว่าสินทรัพย์นั้นเกิดการด้อยค่า บริษัทและบริษัทย่อยจะทบทวนระยะเวลาการตัดจำหน่ายและวิธีการตัดจำหน่ายของสินทรัพย์ไม่มีตัวตนดังกล่าวทุกสิ้นปีเป็นอย่างน้อย ค่าตัดจำหน่ายรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายในส่วนของการกำไรหรือขาดทุน

ค่าตัดจำหน่ายของสินทรัพย์ไม่มีตัวตนคำนวณจากราคาทุนของสินทรัพย์โดยวิธีเส้นตรงตามอายุการให้ประโยชน์จำกัดของสินทรัพย์ไม่มีตัวตนแต่ละประเภทดังต่อไปนี้

สิทธิการใช้อุปกรณ์รอตตัมขัดตัดจำหน่ายโดยวิธีเส้นตรงตามอายุที่เหลือของสัญญาสัมปทาน

ค่าใช้จ่ายรอตตัมขัดเป็นส่วนใหญ่เป็นค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการเชื่อมต่อระบบสื่อสารสัญญาณ (transmission facilities) และค่าซอฟต์แวร์ ตัดจำหน่ายโดยวิธีเส้นตรงภายในระยะเวลา 3 ปี ถึง 10 ปี และตามอายุที่เหลือของสัญญาสัมปทาน

ต้นทุนทางการเงินรอตตัมขัดซึ่งส่วนใหญ่เป็นค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับค่าธรรมเนียมในการจัดหาเงินทุน ค่าธรรมเนียมในการจัดจำหน่ายหุ้นกู้ และค่าธรรมเนียมในการขยายอายุสัญญาเงินกู้ ตัดจำหน่ายตามอายุสัญญาเงินกู้และหุ้นกู้

ต้นทุนการได้รับใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ตัดจำหน่ายตามอายุของใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่

4.9 รายการธุรกิจกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

บุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันกับบริษัท หมายถึง บุคคลหรือกิจการที่มีอำนาจควบคุมบริษัท หรือถูกบริษัทควบคุมไม่ว่าจะเป็นโดยทางตรงหรือทางอ้อม หรืออยู่ภายใต้การควบคุมเดียวกันกับบริษัท

นอกจากนี้บุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันยังหมายรวมถึงบริษัทร่วมและบุคคลที่มีสิทธิออกเสียง โดยทางตรงหรือทางอ้อมซึ่งทำให้มีอิทธิพลอย่างเป็นสาระสำคัญต่อบริษัท ผู้บริหารสำคัญ กรรมการหรือพนักงานของบริษัท ที่มีอำนาจในการวางแผนและควบคุมการดำเนินงานของบริษัท

4.10 สัญญาเช่าระยะยาว

สัญญาเช่าอุปกรณ์ที่มีความเสี่ยงและผลตอบแทนของความเป็นเจ้าของส่วนใหญ่ได้โอนไปให้กับผู้เช่าถือเป็นสัญญาเช่าการเงิน สัญญาเช่าการเงินจะบันทึกเป็นรายจ่ายฝ่ายทุนด้วยมูลค่าธุรกรรมของสินทรัพย์ที่เช่าหรือมูลค่าปัจจุบันสุทธิของจำนวนเงินที่ต้องจ่ายตามสัญญาเช่าแล้วแต่มูลค่าใดจะต่ำกว่า การผูกพันตามสัญญาเช่าหักค่าใช้จ่ายทางการเงินจะบันทึกเป็นหนี้สินระยะยาว ส่วนดอกเบี้ยจ่ายจะบันทึกในส่วนของการกำไรหรือขาดทุนตลอดอายุของสัญญาเช่า สินทรัพย์ที่ได้มาตามสัญญาเช่าการเงินจะคิดค่าเสื่อมราคาตลอดอายุการใช้งานของสินทรัพย์ที่เช่า หรืออายุของสัญญาเช่า แล้วแต่ระยะเวลาใดจะต่ำกว่า

จำนวนเงินที่จ่ายตามสัญญาเช่าดำเนินงานรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายในส่วนของการกำไรหรือขาดทุนตามวิธีเส้นตรงตลอดอายุสัญญาเช่า

4.11 การด้อยค่าของสินทรัพย์

ทุกวันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน บริษัทและบริษัทย่อยจะทำการประเมินการด้อยค่าของที่ดิน อาคารและอุปกรณ์หรือสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนอื่นของบริษัทและบริษัทย่อยหากมีข้อบ่งชี้ว่าสินทรัพย์ดังกล่าวอาจด้อยค่า บริษัทและบริษัทย่อยรับรู้ขาดทุนจากการด้อยค่าเมื่อมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนของสินทรัพย์มีมูลค่าต่ำกว่ามูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์นั้น ทั้งนี้มูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนหมายถึงมูลค่าธุรกรรมหักต้นทุนในการขายของสินทรัพย์หรือมูลค่าจากการใช้สินทรัพย์แล้วแต่ราคาใดจะสูงกว่า ในการประเมินมูลค่าจากการใช้สินทรัพย์ บริษัทและบริษัทย่อยประมาณการกระแสเงินสดในอนาคตที่กิจการคาดว่าจะได้รับจากสินทรัพย์และคำนวณคิดลดเป็นมูลค่าปัจจุบันโดยใช้อัตราคิดลดก่อนภาษีที่สะท้อนถึงการประเมินความเสี่ยงในสภาพตลาดปัจจุบันของเงินสดตามระยะเวลาและความเสี่ยงซึ่งเป็น

ลักษณะเฉพาะของสินทรัพย์ที่กำลังพิจารณาอยู่ ในการประเมินมูลค่าธุรกรรมหักต้นทุนในการขาย บริษัทฯและบริษัทย่อยใช้แบบจำลองการประเมินมูลค่าที่ดีที่สุด ซึ่งเหมาะสมกับสินทรัพย์ ซึ่งสะท้อนถึงจำนวนเงินที่กิจการสามารถจะได้อาจจากการจำหน่ายสินทรัพย์หักด้วยต้นทุนในการจำหน่าย โดยการจำหน่ายนั้น ผู้ซื้อและผู้ขายมีความรอบรู้และเต็มใจในการแลกเปลี่ยนและสามารถต่อรองราคากันได้อย่างเป็นอิสระในลักษณะของผู้ที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกัน

รายการขาดทุนจากการด้อยค่าจะรับรู้ในส่วนของการกำไรหรือขาดทุน

หากในการประเมินการด้อยค่าของสินทรัพย์ มีข้อบ่งชี้ที่แสดงให้เห็นว่าผลขาดทุนจากการด้อยค่าของสินทรัพย์ที่รับรู้ในงวดก่อนได้หมดไปหรือลดลง บริษัทฯและบริษัทย่อยจะประมาณมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนของสินทรัพย์นั้น และจะกลับรายการผลขาดทุนจากการด้อยค่าที่รับรู้ในงวดก่อนก็ต่อเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงประมาณการที่ใช้กำหนดมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนภายหลังจากการรับรู้ผลขาดทุนจากการด้อยค่าครั้งล่าสุด โดยมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์ที่เพิ่มขึ้นจากการกลับรายการผลขาดทุนจากการด้อยค่าต้องไม่สูงกว่ามูลค่าตามบัญชีที่ควรจะเป็นหากกิจการไม่เคยรับรู้ผลขาดทุนจากการด้อยค่าของสินทรัพย์ในงวดก่อนๆ บริษัทฯ และบริษัทย่อยจะบันทึกกลับรายการผลขาดทุนจากการด้อยค่าของสินทรัพย์โดยรับรู้ไปยังส่วนของกำไรหรือขาดทุนทันที

4.12 ภาษีเงินได้

ภาษีเงินได้ประกอบด้วยภาษีเงินได้ปัจจุบันและภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี

ภาษีเงินได้ปัจจุบัน

บริษัทฯ และบริษัทย่อยบันทึกภาษีเงินได้ปัจจุบันตามจำนวนที่คาดว่าจะจ่ายให้กับหน่วยงานจัดเก็บภาษีของรัฐ โดยคำนวณจากกำไรทางภาษีตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎหมายภาษีอากร

ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี

บริษัทฯ และบริษัทย่อยบันทึกภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีของผลแตกต่างชั่วคราวระหว่างราคาตามบัญชีของสินทรัพย์และหนี้สิน ณ วันสิ้นรอบระยะเวลารายงานกับฐานภาษีของสินทรัพย์และหนี้สินที่เกี่ยวข้องนั้น โดยใช้อัตราภาษีที่มีผลบังคับใช้ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน

บริษัทฯ และบริษัทย่อยรับรู้หนี้สินภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีของผลแตกต่างชั่วคราวที่ต้องเสียภาษีทุกรายการ แต่รับรู้สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีสำหรับผลแตกต่างชั่วคราวที่ใช้หักภาษี รวมทั้งผลขาดทุนทางภาษีที่ยังไม่ได้ใช้ในจำนวนเท่าที่มีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่บริษัทฯและบริษัทย่อยจะมีกำไรทางภาษีในอนาคตเพียงพอที่จะใช้ประโยชน์จากผลแตกต่างชั่วคราวที่ใช้หักภาษีและผลขาดทุนทางภาษีที่ยังไม่ได้ใช้นั้น

บริษัทฯ และบริษัทย่อยจะทบทวนมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี ณ ทุกสิ้นรอบระยะเวลารายงานและจะทำการปรับลดมูลค่าตามบัญชีดังกล่าวหากมีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ว่าบริษัทฯและบริษัทย่อยจะไม่มีกำไรทางภาษีเพียงพอต่อการนำสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีทั้งหมดหรือบางส่วนมาใช้ประโยชน์

บริษัทฯ และบริษัทย่อยจะบันทึกภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีโดยตรงไปยังส่วนของผู้ถือหุ้นหากภาษีที่เกิดขึ้นเกี่ยวข้องกับรายการที่ได้บันทึกโดยตรงไปยังส่วนของผู้ถือหุ้น

4.13 ผลประโยชน์พนักงาน

ผลประโยชน์ระยะสั้นของพนักงาน

บริษัทฯ และบริษัทย่อยรับรู้ เงินเดือน ค่าจ้าง โบนัส และเงินสมทบกองทุนประกันสังคมเป็นค่าใช้จ่ายเมื่อเกิดรายการ

ผลประโยชน์หลังจากออกจากงานของพนักงาน

โครงการสมทบเงิน

บริษัทฯ และบริษัทย่อยและพนักงานได้ร่วมกันจัดตั้งกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ซึ่งประกอบด้วยเงินที่พนักงานจ่ายสะสมและเงินที่บริษัทฯและบริษัทย่อยจ่ายสมทบให้เป็นรายเดือน สินทรัพย์ของกองทุนสำรองเลี้ยงชีพได้แยกออกจากสินทรัพย์ของบริษัทฯและบริษัทย่อย เงินที่บริษัทฯและบริษัทย่อยจ่ายสมทบกองทุนสำรองเลี้ยงชีพบันทึกเป็นค่าใช้จ่ายในปีที่เกิดรายการ

โครงการผลประโยชน์หลังจากออกจากงาน

บริษัทฯ และบริษัทย่อยมีการสำรองเงินชดเชยที่ต้องจ่ายให้แก่พนักงานเมื่อออกจากงานตามกฎหมายแรงงาน ซึ่งบริษัทฯและบริษัทย่อยถือว่าเงินชดเชยดังกล่าวเป็นโครงการผลประโยชน์หลังจากออกจากงานสำหรับพนักงาน

บริษัทฯ และบริษัทย่อยคำนวณหนี้สินตามโครงการผลประโยชน์หลังจากออกจากงานของพนักงาน โดยใช้วิธีคิดลดแต่ละหน่วยที่ประมาณการไว้ (Projected Unit Credit Method) โดยผู้เชี่ยวชาญอิสระได้ ทำการประเมินการผูกพันดังกล่าวตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัย

ผลกำไรหรือขาดทุนจากการประมาณการตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัย (Actuarial gains and losses) สำหรับโครงการผลประโยชน์หลังจากออกจากงานของพนักงานจะรับรู้กันที่ในกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น

ต้นทุนบริการในอดีตจะถูกรับรู้ถึงจำนวนในกำไรหรือขาดทุนทันทีที่มีการแก้ไขโครงการหรือลดขนาดโครงการ หรือเมื่อกิจการรับรู้ต้นทุนการปรับโครงสร้างที่เกี่ยวข้อง

4.14 เงินตราต่างประเทศ

บริษัทแสดงงบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการเป็นสกุลเงินบาท ซึ่งเป็นสกุลเงินที่ใช้ในการดำเนินงานของบริษัทและบริษัทย่อย

รายการที่เป็นเงินตราต่างประเทศแปลงค่าเป็นเงินบาทโดยใช้อัตราแลกเปลี่ยน ณ วันที่เกิดรายการ สินทรัพย์และหนี้สินที่เป็นตัวเงินซึ่งอยู่ในสกุลเงินตราต่างประเทศได้แปลงค่าเป็นเงินบาทโดยใช้อัตราแลกเปลี่ยน ณ วันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน กำไรและขาดทุนที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงในอัตราแลกเปลี่ยนได้รวมอยู่ในการคำนวณผลการดำเนินงาน

4.15 ตราสารอนุพันธ์

สัญญาซื้อขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้า

ลูกหนี้และเจ้าหนี้ตามสัญญาซื้อขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้าจะถูกแปลงค่าตามอัตราแลกเปลี่ยน ณ วันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน กำไรขาดทุนที่ยังไม่เกิดขึ้นจากการแปลงค่าเงินตราต่างประเทศดังกล่าวจะถูกบันทึกในส่วนของกำไรหรือขาดทุน ส่วนเกินหรือส่วนลดที่เกิดขึ้นจากการทำสัญญาจะถูกตัดจำหน่ายด้วยวิธีเส้นตรงตามอายุของสัญญา

สัญญาแลกเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ย

จำนวนสุทธิของดอกเบี้ยที่ได้รับจาก/จ่ายให้แก่คู่สัญญาตามสัญญาแลกเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยจะรับรู้เป็นรายได้/ค่าใช้จ่ายตามเกณฑ์คงค้าง

4.16 ประมาณการหนี้สิน

บริษัท และบริษัทย่อยจะบันทึกประมาณการหนี้สินไว้ในบัญชีเมื่อการผูกพันซึ่งเป็นผลมาจากเหตุการณ์ในอดีตได้เกิดขึ้นแล้ว และมีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่นอนว่าบริษัทและบริษัทย่อยจะเสียทรัพยากรเชิงเศรษฐกิจไปเพื่อปลดปล่อยการผูกพันนั้น และบริษัทและบริษัทย่อยสามารถประมาณมูลค่าการผูกพันนั้นได้อย่างน่าเชื่อถือ

4.17 การวัดมูลค่ายุติธรรม

มูลค่ายุติธรรม หมายถึง ราคาที่คาดว่าจะได้รับจากการขายสินทรัพย์หรือเป็นราคาที่จะต้องจ่ายเพื่อโอนหนี้สินให้ผู้อื่นโดยรายการดังกล่าวเป็นรายการที่เกิดขึ้นในสภาพปกติระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย (ผู้ร่วมในตลาด) ณ วันที่วัดมูลค่า บริษัทและบริษัทย่อยใช้ราคาเสนอซื้อขายในตลาดที่มีสภาพคล่องในการวัดมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์และหนี้สินซึ่งมาตรฐานการรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้องกำหนดให้ต้องวัดมูลค่าด้วยมูลค่ายุติธรรม ยกเว้นในกรณีที่ไม่มีตลาดที่มีสภาพคล่องสำหรับสินทรัพย์หรือหนี้สินที่มีลักษณะเดียวกันหรือไม่สามารถหาราคาเสนอซื้อขายในตลาดที่มีสภาพคล่องได้ บริษัทและบริษัทย่อยจะประมาณมูลค่ายุติธรรมโดยใช้เทคนิคการประเมินมูลค่าที่เหมาะสมกับแต่ละสถานการณ์ และพยายามใช้ข้อมูลที่สามารถสังเกตได้ที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์หรือหนี้สินที่จะวัดมูลค่ายุติธรรมนั้นให้มากที่สุด

ลำดับชั้นของมูลค่ายุติธรรมที่ใช้วัดมูลค่าและเปิดเผยมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์และหนี้สินในงบการเงินแบ่งออกเป็นสามระดับตามประเภทของข้อมูลนำมาใช้ในการวัดมูลค่ายุติธรรม ดังนี้

- ระดับ 1 ใช้ข้อมูลราคาเสนอซื้อขายของสินทรัพย์หรือหนี้สินอย่างเดียวกันในตลาดที่มีสภาพคล่อง
- ระดับ 2 ใช้ข้อมูลอื่นที่สามารถสังเกตได้ของสินทรัพย์หรือหนี้สิน ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลทางตรงหรือทางอ้อม
- ระดับ 3 ใช้ข้อมูลที่ไม่สามารถสังเกตได้ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับกระแสเงินในอนาคตที่กิจการประมาณขึ้น

ระหว่างลำดับชั้นของมูลค่ายุติธรรมสำหรับสินทรัพย์และหนี้สินที่ถืออยู่ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลารายงานที่มีการวัดมูลค่ายุติธรรมแบบเกิดขึ้นประจำ

4.18 การใช้ดุลยพินิจและประมาณการทางบัญชีที่สำคัญ

ในการจัดทำงบการเงินตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฝ่ายบริหารจำเป็นต้องใช้ดุลยพินิจและการประมาณการในเรื่องที่มีความไม่แน่นอนเสมอ การใช้ดุลยพินิจและการประมาณการดังกล่าวนี้ส่งผลกระทบต่อจำนวนเงินที่แสดงในงบการเงินและต่อข้อมูลที่แสดงในหมายเหตุประกอบงบการเงิน ผลที่เกิดขึ้นจริงจึงอาจแตกต่างไปจากจำนวนที่ประมาณการไว้ การใช้ดุลยพินิจและการประมาณการทางบัญชีที่สำคัญได้แก่

การรับรู้และการตัดรายการสินทรัพย์และหนี้สิน

ในการพิจารณาการรับรู้หรือการตัดบัญชีสินทรัพย์และหนี้สิน ฝ่ายบริหารต้องใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาว่าบริษัทและบริษัทย่อยได้โอนหรือรับโอนความเสี่ยงและผลประโยชน์ในสินทรัพย์และหนี้สินดังกล่าวแล้วหรือไม่ โดยใช้ดุลยพินิจบนพื้นฐานของข้อมูลที่ดีที่สุดที่รับรู้ได้ในสภาวะปัจจุบัน

สัญญาเช่า

ในการพิจารณาประเภทของสัญญาเช่าว่าเป็นสัญญาเช่าดำเนินงานหรือสัญญาเช่าทางการเงินฝ่ายบริหารได้ใช้ดุลยพินิจในการประเมินเงื่อนไขและรายละเอียดของสัญญาเพื่อพิจารณาว่าบริษัทและบริษัทย่อยได้โอนหรือรับโอนความเสี่ยงและผลประโยชน์ในสินทรัพย์ที่เช่าดังกล่าวแล้วหรือไม่

ค่าเพื่อหนีสงสัยจะสูญของลูกหนี้

ค่าเพื่อหนีสงสัยจะสูญของลูกหนี้เกิดจากการปรับมูลค่าของลูกหนี้จากความเสี่ยงด้านเครดิตที่อาจเกิดขึ้น ฝ่ายบริหารได้ใช้ดุลยพินิจในการประมาณการผลขาดทุนที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากลูกหนี้แต่ละราย โดยใช้การวิเคราะห์ห่วยลูกหนี้ ประสิทธิภาพการเก็บเงินในอดีตและการเปลี่ยนแปลงของสถานะเศรษฐกิจในปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม การใช้ประมาณการและข้อสมมติฐานที่แตกต่างกันอาจมีผลต่อจำนวนค่าเพื่อหนีสงสัยจะสูญ ดังนั้น การปรับปรุงค่าเพื่อหนีสงสัยจะสูญอาจมีขึ้นได้ในอนาคต

ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์และค่าเสื่อมราคา สิทธิการใช้อุปกรณ์รอตตัมบัสซีและสินทรัพย์ไม่มีตัวตน

ในการคำนวณค่าเสื่อมราคาของอาคารและอุปกรณ์ และค่าตัดจำหน่ายของสิทธิการใช้อุปกรณ์รอตตัมบัสซีและสินทรัพย์ไม่มีตัวตน ฝ่ายบริหารจำเป็นต้องทำการประมาณอายุการให้ประโยชน์และมูลค่าคงเหลือเมื่อเลิกใช้งานของอาคารและอุปกรณ์ และต้องทบทวนอายุการให้ประโยชน์และมูลค่าคงเหลือใหม่หากมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น

นอกจากนี้ ฝ่ายบริหารจะต้องพิจารณาการด้อยค่าของที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ สิทธิการใช้อุปกรณ์รอตตัมบัสซี และสินทรัพย์ไม่มีตัวตนหากมีข้อบ่งชี้ และบันทึกขาดทุนจากการด้อยค่าหากคาดว่าจะได้รับคืนต่ำกว่ามูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์นั้น

ข้อบ่งชี้ดังกล่าวรวมถึงการลดลงอย่างมีนัยสำคัญของมูลค่าตลาดหรือมูลค่าที่ได้รับจากการใช้ประโยชน์ในอนาคตของสินทรัพย์ การเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญของกลยุทธ์ทางธุรกิจของกิจการที่มีผลกระทบต่อการใช้สินทรัพย์นั้นในอนาคต แนวโน้มในทางลบของภาวะอุตสาหกรรมและสภาพเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้อง การสูญเสียส่วนแบ่งตลาดที่สำคัญของกิจการ รวมถึง ภาระหนี้ข้อบังคับที่สำคัญหรือคำตัดสินของศาลที่มีผลกระทบต่อธุรกิจ เป็นต้น

การทดสอบการด้อยค่าของที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ สิทธิการใช้อุปกรณ์รอตตัมบัสซีและสินทรัพย์ไม่มีตัวตน ฝ่ายบริหารจำเป็นต้องใช้ดุลยพินิจในการประมาณการกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตจากสินทรัพย์หรือหน่วยสินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดเงินสด รวมทั้งการเลือกอัตราคิดลดที่เหมาะสมในการคำนวณมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดนั้น ๆ ทั้งนี้ กระแสเงินสดประมาณการบนพื้นฐานของข้อมูลการดำเนินงานที่มีอยู่ ณ ปัจจุบัน ซึ่งฝ่ายบริหารจำเป็นต้องใช้ดุลยพินิจที่เกี่ยวข้องกับข้อสมมติฐานเกี่ยวกับสถานะตลาดในอนาคต รวมถึงรายได้และค่าใช้จ่ายในอนาคตซึ่งเกี่ยวข้องกับสินทรัพย์หรือหน่วยสินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดเงินสดนั้น โดยประมาณการกระแสเงินสดดังกล่าวอาจเปลี่ยนแปลงได้เนื่องจาก ภาวะการแข่งขัน แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของรายได้ โครงสร้างต้นทุน การเปลี่ยนแปลงของอัตราคิดลดภาวะอุตสาหกรรมและภาวะตลาดที่เกี่ยวข้อง

สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี

บริษัทและบริษัทย่อยรับรู้สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีซึ่งคำนวณขึ้นจากผลแตกต่างชั่วคราว ณ วันสิ้นรอบระยะเวลารายงานระหว่างฐานภาษีของสินทรัพย์หรือหนี้สินกับราคาตามบัญชีของสินทรัพย์หรือหนี้สินนั้น เมื่อมีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่นอนว่าบริษัทและบริษัทย่อยจะมีกำไรทางภาษีจากการดำเนินงานในอนาคตเพียงพอที่จะใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ภาษีเงินได้นั้น ในการนี้ฝ่ายบริหารจำเป็นต้องประมาณการว่าบริษัทควรรับรู้จำนวนสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีเป็นจำนวนเท่าใดโดยพิจารณาถึงกำไรทางภาษีที่คาดว่าจะเกิดในอนาคตในแต่ละช่วงเวลา

ผลประโยชน์หลังจากออกจากงานของพนักงานตามโครงการผลประโยชน์

หนี้สินตามโครงการผลประโยชน์หลังจากออกจากงานของพนักงานประมาณขึ้นตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัย ซึ่งต้องอาศัยข้อสมมติฐานต่าง ๆ ในการประมาณการ เช่น อัตราคิดลด จำนวนเงินเดือนที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นในอนาคต อัตราณณะและปัจจัยที่เกี่ยวข้องในเชิงประชากรศาสตร์ เป็นต้น ในการกำหนดอัตราคิดลดฝ่ายบริหารได้พิจารณาถึงอัตราดอกเบี้ยที่สะท้อนถึงสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน ส่วนอัตราณณะใช้ข้อมูลตารางอัตราณณะที่เปิดเผยแพร่ในประเทศ อย่างไรก็ตาม ผลประโยชน์หลังการเลิกจ้างงานที่เกิดขึ้นจริงนั้นอาจแตกต่างไปจากที่ประมาณไว้

มูลค่ายุติธรรมของเครื่องมือทางการเงิน

ในการประเมินมูลค่ายุติธรรมของเครื่องมือทางการเงินที่เปิดเผยข้อมูลในงบการเงินที่ไม่มีการซื้อขาย ในตลาดและไม่สามารถหาราคาได้ในตลาดซื้อขายคล่อง ฝ่ายบริหารต้องใช้ดุลยพินิจในการประมาณมูลค่ายุติธรรมของเครื่องมือทางการเงินดังกล่าว โดยใช้เทคนิคและแบบจำลองในการประเมินมูลค่า ซึ่งตัวแปรที่ใช้ในแบบจำลองได้มาจากการเทียบเคียงกับตัวแปรที่มีอยู่ในตลาด โดยคำนึงถึงความเสี่ยงด้านเครดิต (ทั้งของธนาคารและคู่สัญญา) สภาพคล่อง ข้อมูลความสัมพันธ์ และการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าของเครื่องมือทางการเงินในระยะยาว การเปลี่ยนแปลงของสมมติฐานที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ใช้ในการคำนวณอาจมีผลกระทบต่อมูลค่ายุติธรรมที่เปิดเผยข้อมูลในงบการเงินและการเปิดเผยลำดับชั้นของมูลค่ายุติธรรม

สำรองค่าใช้จ่ายการรื้อถอน

สำรองค่าใช้จ่ายการรื้อถอนอุปกรณ์โครงข่ายที่ติดตั้งบนพื้นที่เช่าประมาณการจากมูลค่าปัจจุบันของประมาณการค่าใช้จ่ายในการรื้อถอนเฉลี่ยที่เกิดขึ้นจริงตามข้อมูลในอดีตโดยบันทึกเป็นส่วนหนึ่งของสินทรัพย์และตัดจำหน่ายตามอายุการให้ประโยชน์โดยประมาณ อย่างไรก็ตาม ค่าใช้จ่ายการรื้อถอนที่เกิดขึ้นจริงอาจแตกต่างไปจากจำนวนที่ประมาณไว้

ข้อพิพาททางการค้า คดีฟ้องร้อง การปฏิบัติตามกฎระเบียบ/ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมโทรคมนาคมและความไม่แน่นอนในการตีความภาษีอากร

บริษัท และบริษัทย่อยมีหนี้สินที่อาจเกิดขึ้นจากข้อพิพาททางการค้า คดีฟ้องร้อง การถูกเรียกร้องค่าเสียหายจากการปฏิบัติไม่สอดคล้องกับกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมโทรคมนาคม และความไม่แน่นอนจากการตีความด้านภาษีอากร

ฝ่ายบริหารได้ใช้ดุลยพินิจในการประเมินผลของรายการต่างๆ ดังกล่าว ซึ่งรวมถึงการประเมินระดับของความเสี่ยงที่จะเกิดผลเสียหายและความสามารถในการประมาณการผลเสียหายที่คาดว่าจะเกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม การเปลี่ยนแปลงในปีจ้อยต่างๆที่ใช้ประกอบการประเมินของผู้บริหารและสถานการณ์ต่างๆที่ไม่คาดว่าจะเกิดขึ้นอาจส่งผลให้ผลที่เกิดขึ้นจริงแตกต่างไปจากที่ได้มีการประมาณการไว้ อย่างไรก็ตามในกรณีนี้ฝ่ายบริหารเชื่อมั่นว่าจะไม่มีความเสียหายที่มีนัยสำคัญเกิดขึ้น บริษัท และบริษัทย่อยจะไม่ได้รับผลกระทบจากการหนี้สิน ณ วันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน

5. เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด

(หน่วย: พันบาท)

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
เงินสด	5,409	4,679	5,404	4,674
เงินฝากธนาคาร	14,084,857	26,042,943	7,128,357	15,761,344
รวม	14,090,266	26,047,622	7,133,761	15,766,018

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 เงินฝากออมทรัพย์และเงินฝากประจำอัตราดอกเบี้ยระหว่างร้อยละ 0.05 ถึงร้อยละ 1.00 ต่อปี (2560: ร้อยละ 0.05 ถึงร้อยละ 1.00 ต่อปี)

6. ลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น

(หน่วย: พันบาท)

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
ลูกหนี้การค้า - กิจการที่เกี่ยวข้องกัน				
ลูกหนี้การค้ากิจการที่เกี่ยวข้องกัน	564,949	608,247	458,405	3,108,210
หัก: ค่าเผ่อนหนี้สงสัยจะสูญ	(5,101)	(5,105)	(2,830)	(2,830)
รวมลูกหนี้การค้า - กิจการที่เกี่ยวข้องกัน, สุทธิ	559,848	603,142	455,575	3,105,380
ลูกหนี้การค้า - กิจการที่ไม่เกี่ยวข้องกัน				
ลูกหนี้การค้าค่าบริการโทรศัพท์	5,660,275	5,483,943	82,446	169,675
ลูกหนี้การค้าผู้ให้บริการโทรศัพท์				
ในต่างประเทศ	1,240,447	2,418,790	138,348	179,212
ลูกหนี้การค้าจากการขาย E-Refill				
เครื่องโทรศัพท์และชุดเลขหมาย	742,205	839,059	101,231	191,178
ลูกหนี้การค้าอื่น	1,218,116	883,184	67,261	546,713
รวม	8,861,043	9,624,976	389,286	1,086,778
หัก: ค่าเผ่อนหนี้สงสัยจะสูญ	(1,672,642)	(1,717,531)	(188,508)	(230,974)
รวมลูกหนี้การค้า - กิจการที่ไม่เกี่ยวข้องกัน, สุทธิ	7,188,401	7,907,445	200,778	855,804
รวมลูกหนี้การค้า - สุทธิ	7,748,249	8,510,587	656,353	3,961,184

(หน่วย: พันบาท)

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
ลูกหนี้อื่น				
ลูกหนี้อื่น - กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกัน	18,771	46,096	2,555,282	3,454,832
อื่น ๆ	78,979	45,699	1,986	13,601
รวม	97,750	91,795	2,557,268	3,468,433
หัก: ค่าเผ่อนหนี้สงสัยจะสูญ	(14,602)	(12,594)	(12,627)	(10,620)
รวมลูกหนี้อื่น, สุทธิ	83,148	79,201	2,544,641	3,457,813
รวมลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น				
- สุทธิ	7,831,397	8,589,788	3,200,994	7,418,997

ยอดคงเหลือของลูกหนี้การค้า - กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกัน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 และ 2560 แยกตามอายุหนี้คงค้างนับจากวันที่ถึงกำหนดชำระได้ดังนี้

(หน่วย: พันบาท)

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
อายุหนี้คงค้างนับจากวันที่ถึงกำหนดชำระ				
ยังไม่ถึงกำหนดชำระ	520,801	521,625	386,643	2,798,725
ค้างชำระ				
ไม่เกิน 1 เดือน	35,923	49,010	1,505	281,674
1 เดือน ถึง 3 เดือน	2,899	3,915	804	2,465
3 เดือน ถึง 6 เดือน	-	20,232	-	-
มากกว่า 6 เดือน	5,326	13,465	69,453	25,346
รวม	564,949	608,247	458,405	3,108,210
หัก: ค่าเผ่อนหนี้สงสัยจะสูญ	(5,101)	(5,105)	(2,830)	(2,830)
ลูกหนี้การค้า - กิจกรรมที่				
เกี่ยวข้องกัน, สุทธิ	559,848	603,142	455,575	3,105,380

ยอดคงเหลือของลูกหนี้การค้าบริการโทรศัพท์ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 และ 2560 แยกตามอายุหนี้คงค้างนับจากวันที่ถึงกำหนดชำระได้ดังนี้

(หน่วย: พันบาท)

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
อายุหนี้คงค้างนับจากวันที่ถึงกำหนดชำระ:				
ยังไม่ถึงกำหนดชำระ:	3,339,193	3,019,676	9,553	34,994
ค้างชำระ:				
ไม่เกิน 1 เดือน	752,487	873,405	2,770	29,131
1 เดือน ถึง 3 เดือน	333,348	395,480	7,222	27,764
3 เดือน ถึง 6 เดือน	360,001	328,658	7,226	20,455
มากกว่า 6 เดือน	875,246	866,724	55,675	57,331
รวม	5,660,275	5,483,943	82,446	169,675
หัก: ค่าเผ่อนหนี้สงสัยจะสูญ	(1,426,693)	(1,463,141)	(70,322)	(95,868)
ลูกหนี้การค้าบริการโทรศัพท์ - สุทธิ	4,233,582	4,020,802	12,124	73,807

บริษัทฯ และบริษัทย่อยบันทึกค่าเผ่อนหนี้สงสัยจะสูญโดยพิจารณาจากประสบการณ์ในการเก็บหนี้ ในอดีตโดยบันทึกค่าเผ่อนหนี้สงสัยจะสูญของลูกหนี้การค้าบริการโทรศัพท์เป็นอัตราร้อยละของยอดลูกหนี้การค้าบริการโทรศัพท์คงค้างในแต่ละช่วงของอายุหนี้ที่ค้างชำระตามอัตราที่กำหนด

ยอดคงเหลือของลูกหนี้การค้าผู้ให้บริการโทรศัพท์ในต่างประเทศ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 และ 2560 แยกตามอายุหนี้คงค้างนับจากวันที่ถึงกำหนดชำระได้ดังนี้

(หน่วย: พันบาท)

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
อายุหนี้คงค้างนับจากวันที่ถึงกำหนดชำระ:				
ยังไม่ถึงกำหนดชำระ:	980,490	2,201,270	98,064	90,559
ค้างชำระ:				
ไม่เกิน 1 เดือน	28,186	24,895	7,564	7,762
1 เดือน ถึง 3 เดือน	65,689	59,824	5,413	29,573
3 เดือน ถึง 6 เดือน	125,368	54,982	5,723	15,255
มากกว่า 6 เดือน	40,714	77,819	21,584	36,063
รวม	1,240,447	2,418,790	138,348	179,212
หัก: ค่าเผ่อนหนี้สงสัยจะสูญ	(37,398)	(44,263)	(21,726)	(32,572)
ลูกหนี้การค้าผู้ให้บริการโทรศัพท์				
ในต่างประเทศ - สุทธิ	1,203,049	2,374,527	116,622	146,640

ยอดคงเหลือของลูกหนี้การค้าจากการขาย E-Refill เครื่องโทรศัพท์และชุดเลขหมาย ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 และ 2560 แยกตามอายุหนี้คงค้างนับจากวันที่ถึงกำหนดชำระได้ดังนี้

(หน่วย: พันบาท)

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
อายุหนี้คงค้างนับจากวันที่ถึงกำหนดชำระ:				
ยังไม่ถึงกำหนดชำระ:	550,436	620,130	7,280	37,814
ค้างชำระ:				
ไม่เกิน 1 เดือน	42,272	71,797	67	61,197
1 เดือน ถึง 3 เดือน	5,625	6,914	71	1,887
3 เดือน ถึง 6 เดือน	3,250	2,646	2,514	320
มากกว่า 6 เดือน	140,622	137,572	91,299	89,960
รวม	742,205	839,059	101,231	191,178
หัก: ค่าเผ่อนหนี้สงสัยจะสูญ	(140,601)	(144,760)	(92,615)	(98,500)
ลูกหนี้การค้าจากการขาย E-Refill				
เครื่องโทรศัพท์และชุดเลขหมาย				
- สุทธิ	601,604	694,299	8,616	92,678

ยอดคงเหลือของลูกหนี้การค้าอื่น ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 และ 2560 แยกตามอายุหนี้คงค้างนับจากวันที่ถึงกำหนดชำระได้ดังนี้

(หน่วย: พันบาท)

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
อายุหนี้คงค้างนับจากวันที่ถึงกำหนดชำระ:				
ยังไม่ถึงกำหนดชำระ:	1,069,768	241,138	31,247	44,177
ค้างชำระ:				
ไม่เกิน 1 เดือน	12,294	18,602	12	6,085
1 เดือน ถึง 3 เดือน	16,153	2,737	-	12
3 เดือน ถึง 6 เดือน	190	2,324	-	3
มากกว่า 6 เดือน	119,711	618,383	36,002	496,436
รวม	1,218,116	883,184	67,261	546,713
หัก: ค่าเผ่อนหนี้สงสัยจะสูญ	(67,950)	(65,367)	(3,845)	(4,034)
ลูกหนี้การค้าอื่น - สุทธิ	1,150,166	817,817	63,416	542,679

7. รายการธุรกิจกับกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

ในระหว่างปี บริษัทฯ และบริษัทย่อยมีรายการธุรกิจที่สำคัญกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน รายการธุรกิจดังกล่าวเป็นไปตามเงื่อนไขทางการค้าและเกณฑ์ตามสัญญาที่ตกลงกันระหว่างบริษัทฯ และบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันเหล่านั้น ซึ่งเป็นไปตามปกติธุรกิจโดยสามารถสรุปได้ดังนี้

รายการธุรกิจกับบริษัทร่วม บริษัทย่อยและบริษัทที่เกี่ยวข้องกัน

(หน่วย: ล้านบาท)

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ		นโยบายการกำหนดราคา
	2561	2560	2561	2560	
รายการธุรกิจกับบริษัทย่อย (ตัดออกจากงบการเงินรวมแล้ว)					
ขายสินค้าและอุปกรณ์	-	-	4,045	172	ราคาที่ตกลงร่วมกัน
ค่าบริการรับ	-	-	24,110	32,280	ราคาตามสัญญา
ค่าเช่าและค่าบริการจ่าย	-	-	1,499	1,281	ราคาตามสัญญา
ดอกเบี้ยรับ	-	-	292	467	ราคาตามสัญญา
ดอกเบี้ยจ่าย	-	-	406	782	ราคาตามสัญญา
เงินปันผลรับ	-	-	6,530	4,246	ตามที่ประกาศจ่าย
ซื้อสินค้า	-	-	27	50	ราคาที่ตกลงร่วมกัน
ขายทรัพย์สิน	-	-	8	5	ราคาที่ตกลงร่วมกัน
ซื้อสินทรัพย์	-	-	104	1	ราคาที่ตกลงร่วมกัน
รายการธุรกิจกับบริษัทร่วม: บริษัท ยูไนเต็ด ดิสทริบิวชั่น บิซิเนส จำกัด *					
ขายสินค้า	2,953	6,702	-	(2)	ราคาขายหักอัตรากำไรจำนวนหนึ่ง
เงินปันผลรับ	-	5	-	5	ตามที่ประกาศจ่าย
ค่าเช่าและค่าบริการจ่าย	157	307	-	1	ราคาตามสัญญา
รายการธุรกิจกับบริษัทที่เกี่ยวข้องกันอื่น					
ค่าบริการรับจากการให้บริการโทรศัพท์ ในต่างประเทศ	75	67	18	21	ราคาตามสัญญา
ค่าบริการรับ	236	321	44	48	ราคาตามสัญญา
รายได้จากการขายสิทธิการให้บริการ เติมเงิน	179	229	-	-	ราคาตามสัญญา
ขายสินค้า	-	1	-	1	ราคาตลาด
ค่าบริการจ่าย	2,178	1,528	526	327	ราคาตามสัญญา
ค่าจ้างติดตั้งอุปกรณ์สถานีรับส่งสัญญาณ	3,022	2,894	68	206	ราคาตามสัญญา
ค่าบริการการจัดการรับ	27	45	27	44	ราคาตามสัญญา
ค่าบริการการจัดการจ่าย	953	883	853	876	ราคาตามสัญญา
ขายสินทรัพย์	-	11	-	11	ราคาที่ตกลงร่วมกัน
ซื้อสินทรัพย์	-	51	-	-	ราคาที่ตกลงร่วมกัน

* นอกจากนั้น บริษัทฯ มีค่านับสนุนทางการตลาดให้กับตัวแทนจำหน่ายโดยจ่ายผ่านบริษัท ยูไนเต็ด ดิสทริบิวชั่น บิซิเนส จำกัด สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561 เป็นจำนวนเงิน 3 ล้านบาท (2560: 4 ล้านบาท)

บริษัทฯ เข้าทำสัญญากับบริษัทย่อยแห่งหนึ่งเป็นรายปีโดยบริษัทฯ ตกลงที่จะขายอุปกรณ์มือถือในราคาที่ตกลงกันหากลูกค้าทำการสมัครบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ของบริษัทย่อยนั้น โดยบริษัทย่อยจะจ่ายค่าตอบแทนในการจัดหาลูกค้าตามที่กำหนดในสัญญา ทั้งนี้ค่าตอบแทนดังกล่าวได้รวมอยู่ในการเปิดเผยข้อมูลรายการธุรกิจกับบริษัทย่อยข้างต้นแล้ว

ในระหว่างปี บริษัทฯ เข้าทำสัญญาเพิ่มเติมกับบริษัทย่อยแห่งหนึ่งเป็นรายปี โดยบริษัทฯ ตกลงที่จะให้บริการการจัดการแก่บริษัทย่อยนั้น โดยบริษัทย่อยจะจ่ายค่าตอบแทนตามที่กำหนดในสัญญา ทั้งนี้ค่าบริการการจัดการรับดังกล่าวได้รวมอยู่ในการเปิดเผยข้อมูลรายการธุรกิจกับบริษัทย่อยข้างต้นแล้ว

ยอดคงค้างระหว่างบริษัทฯ และกิจการที่เกี่ยวข้องกัน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 และ 2560 มีรายละเอียดดังนี้

(หน่วย: พันบาท)

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
ลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น - กิจการที่เกี่ยวข้องกัน (หมายเหตุ 6)				
ลูกหนี้การค้า - กิจการที่เกี่ยวข้องกัน				
บริษัทย่อย	-	-	447,466	3,098,537
บริษัทร่วม (หมายเหตุ 7.1)	474,428	472,719	(4)	87
บริษัทที่เกี่ยวข้องกัน(1)	90,521	135,528	10,943	9,586
รวม	564,949	608,247	458,405	3,108,210
หัก: ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ	(5,101)	(5,105)	(2,830)	(2,830)
รวมลูกหนี้การค้า - กิจการที่เกี่ยวข้องกัน, สุทธิ	559,848	603,142	455,575	3,105,380
ลูกหนี้อื่น - กิจการที่เกี่ยวข้องกัน				
บริษัทย่อย	-	-	2,536,511	3,408,736
บริษัทที่เกี่ยวข้องกัน (1), (2)	18,771	46,096	18,771	46,096
รวม	18,771	46,096	2,555,282	3,454,832
หัก: ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ	(12,628)	(10,620)	(12,627)	(10,620)
รวมลูกหนี้อื่น - กิจการที่เกี่ยวข้องกัน, สุทธิ	6,143	35,476	2,542,655	3,444,212
รวมลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น				
- กิจการที่เกี่ยวข้องกัน, สุทธิ	565,991	638,618	2,998,230	6,549,592
ลูกหนี้กิจการที่เกี่ยวข้องกัน				
บริษัทย่อย (หมายเหตุ 7.2)	-	-	217,366	213,340
บริษัทที่เกี่ยวข้องกัน (1), (2)	26,539	26,539	-	-
รวม	26,539	26,539	217,366	213,340
หัก: ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ	(26,343)	(26,343)	-	-
รวมลูกหนี้กิจการที่เกี่ยวข้องกัน - สุทธิ	196	196	217,366	213,340
เงินให้กู้ยืมแก่บริษัทย่อย				
บริษัทย่อย (หมายเหตุ 7.3)	-	-	10,000,000	15,500,000
รวมเงินให้กู้ยืมแก่บริษัทย่อย	-	-	10,000,000	15,500,000
เจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้อื่น - กิจการที่เกี่ยวข้องกัน (หมายเหตุ 17)				

(หน่วย: พันบาท)

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
เจ้าหนี้การค้า - กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกัน				
บริษัทย่อย	-	-	571,406	115,021
บริษัทร่วม	26,730	26,393	1	-
บริษัทที่เกี่ยวข้องกัน ^{(1), (2)}	1,423,402	1,516,518	19,596	168,866
รวมเจ้าหนี้การค้า - กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกัน	1,450,132	1,542,911	591,003	283,887
เจ้าหนี้อื่น - กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกัน				
บริษัทย่อย	-	-	43,831	127,119
บริษัทร่วม	30	126	30	126
บริษัทที่เกี่ยวข้องกัน ^{(1), (2)}	160,564	694,403	157,646	691,486
รวมเจ้าหนี้อื่น - กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกัน	160,594	694,529	201,507	818,731
รวมเจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้อื่น - กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกัน	1,610,726	2,237,440	792,510	1,102,618
เงินกู้ยืมระยะสั้นจากบริษัทที่เกี่ยวข้องกัน				
บริษัทที่เกี่ยวข้องกัน ⁽¹⁾ (หมายเหตุ 7.4)	-	15,000	-	-
รวมเงินกู้ยืมระยะสั้นจากบริษัทที่เกี่ยวข้องกัน	-	15,000	-	-
เงินกู้ยืมจากบริษัทย่อย				
บริษัทย่อย (หมายเหตุ 7.5)	-	-	-	23,000,000
รวมเงินกู้ยืมจากบริษัทย่อย	-	-	-	23,000,000
เงินมัดจำตามสัญญาการใช้บริการข้ามโครงข่ายภายในประเทศ				
บริษัทย่อย	-	-	-	3,750,764

ลักษณะความสัมพันธ์กับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกัน

⁽¹⁾ มีผู้ถือหุ้นใหญ่ร่วมกัน

⁽²⁾ มีกรรมการร่วมกัน

7.1 ลูกหนี้การค้าบริษัทร่วม ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 และ 2560 จำแนกตามอายุหนี้ที่ค้างชำระนับจากวันที่ถึงกำหนดชำระได้ดังนี้

(หน่วย: พันบาท)

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
อายุหนี้ค้างชำระ:				
ยังไม่ถึงกำหนดชำระ:				
ยังไม่ถึงกำหนดชำระ:	442,123	426,606	-	51
ค้างชำระน้อยกว่า 1 เดือน	32,305	46,113	(4)	36
ลูกหนี้การค้าบริษัทร่วม	474,428	472,719	(4)	87

7.2 จำนวนดังกล่าวโดยส่วนใหญ่เป็นลูกหนี้บริษัท แทค พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด (บริษัทย่อย) จากการขายอุปกรณ์เพื่อใช้ในการดำเนินงานสนับสนุนการให้บริการวิทยุคมนาคมระบบเซลลูลาร์ ซึ่งไม่มีกำหนดชำระคืนและไม่มีดอกเบี้ย

- 7.3 ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560 บริษัทฯมีเงินให้กู้ยืมแก่บริษัทย่อยจำนวน 15,500 ล้านบาท เป็นเงินให้กู้ยืมแก่ ดีแทค ไตรเนต โดยมีอัตราดอกเบี้ย BIBOR บวกด้วยส่วนเพิ่มจำนวนหนึ่ง ทั้งนี้ เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2561 บริษัทฯได้รับชำระเงินคืนให้กู้ยืมจากบริษัทย่อยดังกล่าวทั้งจำนวนแล้ว

ต่อมาเมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2561 บริษัทฯให้เงินกู้ยืมจำนวน 10,000 ล้านบาท แก่บริษัทย่อยดังกล่าว เพื่อใช้ในการเข้าขอรับใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ และดำเนินการสำหรับในอนุญาตดังกล่าว โดยมีอัตราดอกเบี้ยเท่ากับอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำเฉลี่ย บวกด้วยส่วนเพิ่มจำนวนหนึ่ง และมีกำหนดชำระคืนเมื่อทวงถาม อย่างไรก็ตาม บริษัทฯไม่คาดว่าจะมีการเรียกชำระคืนเงินให้กู้ยืมดังกล่าวภายใน 1 ปี บริษัทฯจึงจัดประเภทเงินให้กู้ยืมดังกล่าวเป็นสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนในงบการเงิน ยอดคงค้างของเงินให้กู้ยืมระหว่างบริษัทฯและบริษัทย่อย ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 และ 2560 และการเคลื่อนไหวของเงินให้กู้ยืมดังกล่าวมีรายละเอียดดังนี้

(หน่วย: พันบาท)

เงินให้กู้ยืม	งบการเงินเฉพาะกิจการ			
	ยอดคงเหลือ			ยอดคงเหลือ
	ณ วันที่			ณ วันที่
	1 มกราคม	เพิ่มขึ้น	ลดลง	31 ธันวาคม
	2561	ระหว่างปี	ระหว่างปี	2561
บริษัทย่อย				
บริษัท ดีแทค ไตรเนต จำกัด	15,500,000	10,000,000	(15,500,000)	10,000,000
	15,500,000	10,000,000	(15,500,000)	10,000,000

- 7.4 ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560 เงินกู้ยืมระยะสั้นจำนวน 15 ล้านบาท เป็นเงินกู้ยืมที่บริษัทย่อยแห่งหนึ่งกู้ยืมจากบริษัทที่เกี่ยวข้องกันเพื่อใช้ในการดำเนินงานของบริษัทย่อยนั้น โดยมีอัตราดอกเบี้ย THBFIX บวกด้วยส่วนเพิ่มส่วนหนึ่งและมีกำหนดชำระคืนตามเงื่อนไขที่ระบุในสัญญา ซึ่งเมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2561 บริษัทย่อยได้ชำระคืนเงินกู้ยืมทั้งจำนวนแล้ว

(หน่วย: พันบาท)

เงินกู้ยืมระยะสั้นจากบริษัทที่เกี่ยวข้องกัน	งบการเงินรวม			
	ยอดคงเหลือ			ยอดคงเหลือ
	ณ วันที่			ณ วันที่
	1 มกราคม	เพิ่มขึ้น	ลดลง	31 ธันวาคม
	2561	ระหว่างปี	ระหว่างปี	2561
บริษัทย่อย				
บริษัท เพย์สกาย จำกัด	15,000	-	(15,000)	-
	15,000	-	(15,000)	-

- 7.5 ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560 เงินกู้ยืมจากบริษัทย่อยจำนวน 23,000 ล้านบาท เป็นเงินกู้ยืมจาก ดีแทค ไตรเน็ด เพื่อใช้ในการดำเนินงานของบริษัทฯ โดยมีอัตราดอกเบี้ย BIBOR บวกด้วยส่วนเพิ่มจำนวนหนึ่ง ทั้งนี้ เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2561 บริษัทฯได้ชำระคืนเงินกู้ยืมดังกล่าวเต็มจำนวนแล้ว

ยอดคงค้างของเงินกู้ยืมระหว่างบริษัทฯ และบริษัทย่อย ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 และ 2560 และการเคลื่อนไหวของเงินกู้ยืมดังกล่าวมีรายละเอียดดังนี้

(หน่วย: พันบาท)

เงินกู้ยืม	งบการเงินเฉพาะกิจการ			
	ยอดคงเหลือ		ยอดคงเหลือ	
	ณ วันที่		ณ วันที่	
	1 มกราคม	เพิ่มขึ้น	ลดลง	31 ธันวาคม
	2561	ระหว่างปี	ระหว่างปี	2561
บริษัทย่อย				
บริษัท ดีแทค ไตรเน็ด จำกัด	23,000,000	-	(23,000,000)	-
	23,000,000	-	(23,000,000)	-

- 7.6 ค่าตอบแทนกรรมการและผู้บริหาร

ในระหว่างปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561 และ 2560 บริษัทฯ และบริษัทย่อยมีค่าใช้จ่ายผลประโยชน์พนักงานของกรรมการและผู้บริหาร ดังต่อไปนี้

(หน่วย: พันบาท)

	งบการเงินรวม / งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560
ผลประโยชน์ระยะสั้น	94,385	106,642
ผลประโยชน์หลังออกจากงานและผลประโยชน์ระยะยาวอื่น	2,914	4,341
รวม	97,299	110,983

8. สินค้าคงเหลือ

(หน่วย: พันบาท)

	งบการเงินรวม					
	ราคาทุน		รายการปรับลดราคาทุนเป็นมูลค่าสุทธิที่จะได้รับ		สินค้าคงเหลือ - สุทธิ	
	2561	2560	2561	2560	2561	2560
สินค้าสำเร็จรูป	2,174,700	2,276,615	(46,293)	(323,082)	2,128,407	1,953,533
รวม	2,174,700	2,276,615	(46,293)	(323,082)	2,128,407	1,953,533

(หน่วย: พันบาท)

	งบการเงินเฉพาะกิจการ					
	ราคาทุน		รายการปรับลดราคาทุนเป็นมูลค่าสุทธิที่จะได้รับ		สินค้าคงเหลือ - สุทธิ	
	2561	2560	2561	2560	2561	2560
สินค้าสำเร็จรูป	9,083	2,231,945	(6,070)	(319,184)	3,013	1,912,761
รวม	9,083	2,231,945	(6,070)	(319,184)	3,013	1,912,761

ในระหว่างปีปัจจุบัน บริษัทฯ และบริษัทย่อยบันทึกการปรับลดราคาทุนของสินค้าคงเหลือให้เป็นมูลค่าสุทธิที่จะได้รับเป็นจำนวน 333 ล้านบาท (2560: 592 ล้านบาท) (เฉพาะบริษัทฯ: ไม่มี 2560: 604 ล้านบาท) โดยแสดงเป็นส่วนหนึ่งของต้นทุนขาย และมีการกลับรายการปรับลดมูลค่าสินค้าคงเหลือเป็นจำนวน 610 ล้านบาท (2560: 369 ล้านบาท) (เฉพาะบริษัทฯ: 313 ล้านบาท 2560: 368 ล้านบาท) โดยนำไปหักจากมูลค่าของสินค้าคงเหลือที่รับรู้เป็นค่าใช้จ่ายในระหว่างปี

9. สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น

(หน่วย: พันบาท)

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
ภาษีมูลค่าเพิ่มตั้งพัก	2,567,518	1,421,609	695,428	870,885
ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้าและค่าใช้จ่ายรอตัดจ่าย	1,082,419	399,351	130,199	163,063
ค่าเช่าที่ดินจ่ายล่วงหน้าเพื่อติดตั้งสถานีรับส่งสัญญาณ	827,074	731,001	16,930	26,322
อื่น ๆ	1,187	-	264	-
รวม	4,478,198	2,551,961	842,821	1,060,270
หัก: สำรองค่าเพื่อการด้อยค่าของสินทรัพย์	(11,220)	(11,220)	-	-
รวมสินทรัพย์หมุนเวียนอื่น - สุทธิ	4,466,978	2,540,741	842,821	1,060,270

10. เงินลงทุนในบริษัทร่วม

10.1 รายละเอียดของบริษัทร่วม

(หน่วย: พันบาท)

บริษัท	ลักษณะธุรกิจ	จัดตั้งขึ้น ในประเทศ	งบการเงินรวม					
			สัดส่วนเงินลงทุน		ราคาทุน		มูลค่าตามบัญชีตามวิธีส่วนได้เสีย	
			2561	2560	2561	2560	2561	2560
			ร้อยละ	ร้อยละ				
บริษัท ยูไนเต็ด ดิสทริบิวชั่น บิซิเนส จำกัด	จัดจำหน่ายซิมการ์ด บัตรเติมเงินและอุปกรณ์เสริมต่าง ๆ	ไทย	25	25	50,000	50,000	263,979	276,127

(หน่วย: พันบาท)

บริษัท	ลักษณะธุรกิจ	จัดตั้งขึ้น ในประเทศ	งบการเงินเฉพาะกิจการ							
			สัดส่วนเงินลงทุน		ราคาทุน		ค่าเพื่อการด้อยค่า ของเงินลงทุน		มูลค่าตามบัญชี ตามวิธีส่วนได้เสีย	
			2561	2560	2561	2560	2561	2560	2561	2560
			ร้อยละ	ร้อยละ						
บริษัท ยูไนเต็ด ดิสทริบิวชั่น บิซิเนส จำกัด	จัดจำหน่าย สินค้า บัตรเครดิต บัตรเติมเงินและ อุปกรณ์เสริม ต่าง ๆ	ไทย	25	25	50,000	50,000	-	-	50,000	50,000

10.2 ส่วนแบ่งขาดทุนและเงินปันผลรับ

ในระหว่างปี บริษัทฯรับรู้ส่วนแบ่งขาดทุนจากการลงทุนในบริษัทร่วมในงบการเงินรวมและรับรู้เงินปันผลจากบริษัทร่วมดังกล่าวในงบการเงินเฉพาะกิจการ ดังนี้

(หน่วย: พันบาท)

บริษัท	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	ส่วนแบ่งขาดทุนจาก			
	เงินลงทุนในบริษัทร่วม		เงินปันผลที่บริษัทฯ รับระหว่างปี	
	ในระหว่างปี		รับระหว่างปี	
	2561	2560	2561	2560
บริษัท ยูไนเต็ด ดิสทริบิวชั่น บิซิเนส จำกัด	(12,148)	(6,699)	-	5,000

10.3 ข้อมูลทางการเงินของบริษัทร่วม

ข้อมูลทางการเงินตามที่แสดงอยู่ในงบการเงินของบริษัทร่วมโดยสรุป (2560: งบการเงินที่ตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชีแล้ว 2561: งบการเงินที่จัดทำโดยฝ่ายบริหารของบริษัทร่วม) ดังนี้

(หน่วย: ล้านบาท)

บริษัท	ทุนเรียกชำระ ณ วันที่ 31 ธันวาคม		สินทรัพย์รวม ณ วันที่ 31 ธันวาคม		หนี้สินรวม ณ วันที่ 31 ธันวาคม		รายได้รวม สำหรับ ปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม		ขาดทุน สำหรับปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม	
	2561	2560	2561	2560	2561	2560	2561	2560	2561	2560
บริษัท ยูไนเต็ด ดิสทริบิวชั่น										
บิซิเนส จำกัด	200	200	1,580	1,633	524	531	267	592	(49)	(29)

11. เงินลงทุนในบริษัทย่อย

เงินลงทุนในบริษัทย่อยตามที่แสดงในงบการเงินเฉพาะกิจการ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

บริษัท	งบการเงินเฉพาะกิจการ									
	ทุนชำระแล้ว		สัดส่วนเงินลงทุน		เงินลงทุนวิธีราคาทุน		ค่าเผื่อการด้อยค่า		สุทธิ	
	2561	2560	2561	2560	2561	2560	2561	2560	2561	2560
	ล้านบาท	ล้านบาท	ร้อยละ	ร้อยละ	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท
บริษัทย่อยที่ถือหุ้นโดยบริษัทฯ										
บริษัท เวสต์โพน ซ็อบ จำกัด	450	450	100	100	450,000	450,000	(450,000)	(450,000)	-	-
บริษัท แทค พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด	1	1	100	100	1,000	1,000	-	-	1,000	1,000
บริษัท ดีแทค ไตรเนต จำกัด	1,160	1,160	100	100	1,270,000	1,270,000	-	-	1,270,000	1,270,000
บริษัท ดีแทค บรอดแบนด์ จำกัด	175	175	100	100	175,000	175,000	-	-	175,000	175,000
บริษัท ยูไนเต็ดคอมมูนิเคชั่น										
อินดัสตรี จำกัด (มหาชน) (UCOM)	272	272	99.81	99.81	271,161	271,161	-	-	271,161	271,161
บริษัท เพย์สกาย จำกัด	200	200	100	100	236,756	236,756	-	-	236,756	236,756
บริษัทย่อยที่ถือหุ้นโดยบริษัท แทค พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด										
บริษัท อีสเทิร์น บิซ จำกัด	80	80	100	100	-	-	-	-	-	-
บริษัทย่อยที่ถือหุ้นโดยบริษัท ดีแทค ไตรเนต จำกัด										
บริษัท ดีแทค แอ็คเซลเรท จำกัด	15	15	100	100	-	-	-	-	-	-
บริษัท ดีแทค ดิจิตอล มีเดีย จำกัด	26	26	100	100	-	-	-	-	-	-
บริษัท ดีแทค เซอร์วิส จำกัด	0.25	0.25	100	100	-	-	-	-	-	-
บริษัท ดีแทค เน็กซ์ จำกัด	0.25	0.25	100	100	-	-	-	-	-	-
บริษัท เทเลแอสเสท จำกัด	75	0.25	100	100	-	-	-	-	-	-
รวมเงินลงทุนในบริษัทย่อย - สุทธิ					2,403,917	2,403,917	(450,000)	(450,000)	1,953,917	1,953,917

- ก) ในระหว่างปี 2561 บริษัท ดีแทค ไตรเนต จำกัด บริษัท ดีแทค บรอดแบนด์ จำกัด และบริษัทเพย์สกาย จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทย่อยของบริษัทฯ ได้ประกาศจ่ายเงินปันผลให้แก่บริษัทฯ เป็นจำนวนเงิน 2,946 ล้านบาท 2,049 ล้านบาท และ 1,534 ล้านบาท ตามลำดับ (2560: ดีแทค ไตรเนต 2,424 ล้านบาท ดีแทค บรอดแบนด์ 1,757 ล้านบาท และ UCOM 65 ล้านบาท ตามลำดับ)
- ข) ตามที่ระบุในสัญญาซื้อขายทรัพย์สิน (Master Sale and Purchase Agreement) ลงวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2549 UCOM มีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการงานเดิมโดยไม่จำกัดวงเงินจากบริษัทฯ ผู้ซื้อ ดังนั้น การที่ความรับผิดชอบทั้งหมดต่อการหนี้สินที่อาจเกิดขึ้น (ถ้ามี) จึงตกอยู่กับบริษัทผู้ซื้อ โดยที่ระยะเวลาในการใช้สิทธิเรียกร้องมีระยะเวลา 2 ปีนับจากวันโอนทรัพย์สิน หรือจนกว่าหนี้และความรับผิดชอบของ UCOM จะได้มีการเปลี่ยนแปลงไป
- ทั้งนี้เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2560 ที่ประชุมคณะกรรมการของ UCOM ได้มีมติเห็นชอบให้นำเสนอต่อที่ประชุมสามัญผู้ถือหุ้นประจำปี 2560 เพื่อพิจารณาอนุมัติการจ่ายเงินปันผลให้แก่ผู้ถือหุ้นในอัตราหุ้นละ 0.15 บาท รวมเป็นเงิน 65 ล้านบาท ซึ่งต่อมาเมื่อวันที่ 4 เมษายน 2560 ที่ประชุมสามัญผู้ถือหุ้นประจำปี 2560 ได้มีมติอนุมัติการจ่ายเงินปันผลตามที่คณะกรรมการเสนอ โดย UCOM ได้จ่ายเงินปันผลให้แก่ผู้ถือหุ้นแล้วเมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2560 และเมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2560 ที่ประชุมวิสามัญผู้ถือหุ้นของ UCOM ครั้งที่ 1/2560 ได้อนุมัติการเลิกกิจการและ UCOM ได้จดทะเบียนเลิกกิจการแล้วเมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2560 ปัจจุบัน UCOM อยู่ระหว่างการชำระบัญชี
- ค) ตามที่กล่าวในหมายเหตุประกอบงบการเงินรวมข้อ 1.5 เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2561 บริษัทฯ ได้เข้าทำสัญญาการรับโอนกิจการทั้งหมดของบริษัท ดีแทค บรอดแบนด์ จำกัด และบริษัท อีสเทิร์น บิซ จำกัด ทั้งนี้ บริษัทฯ ได้ทำการรับโอนสินทรัพย์ และการหนี้สินทั้งหมดที่มีอยู่ของบริษัทย่อยดังกล่าว ณ วันที่ 1 มกราคม 2562 ปัจจุบันบริษัทฯ และบริษัทย่อยอยู่ระหว่างการดำเนินการตามสัญญาให้ครบถ้วน
- ง) เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2562 ผู้วิสามัญผู้ถือหุ้นของบริษัท อีสเทิร์น บิซ จำกัด บริษัท ดีแทค ดิจิตอล มีเดีย จำกัด บริษัท ดีแทค เซอร์วิส จำกัด และบริษัท ดีแทค เน็กซ์ จำกัด ได้มีมติอนุมัติให้เลิกบริษัท ปัจจุบันบริษัทย่อยดังกล่าวอยู่ระหว่างจดทะเบียนเลิกบริษัทกับกระทรวงพาณิชย์และชำระบัญชี

12. ต้นทุนการได้รับใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่

มูลค่าตามบัญชีของต้นทุนการได้รับใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 และ 2560 แสดงได้ดังนี้

(หน่วย: พันบาท)

	งบการเงินรวม
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561:	
ราคาทุน	59,244,237
หัก: ค่าตัดจำหน่ายสะสม	(5,025,019)
มูลค่าตามบัญชี - สุทธิ	54,219,218
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560:	
ราคาทุน	12,912,997
หัก: ค่าตัดจำหน่ายสะสม	(3,991,961)
มูลค่าตามบัญชี - สุทธิ	8,921,036

การกระทอยอดมูลค่าตามบัญชีของต้นทุนการได้รับใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ สำหรับปี 2561 และ 2560 แสดงได้ดังนี้

(หน่วย: พันบาท)

	งบการเงินรวม	
	2561	2560
มูลค่าตามบัญชีต้นปี	8,921,036	9,818,795
เพิ่มระหว่างปี	46,331,239	-
ค่าตัดจำหน่าย	(1,033,057)	(897,759)
มูลค่าตามบัญชีปลายปี	54,219,218	8,921,036

ต้นทุนการได้รับใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ เป็นต้นทุนให้ไดมาซึ่งใบอนุญาตเพื่อประกอบกิจการโทรคมนาคมเคลื่อนที่สากลตามที่กล่าวในหมายเหตุประกอบงบการเงินรวมข้อ 1.3 ค) ช) และ ณ)

13. ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์

งบการเงินรวม

(หน่วย: ล้านบาท)

รายการ	ที่ดิน	อาคารและส่วน ปรับปรุงอาคาร	ส่วนปรับปรุง สิทธิการเช่า	อุปกรณ์ใช้ในการ ดำเนินงานเพื่อ				เครื่องตกแต่งติด ตั้งและเครื่องใช้ สำนักงาน	อุปกรณ์และ โฆษณาและ อุปกรณ์สื่อสาร	งานระหว่างทำ	อื่นๆ	รวม
				การให้บริการ วิทยุคมนาคม ระบบเซลลูลาร์	ส่วนปรับปรุง อาคาร - สภา ส่งสัญญาณ	เครื่องตกแต่งติด ตั้งและเครื่องใช้ สำนักงาน	อุปกรณ์มือและ อุปกรณ์					
1 มกราคม 2560	1,003,816	1,702,534	1,350,666	47,153,248	213,011	710,244	7,148,839	136,684	1,593,686	308,013		61,320,741
ซื้อเพิ่ม	-	-	45,395	5,780,229	-	156	8,168	44,000	10,312,140	-		16,190,088
จำหน่าย/ตัดจำหน่าย	-	(45,832)	(204,079)	(175,370)	-	(26,489)	(637,039)	(48,758)	(71,214)	(30,814)		(1,239,595)
โอนเข้า (ออก)	-	4,789	200,180	9,778,445	-	42,383	311,856	729	(10,338,382)	-		-
31 ธันวาคม 2560	1,003,816	1,661,491	1,392,162	62,536,552	213,011	726,294	6,831,824	132,655	1,496,230	277,199		76,271,234
ค่าเสื่อมราคาสะสม												
1 มกราคม 2560	-	1,336,310	757,565	13,947,250	187,973	652,339	6,430,888	80,086	-	193,307		23,585,718
ค่าเสื่อมราคาสำหรับปี	-	56,292	167,858	7,210,310	8,672	41,945	418,167	45,545	-	15,833		7,964,622
ค่าเสื่อมราคา - จำหน่าย/ตัดจำหน่าย	-	(45,832)	(155,622)	(123,985)	-	(25,960)	(617,503)	(44,892)	-	(26,655)		(1,040,449)
31 ธันวาคม 2560	-	1,346,770	769,801	21,033,575	196,645	668,324	6,231,552	80,739	-	182,485		30,509,891
ค่าเผื่อการด้อยค่า												
1 มกราคม 2560	3,000	-	-	-	-	-	11,465	-	-	82,975		97,440
ค่าเผื่อการด้อยค่าระหว่างปี (โอนกลับ)	6,230	-	-	-	-	-	(11,465)	-	-	-		(5,235)
31 ธันวาคม 2560	9,230	-	-	-	-	-	-	-	-	82,975		92,205
มูลค่าสุทธิตามบัญชี												
31 ธันวาคม 2559	1,000,816	366,224	593,101	33,205,998	25,038	57,905	706,486	56,598	1,593,686	31,731		37,637,583
31 ธันวาคม 2560	994,586	314,721	622,361	41,502,977	16,366	57,970	600,272	51,916	1,496,230	11,739		45,669,138
ค่าเสื่อมราคาสำหรับปีซึ่งรวมอยู่ในงบกำไรขาดทุน												
ปี 2559												6,007,827
ปี 2560												7,964,622

งบการเงินรวม

(หน่วย: ล้านบาท)

	อุปกรณ์ใช้ในการดำเนินงานเพื่อดำเนินงานเพื่อ										รวม
	ที่ดิน	อาคารและส่วนปรับปรุงอาคาร	ส่วนปรับปรุงสิทธิการเช่า	การให้บริการ	อาคาร - สภาผู้แทนราษฎร	ส่วนปรับปรุงเครื่องตกแต่งติดตั้งและเครื่องใช้สำนักงาน	เครื่องมือและอุปกรณ์	อุปกรณ์สื่อสาร	โฆษณาและอุปกรณ์สื่อสาร		
ราคาทุน											
1 มกราคม 2561	1,003,816	1,661,491	1,392,162	62,536,552	213,011	726,294	6,831,824	132,655	1,496,230	277,199	76,271,234
ซื้อเพิ่ม	-	998	17,040	9,101,598	-	279	2,491	64,113	9,949,571	985	19,137,075
จำหน่าย/ตัดจำหน่าย	(14,260)	(5,932)	(155,010)	(417,255)	-	(53,061)	(12,348)	(57,034)	(7,074)	(13,562)	(735,536)
โอนเข้า (ออก)	-	(5,687)	140,479	6,037,778	-	40,869	318,822	309	(9,232,476)	800	(2,699,106)
31 ธันวาคม 2561	989,556	1,650,870	1,394,671	77,258,673	213,011	714,381	7,140,789	140,043	2,206,251	265,422	91,973,667
ค่าเสื่อมราคาสะสม											
1 มกราคม 2561	-	1,346,770	769,801	21,033,575	196,645	668,324	6,231,552	80,739	-	182,485	30,509,891
ค่าเสื่อมราคาส่งจำหน่าย	-	35,867	179,359	8,719,783	4,710	38,444	386,462	46,865	-	6,820	9,418,310
ค่าเสื่อมราคา - จำหน่าย/ตัดจำหน่าย	-	(5,932)	(134,802)	(385,584)	-	(52,583)	(11,929)	(55,608)	-	(12,732)	(659,170)
โอนเข้า (ออก)	-	-	-	(1,235,268)	-	-	-	-	-	-	(1,235,268)
31 ธันวาคม 2561	-	1,376,705	814,358	28,132,506	201,355	654,185	6,606,085	71,996	-	176,573	38,033,763
ค่าเผื่อการด้อยค่า											
1 มกราคม 2561	9,230	-	-	-	-	-	-	-	-	82,975	92,205
โอนกลับค่าเผื่อการด้อยค่าระหว่างปี	(6,230)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(6,230)
31 ธันวาคม 2561	3,000	-	-	-	-	-	-	-	-	82,975	85,975
มูลค่าสุทธิตามบัญชี											
31 ธันวาคม 2560	994,586	314,721	622,361	41,502,977	16,366	57,970	600,272	51,916	1,496,230	11,739	45,669,138
31 ธันวาคม 2561	986,556	274,165	580,313	49,126,167	11,656	60,196	534,704	68,047	2,206,251	5,874	53,853,929
ค่าเสื่อมราคาสำหรับซึ่งรวมอยู่ในงบกำไรขาดทุน											
ปี 2560											7,964,622
ปี 2561											9,418,310

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 บริษัทฯและบริษัทย่อยมีอุปกรณ์มูลค่าเสื่อมราคาหมดแล้ว มูลค่าตามบัญชีก่อนหักค่าเสื่อมราคาสะสมและค่าเผื่อการด้อยค่าของสินทรัพย์ดังกล่าวมีจำนวน 10,804 ล้านบาท (2560: 7,517 ล้านบาท)

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 บริษัทฯและบริษัทย่อยไม่มีมูลค่าสุทธิตามบัญชีของยานพาหนะซึ่งได้มาภายใต้สัญญาเช่าการเงิน (2560: 2 ล้านบาท)

หมายเหตุประกอบงบการเงินรวม

งบการเงินเฉพาะกิจการ

(ԱՄՆ:ԵՏԻՄ)

[illegible]

งบการเงินเฉพาะกิจการ

(หน่วย: พันบาท)

อุปกรณ์ใช้ในการดำเนินงานเพื่อ															
ราคาทุน	ที่ดิน	อาคารและส่วนปรับปรุงอาคาร	ส่วนปรับปรุงสิทธิการเช่า	การให้บริการ	ส่วนปรับปรุงอาคาร - สถานีรับส่งสัญญาณ	เครื่องตกแต่งติดตั้งและเครื่องใช้สำนักงาน	เครื่องมือและอุปกรณ์	อุปกรณ์สื่อโฆษณาและอุปกรณ์สื่อสาร	อื่นๆ	รวม					
											การให้บริการ	ส่วนปรับปรุงอาคาร - สถานีรับส่งสัญญาณ	เครื่องตกแต่งติดตั้งและเครื่องใช้สำนักงาน	เครื่องมือและอุปกรณ์	อุปกรณ์สื่อโฆษณาและอุปกรณ์สื่อสาร
											วิทยุคมนาคมระบบเซลลูลาร์	ส่งสัญญาณ	สำนักงาน	อุปกรณ์	อุปกรณ์สื่อสาร
1 มกราคม 2561	723,040	1,661,038	1,312,597	5,136,365	93,979	690,438	5,864,484	131,225	157,806	15,846,887					
ซื้อเพิ่ม	-	998	14,341	12,468	-	258	496	6,777	985	344,832					
จำหน่าย/ตัดจำหน่าย	(14,260)	(5,931)	(154,351)	(380,863)	-	(52,644)	(9,041)	(56,675)	(13,562)	(697,951)					
โอนเข้า (ออก)	-	(5,687)	123,857	(2,503,495)	-	32,166	70,056	309	-	(2,594,713)					
31 ธันวาคม 2561	708,780	1,650,418	1,296,444	2,264,475	93,979	670,218	5,925,995	81,636	145,229	12,899,055					
ค่าเสื่อมราคาสะสม															
1 มกราคม 2561	-	1,346,317	731,952	2,466,257	77,613	637,588	5,651,929	79,310	-	11,057,757					
ค่าเสื่อมราคาสำหรับปี	-	35,866	167,865	322,007	4,710	35,938	150,912	38,627	-	760,734					
ค่าเสื่อมราคา - จำหน่าย/ตัดจำหน่าย	-	(5,931)	(134,633)	(374,631)	-	(52,165)	(8,622)	(55,250)	-	(643,964)					
โอนเข้า (ออก)	-	-	-	(691,399)	-	-	-	-	-	(691,399)					
31 ธันวาคม 2561	-	1,376,252	765,184	1,722,234	82,323	621,361	5,794,219	62,687	-	10,483,128					
ค่าเผื่อการด้อยค่า															
1 มกราคม 2561	9,230	-	-	1,409,647	-	-	-	-	82,975	1,501,852					
โอนออกค่าเผื่อการด้อยค่า	-	-	-	(1,229,509)	-	-	-	-	-	(1,229,509)					
โอนกลับค่าเผื่อการด้อยค่า	(6,230)	-	-	(180,138)	-	-	-	-	-	(186,368)					
31 ธันวาคม 2561	3,000	-	-	-	-	-	-	-	82,975	85,975					
มูลค่าสุทธิตามบัญชี															
31 ธันวาคม 2560	713,810	314,721	580,645	1,260,461	16,366	52,850	212,555	51,915	8,040	3,287,278					
31 ธันวาคม 2561	705,780	274,166	531,260	542,241	11,656	48,857	131,776	18,949	3,386	2,329,952					
ค่าเสื่อมราคาสำหรับซึ่งรวมอยู่ในงบกำไรขาดทุน															
ปี 2560										964,983					
ปี 2561										760,734					

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 บริษัทมีอุปกรณ์จำนวนหนึ่งซึ่งตัดค่าเสื่อมราคาคงแล้วมูลค่าตามบัญชีก่อนหักค่าเสื่อมราคาสะสมและค่าเผื่อการด้อยค่าของสินทรัพย์ดังกล่าวมีจำนวน 8,502 ล้านบาท (2560: 7,174 ล้านบาท)

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 บริษัทไม่มีมูลค่าสุทธิตามบัญชีของยานพาหนะซึ่งได้เบิกจ่ายได้สัญญาณเข้าการเงิน (2560: 2 ล้านบาท)

หมายเหตุประกอบงบการเงินรวม

ในระหว่างปี บริษัทฯทำการโอนกรรมสิทธิ์ในเสาโทรคมนาคมซึ่งมีมูลค่าสุทธิทางบัญชี ณ วันที่ 14 กันยายน 2561 จำนวน 1,464 ล้านบาท (เฉพาะของบริษัทฯ: 674 ล้านบาท) ให้กับ กสท อันเป็นผลมาจากการที่บริษัทฯ เข้าทำสัญญาเช่าซื้อพิพาทและให้บริการเกี่ยวกับเสาโทรคมนาคม กับ กสท ตามที่กล่าวในหมายเหตุประกอบงบการเงินรวมข้อ 34.1 ทั้งนี้บริษัทฯโอนมูลค่าสุทธิทางบัญชีในเสาโทรคมนาคมที่โอนกรรมสิทธิ์ให้กับ กสท ที่เคยบันทึกเป็นส่วนหนึ่งของที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์เข้าเป็นส่วนหนึ่งของสิทธิการใช้อุปกรณ์รอตตัดบัญชีตามที่กล่าวในหมายเหตุประกอบงบการเงินรวมข้อ 14

นอกจากนี้บริษัทฯและบริษัทย่อยได้ทำการประเมินการด้อยค่าของเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงานเพื่อให้บริการโทรคมนาคมเคลื่อนที่ของบริษัทฯและบริษัทย่อยโดยเปรียบเทียบระหว่างมูลค่าตามบัญชีและมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนจากหน่วยสินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดเงินสดดังกล่าวทั้งที่ระดับงบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการ โดยบริษัทฯและบริษัทย่อยพิจารณามูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนของหน่วยสินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดเงินสดจากมูลค่าจากการใช้สินทรัพย์โดยประมาณการกระแสเงินสดในอนาคตที่กิจการคาดว่าจะได้รับนั้นอ้างอิงจากประมาณการทางการเงินซึ่งได้รับอนุมัติจากฝ่ายบริหารภายใต้สมมติฐานในเรื่องระยะเวลาของการดำเนินงานของบริษัทฯตามขอบเขตใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่และใบอนุญาตในการประกอบกิจการของบริษัทฯย่อยที่เกี่ยวข้องและคิดลดกระแสเงินสดดังกล่าวเป็นมูลค่าปัจจุบันด้วยอัตราคิดลดซึ่งเป็นอัตราก่อนภาษีที่สะท้อนถึงความเสี่ยงของกลุ่มบริษัท

14. สิทธิการใช้อุปกรณ์รอตตัดบัญชี

สิทธิการใช้อุปกรณ์รอตตัดบัญชีโดยส่วนใหญ่เป็นรายการจ่ายค่าเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงานให้บริการวิทยุคมนาคมระบบเซลลูลาร์ของบริษัทฯ ภายใต้สัญญาสัมปทานกับ กสท ตามที่กล่าวในหมายเหตุประกอบงบการเงินรวมข้อ 1.2 ซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินดังกล่าวที่เกี่ยวข้องตามที่ระบุในสัญญาจะตกเป็นของ กสท นับแต่วันเริ่มเปิดให้บริการหรือเริ่มใช้เครื่องมือและอุปกรณ์นั้นในการดำเนินงานให้บริการ

ต้นทุนของเครื่องมือและอุปกรณ์ดังกล่าวถือเป็นค่าใช้จ่ายตั้งพักและตัดจำหน่ายภายในระยะเวลาที่เหลือของสัญญาสัมปทาน

สิทธิการใช้อุปกรณ์รอตตัดบัญชีประกอบด้วย

(หน่วย: พันบาท)

	งบการเงินรวม		
	ต้นทุนเครื่องมือและ อุปกรณ์รอตตัดบัญชี	ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับ การเชื่อมต่อระบบสื่อ สัญญาณรอตตัดบัญชี	รวม
ราคาทุน			
ณ วันที่ 1 มกราคม 2560	160,300,921	971,620	161,272,541
เพิ่มขึ้น	673,352	-	673,352
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560	160,974,273	971,620	161,945,893
เพิ่มขึ้น	246,505	-	246,505
โอนเข้า	2,698,526	-	2,698,526
จำหน่าย/ตัดจำหน่าย	(163,919,304)	(971,620)	(164,890,924)
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561	-	-	-
การตัดจำหน่าย			
ณ วันที่ 1 มกราคม 2560	(131,942,910)	(840,233)	(132,783,143)
ค่าตัดจำหน่าย	(16,850,517)	(76,976)	(16,927,493)
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560	(148,793,427)	(917,209)	(149,710,636)
ค่าตัดจำหน่าย	(13,890,945)	(54,411)	(13,945,356)
โอนเข้า	(1,234,932)	-	(1,234,932)
ค่าตัดจำหน่ายส่วนที่ตัดจำหน่าย	163,919,304	971,620	164,890,924
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561	-	-	-
มูลค่าสุทธิตามบัญชี			
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560	12,180,846	54,411	12,235,257
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561	-	-	-
ค่าตัดจำหน่ายซึ่งรวมอยู่ในงบกำไรขาดทุน			
2560	16,850,517	76,976	16,927,493
2561	13,890,945	54,411	13,945,356

(หน่วย: พันบาท)

	งบการเงินเฉพาะกิจการ		
	ต้นทุนเครื่องมือและอุปกรณ์รอตตัตติยชี	ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการเชื่อมต่อระบบสื่อสารสัญญาณรอตตัตติยชี	รวม
ราคาทุน			
ณ วันที่ 1 มกราคม 2560	160,300,340	971,620	161,271,960
เพิ่มขึ้น	673,352	-	673,352
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560	160,973,692	971,620	161,945,312
เพิ่มขึ้น	350,899	-	350,899
โอนเข้า	2,594,713	-	2,594,713
จำหน่าย/ตัดจำหน่าย	(163,919,304)	(971,620)	(164,890,924)
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561	-	-	-
การตัดจำหน่าย			
ณ วันที่ 1 มกราคม 2560	(120,734,461)	(840,233)	(121,574,694)
ค่าตัดจำหน่าย	(10,496,115)	(76,976)	(10,573,091)
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560	(131,230,576)	(917,209)	(132,147,785)
ค่าตัดจำหน่าย	(5,917,272)	(54,411)	(5,971,683)
โอนเข้า	(877,994)	-	(877,994)
ค่าตัดจำหน่ายส่วนที่ตัดจำหน่าย	138,025,842	971,620	138,997,462
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561	-	-	-
ค่าเพื่อการด้อยค่า			
ณ วันที่ 1 มกราคม 2560	(22,054,101)	-	(22,054,101)
เพิ่มขึ้น	(2,796,447)	-	(2,796,447)
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560	(24,850,548)	-	(24,850,548)
โอนเข้า	(1,042,915)	-	(1,042,915)
ตัดจำหน่าย	25,893,463	-	25,893,463
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561	-	-	-
มูลค่าสุทธิตามบัญชี			
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560	4,892,568	54,411	4,946,979
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561	-	-	-
ค่าตัดจำหน่ายซึ่งรวมอยู่ในงบกำไรขาดทุน			
2560	10,496,115	76,976	10,573,091
2561	5,917,272	54,411	5,971,683

ตามที่กล่าวในหมายเหตุประกอบงบการเงินรวมข้อ 13 ในระหว่างปีบริษัทบันทึกการโอนมูลค่าสุทธิทางบัญชีในเสาโทรคมนาคมซึ่งเคยบันทึกเป็นส่วนหนึ่งของที่ดิน อาคารและอุปกรณ์เข้าเป็นส่วนหนึ่งของสิทธิการใช้อุปกรณ์รอตตัตติยชีและตัดจำหน่ายสิทธิการใช้อุปกรณ์รอตตัตติยชีตามระยะเวลาที่เหลืออยู่ของสัญญาสัมปทานซึ่งสิ้นสุดในวันที่ 15 กันยายน 2561 ค่าตัดจำหน่ายมูลค่าสุทธิทางบัญชีในส่วนของเสาโทรคมนาคมที่เกี่ยวข้องนี้จำนวน 1,464 ล้านบาทและ 674 ล้านบาทตามลำดับ รับรู้เป็นส่วนหนึ่งของงบกำไรขาดทุนรวมและงบกำไรขาดทุนเฉพาะกิจการในปีปัจจุบัน

ทั้งนี้สิทธิการใช้อุปกรณ์รอตตัตติยชีถูกตัดจำหน่ายทั้งหมดในวันที่ 15 กันยายน 2561 ซึ่งเป็นวันที่สิ้นสุดสัญญาสัมปทาน

15. สินทรัพย์ไม่มีตัวตนอื่น

มูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์ไม่มีตัวตนอื่น ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 และ 2560 แสดงได้ดังนี้

(หน่วย: พันบาท)

	งบการเงินรวม			งบการเงินเฉพาะกิจการ		
	ซอฟต์แวร์ คอมพิวเตอร์	ซอฟต์แวร์ คอมพิวเตอร์ ระหว่างการพัฒนา	รวม	ซอฟต์แวร์ คอมพิวเตอร์	ซอฟต์แวร์ คอมพิวเตอร์ ระหว่างการพัฒนา	รวม
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561:						
ราคาทุน	13,086,906	325,062	13,411,968	9,912,245	62,721	9,974,966
หัก: ค่าตัดจำหน่ายสะสม	(12,122,009)	-	(12,122,009)	(9,745,439)	-	(9,745,439)
มูลค่าตามบัญชี - สุทธิ	964,897	325,062	1,289,959	166,806	62,721	229,527
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560:						
ราคาทุน	12,414,667	227,493	12,642,160	9,797,066	15,790	9,812,856
หัก: ค่าตัดจำหน่ายสะสม	(11,459,252)	-	(11,459,252)	(9,623,703)	-	(9,623,703)
มูลค่าตามบัญชี - สุทธิ	955,415	227,493	1,182,908	173,363	15,790	189,153

การกระทบยอดมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์ไม่มีตัวตนสำหรับปี 2561 และ 2560 แสดงได้ดังนี้

(หน่วย: พันบาท)

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
มูลค่าตามบัญชีต้นปี	1,182,908	1,189,933	189,153	274,646
ซื้อซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์	769,267	705,404	162,110	93,582
ค่าตัดจำหน่าย	(662,462)	(705,436)	(121,736)	(178,092)
โอนเข้า	246	-	-	-
ขาดทุนจากการตัดจำหน่าย สินทรัพย์ไม่มีตัวตน	-	(6,993)	-	(983)
มูลค่าตามบัญชีปลายปี	1,289,959	1,182,908	229,527	189,153

16. สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น

(หน่วย: พันบาท)

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
ค่าธรรมเนียมในการจัด จำหน่าย/ จัดหาเงินกู้และ หุ้นกู้รอตัดบัญชี - สุทธิ	40,880	64,002	-	-
เงินมัดจำ	484,536	424,504	368,160	335,197
สิทธิการเช่า	15,003	17,266	13,998	16,119
ภาษีเงินได้ถูกหัก ณ ที่จ่าย	1,914,319	2,220,062	1,910,096	2,213,181
อื่น ๆ	344,822	69,547	531	705
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น	2,799,560	2,795,381	2,292,785	2,565,202

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 บริษัทฯ อยู่ระหว่างการขอคืนภาษีเงินได้ถูกหัก ณ ที่จ่าย จำนวน 1,050 ล้านบาท (2560: 1,166 ล้านบาท) จากกรมสรรพากร ทั้งนี้ จำนวนเงินที่ได้รับคืนขึ้นอยู่กับผลของการตรวจสอบภาษีดังกล่าว

17. เจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้อื่น

(หน่วย: พันบาท)

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
เจ้าหนี้การค้าจากการซื้อ เครื่องมือและอุปกรณ์ ในการให้บริการโทรศัพท์ และเครื่องโทรศัพท์และ ชุดเลขหมาย	11,782,447	7,632,323	41,747	2,458,851
เจ้าหนี้การค้า - กิจการที่ เกี่ยวข้องกัน (หมายเหตุ 7)	1,450,132	1,542,911	591,003	283,887
เจ้าหนี้ - กสท*	14,674,067	8,192,195	14,128,883	8,183,258
เจ้าหนี้ - ทีโอที	2,497,470	1,249,625	1,249,343	1,249,625
ค่าธรรมเนียมใบอนุญาต ค้างจ่าย	2,195,266	2,758,601	-	-
เจ้าหนี้ - ค่าเชื่อมต่อ โครงข่ายผู้ให้บริการ โทรศัพท์ในประเทศ	44,451	86,211	6,592	771
เจ้าหนี้ผู้ให้บริการโทรศัพท์ ในต่างประเทศ	610,120	1,500,231	213,585	810,326
เจ้าหนี้การค้าอื่น	1,522,533	1,413,425	829,935	354,932
เจ้าหนี้อื่น - กิจการที่ เกี่ยวข้องกัน (หมายเหตุ 7)	160,594	694,529	201,507	818,731
เจ้าหนี้อื่น	1,026,013	1,434,071	621,584	819,396
ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	3,603,556	3,136,944	2,191,362	2,064,864
ดอกเบี้ยค้างจ่าย	332,831	343,930	-	-
รวมเจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้อื่น	39,899,480	29,984,996	20,075,541	17,044,641

* เจ้าหนี้ - กสท ได้รับค่าใช้จ่ายตามสัญญาจะจับข้อพิพาทไว้แล้ว

18. เงินกู้ยืมระยะยาว

(หน่วย: พันบาท)

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
เงินกู้ยืมของบริษัทย่อยจากสถาบันการเงินในประเทศ	17,500,000	17,500,000	-	-
หัก: ส่วนที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปี	(7,875,000)	-	-	-
เงินกู้ยืมระยะยาว - สุทธิจากส่วนที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปี	9,625,000	17,500,000	-	-

เงินกู้ยืมระยะยาวของบริษัทย่อย

- 1) ในเดือนพฤศจิกายน 2558 บริษัทย่อยได้เข้าทำสัญญาสินเชื่อกับกลุ่มสถาบันการเงิน โดยสาระสำคัญของวงเงินสินเชื่อมีดังนี้

วงเงินสินเชื่อ	:	69,000 ล้านบาท
อัตราดอกเบี้ย	:	BIBOR บวกส่วนเพิ่ม (ส่วนเพิ่มเป็นไปตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในสัญญา)
กำหนดชำระดอกเบี้ย	:	ทุกเดือน ทุก 3 เดือน หรือทุก 6 เดือน ตามเงื่อนไขที่ได้ตกลงกัน
กำหนดชำระคืนเงินต้น	:	ตามเงื่อนไขที่ระบุในสัญญา

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 บริษัทฯ ไม่สามารถเบิกใช้วงเงินสินเชื่อเพิ่มเติมเนื่องจากสัญญาสินเชื่อดังกล่าวหมดอายุแล้ว

- 2) ในเดือนมกราคม 2559 บริษัทย่อยเข้าทำสัญญาเงินกู้เพิ่มเติมกับสถาบันการเงินแห่งหนึ่ง โดยสาระสำคัญของวงเงินสินเชื่อดังกล่าวมีดังนี้

วงเงินสินเชื่อ	:	3,000 ล้านบาท (เบิกใช้เต็มจำนวน)
อัตราดอกเบี้ย	:	BIBOR บวกส่วนเพิ่ม (ส่วนเพิ่มเป็นไปตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในสัญญา)
กำหนดชำระดอกเบี้ย	:	ทุก 1 เดือน 3 เดือน หรือ 6 เดือน ตามเงื่อนไขที่ได้ตกลงกัน
กำหนดชำระคืนเงินต้น	:	บริษัทย่อยได้ชำระคืนเงินกู้วงเงินนี้เต็มจำนวนแล้วในปี 2560

- 3) ในเดือนธันวาคม 2561 บริษัทย่อยเข้าทำสัญญาเงินกู้แบบหมุนเวียนกับสถาบันการเงินหลายแห่งเป็นระยะเวลา 3 ปี โดยสาระสำคัญของวงเงินสินเชื่อดังกล่าวมีดังนี้

วงเงินสินเชื่อ	:	21,000 ล้านบาท
อัตราดอกเบี้ย	:	BIBOR บวกส่วนเพิ่ม (ส่วนเพิ่มเป็นไปตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในสัญญา)
กำหนดชำระดอกเบี้ย	:	ทุก 1 เดือน 3 เดือน หรือ 6 เดือน ตามเงื่อนไขที่ได้ตกลงกัน
กำหนดชำระคืนเงินต้น	:	วันสุดท้ายของวันครบกำหนดการชำระดอกเบี้ยเงินกู้แต่ละงวด
สิทธิในการต่ออายุสัญญา	:	บริษัทย่อยมีสิทธิขยายระยะเวลาของสัญญาด้วยเงื่อนไขเดิมทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพิจารณาของสถาบันการเงิน

ภายใต้สัญญาสินเชื่อเงินกู้ยืมข้างต้นระบุให้บริษัทฯ และบริษัทย่อยต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดต่าง ๆ ในสัญญา เช่น การรักษาอัตราส่วนทางการเงินให้เป็นไปตามอัตราที่กำหนดในสัญญาและการนำสินทรัพย์ไปเป็นหลักประกัน การห้ามให้กู้ยืมหรือค้ำประกัน ยกเว้นภายใต้เงื่อนไขบางประการ

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 บริษัทย่อยมีวงเงินกู้ยืมระยะยาวตามสัญญาเงินกู้ยืมระยะยาวที่ยังไม่ได้เบิกใช้จำนวน 21,000 ล้านบาท (2560 : 43,000 ล้านบาท)

19. หุ้นกู้

(หน่วย: ล้านบาท)

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
หุ้นกู้	29,500	31,500	-	-
หัก: หุ้นกู้ที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปี	(1,500)	(2,000)	-	-
หุ้นกู้ - สุทธิจากส่วนที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปี	28,000	29,500	-	-

การเปลี่ยนแปลงของบัญชีหุ้นกู้สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561 มีรายละเอียดดังนี้

(หน่วย: ล้านบาท)

บริษัทย่อย	อัตราดอกเบี้ย	อายุ หุ้นกู้	ยอดคงเหลือ		หัก: จ่ายคืน หุ้นกู้	ยอดคงเหลือ
	(ร้อยละต่อปี)		ณ วันที่	บวก: ออก หุ้นกู้เพิ่ม		ณ วันที่
			1 มกราคม 2561			31 ธันวาคม 2561
			2561			2561
หุ้นกู้จำนวน 2,000 ล้านบาท						
(ออกเมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2558)	2.16	3 ปี	2,000	-	(2,000)	-
หุ้นกู้จำนวน 4,000 ล้านบาท						
(ออกเมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2558)	2.92	5 ปี	4,000	-	-	4,000
หุ้นกู้จำนวน 3,000 ล้านบาท						
(ออกเมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2558)	3.52	7 ปี	3,000	-	-	3,000
หุ้นกู้จำนวน 6,000 ล้านบาท						
(ออกเมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2558)	3.98	10 ปี	6,000	-	-	6,000
หุ้นกู้จำนวน 1,500 ล้านบาท						
(ออกเมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2559)	1.98	3 ปี	1,500	-	-	1,500
หุ้นกู้จำนวน 1,000 ล้านบาท						
(ออกเมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2559)	2.44	5 ปี	1,000	-	-	1,000
หุ้นกู้จำนวน 1,500 ล้านบาท						
(ออกเมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2559)	3.01	7 ปี	1,500	-	-	1,500
หุ้นกู้จำนวน 1,000 ล้านบาท						
(ออกเมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2559)	3.19	10 ปี	1,000	-	-	1,000
หุ้นกู้จำนวน 500 ล้านบาท						
(ออกเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2560)	3.65	7 ปี	500	-	-	500
หุ้นกู้จำนวน 5,000 ล้านบาท						
(ออกเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2560)	4.04	10 ปี	5,000	-	-	5,000
หุ้นกู้จำนวน 1,500 ล้านบาท						
(ออกเมื่อวันที่ 21 กันยายน 2560)	2.25	3.5 ปี	1,500	-	-	1,500
หุ้นกู้จำนวน 2,000 ล้านบาท						
(ออกเมื่อวันที่ 21 กันยายน 2560)	3.58	10 ปี	2,000	-	-	2,000
หุ้นกู้จำนวน 2,500 ล้านบาท						
(ออกเมื่อวันที่ 21 กันยายน 2560)	3.78	12 ปี	2,500	-	-	2,500
รวม			31,500	-	(2,000)	29,500

หุ้นกู้ของบริษัทย่อยข้างต้นเป็นหุ้นกู้ชนิดระบุชื่อผู้ถือ ประเภทไม่ด้อยสิทธิ ไม่มีประกัน และมีผู้แทนผู้ถือหุ้นกู้เสนอขายให้แก่ผู้ลงทุนสถาบันและ/หรือผู้ลงทุนรายใหญ่ บริษัทย่อยได้ทำสัญญาแลกเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยกับสถาบันการเงินสำหรับหุ้นกู้ข้างต้นจำนวนรวม 27,000 ล้านบาท ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 คิดเป็นร้อยละ 92 ของหุ้นกู้ที่เสนอขาย โดยแลกเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยคงที่เป็นอัตราดอกเบี้ยแบบลอยตัวบวกด้วยส่วนเพิ่มจำนวนหนึ่งตามที่ระบุในสัญญา

หุ้นกู้ดังกล่าวข้างต้นระบุให้บริษัทย่อยต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดต่าง ๆ ที่ว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ของผู้ออกหุ้นกู้และผู้ถือหุ้นกู้ เช่น ข้อจำกัดเกี่ยวกับการนำสินทรัพย์ไปเป็นหลักประกัน และการห้ามให้กู้ยืมหรือค้ำประกัน ยกเว้นภายใต้เงื่อนไขบางประการ

20. สำรองผลประโยชน์ระยะยาวของพนักงาน

จำนวนเงินสำรองผลประโยชน์ระยะยาวของพนักงานซึ่งเป็นเงินชดเชยพนักงานเมื่อออกจากงาน แสดงได้ดังนี้

(หน่วย: พันบาท)

	งบการเงินรวม/ งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560
สำรองผลประโยชน์ระยะยาวของพนักงานต้นปี	698,592	438,376
ส่วนที่รับรู้ในกำไรหรือขาดทุน:		
ต้นทุนบริการในปัจจุบัน	50,858	44,981
ต้นทุนบริการในอดีต	(5,585)	178,258
ต้นทุนดอกเบี้ย	15,049	14,054
ส่วนที่รับรู้ในกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น:		
(กำไร) ขาดทุนจากการประมาณการตามหลักคณิตศาสตร์		
ประกันภัย		
ส่วนที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงข้อสมมติทางการเงิน	-	21,511
ส่วนที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงข้อสมมติทางประชากร	156	13,858
ส่วนที่เกิดจากการปรับปรุงจากประสบการณ์	(23,354)	(10,244)
ผลประโยชน์ที่จ่ายในระหว่างปี	(1,110)	(2,202)
สำรองผลประโยชน์ระยะยาวของพนักงานปลายปี	734,606	698,592

ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับผลประโยชน์ระยะยาวของพนักงานส่วนที่รับรู้ในกำไรหรือขาดทุนรับรู้ในค่าใช้จ่ายในการบริหารทั้งหมด

บริษัทฯ คาดว่าจะจ่ายชำระผลประโยชน์ระยะยาวของพนักงานภายใน 1 ปีข้างหน้า เป็นจำนวนประมาณ 1 ล้านบาท (งบการเงินเฉพาะกิจการ: จำนวน 1 ล้านบาท)

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 ระยะเวลาเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักในการจ่ายชำระผลประโยชน์ระยะยาวของพนักงานของบริษัทฯประมาณ 14 ปี (งบการเงินเฉพาะกิจการ: 14 ปี) (2560: 15 ปี งบการเงินเฉพาะกิจการ: 15 ปี)

สมมติฐานที่สำคัญในการประมาณการตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัย สรุปได้ดังนี้

(หน่วย: ร้อยละต่อปี)

	งบการเงินรวม/ งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560
อัตราคิดลด	2.9	2.9
อัตราการขึ้นเงินเดือน	5.5	5.5
อัตราการเปลี่ยนแปลงในจำนวนพนักงาน	0 - 15	0 - 20

ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสมมติฐานที่สำคัญต่อมูลค่าปัจจุบันของการผูกพันผลประโยชน์ระยะยาวของพนักงาน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 สรุปได้ดังนี้

(หน่วย: ล้านบาท)

	งบการเงินรวม/งบการเงินเฉพาะกิจการ			
	2561		2560	
	เพิ่มขึ้น 0.5%	ลดลง 0.5%	เพิ่มขึ้น 0.5%	ลดลง 0.5%
อัตราคิดลด	(36)	40	(35)	38
อัตราการขึ้นเงินเดือน	38	(36)	37	(35)
	เพิ่มขึ้น 10%	ลดลง 10%	เพิ่มขึ้น 10%	ลดลง 10%
อัตราการลาออกโดยสมัครใจของพนักงาน	(31)	33	(31)	33

เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2561 สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้มีมติผ่านร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานฉบับใหม่ ซึ่งกฎหมายดังกล่าวอยู่ในระหว่างรอประกาศในราชกิจจานุเบกษา พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานฉบับใหม่นี้กำหนดอัตราค่าชดเชยเพิ่มเติมกรณีนายจ้างเลิกจ้าง สำหรับลูกจ้างซึ่งทำงานติดต่อกันครบ 20 ปีขึ้นไปให้มีสิทธิได้รับค่าชดเชยไม่น้อยกว่าค่าจ้างอัตราสุดท้าย 400 วันสุดท้าย การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวถือเป็นการแก้ไขโครงการสำหรับโครงการผลประโยชน์หลังออกจากงาน และมีผลกระทบให้บริษัทและบริษัทย่อยมีหนี้สินสำรองผลประโยชน์ระยะยาวของพนักงานเพิ่มขึ้น ทั้งนี้บริษัทและบริษัทย่อยได้บันทึกผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวโดยรับรู้ต้นทุนบริการในอดีตเป็นค่าใช้จ่ายทันทีในงบกำไรขาดทุนแล้ว

21. สำรองค่าใช้จ่ายในการรื้อถอน

(หน่วย: พันบาท)

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
สำรองค่าใช้จ่ายในการรื้อถอนต้นปี	887,726	251,300	190,985	123,667
ลดลงจากรายจ่ายที่เกิดขึ้น	(35,172)	(71,761)	(33,584)	(71,762)
เพิ่มขึ้นในระหว่างปี	362,074	708,187	6,413	139,080
สำรองค่าใช้จ่ายในการรื้อถอนปลายปี	1,214,628	887,726	163,814	190,985

สำรองค่าใช้จ่ายในการรื้อถอนโดยส่วนใหญ่เป็นประมาณการค่าใช้จ่ายในการรื้อถอนอุปกรณ์โครงข่ายที่ติดตั้งบนพื้นที่เช่า

22. เงินปันผล

เงินปันผล	อนุมัติโดย	เงินปันผลจ่าย	เงินปันผลจ่ายต่อหุ้น
		ล้านบาท	บาท
เงินปันผลประกาศจ่าย จากกำไรสะสม ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560	ที่ประชุมสามัญผู้ถือหุ้น เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2561	568	0.24
เงินปันผลระหว่างกาลประกาศจ่าย จากการ ดำเนินงานของ งวดวันที่ 1 มกราคม 2561 ถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2561	ที่ประชุมคณะกรรมการบริษัท เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2561	2,391	1.01
รวมเงินปันผลสำหรับปี 2561		2,959	

23. ค่าใช้จ่ายตามลักษณะ

รายการค่าใช้จ่ายตามลักษณะประกอบด้วยรายการค่าใช้จ่ายที่สำคัญดังต่อไปนี้

(หน่วย: พันบาท)

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
เงินเดือนและค่าแรงและ ผลประโยชน์อื่นของพนักงาน	4,188,097	4,570,894	4,237,106	4,594,396
ค่าเสื่อมราคา	9,418,310	7,964,622	760,734	964,983
ค่าตัดจำหน่าย	15,686,261	18,582,717	6,095,540	10,753,985
ค่าเช่าจ่ายตามสัญญาเช่าดำเนินงาน	3,380,799	3,036,796	974,762	1,208,320
ซื้อสินค้า	9,982,669	12,123,503	2,567,478	8,480,207
การเปลี่ยนแปลงในสินค้าสำเร็จรูป	99,170	(113,955)	2,222,862	(164,513)
ค่าใช้จ่ายตามสัญญาประกันภัย	7,850,854	-	7,850,854	-

24. ค่าใช้จ่ายทางการเงิน

(หน่วย: พันบาท)

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
ดอกเบี้ยจ่าย	1,236,305	1,419,464	342,249	894,221
ตัดจำหน่ายต้นทุนทางการเงิน รอตัดบัญชี	43,123	49,083	-	-
ค่าใช้จ่ายทางการเงินอื่น	71,814	88,668	-	-
รวมค่าใช้จ่ายทางการเงิน	1,351,242	1,557,215	342,249	894,221

25. ภาษีเงินได้

ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561 และ 2560 สรุปได้ดังนี้

(หน่วย: พันบาท)

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
ภาษีเงินได้ปัจจุบัน:				
ภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับปี	1,565,595	1,708,440	-	-
รายการปรับปรุงค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้นิติบุคคลของปีก่อน	60,884	2,597	-	-
ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี:				
ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีจากการเกิดผลแตกต่างชั่วคราวและการกลับรายการผลแตกต่างชั่วคราว	(3,057,015)	(1,492,929)	(1,286,308)	(771,006)
ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้ที่แสดงอยู่ในงบกำไรขาดทุน	(1,430,536)	218,108	(1,286,308)	(771,006)

จำนวนภาษีเงินได้ที่เกี่ยวข้องกับส่วนประกอบแต่ละส่วนของกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561 และ 2560 สรุปได้ดังนี้

(หน่วย: พันบาท)

	2561	2560
ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีที่เกี่ยวข้องกับกำไรหรือขาดทุนจากการประมาณการตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัย	-	-

รายการกระทบยอดระหว่างกำไรทางบัญชีกับค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้มีดังนี้

(หน่วย: พันบาท)

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
กำไร (ขาดทุน) ทางบัญชีก่อนภาษีเงินได้นิติบุคคล	(5,799,226)	2,333,083	197,134	321,094
อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคล	20%	20%	20%	20%
กำไร (ขาดทุน) ทางบัญชีก่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลคูณอัตราภาษี	(1,159,845)	466,617	39,427	64,219
รายการปรับปรุงค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้นิติบุคคลของปีก่อน	60,884	2,597	-	-
ผลกระทบทางภาษีสำหรับ:				
รายได้ที่ไม่รวมคิดภาษีเงินได้	(75)	(75)	(1,306,002)	(842,607)
ค่าใช้จ่ายต้องห้าม	60,481	112,209	16,938	37,240
รายจ่ายฝ่ายทุนที่มีสิทธิหักได้เพิ่มขึ้น	(369,093)	(418,814)	(40,689)	(42,872)
การปรับลดสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอตัดบัญชี	4,640	1,606	4,640	1,606
ผลกระทบจากการปรับปรุงภาษีเงินได้รอตัดบัญชี	(34,850)	48,703	(622)	11,408
อื่น ๆ	7,322	5,265	-	-
ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้ที่แสดงอยู่ในงบกำไรขาดทุน	(1,430,536)	218,108	(1,286,308)	(771,006)

ส่วนประกอบของสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีประกอบด้วยรายการดังต่อไปนี้

(หน่วย: พันบาท)

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี				
ค่าเพื่อหนีสงสียจะสูญเสียสำหรับลูกหนี้การค้า	318,031	326,644	39,002	47,130
ค่าเพื่อการลดลงของมูลค่าเงินลงทุน/ ผลขาดทุนในบริษัทย่อย	89,704	90,000	89,704	90,000
ค่าเพื่อการลดลงของมูลค่าสินค้าคงเหลือ	8,425	64,616	1,210	63,837
ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	8,954	364,420	7,575	344,432
ค่าตัดจำหน่ายสินทรัพย์ไม่มีตัวตน	24,007	20,221	-	2,174
รายได้จากการจำหน่ายบัตรเติมเงิน	210,695	180,359	1,076	28,110
ค่าเพื่อการด้อยค่าของสินทรัพย์	-	-	-	1,677,587
ค่าใช้จ่ายตามสัญญาประกันอุบัติเหตุ	1,895,792	-	1,895,792	-
ขาดทุนสะสมทางภาษียกไป	3,974,109	2,455,991	3,974,109	2,455,991
อื่น ๆ	118,707	69,848	88,564	75,296
รวม	6,648,424	3,572,099	6,097,032	4,784,557

(หน่วย: พันบาท)

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
หนี้สินภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี				
กำไรที่ยังไม่เกิดขึ้นของตราสาร อนุพันธ์ทางการเงินสำหรับหุ้นกู้	(8,176)	(15,032)	-	-
ใบอนุญาตนให้ประกันธุรกิจบัตร เติมเงิน อิเล็กทรอนิกส์ (ส่วนล้า มูลค่าหุ้นจากการซื้อบริษัทย่อย)	(13,768)	(13,768)	-	-
อื่นๆ	(26,166)	-	(26,166)	-
รวม	(48,110)	(28,800)	(26,166)	-
สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี - สุทธิ	6,600,314	3,543,299	6,070,866	4,784,557

รายละเอียดวันสิ้นสุดระยะเวลาการให้ประโยชน์ของรายการขาดทุนสะสมทางภาษียกไปข้างต้น แสดงได้ดังนี้

(หน่วย: พันบาท)

	งบการเงินรวม/ งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560
31 ธันวาคม 2563	996,556	996,556
31 ธันวาคม 2564	4,614,973	4,618,112
31 ธันวาคม 2565	6,555,113	6,665,286
31 ธันวาคม 2566	7,769,480	-
	19,936,122	12,279,954

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 บริษัทมีรายการผลแตกต่างชั่วคราวที่ใช้หักภาษีที่ยังไม่ได้ใช้จำนวน 1,425 ล้านบาท (2560: 1,425 ล้านบาท) ซึ่งบริษัท ไม่ได้บันทึกการดังกล่าวเป็นสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอตัดบัญชี เนื่องจากบริษัทพิจารณาแล้วเห็นว่าอาจมีความไม่แน่นอนที่จะนำผลแตกต่างชั่วคราวที่ใช้หักภาษีที่ยังไม่ได้ใช้ข้างต้นมาใช้ประโยชน์ในอนาคตได้

26. กำไรต่อหุ้น

กำไร (ขาดทุน) ต่อหุ้นขั้นพื้นฐานคำนวณโดยหารกำไร (ขาดทุน) สำหรับปีที่เป็นของผู้ถือหุ้นของบริษัท (ไม่รวมกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น) ด้วยจำนวนเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของหุ้นสามัญที่ออกอยู่ในระหว่างปี

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
กำไร (ขาดทุน) ส่วนที่เป็นของผู้ถือหุ้นของบริษัท (พันบาท)	(4,368,692)	2,114,975	1,483,442	1,092,100
จำนวนหุ้นสามัญเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (พันหุ้น)	2,367,811	2,367,811	2,367,811	2,367,811
กำไร (ขาดทุน) ต่อหุ้นขั้นพื้นฐาน (บาท/หุ้น)	(1.85)	0.89	0.63	0.46

27. ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย

ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561 และ 2560 ประกอบด้วย

(หน่วย: พันบาท)

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
ค่าเสื่อมราคา				
อาคารและอุปกรณ์	9,418,310	7,964,622	760,734	964,983
ค่าตัดจำหน่าย				
สิทธิการใช้อุปกรณ์รถตัดบัญชี	13,945,356	16,927,493	5,971,683	10,573,091
ต้นทุนการได้รับใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่	1,033,057	897,759	-	-
สินทรัพย์ไม่มีตัวตนอื่นและสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น				
- บันทึกรวมอยู่ในค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร	664,725	708,382	123,857	180,894
- บันทึกรวมอยู่ในค่าใช้จ่ายทางการเงิน	43,123	49,083	-	-
รวมค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	25,104,571	26,547,339	6,856,274	11,718,968

28. กำไรจากการดำเนินงานก่อนหักดอกเบี้ยจ่าย ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้ ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย และรายได้ และรายจ่ายอื่นบางรายการ (EBITDA before other incomes and other expenses)

(หน่วย: พันบาท)

				งบการเงินรวม	
				2561	2560
หมายเหตุ					
กำไร (ขาดทุน) สำหรับปี				(4,368,689)	2,114,975
บวก	:	ค่าใช้จ่ายทางการเงิน	24	1,351,242	1,557,215
	:	ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้	25	(1,430,536)	218,108
	:	ค่าเสื่อมราคา	27	9,418,310	7,964,622
	:	ค่าตัดจำหน่าย	27	15,643,138	18,533,634
EBITDA				20,613,465	30,388,554
บวก	:	ค่าใช้จ่ายตามสัญญาจะจับข้อพิพาท		7,850,854	-
EBITDA ก่อนค่าใช้จ่ายตามสัญญาจะจับข้อพิพาท				28,464,319	30,388,554
บวก (หัก)	:	ดอกเบี้ยรับ		(241,122)	(217,362)
	:	กำไรจากอัตราแลกเปลี่ยน		(6,824)	(50)
	:	ค่าใช้จ่ายอื่นเกี่ยวกับพนักงาน		127,232	97,301
	:	ค่าปรับจากการยกเลิกสัญญา (กลับรายการ)		(2,852)	118,250
	:	เงินปันผลรับจากการลงทุนอื่นๆ		(375)	(375)
	:	ส่วนแบ่งขาดทุนจากเงินลงทุนในบริษัทร่วม		12,148	6,699
	:	กำไรจากการขายเงินลงทุนอื่นๆ		(4,441)	-
	:	ขาดทุนจากการจำหน่าย/ตัดจำหน่ายอุปกรณ์และสินทรัพย์ไม่มีตัวตน		46,804	236,224
	:	ค่าเพื่อการด้อยค่าเงินลงทุนอื่น (กลับรายการ)		250	(29,573)
	:	รายได้จากการปลดปล่อยภาระหนี้สินของบริษัทย่อย		-	(150,000)
	:	รายได้อื่น		(3,650)	(3,720)
กำไรจากการดำเนินงานก่อนหักดอกเบี้ยจ่าย ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้ ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย และรายได้และรายจ่ายอื่นบางรายการ (EBITDA before other incomes and other expenses)				28,391,489	30,445,948

29. เครื่องมือทางการเงิน

29.1 นโยบายการบริหารความเสี่ยง

เครื่องมือทางการเงินที่สำคัญของบริษัทและบริษัทย่อยตามที่นิยามอยู่ในมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 107 “การแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลสำหรับเครื่องมือทางการเงิน” ประกอบด้วย เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด ลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น เจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้อื่น หุ้นกู้และเงินกู้ยืมระยะยาว บริษัท และบริษัทย่อยมีความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับเครื่องมือทางการเงินดังกล่าว และมีนโยบายการบริหารความเสี่ยงดังนี้

29.2 ความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ย

บริษัท และบริษัทย่อยมีความเสี่ยงเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยอันเกี่ยวเนื่องกับเงินฝากธนาคาร หุ้นกู้ เงินกู้ยืมระยะสั้นและเงินกู้ยืมระยะยาว

สินทรัพย์และหนี้สินทางการเงินที่สำคัญ (ซึ่งบางส่วนอยู่ภายใต้ตราสารอนุพันธ์ตามที่กล่าวรายละเอียดไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินรวมข้อ 19) สามารถจัดตามประเภทอัตราดอกเบี้ยได้ดังนี้

(หน่วย: ล้านบาท)

งบการเงินรวม ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561					
รายการ	หมายเหตุ	อัตราดอกเบี้ย	อัตราดอกเบี้ย	ไม่มี	รวม
		ลอยตัว	คงที่	อัตราดอกเบี้ย	
สินทรัพย์ทางการเงิน					
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	5	12,016	2,000	74	14,090
ลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น	6	-	-	7,831	7,831
หนี้สินทางการเงิน					
เจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้อื่น	17	-	-	39,899	39,899
เงินกู้ยืมระยะยาว	18	17,500	-	-	17,500
หุ้นกู้	19	-	29,500	-	29,500

(หน่วย: ล้านบาท)

งบการเงินรวม ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560					
รายการ	หมายเหตุ	อัตราดอกเบี้ย	อัตราดอกเบี้ย	ไม่มี	รวม
		ลอยตัว	คงที่	อัตราดอกเบี้ย	
สินทรัพย์ทางการเงิน					
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	5	17,994	7,923	131	26,048
ลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น	6	-	-	8,590	8,590
หนี้สินทางการเงิน					
เจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้อื่น	17	-	-	29,985	29,985
เงินกู้ยืมระยะสั้นจากบริษัทที่เกี่ยวข้องกัน	7	15	-	-	15
เงินกู้ยืมระยะยาว	18	17,500	-	-	17,500
หุ้นกู้	19	-	31,500	-	31,500

สำหรับสินทรัพย์และหนี้สินทางการเงินซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยคงที่แยกตามวันที่ครบกำหนด (หรือวันที่มีการกำหนดอัตราดอกเบี้ยใหม่หากวันที่มีการกำหนดอัตราดอกเบี้ยใหม่ถึงก่อน) นับจากวันที่ในงบแสดงฐานะการเงินมีดังนี้

(หน่วย: ล้านบาท)

งบการเงินรวม ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561					
รายการ	หมายเหตุ	ภายใน 12 เดือน	มากกว่า 12 เดือน	รวม	อัตราดอกเบี้ย
สินทรัพย์ทางการเงิน					
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด		2,000	-	2,000	0.05% - 1.00%
หนี้สินทางการเงิน					
หุ้นกู้	19	1,500	28,000	29,500	1.98% - 4.04%

(หน่วย: ล้านบาท)

งบการเงินรวม ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560					
รายการ	หมายเหตุ	ภายใน 12 เดือน	มากกว่า 12 เดือน	รวม	อัตราดอกเบี้ย
สินทรัพย์ทางการเงิน					
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด		7,923	-	7,923	0.05% - 1.00%
หนี้สินทางการเงิน					
หุ้นกู้	19	2,000	29,500	31,500	1.98% - 4.04%

29.3 ความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน

บริษัทฯ และบริษัทย่อยมีความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศอันเนื่องมาจากลูกหนี้/เจ้าหนี้การค้าผู้ให้บริการโทรศัพท์ในต่างประเทศและการซื้ออุปกรณ์เป็นเงินตราต่างประเทศ บริษัทฯและบริษัทย่อยได้เข้าทำสัญญาซื้อขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้าเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนดังกล่าว

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 และ 2560 บริษัทฯและบริษัทย่อยมีสินทรัพย์และหนี้สินที่เป็นเงินตราต่างประเทศ ดังต่อไปนี้

	งบการเงินรวม ณ วันที่ 31 ธันวาคม			อัตราแลกเปลี่ยน ณ วันที่ 31 ธันวาคม	
	2561	2560	สกุลเงิน	2561	2560
	(ล้าน)	(ล้าน)		(บาทต่อหน่วยเงินตรา ต่างประเทศ)	
สินทรัพย์					
เงินฝากธนาคาร	12.31	17.05	เหรียญสหรัฐอเมริกา	32.1924	32.4342
ลูกหนี้การค้าบริษัทอื่นๆ	27.51	52.00	เอสดีอาร์	45.0853	46.5108
	1.55	2.86	เหรียญสหรัฐอเมริกา	32.1924	32.4342
	0.13	0.06	ยูโร	36.6577	38.5567
	0.75	0.56	เอสดีอาร์	45.0853	46.5108
ลูกหนี้การค้ากิจการที่เกี่ยวข้องกัน	2.96	2.54	เหรียญสหรัฐอเมริกา	32.1924	32.4342
หนี้สิน					
เจ้าหนี้การค้า	6.82	27.17	เหรียญสหรัฐอเมริกา	32.6148	32.8472
	0.16	0.15	ยูโร	37.4884	39.3938
	5.68	25.30	โครนอร์เวย์	3.7449	4.0023
	0.01	-	เหรียญสิงคโปร์	23.9720	24.7294
	12.31	31.02	เอสดีอาร์	45.0853	46.5108
เจ้าหนี้กิจการที่เกี่ยวข้องกัน	36.04	47.91	โครนอร์เวย์	3.7449	4.0023
	0.53	1.13	เอสดีอาร์	45.0853	46.5108
	0.01	-	เหรียญสิงคโปร์	23.9720	24.7294
	5.19	19.71	เหรียญสหรัฐอเมริกา	32.6148	32.8472
รวมสินทรัพย์ (หนี้สิน) สุทธิ	4.81	(24.43)	เหรียญสหรัฐอเมริกา		
	(0.03)	(0.09)	ยูโร		
	15.42	20.41	เอสดีอาร์		
	(41.72)	(73.21)	โครนอร์เวย์		
	(0.02)	-	เหรียญสิงคโปร์		

29.4 ความเสี่ยงด้านการให้สินเชื่อ

บริษัทฯ และบริษัทย่อยมีความเสี่ยงด้านการให้สินเชื่อที่เกี่ยวข้องกับลูกหนี้การค้า ฝ่ายบริหารควบคุมความเสี่ยงนี้โดยการกำหนดให้มีนโยบายและวิธีการในการควบคุมสินเชื่อที่เหมาะสม นอกจากนี้ การให้สินเชื่อของบริษัทและบริษัทย่อยไม่มีการกระจุกตัวเนื่องจากบริษัทฯ และบริษัทย่อยมีฐานของลูกค้าที่หลากหลายและมีจำนวนมากราย ดังนั้น บริษัทฯ และบริษัทย่อยจึงไม่คาดว่าจะได้รับความเสียหายที่เป็นสาระสำคัญจากการให้สินเชื่อ จำนวนเงินสูงสุดที่บริษัทฯ และบริษัทย่อยอาจต้องสูญเสียจากการให้สินเชื่อ คือ มูลค่าตามบัญชีของลูกหนี้การค้าซึ่งได้หักด้วยสำรองค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญตามที่แสดงในงบแสดงฐานะการเงิน

29.5 มูลค่ายุติธรรมของเครื่องมือทางการเงิน

เนื่องจากสินทรัพย์ทางการเงินจัดอยู่ในประเภทระยะสั้น หนังสือทางการเงินบางส่วนจัดอยู่ในประเภทระยะสั้นและเงินกู้ยืมสกุลเงินบาทที่มีอัตราดอกเบี้ยขึ้นลงตามอัตราตลาด ฝ่ายบริหารของบริษัทฯ จึงประมาณมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินดังกล่าวใกล้เคียงกับมูลค่าตามบัญชีที่แสดงในงบแสดงฐานะการเงิน

มูลค่าตามบัญชีและมูลค่ายุติธรรมของหนี้สินทางการเงินระยะยาวและตราสารอนุพันธ์ทางการเงิน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 และ 2560 มีดังต่อไปนี้

(หน่วย: ล้านบาท)

	งบการเงินรวม ณ วันที่ 31 ธันวาคม			
	2561		2560	
	มูลค่าตามบัญชี	มูลค่ายุติธรรม	มูลค่าตามบัญชี	มูลค่ายุติธรรม
รายการที่มีการป้องกันความเสี่ยง				
หุ้นกู้สกุลเงินบาท	27,000	29,157	29,000	31,489
รายการที่ไม่มีการป้องกันความเสี่ยง				
หุ้นกู้สกุลเงินบาท	2,500	2,682	2,500	2,713
ตราสารอนุพันธ์ทางการเงิน				
สัญญาแลกเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ย	-	262	-	314

บริษัทฯ และบริษัทย่อยมีการประมาณมูลค่ายุติธรรมของเครื่องมือทางการเงินตามหลักเกณฑ์ดังนี้

- มูลค่ายุติธรรมของหุ้นกู้คำนวณโดยใช้การวิเคราะห์กระแสเงินสดคิดลด อัตราคิดลดที่บริษัทฯ และบริษัทย่อยใช้เท่ากับอัตราผลตอบแทนของเครื่องมือทางการเงิน ณ วันสิ้นรอบระยะเวลารายงานที่มีเงื่อนไข ลักษณะ และระยะเวลาที่เหลือยู่เหมือนกับเครื่องมือทางการเงินที่บริษัทฯ และบริษัทย่อยกำลังพิจารณาหามูลค่ายุติธรรม
- มูลค่ายุติธรรมของตราสารอนุพันธ์ทางการเงินคำนวณโดยใช้เทคนิคการคิดลดกระแสเงินสดในอนาคตและแบบจำลองตามทฤษฎีในการประเมินมูลค่า ซึ่งข้อมูลที่ใช้ในการประเมินมูลค่าส่วนใหญ่เป็นข้อมูลที่สามารถสังเกตได้ในตลาดที่เกี่ยวข้อง เช่น เส้นอัตราผลตอบแทนของอัตราดอกเบี้ย เป็นต้น บริษัทฯ และบริษัทย่อยได้คำนึงถึงผลกระทบของความเสี่ยงด้านเครดิตของผู้สัญญาในการประมาณมูลค่ายุติธรรมของตราสารอนุพันธ์

ในระหว่างปีปัจจุบัน ไม่มีการโอนรายการระหว่างลำดับชั้นของมูลค่ายุติธรรม

30. ลำดับชั้นของมูลค่ายุติธรรม

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 บริษัทฯและบริษัทย่อยมีหนี้สินที่เปิดเผยมูลค่ายุติธรรมแยกแสดงตามลำดับชั้นของมูลค่ายุติธรรม ดังนี้

(หน่วย: ล้านบาท)

	งบการเงินรวม ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561			
	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	รวม
หนี้สินที่เปิดเผยมูลค่ายุติธรรม				
หุ้นกู้	-	31,839	-	31,839
สัญญาแลกเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยที่ได้ประโยชน์	-	262	-	262

(หน่วย: ล้านบาท)

	งบการเงินรวม ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560			
	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	รวม
หนี้สินที่เปิดเผยมูลค่ายุติธรรม				
หุ้นกู้	-	34,202	-	34,202
สัญญาแลกเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยที่ได้ประโยชน์	-	314	-	314

31. การบริหารจัดการทุน

วัตถุประสงค์หลักของบริษัทฯและบริษัทย่อยในการบริหารจัดการทุน คือ การจัดให้มีซึ่งโครงสร้างทางการเงินที่เหมาะสมและการดำรงไว้ซึ่งความสามารถในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

บริษัทฯ และบริษัทย่อยบริหารจัดการสถานะของทุนโดยใช้อัตราส่วน Net Interest-Bearing Debt to EBITDA เพื่อให้สอดคล้องกับเงื่อนไขในสัญญาเงินกู้ยืมระยะยาวจากสถาบันการเงิน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 งบการเงินรวมแสดงอัตราส่วนดังกล่าวเป็น 1.16:1 (2560: 0.80:1)

โครงสร้างเงินทุนของกลุ่มบริษัทฯประกอบด้วยหนี้สินที่รวมถึงเงินกู้ยืมระยะยาวและหุ้นกู้ตามที่เปิดเผยในหมายเหตุประกอบงบการเงินรวมข้อ 18 และ 19 เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดตามที่เปิดเผยในหมายเหตุประกอบงบการเงินรวมข้อ 5 และส่วนที่เป็นของผู้ถือหุ้นของบริษัทฯตามที่แสดงในงบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้น

ในระหว่างปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561 และ 2560 บริษัทฯไม่ได้เปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์ นโยบาย หรือกระบวนการในการบริหารจัดการทุน

32. ภาวะผูกพัน

32.1 ภาวะผูกพันเกี่ยวกับสัญญาเช่าดำเนินงาน

บริษัทฯ และบริษัทย่อยได้เข้าทำสัญญาเช่าดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการเช่าอาคารสำนักงาน และการเช่าที่ดินและอาคารสำหรับติดตั้งสถานีรับส่งสัญญาณอายุของสัญญา มีระยะเวลาโดยเฉลี่ยประมาณ 1 ถึง 3 ปี และ 12 ปี

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 และ 2560 บริษัทฯ และบริษัทย่อยมีจำนวนเงินขั้นต่ำที่ต้องจ่ายในอนาคตทั้งสิ้นภายใต้สัญญาเช่าดำเนินงานดังนี้

(หน่วย: ล้านบาท)

	ณ วันที่ 31 ธันวาคม	
	2561	2560
จ่ายชำระ:		
ภายใน 1 ปี	1,566	1,012
มากกว่า 1 ปี แต่ไม่เกิน 5 ปี	1,938	1,757
มากกว่า 5 ปี	22	20

ในระหว่างปี 2561 บริษัทฯ และบริษัทย่อยมีรายจ่ายตามสัญญาเช่าที่รับรู้แล้วในงบกำไรขาดทุนเป็นจำนวนเงิน 3,094 ล้านบาท (2560: 2,751 ล้านบาท)

32.2 การผูกพันเกี่ยวกับรายจ่ายฝ่ายทุน

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 บริษัทฯ และบริษัทย่อยมีการผูกพันรายจ่ายฝ่ายทุนซึ่งส่วนใหญ่เกี่ยวข้องเนื่องกับการสั่งซื้อเครื่องมือและอุปกรณ์ในการให้บริการโทรคมนาคมเป็นจำนวน 3,273 ล้านบาท และ 4 ล้านเหรียญสหรัฐอเมริกา (2560: 2,489 ล้านบาทและ 17 ล้านเหรียญสหรัฐอเมริกา) และเกี่ยวข้องกับการก่อสร้างสถานีฐานและการซื้อโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ในการดำเนินงานของบริษัทฯและบริษัทย่อยจำนวน 93 ล้านบาท 3 ล้านเหรียญสหรัฐอเมริกา และ 0.3 ล้านเหรียญยูโร (2560: 62 ล้านบาท 3 ล้านเหรียญสหรัฐอเมริกา และ 0.4 ล้านเหรียญยูโร)

32.3 เงินฝากธนาคารที่ติดการกำกับ

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 เงินฝากธนาคารของบริษัทย่อยจำนวน 0.1 ล้านบาท (2560: 0.1 ล้านบาท) ได้นำไปวางเป็นหลักประกันเพื่อกำกับวงเงินสินเชื่อที่ได้รับจากธนาคาร

32.4 หนังสือกำกับของธนาคาร

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 บริษัทฯ และบริษัทย่อยมีหนังสือกำกับที่ออกโดยธนาคารในนามบริษัทฯ และบริษัทย่อยเหลืออยู่เป็นจำนวนเงิน 47,440 ล้านบาท (2560: 4,047 ล้านบาท) ซึ่งเกี่ยวข้องเนื่องกับการผูกพันทางปฏิบัติบางประการตามปกติธุรกิจของบริษัทฯ และบริษัทย่อย ซึ่งส่วนใหญ่ออกให้แก่ กสท. เพื่อกำกับประกันการชำระผลประโยชน์ตอบแทนตามสัญญาสัมปทาน ออกให้แก่ กสท. เพื่อกำกับประกันการชำระเงินประมูลคลื่นความถี่ และออกให้แก่ ทีโอที เพื่อกำกับประกันการปฏิบัติตามสัญญาที่กล่าวในหมายเหตุประกอบงบการเงินรวมข้อ 32.6 (ง) (จ) และ (ฉ)

32.5 สัญญาจ้างติดตั้งอุปกรณ์สถานีรับส่งสัญญาณและดำเนินการและบริหารเครือข่ายระบบสื่อสารสัญญาณ

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 บริษัทฯ มีการผูกพันจากการว่าจ้างบริษัท บีบี เทคโนโลยี จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทที่เกี่ยวข้องกัน เป็นผู้ดำเนินการติดตั้งอุปกรณ์สถานีรับส่งสัญญาณและออกแบบและวางแผนเชิงวิศวกรรม ติดตั้ง และบริการซ่อมแซมและบำรุงรักษาเครือข่ายระบบสื่อสารสัญญาณ โดยบริษัทฯ ต้องชำระค่าตอบแทนให้แก่บริษัทดังกล่าวตามอัตราที่ระบุในสัญญา

32.6 การผูกพันเกี่ยวกับสัญญาระยะยาว

- บริษัทฯ และบริษัทย่อยได้ทำสัญญาซื้อขายกับบริษัทแห่งหนึ่งโดยจะได้รับสิทธิในการจัดจำหน่ายสินค้า อุปกรณ์และบริการต่าง ๆ สำหรับโทรศัพท์มือถือและแท็บเล็ต คอมพิวเตอร์ของบริษัทดังกล่าวในประเทศไทย โดยตกลงที่จะปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในสัญญาและมีการผูกพันเกี่ยวข้องเนื่องจากการสั่งซื้อสินค้าขั้นต่ำและรายจ่ายขั้นต่ำในการจัดการขายและการตลาดภายใต้สัญญาซื้อขายดังกล่าว
- บริษัทฯ และบริษัทย่อยได้ทำสัญญาหลัก (Frame contract) เพื่อจัดซื้ออุปกรณ์โครงข่ายรวมถึงบริการต่างๆ สำหรับระบบโครงข่ายวิทยุคมนาคมของบริษัทฯ และบริษัทย่อย โดยราคาสินค้าและค่าบริการเป็นไปตามข้อกำหนดและเงื่อนไขที่ระบุในสัญญา
- บริษัทย่อยได้ทำสัญญา Service and Licensing Agreement กับบริษัทแห่งหนึ่งโดยบริษัทย่อยจะได้รับสิทธิในการให้บริการต่างๆ โดยบริษัทย่อยตกลงที่จะปฏิบัติตามเงื่อนไขและข้อตกลง ต่าง ๆ ที่ระบุในสัญญา ซึ่งรวมถึงการผูกพันเกี่ยวกับการให้บริการขั้นต่ำและรายจ่ายขั้นต่ำในการจัดการขายและการตลาด

- ง. เมื่อวันที่ 23 เมษายน 2561 ที่ประชุมคณะกรรมการบริษัท มีมติอนุมัติให้ บริษัท ดีแทค ไตรเนต จำกัด (“ดีแทค ไตรเนต”) ซึ่งเป็นบริษัทย่อยของบริษัท เข้าทำสัญญาการใช้บริการข้ามเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ภายในประเทศ (Roaming Agreement) กับ บริษัท ทีโอที จำกัด มหาชน (“ทีโอที”) โดยตกลงใช้บริการข้ามเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ภายในประเทศบนเครือข่ายย่าน 2300 MHz (โรมมิ่ง) ของ ทีโอที ซึ่ง ทีโอที ได้รับอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ย่าน 2300 MHz จากคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม แห่งชาติ ซึ่งจะทำให้ ดีแทค ไตรเนต สามารถดำเนินการให้ผู้ใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ใช้บริการข้ามเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ภายในประเทศ (โรมมิ่ง) บนเครือข่ายย่าน 2300 MHz ของ ทีโอที ได้ โดย ดีแทค ไตรเนต ต้องชำระค่าบริการข้ามเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ภายในประเทศ (โรมมิ่ง) ให้แก่ ทีโอที ตามรายละเอียดและเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญาให้บริการข้ามเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ภายในประเทศ ลงวันที่ 23 เมษายน 2561 โดยมีระยะเวลาของสัญญาจนถึงวันที่ 3 สิงหาคม 2568 โดย ดีแทค ไตรเนต ได้วางหนังสือคำประกันที่ออกโดยธนาคารจำนวน 342 ล้านบาท เพื่อค้ำประกันการปฏิบัติตามสัญญาดังกล่าว
- จ. ที่ประชุมคณะกรรมการบริษัท ได้มีมติอนุมัติให้ บริษัท เทเลเอสเสท จำกัด (“เทเลเอสเสท”) ซึ่งเป็นบริษัทย่อยของบริษัท เข้าทำสัญญาเช่าเครื่องและอุปกรณ์โทรคมนาคมกับทีโอทีโดยเทเลเอสเสทตกลงรับจัดหา ติดตั้ง และบำรุงรักษาเครื่องและอุปกรณ์โทรคมนาคม (“อุปกรณ์โทรคมนาคม”) และนำอุปกรณ์โทรคมนาคม ดังกล่าวออกให้เช่าแก่ทีโอที เพื่อให้ ทีโอที สามารถเข้าใช้อุปกรณ์โทรคมนาคมดังกล่าวเพื่อให้บริการโทรคมนาคมบนเครือข่ายย่าน 2300 MHz เทเลเอสเสทจะได้รับค่าเช่าและค่าบริการตามรายละเอียดและเงื่อนไขตามที่กำหนดไว้ในสัญญาเช่าเครื่องและอุปกรณ์โทรคมนาคมลงวันที่ 23 เมษายน 2561 โดยมีระยะเวลาของสัญญาจนถึงวันที่ 3 สิงหาคม 2568 โดย เทเลเอสเสท ได้วางหนังสือคำประกันที่ออกโดยธนาคารจำนวน 112 ล้านบาท เพื่อค้ำประกันการปฏิบัติตามสัญญาดังกล่าว
- ฉ. เมื่อวันที่ 14 กันยายน 2561 ที่ประชุมคณะกรรมการบริษัท ได้มีมติอนุมัติให้บริษัท และ ดีแทค ไตรเนต เข้าทำสัญญาเช่าซื้อพิพาทและให้บริการเกี่ยวกับเสาโทรคมนาคม ภายใต้สัญญาดังกล่าว บริษัท ได้โอนกรรมสิทธิ์ในเสาโทรคมนาคมที่บริษัท ได้จัดหาตามสัญญาให้ดำเนินการให้บริการวิทยุโทรคมนาคมระบบเซลลูลาร์ระหว่าง กสท และบริษัท ซึ่งอยู่ภายใต้ข้อพิพาทเรื่องกรรมสิทธิ์ โดย กสท ตกลงที่จะระงับข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องกับกรรมสิทธิ์ในเสาโทรคมนาคมทั้งหมด และให้ดีแทค ไตรเนต ใช้บริการพื้นที่เสาโทรคมนาคมเหล่านั้นเพื่อใช้ในการดำเนินธุรกิจเป็นระยะเวลาเริ่มต้น 8 ปี โดยดีแทค ไตรเนตได้ชำระค่าตอบแทนให้แก่ กสท ตามรายละเอียดและเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญาดังกล่าว ทั้งนี้ ดีแทค ไตรเนต มีสิทธิขอขยายระยะเวลาอีกคราวละ 3 ปี โดยไม่จำกัดจำนวนครั้ง โดย ดีแทค ไตรเนตจะเป็นผู้ให้บริการให้ใช้พื้นที่และบำรุงรักษาเสาโทรคมนาคม บริษัท และดีแทค ไตรเนต ได้วางหนังสือคำประกันที่ออกโดยธนาคารจำนวน 534 ล้านบาทสำหรับการใช้พื้นที่เสาโทรคมนาคมนี้
- นอกจากนี้ ดีแทค ไตรเนต ได้เข้าใช้อุปกรณ์โทรคมนาคมจาก กสท ภายใต้สัญญาการใช้อุปกรณ์โทรคมนาคม โดยมีระยะเวลาการใช้บริการขั้นต่ำของแต่ละอุปกรณ์แตกต่างกันในช่วง 1 ถึง 3 ปี ขึ้นอยู่กับประเภทและลักษณะการใช้งานของอุปกรณ์ โดยดีแทค ไตรเนตมีสิทธิในการขยายระยะเวลาได้อีกคราวละ 1 ปี โดยบริษัท และ ดีแทค ไตรเนต ได้วางหนังสือคำประกันที่ออกโดยธนาคารรวมทั้งสิ้นเป็นจำนวน 813 ล้านบาท เพื่อค้ำประกันการปฏิบัติตามสัญญาการใช้พื้นที่เสาโทรคมนาคมและสัญญาการใช้อุปกรณ์โทรคมนาคมดังกล่าว

33. คดีฟ้องร้องและข้อพิพาททางการค้าเรื่องค่าเชื่อมโยงเครือข่ายโทรคมนาคมระหว่างบริษัท และบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) (“ทีโอที”)

- 1) ตามที่ทีโอที กสท และบริษัท ได้ทำข้อตกลงเรื่องการเชื่อมโยงเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบจดทะเบียนรายเดือน (Postpaid) เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2537 และโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบจ่ายเงินล่วงหน้า (Prepaid Card) เมื่อวันที่ 2 เมษายน 2544 โดยทีโอทีจะเชื่อมโยงเครือข่ายเลขหมายโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่บริษัท ให้บริการให้สามารถใช้งานได้สมบูรณ์ โดยจะคิดค่าเชื่อมโยงเครือข่าย (Access Charge) ในอัตราหมายเลข 200 บาทต่อเดือน สำหรับการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบจดทะเบียนรายเดือน และในอัตราร้อยละ 18 ของราคาค่าบริการ (รวมภาษีมูลค่าเพิ่มแล้ว) สำหรับการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบจ่ายเงินล่วงหน้า (Prepaid Card)
- เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2549 กทช. (ปัจจุบัน คือ กสทช.) ได้ออกประกาศ กทช. ว่าด้วยการเชื่อมต่อเครือข่ายเพื่อกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับหน้าที่ของผู้รับใบอนุญาตที่มีเครือข่ายโทรคมนาคมที่จะต้องยินยอมให้ผู้รับใบอนุญาตที่มีเครือข่ายโทรคมนาคมรายอื่นเชื่อมต่อเครือข่ายโทรคมนาคมเข้ากับเครือข่ายโทรคมนาคมของตนเมื่อมีการร้องขอ ทั้งนี้ เพื่อให้การสื่อสารข้ามเครือข่ายโทรคมนาคมเป็นไปได้ด้วยดีและให้ผู้ให้บริการเชื่อมต่อเครือข่ายมีสิทธิที่จะเรียกเก็บค่าตอบแทนการเชื่อมต่อเครือข่าย (Interconnection Charge) ในอัตราที่สะท้อนต้นทุน
- เมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2549 บริษัท ได้ทำหนังสือแจ้งทีโอทีเพื่อขอเจรจาเกี่ยวกับสัญญาเชื่อมต่อเครือข่ายโทรคมนาคม (Interconnection Charge) ของบริษัท กับเครือข่ายโทรคมนาคมของทีโอที และเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2549 บริษัท ได้ทำหนังสือแจ้งให้ทีโอทีและ กสท ทราบว่าบริษัทจะเปลี่ยนแปลงอัตราค่าตอบแทนค่าเชื่อมโยงเครือข่ายโทรคมนาคม (Access Charge) ตามข้อตกลงเดิมที่ทำกับทีโอที เนื่องจากบริษัทเห็นว่าข้อตกลงดังกล่าวมีการคิดอัตราและวิธีการจัดเก็บที่มีลักษณะขัดแย้งต่อกฎหมายหลายประการ และบริษัทได้แจ้งให้ทีโอทีและ กสท ทราบว่าบริษัทจะชำระค่าตอบแทนการเชื่อมต่อเครือข่ายโทรคมนาคม (Interconnection Charge) ให้แก่ทีโอทีในอัตราค่าตอบแทนที่สอดคล้องกับกฎหมาย

เมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน 2549 บริษัทได้รับหนังสือแจ้งจากทีโอทีโดยในหนังสือดังกล่าวทีโอทีได้แจ้งว่าบริษัทไม่มีสิทธิเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคมกับทีโอที เนื่องจากบริษัท มิได้เป็นผู้ที่ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมจาก กทช. และมีโครงข่ายโทรคมนาคมเป็นของตนเองและข้อตกลงเดิมมิได้ขัดต่อกฎหมายแต่อย่างใด ดังนั้นการเก็บค่าตอบแทนและวิธีการจัดเก็บค่าตอบแทนการเชื่อมโยงโครงข่ายโทรคมนาคม (Access Charge) ยังคงต้องเป็นไปตามข้อตกลงเดิม และทีโอทีได้แจ้งปฏิเสธการรับชำระค่าตอบแทนการเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคม (Interconnection Charge)

ในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2550 บริษัทได้มีหนังสือแจ้งต่อทีโอทีว่าบริษัทยินดียที่จะชำระค่าเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคมให้แก่ทีโอทีในอัตราตามข้อเสนอการเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคม (“RIO”) ของทีโอทีตามที่ได้รับความเห็นชอบจาก กทช.

- 2) เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2550 กทช.ได้มีคำชี้ขาดข้อพิพาทที่ 1/2550 เรื่องข้อพิพาทการเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคมโดยให้ทีโอทีเจรจาเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคมภายใน 7 วัน และต้องทำสัญญาเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคม (Interconnection Charge) ภายใน 30 วันนับตั้งแต่วันที่เริ่มเจรจากับบริษัท และต่อมาเลขาธิการ กทช. ได้มีคำสั่งให้ทีโอทีปฏิบัติตามคำชี้ขาดของ กทช. ซึ่งทีโอทีได้อุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อ กทช. และเมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2550 กทช.ได้มีคำวินิจฉัยเป็นเอกฉันท์ยืนตามคำสั่งของเลขาธิการ กทช.ให้ทีโอทีปฏิบัติตามคำชี้ขาดของกทช.ดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ทีโอทีได้ยื่นฟ้องต่อศาลปกครองกลางเป็นคดีหมายเลขดำที่ 1523/2550 เพื่อขอให้ศาลเพิกถอนคำชี้ขาดของ กทช.และคำสั่งของเลขาธิการ กทช. ดังกล่าว ต่อมาเมื่อวันที่ 15 กันยายน 2553 ศาลได้มีคำพิพากษายกฟ้อง ทีโอที ซึ่งทีโอทีได้ยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาศาลปกครองกลางต่อศาลปกครองสูงสุดแล้ว ขณะนี้คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองสูงสุด
- 3) เนื่องจากทีโอทียังคงปฏิเสธไม่เข้าทำสัญญาเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคม (Interconnection Charge) กับบริษัท ดังนั้นในวันที่ 8 พฤศจิกายน 2550 บริษัทจึงได้ส่งจดหมายเรื่องการเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคมไปยังทีโอทีเพื่อแจ้งยกเลิกข้อเสนอของบริษัทในเรื่องที่บริษัท ได้แสดงความประสงค์ที่จะชำระค่าเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคม (Interconnection Charge) ในอัตราที่สอดคล้องกับกฎหมายตามที่ทั้งสองฝ่ายจะได้มีการเจรจาก่อนหน้านี้โดยสุจริต และข้อเสนอที่ว่าบริษัทจะนำส่งค่าตอบแทนการเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคม (Interconnection Charge) ให้แก่ทีโอทีในอัตราที่ทีโอทีกำหนดในข้อเสนอการเชื่อมต่อโครงข่ายของทีโอที ซึ่ง กทช.ได้ให้ความเห็นชอบ พร้อมทั้งแจ้งยกเลิกข้อตกลงการเชื่อมโยงโครงข่ายโทรคมนาคมเดิมทั้งสองฉบับ (Access Charge) ดังนั้นบริษัทจึงบันทึกค่าเชื่อมโยงโครงข่ายโทรคมนาคม (Access Charge) ในอัตราค่าเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคม (Interconnection Charge) ในระหว่างวันที่ 18 พฤศจิกายน 2549 ถึงวันที่ 7 พฤศจิกายน 2550 ไว้ในงบการเงินจำนวน 1,973 ล้านบาท และตั้งแต่วันที่ 8 พฤศจิกายน 2550 บริษัทได้หยุดบันทึกค่าเชื่อมโยงโครงข่าย (Access Charge) ในงบการเงิน เพราะเห็นว่าภาระที่จะต้องชำระค่าเชื่อมโยงโครงข่าย (Access Charge) ตามข้อตกลงเดิมดังกล่าวได้สิ้นสุดลงจากการยกเลิกสัญญา
- 4) เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2554 ทีโอทีได้ยื่นคำฟ้องต่อศาลปกครองกลาง (คดีหมายเลขดำที่ 1097/2554) และคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมคำฟ้องเมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2554 เรียกร้องให้ กสท และบริษัทร่วมกันชำระค่าเสียหายจากค่าเชื่อมโยงโครงข่ายโทรคมนาคม (Access Charge) อันได้แก่ (1) ค่าเสียหายจากค่าเชื่อมโยง (Access Charge) ตามข้อตกลง Postpaid และ Prepaid Card โดยคำนวณนับตั้งแต่วันที่ 18 พฤศจิกายน 2549 ถึงวันที่ 9 พฤษภาคม 2554 (วันฟ้อง) พร้อมภาษีมูลค่าเพิ่มและดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 1.25 ต่อเดือน และ (2) ค่าเสียหายจากค่าเชื่อมโยง (Access Charge) ตามข้อตกลง Postpaid และ Prepaid Card ที่มีจำนวนครึ่งหนึ่งของผลประโยชน์ตอบแทนที่ กสท ได้รับจากบริษัทโดยคำนวณนับตั้งแต่วันที่ 16 กันยายน 2549 ถึงวันที่ 9 พฤษภาคม 2554 (วันฟ้อง) พร้อมภาษีมูลค่าเพิ่มและดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี รวมเป็นจำนวนที่ทีโอทีเรียกร้องให้บริษัทรับผิดชอบจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 113,319 ล้านบาท ต่อมาบริษัทได้รับแจ้งเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2557 ว่าทีโอทีได้แก้ไขเพิ่มเติมคำฟ้องเมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2557 โดยแก้ไขเพิ่มเติมจำนวนค่าเสียหายพร้อมภาษีมูลค่าเพิ่มและดอกเบี้ยจากจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 113,319 ล้านบาทเป็นจำนวน 245,638 ล้านบาท (คำนวณถึงวันที่ 10 กรกฎาคม 2557) ส่วนประเด็นอื่น ๆ ในคดีไม่ได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมแต่อย่างใด ขณะนี้คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองกลาง
- 5) แม้ว่า กทช.จะได้อำนาจคำชี้ขาดข้อพิพาทที่ 1/2550 เรื่องข้อพิพาทการเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคมให้ทีโอทีเข้าเจรจาเพื่อทำสัญญาเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคม (Interconnection Charge) กับ บริษัท และเลขาธิการ กทช. ได้ออกมาตรการบังคับทางปกครอง (คำปรับทางปกครองในอัตราวันละ 20,000 บาท จนกว่าจะปฏิบัติตามคำสั่งของเลขาธิการ กทช. ครบถ้วน) บังคับให้ ทีโอที เข้าทำสัญญาเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคมกับบริษัทให้แล้วเสร็จ แต่ทีโอทีก็ยังมิได้เข้าทำสัญญาการเชื่อมต่อโครงข่ายกับบริษัทจนถึงปัจจุบัน โดยทีโอทีได้ฟ้องร้องต่อศาลปกครองกลางเพื่อให้ศาลเพิกถอนคำชี้ขาดของ กทช. และมาตรการบังคับทางปกครองของเลขาธิการ กทช. ดังกล่าว และเมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2555 ศาลปกครองกลางได้มีคำพิพากษา (คดีหมายเลขดำที่ 1033/2553 และคดีหมายเลขแดงที่ 1178/2555) ให้ยกคำฟ้องของทีโอทีโดยเห็นว่าคำสั่งดังกล่าวเป็นคำสั่งที่ขัดด้วยกฎหมาย ทีโอทีไม่เห็นด้วยกับคำพิพากษาศาลปกครองกลางจึงได้ยื่นอุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุด ปัจจุบันคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองสูงสุด

จากความเห็นของที่ปรึกษากฎหมายของบริษัท ผู้บริหารของบริษัทเชื่อว่า บริษัทไม่ภาระที่จะต้องชำระค่าเชื่อมโยงโครงข่ายในอัตราค่าเชื่อมโยงโครงข่าย (Access Charge) ที่ระบุไว้ในข้อตกลงเดิมทั้งสองฉบับ เนื่องจากข้อตกลงดังกล่าวไม่เป็นไปตามกฎหมายในปัจจุบัน (โดยเฉพาะอย่างยิ่งประกาศ กทช. ว่าด้วยการเชื่อมต่อโครงข่าย) และบริษัทได้มีหนังสือบอกเลิกข้อตกลงเดิมแล้ว ดังนั้นผู้บริหารของบริษัทเชื่อว่าผลสรุปข้อพิพาทและกระบวนการยุติธรรมในอนาคต ไม่น่าจะส่งผลกระทบต่ออย่างมีสาระสำคัญต่อฐานะการเงินของบริษัท

ผลกระทบสุทธิภายหลังจากหักส่วนแบ่งรายได้ (ก่อนภาษีเงินได้) จากการที่บริษัทฯ หยุดบันทึกค่าเชื่อมโยงโครงข่ายตามข้อตกลงเดิม (Access Charge) ตั้งแต่วันที่ 18 พฤศจิกายน 2549 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2561 ทำให้บริษัทฯ มีค่าใช้จ่ายลดลงประมาณ 69,113 ล้านบาท

ถึงแม้ว่าบริษัทฯ จะหยุดบันทึกค่าเชื่อมโยงโครงข่ายโทรคมนาคม (Access Charge) ตั้งแต่วันที่ 8 พฤศจิกายน 2550 แล้วก็ตาม บริษัทฯ ได้บันทึกสำรองค่าใช้จ่ายที่อาจจะเกิดขึ้นจากผลสรุปของข้อพิพาทหรือกระบวนการพิจารณาตัดสินกล่าวข้างต้นไว้ในบัญชีจำนวนหนึ่งตามที่เห็นว่าเหมาะสม

34. ข้อพิพาททางการค้าที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ตอบแทนตามสัญญาให้ดำเนินการให้บริการวิทยุคมนาคมระบบเซลลูลาร์ (สัญญาสัมปทาน) และคดีฟ้องร้องอื่นๆ ระหว่างกสท โทรคมนาคม บริษัทฯ และดีแทค ไตรเน็ต ที่สิ้นสุดลงตามคำสั่งศาลและอนุญาโตตุลาการและที่อยู่ภายใต้สัญญาระงับข้อพิพาท

34.1 ข้อพิพาททางการค้าที่สิ้นสุดแล้วตามคำสั่งศาลและอนุญาโตตุลาการซึ่งเป็นไปตามสัญญาระงับข้อพิพาท

ข้อพิพาทระหว่างบริษัทฯ และ กสท เกี่ยวกับการส่งมอบเสาอากาศและอุปกรณ์เสาอากาศ (Towers) ที่ติดตั้งและเปิดให้บริการแล้วให้แก่ กสท ตามสัญญาสัมปทาน เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2551 กสท ได้เสนอข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการเรียกร้องให้บริษัทฯ ส่งมอบและโอนกรรมสิทธิ์เสาอากาศและอุปกรณ์เสาอากาศที่ติดตั้งและเปิดให้บริการแล้วจำนวน 121 ต้นให้แก่ กสท ในปี 2552 กสท ได้เพิ่มจำนวนเสาอากาศและอุปกรณ์เสาอากาศที่เรียกร้องให้บริษัทฯ ส่งมอบจากจำนวน 121 ต้น เป็นจำนวน 3,873 ต้น และในปี 2555 กสท ได้เพิ่มจำนวนเสาอากาศและอุปกรณ์เสาอากาศจากจำนวน 3,873 ต้น เป็นจำนวน 4,968 ต้น หากไม่สามารถส่งมอบและโอนกรรมสิทธิ์ได้ให้บริษัทฯ ชำระค่าเสียหายแทนเป็นเงินรวมเป็นมูลค่าความเสียหายทั้งสิ้น 2,392 ล้านบาท ซึ่งต่อมาเมื่อวันที่ 1 กันยายน 2558 บริษัทฯ ได้รับแจ้งว่า กสท ได้แก้ไขเพิ่มเติมคำเสนอข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการโดยเรียกร้องให้บริษัทฯ ส่งมอบและโอนกรรมสิทธิ์เสาอากาศและอุปกรณ์เสาอากาศอีกจำนวน 48 ต้น หากไม่สามารถส่งมอบได้ให้บริษัทฯ ชำระค่าเสียหายแทนเป็นเงินอีกจำนวน 20 ล้านบาท

นอกจากนี้ เมื่อวันที่ 3 มกราคม 2556 กสท ได้ยื่นคำฟ้องต่อศาลปกครองกลาง เรียกร้องให้บริษัทฯ ส่งมอบและโอนกรรมสิทธิ์เสาโครงเหล็กเพิ่มเติมอีก 696 ต้น หรือรวมเป็นมูลค่าความเสียหายตามฟ้องจำนวนทั้งสิ้น 351 ล้านบาท (รวมดอกเบี้ย)

ตามที่กล่าวในหมายเหตุประกอบงบการเงินรวมข้อ 32.6 (จ) บริษัทฯ และดีแทค ไตรเน็ต ได้ลงนามในสัญญาระงับข้อพิพาทและให้บริการเกี่ยวกับเสาโทรคมนาคมกับ กสท เมื่อวันที่ 14 กันยายน 2561 โดย กสท ตกลงที่จะระงับข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องกับกรรมสิทธิ์ในเสาโทรคมนาคมทั้งหมด และให้ดีแทค ไตรเน็ต ใช้บริการพื้นที่เสาโทรคมนาคมเหล่านั้นเพื่อใช้ในการดำเนินธุรกิจ บริษัทฯ และ กสท ได้ร่วมกันยื่นคำร้องขอเพิกถอนข้อเรียกร้องต่อคณะอนุญาโตตุลาการ ตลอดจนคำร้องขอถอนอุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุด ซึ่งคณะอนุญาโตตุลาการมีคำสั่งในวันที่ 9 ตุลาคม 2561 ให้ยุติกระบวนการพิจารณาชั้นอนุญาโตตุลาการและจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ และศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งในวันที่ 6 ธันวาคม 2561 อนุญาตให้บริษัทฯ ถอนอุทธรณ์คำพิพากษาและจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ คดีและข้อพิพาทดังกล่าวจึงเป็นอันถึงที่สุด

34.2 ข้อพิพาททางการค้า คดีฟ้องร้องและเรื่องที่เกี่ยวข้องที่อยู่ระหว่างการดำเนินการระงับข้อพิพาทภายใต้สัญญาระงับข้อพิพาทระหว่าง กสท บริษัทฯ และดีแทค ไตรเน็ต ลงวันที่ 10 มกราคม 2562

เมื่อวันที่ 10 มกราคม 2562 ที่ประชุมคณะกรรมการบริษัทฯ ได้มีมติอนุมัติให้บริษัทฯ และ ดีแทค ไตรเน็ต เข้าทำสัญญาระงับข้อพิพาทกับ กสท เพื่อระงับข้อพิพาทต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายใต้การดำเนินการให้บริการภายใต้สัญญาสัมปทานที่บริษัทฯ และดีแทค ไตรเน็ต มีกับ กสท ทั้งนี้ บริษัทฯ ดีแทค ไตรเน็ต และ กสท ได้เข้าลงนามในสัญญาระงับข้อพิพาทแล้วเมื่อวันที่ 10 มกราคม 2562 สัญญาดังกล่าวมีผลผูกพันต่อคู่สัญญาตามข้อกำหนดและเงื่อนไขที่ระบุไว้และจะมีผลเป็นการระงับข้อพิพาทต่อไปก็ต่อเมื่อบริษัทฯ ได้รับการอนุมัติจากที่ประชุมผู้ถือหุ้นของบริษัทฯ แล้ว

สัญญาระงับข้อพิพาทกับ กสท ตามที่กล่าวนั้นมีผลเป็นการยุติข้อพิพาทที่มีอยู่ระหว่างบริษัทฯ และ กสท เป็นส่วนใหญ่ซึ่งรวมถึงข้อพิพาทที่เป็นคดีความแล้ว และข้อพิพาทหรือข้อเรียกร้องที่ กสท อาจเรียกร้องต่อบริษัทฯ ในอนาคตภายใต้สัญญาสัมปทาน ทั้งนี้ เว้นแต่ข้อพิพาทระหว่างบริษัทฯ และ กสท ที่เกี่ยวกับการชำระผลประโยชน์ตอบแทนเพิ่มเติม (ภาษีสรรพสามิต) ตามสัญญาสัมปทาน และข้อพิพาทระหว่างบริษัทฯ และ กสท ที่เกี่ยวกับการคิดผลประโยชน์ตอบแทนเพิ่มเติมจากรายได้ค่าเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคมที่บริษัทฯ ได้รับจากผู้ประกอบการโทรคมนาคมบางรายที่เข้ามาใช้โครงข่ายโทรคมนาคมของบริษัทฯ หลังประกาศ ททช. ว่าด้วยการเชื่อมต่อโครงข่ายมีผลใช้บังคับตามที่กล่าวในหมายเหตุประกอบงบการเงินรวมข้อ 35 (ก) และ 35 (ข) นั้นจะไม่ได้ถูกระงับไปโดยผลของสัญญาระงับข้อพิพาทฉบับนี้

ภายใต้สัญญาระงับข้อพิพาทดังกล่าว บริษัทฯ ตกลงชำระค่าตอบแทนเพื่อการระงับข้อพิพาทเป็นเงินจำนวนทั้งสิ้น 9,510 ล้านบาท (ไม่รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม) โดยบริษัทฯ จะชำระค่าตอบแทนส่วนแรกจำนวน 6,840 ล้านบาท (ไม่รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม) ให้แก่ กสท ในวันระงับข้อพิพาทและส่วนที่เหลือบริษัทฯ จะชำระเมื่อกระบวนการถอนข้อพิพาทและ/หรือคดีฟ้องร้องที่ค้างอยู่ในศาลเสร็จสิ้นลงแล้วตามเงื่อนไขในสัญญาระงับข้อพิพาท ทั้งนี้ บริษัทฯ ได้บันทึกค่าตอบแทนเพื่อการระงับข้อพิพาท

ดังกล่าวนี้แล้วทั้งจำนวนสุทธิจากจำนวนสำรองที่เคยตั้งไว้แล้วโดยแสดงเป็นส่วนหนึ่งของค่าใช้จ่ายในการบริหารในงบกำไรขาดทุน

รายละเอียดข้อพิพาททางการค้า คดีฟ้องร้องและเรื่องที่เกี่ยวข้องที่อยู่ระหว่างการดำเนินการระงับข้อพิพาทภายใต้สัญญาระงับข้อพิพาท มีดังต่อไปนี้

- (ก) ข้อพิพาทระหว่างบริษัท และ กสท เกี่ยวกับการคิดผลประโยชน์ตอบแทนเพิ่มเติมจากรายได้ค่าบริการที่ได้รับจากบริษัท ดิจิตอล โฟน จำกัด (“DPC”) จากการที่บริษัท ได้ให้ DPC ใช้บริการข้ามโครงข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ภายในประเทศ

ในปี 2545 กสท ได้แจ้งให้บริษัททราบว่า กสท จะเรียกเก็บผลประโยชน์ตอบแทนเพิ่มเติมจากรายได้ค่าบริการที่บริษัทได้รับจาก DPC จากการที่บริษัท ได้ให้ DPC ใช้บริการข้ามโครงข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ภายในประเทศ และได้ทำหนังสือลงวันที่ 25 สิงหาคม 2546 แจ้งให้บริษัทชำระผลประโยชน์ตอบแทนเพิ่มเติมจากรายได้ค่าบริการข้ามโครงข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ภายในประเทศดังกล่าวให้แก่ กสท เป็นจำนวน 477 ล้านบาท

ต่อมาเมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2547 กสท ได้ยื่นข้อพิพาทต่อสถาบันอนุญาโตตุลาการ โดยเรียกให้บริษัทชำระเงินพร้อมเบี้ยปรับสำหรับผลประโยชน์ตอบแทนเพิ่มเติมจากรายได้ค่าบริการข้ามโครงข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ภายในประเทศจำนวนถึงวันที่ยื่นข้อพิพาทรวมทั้งสิ้น 692 ล้านบาท และได้เรียกให้บริษัทชำระเงินค่าปรับจนกว่าจะได้รับผลประโยชน์ตอบแทนครบถ้วน

เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2558 บริษัทได้รับคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการแจ้งว่าคณะอนุญาโตตุลาการชี้ขาดให้ยกคำเสนอข้อพิพาทของ กสท ต่อมา บริษัท ได้รับแจ้งเมื่อวันที่ 18 มกราคม 2559 ว่า กสท ได้ฟ้องร้องเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่อศาลปกครองกลาง ซึ่งต่อมาศาลปกครองกลางมีคำสั่งไม่รับคำร้องของ กสท ไว้พิจารณาและให้จำหน่ายคดีออกจากสารบบความ เนื่องจากการยื่นคำร้องเมื่อล่วงพ้นในระยะเวลาการฟ้องคดี บริษัทได้รับอนุญาตจากศาลปกครองสูงสุดให้คัดสำเนาคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดเมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน 2560 ซึ่งปรากฏว่าศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งยืนตามคำสั่งของศาลปกครองกลางที่ไม่รับคำร้องขอให้ศาลเพิกถอนคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการไว้พิจารณา

ในระหว่างปีปัจจุบัน บริษัทได้รับหนังสือโดยตรงจากศาลปกครองกลางเพิ่มเติมว่าคดีนี้ถึงที่สุดแล้ว ตลอดจนฝ่ายบริหารได้พิจารณาคำเห็นจากที่ปรึกษากฎหมายของบริษัทว่า บริษัทไม่มีการผูกพันอื่นใดในผลประโยชน์ตอบแทนจากรายได้ที่ กสท เรียกร้องในเรื่องดังกล่าวข้างต้น

- (ข) ข้อพิพาทระหว่างบริษัท และ กสท เกี่ยวกับการวิธีการคำนวณผลประโยชน์ตอบแทนให้แก่ กสท อันเกิดจากส่วนลดค่าเชื่อมโยงโครงข่าย

เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2548 และวันที่ 19 กรกฎาคม 2548 กสท ได้ทำหนังสือแจ้งให้บริษัททราบว่า วิธีการคำนวณผลประโยชน์ตอบแทนของบริษัท นับตั้งแต่วันที่บริษัทได้รับอนุมัติส่วนลดค่าเชื่อมโยงโครงข่ายจากที่ไต่ทอนไม่ถูกต้อง ซึ่งส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ตอบแทนที่บริษัทต้องนำส่งให้แก่ กสท ต่ำไปเป็นจำนวน 448 ล้านบาท (คำนวณตั้งแต่วันที่ 16 กันยายน 2539 ถึงวันที่ 15 กันยายน 2547) ในปี 2550 กสท จึงได้ยื่นข้อพิพาทต่อสถาบันอนุญาโตตุลาการ เรียกชำระเงินผลประโยชน์ตอบแทน พร้อมเบี้ยปรับรวมเป็นเงิน 749 ล้านบาทจากบริษัท และในปี 2554 กสท ได้ยื่นข้อพิพาทเพื่อเรียกให้บริษัทชำระผลประโยชน์ตอบแทนเพิ่มเติมสำหรับปีสัมปทานที่ 16 ในเรื่องเดียวกันนี้ก็เป็นจำนวน 16 ล้านบาท พร้อมทั้งเบี้ยปรับ

- (ค) ข้อพิพาทระหว่างบริษัท และ กสท เกี่ยวกับการคิดผลประโยชน์ตอบแทนเพิ่มเติมจากรายได้ค่าเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคมที่บริษัท ได้รับจากผู้ประกอบกิจการโทรคมนาคมบางรายที่เข้ามาใช้โครงข่ายโทรคมนาคมของบริษัท ก่อนประกาศ ททข. ว่าด้วยการเชื่อมต่อโครงข่ายมีผลใช้บังคับ

ในปี 2549 กสท ได้ยื่นข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการเกี่ยวกับการเรียกเก็บผลประโยชน์ตอบแทนเพิ่มเติมสำหรับปีสัมปทานที่ 11 ถึงปีสัมปทานที่ 14 จากรายได้ค่าเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคมที่บริษัทได้รับจากผู้ประกอบกิจการโทรคมนาคมบางรายที่เข้ามาใช้โครงข่ายโทรคมนาคมของบริษัทก่อนประกาศ ททข. ว่าด้วยการเชื่อมต่อโครงข่ายมีผลใช้บังคับเป็นจำนวน 14 ล้านบาท

ในปี 2553 กสท ได้ยื่นข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการเพื่อเรียกให้บริษัทชำระผลประโยชน์ตอบแทนเพิ่มเติมสำหรับปีสัมปทานที่ 15 ในเรื่องเดียวกันนี้อีกเป็นจำนวน 4 ล้านบาท ระหว่างปี 2554-2558 กสท ได้เรียกให้บริษัทชำระผลประโยชน์ตอบแทนเพิ่มเติมในลักษณะเดียวกันสำหรับปีสัมปทานที่ 16-20 รวมเป็นเงินจำนวนกว่า 5 ล้านบาทพร้อมเบี้ยปรับ

- (ง) ข้อพิพาทระหว่างบริษัท และ กสท เกี่ยวกับผลประโยชน์ตอบแทนเพิ่มเติมอันเกิดจากการหักค่าใช้จ่ายจากการให้บริการเสริม (Content) ของผู้ให้บริการเสริม (Content Providers) ออกจากรายได้

ในปี 2550 กสท ได้ยื่นคำเสนอข้อพิพาทต่อสถาบันอนุญาโตตุลาการเรียกร้องให้บริษัทชำระเงินผลประโยชน์ตอบแทนเพิ่มเติมจำนวนประมาณ 24 ล้านบาท ซึ่งรวมภาษีมูลค่าเพิ่มแต่ยังไม่รวมดอกเบี้ยผิดนัด โดยอ้างว่าบริษัทได้ชำระผลประโยชน์ตอบแทนในปีสัมปทานที่ 13 และ 14 (ระหว่าง 16 กันยายน 2546 - 15 กันยายน 2548) ไม่ครบถ้วน เนื่องจากบริษัทได้หักค่าใช้จ่ายจากการให้บริการเสริมของผู้ให้บริการเสริม (Content Providers) ออกจากรายได้ก่อนการคำนวณผลประโยชน์ตอบแทน โดยไม่ได้รับอนุมัติจาก กสท ซึ่งต่อมา เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2555 คณะอนุญาโตตุลาการเสียงข้างมาก ได้มีคำชี้ขาดให้บริษัทชำระเงินจำนวนประมาณ 24 ล้านบาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี จากต้นเงินดังกล่าวนับถัดจากวันยื่นเสนอข้อพิพาท (28 ธันวาคม 2550) จนกว่าจะชำระเสร็จสิ้น โดยบริษัทได้ยื่นคำร้องต่อศาลปกครองกลางเพื่อขอให้ศาลเพิกถอนคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการ อย่างไรก็ตามเมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2558 ศาลปกครองกลางได้มีคำพิพากษายกคำร้องของบริษัท ซึ่งภายหลังต่อมาบริษัท ได้อุทธรณ์คำพิพากษาศาลปกครองกลางต่อศาลปกครองสูงสุด และวันที่ 7 มิถุนายน 2560 ศาลปกครองสูงสุดได้มีคำสั่งยกอุทธรณ์ของบริษัท ซึ่งมีผลทำให้คดีดังกล่าวถึงที่สุด

ในปี 2553 ถึงปี 2556 กสท ได้ยื่นคำเสนอข้อพิพาทต่อสถาบันอนุญาโตตุลาการเรียกร้องให้ บริษัทชำระผลประโยชน์ตอบแทนเพิ่มเติมสำหรับปีสัมปทานที่ 15 ถึงปีสัมปทานที่ 18 อีกรวมเป็นจำนวน 338 ล้านบาทซึ่งรวมภาษีมูลค่าเพิ่ม พร้อมทั้งเบี้ยปรับ ต่อมาในปี 2558 กสท ได้ยื่นคำเสนอข้อพิพาทต่อสถาบันอนุญาโตตุลาการเรียกร้องให้บริษัทชำระผลประโยชน์ตอบแทนเพิ่มเติมสำหรับปีสัมปทานที่ 19 และปีสัมปทานที่ 20 เป็นจำนวน 153 ล้านบาทซึ่งรวมภาษีมูลค่าเพิ่ม รวมทั้งสิ้น กสท เรียกร้องให้บริษัท ชำระผลประโยชน์ตอบแทนเพิ่มเติมสำหรับปีสัมปทานที่ 15 ถึงปีสัมปทานที่ 20 เป็นจำนวนเงิน 491 ล้านบาท ซึ่งรวมภาษีมูลค่าเพิ่มและดอกเบี้ยผิดนัดคำนวณจนถึงวันยื่นคำเสนอข้อพิพาทแล้ว

- (จ) ข้อพิพาทระหว่างบริษัทและ กสท เกี่ยวกับผลประโยชน์ตอบแทนเพิ่มเติมสำหรับรายได้บริการบัตรเติมเงิน (Prepaid Service Revenue) ระบบบริการใจดีให้ยืม

ในปี 2553 กสท ได้ยื่นคำเสนอข้อพิพาทต่อสถาบันอนุญาโตตุลาการเรียกร้องให้บริษัทชำระเงินผลประโยชน์ตอบแทนเพิ่มเติมสำหรับปีสัมปทานที่ 15 จำนวนประมาณ 23 ล้านบาทซึ่งรวมภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยอ้างว่าบริษัทนำรายได้จากบริการบัตรเติมเงิน (Prepaid Service Revenue) ระบบใจดีให้ยืมมาคำนวณผลประโยชน์จากบริการดังกล่าวไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่ กสท และบริษัทได้ยอมรับและถือปฏิบัติกันมาตั้งแต่เริ่มสัญญาสัมปทาน

ในปี 2554 ถึงปี 2556 กสท ได้ยื่นคำเสนอข้อพิพาทต่อสถาบันอนุญาโตตุลาการเรียกร้องให้บริษัทชำระเงินผลประโยชน์ตอบแทนเพิ่มเติมของปีสัมปทานที่ 16 ถึงปีสัมปทานที่ 18 อีกประมาณ 295 ล้านบาท ต่อมา ในปี 2558 กสท ได้ยื่นคำเสนอข้อพิพาทต่อสถาบันอนุญาโตตุลาการเรียกร้องให้บริษัทชำระผลประโยชน์ตอบแทนเพิ่มเติมสำหรับปีสัมปทานที่ 19 และปีสัมปทานที่ 20 เป็นจำนวน 58 ล้านบาท รวมทั้งสิ้น กสท เรียกร้องให้บริษัทชำระผลประโยชน์ตอบแทนเพิ่มเติมสำหรับปีสัมปทานที่ 16 ถึงปีสัมปทานที่ 20 เป็นจำนวนเงิน 353 ล้านบาทซึ่งรวมภาษีมูลค่าเพิ่มและดอกเบี้ยผิดนัดคำนวณจนถึงวันยื่นคำเสนอข้อพิพาทแล้ว

- (จ) ข้อพิพาทระหว่างบริษัทและ กสท เกี่ยวกับผลประโยชน์ตอบแทนเพิ่มเติมสำหรับค่าบริการที่ถูกค่าปลอมแปลงเอกสารจดทะเบียน (สำหรับการโทรศัพท์ภายในประเทศ) ซึ่งไม่สามารถเรียกเก็บเงินได้

ในปี 2549 ถึงปี 2558 กสท ได้ยื่นข้อพิพาทต่อสถาบันอนุญาโตตุลาการเรียกร้องให้บริษัทชำระเงินผลประโยชน์ตอบแทนเพิ่มเติมจำนวนรวมกันประมาณ 52 ล้านบาทซึ่งรวมภาษีมูลค่าเพิ่มพร้อมเบี้ยปรับ โดยอ้างว่าบริษัท ได้ชำระผลประโยชน์ตอบแทนในปีสัมปทานที่ 11 ถึง ปีสัมปทานที่ 20 ไม่ครบถ้วนเนื่องจากบริษัท ได้หักหนี้เสียกรณีถูกค่าปลอมแปลงเอกสารจดทะเบียนออกจากรายได้ก่อนการคำนวณผลประโยชน์ตอบแทนให้แก่ กสท

- (ข) ข้อพิพาทอื่นเกี่ยวกับผลประโยชน์ตอบแทนตามสัญญาสัมปทาน

นอกเหนือจากข้อพิพาทตามที่กล่าวข้างต้น ในระหว่างปี 2552 - 2556 กสท ยังได้ยื่นข้อเรียกร้องอีกหลายคดีต่อสถาบันอนุญาโตตุลาการและศาลเพื่อเรียกร้องให้บริษัทชำระผลประโยชน์ตามสัญญาสัมปทานเป็นจำนวนเงินรวมทั้งสิ้น 263 ล้านบาทพร้อมเบี้ยปรับ

- (ข) หนังสือจาก กสท ให้ปฏิบัติตามข้อ 14.8 ข้อ 2.1 และข้อสัญญาอื่นๆ ของสัญญาสัมปทาน

เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2556 บริษัท ได้รับหนังสือจาก กสท แจ้งว่าบริษัทไม่ปฏิบัติตามข้อสัญญาที่เกี่ยวกับข้อห้ามการแข่งขันตามข้อ 14.8 ของสัญญาสัมปทาน (หนังสือ 14.8) และได้แจ้งให้บริษัทดำเนินการแก้ไข และต่อมา กสท ได้ส่งหนังสือเป็นรายเดือนขอให้บริษัทระงับการที่ผู้ใช้บริการของบริษัท โอนย้ายไปยัง ดีแทค ไตรเน็ต และเรียกร้องค่าเสียหายโดยหากนับค่าเสียหายระหว่างเดือนกันยายน 2556 ถึงเดือนพฤษภาคม 2558 เท่ากับ 16,468 ล้านบาท รวมทั้งได้กล่าวอ้างในหนังสือฉบับลงวันที่ 10 มกราคม 2557 ว่าบริษัทปฏิบัติผิดสัญญาสัมปทานในข้อ 14.8 และ ข้อ 2.1 เกี่ยวกับเครื่องและอุปกรณ์ตามสัญญาให้ดำเนินการ และยังได้อ้างอีกว่า บริษัทชำระผลประโยชน์ตอบแทนไม่ครบถ้วน อีกทั้งอ้างว่าบริษัท ผิดสัญญาสัมปทานในข้ออื่นๆ โดยหากบริษัท ไม่แก้ไขให้ถูกต้องภายใน 90 วัน นับแต่ได้รับหนังสือลงวันที่ 10 มกราคม 2557 กสท จะใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาต่อไป และขอสงวนสิทธิเรียกค่าเสียหายด้วย

ต่อมา กสท ส่งหนังสือลงวันที่ 25 กรกฎาคม 2557 วันที่ 9 กันยายน 2557 และวันที่ 23 กันยายน 2557 แจ้งว่าบริษัท ไม่ปฏิบัติตามข้อสัญญาที่เกี่ยวกับข้อห้ามการแข่งขันตามข้อ 14.8 และข้อสัญญาอื่นๆ ของสัญญาสัมปทาน รวมทั้งสร้างความเสียหายให้แก่ กสท ด้วยการให้การสนับสนุนทางการเงินแก่ ดีแทค ไตรเน็ต เข้าถือหุ้นใน ดีแทค ไตรเน็ต และโอนย้ายผู้ใช้บริการของบริษัท ไปยัง ดีแทค ไตรเน็ต กสท แจ้งอีกว่าจะนำกรณีดังกล่าวเสนอเป็นข้อพิพาทเข้าสู่กระบวนการอนุญาโตตุลาการ อย่างไรก็ตาม บริษัท ได้ยื่นยันกลับไปยัง กสท ตามหนังสือลงวันที่ 11 เมษายน 2557 วันที่ 21 สิงหาคม 2557 และวันที่ 3 ตุลาคม 2557 ว่าบริษัทไม่ได้ผิดสัญญาให้ดำเนินการ และ กสท ไม่มีสิทธิบอกเลิกสัญญาแต่อย่างใด โดยในการดำเนินการทุกขั้นตอน บริษัทได้ปฏิบัติตามสัญญาสัมปทานและบทบัญญัติของกฎหมายทั้งสิ้น ข้อกล่าวอ้างของ กสท ที่ว่าบริษัททำผิดสัญญาสัมปทานข้ออื่น ๆ นั้น ส่วนใหญ่เป็นข้อพิพาทที่ยังไม่เป็นที่ยุติและยังคงอยู่ในขั้นตอนกระบวนการอนุญาโตตุลาการ และกระบวนการพิจารณาของศาลปกครองที่ กสท ควรรอผลคดีให้ถึงที่สุดก่อน บริษัท ขอสงวนสิทธิต่าง ๆ ที่บริษัท พึ่งมีตามสัญญาสัมปทานและตามกฎหมายทุกประการ โดยไม่ว่าหนังสือดังกล่าวเป็นการละสิทธิหรือการละเงื่อนไขเวลาใดๆ ที่บริษัท พึ่งมีตามสัญญาสัมปทานหรือตามกฎหมายทั้งสิ้น

เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2561 บริษัท ได้รับคำเสนอข้อพิพาทที่ กสท ยื่นต่อคณะอนุญาโตตุลาการ โดยอ้างว่าบริษัท ได้ทำผิดสัญญาสัมปทานข้อ 14.8 ด้วยการเข้าถือหุ้นใน ดีแทค ไตรเน็ต จำนวนร้อยละ 99.99 และมีการโอนย้ายผู้ใช้บริการโดยฝ่าฝืนประกาศ กสทข. เรื่องหลักเกณฑ์บริการคงสิทธิเลขหมายโทรศัพท์เคลื่อนที่และเงื่อนไขแนวทางปฏิบัติการโอนย้ายผู้ใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ อันเป็นเหตุให้ กสท ได้รับความเสียหายได้รับผลประโยชน์ตอบแทนน้อยลง กสท จึงขอให้บริษัท ชำระค่าเสียหายจากการที่บริษัท โอนย้ายผู้ใช้บริการจากบริษัทไปยัง ดีแทค ไตรเน็ต ของเดือนกันยายน 2556 ถึงเดือนพฤษภาคม 2558 เป็นจำนวน 3,506 ล้านบาท พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ 7.5 ต่อปีนับตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2558 เป็นต้นไป ปัจจุบันคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะอนุญาโตตุลาการ

- (ณ) คดีฟ้องร้องระหว่าง ดีแทค ไตรเน็ต และ กสท เกี่ยวกับเครื่องและอุปกรณ์โทรคมนาคมตามสัญญาสัมปทาน

เมื่อวันที่ 11 มิถุนายน 2557 ดีแทค ไตรเน็ต ได้รับคำฟ้องที่ กสท ได้ยื่นฟ้องต่อศาลปกครองกลางโดยอ้างว่า ดีแทค ไตรเน็ต ได้ทำละเมิดต่อ กสท ด้วยการนำเครื่องและอุปกรณ์โทรคมนาคมสำหรับคลื่นความถี่ย่าน 2.1 GHz ของ ดีแทค ไตรเน็ต ไปเชื่อมต่อกับเครื่องและอุปกรณ์โทรคมนาคมที่มีไว้ใช้สำหรับให้บริการวิทยุคมนาคมระบบเซลลูลาร์ตามสัญญาให้ดำเนินการ ของบริษัท กสท จึงเรียกร้องให้ ดีแทค ไตรเน็ต รื้อถอนเครื่องและอุปกรณ์ออกไปและห้ามมิให้ติดตั้งหรือเชื่อมต่อเครื่องและอุปกรณ์ของ ดีแทค ไตรเน็ต กับเครื่องและอุปกรณ์ตามสัญญาให้ดำเนินการ ของบริษัท รวมทั้ง เรียกร้องให้ ดีแทค ไตรเน็ต ชดใช้ค่าเสียหายแก่ กสท เป็นเงินเดือนละ 42 ล้านบาท (ซึ่งภายหลังแก้ไขเพิ่มเติมคำฟ้องเป็นเดือนละ 44 ล้านบาท) นับตั้งแต่วันยื่นฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะดำเนินการรื้อถอนอุปกรณ์โทรคมนาคมของ ดีแทค ไตรเน็ต ออกจากเครื่องและอุปกรณ์ตามสัญญาให้ดำเนินการของบริษัท

นอกจากนี้ กสท ได้ขอให้ศาลมีคำสั่งกำหนดให้ใช้วิธีการชั่วคราวเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของ กสท ในระหว่างการพิจารณาคดีโดยห้ามมิให้ ดีแทค ไตรเน็ต นำเครื่องและอุปกรณ์โทรคมนาคมย่านความถี่ 2.1 GHz ไปติดตั้ง เชื่อมต่อ หรือใช้ร่วมกับเครื่องและอุปกรณ์ตามสัญญาสัมปทานของบริษัทฯ อย่างไรก็ตาม เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2557 ศาลปกครองกลางมีคำสั่งยกคำขอให้ศาลกำหนดวิธีการชั่วคราวของ กสท ทั้งนี้เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2561 ศาลปกครองกลาง มีคำพิพากษาว่า ดีแทค ไตรเน็ตไม่ได้ทำละเมิดต่อ กสท และพิพากษาให้ยกฟ้อง กสท ซึ่ง กสท ได้ดำเนินการอุทธรณ์คำพิพากษาศาลปกครองกลางต่อ ศาลปกครองสูงสุดแล้ว คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองสูงสุด

(ญ) ข้อพิพาทระหว่างบริษัทฯ และ กสท เกี่ยวกับเครื่องและอุปกรณ์โทรคมนาคม

ตามที่บริษัทฯ และ กสท มีข้อโต้แย้งกันตั้งแต่ปี 2556 เรื่องการไม่ปฏิบัติตามข้อ 2.1 ของสัญญาสัมปทานเกี่ยวกับเครื่องและอุปกรณ์ตามสัญญาสัมปทาน ตามที่กล่าวในหมายเหตุประกอบงบการเงินรวมข้อ 34.2 (ข) เนื่องจากบริษัทฯ ได้ติดตั้งเครื่องและอุปกรณ์โทรคมนาคมย่านความถี่ 2.1 GHz ของ ดีแทค ไตรเน็ต บนเครื่องและอุปกรณ์ตามสัญญาสัมปทาน กสท จึงขอให้บริษัทฯ รื้อถอนอุปกรณ์ย่านความถี่ 2.1 GHz ออกจากเครื่องและอุปกรณ์ตาม สัญญาสัมปทานภายในกำหนดเวลา 15 วัน หากพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว กสท จะเสนอข้อพิพาทเข้าสู่กระบวนการอนุญาโตตุลาการ

ต่อมาเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2557 กสท ได้ยื่นคำเสนอข้อพิพาทต่อสถาบันอนุญาโตตุลาการ โดยอ้างว่าได้รับความเสียหายจากการที่บริษัทฯ ปฏิบัติผิดสัญญา สัมปทานข้อ 2.1 และข้อ 2.3 ด้วยการนำเครื่องและอุปกรณ์โทรคมนาคมตามสัญญาสัมปทานไปให้ ดีแทค ไตรเน็ต ร่วมใช้เพื่อติดตั้งและเชื่อมต่อเครื่องและ อุปกรณ์โทรคมนาคมสำหรับให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ย่านความถี่ 2.1 GHz ของ ดีแทค ไตรเน็ต กับเครื่องและอุปกรณ์โทรคมนาคมตามสัญญาสัมปทาน กสท จึงเรียกร้องให้บริษัทฯ รื้อถอนเครื่องและอุปกรณ์โทรคมนาคมดังกล่าวของ ดีแทค ไตรเน็ต หรือผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่รายอื่นที่ติดตั้งและเชื่อม ต่อกับเครื่องและอุปกรณ์ตามสัญญาสัมปทานออกไป และให้ชดเชยค่าเสียหายจำนวนประมาณ 658 ล้านบาทพร้อมดอกเบี้ยร้อยละ 7.5 ต่อปี หากไม่รื้อ ถอน กสท ขอให้ชดเชยค่าเสียหายรายเดือนประมาณเดือนละ 44 ล้านบาท นับถัดจากวันยื่นคำเสนอข้อพิพาทเป็นต้นไปจนกว่าจะดำเนินการรื้อถอนเครื่อง และอุปกรณ์โทรคมนาคมสำหรับให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ย่านความถี่ 2.1 GHz ของ ดีแทค ไตรเน็ต ออกจากเครื่องและอุปกรณ์ตามสัญญาสัมปทาน นอกจากนี้ กสท ยังห้ามมิให้บริษัทฯ นำเครื่องและอุปกรณ์โทรคมนาคมตามสัญญาสัมปทานไปให้ ดีแทค ไตรเน็ต หรือผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่รายอื่นใช้ ร่วมโดยการติดตั้งและหรือเชื่อมต่อกับเครื่องและอุปกรณ์โทรคมนาคมสำหรับให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ย่านความถี่ 2.1 GHz ของผู้ให้บริการดังกล่าวกับ เครื่องและอุปกรณ์ตามสัญญาสัมปทาน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจาก กสท เป็นลายลักษณ์อักษร ปัจจุบันคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะอนุญาโตตุลาการ

ข้อพิพาททางการค้าและคดีฟ้องร้องข้างต้น ปัจจุบันอยู่ภายใต้กระบวนการพิจารณาของคณะอนุญาโตตุลาการหรือศาลปกครองกลางหรือศาลปกครองสูงสุด โดยคดีฟ้องร้องและข้อพิพาทที่เป็นคดีกล่าวมาข้างต้นจะถูกรับไปโดยผลตามสัญญาารับข้อพิพาท โดย กสท. และบริษัทฯ จะต้องดำเนินการกระบวนการถอน ข้อพิพาททางการค้าและคดีที่อยู่ในศาลทั้งหมดข้างต้นให้เสร็จสิ้น

นอกจากนี้ สัญญารับข้อพิพาทดังกล่าวยังมีผลเป็นการระงับประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการภายใต้สัญญาสัมปทานระหว่าง กสท และบริษัทฯ ที่ยังไม่เกิดขึ้นเป็นคดีความ เช่น การแก้ไขสัญญาสัมปทานครั้งที่ 3 ตามที่กล่าวในหมายเหตุประกอบงบการเงินรวมข้อ 36.3 และรวมถึงข้อพิพาทหรือข้อเรียกร้องที่ กสท อาจเรียกร้องต่อบริษัทฯ ในอนาคตภายใต้สัญญาสัมปทาน

35. ข้อพิพาททางการค้าที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ตอบแทนตามสัญญาให้ดำเนินการให้บริการวิทยุคมนาคม ระบบเซลลูลาร์ (สัญญาสัมปทาน) ระหว่าง กสท และบริษัทฯ ที่ไม่ได้อยู่ภายใต้สัญญารับข้อพิพาท และคดีฟ้องร้องอื่นๆ

(ก) ข้อพิพาทระหว่างบริษัทฯ และ กสท เกี่ยวกับการชำระผลประโยชน์ตอบแทนเพิ่มเติม (ภาษีสรรพสามิต) ตามสัญญาสัมปทาน

เมื่อวันที่ 11 มกราคม 2551 กสท ได้ยื่นคำเสนอข้อพิพาทต่อสถาบันอนุญาโตตุลาการเรียกร้องให้บริษัทฯ ชำระผลประโยชน์ตอบแทนเพิ่มเติมในปีสัมปทานที่ 12 ถึงปีสัมปทานที่ 16 จำนวน 16,887 ล้านบาท รวมภาษีมูลค่าเพิ่มและเบี้ยปรับ รวมเป็นเงินจำนวนทั้งหมดประมาณ 23,164 ล้านบาท โดยคำร้องเสนอ ข้อพิพาทของ กสท ดังกล่าวมิได้อ้างถึงสาเหตุที่บริษัทฯ นำส่งผลประโยชน์ตอบแทนไม่ครบถ้วน (บริษัทฯ คาดว่าจำนวนเงินที่เรียกร้องดังกล่าวเป็นเรื่อง ของเงินค่าภาษีสรรพสามิตที่บริษัทฯ ได้ชำระให้แก่กรมสรรพสามิตไปและนำมาหักออกจากผลประโยชน์ตอบแทนที่จะต้องนำส่งให้แก่ กสท ตามมติของ คณะรัฐมนตรี และตามหนังสือของ กสท)

อย่างไรก็ดี คณะอนุญาโตตุลาการได้มีคำชี้ขาด ลงวันที่ 28 พฤษภาคม 2555 ให้บริษัทฯ ชะลอคดีและยกคำเสนอข้อพิพาทของ กสท ทั้งหมด ต่อมาเมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2555 กสท ได้ยื่นคำร้องขอให้ศาลปกครองกลางเพิกถอนคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการดังกล่าว ซึ่งต่อมาเมื่อวันที่ 29 มกราคม 2559 ศาลปกครองกลางพิพากษาไม่เพิกถอนคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการที่พิพากษาอย่างใดก็ตาม กสท อุทธรณ์คำพิพากษาศาลปกครองกลางต่อศาลปกครอง สูงสุด คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองสูงสุด

ต่อมาเมื่อวันที่ 29 กันยายน 2560 บริษัทฯ ได้รับหนังสือจาก กสท แจ้งให้บริษัทฯ ต้องชำระภาษีมูลค่าเพิ่มจากเงินค่าภาษีสรรพสามิตที่บริษัทฯ หักออกจาก ผลตอบแทนที่ต้องจ่ายให้ กสท โดยอ้างว่า บริษัทฯ มีหน้าที่ตามสัญญาสัมปทานในการชำระภาษีหรือค่าธรรมเนียมใด ๆ ตามกฎหมายที่เกิดจาก สัญญาดังกล่าว กสท จึงขอให้บริษัทฯ ชำระภาษีมูลค่าเพิ่มดังกล่าวเป็นเงินจำนวน 2,756 ล้านบาท พร้อมดอกเบี้ยตามสัญญาให้แก่ กสท หากบริษัทฯ มิได้

ดำเนินการภายในระยะเวลาที่กำหนด กสท ขอสงวนสิทธิ์ในการดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

อย่างไรก็ตาม จากความเห็นของที่ปรึกษากฎหมายของบริษัทฯ ฝ่ายบริหารของบริษัทฯ เห็นว่า บริษัทฯ ไม่มีหน้าที่ตามกฎหมายภาษีอากรหรือตามสัญญาสัมปทานที่ต้องชำระภาษีมูลค่าเพิ่มจำนวนดังกล่าวให้แก่ กสท ดังนั้น ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 บริษัทฯ จึงมิได้บันทึกภาษีมูลค่าเพิ่มที่ กสท เรียกเก็บข้างต้นไว้ในงบการเงิน

- (ข) ข้อพิพาทระหว่างบริษัทฯ และ กสท เกี่ยวกับการคิดผลประโยชน์ตอบแทนเพิ่มเติมจากรายได้ค่าเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคมที่บริษัทฯ ได้รับจากผู้ประกอบการโทรคมนาคมบางรายที่เข้ามาใช้โครงข่ายโทรคมนาคมของบริษัทฯ หลังประกาศ กทช. ว่าด้วยการเชื่อมต่อโครงข่ายมีผลใช้บังคับ

ในปี 2554 กสท ได้ยื่นคำเสนอข้อพิพาทต่อสถาบันอนุญาโตตุลาการ เพื่อเรียกร้องให้บริษัทฯ ชำระผลประโยชน์ตอบแทนเพิ่มเติมสำหรับรายได้ค่าเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคม ในปีสัมปทานที่ 16 (16 กันยายน 2549 - 15 กันยายน 2550) ที่ขาดไปรวมทุกคดีเป็นจำนวนเงินประมาณ 4,026 ล้านบาท พร้อมชำระเบี้ยปรับอัตราร้อยละ 1.25 ต่อเดือนของเงินที่ค้างชำระ เนื่องจากบริษัทฯ คำนวณผลประโยชน์ตอบแทนให้แก่ กสท โดยการหักกลบระหว่างรายได้ค่าเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคมที่บริษัทฯ ได้รับจากผู้ประกอบการรายอื่นและรายจ่ายค่าเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคมที่บริษัทฯ ถูกผู้ประกอบการรายอื่นเรียกเก็บ แต่ กสท เรียกร้องให้บริษัทฯ ชำระผลประโยชน์ตอบแทนของรายได้ค่าเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคมที่บริษัทฯ ได้รับจากผู้ประกอบการรายอื่นทั้งหมดโดยไม่ให้นำรายจ่ายค่าเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคมที่บริษัทฯ ถูกผู้ประกอบการรายอื่นเรียกเก็บมาหักออก

ในปี 2555 กสท ได้ยื่นคำเสนอข้อพิพาทต่อสถาบันอนุญาโตตุลาการเพื่อเรียกร้องให้บริษัทฯ ชำระผลประโยชน์ตอบแทนเพิ่มเติมสำหรับรายได้ค่าเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคมสำหรับปีสัมปทานที่ 17 เป็นจำนวน 3,860 ล้านบาท พร้อมทั้งเบี้ยปรับ และในปี 2556 กสท ได้ยื่นคำเสนอข้อพิพาทเป็นอีกคดีหนึ่งต่อสถาบันอนุญาโตตุลาการโดยเรียกร้องให้บริษัทฯ ชำระผลประโยชน์ตอบแทนเพิ่มเติมสำหรับรายได้ค่าเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคมสำหรับปีสัมปทานที่ 18 เป็นจำนวน 3,340 ล้านบาท พร้อมเบี้ยปรับ

นอกจากนี้ ในปี 2558 กสท ได้ยื่นคำเสนอข้อพิพาทต่อสถาบันอนุญาโตตุลาการเพื่อเรียกร้องให้บริษัทฯ ชำระผลประโยชน์ตอบแทนเพิ่มเติมสำหรับรายได้ค่าเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคม สำหรับปีสัมปทานที่ 19 เป็นจำนวน 3,667 ล้านบาท พร้อมทั้งเบี้ยปรับ และผลประโยชน์ตอบแทนเพิ่มเติมสำหรับรายได้ค่าเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคมสำหรับปีสัมปทานที่ 20 เป็นจำนวน 3,914 ล้านบาท พร้อมทั้งเบี้ยปรับ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 บริษัทฯ มิได้บันทึกผลประโยชน์ตอบแทนเพิ่มเติมที่ กสท เรียกเก็บข้างต้นไว้ในงบการเงิน เนื่องจากจากความเห็นของที่ปรึกษากฎหมายของบริษัทฯ ฝ่ายบริหารของบริษัทฯ เห็นว่า บริษัทฯ ไม่มีหน้าที่ต้องชำระผลประโยชน์ตอบแทนเพิ่มเติมให้แก่ กสท ตามที่ กสท เรียกร้อง ขณะนี้ข้อพิพาทดังกล่าวอยู่ภายใต้กระบวนการทางอนุญาโตตุลาการ

- (ค) คดีฟ้องร้องอื่นๆ

บริษัทฯ มีคดีต่าง ๆ ที่ถูกฟ้องร้องอันเนื่องมาจากการจ้างแรงงานและสัญญาทางการค้าอื่น ๆ จำนวนรวมทั้งสิ้น 145 ล้านบาท ขณะนี้คดีทั้งหมดดังกล่าวอยู่ภายใต้การพิจารณาของศาล

ฝ่ายบริหารของบริษัทฯ เชื่อว่าผลของข้อพิพาทและคดีฟ้องร้องดังกล่าวจะไม่ส่งผลกระทบต่ออย่างมีนัยสำคัญต่อฐานะทางการเงินของบริษัทฯ

36. ความเสี่ยงจากข้อกำหนดและการเปลี่ยนแปลงทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจโทรคมนาคมที่สำคัญบางประการ

36.1 การปฏิรูปกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับกิจการโทรคมนาคม

คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (เรียกโดยย่อว่า “กสทช.”) ซึ่งถูกจัดตั้งโดยผลของ พรบ. องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 เป็นองค์กรกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม รวมทั้งจัดสรรและบริหารคลื่นความถี่ ซึ่งได้มีการแต่งตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2554

ทั้งนี้ กสทช. มีอำนาจออกหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อกำกับดูแลการประกอบกิจการโทรคมนาคม เช่น การกำหนดโครงสร้างและอัตราค่าบริการ การกำหนดหลักเกณฑ์และมาตรการต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้บริโภค เป็นต้น ซึ่งหลักเกณฑ์ดังกล่าวต่าง ๆ อาจมีผลกระทบในเชิงลบต่อกลุ่มบริษัทในด้านต่าง ๆ ทั้งในเรื่องการดำเนินการตามกลยุทธ์ทางธุรกิจ การปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพตลาด ตลอดจนการดำเนินการภายใต้ใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ที่มีต้นทุนการได้มาที่เหมาะสมเพื่อใช้ในการประกอบกิจการโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่มีความสำคัญอย่างมากต่อกลุ่มบริษัทในการดำเนินธุรกิจในการกิจการโทรคมนาคมในปัจจุบัน และส่งผลต่อกลยุทธ์ทางธุรกิจในอนาคต รวมถึงการลงทุนเพิ่มเติมที่มากพอที่จะสามารถใช้ประโยชน์จากคลื่นความถี่ที่มีอยู่ในปัจจุบันให้เกิดประโยชน์สูงสุด

36.2 ภาระต้นทุนของบริษัทฯ ในการเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคมกับผู้ประกอบการบางรายยังไม่ชัดเจน

ตาม พรบ. ประกอบกิจการโทรคมนาคม ผู้ขอเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคมและผู้ให้บริการเชื่อมต่อจะต้องทำสัญญาเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคมต่อกันในปัจจุบัน ผู้ประกอบการบางรายยังไม่ได้เจรจาตกลงเข้าทำสัญญาเชื่อมต่อโครงข่ายกับบริษัทฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่โอที ซึ่งเป็นคู่สัญญากับบริษัทฯ ตามข้อตกลงการเชื่อมโยงโครงข่ายซึ่งทำขึ้นในปี 2537 และ 2544 ซึ่งภายใต้สัญญาดังกล่าว ที่โอทีกำหนดให้บริษัทฯ ต้องชำระค่าเชื่อมโยงโครงข่าย (Access Charge) ในอัตราคงที่

ต่อเลขหมายต่อเดือนและอัตราร้อยละตามราคานำบัตรสำหรับลูกค้าระบบเดิมเงิน อย่างไรก็ดี ปัจจุบันการใช้และเชื่อมต่อโครงข่ายระหว่างผู้ประกอบการ รวมทั้ง บริษัทต้องดำเนินโดยสอดคล้องกับ พรบ.การประกอบกิจการโทรคมนาคมและประกาศ กทช. ว่าด้วยการเชื่อมต่อโครงข่าย บริษัทเห็นว่า ค่าเชื่อมโยงโครงข่าย (Access Charge) ซึ่งที่โอทีกำหนดขึ้นตามกฎหมายเดิมไม่มีผลใช้บังคับอีกต่อไปเนื่องจากไม่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ตาม พรบ. การประกอบกิจการโทรคมนาคม และประกาศ กทช. ว่าด้วยการเชื่อมต่อโครงข่าย

36.3 การแก้ไขสัญญาสัมปทานครั้งที่ 3

สืบเนื่องจากความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (เรื่องเสร็จที่ 292/2550) ที่ได้ให้ความเห็นว่าการแก้ไขเพิ่มเติมสัญญาสัมปทานทั้ง 3 ครั้งของบริษัทฯ ไม่ได้ดำเนินการให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการในกิจการของรัฐ พ.ศ. 2535 (“พรบ.ว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงาน”) ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่าสัญญาแก้ไขเพิ่มเติมสัญญาสัมปทานทั้ง 3 ครั้งยังคงมีผลใช้บังคับอยู่ แต่ กสท. จะต้องดำเนินการให้ถูกต้องตาม พรบ.ว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงาน (กล่าวคือ กสท. ต้องเสนอคณะกรรมการประสานงานตามมาตรา 22 พิจารณาและนำความเห็นของคณะกรรมการประสานงานตามมาตรา 22 ดังกล่าวประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี) และเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป โดยให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาถึงผลกระทบ และความเหมาะสม โดยคำนึงถึงประโยชน์ของรัฐ และประโยชน์สาธารณะ

ต่อมาคณะกรรมการประสานงานตามมาตรา 22 ได้ให้ความเห็นเบื้องต้นต่อกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (“กระทรวง”) โดยไม่รับรองเฉพาะการแก้ไขเพิ่มเติมสัญญาสัมปทานครั้งที่ 3 ในประเด็นเรื่องการปรับลดผลประโยชน์ตอบแทน

เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2554 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบการดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมสัญญาร่วมการทำงานให้ถูกต้องตามแนวทางปฏิบัติของ พรบ. ว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงาน ตามที่กระทรวงฯ เสนอ ซึ่งกระทรวงฯ เสนอให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเจรจาผลประโยชน์ตอบแทนจากการแก้ไขเพิ่มเติมสัญญาร่วมการทำงาน (“คณะกรรมการ”) เพื่อทบทวนการจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนในส่วนที่เกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมสัญญาสัมปทานครั้งที่ 3

เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2554 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบผลการดำเนินงานของคณะกรรมการฯ ว่าคณะกรรมการฯ ไม่อาจพิจารณาข้อเสนอของ บริษัทเอกชน ผู้รับสัมปทานได้ เนื่องจากข้อเสนอนั้น เกินกว่าอำนาจการพิจารณาของคณะกรรมการฯ และเห็นควรส่งเรื่องให้ กสทช. ใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาหลักเกณฑ์และมาตรการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ในปัจจุบัน พรบ.ว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงาน ได้ถูกยกเลิกและมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ พ.ศ. 2556 เพื่อบังคับใช้แทน อย่างไรก็ดีจนถึงปัจจุบันยังไม่มีความคืบหน้าในเรื่องดังกล่าวและบริษัทก็ไม่ทราบได้ว่ากฎหมายใหม่จะส่งผลกระทบต่อเรื่องนี้ และคณะรัฐมนตรีจะมีข้อสรุปในการดำเนินการต่อไปอย่างไร หรือจะใช้ดุลพินิจอย่างไร ในขณะนี้บริษัทฯ จึงยังไม่สามารถประเมินผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากเหตุการณ์ดังกล่าวได้

อย่างไรก็ตาม ด้วยผลของสัญญาระบับข้อพิพาทระหว่าง กสท. บริษัทฯ และดีแทค ไตรเน็ต ความเสี่ยงที่จะถูกเรียกร้องให้ทบทวนการจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนในส่วนที่เกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมสัญญาสัมปทานครั้งที่ 3 จึงสิ้นสุดลง

36.4 ความเสี่ยงจากข้อกำหนดทางกฎหมายและนิติกรรมสัญญาเกี่ยวกับสัดส่วนการถือหุ้นของนักลงทุนต่างดาว

การประกอบธุรกิจของบริษัทฯ อยู่ภายใต้ข้อจำกัดการถือหุ้นของคนต่างด้าวตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 (“พรบ. การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว”)

การฝ่าฝืนสัดส่วนการถือหุ้นของคนต่างด้าวอาจส่งผลให้มีการยกเลิกใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคม และส่งผลให้บริษัทฯ และ/หรือ บริษัทย่อยไม่สามารถประกอบกิจการโทรคมนาคมต่อไปได้

อย่างไรก็ตาม มาตรา 4 แห่ง พรบ. การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว กำหนดว่าหากบริษัทใดมีหุ้นที่ถือโดยคนต่างด้าวไม่เกินร้อยละ 50 ของทุนทั้งหมดของบริษัท ให้ถือว่าบริษัทนั้นเป็นบริษัทไทย

จากข้อมูลบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นของบริษัทฯ พบว่า บริษัทฯ มีหุ้นที่ถือโดยคนต่างด้าวไม่เกินร้อยละ 50 ของทุนทั้งหมดของบริษัทฯ ดังนั้น บริษัทฯ จึงถือเป็นบริษัทไทย ตามความในมาตรา 4 แห่ง พรบ. การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว โดยเมื่อเดือนกันยายน 2555 บริษัทฯ ได้รับหนังสือยืนยันจากกระทรวงพาณิชย์ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบตามพรบ.นี้ ยืนยันว่าบริษัทฯ เป็นบริษัทไทยตามมาตรา 4 แห่ง พรบ. การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว

นอกจากนี้ บริษัทฯ เห็นว่ายังไม่มีความชัดเจนในเรื่องการตีความและการใช้บังคับ พรบ. การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวในเรื่องที่เกี่ยวกับการถือหุ้นของนักลงทุนต่างชาติ ทำให้บริษัทฯ อาจมีความเสี่ยงดังกล่าวในการประกอบกิจการของบริษัทฯ เนื่องจาก พรบ. การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว แม้ว่าจะมีการใช้บังคับมากกว่า 10 ปี แต่ยังไม่มีความชัดเจนของศาลฎีกาหรือแนวปฏิบัติที่ชัดเจนของกระทรวงพาณิชย์ในเรื่องที่เกี่ยวกับการถือหุ้นแทนหรือ “โนมีนีย์” (Nominee) ตามมาตรา 36 แห่ง พรบ. การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว เพื่อให้บริษัทฯ สามารถนำมาใช้ในการประเมินหรือคาดการณ์ผลกระทบจากการใช้บังคับ หรือการตีความบทบัญญัติดังกล่าวที่อาจมีต่อบริษัทฯ และบริษัทย่อยได้

จากปัญหาคำถามไม่ชัดเจนในเรื่องการตีความและการใช้บังคับ พรบ. การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวดังกล่าวทำให้เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2554 บริษัทฯ แห่งหนึ่ง

ได้ยื่นข้อกล่าวหาเกี่ยวกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้ดำเนินคดีอาญากับบริษัทฯ (รวมทั้งกรรมการ ผู้ถือหุ้นบางรายของบริษัทฯ และกรรมการของผู้ถือหุ้นดังกล่าว) โดยกล่าวหาว่าบริษัทฯ ประกอบกิจการโทรคมนาคมฝ่าฝืน พรบ. การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว และวันที่ 22 กันยายน 2554 ผู้ถือหุ้นรายย่อยของบริษัทฯ รายหนึ่ง (ซึ่งถือหุ้นบริษัทฯ จำนวน 100 หุ้น) ได้ยื่นฟ้องหน่วยงานของรัฐ ซึ่งรวมถึง กสทช. ต่อศาลปกครอง โดยกล่าวหาว่า บริษัทฯ เป็น “คนต่างด้าว” ตาม พรบ. การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว

ในวันที่ 26 พฤศจิกายน 2558 ศาลปกครองกลางมีคำพิพากษา โดยศาลปกครองกลางไม่มีอำนาจในการเพิกถอนสิทธิในการประกอบกิจการของบริษัทฯ แต่อย่างไรก็ตาม ศาลปกครองได้มีคำสั่งให้ กสทช. ปฏิบัติตามหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดโดยให้พิจารณาว่าบริษัทฯ กระทำการฝ่าฝืนข้อห้ามหรือมีการกระทำที่ลักษณะเป็นการครอบงำกิจการโดยคนต่างด้าวหรือไม่ภายใน 90 วันนับแต่วันที่คดีถึงที่สุด บริษัทฯ และ กสทช. ได้อุทธรณ์คำพิพากษาศาลปกครองกลางต่อศาลปกครองสูงสุด ขณะนี้คดีทั้งสองดังกล่าวอยู่ระหว่างการพิจารณาของสำนักงานตำรวจแห่งชาติและศาลปกครองสูงสุด

เมื่อพิจารณาความเห็นของที่ปรึกษากฎหมายของบริษัทฯ แล้ว ฝ่ายบริหารเห็นว่าบริษัทฯ ไม่ได้เข้าข่ายเป็นบริษัทที่กระทำการฝ่าฝืนข้อห้ามหรือมีการกระทำที่มีลักษณะเป็นการครอบงำกิจการโดยคนต่างด้าวตามประกาศ คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง การกำหนดข้อห้ามการกระทำที่มีลักษณะเป็นการครอบงำโดยคนต่างด้าว พ.ศ. 2554 อันจะมิส่งผลทำให้บริษัทฯ และบริษัทฯ ย่อยเสียสิทธิในการประกอบกิจการ

บริษัทฯ ยังคงเชื่อมั่นว่าบริษัทฯ มิได้เป็น “คนต่างด้าว” และได้ปฏิบัติตาม พรบ. การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวอย่างถูกต้องครบถ้วน อย่างไรก็ดี หากท้ายที่สุดบริษัทฯ ถูกตัดสิน (โดยคำพิพากษาของศาลฎีกาซึ่งถึงที่สุดแล้ว) ว่าไม่มีสถานะเป็นบริษัทไทยตาม พรบ. การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว และ พรบ. การประกอบกิจการโทรคมนาคม และเหตุดังกล่าวไม่ได้รับการแก้ไข อาจถือเป็นเหตุให้ กสทช. ยกเลิกใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมของบริษัทฯ และบริษัทฯ ย่อยได้

36.5 ประกาศ กสทช. เรื่อง การกำหนดข้อห้ามการกระทำที่มีลักษณะเป็นการครอบงำกิจการโดยคนต่างด้าว พ.ศ. 2555

กสทช. ได้ออกประกาศ กสทช. เรื่อง การกำหนดข้อห้ามการกระทำที่มีลักษณะเป็นการครอบงำกิจการโดยคนต่างด้าว พ.ศ. 2555 (“ประกาศครอบงำกิจการ”) ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2555 ซึ่งประกาศครอบงำกิจการได้กำหนดว่า “การครอบงำกิจการ” หมายถึง “การมีอำนาจควบคุมหรือมีอิทธิพลไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมโดยคนต่างด้าวในการกำหนดนโยบาย การบริหารจัดการ การดำเนินงาน การแต่งตั้งกรรมการ การแต่งตั้งผู้บริหารระดับสูง อันอาจมีผลต่อการบริหารกิจการหรือการประกอบกิจการโทรคมนาคมของผู้ขอรับใบอนุญาต หรือผู้รับใบอนุญาต ทั้งนี้ โดย (ก) การถือหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงตั้งแต่กึ่งหนึ่งของจำนวนสิทธิออกเสียงทั้งหมด (ข) การมีอำนาจควบคุมคะแนนเสียงส่วนใหญ่ในที่ประชุมผู้ถือหุ้นหรือ (ค) การแต่งตั้งหรือการถอดถอนกรรมการตั้งแต่กึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมด”

บริษัทฯ เห็นว่า

- (ก) ณ วันที่ กสทช. มีประกาศครอบงำกิจการนั้น ประกาศครอบงำกิจการดังกล่าวไม่สามารถใช้บังคับกับบริษัทฯ ที่เป็นผู้ได้รับสัมปทานอยู่ก่อน และได้รับการคุ้มครองตามมาตรา 305 (1) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ประกอบกับวรรคแรกแห่งมาตรา 80 ของ พรบ. การประกอบกิจการโทรคมนาคมได้ เนื่องจากบริษัทฯ ไม่ใช่ผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมจาก กสทช. ซึ่งความเห็นของที่ปรึกษากฎหมายของบริษัทฯ ก็สอดคล้องกับความเห็นของบริษัทฯ ดังกล่าว อย่างไรก็ดี เนื่องจากประกาศครอบงำกิจการได้ประกาศใช้บังคับแล้ว บริษัทฯ จึงได้จัดทำหนังสือกำหนดข้อห้ามการกระทำที่มีลักษณะเป็นการครอบงำกิจการโดยคนต่างด้าวตามประกาศครอบงำกิจการ และได้ยื่นต่อ กสทช. ตามที่ประกาศครอบงำกิจการกำหนดเรียบร้อยแล้ว และ
- (ข) สำหรับบริษัทฯ ย่อยของบริษัทฯ (กล่าวคือ ดีแทค ไตรเนต) ในฐานะผู้รับใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ย่าน 2.1 GHz และใบอนุญาตการประกอบกิจการโทรคมนาคมแบบที่สาม ได้จัดทำหนังสือกำหนดข้อห้ามการกระทำที่มีลักษณะเป็นการครอบงำกิจการโดยคนต่างด้าวตามประกาศครอบงำกิจการ และได้ยื่นต่อ กสทช. ตามที่ประกาศครอบงำกิจการกำหนดแล้ว

อนึ่ง กสทช. อาจไม่เห็นพ้องด้วยกับความเห็นของบริษัทฯ ตามที่ระบุข้างต้น อย่างไรก็ดี สืบเนื่องจากแนวทางคำอธิบายที่ กสทช. ชี้แจงในการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะเกี่ยวกับประกาศครอบงำกิจการ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งคำนิยาม “การครอบงำกิจการ” ในปี 2555 นั้น บริษัทฯ เห็นว่า บริษัทฯ และดีแทค ไตรเนต ไม่เข้าข่ายเป็นบริษัทที่ถูกครอบงำกิจการโดยคนต่างด้าวตามคำนิยาม “การครอบงำกิจการ” ภายใต้ประกาศครอบงำกิจการ อย่างไรก็ดี ยังคงมีความเสี่ยงจากความไม่ชัดเจนของการบังคับใช้กฎหมายซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการประกอบธุรกิจของบริษัทฯ และบริษัทฯ ย่อย

37. การเสนอข้อมูลทางการเงินจำแนกตามส่วนงาน

ข้อมูลส่วนงานดำเนินงานที่นำเสนอนี้สอดคล้องกับรายงานภายในของบริษัทฯ ที่ผู้มีอำนาจตัดสินใจสูงสุดด้านการดำเนินงานได้รับและสอบทานอย่างสม่ำเสมอเพื่อใช้ในการตัดสินใจในการจัดสรรทรัพยากรให้กับส่วนงานและประเมินผลการดำเนินงานของส่วนงาน

บริษัทฯ และบริษัทย่อยมีส่วนงานที่รายงานทั้งสิ้น 2 ส่วนงาน ดังนี้

- (1) ส่วนงานการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่และบริการที่เกี่ยวข้อง
- (2) ส่วนงานจำหน่ายเครื่องโทรศัพท์และชุดเลขหมาย

ผู้มีอำนาจตัดสินใจสูงสุดสอบทานผลการดำเนินงานของแต่ละหน่วยธุรกิจแยกจากกันเพื่อวัตถุประสงค์ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรและการประเมินผลการปฏิบัติงาน บริษัทฯ ประเมินผลการปฏิบัติงานของส่วนงานโดยพิจารณาจากกำไรหรือขาดทุนจากการดำเนินงานและสินทรัพย์รวมซึ่งวัดมูลค่าโดยใช้เกณฑ์เดียวกันที่ใช้ในการวัดกำไรหรือขาดทุนจากการดำเนินงานและสินทรัพย์รวมในงบการเงิน

ข้อมูลรายได้ กำไร (ขาดทุน) และสินทรัพย์รวมของส่วนงานของบริษัทฯ และบริษัทย่อยสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561 และ 2560 มีดังต่อไปนี้

(หน่วย: พันบาท)			
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561			
	การให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่	การจำหน่ายเครื่องโทรศัพท์และชุดเลขหมาย	งบการเงินรวม
รายได้			
รายได้จากลูกค้าภายนอก	65,218,630	7,769,101	72,987,731
รวมรายได้	65,218,630	7,769,101	72,987,731
ผลการดำเนินงาน			
กำไร (ขาดทุน) ขึ้นต้นของส่วนงาน	17,763,792	(2,055,676)	15,708,116
รายได้อื่น			2,546,197
ค่าใช้จ่ายในการขายและให้บริการ			(4,778,367)
ค่าใช้จ่ายในการบริหาร			(17,923,930)
ค่าใช้จ่ายทางการเงิน			(1,351,242)
ขาดทุนก่อนค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้			(5,799,226)
ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้			1,430,537
ขาดทุนสำหรับปี			(4,368,689)
สินทรัพย์รวมของส่วนงาน			
การเพิ่มขึ้นของสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน			
ที่ไม่รวมเครื่องมือทางการเงิน			
สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอตัดบัญชีและ			
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น ๆ	20,185,869	-	20,185,869

(หน่วย: พันบาท)

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2560			
	การให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่	การจำหน่ายเครื่องโทรศัพท์และชุดเลขหมาย	งบการเงินรวม
รายได้			
รายได้จากลูกค้าภายนอก	68,082,681	9,373,808	77,456,489
รวมรายได้	68,082,681	9,373,808	77,456,489
ผลการดำเนินงาน			
กำไร (ขาดทุน) ขั้นต้นของส่วนงาน	20,787,103	(2,859,451)	17,927,652
รายได้อื่น			1,277,375
ค่าใช้จ่ายในการขายและให้บริการ			(4,867,933)
ค่าใช้จ่ายในการบริหาร			(10,446,796)
ค่าใช้จ่ายทางการเงิน			(1,557,215)
กำไรก่อนค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้			2,333,083
ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้			(218,108)
กำไรสำหรับปี			2,114,975
สินทรัพย์รวมของส่วนงาน			
การเพิ่มขึ้นของสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน			
ที่ไม่รวมเครื่องมือทางการเงิน			
สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอตัดบัญชีและ			
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น ๆ	17,658,145	-	17,658,145

สินทรัพย์ของส่วนงานของบริษัทฯ และบริษัทย่อย ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 และ 2560 มีดังต่อไปนี้

(หน่วย: พันบาท)

สินทรัพย์ของส่วนงาน	การให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่	การจำหน่ายเครื่องโทรศัพท์และชุดเลขหมาย	รวมส่วนงาน	สินทรัพย์ที่ไม่ได้ปันส่วน	งบการเงินรวม
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561	115,265,455	2,398,770	117,664,225	33,293,430	150,957,655
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560	73,943,541	2,215,679	76,159,220	38,341,370	114,500,590

ข้อมูลเกี่ยวกับเขตภูมิศาสตร์

บริษัทฯ และบริษัทย่อยดำเนินธุรกิจในประเทศเดียว คือประเทศไทย ดังนั้นรายได้และสินทรัพย์ที่แสดงอยู่ในงบการเงิน จึงถือเป็นการรายงานตามเขตภูมิศาสตร์แล้ว

ข้อมูลเกี่ยวกับลูกค้านายใหญ่

ในปี 2561 และ 2560 บริษัทฯ ไม่มีรายได้จากลูกค้ารายใดที่มีมูลค่าเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 10 ของรายได้ของกิจการ

38. กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ

บริษัทฯ และพนักงานได้ร่วมกันจัดระเบียบจัดตั้งกองทุนสำรองเลี้ยงชีพตามพระราชบัญญัติกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ พ.ศ. 2530 ซึ่งประกอบด้วยเงินที่พนักงานเลือกจ่ายสะสมในอัตราร้อยละ 2 - 15 และเงินที่บริษัทฯ จ่ายสมทบให้อัตราร้อยละ 5 ของเงินเดือน ทั้งนี้เงินสะสมของพนักงาน เงินสมทบส่วนของบริษัทฯ และผลประโยชน์ที่เกิดจากเงินสะสมและเงินสมทบจะจ่ายให้กับพนักงานในกรณีที่ออกจากงานตามระเบียบว่าด้วยกองทุนดังกล่าว กองทุนสำรองเลี้ยงชีพนี้บริหารโดยบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน ทหารไทย จำกัด ในระหว่างปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561 บริษัทฯ ได้จ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนเป็นจำนวนประมาณ 96 ล้านบาท (2560: 93 ล้านบาท)

39. สำรองตามกฎหมาย

39.1 การจัดสรรสำรองตามกฎหมาย

ภายใต้บทบัญญัติของมาตรา 116 แห่งพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 บริษัทฯ ต้องจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีส่วนหนึ่งไว้เป็นทุนสำรองไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ของกำไรสุทธิประจำปี หักด้วยยอดขาดทุนสะสมยกมา (ถ้ามี) จนกว่าทุนสำรองนี้จะมีจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของทุนจดทะเบียนสำรองตามกฎหมายดังกล่าวไม่สามารถนำไปจ่ายเงินปันผลได้

39.2 การโอนสำรองตามกฎหมายและส่วนเกินมูลค่าหุ้นสามัญเพื่อลดผลขาดทุนสะสม

เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2560 ที่ประชุมคณะกรรมการบริษัทฯ ได้มีมติเห็นชอบให้นำเสนอต่อที่ประชุมสามัญผู้ถือหุ้นประจำปี 2560 เพื่อพิจารณาอนุมัติการโอนสำรองตามกฎหมายจำนวน 474 ล้านบาท และส่วนเกินมูลค่าหุ้นสามัญจำนวน 1,189 ล้านบาท เพื่อลดผลขาดทุนสะสมในงบการเงินเฉพาะกิจการของบริษัทฯ ซึ่งต่อมาเมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2560 ที่ประชุมสามัญผู้ถือหุ้นของบริษัทฯ ได้มีมติอนุมัติการโอนสำรองตามกฎหมายและส่วนเกินมูลค่าหุ้นสามัญดังกล่าวโดยบริษัทฯ ได้บันทึกการโอนสำรองตามกฎหมายและส่วนเกินมูลค่าหุ้นสามัญจำนวนรวม 1,663 ล้านบาท เพื่อลดขาดทุนสะสมในงบการเงินเฉพาะกิจการแล้ว

40. เหตุการณ์ภายหลังรอบระยะเวลารายงาน

40.1 การโอนสำรองตามกฎหมายและส่วนเกินมูลค่าหุ้นสามัญเพื่อลดผลขาดทุนสะสม

เมื่อวันที่ 28 มกราคม 2562 ที่ประชุมคณะกรรมการบริษัทฯ ได้มีมติอนุมัติการโอนสำรองตามกฎหมายจำนวน 466 ล้านบาทและส่วนเกินมูลค่าหุ้นสามัญจำนวน 386 ล้านบาทเพื่อลดผลขาดทุนสะสมในงบการเงินเฉพาะกิจการของบริษัทฯ และเสนอเพื่อการอนุมัติต่อที่ประชุมสามัญผู้ถือหุ้นประจำปี 2562

40.2 การรับโอนกิจการทั้งหมดของบริษัทย่อย

เมื่อวันที่ 28 มกราคม 2562 ที่ประชุมคณะกรรมการบริษัทฯ มีมติเห็นชอบให้นำเสนอต่อที่ประชุมผู้ถือหุ้นเพื่อพิจารณาการรับโอนกิจการทั้งหมดจากบริษัท เพ็ญสวาย จำกัด (บริษัทย่อย) เข้ามาในบริษัทฯ

41. การอนุมัติงบการเงิน

งบการเงินนี้ได้รับอนุมัติให้ออกโดยคณะกรรมการของบริษัทฯ เมื่อวันที่ 28 มกราคม 2562

เทคโนโลยี 3G

เทคโนโลยี 4G

ค่าเชื่อมโยงโครงข่ายโทรคมนาคม (เอซี)

เอไอเอส

เอดับบลิวเอ็น

ARPU

แบนด์วิดท์

BMA

BTO

กสท

CAPEX

CDR

CDP

สัญญาร่วมการใช้งาน

ดีพีซี

ดีแทค ไตรเนต

EDGE

พ.ร.บ. การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว

กระแสเงินสด

FY

GB

GPRS

GSM

GHz

HSPA

IMEI

ค่าเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคม (ไอซี)

IMT

IVR

LTE

MB

MHz

เทคโนโลยีการสื่อสารในยุคที่ 3

เทคโนโลยีการสื่อสารในยุคที่ 4

ค่าเชื่อมโยงโครงข่ายโทรคมนาคมที่ชำระให้แก่ทีโอทีเพื่อเชื่อมโยงโครงข่ายกับโครงข่ายโทรคมนาคมของทีโอที (Access Charge)

บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน)

บริษัท แอดวานซ์ ไวร์เลส เน็ทเวอร์ค จำกัด

รายได้เฉลี่ยต่อเลขหมายต่อเดือน (Average Revenue Per User)

ความกว้างของคลื่นความถี่

พื้นที่กรุงเทพและปริมณฑล

สร้าง-โอน-ดำเนินงาน

บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) (เดิมคือการสื่อสารแห่งประเทศไทย)

เงินลงทุน

บันทึกรายละเอียดการใช้งาน (Call Detail Record)

The Central Depository (Pte) Limited

สัญญาให้ดำเนินการให้บริการวิทยุคมนาคมระบบเซลลูลาร์ระหว่าง กสท กับ บริษัท (รวมถึงฉบับแก้ไขเพิ่มเติม)

บริษัท ดีจิตอล โฟน จำกัด

บริษัท ดีแทค ไตรเนต จำกัด

Enhanced Data-Rates for GSM Evolution

พระราชบัญญัติการประกอบกิจการของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542

EBITDA ลบด้วยเงินลงทุน

Fiscal year

กิกะไบต์ เป็นหน่วยวัดปริมาณข้อมูล

General Packet Radio Service

Global System for Mobile Communications

กิกะเฮิรตซ์ เป็นหน่วยวัดคลื่นความถี่

High Speed Package Access, ชื่อเรียกเทคโนโลยี 3G

International Mobile Equipment Identity

ค่าเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคมที่ชำระให้แก่ผู้ประกอบการรายอื่นเพื่อเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคม (Interconnection Charge)

กิจการโทรคมนาคมเคลื่อนที่สากล (International Mobile Telecommunications)

ระบบตอบรับอัตโนมัติ (Interactive Voice Response System)

Long-Term Evolution, ชื่อเรียกเทคโนโลยี 4G

เมกะไบต์ เป็นหน่วยวัดปริมาณข้อมูล

เมกะเฮิรตซ์ เป็นหน่วยวัดความถี่

MMS	บริการรับส่งข้อความมัลติมีเดีย (Multimedia Messaging Service)
บริการคงสิทธิเลขหมาย (MNP)	บริการที่ผู้ใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่สามารถโอนย้ายเลขหมายโทรศัพท์เคลื่อนที่ของตนไปใช้บริการของผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่รายอื่นได้
MOU	ปริมาณการใช้งานนาทีต่อเลขหมายต่อเดือน (Minute of Use)
ผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบเสมือน (MVNO)	ผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่ไม่มีโครงข่ายเป็นของตนเอง (Mobile Virtual Network Operator)
กสทช.	คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ
กกทช.	คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2543
จำนวนลูกค้าเพิ่ม	จำนวนลูกค้าใหม่สุทธิที่หักด้วยจำนวนลูกค้าที่ออกจากระบบ
เงินกู้สุทธิ	เงินกู้ที่มีการดอกเบี้ยหักด้วยเงินสดหรือเทียบเท่า
อัตราส่วนเงินกู้สุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้น	เงินกู้สุทธิดำเนินการด้วยส่วนของผู้ถือหุ้น
อัตราส่วนเงินกู้สุทธิต่อ EBITDA	เงินกู้สุทธิดำเนินการด้วย EBITDA
ค่าใช้จ่ายการดำเนินงาน (OPEX)	ค่าใช้จ่ายการดำเนินงานซึ่งส่วนใหญ่ประกอบด้วยค่าใช้จ่ายด้านโครงข่าย ด้านการขายการตลาด และบริหารจัดการทั่วไป
PCN 1800	ระบบการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ดิจิทัล จีเอสเอ็ม ในคลื่นความถี่ 1800
Penetration Rate	อัตราส่วนจำนวนเลขหมายโทรศัพท์เคลื่อนที่ต่อประชากรรวม
QoQ	ไตรมาสนี้เทียบกับไตรมาสที่ผ่านมา
บัตรเครดิตเงิน	บัตรเครดิตค่าบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ในระบบเงิน
ก.ล.ด.	คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์
ตลท.	ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	Singapore Exchange Securities Trading Limited
ซิมการ์ด	Subscriber identity module card
สมาร์ตโฟน	โทรศัพท์ที่รองรับระบบปฏิบัติการต่าง ๆ ที่มีคุณสมบัติการทำงานเทียบเคียงกับคอมพิวเตอร์
SMS	บริการรับส่งข้อความตัวอักษร (Short Message Service)
คลื่นความถี่ (Spectrum)	คลื่นความถี่ที่ใช้สำหรับให้บริการโทรคมนาคม
Telecommunications Act	พระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2544 (รวมถึงฉบับแก้ไขเพิ่มเติม)
ทีโอที	บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) (เดิมคือองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย)
ทรูมูฟ	บริษัท ทรู มูฟ จำกัด
ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์	บริษัท ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ (ประเทศไทย) จำกัด
ยูคอบ	บริษัท ยูไนเต็ด คอมมูนิเคชั่น อินดัสตรี จำกัด (มหาชน)
USO	การจัดให้บริการอย่างทั่วถึง (Universal Service Obligation)
VAS	บริการเสริม (Value Added Service)
VoIP	การใช้บริการเสียงผ่านอินเทอร์เน็ต (Voice over Internet Protocol)
WiFi	Wi-Fi ไร้ไฟ (Wireless Fidelity) เทคโนโลยีเครือข่ายแบบไร้สายประเภทหนึ่ง
YoY	ปีปัจจุบันเทียบกับปีที่แล้ว

ผู้ลงทุนสามารถศึกษาข้อมูลของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์เพิ่มเติมได้จากแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี

(แบบ 56-1) ของบริษัทที่แสดงไว้ใน www.sec.or.th หรือ www.dtac.co.th

บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)

319 อาคารจัตุรัสจามจุรี ชั้น 41 ถนนพญาไท
แขวงปทุมวัน เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330

โทรศัพท์	(66 2) 202 8000
โทรสาร	(66 2) 202 8296
เว็บไซต์	www.dtac.co.th